BX
1756
.K75.K6

Stanford University Libraries
3610503604[illegible]656

gBde.

Digitized by Google

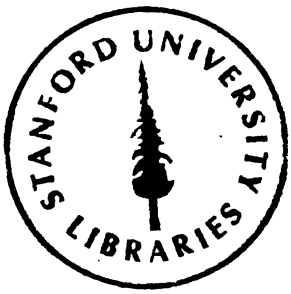

Digitized by Google

Digitized by Google

OPERA ACADEMIAE SCIENTIARUM ET ARTIUM SLAVORUM MERIDIONALIUM.

DJELA

JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KNJIGA XII.

U ZAGREBU 1892.

TISAK DIONIČKE TISKARE.

Digitized by Google

Digitized by Google

Koluniće

KOLUNIĆEV ZBORNIK.

HRVATSKI GLAGOLSKI RUKOPIS OD GODINE 1486.

LATINICOM NA SVIJET IZDALA

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA U ZAGREBU

U ZAGREBU 1892.

KNJIŽARA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE (DIONIČKE TISKARE).

Digitized by Google

BX1756
K75 K6

Digitized by Google

Predgovor.

Knižnica jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti ima glagolski rukopis pod signaturom IIIa 51 iz Kukuljevićeve zbirke. Otkle ga je ovaj dobio, nema zabilježeno. Oblik je rukopisu osmina, listovi su mu od kože. Svaki list, koji nije oštećen, visok je $23^1/_2$ ctm. a širok 16, ima po dva stupca na svakoj strani široka po $5^1/_2$ ctm. Stupci imaju po 30 redaka. Rukopis žali bože nije više cio: nestalo je prvijeh 43 lista a 44. list je na polak izrezan tako, da mu je ostao samo prvi i četvrti stupak i prvi stupak počiňe riječju: tad'bu (str. 6, 9). U dnu su poderana prva četiri lista (44—47) tako, da je na svakom nestalo ńekoliko riječi. Istrgnuti su nadalje listovi 51, 58, 128, 150, 151, 166 i 167, nestalo je i završetka. U svem ima rukopis još 127 lista paginovanijeh.

Sadržina toga rukopisa su prvo *korizmene propovjedi*, drugo oveća rasprava ili traktat *o sedam smrtnijeh grijeha*. Oboje je znamenito po jezik i vrijedi svakako da ugleda bijeli dan.

Prepisao je te stvari žakan *Broz Kolunić* godine 1486 ńekomu Levnardu vikaru gatanskomu. To se razabire iz prepisa na kraju korizmenijeh propovjedi iza voda im crvenom tintom a glasi evo ovako: „Va ime Isuhrstovo, Amenь. Letь gospodni ·č·u·o·e· (= 1486) miseca ijulêê danь sedmi bi dosvršenie knigь svetago Brnardina. Ê gospodinь Lev'nar'do plemenemь Dolaninь položihь učiniti svit'lo delo, ko bi bilo na služ'bu božiju i svete crikve, za grihi moe, i pisahь sie k'nige moimь blagomь čistimь. I v to vrime biše otacь duhovni gospodinь papa Inocen'cii a kralь ugrski kralь Matiêšь, i biše podbiljь poda se vsu hrvac'ku gospodu i zig'na vanь kneza Anžu z negova gospodstva i kneza Ivana krčkoga, i tada vladaše Senemь i Otočcemь i inimi gradi. I va to vrime biše Pavalь biskupь sen'ski i gatan'ski, i tada biše vikarь gatan'ski gospodinь Levnardo i oćakь svete Marie v Kneži v'si. I takoe biše sa m'nu dominь Pavalь sinь Vladislavlь i ta (nema polovine retka) Knežu vasь plemenitь človikь Mat'ko Novakovićь i po redu držaše

Digitized by Google

Podgradacь plemenitь človikь Petar Presurićь plemenemь Stupićь; i tada držaše Papraćane plemenitь človikь Mikša Ričaninь. Ošće držaše Kupnane plemenitь človikь Gagurь Devićь, i biše va toi svoiti dovole dobrihь muži: nai prvo Ivanь pridivkomь Banь i Gusićь Ivanь i Gr'gacь i Martinь Črnčićь i Vrbanь Ištrca i Martanь i inihь dobrihь muži — bogъ ihь imenui svoju milos't'ju. I tada biše pšenica v Otočci po petь a proso po petь beči, začь biše dobra letina. I ošće vasь molimь, gospodo redov'nici i žakni, da se spomenete na pritču ovu, da e knigamь teško priti, i gdo knige poč'tue, da e knigami poč'tovanь, i komu bi va oblasti te (nestalo jednoga retka) te tako bi se dugle služba božiê va ne vršila. I se kńige i siju rubriku pisahь ê Brozь, žakanь budući v redu evanjelskomь, z Bužanь od Kacitićь z Dubovika plemenemь Kolunićь, komu esu grisi bogatstvo, grobь otočastvo, zemla mati; i pisahь v istinu te k'nige počtovanu mužu gospodinu Levnardu vikaru gatanskomu v nega hiži side[1] a za moju plaću, i za to molimь i prosimь vsihь, ki budu va te knige štali, gospode redovnikovь otacь duhovnihь i žakanь tolikće, slugь božihь i brat'e moe: ako samь ča kadi grišilь, ne klnite, da blagoslovite, ispravite vašimь razumomь, začь ni ihь pisala ruka sveta, na ruka grišniča. A va to vrime biše gospodinь ... Otočcu i Senu, a negovi oficiêli purk (fali jedan redak) hu, ča mogahu, a bogъ nasь vsihь veseli. Amen". (Vidi Kukuļević act. 128—129.) — Nu odatle se vidi samo to, gdje je bio naš zbornik *prepisan*, a da ga je Kolunić prepisao a ne i sastavio, uvidjeće svatko, koji ga prispodobi s tekstom rukopisa III a 19, o kom će biti niže govor. Ali gdje je bio sastavļen i ko ga je sastavio, to ne znam. Za prodečtva bi se moglo pomisliti, da možda potiču iz *Istre*, od toga što je kazano niže o rukopisu IIIa 19, a ńešto iz riječi na str. 12: ti bi otilь prodati edanь starь p'šenice ili *spudь* vina za 10 zlatihь. Riječ spud živi u Istri, kako piše Miklošić kod spądь modius. Ali to nije nego samo slutńa.

S toga što je ovu kńigu sabrao Broz Kolunić, prozvao sam ju *Kolunićev zbornik*. Mogla bi se i drukčije zvati, n. pr. gatanski ili gacki zbornik, kad je napisana za gatanskoga vikara. Zbornik nije baš prikladno ime, jer su u kńizi samo dva spisa, ali su ipak zbrana. Naslov bi mogao glasiti i gatanski korizmenak, jer su glavna sadržina svakako korizmene propovjedi.

Prvi spis korizmene propovjedi zove Kolunić *knige svetoga Brnardina*. Četiri ogromna sveska latinski pisanijeh djela svetoga

[1] pisano: sidi.

Digitized by Google

Bernardina sam prolistao, ali nijesam našao u ńima, da su ove propovjedi prijevod ili prerad Bernardinovijeh korizmenijeh propovjedi. Može biti je postojao kakav kvadragezimao toga sveca, koji nije ugledao svijetla štampom, nego je kolao u prijepisima među svećenicima ili po samostanima u ńekim župama. Pomislih, da bi mogao biti koji drugi Bernardin i zamolih g. dra. Murka i dra. Štrekļa u Beču, da zavire u Bernhardina de Busti rosarium sermonum predicabilium in quadragesima, ali ni ovdje nema ništa. Kukuļević u act. croat. 128 dao je pomenutomu Kolunićevu pripisu naslov: biļežka Broza Kolunića u rukopisu: knige svetoga Brnarda. I Brnardovijeh spisa prolistao sam dva sveska, ali nijesam u ńima našao traga našim korizmenijem besjedama, te ne znam, zašto ih je Kukuļević nazvao Brnardove knige, kad Kolunić piše, da su knige svetoga Brnardina. Nu po svoj prilici biće to prerad koga talijanskoga korizmenaka. To odaju ńeki talijanizmi u sintaksi i strane riječi, koje su primite iz talijanskoga jezika, to odaje i izraz Karla Majna, što je bez nijedne sumńe prema talijanskomu Carlo Magno, jer domać bi čovjek vaļada kazao Karla velikoga ili veloga; to odaje daļe i to, što se u jednoj propovjedi kaže, da ima po mjestima stańa za bludnice. Ne može mi se vjerovati, da bi se to moglo odnositi na kojegod mjesto hrvacko po Primorju ili u Istri, u ńima ļe nije bilo bludništa i to ćak prije 400 i više godina. Tako se moglo pisati za talijanske gradove i mjesta. U jednoj se propovjedi govori tako, da se smije misliti, da su se za pisańa ili sastavļańa talijanskoga originala popovi katolički još smjeli ženiti, (vidi str. 16 ki hoćešь vzeti h'čerь ednoga popa) pa mi je mučno vjerovati, da bi se iza proglašenoga zakona o celibatu moglo o tom pisati u knizi određenoj za katoličke propovjedaoce. — Kada je bio pisan taj dio, to kaže Kolunić sam u navedenom pripisu; ali kada je original sastavļen, pa bio latinski talijanski ili ne vjerujem hrvacki, to se teško razabire iz navedenoga, ali nije mogao biti sastavļen mnogo prije Kolunićeva prijepisa. U propovjedima str. 30 ima riječ *pukša*. Pukše, ili na današńu, puške počeli su praviti doduše ne dugo iza toga kako je izumļen prah puščani oko 1300, ali povijest piše, da su puške unišle u općenu upotrebu tek na početku XVI vijeka. Uzimam da je Italija puške imala pô' vijeka prije, dakle oko 1450, i stariji držim da ne može biti nikako original toga dijela.

U oba dijela Kolunićeva zbornika duva duh posve *školastički*, čemu se nije čuditi ni malo. Svaka je propovjed razdijeļena na

Digitized by Google

troje. Najprije dolazi jevanđelije ili sve ili smaćeno. Va vijek je u prvom dijelu jedan grijeh, proti komu se veli da vojuje ono jevanđelije i na koliko i po koliko načina more ga čovjek učiniti. U drugom je dijelu milost, kako ju možemo dobiti, ili kakova pripovijest svetoga pisma staroga zavjeta. U trećem dijelu ima mudrost — riješeńe smješnijeh čudnovatijeh sumańa (dubia, casus).

Iste korizmene propovjedi dolaze i u drugom glagolskom rukopisu akademijske biblioteke pod signaturom IIIa 19, također iz Kukuļevićeve zbirke, kasnijim sitnijim pismom u obliku mnogo mańe osmine i u jednom stupcu na svakoj strani lista prepisane amo tamo dosta nemarno i pogrješno. I taj rukopis nije cio: sprijeda je nestalo 28 strana a istrgnute su strane 31, 32, 59, 60, 283—288. Po pismu biće iz XVI vijeka. Taj je rukopis donio u bogoslovsko sjemenište u Goricu iz Istre bogoslovac Ivan Valle, koji je bio kasnije god. 1882 župnik u Žamasku u tršćanskoj biskupiji, po prilici prije 39 godina, a dao ga je poznatomu Slovencu učiteļu bogoslovskoga sjemeništa Kocijančiću, koji ga je kasnije (1859) poslao u Zagreb Kukuļeviću, a od ńega je kupńom prešao u svojinu akademije jugoslavenske. To se razabire iz jednoga članka Slovenca dra. Štrekļa u Jagićevu arhivu XIII str. 475, gdje piše: Seine (Kociančić's) schüler aus Istrien und Veglia trugen ihm vielfach glagolitica zu, welche er in der folge Kukuljević zu übermitteln pflegte. Jedenfalls dürfte ein neben unsern blättern aufbewahrter brief Valle's aus Abbazia dtto. 8 nov. 1865, worin der schreiber seinem lehrer mittheilt, dass er ihm einen starinski rukopis, koga najdoh u Veprincu, übersendet, nur durch zufall zu den in rede stehenden fragmenten gerathen sein, da Kociančić in seinen aufzeichnungen über seine correspondenz mit Kukuljević in Agram ausdrücklich hervorhebt, eine Veprincer handschrift am 24. dec. 1866 dem letzteren zugesandt zu haben. Bilden nicht vielleicht unsere blätter einen theil der von demselben Valle nach Görz gebrachten *sermones quadragesimales,* von welchen Kociančić in seinen aufzeichnungen erwähnt, dass er sie am *4. märz 1859* nach Agram an Kukuļević gesandt habe? Na taj upit odgovaram, da rukopis IIIa 19 nosi naslov sermones quadragesimales, ali da teksta priopćenijeh listova u Jagićevu arhivu nema među timi sermones. — U ono doba, prije 39 godina imao je ove sermones u rukama dični naš Črnčić, kad je boravio u Gorici, pa si je iz ńih načinio za svoju porabu biļeške za pravopis rukopisa ńekoliko za oblike a ńekoliko za riječi pak ih je meni poslao — hvala mu — na porabu.

Digitized by Google

Mogao bi ko pomisliti, da su propovjedi Kolunićeva rukopisa možda one, koje je kasnije godine 1508 Bedrić u Seńu štampati dao. Nijesu, evo za to dokaza: u Bedrićevu korizmenaku propovjed v sredu šestu posta počima ovako: Ovce moe glasa moga poslušajuть i ja znaju e i slede me. Ivanь na 7 kpt. Stlmači evanjelie. vms. Pitaju dokturi posvêčêni, ako se more va ovomь životi umr'tolnomь poznati istin'nimь zakonomь, ima li biti človikь spasenь ali osuenь? Odgovara častni dokturь sveti Tomasь iz Akvina.

Drugi dio Kolunićeva zbornika ima raspravu *o sedam smrtnijeh grijeha*. Kako se u prvom dijelu gotovo svaka propovjed uvodi riječima iz jevanđelija, tako se uvodi i ovaj traktat riječima iz apokalipse Ivanove 13, 1—3: Vidi de mari bestiam ascendentem, habentem capita septem et cornua decem, et super cornua eius decem diademata, et super capita eius nomina blasphemiae. Et bestia, quam vidi, similis erat pardo, et pedes eius sicut pedes ursi, et os eius sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam et potestatem magnam. — Da ovu raspravu nije sastavio ili pohrvatio onaj koji je prvi dio, to kaže razlika jezika, premda je veoma malena. Za ere u prvom dijelu ima drugi dio obično are. Kad bi se znalo, gdje se za vespertilio govori nedopir ili prprčac, prčac pirčac, moglo bi se ńekoliko slutiti, otkle potiče onaj, koji je ovaj drugi dio sastavio ili pohrvatio, premda se ne bi znalo jeli izvorno nedopirь ili (pr)prčac, niti koji je prepisivalac izvornu riječ promijenio na onu koju je poznavao od kuće. Sobom izvornija je svakako *nedopirь*, jer ima stara (a i današńa) slovenština riječ netopyrь, i prema tomu bila bi rasprava ova u Ivančićevu zborniku mlađega prijepisa nego je prijepis u Kolunićevu zborniku, dakle ne prepisana prije g. 1486, a prema tomu ni prvi dio Ivančićeva zbornika ne bi bio prepisan prije. Ali je taj zaključak oprt samo o jednu jedincatu riječ, a Milčetić Starine XXIII 41 veli: „kako se ovdje spominu Sracini i Mahomet a Turcima ni traga, možda su još Turci bili daleko od srpsko-hrvatskih zemalja, kada je naš rukopis napisan". To bi bilo dakle prije nego li su Turci osvojili Carigrad, dakle prije god. 1453. Ja sumnim. Ta bi se godina mogla uzeti za godinu, koje je original toj raspravi napisan, premda riječ Sracin ne može dati misliti apsolutno na vrijeme prije osvojeńa Carigrada, jer crkveni pisci sredńega vijeka riječju Saraceni zovu u opće Arape, kasnije sve Mahometovce a za tim i Turke. — Otkle je bio hrvatilac ove rasprave, mogao bi nagađati čovjek,

Digitized by Google

kad bi znao da se i gdje se u Hrvata govori pl. nom. riječi vlk: vlcje vucje čisto kako govore Slovenci volcjê.

I ova moralno-ascetička rasprava nije u Kolunića cijela, ali sva dolazi u Ivančićevu zborniku, koji opisuje profesor Milčetić u XXIII knizi Starina str. 40 i sl. I meni ga je blagohotno ustupio na upotrebu — hvala mu na usluzi. — Za Ivančićev zbornik veli Milčetić da je mogao biti prepisan godine 1395, ako ne sav, a to pouzdano jedan odlomak zadnih devet listova, a ostalo, ako nije iz XIV, da je iz prvih desetina XV vijeka svakako. Prema tomu biće tekst ovoga traktata u Kolunićevu zborniku iste starosti, koje je u Ivančićevu, dakle prije iz XIV nego iz XV vijeka, ako stoji Milčetićevo umovanje. Rasprava je prema broju smrtnijeh grijeha razdijeljena na sedam glava, od kojih ishode svi zakoni od grijeha i od čudi ili su smrtni ili otpustni, a svaki ovijeh sedam grijeha dijeli se na mnoge rasohe a pojedine rasohe još na kite.

Pismo je u našem zborniku *hrvacka* uglasta *glagolica* navadna u spomenicima XV vijeka. Obična su pismena, koja nemaju nikakvijeh rogova i repova, po tri milicentimetra visoka; ali su početna slova u odsjecima puno veća od običnoga pisma u tekstu. Pisana su oba dijela crnilom, crvenilom su samo citati iz sv. pisma, početna slova svakomu odsjeku i svakomu stihu i vas Kolunićev pripis iza prvoga dijela poslije voda iliti oznake, gdje što ima u knizi. Kadkad, kad je Kolunić htio da koje početno slovo napiše crvenilom, ostavio je prazno mjesto za ne, da je će kasnije dopisati, ali je zaboravio to učiniti, nu se svuda može pogoditi, koje je slovo zaboravljeno. — Azbuka ima samo jedno *poluglasno*, koje obično dosiže samo polovinu dužine ostalijeh slova. Dolazi gotovo samo na kraju riječi iza suglasnoga: jednom ima čьstь, što će biti ostalo iz stare slovenštine, jednom pьsuešь 162 a jednom sьvoe, gdje je sь pred lukńicom u pergamenu. Jednom dolazi na kraju riječi iza vokala: pokoruь 117 redak 26, a jednom u riječi iza vokala: veьće 242. Ne sumńim, da je poluglasno onda, kad je pisan naš zbornik, bio bez glasa te se je pisao samo od navike bez razloga ili, kako bi naš zbornik rekao, bez računa. Za poluglasno dolazi na današńu i *a*, često i tamo, gdje ga danas više nema, kako u sufiksu ьstvo: bogat*a*stvo posal*a*stvo junač*a*stvo itd. Je li *o* zamijeńuje poluglasno u ot*o*častvo 238 ot*o*ca, više sumńim nego tvrdim; crikv*o*ju 139 udara na rusko. Sasma rijetko, mislim da niti ne tri puta, dolazi ь za a: nь za na 78 116. Za poluglasno ima veoma često *apostrof* ili sličnu kvačicu između dva suglasna:

Digitized by Google

sum'na semrt'no priseg'ši itd., ali često i ondje gdje nije ništa ispalo: t'voi d'rugi is'to itd. Za tijem služi apostrof za *j* navlastito pred *e* i *i*: p'ešь ub'enь tud'e č'e za pješь ubjenь tudje čje, pa tako svuda u nastavku ьja ьje od ija ije: brat'e brat'i pit'e pit'i prošćen'e prošćen'i za bratje bratji pitje pitji prošćenje prošćenji. Tako dolazi apostrof i pred ê = ja za ispalo poluglasno ńegdańe: pit'ê prošćen'ê hrst'êninь d'êvalь za ńegdašńe pitьja itd. Još dolazi apostrof u sredini riječi kad i kad na kraju režńa iliti retka. — Slovo ê dolazi kašto pravo prema staroj slovenštini: grêhь dêlь itd. ali se nije izgovaralo na staroslovensku, već gotovo svuda osim gdje glasi ja kao *i*: Moisêê ijulêe čitaj Mojsija ijulija; obično za stsl. ê dolazi *i*, često *e*: grihь delь. Osim toga dolazi ê za *ja* i to na početku riječi: ê êma Êkovь čitaj ja jama Jakovь, Êr'danь vaḷada Jar'dan; za tijem u riječi iza vokala i apostrofa: d'êvalь hrst'-ênimь, pa na kraju riječi iza vokala i apostrofa: Iliê priê zataê, pit'ê prošćen'ê čitaj Ilija prija zataja, pitja prošćenja. Još vaḷa ê čitati ja u riječi êzikь êčmenь i u riječima od korijena jem: ê êmi êtь priêlь naêm'nikь čitaj jazikь jačmenь, ja jami jatь prijalь najamnikь. Opako dolazi ê za *e* i *e* od ę dosta rijetko više u drugom nego u prvom dijelu: ńekoliko puta sebê tebê; za tim dêsnu 235 têsno 231 têškihь 228 têško 226 vsêi 184, 250 vêrê segasvitnê (sing. gen. f.) 200, ishodê 213 istinê (s. gen.) 222 korenê (sg. gen.) 214 otmêta 216 nêsti 217 službê (s. gen.) 217 nepomnê gen. 230 klatvê, nê 253 svoêga 249 têgь 229 vrimen'nê s. gen. 248 pl. acc. 249 vznahodê 236 rufianê n. pl. 152. Na početku riječi i sloga u riječi *e* glasi *je*: estь emat'va, svoe troe čitaj jestь jematva, svoje troje; ali vaḷda ne tako u tuđim imenima vlastitijem: Eli Erihь Euga čitaj Eli Erihь Euga, ali možda i Jerihь Jeuga. — Na početku sloga u riječi *i* glasi *ji*: moimь stroi čitaj mojimь stroji; a *i* na kraju riječi i sloga iza samoglasnoga glasi *j*: moi tvoi rai raiski oficii čitaj moj tvoj raj, rajski oficij. — Slovo ѱ ima dva glasa: *šć* i *ć*, ali dolazi već tako, da za naš glas *ć* dolazi ѱ, a za naš glas *šć* dolazi шѱ; sasma rijetko dolazi ѱ za naš *ǵ* (= dž): sakrilećii 124. — Za naš glas *đ* ima gotovo svuda *j*, ma kako se taj naš glas glagolskim pismom biḷežio i ne biḷežio: anjelь evanjelie viju, saziju daž'ê shaê sr'êhu roeni; a daždь 247 uz daž'ê. — Staroslovenska skupina -lъ -lь u srijedi riječi piše se obično samo *l*: plkь slnce klčiti; ali dolazi za to i *ul*: êbulka 67, 251 puka 110 dulžanь 47, 165 produlžiti 116 dulgovanie 200 kulne 249 pultь 165. Jednom ima *ol*: nesmisolnoi 92; to je iz psalma

Digitized by Google

48, 13 i 21, gdje je iza ne razume dodano: i bi dvignutь v' oholostь. Hrvacki glagolski psaltiri imaju: nesmisl'nihь i nesmis*a*lnihь. Pisac je imao što ruska na umu, i: ‚v časti položenь' nije prema ἐν τιμῇ ὤν niti prema cum in honore esset. Prema ὤν ima sinajski psaltir sy a glag. hrvacki: si. Nu već dolazi i na današńu: *u* mučahota 12 stupi žućь žukostь, u *a* rjeđe nego u *b*; obratno i opako *l* za u pamti mlka za muka = mąka. Pisac je bez sumńe govorio muka, ali je napisao mlka, kako je govorio reci sing. gen. puka a od navike pisao plka. — Za stsl. ę dolazi obično *e*; ali i *a*: često 215 žaênь 124 poča počat'e klat'va žat'va, vidi malo više: êzikь êčmenь êti. — Stsl. y (ъı) biva obično gotovo svuda *i*, ali pamti: *omuite* 95, što sjeća na ugarskoslovensko: mujti = оумыти: Küzmič mat. 6, 17 lice tvoje *muj.* joan. 13, 10 ki je *mujti,* naj li nogé muje. 13, 5 vlijé vodou vu *mujvaonico* itd. Tako i bujti = оубыти. — Za grčko β latinsko *b* u tuđim riječima ima obično prema latinskomu *b*: Balaamь; ali dolazi i na staroslovensku *v*: Ahavь 8 14 Avraamь 14 d'êvalь Ezavelь 8 Êkovь 11 62 itd. Navhodonosorь 92 Reveka 31 Zavedeovь 11 itd. — Za grčko φ ima uz f i *p*: Osipь 24 parisêi Pilipь filosopь. — Za grčko υ ima *u*: Ejupatь 24 Suriê 51 upokriziê, a jednom *v*: vêna = ὕαινα. — Za grčko χ latinsko ch u imenu Μαρδοχαῖος Mardochaeus ima *č*: Mardočei; — za grčko η dolazi *i* u: planita Irudь Isaiê Isavь Isusь; dakako i *e*: Eli Ἡλί; — tuđe *o* biva prečesto *u*: al'muž'no barunь biskupь bur'delь dêmunь faturь fur'ma fur'tuna kan'tunь koludrica kolurь kruna kumь kumfortati kunšen'ciê kun'ten'tь kuntrarii munita namurati naputь prsura računь skula Simunь štumigь urdinati Irudь Solomunь itd. — Pamti *č'šć* za današńe *št* u č'šćeta č'šćetiti za šteta štetiti; — *b* za današńe *v* u riječi kur'ba kur'bišь kao u goreńskoj Krańskoj uz kurba i murba (morus). — Pamti: plur. nom. riječi vlkь: v'lc'e čitaj vlcje, kako je obično u Slovenaca volcjê vucke; — sing. gen. kolene od koleno 110; otь domu 221; — plur. instr. od Samaraninь glasi Samarami, tako i graêmi od graêninь 193, asimilovano od Samaran + mi graên + mi po Brugmannu II 703 i I 189; vidi i Miklošić III 16; sing. dat. vremenevi 248 pl. dat. riječi na e: *êmь* a pl. loc. na: *êhь*: milosrdiêmь 145 evanjeliêhь 197 otegoćeniêhь 252. Pamti: ričamь ričami 203; — ozirom na rod riječima pamti lajanь *m.* za lajno *n.* stabalь *m.* za stablo 222; spovidь dolazi u ženskom rodu i u muškomь. Pamti: bušь 97 za budešь, možda je skraćeno te vaļa čitati budešь, ali dolazi i u drugim glagolskim rukopisima; bimь 111 204, a na pose

Digitized by Google

1 sing. imperf. na -hi za -hь: prodikovahi učahi 40 mnahi 41 bihi 196*b*; hoćь oćь 58, 178, 184, 187, ne ćь 13, 58, 108, 117, 182 za (h)oćešь ne ćešь, tii 147 177 tiste 89 tilь 112 tijući 146, te 191, 192 tiše 85 poi 184 za hotii hotiite hotilь hotêjući hote hotiše pođь. — *onь* i *ovь* iza prijedloga na samoglasno utjecańem akcenta na prijedlogu gube početno *o*: na vomь i na nomь svitu (često), na vo mêsto 15 po voi 106 itd.; tako i: nabedь 160 za ná obedь. — Za stsl. čьto ima bez to: ča; a i to ča iza prijedloga na vokal biva č a piše se čь ili č'; načь vačь začь; tako i ničь 135 čitaj nič za ńešto nê = ni + čь; pamti n čšće nišće nihil. — *v* pred v i s, ž pred s ž rado ginu: ka bista bila veliki (za v veliki) potribi; ki estь većei nevoli; 42 ka se prominue vino (= v vino) 185 itd. kada e edinanь otacь sinomь, mužь ženu, sestra sestru 142 itd.

U opće se može reći, da je jezik u Kolunićevu zborniku prava borba narodnoga *čakavskoga* govora s mrtvijem hrvackim crkvenim jezikom osnovanijem na staroj slovenštini. Riječi i oblici im crkvenoga jezika izmjeńuju se s riječima i oblicima im narodnoga živoga govora pomješanoga s talijanskijem riječima.

Više o tom, što je rečeno do sele i što bi se još moglo reći o oblicima supstantiva i verba u singularu pluralu i dualu, dakle o deklinaciji i konjugaciji, naći može čitatel sâm u samom tekstu, a zaviri neka i u Milčetićevu raspravu o Ivančićevu zborniku u XXIII knizi Starina od str. 51—61 kod citata 1—63, jer što se tamo kazuje o jeziku, vrijedi gotovo sve i za jezik osobito drugoga dijela u našem zborniku. Ja ću se samo ńečega još dotaći. — Slog je prilično jednostavan, ali je često zapleten i nejasan, gdje gdje možda s toga, što se kod prepisivańa moglo što poremetiti, pa znam, da je moja interpunkcija amo tamo opaka. Osim ńekolicine talijanizama kao: biše napravila d'vi polen'ci drvь za hotijući ispeći kruhь; skrozi učiniti mirь triba e učiniti d'vi meri, itd. ima ńeke osobitosti: opetuje se rado koja riječ navlaš iza umetnute koje rečenice ili iza ńekoliko riječi n. pr. šesto zlo *estь*, v ko ti upadašь, to *estь* lakomostь; drugo dobro *estь*, ko mi imamo, *estь* dobro op'ćeno; i *tako*, kako samь zgora rekalь, *tako* govoru; *ako bi* onь, č'i su pinezi, *ako bi* bilь kunten'tь; govoru dobro, *ako bi* ta, ki bi e dalь tu dotu, *ako bi* imelь toliko blaga; govoru, da *onь*, ki učini ubiistvo, *onь* veće sagriša; na to ti *od'govaramь*, da vsaki grihь, ki činišь misleći ga priê učiniti s volju, *govoru*, da se to zove hudoba; govori edanь duktorь, *da* ti lakom'ci *da* bi se imeli spuditi vanь z mesta, itd. — Iza supstantiva dolazi i pro-

Digitized by Google

nomen odnoseći se na ń: gospodinь *bogъ ta* estь od'lučiль, i paki *gospodinь ta* ga šale; *gospodinь ta* ti oće pomoći; *duhъ* sveti *ta* me nagovara; *ožur'nikъ* ča e koli vzelь *onь* zna za isto, komu e vzelь; govore oni, da duše osuene *muku*, ku imaju, *ta* ne pomankue nigdarь; ona *muka*, ku oni trpe, *ta* se ne odlučue, itd. ili obratno; vi *ju* oćete za istinu piti *čašu* moju; dulžan' si *e* povratiti *to blago* hudob'no. — Iza participija dolazi rado i veznik *i*: *stoeći* ona na nomь gradu *i* spomina se; *videći* otacь negovu volju *i* da mu delь; *vidiv'ši* ga brat'ê *i* rekoše; odšad'ši Êkovь *i* pride Isavь: *budući* gospodinь *i* bi stvorenь sluga. — Zalazi se od jednoga padeža u drugi: sum'na estь, ako *človikъ*, kako e sagrišiль, eli *mu* pripravlena muka; ima se razumiti, da *vsi*, ki imihu iziti, *vsihъ* estь ubiica; govoru ošće, da sveti *Ivanъ* bi *mu* odsičena glava. — Prelazi se iz singulara u plural, iz jedne osobe u drugu: o plče; ako se ne *obratišь* i ne *pokaete, znaite;* dvižući ti zalь glasь od *druzihъ* ti *ga* stavišь v nepriêzanь s onimi, ki mu behu preteli; to mogu reći od vsake *ine riči, ke* pristoe k tad'bi; kako učinihь *plku* židovskomu, *ki učiniše* ta grihь. — Pred sь cum dolazi, na današńu bez potrebe, veznik *i*: sa svitь *i š* ńega lakomostiju, zemla pož'ri Datana i Abirona *i sa* v'simi nihь nasled'niki; učini da bude ub'enь tvoi bratь *i sa* vsimi ļudi. — Ima još koje šta, kao objekat u akuzativu iza supstantiva mjesto u genetivu: ot *imêniê ugodstvo* k svitu 223, za *dobiť e ljubavь* božiju 249; absolutni nominativ: čineći ti to, gospodinь bogъ oće te obarovati itd., ali to mimolazim. Nu ipak pamti: ne *budi* ča *rekalь* odi mene 134.

U oba dijela dolazi množina riječi *tuđih* primitijeh iz talijanskoga, ali i iz latinskoga grčkoga i ńemačkoga jezika, od kojih su ńeke već udomaćene, a mnoge, koje se ne će i nije treba da se udomaće. Ove ću navesti pod kraj ovoga predgovora i da ono ne bude odviše suhoparno, dodati ću ńekima primjere iz kajkavske knige. Osim riječi primitijeh iz crkvenoga jezika ima i riječi, koje čine zbornik znamenit za rječnik, tä nalaze se riječi, kojih nema u akademskom rječniku, koliko ga ima izrađena dosele, kao bližičastvo bližikъ (*m.*) bludstvo boguželstvo brčinstvo bričinanie glumčica hlpeti hlpostь; ili koje ima u rječniku, ali su označene za nepouzdane. Tako se kod čariti veli: samo u Voltigijinu i Stulićevu rječniku riječ nepouzdana, a u našem zborniku ima 126: ti činiš grihь od' sakrelêjiê, kada činišь baêti ili čarišь. — ili koje ima akad. rječnik, ali jim je najstariji primjer iz kasnije doba, kao bahornica blazanь *f.* dragoća itd. iz XVII vijeka; borovnica (juni-

Digitized by Google

perus) premda u značeńu πρῖνος prinus (Daniel 13. 58), samo u Vukovu rječniku; — gudacь u značeńu prasac: „samo iz Kurelčeve knige dom. živ.“ Tuj napomińem, da imam iz Varaždina zabiļežene riječi: gúdek gúcek gújcek = mlad prasac, gújca = mlada prasica, i: svińe zgudaju = ńekako cvile čekajući jela, kad im se u pravo doba nije doneslo. — Ima i koja takova riječ, koja je u akad. rječ. primita iz koga rječnika bez daļne potvrde i kadkad u drugom značeńu, n. pr. za riječ hračak nema primjera, samo se veli: kajkavski hraček u Bjelostijenca i Jambrešića. U kajkavaca živi ta riječ i dolazi i u knizi n. pr. Šimunič fen. 153 ovo li je on lépi obraz ves razdrapan vu krvi i hračkeh vtackan? Habdelić ad 551 gde su te takove nečistoče teh vražjeh hračkov puna vusta. 722 na one negda pogane svoje hračke hitaju. 1152 rad nigdor tvojega kašļa čuje, vnogo maňe hračkov vidi. Eto Kolunić dokazuje, da je riječ bila poznata kod Hrvata čakavaca više nego prije 400 godina. — Veli se kod daļiti differre: samo u Stulićevu rječniku a Kolunić str. 39 ima daliti kao udaļiti: tagda Isuhrstь učini se nevidenь i zide otʼ posrede nihь i dali se od gneva srca nihь. — Ili ima u akad. rječ. riječ, ali ne u svim značeńima, kao kod riječi biće nema, da znači i genesis kao naslov prvoj knizi staroga zavjeta, da kako ovdje u obliku bitʼe. itd.

Koliko će prema kazanomu biti još inijeh riječi, kojih nema u nijednoj knizi te ovdje jesu, a trebaće ih za akad. rječnik! Iz rasprave o sedam smrtnijeh grijeha mnoge je take riječi naveo Milčetić u pomenutoj naprvo raspravi, mislim, da jih ovdje za to ne treba iz nova navoditi. Dotaknuću se samo ńekoliko riječi. U drugom dijelu dolazi riječ *hlpećь hlpostь* 213 217 222 itd. bez znaka kratice. Ne vaļa li to čitati hlepećь hlepostь? Ne, biće u kajkavaca hlepost od hlpost; tuj bo žive riječi načińene od osnove hlep pa dolaze i u knizi n. pr. *hlepost* u Habdelićevu marijanskom zrcalu 89: onde je bilo hoteńe i hlepost vse muke ovoga sveta za Jezuševo ime trpeti. *Hlepeti*: Habdelić Adam 198 na dare ne hlepim, 295 človek na veliko znańe hlepi. 609 pantera hlepi na gnoj človečji. 61 psi koni biki prez nijednoga srama hlepe na nečištoču. 325 kteri na diku i svecko hlepe preštimańe. 755 neki vina ni pridehnuti ne mogu, a drugi za nim hlepe. 243 zakaj je Aman na skončańe vsega židovskoga naroda hlepel i šetuval? 288 hlepel je, da kraļevske okol sebe sluge ima. 516 na zemelsko je hlepel, na ko hlepeči z neba se je zabil. 266 Kleopatra na to je hlepela, da bi sama bila rimska cesarica. 845 onak sluge plačati buš mogel, da za luckem hlepeli ne budu. Jur-

Digitized by Google

jevič 54 vsi za dobičkom hlepeti nastaju. Mulih posel apostolski 1183: moramo k bogu vu našu domovinu neprestancè hlèpeti. Kovačić kemp. 181 niti bi boļe za boga nevoļe trpeti hlépel. 260 k tebi bogu ze vsemi kotrígi jesu hlépeli. Vranić robinz. 145 srce hlépelo je za novum prémembum. itd. — *hlepeńe:* Habd. ad. 509 znal je Aretes nezasičeno hlepeńe na peneze onoga Polikrata. 369 skupost je pohlepeńe na ona dugovańa, ka.. — *pohlepnost* u Habdelićevu, *pohlepļújem* u Bijelostijenčevu rječniku. Vidi i u Vukovu rječniku: pòhlepa pòhlêpan pohlépiti. U slovenštini uz hlep ima i *hrep*: *hrepêti:* Roger 2 418 le po tem sledni hrépy, kar se za dobru spoznà. — *hrepenêti.* Ravnikar zgod. 2 222 hrepenímo po pobolšańu. itd. — Za riječ nedopir vespertilio u našem zborniku ima u Ivančićevu: *prpar'čače.* Smije li se to čitati prprčače, kako obumarstvo skarsitь treba čitati obumrstvo skrsitь, to bi riječ sufiksom et (= ęт) sing. nom. e (= ę), koji služi, da se ńim označuje mlado pa dakle i maleno živo, mogla biti načinena od prprčac kao diminutiv od prpŕac, a to za prprhac od udvojenoga korijena *perh* u pŕhati pŕnuti prh-èt-ati flattern aufflattern, dakle prprčače = mlad ili boļe malen prprčac, to je prhavac der flatterer der flatternde volitans. Isti je korijen u riječi prhbaba (Šulek, per-baba Wolf kod Fledermaus). Od istoga korijena per(h), ali nasporena na *pir(h)* ima druga riječ za vespertilio: pirac (u Filipovićevu rječniku) i pirčac u Mikaļe, pa u Slovenaca: pírhpogáča pírpogáčica i pírožlek (Wolf kod Fledermaus, Miklošić lex. kod netopyrъ, etym. kod perch- i pogača). Za vespertilio ima narod više riječi ne od perh, n. pr. šišmiš šišimiš šišumiš, (šišati), slijepi miš, polmišpolptič u Veleševcu u Posavju, polptićpolmiš u Brińu u Liki, lętimiš i letéći miš u Pocrkavļu kod Broda u Slavoniji, kobačić u Otočcu uz šišmiš, ļiļak u Dubrovniku, itd. — Dolazi riječ *prokšenь* ili delikan. Ima riječi od prokš (od prokъ + šь) načińene u kajkavaca i u ńihovoj knizi, n. pr. Habdelić zrc. mar. 165 zdravjem svojem živela je ne na *prokeš* svécku, kako vnoge vezda gospice i gospodične čine, nego na hvalu i diku božju. U Bjelostijenčevu rječniku: *prokšija* delitium delitiae petulantia; *prokšen* delicatus effoeminatus, mollis, tener, petulans; *prokšújem* petulcio delicior nugor sinapisso. — *prokšiti se* u Habdelića Adam 694 kuliko je izda takveh, kem gda siromah dojde ter prosi vu ime božje, odgovaraju: odhajaj, moreš ti delati, nego se listor prokšiš, listor se lajhariš? *prekšija*: Šimunič fen. 236 Eva kakti mati *prekšije* ima hoteńe znati tak dobro kak zlo. — *prekšiti:* Ši-

Digitized by Google

munić feniks. 20 onda se ovca sprékši prez pastira. — U ugarskoj slovenštini: *prekšenost:* Kuzmić nouvi zakon djań. ap. 18 14 da bi bila kakša nepravičnost ali hüda prekšenost, o Židovje! pouleg rázuma bi vas poslühno. Vidi Miklošić etym: sub prokъ. — Riječ *kavčenak* biće u rijetko kojoj knizi. Ona znači bogoslovca, koji je primio već ‚kavku', a kavka je tonsura, pleš popovski ju zove Bjelostijenac; dakle kavčenak clericus. -- Vaļa da se neće naći nigdje drugdje riječ *sebrost* 204 premda dolazi sebar; *kohato* (osn. koh u raskoš). — Ali dosta toga, mogla bi komu dogrustiti i sama kńiga, a lijepo kaže, kako se govorilo prije 400 godina u Hrvata čakavaca.

Jugoslavenska akademija ima pravilo, da glagolske stvari prepisuje ćirulicom. Dobro je to kod listina općega sadržaja, ali za spomenike skroz rimokatoličke sadržine scijenim, da je shodnije izdavati ih latinicom, da ih može čitati i čovjek malo ali nikako vješt ćirilovskoj azbuci. Za to sam i Kolunićev zbornik prepisao i štampao latinicom i

za ѧ pišem ê
za ю = j
za ꙑ = ь
za щ = šć i ć prema tomu, kako mislim da vaļa čitati koju riječ, kako se govorila onda, kad ju je napisao Kolunić. Za to n. pr. ѣщѣ gdje znači vult, pišem: oće, a gdje znači: jošte, pišem ošće.

Dočetak ѣщь i щь danas ne vjerujem da dolazi, nego samo ošć ć, pa za to pišem ošćь šćь: nenavidošćь priprošćь dobišćь. Ko misli, da je to staroslovenski, a on neka čita ošть. — Riječ za nihil piše se čas рѣшѣ čas рѣѧшѣ, ono pišem nišće, ovo ničšće, a ne znam što je pravo. Koga bi još što smetalo, neka pomisli, da gotovo svako ć i šć odgovara originalu щ, pa neka čita kako umije.

Ime Isukrst dolazi pisano obično skraćeno Ishь. Tu kraticu pišem svuda Isuhrstь, ali treba da čitaš Isukrst, jer tako dolazi jedno dva puta i ispisano Isukrstь. Tako kraticu h'ênиnь h'ên'ski pišem hrst'ênиnь hrst'ên'ski, a ti čitaj krstjanin krstjanski.

Ńeke riječi dolaze skraćene, nema ih malo, sve sam kratice ispunio i u ńekim riječima vokal, koji nema u originalu, štampao položito n. pr. *i* za stsl. ê, gdje bi moglo biti ê ili e ili i: čl*o*v*i*kъ ili *a* n. pr. ot*a*cь, ali tako obično samo u prva dva tri li arka; *i* kad je veznik, znači ovako položito štampano da je dodano iz *b*.

Digitized by Google

— Riječ otacь je obično skraćena, za to pišem ot'ca itd., a gdje dolazi n. pr. oca bez znaka kratice, pišem i ja oca. — Riječ terь dolazi pisana samo ligaturom od t i r bez e u sredini i bez ь na kraju, ja pišem terь u *b* ter'.

Napomenuo sam da ima u oba dijela mnoge

Tuđe riječi.

Evo ih:

a e r ь *m.* aer ἀήρ 51, 116, 163, 203, 254, 258.

a l a b a s t a r ь *m.* alabastrum 51 153, 166.

a l' m u š' s t v o *n. ńem.* almosen 8, 55, 58, itd.

a l' m u ž' n o *adj. n.* almosen 91, 123, 214, 235, 242, 247.

a l o e ἀλόη aloë 190.

a n j e l ь *m.* angelus 192, itd. a n j e l s k i *adj.* 225.

a p o k a l i p a s ь 212*b*, a p o k a l i p s i ê *f.* od ἀποκάλυψις apocalypsis 212, naslov knjizi Ivana bogoslovca.

a p o s t a t a *m.* apostata, odmetnik od s. vjere 216.

a p o s t o l ь *m.* 1) apostolus 25, 50, 121, 171, 181, 190. 2) čteńe iz koje knige novoga zavjeta 65, 120.

a r' h i b i s k u p ь *m.* archiepiscopus 10, ê r' h i b i s k u p ь 236.

a r' h i e r ê i *m.* ἀρχιερεύς 150, 188*b*.

a r o m a t ь *m. tal.* aromáto, *grč* ἄρωμα 194.

a r t ь *f.* i *m.* od *tal.* arte, zanat 30.

a r t i k u l ь *m.* od *tal.* articolo, *lat.* articulus 46, 90, 93.

a š t r o l o j i ê *f.* astrologia 153.

b a n d i r a *f.* od *tal.* bandiéra, zastava 189*b*.

b a r u n ь *m.* od *tal.* baróne 125, 161.

b a s i l i s k ь *m. tal.* basilísco, *lat.* basiliscus 224.

b a š t a r' d o *m.* od *tal.* bastárdo, kopile 176.

b e č ь *m.* od *tal.* bezzo (moneta di rame, ch'era la metà del valore d' un soldo, equivalente a sei danari. — danaro o piccolo chiamavasi la duodecima parte del soldo Veneto. — soldo e la vigesima parte della già lira Veneta. U prepisu. — Često u kajkavskoj knizi. Vrijednost Gašparoti označuje 1 821 poda petere peneze, zmed kojeh vsaki dvanadeset bečov iliti naše četiri drži groše. Tom se riječju prevodi grč. λεπτόν lat. aes minutum (marc. 13 42 luc. 12 59 21 2) n pr. Fuček 406 za dva beča kupila je nebo. Gašparoti 4 8 koji dva beča siromaške vdovice ni odhitil. Uzima se za naj mańi novac: Milovec (1661) 298 ves dug plati do naj zadńega beča. Gašparoti 3 804 gde se naj menši beč ali filer (= Heller) ne oprašča ubi ne vel hilum condonetur. Habdelić zrc. mar. 448 jeden béč ali novec. Zagrebec 5*b* 35 za deset bečev prisege bivaju. Škvorc (1726) ovi dva su cipeliše sirotam prez novca i beča davali. Habdelić lex béč obolus, a Bjelostijenac lex béč v. filer = béč Viennensis quadrans, numus minutum, numus perexiguum, numulus teruncius, teruncium, trux, obolus. Vidi i akad. rječnik.

Digitized by Google

beneficii *m.* beneficium ecclesiasticum 42, 128

bermanie *n.* confirmatio *ńem.* firmung 126.

bibliê *f. lat.* biblia, *ń.* die bibel, s. pismo 9, 204.

birь *m.* vaļada iz *mg.* ber, prije nego od ber inf. brati 235.

biškupь *m.* episcopus 10. 53, itd. biškupalь *adj.* episcopalis 55, 61.

boleštarь *m. lat.* ballistarius, koji strijele hita 243, odatle boleštrenь *adj.* 243*b*, balištrenь 264.

bula *f.* od *tal.* bolla *lat.* bulla, papinski list s pečaću 109.

burdelь. *m.* od *tal.* bordéllo od rumuń. bordein, koliba: bludište 232. U kajkavskoj knízi dolazi burdeļ burdelnica burdelnik burdelski; burdeļ: Jurjević 77 nazaj su burdeli nasladnosti. Habdelić Adam 597 v kurvinski burdeļ stan si postavi. 666 gda bi Teofilu v burdeļ vlekli, da bi é onde čistoču vzeli, molila je. 690 bil je negda frater v nečisteh žén burdel prišel. — burdelnica σπήλαιον spelunca, lupanar: Petretić 104 hiža moja je hiža molitve, a vi ste ńu včinili tolvájsku burdelnicu, isto Zagrebec 1 419; a ovaj 1 307 on, koga ste vi spačili, smeje se vu burdelnice nečisto, vu vsakojačkeh odurneh greheh kaļajuč. Fuček 316 nečisto je živela na toliko, da svoju hižu občinsku nečistu burdelnicu vučinila je. Mulih posel apost. 1411 pijanost dušu, koja bi mogla biti prebivališče duha, obrača na burdelnicu ne tolvajev nego vragov pekleneh. Matković 2 174 ovo mesto ni burdelnica, nego je cirkva non est hic locus lupanar, sed ecclesia. — burdelnik: Cantuale 209 onde ga potvarjaju, da je spačnik, božji blaznik, sinagoge burdelnik. — burdelski: Habd. Ad. 586 oni su ga v burdelsku neku hižu zapeļali.

busolь *m.* od *tal.* bóssolo, sprava od drva, škrabica 166.

carь *m.* od Caesar preko cьsarь 133.

cedula *f.* od *tal.* zétola uz cetola *lat.* schedula, *ńem.* zettel 127.

cehь *m.* od *ńem.* zeche 248.

ciminterii cimiterii *m.* κοιμητήριον coemeterium, grobļe 237.

čabarь *m.* od *stvń.* zubar zwibar 128.

čavalь *m.* od *tal.* chiavo klin 121, 164, 189*b*, 194.

čisterna *f.* cisterna 29.

darda *f.* možda od *tal.* dardo, verutum wurfspiess 161. Riječ dolazi i u kajkavskoj knízi. Petretič 62 jeden zmeď junakov dardum ódpre rebro ńegovo (joan. 19 34 λόγχη). Krajačević 121 dàrdum prebosti. Habdelič Ad. 157. Athis preboden be z dardum. 618 trideseti žestokeh detičev dardami oboruženeh čaka. Jurjevič 54 gusto zvére z dardum i strelum prihajam. 140 Tyriša darda probode 155 ogorék je darda kamen i luk mi teda bil. Gašparoti 1 111 Longinus dardu iliti kopje noseči vu rukah bok ž ńum prebode mrtvomu Ježušu. Poznaje riječ i ugarski Slovenac Küzmič: joan. 19 34 eden vitézov z dárdov svojov je smekno v ńegovo rebro.

deletь diletь *m.* od *tal.* di-

Digitized by Google

letto 80, 99, 101, 1025, 137, 142, 154, 200.
deletati diletati se od *tal.* diletarsi 4*b*, 104, 134, 140, 154, 170
delikanъ *adj.* od *tal.* delicato 228.
dešpiranie dišpiranie *n.* desperatio 59, 105 od dešpirati dišpirati od *tal.* disperarsi 59, 119.
deveteronomie *n.* deuteronomium, naslov petoj knjizi staroga zavjeta 124, 144, 163.
devicionь divicionь *m.* od *tal.* devozione 99, 125, 181, 182, 184, 185.
dêmunь dimunь *m.* od *tal.* demone *grč.* δαίμων *lat.* daemon 246, 247, 250, 255, 260.
diêlogъ *m.* διάλογος dialogus 102.
divotь *adj.* od *tal.* divotto 66, 99, 183, 184.
d'êkъ *m.* od διάκονος *ngrč.* διάκος 210.
d'êvalь *m. tal.* diavolo od diabolus *grč.* διάβολος 48, 57, 138, 183 itd. d'êvalь *adj.* d'evalski *adj.* diabolicus 200.
dok'torь duktorь *m. lat.* doctor, crkveni učitelj, često.
dominь *m.* dominus, tituo latinskomu popu (u pripisu).
dota *f.* od *tal.* dota i dote *lat.* do(t)s, miraz 13, 16, 22.
dotati *v.* od *tal.* dotare 98.
dupli *adj* duplus 134, 233 vduplevati duplicare 245.

eko *f.* ἠχώ echo, jeka 256
eksempalь *m.* exemplum 242.
enezi i ezenis *f.* od γένεσις genesis, naslov prvoj knjizi svetoga pisma staroga zavjeta 30.
erêi *m.* iz crkvenoga jezika preko *grč.* ἱερεύς svećenik 29, 70, 121, 139, 160, 183 erii 188*b*, odatle ereiski *adj.* 115.
eretičaski *adj.* haereticus 109
eretikъ *m tal.* erético, haereticus 49, 216, 237, 239, 263.
eretitatь *f.* od *tal.* ereditáte, baština 193, 259.
evanjelie *n.* εὐαγγέλιον evangelium, često, odatle
evanjelistъ *m.* evangelista, često.
evanjelski *adj.* evangelicus.
ezenis vidi enezi.
ezodonь *m.* ἔξοδος exodus, naslov drugoj knjizi svetoga pisma staroga zavjeta 9.

fadiga fatiga *f* od *tal.* fadiga fatiga trud 36, 59, 79, 80, 101, 183.
faitati *v.* 241.
falas falsa *adj.* od *tal.* falso 2*b*, 58, 109, 133, 134, 200, odatle
falsati *tal.* falsare 2*b*.
falsiê *f.* falsitas 134.
fal'sivь *adj.* falso 59.
farisêi 81, 110 farisei *m.* pharisaeus vidi parisêi.
faturь *m.* od *tal.* fattóre, chi ha cura delle possessioni signorili 22.
febra *f. tal* febbre, *lat.* febris 56.
filosofь *m. tal.* filósofo *grč.* φιλόσοφος 64, 65, 117, 265. filusof' 69*b* filužof 151*b* filosopь 145, 157.
fitь *m.* od *tal.* fitto, najam.
fizika *f. tal.* fisica φυσική 250.
flevmatikь *m.* od *tal.* flemmatico, phlegmaticus 108.
fortuna *f.* 204 vidi furtuna.
fotivь *m.* za hotivь *maj.* fattyú, kajkavski fot i fačuk 72, 78, 146.
fratarь *m.* frater regularis 10, 127, 133.
fritь *m.* od *tal.* fritto 219.
fundamen'tь *m.* fundamentum 126.
fundati *v.* od *tal.* fondáre temeljiti 169.

Digitized by Google

furiê *f. tal.* furia, ira impetuosa 70, 140.
furma *f. lat. tal.* forma 127.
furtuna *f. lat.* fortuna, sreća 215.

gltoniê gultoniê gutoniê *f.* od ńeke romanske riječi gultonia preko *lat.* gluto, proždrļivost 8, 139, 210.
gltunь *m.* 30, 106 glutanь 30 proždrlac.
gorazdastvo *n.* peritia, od *rus.* gorazdь a to od *got.* rasda loquella 236, 237.
grdinalь *m.* kardinao 80, 133.
gubernati guvernati *v. lat.* gubernae *tal.* governáre, vladati 10, 25.
gubernator *m. lat.* gubernator 25.
gultoniê vidi gltoniê.
guštati *v. tal.* gustare 153.

hamalionь *m.* χαμαιλέων chamaeleon, vrst guštera koji bojama mijeńa 258.
har'ta *f. lat.* charta 30, *vidi* karta.
hiša hiža *f.* od germanskoga *stvń.* hus (haus).

idolь *m. tal.* idolo *grč.* εἴδωλον *lat.* idolum, kumir 78, 136, 167, 168, 182.
idololatriê *f. grč.* εἰδωλολατρεία, kumirstvo 37.
idoloslužitelь *m.* riječ na polak tuđa 122.
ijulêi *m.* julius (mjesec) u *pripisu.*
inkantanie *n* incantatio 3*b*.
ipokritь 223 ipokrita *m.* od *tal.* ipocrita *lat.* hypocrita od *grč.* ὑποκριτής, licumjer 50, 51, 134, 222, 249, 250, 251.
ipokritstvo *n.* ὑπόκρισις 222, 250.
ištoriê *f.* od *tal.* istória *lat.* historia *grč.* ἱστορία pripovijest 5, 24, 69, 155.

kaležь *m.* iz crkvenoga jezika od *lat.* calicem 186, 237.
kanela *f.* od *tal.* cannella uz canello 224.
kantunь *m.* od *tal.* cantóne 125.
kapela *f.* od *tal.* cappélla, *ń.* kapelle.
kapitanь *m.* od *tal.* capitáno 167.
kapitulь *m. tal.* capítolo *lat.* capitulum glava u knźizi 14, 49 itd.
karta *f. lat.* charta, list 64, 65, 237 vidi harta.
kaštelь *m.* od *tal.* castello, *lat.* castellum 102, 203, 226, 235, 240, 253.
kaštigь *m.* 40, 45, 51, 92 kaštiga *f.* 15, 39, 181 itd. po castigare načińeno, kazna.
kaštigati castigare 177, 219 kaštiga, kaštigati, kaštiguvati, često u kajkavskoj knźizi.
katoličaski katuličaski *adj.* catholicus 90, 239.
kazь *m. tal.* caso *lat.* casus, slučaj kazь biškupalь casus episcopo servatus 55, 68.
kesarь *m.* caesar 189*b*.
kipь *m.* vaļda iz turskoga jezika kep, *maď.* kép 153, 165, 174, 176, 185.
knestrica *f. dim.* od knestra od *tal.* canéstra, košara 76*b*.
knezь *m.* od germanske riječi kuninga *stvń.* kuning, odatle kneš'stvo 186.
kniga *f.* vaļda od stare norcke riječi kenning nota 154.
koludarь *m.* od καλόγερος 122, *a ženska* koludrica *f.* 127.
kolurь *m.* od *tal.* colóre *lat.* color 203.
komansurь kumesarь *m. tal.* commessario 22.

Digitized by Google

komora *f. lat.* camera.
konšenciê *f.* 50, 68. 138, 182, 202 kunšenciê 23, 50 itd. kušenciê 68, 181 conscientia.
korizma *f.* od *tal.* quaresima, a to od quadragesima 121, 210.
kositerь *m. gen.* kositera i kositra κασσίτερος 104.
kotiga *f.* vrst oprave, *srdlat.* cotuca 3 odatle:
kotižarь *m.* koji pravi i prodaje kotige 3.
kotlićь *m. dim.* od kotalь, germanska riječ, gotski katils 62.
kralь *m.* od *ńem* cara Karla velikoga 117 itd.
krizma *m.* τὸ χρίσμα 125, 127, 129, 237.
krizmanie *n.* confirmatio 121, 125, 129.
krizmati *v.* confirmare 129.
križь *m.* iz crkvenoga jezika, preko *stvń.* chruzi, a to od *lat.* cruci 178, 179, 194, 237.
krst'êninь *m.* christianus 126, 128.
krst'ênstvo *n.* christianitas 239.
kruna *f. lat. tal.* coróna 120, 142, 170, 189*b*, 264.
kumь *m. com*pater 163.
kuma *f. com*mater 163.
kumfortanie *n.* confortatio 19*b* od kumfortati 18 kunfurtati 19*b* tješiti.
kunšenciê *f.* 21 vidi konšenciê.
kunten'tь *adj.* od *tal.* conténto *lat.* contentus 15, 23, 81, 83, 93, 142, 168, 193.
kuntrarii *m.* contrarium 105, 108, 122, 138, 165.
kupa *f.* od *srdlat.* cūpa cōpa, poculum 123.
kurba *f. stvń.* huora 71 meretrix.
kurvišь *m.* fornicator 198; i kajkavski.
kuševati *v.* od *ńem.* küssen 157.
kvatri *f. pl.* od quatuor tempora 210.

lajha *f.* prevara 3*b*, 4*b* od laihati 3*b*, 4*b* varati, od *stvń.* leichen. Sravni kajkavski lajhar lajharija lajharen lajharski lajhariti: lajhar Habdelič lex. deceptor traductor dolosus assentator fraudulentus. Habdelić Adam 477 nesi li ti lajhar? 386 pazete vi lajhari. 395 onda se zače pravdum groziti lajharu. 1057 takov je lajhar i on petlar bil ki... — lajharija: Habdelič Ad. 392 hote li tvoje lajharije i vkaneńa zatajena biti? 399 zmislil si je skupec lajhariju, kum je hotel siromaha prez novca odpraviti. 404 komu je oznanil svoju lajhariju, itd. — lajharen: Habdelič zrcalo mar. 348 mene je one gospode milo, kem su takovi lajharni ljudi vušesa zasmolili. Habdelič Ad. 121 oh kak jih je vnogo, ki se neprestance za preminuče ovoga lajharnoga sveta blago bore. 306 pohlepeńe na diku spi, pod sencum laži v otajnom se lajharno skriva. — lajharski: Habdelič Ad. 394 hočeš li tretju takve lajharske reči peldu? — lajhariti: Habdelič Ad. 694 kuliko je takveh, kem, gda siromah dojde ter prosi almuštva, odgovaraju: odhajaj, moreš ti delati, nego listor prokšiš listor se lajhariš. Zagrebec 1, 297 jeste zrok onem pregonom i obšanostjam lajhareč kurvareč.
leopardь *m.* leopardus, ris. 212.
lev'ita *m.* λευίτης levita 70.
libarstvo *n.* 228 vidi ribalstvo.
libra *f. tal.* libra 13 *dim.* librica *f.* 38.

Digitized by Google

lim'bъ *m.* limbus 90, 191, 196.

lotarь *m.* čovjek bludnik i u opće koji opako živi od *stvsn.* lotar tašt 140, 248 odavle:

lotarstvo *n.* i lotriê *f.* bludstvo, opačina 38, 60, 67, 212, 228, 236, 237, 251, 253. Sravni kajkavski: loter lotriš lotrija lotren lotrski lotruvati. — loter: Habdelič lex. moechus fornicator, lucke žene adulter, z rodicum incestuosus. Habdelič Ad. 196 onak ravna, kak gda loter divojku na greh vabi. 60 nekteri je muž loter, ada su vsi muži lotri. 544 Amnon osramotivši pravu svoju sestru zažgal je v bratu Absolomu tak jaku srditost, da mu te obšanosti prez smrti lotra brata ne mogel oprostiti. — lotriš: Habdelič Ad. 695 lotriši vu siromaštvo zapadaju. Zagrebec 1, 243 kak to mogu reči oni lotriši, koji se klańaju onem živem mrcinam, s kojemi se tuliko let vu nečistočah vaļaju? — lotrija: Habdelič Ad. 21 duhovniku su vragi odgovorili, da gol kip jače na lotriju ļudi zažiže, nego vsi oni ze vsemi tentacijami. Zagrebec 1, 206 lotriš pijanec skupec i ostali grešniki želeli bi, da bi ona lotrija pijanstvo i ostali grehi ne bili grehi. — lotren: Habdelič Ad. 532 ne li slano lotrenoga pogleda, ki je pak i lotrije zrok bil, nevoļni Sihem platil? 591 vsaki nečisti lotreni i kurvinski žitek telo slabi. 774 tak se je fantil nad lotrenemi starci, ki su krivo obtužili čistu Susanu. Zagrebec 1, 258 Pelagia je od mladosti svoje hodila bludeč iz puta zveličeńa smrdļivemi lotrenemi kozli pajdašeči se i lotrujuč po dnevu i po noči. — loterski: Habdelič Ad. 615 nekteri i nektera ako i hrane nema mora podpunoma papučice cipelišice mentušec kitičice venčece pantlece imati, v keh se na vulice kurvinskomu i lotrskomu oku skazati more. — lotruvati: Habdelič lex. adulterare fornicari. Habdelič Ad. 19 ki takve kipe rad gledi, očima lotruje 893 ki z ļuckemi ženami lotruju itd. Dolazi i u slovenskoj knizi: loter Kastelec nebeški cyl (1683) 270, u Japļevim prodikama 1, 7 lotrnik, 2, 312 lotrnija.

luciferь *m.* ἑωφόρος svjetlonoša, pridjev djavlu 192, 193, 213.

luna *f. lat.* luna, mjesec na nebu 25.

mamona *m. grč.* μαμωνᾶς *stsl.* mamona 242.

mankati pomankati pomankovati *v.* od *tal.* mancare, deesse 63, 94, 124.

man'na *f.* μάννα manna 183, 261.

matrimonii *m.* matrimonium 10, 13, 71, 99, 183, 193, 207 itd. s. g. matrimonie 201.

menda *f.* od *tal.* menda, vitium panni, diffetto nella tessitura del panno 241.

mesiê mêsiê *m.* μεσσίας 62, 63.

meštarь *m.* od *ńem.* meister preko *lat.* magister, *tal.* maestro 11, 36, 50, 121, 122, 193, 203, 237 odatle meštarski *adj.*

meštriê *f.* zanat ars 3*b* 15, 30, 32, 48. Sve ove tri riječi često dolaze i u kajkavaca.

mila *f.* od *lat.* milia preko *stvsn.* mīla, miļa 125.

mirakulь *m.* miraculum 120, 125, 150, 154, 206.

mir'ra mura *f.* od *lat.* myrrha (murrha ili mùrra) 190.

Digitized by Google

misa *f.* od *lat.* misa, maša 105, 122, 190.
misita 80 mizita *m.* od *grć.* μεσίτης posrednik (μέσος); *slov.* mešĕt mešetar, *ńem.* zwischenhändler *lat.* interpres.
mitalь *m.* metallum 222.
mito *n.* od *stvń.* mūta 22, 235.
moistarь *m.* od *stvń.* maistar preko *lat.* magister *grć.* μαίστορος *slov.* mojster 232, 237*b* odatle moistarstvo *n.* 233.
moistra *f.* magistra, *slov.* mójškra znači šiviļa 231.
molstirь *m.* od monasterium 98, 227 *adj.* molstirski, što pripada molstiru 240.
munita *f. lat. tal.* moneta, pjenez 220, 222, 258 odatle munitnikь 258.

namurati se *v.* od *tal.* innamorarsi, zaļubiti se 161.
naputь *m. tal.* nepote od *lat.* nepo(t)s, sinovac 238.
natura *f. lat.* natura 15, 35, 45, 51, 64, 109 itd. Odatle
naturalь *adj.* naturalis 4, 30, 108, 117, 132, 139, 144, 154, 163, 180, 182, 203, 204.
naturalski *adj.* naturalis 30, 173.

obarь *m.* 138 obaritelь obarovanie obarovati od germanske riječi var, zaštita zastititeļ štićeńe štititi.
ofarь *m.* od *ńem.* opfer, a to od *lat.* obferre, *slov.* ofer.
oferta *f.* od *tal.* offérta 29, 50.
oficii *m.* officium 42. 52, 105, 138, 150, 172, 184 oficie 15.
oficiêlь *m. lat.* officialis 22, 61.
oltarь *m.* od *lat.* altare 237.
omiliê ὁμιλία homilia, crkveni razgovor i tumačeńe s. pisma 55.
opatь *m.* abbas *ńem.* abt. 10, 133, 236, 238, 261 odatle:
opatiê *f. tal.* abbazia *ńem.* abtei 127, 227.
oštiê *f. tal.* ostia od *lat.* hostia, ostija, poskura 125, 186.
ovoće *n.* iz *stvń.* obaz 51.
ozura *f.* 34*b* vidi ožura.
ožura užura *f.* od usura za faenus, lihva 12, 15, 19, 70, 81 itd. odatle
ožur'nikь *m.* lihvar 12, 16, 19, 34, 209, 232.

palača polača *f.* od *stvń.* pfalanza preko παλάτιον palatium 125. 126.
pačati zapačati raspačivati zapačivati 106, 235 od *tal.* pacciarsi.
panžanie *n.* 238 panžaturь spanžaturь 248 spanža spanžanie 237 ne znam pravo što znače te riječi ni otkle potiču. Nijesu li kako prema *tal.* pancia trbuh?
papa *m. lat.* papa 10, 25, 133.
paparь *m.* piper 35.
parisêi *m.* φαρισαῖος pharisaeus 49, 87, 114, 138, 143 itd. parisii 87 vidi farisei i varisei.
parlatь perlatь *m.* od praelatus 10, 42.
partь *m.* od *tal.* parto 199.
paska *f.* pascha, vazam 81, 166 iz crkvenoga jezika.
patь *m.* od *tal.* patto, pogodba (pactum) 23, 35.
patriêr'ha patriêrhь *m.* patriarcha 10, 31, 97, 139, 245.
pelati pripelati *v.* vaļada od *tal.* pigliare 50, 106.
pena *f. tal.* pena od *lat.* poena, kazna: podь penu 16, 47, 93, 161.
perikulь *m.* periculum 35, 49, 142, 163, 185, 204.
perikulozь *adj.* periculosus 152.
perlatь vidi parlatь 231, 236, 238, 246.

Digitized by Google

pilikanъ pelikanъ *m.* ptica πελεκάν pelecanus 191 po Bjelostijencu *dalm.* bućac, najazit (= nejęsitь).
placa *f.* od *tal.* piazza 128, 178.
planita *f.* πλανήτης planeta ἀστέρες πλανῆται zvijezde pomičnice 6, 154, 182, 203.
plebaniê *f. lat.* plebanatus = parochia 127.
plovanъ *m.* od *lat.* plebanus (a to po oholoj pseudoetimologiji od plebis banus!)
poganinъ *m.* od *lat.* paganus 94, 126, 156 odatle poganski *adj.* 29, 126, 138.
polača *f.* vidi palača 126.
ponatь punatь *m.* od *tal.* punto 51, 78.
popь *m.* iz stare slovenštine, a to od παπᾶς păpa = clericus minor 10, 16, 55, 125, 133.
postь *m.* jejunium, iz stare slovenštine, a ta od *stvń.* fasta 101 odatle
postiti se fasten 106, 142 sravni žežinь.
pošešionь pošešiunь *m. tal.* possessione 22, 36
pratikati *v.* od *tal.* praticare 67.
prelatь *m.* vidi parlatь perlatь.
priurь *m.* prior predńi, glavar u monastiru 261.
prodegalitatь *m.* od *tal.* prodigalitáte *lat.* prodigalitas, rasipnost 218.
prodikovanie *n.* praedicatio = contio sermo 13, 99, 105, 122.
prodikovati *v.* praedicare = contionari 15. 86.
profundati *v.* od *tal.* fondare sfondare satrti uništiti 128. U kajkavaca fundati fundávati: fundati Habdelič Ad. bog Sodomičance i Gomoritance nakanil be ogńem i žveplom fundati. 430 ves Jeruzalem hoče fundati. 435 štimate, da spí oko božje, ako vas taki ne funda. 597 sami sebe fundaju. 615 ništar ne rečem, za kaj je Troja fundana. 1011 ali mene fundaj, ali ja tebe tolle me, aut ego te. Jurjevič 88 pitaj, gdo tabora moč babilonskoga je fundal. — fundávati: Zagrebec 1, 288 tuča opada ter poļa vinograde sadje skončava i fundava. — Slovenec u Krańskoj govori: fentati.
prokuranie *n.* procuratio 236.
prokurati *lat.* procurare priskrbiti 213, 222, 238. 239, 247, 252.
provati *v.* od *tal.* prováre *lat.* probare dokazati 109, 117, 195, 196, 205, 211.
prsura *f.* od *tal.* fersora 219.
pržunь *m.* od *tal.* prigione 191.
psalamь *m.* ψαλμός psalmus, psalam žalam 92. 131, 151, 187*b*.
pukša *f.* od *stvń.* buhsa preko buhsja buxea *grč.* πύξις, puška die flinte, štajarsko-slovenski pükša 30.
purgati *v. lat. tal.* purgare čistiti 165.
purgatoriê *f.* purgatorium čistilište 49, 102, 108, 202.
pur'pira *f.* iz stare slovenštine, a ta od πορφύρα purpura 14.
pur'piranъ *adj.* od purpire 189*b*.

računъ *m.* od *tal.* razione, često odatle računati 232.
remedii *m.* remedium 60.
režiti rižiti *v.* od *tal.* reggere 50, 60, 198.
ribalstvo ribarstvo *n.* preko *tal.* ribaldo načińena riječ = azione da ribaldo 228.
riniganie ringanie *n.* od *tal.* rinnegare odmetnuti se: odmetnuće 216
rizikь *m.* od *tal.* rísico 35, 101.
rubati *v.* preko *ńem* roup: rauben 52, 60, 132.

Digitized by Google

rubrika *f. lat.* rubrica, upravo črlenilo pa odatle što je u knizi črlenilom napisano.
rufiênъ *m.* od mletačkotal. rufiàn *tal.* ruffiano, svodnik 71.
rufiêna *f.* svodnica 71.

sakramen'tь *m.* sakramentum, svectvo 71, 125, 129, 181, 183, 184, 206 itd. u *b* nekoliko puta: sakaramen't'.
sakrelei sakrilei sakrileji sakrilii sacrilegium, sakrileći 124, 125, 126, 237, 244.
salarii *m.* salarium plaća 22.
salbunь *m.* od *tal.* sabbione, pijesak 241.
samitanь *adj.* od kadife načinen, od *srdlat.* samitum xamitum, a to od *grć.* ἑξάμιτος od šest niti satkan, ovdje za *grć.* ποίκιλος a *lat.* coccineus, (josue 7 21)
santulь *m.* santula *f.* quegli, quella che fa da padrino al sacro fonte o ala cresima ad un fanciullo o ad una fanciula, od *tal.* santolo santola kum kuma na krstu ili na potvrdi 246.
segurь sigurь *adj.* od *tal.* seguro *lat.* securus 17, 18, 68, 100, 101. 208.
sentenciê *f.* sententia, osuda 7*b*, 58, 189*b*, 189, 202, vidi šentenciê.
serena *f.* σειρήν sirena, morska djevojka 257.
skala *f.* skalina *f.* od *lat.* scala = nem. stufe treppe 229, 248, 260.
skandelь *m.* σκάνδαλον scandalum 112, 115, 130.
skorpiê *f.* scorpio σκορπίος 258.
skula *f. tal.* scuola *lat.* schola, škola 165, 231, 216, 253.
skulanь *m.* učenik, od skula 236, 237.
skužati od *tal.* escusáre *lat.* excusare 52, 123, 129, 255.
skuživanie *n.* excusatio 263, od skuživati escusare 130, 263.
sodomitь *m.* koji bludi na sodomlansku 113.
soldatь *m.* od *tal.* soldáto, miles 46.
soldinь sudinь *m.* od mletačkotal. soldìn, piccolo soldo, novac u prometu za mletačke republike, jako malen, vrijedan, mane od današnega soldo; preko *lat.* solidus 31, 105, 113, 141, 151, 178.
stačunь *m.* od *tal.* stazione, dućan 9, 186, 241.
starь *m.* od sextarius 12.
studira *f. lat.* statera, vaga 3*b* kajkavski študêra Habdelič Ad. 389.
subota *f.* iz crkvenoga jezika σάββατον sabbatum pisano: sobota; subotni *adj.* 87.
sulь *m.* pašarina osobito od rogate marhe (Lopašić.)
sulacь *m* od *tal.* sollazzo, raskoš 152*b*.
sumperbiê *f.* 156 vidi superbiê.
sumporь *m.* od *lat.* sulfur 247· U kajkavaca sumpor znači vapor exhalatio.
superbь *adj. lat.* superbus, ohol 173, 209.
superbiê *f. lat* superbia, oholost 52, 86, 139, 152*b*, 167, 180, 201, 213, 217.
superbivь *adj.* superbus 62, 198, 209, 213, 214 216, 219.
sustanciê *f.* od *tal.* sustanzia *lat.* substantia 185.

šafranь *m.* crocus čapran, od *tur.* za'féran. 252.
šentenciê *f.* vidi sententiê.
šimoniê šimuniê *f. lat.* simonia 86, 128, 219, 232, 235.

Digitized by Google

škahь *m. tal.* scacco, šah igra 241.

škapulati *v.* od *tal.* scapoláre 204.

škoda *f.* od *stvń.* scado, šteta 26, 48, 55, 153, 132 odatle.

škodanь *adj.* 82, 136 škoditi schaden 61, 106, 142 naškoditi 135.

škola *f.* 60, 93 vidi skula, *stvń.* scuola.

škrimanie *n.* subst. verbale od *tal.* scrima scherma 241.

škriniê *f. lat.* scrinium *ńem.* schrein. 183.

špotь *m. ńem.* spott 219, 252, 254, odatle

špotati spotten 29, 36, 125, 219, pošpotati 36, 51, 64, 92, 95, 122, 182, 189*b*, 219, 249, riječi i u kajkavaca obične.

štatutь *m, tal.* statuto, *lat.* statutum, naredba 54.

štima *f.* od *tal.* stima.

štimanie *n tal.* stimare, *lat.* aestimatio 58, od

štimati *v.* stimáre *lat.* aestimare 21*b*, 59. U kajkavaca obično, a znači scijeniti.

štrologь *m.* od *tal.* strólogo *lat.* astrologus, zvijezdoznanac 154, 182.

študii *m. tal.* studio *lat.* studium 154.

štumigь štumakь *m.* od mjetačkotal. stomego *tal.* stomacho *lat.* stomachus želudac 108.

talanatь *m.* τάλαντον talentum 42.

tanacь *m.* 200 riječ biće ipak ńemačka usprkos *lit.* tancus, *česk.* tanec itd. odatle tancanie 264.

taštamentь tištamentь *m. lat.* testamentum oporuka 23, 235.

tavula *f.* od *tal.* tavola, sorta di giuocco, che si fa sul tavoliere 241, 249.

tavulirь *m.* od *mlt. tal.* tavoliér, *tal.* tavoliere, daska, na kojoj se što igra n. pr. škak spielschachbrett 242.

tempalь *m.* templum 29, 116, 138.

temperanca *f.* od *tal.* temperanza 216.

tentati *v.* tentare, kušati 86.

teolojiê *f.* 36 teložiê 36*b*. theologia.

torkulь *m. tal.* torcolo *lat.* torculum-praelum preša za grožđe 20.

toverna *f. tal.* tavérna = piccola osteria, gostiona u opće 60, 67, 253.

tovernarь *m.* koji ima tovernu 2*b*, 253.

tratь *m.* od *tal.* tratto 16, 22, 27, 31, 50, 111, 135, 189*b*, 200, 209.

truba trumbeta *f.* od *tal.* tromba trombeta *stvń.* trumba *nvsń.* trompete 202, i *kajk.* trumbeta: Jurjevič 96 trumbete puhati začeše. 103. trumbetaće

turanь *m.* od *ńem.* thurm, *tal.* torre 20, 186, 218.

umiditatь *m.* od *tal* umiditáte *lat.* humiditas vlaga.

upokriziê *f.* od *grč.* ὑπόκρισις 214, vidi ipokriziê

ura *f.* od *tal.* ora, *lat.* hora 116.

urdinati *v.* ordinare 177.

užati *v.* od *tal.* usare 30, 49, 61, 144, 146, 215 (36?)

varisei *m.* 196, vidi parisêi.

vašelь *m.* od *tal.* vaséllo, sud, lagav 224.

vdupljevati 245, vidi dupli.

venaliênь *adj.* od *lat.* venialis 72.

*

Digitized by Google

vêna vena *f.* od *grč.* ὑαίνα (υ = v αι = ê) *lat.* hyaena, hijena ijena 257.

vikarь *m.* vicarius, u crkvenom smislu 53.

viljunь *m.* viljuna *f.* riječ romanskoga podrijetla kao od figlione. „U Dubašnici na Krku se govori i danas piļun a znači kumče“ Milčetić. Dakle viljunь muško, viljuna žensko kumče; ozirom na *v* i *p* sravni varisei i parisêi Riječ je poznata i u Karlovcu, gdje znači prvo kumče pa za tijem u opće štićenik (Lopašić).

vitezь *m.* od grmanske: vithungi, vidi Mikl. etym. vitengŭ 242 itd.

Zarь *m.* zara *f.* od *tal.* zaro i zara, a to od *pers.* i *tur.* zâr, kocka. guiocco che si fa contre dadi. Ta igra bijaše u Mļecima navadna u staro doba sve do XVII vijeka 30, 75, 231, 241, 249 pisano: zarь, vidi i ak. rječn. 3 Cär.

zinagoga *f.* συναγογή synagoga 56.

žakanь *m.* od diaconus, u *prip.*

žakmanь *m.* 76 što je i otkle je, ne znam, domaća riječ nije.

žežinь *m.* jejunium 228, 247, 248*b*, 249*b*.

žežinati *v.* jejunare 248*b*, 249*b*, 250.

žigantь *m.* od *tal.* gigante *grč.* γίγα(ντ)ς 155, 156.

žizmatikь *m.* schismaticus σχισμ.ατικός 49.

Mogla mi koja riječ izmaći.

M. Vaļavac.

Digitized by Google

I.

PROPOVJEDI KORIZMENE.

Digitized by Google

Digitized by Google

V ponedilak' 3. posta.

. . .[1] biti b'lažen', t'ri s'tvari esu pot'rib'ne. Pr'va s'tvar', ka est' tak'mena k' blažen'stvu, to est' stanovistvo; d'ruga stvar' est' udržan'e pre-sum'ne; t'reta stvar' est' ne imiti s'traha od' muke. Govoru, da na sem' svitu ni stanovit'stva ni udržan'ê ni prez' sum'ne od' nied'ne s'tvari, a to moreš' viditi v'saki dan'. Danas' est' človik' v milosti a zajut'ra v'grihu, danas' z'drav' a zajut'ra nemoćan', danas' mudar' a zajut'ra manen', danas' v ed'noi mis'li a zajut'ra v d'rugoi, danas' živ' a zajut'ra mrtav'. Govoru, da po ovih' računih' ti moreš' z'nati, da na sem' svitu ne more biti b'lažen'stvo sv'ršeno, zač' ni stanovit'stva v' nied'noi s'tvari. D'rugi račun' est', da na sem' svitu ni stanovit'stva; a to moreš' z'nati, zač' imamo malo vrime staniê na sem' svitu, a za to ne more biti b'lažen'stva, zač' v blažen'stvi est' stanovitstvo. D'rugo v blažen'stvi est' udržan'e. Treti račun' est' ov', da na sem' svitu est' str'plen'e muke, z'la i s'traha. Račun' est' ov', da mi imamo v'noge teš'koće i nevole i imamo um'riti, i po tom' računi ti znaš', da ne more biti s'pasen'e na sem' svitu, zač' ni ufano stan'e ni stanovito, a est' trplen'e od' muke. Treta sum'na est', ako duše, ke g'redu od' tela, mogu li se viditi na sem' svitu. Na to ti od'govara božast'vena mud'rost' i govori, da po puti od' nature ne more se viditi, da po puti od' milos'ti more se viditi. Esu nike duše, ke se vele krat' vide, ke dopušća gospodin' bog' s'voju milostiju, da se vide vele k'rat' za naves'titi ali dati na z'nan'e ku godi veliku otainu božiju, kako učini on' vitez' va vrime k'rala Kar'la Maina, ki biše ostavil' ed'noga kona ed'nomu s'vomu s'vaku govoreći: ê g'rem' na vois'ku, za to, ako um'ru, oću da prodaš' moga kona i da te pinezi daš' za ljubav' bož'ju za moju dušu i za ot'pušćenie g'rihov' moih'. I prigoda se, da ta vitez' um'ri a ta nega s'vak' kona udr'ža za se, i z'goda se, da do osam' dan' da mu se pokaza duša onoga viteza govoreći: o zali i hudi človiče, ti si udr'žal'

[1] *Početak je istrgnut.*

Digitized by Google

moga kona za se i nisi učinil', kako sam' ti naporučil', i činil' si me s'tati 8 dan' va velikih' mukah', v' kih' ê ne bih' s'tal', da bi ti bil' učinil', kako sam' ti bil' naporučil'. Za to govoru ti od' strane božie, da ti oćeš' učiniti zal konac' od' tela i duše t'voe. I on' dan' on' človik' oti zav'sesti na noga kona, tako tud'e pride bes' va n' i obisi se za ed'nu nogu v strimiku na koni, a on' kon' ide vlačeći ga po polju i po gorah' toliko, da on' človik' biše vas' rast'rzan'. Za to razumii, da bog' dopušća vele k'rat', da se duše vide na sem' svitu za dati na z'nan'e ku godi otainu božiju, a to čini gospodin' bog' s'voju mudros'tiju. Četvr'ta sum'na est', ako se duše z'naju mei sobu na onom' svitu. Na to ti od'govara božast'vena mud'rost' i govori, da se z'naju, i skazue ti govoreći, da v'se duše v' životi blagom' da se z'naju. Račun' est' ov', zač' se v'gledaju va ono zr'calo božast'venoga staniê. I ošće govoru, da se z'naju, da v' vek'šu ljubav' i za vek'šu s'lavu i za vek'še veselie[1].

V ponedilak' 3. posta.

. . . plk' est' učinil' proti moim' zapovedem', i ê ti se obitam', da oću platiti ta plk'. I kada idoše d'rugoč' na boi, tada dopus'ti gospodin' bog', da veći del' onih' ljudi bi na kuse rasičeno, a to bi za grih', ki oni bihu učinili hineći on' plk'. Govoru, da bi ti mogal' ov'di pitati i reći: od' kuda is'hodi ta hin'ba i v' čem' se more učiniti ta g'rih' od' hin'be? Na to ti od'govara sveti Av'guš'tin' i di, da ta g'rih' is'hodi i ta hin'ba od' z'le šege naše i od' lakomos'ti naše. Da v'čem' se more učiniti ta g'rih' i ta hin'ba? Na to ti od'govaram', da ta hin'ba more se učiniti v' ričeh', ke is'hode od' nature. Govorim' da koliko k s'tvoren'ju ti nimaš' moći vrhu s'tvoren'ê, i kako e to is'to, ti moreš' razumiti. Račun' est', da ti ne bi mogal' učiniti od' vode vino ni od' pšenice ino žito, i tako govorim' od' inih' s'tvari. Govoru, dob'ro, da ti imaš' moć' fal'sati te riči, ke is'haêju iz' nature, kada ti primišueš' ed'nu rič' k d'rugoi. Govoru, ako si ti težak' od' vl'ne i mišaš' v'lnu tl'stu k tan'koi, ti fal'saš' onu rič', i sagrišaš' smrt'no. Govorim' ošće, ako si tover'nar' i mišaš' vino z'lo k'dob'ru ali vodu i po tom' e prodaeš' za dob'ro, govoru, da ti s'hab'laš' onu rič' koliko k s'tvoren'ju, i vaz'da sag'rišaš' smrt'no čineći tako. Govoru ošće, ako si pos'tolar' i ako falsaš' pos'tole i mišaš' z'lo usan'e z' dobrim' i tako e prodaeš' za dob'ro, ti sagrišaš' smrt'no. Govoru ošće, ako

[1] *Ovdje je istrgnut list, na kom je bio i početak besjede v' ponedilak' 3. posta.*

Digitized by Google

si ti kotižar' i prodaeš' ed'nu kotigu, čineći da su kože od' mora a one budu te zem'le, govoru, da ti hiniš' i sagrišaš' smrt'no. Govoru ošće, ako si tržac' ter miriš' ed'nu studiru fal'su ali balagami i da hiniš' t'voga iskr'nega, ti vaz'da sag'rišaš smrt'no, zač' ti činiš' hin'bu. Govoru ošće op'ćenim' zakonom' oda v'sake ine riči ali meštrie, v' kom' se čini ta hin'ba, vazda se sag'riša smrt'no, i držan' si vratiti, ča si koli is'hinil'. Govoru, po tih' računih' ti moreš' raz'mis'liti, koliko est' mr'zak' bogu ta grih', i koliko est' gospodin' bog' nakazal' i oće nakazati ta g'rih' tebe, ki hiniš' i laihaš' t'voga iskrnega. Govoru, da ti moreš' naučiti tih' takovih' k' žitiju dos'toinim' zakonom' prez' g'riha. Govori prorok' David' na 8 kapituli v' kipi duha s'vetoga: čto est' človik', êko pominaeši ego, da v'saka rič', ka bi bila na sem' svitu, v'su esi pos'tavil' pod' nozi ego i pod oblast' nega, a on' est' li gori, i paki v'sake ine riči, p'tice nebes'kie i ribe mor'skie, da v'saka rič', ku est' s'tvoril', ti si ju dal' na utišen'e človiku v' negovih' potribah'. I to est' koliko k prvomu delu od' pravde vičnе.

Govoru v' drugom delu, ki nas' uči nikoliko naiti milos'ti od' boga. Govori prorok' Daniel' na 9. kapituli, da imamo poiti pred' gospodina boga i pokloniti i reći: gospodine moi, ê se is'povidam', da sam' sagrišil' pred' obrazom' t'voim' čineći hin'be i laihe proti tebi i proti iskrnemu; molim' te i prosim', smilui se na nas' i rači uslišati molitve naše; molimo te za t'voju neizmernu milos't', pomilui nas', zač' smo velici griš'nici. I kako mi budemo činili, tako gospodin' bog' ta se oće s'milovati na nas' i oće nam' ot'pustiti g'rihe naše. I to est' koliko k' drugomu delu, ki nas' uči naiti milost' od' boga.

Govoru v tretom' delu, ki nas' uči nikoliko naučiti se mud'ros't, v' kom' delu oću da zamiriš' 3 sum'ne k našemu nauku. Prva sum'na est' ovo, ako te hin'be i laihe esu vaz'da smrt'ni grih'. Na to ti od'govara viš'na mud'rost' i s'veti Agus'tin', da more biti g'rih' smrtni i g'rih' veneêli. Govoru, ako ti pitaš' od' griha smrt'noga, raz'gledai, ako ta hin'ba ali ta laiha, ku ti činiš, ako est' proti zapovedem' gospodina boga, kako esu čari i vragolie i in'kan'tanê, imenujući ime božie v taščad' i zak'linajući d'êvli i prodajući riči za no, ča ne bu vrid'no, i roteći se i ne počtujući d'ne zapovid'noga, i prodajući i kupujući i čineći trš't'va i težeći rukama s'voima, nere ako bi velika pot'riba bila, i čineći te riči s' hin'bu i z laihu[1] i ne počtujući otca i matere; i tako od' inih' riči, v'

[1] pisano: z' laihu.

Digitized by Google

kih' se more hiniti i laihati. Govorim' i od'govaram', da vaz'da, kada[1] ti hiniš' i laihaš', ča est' proti zapovedem' božim', to est' vaz'da smrt'ni g'rih'. Govoru ošće, ako bi ti učinil' tu hin'bu ali tu laihu za g'lumu g'lumeći se muž' z' ženu ali sin' s ocem', hineći otac' sina ali sin' otca, ali hineći muž' ženu ali žena muža, i ako bi to činili oni domiš'lajući se edan' od' d'rugoga i deletajući se, govoru, da to est' grih' ot'pust'ni. D'ruga sum'na est', ka od'govara pr'voi, est' ovo, ako te laihe i hin'be, ke se čine, ako su vaz'da proti zakonu božiju ali proti zakonu sega svita. Na to ti od'govara viš'na mudrost' i sveti Av'guš'tin' i govori, da esu. Račun' est' ov', da imaš' zamiriti, da esu v'noge riči, ke ote zakoni sega svita da se mogu činiti, kih' riči zakon' bož'i ne dopušća. Govoru, da esu v'noge riči, ke zakoni sega svita esu naredili, i tolikoi zakoni boži dopušćaju, a to za bole. Govoru, da zakon' sega svita dopušća, da se more dobivati od' s'tvari, ke se prodaju, na polovicu. A zakon' boži ne čini tako, da oće, da ti prodaš' ed'nu s'tvar' na dob'ru i pravu i čis'tu veru. Govoru, da zakon' sega svita ošće dopušća takoe, da v' mestih' imaju blud'nice stan'e s'voe, otijući s'kratiti veće z'lo, a zakon' boži ne će po niedan' put', da ti učiniš' grih' pl'teni, zač' vaz'da est' g'rih' smrtni. Zakon' sega svita ne će, da ti k'radeš' b'lago tvoga iskr'nega nied'nim' zakonom', i ako k'radeš', oće, da budeš' obišen' ali kaštigan', kako est' dostoino, kako si zas'luzil'. Govoru, da zakon' bož'i to dopušća, zač' est' zapovid' božiê[2], v' koi govori: ne ukradi, i est' prav'da. Govoru tada i s'vr'šuju, da laihe i hin'be, ke se čine, da esu proti zakonu božiju i proti zakonu sega svita. — Treta sum'na est' ovo, ako e d'êval' os'lipil' razum' Židovom', da bi oni ne mog'li poz'nati Isuhrsta, da est' sin' bož'i. Na to ti od'govara viš'na mud'rost' i govori, da imaš' zamiriti, da esu t'ri s'vitlosti: ed'na est' zvana[3] s'vitlost' naturala, d'ruga više nature, treta proročaska. Govoru od' svitlosti naturale, da ne mogu poz'nati Isuhrsta po niedan' način', zač' biše bog' i človik', da od' s'vitlosti više nature mogahu poz'nati Isuhrsta, i po toi svitlosti poz'na ga sveti Petar', kada Isuhrst' reče učenikom' svoim': ča govore ljudi, g'do est' sin' človiča*s*ki? Od'govoriše učenici govoreći: niki govore, da si ti Iliê, niki diju, da si Eremiê, niki diju, da si Ivan' krstitel' ali edan' od' prorok'. I reče Isuhrst' Pet'ru: a vi ča govorite od' mene, ča sam' ê? I reče Petar': ê govorim', da si ti Hrst'[4] sin' boga živago, ki

[1] *pisano: ka.* [2] *boži.* [3] *pisano: zvan'ê.* [4] $\overline{h'}$.

Digitized by Google

si prišal' na sa svit'. A Isuhrst' od'govori Pet'ru: ne plt' ali krv' dalo e tebi poz'nati mene, da otac' moi, ki est' na nebesih', on' ti e dal' poz'nati to. Govoru, da Židove ne mogoše poz'nati Isuhrsta, zač' oni ne imihu te s'vitlosti više nature. Govoru od' trete svitlosti, ka e proročaska: oni mogahu poz'nati Isuhrsta po proroč'stvi, ko biše rečeno od' prorokov', i v' oni svitlosti d'êval' os'lipi razum' nih', da oni ne mogoše poz'nati, da bi on' bil' sin' boži. Tada ti moreš' razumiti ove t'ri sum'ne, ke su ti stul'mačene od ovoga svetoga evanjeliê, po čem' se poz'nava Isuhrst' ali ne poz'nava. I to est' koliko k' tretomu delu od' mud'rosti več'ne.

V' torak' t'reti pos'ta.

Na Moiseovi sedališći sedoše k'niž'nici i farisei. Sveti Matii na 10. ter 4. kapituli. Govori.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelistu svetom' Mateju na 10. ter 4. kapituli negovih' evanjeli, i esu rečene odi Isuhrsta k' pl'ku i ka učenikom' svoim' govoreći: vrhu pres'tola Moiseova seli su k'niž'nici i farisei sudeći d'rugim', i otili bi biti z'vani meš'tri i želiju siditi na pridnih' mes'teh', kada su z'vani na pir', i pok'ladaju velike pokore i velika brimena vrhu druzih', a sami nied'nim' prstom' ne hotet' dvig'nuti ih'. Govoru vam', da se vi nimate z'vati meš'tri, zač' meš'tar' vaš' est' gospodin' bog', ki est' na nebesih'. I govoru ošće, da on', ki bi otil' biti meju vami nai veći, da bude nai mani, i ki se z'visi, oće biti ponižen', a ki bude ponižen', ta oće biti povišen'. I to est' ištoriê od' evanjeliê.

Plk' i ljudi sega svita est' os'vaen' pred' gospodinom' bogom' za edan' velik' i težak' g'rih', ki prebiva na zem'li, a to est' tad'ba, i za t' grih' viš'na prav'da est' učinila i oće učiniti kaš'tigu vr'hu griš'nikov' tih' takovih'. Govori gospodin' bog': oću prost'rti g'niv' moi v'rhu plka sega svita, i oću ih' dopus'titi v'sih' vpas'ti va t' g'rih', i oću ih' kaš'tigati, kako sam' učinil' plku moemu, kako se č'te v' knigah' Jozue na 7. kapituli. Govori gospodin' ka Jozue[1]: poi, učini rat' g'radu Erihu, i kada ti vaz'meš' g'rad' Erih', tada učini i zapovii im' od' moe s'trane, da niedan' ne učini tad'be, i da ne vzimaju ljuc'koga. Jozue ide na t' grad' s' vois'ku, i kako učiniše boi i tako tud'e v'zeše ta grad' i tada edan' od' kolene

[1] Pisano: kazue.

Digitized by Google

Ijudova, komu biše ime Ahoı', ukr'ade ed'nu s'vitu z'latu i samit'nu i edan' kus' velik' s'rebra, za ku s'tvar' gospodin' bog' ta se moć'no rasrdi vrhu plka s'vega tako, da mnozi biše pomoreni. Tada reče gospodin' bog' ka Ozue: ê ti obituju, da ih' oću kaš'tigati takovu kaš'tigu, da bi se oni volili nigdare ne roeni. Tada Jozue reče: o gospodine moi, ê te molim', da se smiluješ' z'vrhu nih'; i toliko moli za nih', da im' is'prosi milost'. I reče gospodin' bog' ka Ozue: poi brzo i naidi toga z'ločin'ca, ki e učinil' tu tad'bu i ki e' prestupilь moju zapovidь, i učini prav'du nad nimь. I tada ide Iosue[1] i poče iskati po vsihь kolenihь, i toliko iska, da naide toga Ahora, ki biše ukralь onu svitu zlatu[2] i onь kusь srebra i ê ga i učini ga kamenovati vsemu plku. I tako oće gospodinь bogь učiniti v'simь onimь, ki budu tad'bu činili i ljuc'ko vzimali. — Da ti bi me[3] mogalь pitati i reći: v' koi riči se more učiniti ta grihь i po koliko puti[4]? Na to ti ot'govara sveti Avgustinь[5] i di, da mi imamo troe dob'ro, v' kom' mi moremo učiniti ta grihь ot tad'be. Prvo dobro estь duhov'no; drugo dobro estь[6] teles'no; treto dobro estь sega svita[7]. Govorimь da, koliko k timь trimь dobrotamь, more se učiniti ta grihь od' tad'be po d'va zakona: ed'no proti sebi, a drugo[8] iskrnemu. Kako e to isto, govoru, da telo naše[9] estь podob'no[10] anjelu, a vola naša podlož'na estь[11] bogu, i da telo naše podloženo estь planitam'. Govoru koliko k naturam', kako se človik' rodi pod planitu, da oće biti veće umić' učiniti ed'nu s'tvar' veće od' drugoga. Govoru, da to is'haê is' planit', kako se komu prik'loni. Govoru, da oće biti edan' veće podoban' ali prik'lonen' biti duk'tor' ali meš'tar', a edan' oće biti veće umić' k' likariêm' ali k inomu ar'tu; paki edan' oće biti veće meš'tar' umić' ali t'ržac'. I tako govoru od' vsake ine s'tvari iz'kladajući van' volju božiju. I tolikoi, ako d'êval' bude imil' moć' vrhu miš'leniê našega, govoru, da to moreš' razmis'liti dob'ro, govoru, da oćeš' ti viditi vole muži i žen' za otijući v'zeti ed'nu rič' ali ed'nu misal' v' glavu, da v'si ljudi sega svita ne bi e mog'li van' is'pelati iz' glave; zač' mu ju d'êval' v'loži v g'lavu i v' misal', zač' ih' z'na da su t'vrdi. Da an'jel', imijući moć' vrhu razuma našega, on' posvećue naš' razum' k' dobrotam', ke nas' imaju pripelati v stan'e života več'nago, kadi est' večno dob'ro i večna radost'. Govoru ošće, da bog' ima moć' v'rhu naše

---

[1] Iozui. [2] nema: zlatu. [3] nema: me. [4] se puti. [5] Aguš'tin'. [6] est' dob'ro. [7] segasvit'ne. [8] drugo proti. [9] nema: naše. [10] pod'loženo, (a tako biće pravo). [11] est' pod'ložena.

Digitized by Google

vole. Govoru ošće da, kada naša vola od'luči učiniti niko z'lo, ča est' grih', govoru, da to est' grih' od' tad'be, zač' ti kradeš' volju t'voju bogu. Govoru da vaz'da, kada ti učiniš' grih' s' volju od'lučenu, ti si ju držan' ispovidati i prieti pokoru za t' grih', ki se zove tad'ba duhov'na. Drugi zakon' est', po kom' se more učiniti ta grih' tadbu duhov'nu, est' proti iskrnemu. Govoru, da vzimaš' dobar' g'las' i dob'ro ime, kada ti govoriš' niko z'lo od' tvojega iskrnega, i čineći ti to raz'biêš' dob'rotu od priêzni. Kako e to is'to, govoru, da dvižući ti zal' g'las' od druzih', ti ga s'taviš' v nepriêzan' s onimi, ki mu bihu preteli. I to mogu reći oda vsake ine riči, ke pris'toe k tad'bi duhov'noi. Drugi zakonь, po ki se čini ta tad'ba teles'na, estь, kada ti kradešь nikomu sina ili[2] h'ćerь[3] ili[2] junaka, ili[2] kada ti vazimašь ed'noi divoiki divstvo[4] ili veće divoikamь. Govoru, da vazda, kada ti činišь to, činišь[5] tad'bu i grihь od' tad'be teles'ne, za ki[6] ti si držan'[7] vraćen'e, ako ti oćešь biti otrišenь. Treti zakonь, po ki se more učiniti grihь ot tad'be, e' v dobrotahь sega svita. Govoru, da te dobrote sega svita moreš' e razumiti po d'va zakona ili načina[8]. Prvi[9] estь koliko k[10] dobru op'ćenskomu. Drugi estь[11] s onimi, s kimi op'ćišь. Govoru koliko k[10] dobru općenskomu: ti morešь učiniti grihь od tad'be; a to se razumi k onimь[12], ki udrže blago ed'ne op'ćine ili ed'noga mêsta, i ki hine i kradu onu općinu. Govoru, da ti takovi čine grihь ot tad'be i esu držani povratiti[13], ako ote biti otrišeni. Govoru ošće, da se more učiniti ta grihь s onimi[14], s kimi općišь. Govoru, da vazda, kada godi ti vzimašь blago tvoga iskrnega prez'[15] nega viden'ê i vole, ili[16] hineći ili[16] kradući ili[16] silu vzimajući ili[16] po ki godi zakonь nepravadno, ti vazda semrtno sagrišašь[17] i činišь tad'bu i držan' si e[18] povratiti[19]. Govoru i svršuju ovь prvi delь: ako si v'palь va tь grihь od' tad'be duhovne i[20] telesne ili[16] v' dobro segasvit'ne[21], spovii[22] se i učini pokoru dostoino, da te gospodinь bogь izbavi suda paklenoga[23] i da ne pošle na te onu strašnu senten'ciju, ku posla vrh[24] plka židovskoga v pustini[25], kako estь zgora rečeno. To[26] estь koliko k prvomu delu otь prav'de večne.

---

[1] nema: ta. [2] ali. [3] k'ćer.'. [4] divoici. [5] ti činiš' vaz'da g'rih' od' tad'be. [6] ke si ti. [7] opako u *a.*: držan'e. [8] nema: zakona ili. [9] prvi zakon' est'. [10] g' dobru. [11] est' k dobru onih'. [12] odi onih'. [13] ovom se riječju počima rukopis *a* na listu 44. [14] k onim. [15] prež'. [16] ali. [17] sagrišaš' smrtno. [18] nema: e. [19] vratiti, [20] ali. [21] slijede riječi: kako e rečeno zgora, k je u *a* dolaze malo niže. [22] ispovii. [23] od pakla. [24] vrhu. [25] nema: v pustini. [26] i to.

Digitized by Google

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milostь božiju[1]. Govori prorokь Iliê, da učinivši priti oganь s nebese i učin*ivši*[2] sažgati proroki Ba*lamovi* Ezavelь[3] k'rala *Ahaba žena* učini toliko s kralemь Ahabomь, da hotihu[4] umoriti proroka Iliju, začь onь biše zažgalь one proroke nihь, začь Ezavelь[5] biše roda Balomova. I[6] bižeći pred' nu[7] prorokь[8] Iliê i sta m'nogie[9] d'ni trpeći veliku teš'koću toliko, da mraše gladomь[10]. Tada[11] gospodinь bogь zapovida mu[12] v gradь Serap'tu[13] k' ed'noi ženi vdovici, ka ga imiše napitati i prehraniti. Tada ide prorokь v' Seraptu i naide onu ženu v'dovicu, ka biše pripravila d'vi polen'ci[14] drvь za hotijući[15] ispeći kruhь malь za se. I našad'ši prorokь tu ženu vdovicu poče[16] prositi al'mušstva[17] za ljubavь božiju. A tada od'govori ta žena i reče[18]: živь gospodinь bogь moi i živa duša moê, da nimamь nere ed'no malo muke i malo ul'ê: otь[19] muke oću učiniti ed*a*nь malь hlebь[20], da ga s'nêva[21] ê i sinь *moi*[22] *i to izidši* po tomь[23] umreva, *zać nimava* ča[24] veće esti[25]. *Tada reče nei prorok': poi*di[26] i napitai slugu božega, začь gospodinь ta ti oće[27] pomoći. A ona žena učini tako[28], kako ei biše prorokь rekalь, toliko da ona muka i ul'e tako um'noži se, da nasiti proroka i ženu i sina nee[29] i m'noge ine duše, i ne pomanka dokli[30] gospodinь bogь da dažjь[31] na zemlju, i paki bi obilie[32]. Govoru, da otь toga[33] govoren'ê više[34] rečenoga ti morešь zamiriti ed'nu lipu priliku[35]. Govoru, da po tomь krali Ahavi[36] more se zamiriti d'êvalь, a po Zaveli[37] more se razumiti našь malь razumь, a po proroci razumi se griš'nikь, ki biži pred' obrazomь d'êvlim' straš'nimь i beži k' rici otь svete istin'ne pokore. I paki gospodinь bogь ta ga šale k onoi[38] ženi v'dovici v Serap'tu, ka znamenue svetu materь crik*a*vь. A[39] ona žena imiše d'vi polen'ci, otь kiju ed'no znamenue ono d'rivo, ot' koga sagriši Adamь, a drugo znamenue ono drivo, ot'[40] koga bi učinenь križ', na komь bi raspetь gospodinь *bog' naš'* Isuhrstь; a onь hlebь, ki biše p*ečenъ pod' p*opelomь zna-

[1] od boga. [2] što je malo sitnije štampano, to je iz *b*, jer je u *a* istrgnuto. [3] u *b* ima: Ezavela Ahaba krala žena. [4] otihu. [5] Ezavela. [6] a. [7] nju. [8] nema: prorokь. [9] mnoge. [10] gladom' i žeju, i kada ne bi dažća tri leta i 6 miseci za prošnju Iliinu i presahnuše mnoge vode. Iliê poide i staše pri ednoi vodi, ka se zove Karat', i po tom (m)u vrane pr'našahu pića, i presahnu ta potok'. [11] tada mu. [12] da poide. [13] Siraptu sid'nsku. [14] *b* poleni. [15] otijući. [16] poče e. [17] al'muž'stvo. [18] govoreći. [19] od ke. [20] hleb' pod'pepel'ni. [21] s'neve. [22] ê i moi sin'. [23] nema: po tomь. [24] česa. [25] isti. [26] poi. [27] hoće ti. [28] nema: tako. [29] ne. [30] dot'le dok'le. [31] dažd'. [32] obil'e. [33] ednoga. [34] zgora. [35] priliku lipu. [36] Ahabi. [37] Ezaveli. [38] i paki po tom ga gospodin' bog' šale ka onoi. [39] i. [40] od'.

Digitized by Google

me*nue smrt', ku mi imamo prieti. Govoru i svršuju* ovь drugi dêlь. Ako[1] ti budešь smiš'lalь ove presvete riči bižeći pred' obrazomь d'êvlimь i pred' grihi[2] sega svita, i da pobig'nešь[3] k rici svete pokore i da hodišь k svetoi materi crik'vi[4] živući prez' griha semrt'noga[5], ona te oće nasititi do tihь mêstь, dok'li[6] paki poidešь v carstvo nebeskoe[7], i da gusto raz'mišlašь muku gospodina našego Isuhrsta, i da ga prosišь milosti, da ti prosti tvoe grihe na semь sviti[8] i na onomь[9]. I to estь. koliko k[10] drugomu dêlu govoren'ê[11]. ki nasь uči iskati[12] milosti otь gospodina boga.

Govoru v' tretomь dêlu, ki nasь uči naučiti se[13] mudrosti. Za to zamiri ov'di tri sum'ne k našemu nauku. Pr'va sum'na estь[14], ka bi se mogla pitati, estь ova[15], ako sluga sagriša v'zimajući ljucko po zapovîdi svoga gospodina i more li vzeti prez' griha semrt'noga[16]. Na to ti odgovara višna mudrostь i sveti Avgustinь govoreći[17] da sluga more vzeti, kada mu gospodinь zapovi, ono ča e pod' nega gospodstvo, i ni držanь vratiti. Govoru: dobro, ako bi gospodinь zapovidalь vzeti ljucko[18] ono, ča[19] bi ne bilo negova gospodstva; govoru, da ta[20] sluga nima biti poslušanь[21] v' tomь, zač' bi to bilo proti zapovîdi boži[22], i ako bi e[23] vzelь, to bi bila tad'ba[24] i držan' bi vratiti e[25], i sagrišilь bi semrtno[26]. — Druga sum'na estь ovo, ako estь dostoino, da prav'da teles'na čini obisiti ed'noga, ki krade. Na to ti ot'govara prav'da i viš'na mudrostь, da zakonь boži ne zapovida to. Kako e to isto, č'te se v' ed'nihь knigahь v' biblii[27], ke se zovu Ezdonь[28], na 20 ter 4 kapituli. Govori bogь: ê hoću[29] i zapovidamь, ako bi edanь ukralь ed'nu ov'cu, da ima vratiti 4 za nu[30]; ako estь tatь, ki ukrade vola, da ima za nь vratiti[31] 5 volovь; ako estь tatь, ki krade v' noći razbiêjući kuće i stačune, i čineći ino zlo, toga oću da bude umorenь. Da ti bi mogalь reći: ako bogь ne zapovida ednoga, ki krade, da bi se[32] imilь obisiti, a tada zakoni sega svita čine zlo, kada koga obišuju[33]. Na to ti ot'govaramь, da zakonь boži dopušćue[34], da onь, ki krade, da bude obišenь, otijući zadovole[35] učiniti muki griha, ke[36] e onь

---

[1] kako. [2] grisi. [3] opako: pogibneš'. [4] k crkvi svetoi materi. [5] semrtnago. [6] dokle. [7] nebesko. [8] svîtu. [9] drugom'. [10] g. [11] nema: govoren'ê. [12] nema daljnijeh riječi. [13] nema: se. [14] nema: estь. [15] ovo. [16] nema: semrtnoga. [17] i govori. [18] ljutckoga. [19] ča ne bi negova gospodina gospodstvu. [20] tai. [21] slijedi opet: biti. [22] zapovedi božei. [23] nema: e. [24] to bi tad'ba bila. [25] bi e vratiti. [26] smrtno. [27] bibilii. [28] to će biti: ezodonь od ἔξοδος exodus, a nije na 24., nego na 22. kapituli. [29] oću. [30] nju. [31] vratiti za n' pet. [32] da se bi. [33] obićuju (opako). [34] dopušća. [35] zadovol'no. [36] ki.

Digitized by Google

učiniłь raz'biv'ši zapovidь božiju, a zakonь hoće, da bude obišenь tatь[1], začь estь narasla tolika hudoba i lakomostь, da bi se s vek'šimь strahomь živelo v' gradihь nere[2] v' pustini, a[3] zakonь za to to dopušća, otijući skratiti[4] veće z'lo i da tatь bude obišenь, i to dopušćue[5] viš'na prav'da za grihь, ki tatь učini[6]. — Treta sum'na estь ovo, ki računь estь[7], ili ki uzrokь, da se v' crikvi čini grihь otь[8] tad'be? Na to ti ot'govara viš'na mud'rostь. Govori, da se čini grihь v crikvi[9] zavolju tašće slavi velike, ka *prebiva* meju redov'nici. *Za to* ti moreš[10] z'nati *da sveta mati crikva est' os'novana na* znamenie crikve i zbora veseloga i prosvećenie v'sihь blaženihь duhovь, i ima okolo[11] sebê 12 apostoli[12] i proroci i patriêr'si i mučenici i ispovidnici i d*i*ve[13] i vdove i ki su v matrimonii, ki su spaseni po milosti božie*i*[14]. Govoru takoe[15], da crik*a*vь sveta[16] ima posredê sebê[17] pastira, a to estь sveti ot*a*cь papa. Onь[18] ima svetiti oposrede svete matere crikve s' ed'nu svetlostiju i dobrimь životomь i dobrimь naukomь pred' gospodinomь bogomь i pred ljudi sega s'vita. I poli nego esu grdinali[19] i poli grdinali[19] esu patriêr'he[20], i poli nihь esu arhibiskupi[21] i paki bis'kupi[22], a[23] po tomь opati, a[24] poli tihь paki esu mnogi ini[25] par'lati[26] i poglav'ê[27], i paki estь v'sa[28] op'ćina svete vere popi i fratri i koludrice i dêvi[29] i v'dove[30] i mužati muži i mužate žene i v'si ostali *ljudi krst*ênski po svetomь pas*tiri papi*, ki guver'na i opra*vla svetu mater crikav' i govoru, da ki koli red' est' na nebe*sihь[31], takovь estь sveta mati crik*a*vь[32] od'redila[33] na zemli. Govoru sada i ot'govaram' ti, da ta[34] tad'ba se čini se v' svetoi materi crik'vi ot redovnikovь po tašći slavi. Poi nai prie[35] k papi: onь oće živiti vele[36] slav'nimь zakonomь na sviti. Poi ka[37] grdinalom[38]: oni ote veliku oholostь, veliki maz'gi, pokrove do zemle, uzde, sedla[39] zlatomь načina. I tako smisli životь[40] vsihь ostalihь perlati i poglav'i crikvenihь[41], da ne ćešь[42] naiti zdrav'ê počan'ši ot vrha glave nutarь doli[43] do nogь. Tako[44] to

---

[1] da tat' bude obišen'. [2] nego. [3] i za to zakon' to dopušća. [4] s'kriti. [5] dopušća. [6] č'ni. [7] nema: estь. [8] od', i tako često, ali se ne će više napominjati. [9] v' crikvi ta g'rih' zavolju velike tašće slave. [10] imaš'. [11] okolu sebe. [12] apus'toli i proroke. [13] devi i v'dovice. [14] pisano: božiee; *b* božei. [15] tolikoi. [16] sveta crkva. [17] oposrede sebe. [18] i on'. [19] gardinal'. [20] patriêr'si. [21] arhibiškupi. [22] biškupi. [23] i. [24] nema: a. [25] nema: mnogi ini. [26] perlati. [27] poglav'e. [28] nema: vsa. [29] deve. [30] vdovice i muži i žene mužati i vas' ostali plk' hrstênski. [31] nebeseh'. [32] crikva. [33] odlučila. [34] da se tadba v svetoi crikvi čini od' redovnikov'. [35] prvo. [36] nema: vele. [37] nema: ka. [38] gardinalomь. [39] i sedla. [40] životь i stan'e. [41] poglav'e crikveno i vsih' ostalih'. [42] neć'. [43] dari dolika. [44] i tako moreš' ti razumiti.

Digitized by Google

morešь razmisliti, da naše sum'ne esu razibrane[1] po viš'nei mudrosti k našemu nauku; i[2] za to prosimo gospodina[3] boga, da nasь obarue v'pasti v' ta[4] grihь otь tad'be i ot' druzihь[5], i da namь dopusti priti v svoju slavu v veki. Amenь.

V sredu 3. posta.

Pristupi k[6] Isusu mati sinu *Zavedeovu* klanjajući se emu i proseći neč'to[7] u nego. Matêi[8] na 20[9] kapituli.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelistu svetomь Matii[10] na 20[9] kapituli negovihь evanjelii[11]. Govori evanjelist', da mati svetago[12] Êkova i svetago[13] Ivana pristupi kь[14] Isusu i reče: gospodine i meš'tre! ti si propovidalь svoju[15] smrtь svoimь[16] učenikomь i govoreći, da imašь treti d*a*nь v'skrsnuti i poiti v carstvo[17] tvoe. Ono ča te oću prositi[18], da, kada ti budešь v' tvoemь carstvi[19], učini, da moê d'va sina[20] budeta sedela[21] ed*a*nь o[22] dêsnuju tebê, a drugi na livu stranu tebê. I[23] tada Isuhrstь[24] obrati se ka učenikomь svoimь govoreći: vi ne z'nate, ča prosite, r'cite vi[25], morete li piti čašu, ku ê imamь piti? A ona rekosta: moreva. A Isuhrstь[26] reče: vi ju oćete za isto piti čašu moju, a to, ča bi sesti obapolь mene, to ne pristoi mani, nere komu e pripravleno otь ot'ca moga[27], ki e na nebesihь. *Tada* druzi učenici poče*še mrm'na*ti meju sobu govoreći: gledai tihь, ti bi oteli[28] biti nai vek'ši[29] mei nami. Tada[30] Isuhrstь otgovori nimь rekući: ne smućaite se, začь ê oću da onь, ki bude hotilь[31] biti nai vek'ši[29] meju[32] vami, da bude v'simь sluga. Govoru ošće, da onь, ki se bude visilь, da bude[33] poniženь, a[34] ki se bude nizilь, oće biti povišenь. I to estь otь evanjeliê[35].

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê nahaê se, da plkь sega svita estь pokaranь ot' gospodina boga za edanь velikь grihь, ki prebiva na zem'li, a to estь ljub*a*vь prezred'na, ku nosi ot*a*cь sinu

---

[1] razane, to je: razabrane. [2] nema: i. [3] od' gospodina boga. [4] vat'. [5] od inih' grihov'. [6] ka. [7] nič'to. [8] Matii. [9] ᲡᲛᲝ u *a* i *b*. Za tim ima *a*: vazmi na pa(metь), a *b* ima: govori. [10] Mateju. [11] evanjeli. [12] svetogo. [13] svetoga. [14] ka. [15] tvoju semrt'. [16] t'voim'. [17] ces(a)ras'tvo. [18] prosim' te, da. [19] v ce(sa)ras'tvi tvoem' [20] sina dva. [21] sidila. [22] na des'nu s'tranu a drugi na livu tebe. [23] nema: i. [24] Isus' [25] recite mi, moreta li čašu piti. [26] i Isuhrst'. [27] mega. [28] otili. [29] veći meju nami. [30] i tada. [31] otil'. [32] mei. [33] oće biti. [34] a on'. [35] nema: i to e. o. e.. nego: v veki amen'.

Digitized by Google

a mužь ženi[1], i za ke grĥe[2] hoće[3] gospodinь bogъ nakazati takovihь za tu ljubavь prezred'nu. Govoru, da otь te ljubve ishode mnoga zla[4] ina, meju[5] kimi estь ovo prvo zlo, ko ishodi otь te[6] ljub've bezred'ne[7], to es'tь, da ti ponizuešь[8] boga, razbiêjući nega presvete zapovedi. Govoru, da ti dobivajući *b'lago t'voim' sinom' ti m'nogo z'lo činiš, čineći ožuru rubajući i* hineći, prodajući, kupujući i krivo mireći, i po mnogo inimi[9] zakoni, ke ti nahodišь t'voju zlu šegu. I ti ne poč'tuešь blagdana ni vrimena ni mêsta posvećena, li otijući hiniti i[10] blago spraviti[11], i ti bi otilь prodati edanь starь p'šenice ili spudь vina za 10 zlatihь, ako bi mogalь, i ne ćešь gledati nišće[12] milosrdiê nad' ubozimi ljud'mi[13], a to činišь za ljubavь bezred'nu[14], ku nosišь tvoimь[15] sinomь i k' tvoei ženi i k[16] blagu, ko ljubišь toliko mimo reda, i to činišь hotijući[17] blaga dovole dobiti tvoimь sinomь, i otejući ženu ukrasiti svitami i otijući gospodovati druzihь. Govoru, da takovo činen'e oće ti učiniti zlu koristь duši tvoei, kada ti budešь stati na d'ni pakla, i[18] tvoi sini ne te te zneti vanь nigdare, ni tvoê žena, ni tvoe blago, ko ljubišь toliko. Zamiri, da se č'te otь ednoga ožur'nika, ki um'ri i *bi osuen'*[19], začь veće ljubla*[še blago]* nere dušu svoju, *ostaviti blaga* dovole, i ne ti se nigdare ispovidati za ne vratiti tuega, i ne oti e[20] zadovole[21] učiniti onimь, otь kihь biše blago dobilь ožuru. Ča oće[22] srića, da[23] sinь negovь um'ri i ne oti[24] vratiti[25] ni nišće zadovole učiniti za no zlo, ko biše negovь otacь učinilь. I tako poide duša negova onamo, kadi biše nega otacь, vь edanь dolacь, ki biše plnь og'na goruća, i on'di se mučahota[26] oba d'va. I po tomь paki drugi sinь negovь, ki radь služaše gospodinu bogu, slišeći da biše umrlь otacь negovь i bratь negovь i poče moliti gospodina boga, da bi mu račilь êviti, v' komь stan'i biše duša otьca[27] negova i brata negova. I budući ta edanь bratь na molitvi isprosi tu milostь otь gospodina boga, i pride[28] k nemu anjelь boži i poêm' ga i popela[29] ga onamo, kadi biše duša otьca[30] negova i brata. I vidiv'ši nihь v tolikihь mukahь smilova[31] se i sliša, da *govoraše* otacь sinu svomu onomu,

---

[1] k' ženi. [2] ki grih'. [3] oće. [4] ina zla. [5] mei. [6] od' te. [7] prez'red'ne. [8] ponižueš' gospodina boga. [9] inih'. [1] ter. [11] spravlati. [12] ništar'. [13] ljudi. [14] prez'red'nu. [15] k' tvoim'. [16] g blagu. [17] otijući. Dale ne ću više bilježiti oću i hoću. [18] a. [19] osuen' ostaviti blaga dovole. Ostalo nema. [20] nema: e. [21] zadovol'. [22] oti. [23] da i. [24] ne ti. [25] vratiti nišće ni zadovole. [26] ondi mučahu. [27] ot'ca i brata negova. [28] prišad'. [29] pribela. [30] ot'ca i brata negova. [31] i smilova se.

Digitized by Google

[ki biše pri] nemь v' mukahь[1]: budi prokleть, sinu moi, i onь danь, ki te začeh'. Zač' za ljubavь prez'red'nu, ku sam' ti nosilь, za to samь va ove[2] muke prišalь, ke mi nigdare ne te poman'kati. I takoe[3] sinь proklinaše otьca[4]. Govorimь tada, da imašь raz'misliti, koliko zlo čini ta ljubavь bezred'na[5], ka ljubavь nasь otlučue otь carstva[6] nebeskoga i pripelue[7] nasь k mukamь paklenimь. — Govoru, da drugo zlo es'tь, da[8] vpadašь va ubožastvo zavolju ljub've prezred'ne, ku nosišь k'[9] t'voei ženi, kada ju poimešь. Govoru, da, ako[10] ti imašь v doti š'nu[11] 200 libarь a ti oćešь stratiti okolь ne i okolь pira 300 libarь[12], pakь[13] po tomь m'rešь gladomь ti i t'voê žena. Govoru, da treto[14] zlo, v' ko ti[15] v'padašь[16], e' tvrdostь, začь nećešь priêti[17] pokaran'ê ot' ni[18] ed'noga tvoga priêtela[19], kada ti minešь redь ot pravde otijući stratiti po tvoei voli i veće, nere imašь dote. i nećь[20] priêti sveta otьca tvoga i matere, ni tvoihь bližikь, a ti to činišь za tu ljubavь prezred'nu. — Četvrto[21] zlo, v' ko v'padašь, e' tašća slava za ljubavь prezred'nu. Peto zlo, v' ko v'padašь, to e' ljubodeistvo, a to e, ako[22] ti ne ćь žene vzeti, ako ni lipa, ali[23] žena muža, ako ni lipь. Na to govorimь, da to ni dobarь matrimonii, kada si e učinilь[24] za lipotu. Šesto[25] z'lo es'tь, v' ko ti[26] v'padašь, to estь lakomostь. To činišь ti, kada vzimašь[27] ženu zavolju blaga. Sed'mo[28] zlo e', ko se čini s' toga, to e' zakraćen'e[29]. Govoru, ako bi se hotela t'voê žena ili[30] tvoi sinь postiti, ti ne ćešь i skraćuešь, i ako bi hotili poiti na misu ili na prodikovan'e[31], a ti imь ne dašь i skraćuešь. Os'mo[32] zlo, v'ko[33] vpadašь za tu ljubavь prezred'nu, to e', da t'voi sini tebe budu[34] nenavidili v'tvoei starosti. Kako e to is'to, imašь[35] priliku ot krala Davida, ki ljublaše svoga sina[36] Apsaloma[37] tu ljub'vu[38] prezred'nu, i pride Davidь v toliku nenavidostь[39] svomu sinu Ap'salomu, da onь učini tako[40], da postavi Davida v toliku nepriêzanь v'semu[41] pl'ku, da ga izag'naše

---

[1] Riječi u oklopu [] samo nagoviještam, ruk. *b* ima samo: govoraše otac' sinu svomu: budi. [2] va ve. [3] tolikoi. [4] otca govoreći: proklet' budi ti, zač' ti me nauči priti va te straš'ne i teš'ke muke, kim' nigdare ne budet' kon'ca. [5] prez'red'na. [6] cesarstva. [7] pripeljue. [8] da ti. [9] nema: k. [10] dako. [11] š nju v'doti; a ostalo do 300 nema. [12] libre. [13] paki. [14] da e troe z'lo. [15] nema: ti. [16] opako slijedi: za to zlo, u *a*. [17] prieti pokaranię. [18] nema: ni. [19] pretela. [20] ne ćeš' prieti s'vita od' tvoga ot'ca. [21] od ovdje nema *b* do: peto zlo. [22] kada ti neć' žene. [23] ili. [24] kada se e oženil' [25] peto. [26] nema: ti. [27] vzim'leš'. [28] šesto. [29] zakraćenie. [30] ali. [31] prodičas'tvo. [32] sed'mo. [33] ko ti činiš' i v ko vpadaš'. [34] budu tebe. [35] ti imaš'. [36] sina svoga. [37] Apsoloma. [38] ljubviju. [39] nenavist' tomu sinu svomu. [40] pos'taviti. [41] s'vomu.

Digitized by Google

vanъ is kralevstva, a on' se samъ učini gospodinъ. Deveto[1] zlo, v' ko v'padašь, e' vzeti[2] silu ljucko, i mnogo kratь s toga se[3] učini uboistvo[4]. Kako e to isto, ti imašь priliku ot' krala Ahava, kada[5] vze silu edanь vinogradь Nabotu[6], a onь, ne otijući mu ga dati[7], naide redь i[8] umori ga po svetu žene svoe Ezaveli[9]. Govoru, da to[10] mu učini učiniti zalь konacь duši i telu, da onь z'gubi svoe kralevstvo i bi ub'enь onь i nega[11] žena. Govoru, da ti morešь sada razmisliti, koliko[12] zla se čini sada na sviti za tu ljubavь prezred'nu[13].

V četvrtakь 3. posta.

Človikь edanь biše[14], ki se oblačaše v' pur'piru. Luka na 16. kapituli[15].

Ove svete i posvećene besede esu rečene ot Isuhrsta a[16] pisani su ot' evanjelista svetago Luki na 16. kapituli negovihь evanjelii[17]. Govori, da Isuhrstь reče k narodu i k svoimь učenikomь ed'nu prit'ču govoreći: Bihota 2 človika, edanь bogatь a drugi ubogь, ki bogatacь ta[18] živeše vele obil'no i slav'no[19], i oblačaše se v svite od' pur'puri[20] i ot' sukna zlata i srebrna. A ta ubogi zoviše se Lazarь, ki ne mogaše hoditi i[21] prositi, i biše vasь gubavь i g'noênь, i staše vasь danь pred vrati toga bogat'ca[22] i želiše nasititi se od' mr'vicь, ke padahu ot' stola toga bogat'ca, i nigdare[23] ne tiše smilovati na nь[24], tere[25] negovi p'si prihoêhu[26] i lizahu g'noi negovь[27] i rane nega. I pride da umri ta ubogi i ponesena bi duša negova anjeli[28] božimi[29] na krilo Avraamle[30]. Paki um'ri ta bogatacь i pogrebenь bi na d'no pakla. I budući v' pakli ta bogatacь vz'dvig'nu oči s'voi i vidi Lazara na krili Avraamli[31], i ta poče vapiti govoreći: ot'če Avraame[32], pomilui me, molim' te, pošli Lazara, da mi[33] postavi ed'nu kaplju vode va usta moê na êzikь moi[34], začь vasь izgaramь va og'ni ovomь. Tada ot'govori Avraamь[35] i reče[36]: znai, da meju[37] tobu i meju[37] manu estь velika propastь[38], i spomeni se

---

[1] os'mo. [2] v'zimati. [3] se s'toga. [4] ubis'tvo. [5] kadi. [6] još ima: vinograd' Nauteov'. [7] ne dati. [8] umo iti ga. [9] Ezavele. [10] nema: to. [11] negova. [12] kolika zla se čine. [13] *b* dodaje: amen'. [14] biše bogat'. [15] *b* ima još: govori. (to je 16·19). [16] a esu pisane po evanjelistu svetom' Luki. [17] evanjeli. [18] nema: ta. [19] s'lav'no i obil'no. [20] v' svite pur'pirne. [21] nema: i. [22] bogatoga. [23] nigdar' se ne otiše. [24] na nega. [25] nere. [26] prihoêhu k nemu tere lizahu. [27] na nem'. [28] anejli. [29] dodano: v rai. [30] avramle. [31] avramli. [32] Avrame. [33] nema: mi. [34] dodano: i ohladi. [35] Av'ram'. [36] nema: i reče. [37] mei. [38] velik' put'.

Digitized by Google

sada, da si ti priimalь v životi t'voemь mnoga[1] dobra, a Lazarь takoe zalaê, i za to onь sada[2] estь utišenь, a ti mučiši se. I reče onь bogatacь: da molim' te[3], učini mi ed'nu milostь, pošli Lazara na ovь[4] svitь, ere tamo imamь 5 bratь[5], da imь onь prodikue, da oni ne pridu[6] na vo mêsto muč'noe. I reče Avraamь[7]: oni imaju tamo proroke i pripovidav'ce, da nihь[8] poslušajutь. I reče bogatacь: ne tako, otьče[9], ote veće verovati Lazaru[10], ako stane ot' mrt'vihь. I reče Avraamь: ako oni *(ne)* ote[11] vêrovati onimь živimь, a tada i mane ote verovati mrtvimь. I govorim ti, da[12] ti va veki oćešь stati va tihь mukahь, a Lazarь v životi vêč'nomь v veki[13].

Od ovoga sveta i posvećena govoren'ê griš'nici esu pokarani ot gospodina boga'[14] hudobe i grihovь, i esu osvaeni pred' pravdu božastvenu toliko[15], da gospodinь bogь oće otlučiti i dati sen'ten'-ciju[16]. Za[17] tь grihь osvajue nasь prorokь Mehei[18] na 7. kapituli govoreći usti božimi tomu plku: za volju nihь zlobe oću i nimь[19] poslati kaš'tigu ot' gnêva moga, i oću učiniti, da budu siêti a ne budu žeti, i vinogradi nihь[20] da nimaju ploda vzdati, i v'sa nihь ovoćiê oću s'trti i ne ću uslišati nihь proš'ne[21], i to oću učiniti za volju nihь zlobe i nihь hudobe. I to e rekalь samь gospodinь bogь, i totu v'[22] tomь rečen'i ti bi mogalь pitati, ča estь hudoba. Na to ti ot'govaramь, da v'saki grihь, ki činišь[23], misleći ga prie[24] učiniti s volju, govoru, da se to zove hudoba. Ošće bi ti[25] mogalь pitati, po ki zakon'[26] se čini ta hudoba. Na to ti ot'govara sveti Avgustinь[27] i di, da mi imamo troe dobro. Prvo dobro se zove[28] ot' nature[29], a to estь pšenica i žito i vino, ko raste po naturi k našemu dobru i ka užit'ku, i tolikoe druge stvari, ke ishaêju po naturi. Drugo dobro estь[30], ko mi imamo, estь dobro op'ćeno, a to estь kako su oficie[31], ke ti imašь ot' gospodina ali ot' op'ćine. Treto dobro estь meš'triê, a to se udrži v' meš'triêhь[32], ke su na semь svitu, i ot' toga hoću govoriti[33]. Govoru, da v' tomь dobru[34] meš'tar'skomь proti dobit'ku ti[35] morešь učiniti hudobu, dobivajući hin'bu i s lažami[36] i sa[37] ožuru i drugimi[38] zalimi[39] šegami i za-

[1] m'nogo. [2] sada on' ov'di. [3] te, ot'će. [4] na n'. [5] pet' bratov'. [6] priduť. [7] Av'ram': oni tamo imaju. [8] ih'. [9] o e. [10] nema: Lazaru, nego: g'do od' mrtvih' v'skrsnet'. [11] ne te (ne iz *b*). [12] da ti oćeš' stati va veki v tih' mukah'. [13] v veki. Amenь. [14] ot grihov', ki se čine po hudobi. [15] tolikoi. [16] šen'ten'-ciju. [17] i za t'. [18] Mihei prorok'. [19] oću im'. [20] nema: nihь. [21] prošeniê nih'. [22] va. [23] nema: ki činišь. [24] prvo. [25] ti bi. [26] način'. [27] Av'guštin', i govori. [28] zove se. [29] od ovdje nema do drugog dobro. [30] nema: estь [31] oficii. [32] pisano: meštrihь, u *b*: meštriê. [33] nema: hoću govoriti. [34] dobri. [35] opako u *a*: ki; *b* pravo: ti. [36] s' laži. [37] s. [38] dragimi. [39] z'limi.

Digitized by Google

koni. Govoru, da vsaki tratь, kada koli ti činišь tako, ti dobivašь blago zlo i hudob'no i sagrišašь semrt'no[1] i držan' si e vratiti[2]. A to estь koliko k[3] blagu zlo dobitu. Zamiri ošće tri druge zakoni[4], ki se prostiraju proti onimь, ki vladaju[5] timь blagomь, ko estь[6] dobito tako hudob'no. Govoru tebi[6], komu estь ostavleno to takovo blago i uživaš ga. Govoru, da ti uživašь blago hudob'no, govoru, da ti sagrišašь semrt'no i[7] dulžan' si e povratiti to blago hudob'no. Govoru ošće veće, da[8] ne morešь činiti al'muš'st'va[9], ko bi priêt'no pred' gospodinomь bogomь. Ošće govoru, da ča koli[10] ga jišь i ča koli[10] ga tratišь[11] i za se obratišь, ti si e držanь vratiti toga blaga zlo dobitoga. — Drugi zakonь estь[12], ki se prostira proti onimь, ki uživaju to blago hudob'no. Govoru[13], ako bi ti vzelь ed'nu h'ćerь[14] ed'noga ožurnika, ali ed'noga drugoga človika, ki bi dobilь to blago[15] nepravad'no, govoru, da ono blago, ko ti dae v' dotu, da ga ti uživašь, govoru, da ti uživašь blago hudob'no i držan' si e povratiti[16] onu dotu pod' penu griha semrt'noga. Govoru: dobro, ako[17] bi ta, ki ti e dalь tu dotu, ako bi imilь toliko blaga prava i čista prie, nere e učinilь ťa grihь hudob'ni ot tihь ožuri[18] ili[19] ot onoga zla dobit'ka[20], to možešь udržati tu dotu pravadnimь[21] zakonomь. I ako[22] bi po niki ini zakonь zlo dobita i tebi dana, oće ti zalь plodь učiniti. — Treti zakonь estь[23], ki se prostira proti onimь, ki budu uživali to blago hudob'no. Zamiri ti, ki hoćešь vzeti hćerь[14] ed'noga popa ili[19] si ju jure v'zelь, ako[24] ti e onь dalь dotu, ili ti ju oće dati blaga crik'venoga, govoru, da ti uživašь blago hudob'no i nepravad'no, i esi e držanь povratiti, ako oćešь biti v' stan'i ot' spaseniê, i[25] sagrišašь semrt'no, ako ga ne povratišь, začь to blago onь estь delь[26], ki bi se imilь dati ubozimь, i to blago estь nimь kako ukradeno i vzeto nepravad'no. Govoru tada, ti[27] imašь razmisliti vele dobro, ako ti uživašь to blago hudob'no; i ako e imašь, vrati[28] e gospodinu bogu, č'e e, i prosi prošćen'ê ot boga, a on' ti oće biti milostiv' na semь sviti[29] i na nomь[30]. I to e, koliko k prvomu delu. Govor(i)[31].

---

[1] smrtno. [2] povratiti. [3] g blagu. [4] zakone. [5] ob'ladaju. [6] nema od ovdje sve do: govoru, da ti sagrišašь. [7] i esi držan' povratiti. [8] da ti. [9] al'mužnoga. [10] ča godi. [11] s'tratiš'. [12] iz *b*. [13] govoru ošće. [14] kćer'. [15] nema: blago. [16] vratiti. [17] da ako ta, ki ti e e dal'. [18] te ožure. [19] ali. [20] dobitiê. [21] s pravadnim'. [22] da ko. [23] iz *b*. [24] i ako. [25] i ako ga ne povratiš', ti sagrišaš' smrtno. [26] est' on' del'. [27] da ti. [28] vratiti, bez e. [29] svitu. [30] drugom'. [31] nema: govori.

Digitized by Google

Govoru v' drugomь delu, ki nasь uči naiti nikoliko milosti ot gospodina boga. Govoru, da učinišь onako, kako govori Eremiê prorokь[1] na 17. kapituli usti božimi govoreći: prokletь budi onь čovikь, ki ufa na človika i polaga ufan'e[2] svoe v ruku[3] tela. Zamiri, da gospodinь bogь oće reći, da se nima ufati v'nied'no stvoren'e sega svita. Zamiri, da to gospodinь bogь govori[4] ot' grišnika, ki ufa v' blago[5] hudob'no i nepravad'no. Govoru, da po ruci teles'noi razumiju se vladav'ci sega svita, v' kihь ni ni ed'noga spasen'ê, začь danas' su živi a zajutra mrtvi i v nihь ni stanovit'stvo[6] ot' ni ed'ne riči, po koi bis'mo mogli ufati v' nihь. Govori gospodinь bogь: ako oćešь[7] ufati[8] va me i verovati se va me, povrativ'ši blago, ko si dobilь nepravad'no[9], ê ti oću prostiti t'voju hudobu. Govori prorokь usti božimi: estь i hoće biti blagoslovlenь[10] onь čovikь, ki estь ufalь i[11] ufa i ki se verue v gospodina boga. Govori gospodinь bogь: oću učiniti tomu čoviku kako drivu, ko est' v'saeno pri vodahь, ko dae plodь va vrime svoe, a listie[12] ego vazda zeleno est' i vsaka dêla ego[13] pros'pêš'na sutь nemu. I to govori bogь[14] da onь oće učiniti prospêš'na tvoê dobra dêla, ako ti budešь ufal' va nь svoju pravu veru, ostavlajući na stranь[15] v'se te hudobe[16], ke su rečene zgora v prvom delu[17].

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči nikoliko naučiti se mudrosti. I za to zamiri ov'di tri sum'ne k našemu nauku. Prva sum'na estь ovo: ko estь veće seguro stan'e, ali kada ti vsa prospêvaju, ali, kada ti se prigaêju ka protivanstva? Na to ti od'govara sveti Avgustinь[18] i govori, da imašь zamiriti tri račune. Prvi estь, da blago sega svita estь dobro samo v sebi. Govoru, da traćen'e ot' blaga, ko ti tratišь, more biti zlo i dobro. Ako e tratišь[19] zlo, a oćešь imiti zlo[20], ako e tratišь[19] dobro[21], oćešь imiti dobro[21]. Drugi računь estь, da bogati more veće dobra učiniti nere ubogi. Računь[22] es't', da bogati nima toliko nevole koliko ubogi. Govoru, da bogati nima[23] brige toliko težati, koliko ubogi, i more bole al'muš'stvo[24] (činiti nere ubogi. Nišće mane, ako ubogi ima dobru volju činiti almuž'no), zadovole

---

[1] proro'.' Eremiê. [2] ufanie. [3] ruke. [4] da to govori gospodin' bog'. [5] dodano: sega svita. [6] stanovit'st'va. [7] oć'. [8] ufati je iz *b*, u *a* ima: verovati. [9] hudob'no. [10] ‚bženь', *b* blžen' est' i oće bit'. [11] nema: ki est' ufal' i, nego; ki ufa va gospodina i ki se verue v gospodina. [12] list'e negovo vaz'da est' zeleno. [13] nega. [14] gospodin' bog'. [15] stranu. [16] hudobe i grihe ki su rečeni. [17] dodano: i to e koliko k' drugomu delu. [18] Avguštin'. [19] s'tratiš'. [20] opako: dobro. [21] zlo. [22] nema od: računь, do: govoru. [23] toliko brige nema težati. [24] al'muž'no; a ono u zaporci štampano je iz *b*. jer nema u *a*.

Digitized by Google

mu estь. — Treti računь es'tь, da e veće siguro stan'e[1] va ubožastvi ot' protivan'stvi, nere v prospêvan'i i v' bogatastvi. Računь estь[2], da ubogi nima toliko priklon'no srce svoe k blagu, koliko bogati. Po tomь računi ti morešь razmisliti, da e veće siguro[3] stan'e va ubožastvi nere v bogatastvi. — Druga sum'na estь ovo: almuš'stvo[4], ko se čini na semь sviti[5], ako more koliko pruditi[6] onimь, ki su osueni? Na to ti ot'govara sveti Avgustinь i sveti Grgurь[7] i edanь popь dok'torь Pocen'tinь s Pariža, ki imiše tu misal', ka estь istin'na, i govore oni, da[8] duše osuene muku, ku imaju, ta ne poman'kiva nigdare, da bi oni ne stali v žalosti vazda[9] i v' mukahь. I govore ti isti doktori, da duše osuene imaju[10] nigda[11] niko polahčan'e, a to estь, kada vide[12], da nihь bližiki[13] ali priêteli učine ko godi al'muš'stvo[14] za nihь duše. Dobro, govorimь, da ono polahčan'e ako[15] oni imaju dali ne stoe nigdare[16] prez' muke, a ona muka, ku oni trpe, ta se nigdare ne ot'lučue[17] ni ot'delue[18] ot nihь. Da[19] ti bi mogalь reći: po ki načinь imaju to polahčan'e, ako se muka nigdare ot nihь ne otlučue? Na to ti daju ed'nu priliku, a to da mi budešь razumilь bole[20], govoru: ako bi bilь edanь, ki bi imelь biti obišenь ili[21] mu se glava imela[22] usići i ne mogući biti prostь te smrti[23] po ni edanь putь, govoru, da negovi bližiki i nega priêteli[24] da bi pošli k' nemu kumfortati[25] ga i utešiti[26] ga govoreći: mi smo ti učinili to, ča smo ti nai veće mogli i z'nali, otijući te izbaviti ot[27] te s'mrti, govoru, da ta, ki bi imelь biti umorenь, nišće mane ako ima (nad')[28] sobu muku ot' semrti, ku[29] ima priêti, govoru, da li prime[30] nikoliko utêšenie, vidiv'ši, da negovi bližiki[31] i priêteli[32] da ga kumfortaju[33] i utišuju govoreći: mi smo učinili vse, ča s'mo mog'li i znali[34], otijući te izbaviti, govoru, da za to li ostane pri nemь muka od' semrti. I tako čine onimь, ki su osueni, vidiv'ši[35], da nihь bližiki[36] učine ko al'muš'stvo[37], govore, da primu neko utešen'e[38], a to ča oni imaju, govoru da oni govore: mi vidimo, da naše bližiki i priêteli[24] radi bi

---

[1] stan'e od' prišastva va ubožastvo nere v prospivan'e i v bogatastvo. [2] est' ovo. [3] siguro stan'e ubogoga nere bogatoga. [4] ako al'muž'no. [5] svitu. [6] ako more biti koliko prud'no. [7] Grgur' edan' doktor' o(d) Pariža meš'tar' Pocen'tin'. [8] da muku imaju duše osuene, ta ne pomankue. [9] vaz'da v žalosti. [10] pisano: imu, *b.* imaju. [11] drugda. [12] nema: vide. [13] bližike. [14] al'muž'no. [15] ko. [16] nema: nigdare. [17] od'luči. [18] nema: ni otdelue. [19] nema sve do: na to ti daju. [20] bole razumil'. [21] ali. [22] imila glava. [23] semrti. [24] preteli. [25] kunfortati. [26] utišiti. [27] nema: ot'. [28] nad' iz *b.* jer *a.* nema. [29] ku on' ima. [30] prima od' nih' niko utešen'e. [31] bližike. [32] preteli. [33] kunfortajn. [34] nema: i znali. [35] videći. [36] bližike. [37] al'muž'no. [38] utišen'e od' toga.

Digitized by Google

namь pomoći, ako bi mogli izneti nasь z[1] ovihь mukь. Govoru[2] ê, a to estь utišen'e onimь dušam', ki su osuene[3] v vêki, i govoru, da se oni ne te nigdare izbaviti muke paklene, i ne prudi nimь almuš'stvo[4], ko se čini za nihь[5]; i za to ne more imiti onь bogatacь ed'nu kaplju vode od' Lazara. — Treta sum'na estь ovo: ako[6] prihaê muka onimь, ki su v' pakli, pridući onamo k' nimь[7] ed'noga bratь ali sinь[8]? Na to ti od'govara sveti Avgustinь[9] i di, da oni osueni, ki su v mukahь paklenihь, oteli bi, da bi vsaki osuenь[10] tako, kako su oni[11], s timь patomь, da ne bi otili biti oni uzrokь nihь osuenju. Govoru: ako bi bilь edanь ožurnikь i ako bi onь naučilь činiti ožuru svoga sina ili[12] brata ali inoga človika i da bi onь umrlь i osuenь, paki sinь ili[12] bratь ili[12] ini človikь, koga bi onь naučilь ožuru činiti[13], da bi umr'lь i osuenь, govoru, da[14] bi mu se pristala muka vek'ša nere ju imiše spridь[15], začь onь estь bilь uzrokь[16] osuen'ju tihь takovihь, kih' e naučilь. Govoru, da ot toliko ljudi, koliko ihь estь[17] osueno za nega uzrokь, toliko mu estь vek'ša[18] muka priložena. Nišće mane[19] oteli bi vsaki osueni, da bi vsaki osuenь prezь negova uzroka. — Ti bi mogalь pitati, ako osueni vide onihь, ki su v carstvi[20] nebeskomь. Na to ti ot'govaramь i dimь, da ne (vide)[21] po ni edanь načinь, da oni, ki su v' carstvi[20] nebeskomь, dobro vide onihь, ki su v pakli osueni[22]. Računь estь[23], začь oni vide v' bozi vse rići, i za to se more[24] v bozi viditi vsaka ričь. I oni, vidiv'ši svoga ot'ca materь ili[25] brata ili[12] sestru ili[12] sina ili[12] ženu ili[26] h'ćerь, imaju na nihь veliko smilovan'e, da prez' žalosti. I to ne moremo reći, da bi te duše slav'ne mogli[27] imiti ku žalostь, začь one esu ukreplene va voli božiei[28]. Govoru: dobro, da bi oni hoteli i bili bi veće kuntenti, da bi bili oni spaseni, nere da su osueni. I za to more se reći: um'ri bogatacь i pogrebenь bi[29] v pakli. I to estь koliko k tvetomu delu.

---

[1] iz'. [2] govoru, da to est'. [3] osueni. [4] al'muž'no. [5] dodano u *b*: nego samo ed'no kun'fortan'e, da nisu zableni od' svoih' bližik' i preteli. [6] ako prilaga muku. [7] k nemu. [8] sin' ali brat'. [9] Av'guštin'. [10] osuen' bil'. [11] i oni. [12] ali. [13] dodano u *b*: ako lî ko ino z'lo, ča est' grih', i da bi um'rl' i osuen' bil'. [14] da mu se e. [15] priê. [16] uzrok' nih' grihu, ki ih' e naučil'. [17] est' nih'. [18] veća. [19] nišće mane, da vsaki osueni otili bi, da bi vsaki osuen', da prež' negova uzroka. [20] cesarstvi. [21] iz *b*. uzeto. [22] osueni v pakli. [23] est' ov'. [24] more se viditi v bozi. [25] nema: ili. [26] k'ćer' ali ženu, muža. [27] mogle imeti. [28] božei. [29] est'.

*

Digitized by Google

V petakь 3. pos'ta. rc(i)

Reče Isusь[1] prit'ču[2]: človikь edanь bi otacь obiteli, ki nasadi vinogradь[3] i plotomь ogradi ga. Matei[4] na 20 terь 1[5] kapituli[6].

Ove svete i posvećene besede esu rečene ot'[7] Isuhrsta k' parisêomь i knižnikomь po evanjelistu svetomь Matiju[8] na 20 terь 1. kapituli negovihь evanjelii, rečene po ovoi prit'či. Govori Isuhrstь ovu prit'ču: Bi edanь človikь[9] otacь čeladi[10], ki nasadi vinogradь i plotomь ogradi ga i[11] naredi nega[10]. Učini edanь turanь i učini v' nemь korito, otijući vino istočiti, i da ga delatelemь. I pride vrime ploda[12] i posl'a otacь vinograda sluge svoe, da bi priêli[13] plodi vinogradi[14]. A oni delateli vinograda vele zlo priêše sluge negove i veliku kaš'tigu učiniše nad' nimi i ubiše mnoge[15]. A onь posla druzihь za nimi i[16] oni učiniše[17] ošće gore tim' i vele ih' veće pobiše. Vidiv'ši to ta gospodin' i pos'lie pos'la sina s'voga govreći: eda vidiv'ši sina moga i budu se boêli i budu ga poč'tovali za volju mene i za volju ljub've moe. I kada paki oni vidiše sina negova gredući rekoše mei sobu: ovo naslednik' g're negov', poimo, ubiimo i nega i ećemo sebi ud'ržati vinograd' nega. I tako učiniše, kako rekoše mei sobu. I paki reče Isuhrst' k' pariseom': ča se ima učiniti tim', ki su ubili sina s'voga gospodina? Odgovoriše farisei rekuće: vinograd' ta im' se ima v'zeti i dati se nišćim' inim' težakom' i paki kaštigati nih', kako su dos'toini. Tada reče Isuhrst': vi s'te osudili vele dobr'o, govoru, da otac' moi oće učiniti vam' tako i oće vam' v'zeti gos'podstvo i oće e dati onim', ki dadu nemu p'lod' va vrime s'voe. Govoru, da ta vinograd' est' zakon', ki vam' dal' est' otac' moi, a plot', kim' est' ograen', to esu negove svete zapovedi, a turan' est' naša slobošćina, v ku es'mo pos'tavleni, i da moremo učiniti dob'ro i z'lo; a on' torkul' to est' kaš'tiga, ku vam' oće dati otac' moi za vaše g'rihe. Tada farisei s'mutiše se vele i bili bi radi kaštigali Isuhrsta, da boêhu se plka. I ovo e istumačeno evanjelie.

---

[1] dodano: učenikom' svoim' i narodom'. [2] prit'ču siju. [3] nema: i plotomь ogradi ga. [4] Matii. [5] edan': [6] dodano u *b*: govori. [7] odi. [8] Mateju. [9] človik' edan'. [10] obiteli. [11] a po srede nega učini edan' toran' i učini v' nem'. [12] plodi vinograda Pos'la gospodin' vinograda s'lugi svoe. [13] prieli plode. [14] u *a*. vinogradadi. [15] i mnogo h' ubiše. [16] a. [17] ovdje je iz *a*. istrgnut jedan list, a što je istrgnuto, prepisano je iz ruk. *b*.

Digitized by Google

Od ovoga sveta i pos'većena govoren'ê kara se edan' velik' grih', ki se zove silu v'ziman'e, i za t' grih' est' os'vaen' plk' sega svita pred' gospodinom' bogom', za ki g'rih' prav'da božastvena oće učiniti mašćenie v'rhu toga plka. Govori gospodin' bog': oću učiniti kaštigati ta plk' g'nevom' moim', to est' gladom' i smr'tju i ratom', i oću učiniti tomu plku, kako sam' učinil' onim' iz' Samarie, kada v' nih' prebivaše ta g'rih' od silu v'ziman'ê. Govori gospodin' bog': pos'lah' im' proroka, da bi ih' pokaral', da bi se os'tavili toga straš'noga griha. I to im' učinih' reći od' moe s'trane, a oni to s'lišavši oni se š'potaše manu i moim' prorokom'. Zamiri, griš'niče, nakazan'e, ko im' učini gospodin' bog' za t' g'rih', kako est' pisano v četvrtih' k'nigah' carskih' na 6. kapituli. Govori, da gospodin' bog' pos'la k'rala surskoga na Samariju s' toliku vois'ku, da oni biše toliko moć'no ob'sedeni, da pridoše na to, da morahu is'ti živinu, to biše p'si i mač'ke, kone i os'le i maz'ge i inu živinu nečis'tu za volu velika g'lada. I govoru, da edna oš'la g'lava bi prodana za 100 z'latih' meju nimi. I ošće im' veće pride, da se sami mei sobu idihu. Razmis'li sada, griš'niče, koliku straš'nu nakazan' est' dal' gospodin' bog' ovomu plku za t' g'rih'. Govori gospodin' bog': oću učiniti tomu plku, kako učinih' onim' i- Samarie, zač' oni jure nimaju ni ed'nu kunšen'ciju i ne štimaju za g'rih' v'zeti silu i zaueti ono, ča ni nih'. I za to im' oću pos'lati s'traš'nu šen'ten'ciju moju tako, da bi se volili oni nig'dar ne roeni na si svit'. Govoru, da bi me ti mogal' pitati, ča est' ta g'rih' to silu vziman'e, od' kuda is'haê i po ki način' se čini ta g'rih'. Na to ti od'govaram' i zamiri dob'ro, da mi imamo dvoe dob'ro, ed'no est' v' nas', a drugo van' iz' nas'. Dob'ro, ko est' v' nas', to est' duša i telo, i dob'rota, ku mi imamo, ku nam' e dal' gospodin' bog' po s'voei milos'ti i daru, govoru, da od toga dob'ra v'saki trat', kada poz'nan' ti nisi i ne hvališ' gospodina boga od' toga dob'ra, ti činiš' ta grih' od' silu v'ziman'ê od' onoga dob'ra, ko e dal' gospodin' bog' tebi, ti si držan' gospodinu bogu povraćen'e. Govoru, da drugo dobro, ko est' vani iz' nas', mi moremo učiniti silu v'zeti po 4 zakone, ki esu vele mrski gospodinu bogu. Prvi zakon' est', po ki moreš' učiniti ta g'rih', s'hranujući tvoe. Drugi[1] zakonь estь[2], kada ti zlo tratišь t'voe. Treti zakonь estь[2] imijući v shranbi blago tvoga iskrnega. Četvrti zakonь e[2] imijući ti[3] v zakladь[4] blago tvoga iskrnega. Prvi zakonь estь, da ti činiš' grihь ot' silu vziman'ê, to estь hraneći[5] t'voe. Govoru, ako bi ti bilь ko-

[1] Tu počiñe opet rukopis *a*. [2] nema: zakonь estь. [3] nema: ti. [4] v zakladi niko blago. [5] shranajući.

Digitized by Google

man'surь[1] kihь sirotь ali vdovicь, ali faturь č'i, ali hižnikь koga godi, ali bi spravlalь ko prihodišće ed'ne op'ćine. I tako govoru ot vsakoga, ki[2] obraća ljudskimь blagomь. Govoru, da v'saku ričь, ku ti[3] vzimašь priko[4] reda i prikь tvoga pravoga naima ali mita, ti činišь ta grihь ot' silu v'ziman'ê. I tako, kako samь to[5] rekalь od' toga, tako govoru oda[6] vsihь inihь, ki koli imaju v rukahь ča ljuc'koga, kako su ošće[7] kmeti, ki drže pošišijuni[8] ili[9] živinu ljuc'ku. Govoru, da vsaku ričь, ku[10] godi vazmešь priko reda, ti činišь ta grihь silu vziman'e i sagrišašь semrt'no, i vsaki e držanь povraćen'emь[11]. Govoru ošće, ako bi bila ed'na žena, ka bi s[12] mužemь bila, i ako bi ona vzimala niku ričь s'[13] hiže svoe obraćajući e[14] i shranajući e[14] na svoju pošt'u[15] i koristь i govoreći: ako mužь moi um're, to ê oću imiti veću dotu, govoru, da bi ona činila grihь[16] silu vziman'ê i sagriša semrt'no. Da dobro, govoru, ako bi bila edna žena, ka bi imela z'la muža i rasap'nika[17] hiši svoe, govoru, da ona more slobod'no[18] vzeti ku godi ričь i shraniti ju k potribi hiše[19] svoe; govoru, da takova ne sagriša, dapače dobro čini. Govoru, da ti činišь grihь ot' silu vziman'ê, hotijući[20] shraniti tvoe vzimajući ku godi ričь priko pravoga tvoga mita ili salariê, i vsaki tratь, kada koli ti to činišь, ti sagrišašь semrt'no i držanь si e vratiti. Razmisli ti tada[21], ki si k'metь, kada ti vzimašь pšenice[22] i vina ili sočiva ili ko godi ono blago priko naima ali mita tvoga, govoru, da si ti držanь to v'se vratiti[23] gospodinu tvomu. A to e' računь, da ti nigdare dobra[24] ne činišь, začь ti ne grešь na pravu i dobru[25] vêru i čistu. Tako[26] govoru ot v'sihь, ki su oficiêli, kada priemlju v ruke svoe ali ot' sirotь ali ot'[27] vdovic, ali od' općine ali od' gospodina, kako samь zgora rekalь prikь svoga[28] dl'ga i pravoga mita, ko im' e od'lučeno. Govoru[29], da moreš' učiniti ta grihь po drugi načinь[30], otijući dobiti opetь[31] tvoe zlo traćen'e[32]. Govoru, ako bi tebi vzeta ed'na ričь ili[33] veće riči, i ako bi e[34] ti našalь onoga, ki bi ti e vzelь, i ako bi mu e ti vzelь silu, ti bi učinilь ta grihь silu v'zet'ê[35] i sagrišil' si[36] semrt'no[37], i držan' si e[38] ispovidati od toga zla[39], ni-

[1] kumesar'. [2] ki koli. [3] godi. [4] prik'. [5] totu. [6] od'. [7] esu ošće i. [8] pošešione. [9] ali živine ljuc'ke. [10] ča koli vazme prez' reda, on' čini ta grih' od' silu v'ziman'ê i sagriša smrtno. [11] povraćeniem'. [12] za mužem'. [13] is' hiže. [14] nema: e. [15] nema: pošt'u. [16] ta grih'. [17] rasip'nika svoe hiže. [18] nema: slobodno. [19] hiže. [20] otijući v'zeti ali shraniti ku godi rič' prik' tvoga salariê. [21] tada ti. [22] pšenicu ali vino ali ko ino blago prik' naima. [23] povratiti. [24] dob'ro. [25] dob'ru i pravu i čis'tu veru. [26] i tako. [27] nema: otь. [28] svoga pravoga. [29] drugo govoru. [30] zakon' [31] nema: opetь. [32] straćen'e. [33] ali. [34] nema: e. [35] vzet'e. [36] bi. [37] smrt'no. [38] se. [39] zla griha.

Digitized by Google

štare[1] mane nisi[2] e držanъ vratiti te riči. Govoru, da bi ti mogalъ reći: po ki računъ činimъ ê[3] grihъ, kada vzimamъ ričь, ka e[4] moê? Na to ti od'govaramъ i dimъ da ti činišъ grihъ, začь ti razbiêšъ prav'du, začь ti pravda oće[5] učiniti zadovolno; govoru, da se[6] ti nimašъ sam' opravdati[7], začь ti nisi sudacь od'lučevati pravdu. Govoru, dobro, ako bi bilъ edanъ, s koga bi ti ne mogalъ prav'du imiti[8] a da bi ju imelъ[9] imiti, ki bi bilъ vele mogućь, i ako bi mu ti mogalъ toliko vzeti, koliko ti e[10] dlžanъ, a ne veće, govoru, dobro, da to morešъ učiniti prez' griha, da s timъ patomъ, da si mu[11] dlžanъ reći ili[7] dati viditi[12], da si kun'ten'tъ od nega, a to za to, da onъ bude čistъ od svoe kun'šen'cie, zač' bi ga kun'šen'ciê mogla stiskati, vazda i[13] mnijući, da ti e dlžanъ. I po tomъ računi ti si držanъ povidati[14] ali[15] samъ, ali[16] po drugomъ, da si ti kun'tent' od' nega i da mu prašćašъ vsaku ričь, ča koli ima tvoga, i po tъ[16] zakonъ[17] ti oćešъ ostati čistъ i onъ, i ne činišъ griha od' silu vzet'ê[18] i[19] otijući opetъ imiti tvoe. Govoru[20], da morešъ činiti ta grihъ po treti zakonъ, imijući[21] v shranen'i ljucke pinezi i tržeći nimi, ali ako[22] stratišъ na svoju poš'tu[23] a prez vole onoga, č'ji[24] bi bili, govoru, da ti činišъ silu vziman'e i sagrišašъ semrt'no[25]. I tako, kako samъ rekalъ ot' toga, tako govorimъ od' vsake ine riči[26], ku bi imelъ[26] v' shran'bi trateći[27] ju na svoju poš'tu[23], a prez vole onoga č'ê bi. Da dobro, govoru, ako bi onъ, č'i[28] su pinezi ili[15] ina stvarь, ako bi bilъ kun'tenatъ[29], da bi e ti tratilъ[30], to tako morešъ učiniti ne sagrišajući[31]. Govoru ošće tebi, ki imašъ pinezi, ki su ostavleni ubozimъ, a ti e držišъ v moš'ni i činišъ tvoe stvari nimi, govoru, da sagrišašъ semrt'no, i ote ti zlu koristъ učiniti, začь ti vzimašъ dobro timъ ubozimъ, ko bi oni oteli[32] imiti, i činišъ grihъ silu vziman'ê. I tako govoru od' tištamen'ti[33] i od' pisamъ, ke[34] ti činišъ[35] i držišъ ljuc'ke i ne ć[36] ihъ dati vanъ, govoru, da ti sagrišašъ semrt'no ne otijući[37] povratiti. I[38] ošće govoru, da činišъ ti ta grihъ silu vziman'ê po četvrti zakonъ, imijući v zakladi tvoga iskr'nega ali svite ali knige ali kona ali kuće[39] ali ku godi inu stvarь,

[1] nišće. [2] da nisi držan' vratiti tu rič'. [3] ê činim'. [4] e bilo. [5] ima. [6] si. [7] opraviti. [8] imiti prav'du. [9] imil'. [10] bi. [11] mu ti. [12] nema: viditi. [13] nema: i. [14] nemu povidati. [15] ili. [16] tom', ali: zakon'. [17] oćeš' ti i on' os'tati čist'. [18] iz *b*, u *a* poremećeno: ne ćešъ griha od' silu vzet'ê, u *b*: vziman'ê. [19] nema: i. [20] Treto govoru, da ti moreš' učiniti. [21] imijući ti. [22] ako e. [23] poč'tu. [24] opako: ča, za: či. [25] s'tvari. [26] imil'. [27] strateći. [28] či. [29] kun'tent'. [30] stratil'. [31] i ne sagrišaš'. [32] imili. [33] taš'tamentov'. [34] ko. [35] nema: činišъ i. [36] ćeš'. [37] tijući. [38] Četvrto govoru, da ti činiš' ta grih' od' silu vziman'ê. [39] hiže ali zemle.

Digitized by Google

govoru, ako ti činišь koris'tь[1] timi rič'mi[2] prez' vole onoga, č'ê e ona[3] ričь, dimь, da činišь grihь[4] silu vzet'ê i sagrišašь semrt'no; da ako bi[5] onь dopustilь dobrovol'no[6], ti e[7] morešь činiti[8] prez' griha. Govoru tada, da imašь[5] razmisliti dobro; ako si učinilь ta grihь ot' silu vziman'ê, poi ispovii se čisto i prosi prošćen'ê ot' boga[7], i on' te oće pomilovati i oće te obarovati od'[8] onoga straš'noga nakazan'ê, ko estь od'lučila poslati pravda božast'vena na ljudi sega svita za tь grihь, kako estь učinilь onimь iz' Samarie zavolju silu v'ziman'ê. I to e koliko k prvomu delu od' pravde božastvene[9].

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milosrdie[10] od' gospodina boga. Govoru, da imašь raz'mišlati[11], koliku milost' e tebi učinilь gospodinь bogь po svoei velikoi dobroti. Razmisli onu iš'toriju, ka se č'te od' Osipa, ki biše sinь Êkova patriêr'he. Govori se, da Êkovь imi 12 sinov', od' kihь izidoše 12 kolenь Izdrailevihь. Govoru, da Osipь vide ed'no znamenie[12] va s'ni, kako da slnce i misecь i 11 zvezdь da mu se klanahu. I praveći onь[13] to videnie ot'cu svomu[14] i bratii svoei, oni mu tako[15] rekoše: ti na to govorišь, da ti se mi oćemo klanati. I tako tudie[16] brat'ê negova[17] počeše ga veće[18] nenaviditi. *Govoru, da ošće vidi drugo videnie, ko mu biše viditi*[19], da bihu na ed'noi nivi, kadi biše p'šenica siêna[20], sa svoju brat'ju, i žanući tu p'šenicu biše viditi nemu, da negovь s'norь[21] gori staniše, a vsi ostali snopi brat'e negove[22] stoêhu[23] i klanahu se snopu negovu. I govoreći tu san'ju bratii[24] oni ga počeše ošće veće nenaviditi, i budući edanь danь vani na poli brat'ê negova[25] otacь posla Osipa viditi, ča biše od' negove brat'e. Vidiv'ši ga brat'ê[26] i rekoše: ei[27], ovo našь san'nikь gredetь[28], poimo i ubiimo[29] ga. Tada reče edanь od' nihь: ne hoću[30] da ga ubiemo, da postavimo ga va vu čister'nu suhu, ka estь ov'di, i on'di[31] oće gladomь umriti i paki oćemo ponesti ka ot'cu suk'nju negovu ukrvaviv'ši govoreći, da ga e z'virь ujilь. I tako učiniše. Meju[32] timь toga gredihu mimo niki trš'ci, ki gredihu v' Ejupatь, a[33] oni ga prodaše timь trš'cemь[34] za

---

[1] sebi korist'. [2] riči. [3] ta. [4] »grihь« sam dodao radi genetiva; *b.* ima: činiš' silu vzet'e. [5] ti bi on' dopustil' ti moreš' i činiš'. [6] imaš' ti. [7] gospodina boga. [8] nema: od'. [9] božie. [10] milost'. [11] raz'mis'liti. [12] videnie. [13] nema: onь. [14] svoemu. [15] nema: tako. [16] tud'e. [17] nega. [18] nema: veće, nego: nenaviditi vele. [19] sitnije štampano nema *a.* uzeto je iz *b.* [20] siêna i žanahu s' bratiju tu p'šenicu, i. [21] ta negov' s'nop' staniše gori. [22] negove brat'e. [23] vstaêhu. [24] brat'i. [25] negova pasući stada, i otac' negov'. [26] dodano u *b.*: gredući k' nim'. [27] nema: ei. [28] gre k' nam'. [29] ubimo. [30] ne ću. [31] nema: i on'di. [32] i mei tim'. [33] i. [34] trž'cem'.

Digitized by Google

30 srebrniki[1], i paki prinesoše kь[2] ot'cu nihь v'se negove svite okrvavlene govoreće[3]: zvere ljuto estь snelo[4] sina tvoego[5]. Govoru tada[6]: Osipь bi prikazanь kralju Faraonu[7] i pride va[8] veliku milostь pri nemь[9], da ga učini[10] vsega svega guber'natura od' svega kralevstva. I pride na zemlju edanь velikь gladь, ki biše po v'semь svitu, i ča hoti srića i[11] otacь i brat'ê v'si idoše v' Ejupatь iskati p'šenice, i on'di pokloniše se on'da Osipu otacь i mati i v'sa brat'ê[12] a ne z'najući ga. I tada se isplni prošenie[13] i sanь Osipovь. Govoru, da imašь to zamiriti[14] ed'nu lipu priliku, ku imašь razumiti. Po tomь Osipu *imašь razumiti*[15] Isuhrsta. sina božiê, ki trpi muku i semrtь za našu ljubavь. Govoru, da slnce i misecь i zvezdi[16] nemu se klanaše[17], i[18] to s(l)nce estь sveti otacь[19] papa, ki guber'na svetu[20] crikavь a po luni[21] razumi se[22] sveta crikavь[23], ka estь ed'na[24] s ljubviju Isuhrstovu. A po *zvezdah*[25] imašь razumiti apostole i mučenike, ispovidnike, devi[26] i vd'ovice[27], *i vse sve'e i svetice. A po snopih' razumiju se*[28] mužate žene i muži[29] i po tomь v'se ostale krst'êne, ki su se klanali i[30] klanaju se presvetomu telu Isuhr'stovu, ko bi[31] prodano ot' vlašće brat'e, a to estь ot[32] Ijudi never'nika, koga onь proda Židovomь za 30 pinezь. Govoru, da imašь razmišlati ti, griš'niče, tu priliku, ka[33] ne znamenue ino, nere svetu muku, ku trpi za nasь[34] našь gospodinь Isuhrstь za našu neizmer'nu ljubavь. Govoru, ako ti učinišь tako, gospodinь bogь oće ti dati na semь sviti[35] svoju milostь, a na drugomь svoju slavu. I to e koliko k[36] drugomu delu[37].

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči naučiti se mudrosti[38], v komь delu oću, da zamirišь 4 sum'ne, ke su na našь naukь. Prva sum'na estь ovo, ča estь veće v'bozi, pravda[39] ili milostь? Na to ti ot'govaramь koliko k božast'venomu i k[40] višnemu staniju, da tolika[41]

---

[1] pinez' srebrni. [2] ka. [3] govoreći. [4] izilo. [5] tvoego Osipa [6] data. [7] Faoronu [8] v. [9] pred' nim', [10] učini gubernatura od' vsake svoe časti i kralev'stva. [11] da v'sa brat'â negova i otacь i mati i vsi idoše v' Ejupat' kruha iskati, i on'di se pokloniše Osipu. [12] brat'ê negova ne z'najući ga. [13] videnie. [14] zamiriti tu. [15] razumiti muku i smrt' Isuhrsta, sina božiê, ku e trpel' za našu ljubav'. [16] zvezde. [17] klanahu. [18] nema: i. [19] otac' sveti. [20] svetu mater' crikav'. [21] misecu. [22] nema: se. [23] mati crikav'. [24] edin'na s ljub'vu. [25] u *a.* opako: zapovedehь, iz *b.* uzeto: zvezdah'. [26] deve. [27] v'dove. [28] sitnije štampano je iz *b.*, u *a.* je ispalo nepomńom prepisivaćevom. [29] mužati muži i žene. [30] i ki se klanaju. [31] biše. [32] od' učenika onoga Ijude never'noga, ki ga proda. [33] ka naznamenue ne ino nere muku svetu. [34] nema: za nasь. [35] svitu. [36] g' drugomu. [37] u *b.* dodano: od' milosti. [38] mudrost' božas'tvenu. [39] ali pravda ali. [40] nema: k. [41] tolika iz *b.* mj. kolika.

Digitized by Google

estь milostь v'bozi kolika i pravda, da koliko k stvari, pokazalь nam' e gospodinь bogь[1] i kaže namь veću[2] milostь nere pravdu. Kako estь to isto, ti morešь razmišlati, koliku milostь pokazalь nam' e[3] gospodinь bogъ za našu ljubavь, da se učini človikь i priê pltь našu i[4] trpi toliku teškoću[5] i straš'nu muku i sramotu, hotijući nasь iskupiti[6] ot' griha, ki učini Adamь. Govoru tada i svršuju, da vekša estь milostь v bozi, nere[7] pravda, koliko k stvari, začь e namь[8] pokazalь i kaže namь vsaki danь veću milostь, nere pravdu, trpeći namь velike[9] grihe i tolike hudobe, ke se čine na semь sviti[10] vsaki danь[11]. Druga sum'na estь: ima li človikь tirati svoga dl'ga[12] od' svoga dlžnika, ne otijući ga ožalostiti? Na to ti od'govara viš'na mudrostь i di, kada ti oćešь koga iskati s pravdu, ti imašь razmisliti dvi riči. Prva estь, ako bi ti znalь ili vidilь[13], da bi ti onь ne mogalь dati tvoga[14] dl'ga, nere s veliku negovu š'kodu i teš'koću, govoru, da se ti imašь veliko smilovati[15] nad' nimь i imaš' ga trpiti ča nai veće morešь[16], i za to imašь[17] veliku plaću ot gospodina boga. Govoru drugo, ako ti vidiš', da ti onь more dati i platiti tvoe, govoru, da estь pravo i dostoino, da terašь[18] t'voe. Da ti bi mogalь reći, da se oće onь[19] srditi i[20] zlovoliti. Govoru, da za to ti nisi uzrokь i nimašь za to stati ne tirati tvoga, zač' mu ti ne daešь[21] uzrokь i onь nima računa srditi se, ako ti tirašь tvoga. Govoru, da ti ne sagrišašь v' tomь tirajući t'voga, a onь' ti[22] mogući dati, kako e z'gora rečeno. Govoru, da ti bi[23] mogalь reći, da esta d'va človika, ki e edanь drugomu dlžanь, oba[24] sta edina[25] ko oba uboga, i onь komu e dlž'no, ta ne more tirati svoga, nere s veliku negovu š'kodu i teš'koću od' onoga, ki e dlžanь? Na to ti od'govaramь, da e dostoino, da ti tirašь tvoga, a da imašь milosrdie nad' nim[26] v' srci tvoemь, da[27] bi ti[28] radь čekalь, ako bi ga mogalь. Treta sum'na estь: gdo sagriša veće, onь[29] ki vzima ričь, ka mu e dana shraniti, ali onь, ki silu vzima? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da koliko k bogu veće sagriša onь[30] komu e dana ričь shraniti, ter ju vzima, ka mu e dana shraniti ili v zakladь; da koliko k zakonu

---

[1] gospodin' bog' pokazal' nam' e i kaže. [2] vek'šu, [3] est' nam' pokazal'. [4] nema: i. [5] teš'ku. [6] od'kupiti. [7] nego. [8] nam' e. [9] tolike. [10] svitu. [11] dan' i noć'. [12] duga od' svoga dužnika [13] nema: ili vidilь. [14] t'vega. [15] da ti imaš' veliko s'milovane nad' nim'. [16] *b.* dodaje: i veće nere moreš'. [17] oćeš' imiti. [18] tiraš tvega [19] on' oće. [20] ili. [21] daeš' uzroka. [22] ti e. [23] bi ti. [24] i oba. [25] ed'naka i oba. [26] nad' nim' milosrdie, [27] i da. [28] nema: ti, nego: ga. [29] ali ki. [30] on' ki vzima ič', ka mu e dana shraniti ili zaklad'.

Digitized by Google

sega svita, veće sagriša onь, ki silu vzimle[1]. Govoru i zamiri, da, zakoni sega svita ne kaš'tigaju za grihь i ne gledaju na nь, da pače gledaju škodi. I za to govoru, da zakoni sega svita sagrišuju[2] vele kratь, začь veće gledaju š'kode nere griha[3], ki grihь estь sagrišen'e proti gospodinu bogu. Kako e to isto, govoru, da zakoni sega svita daju vek'šu[4] pokoru ili[5] muku onomu, ki krade, nere ki bie ot'ca ili[6] materь, ili[5] ed'nomu, ki p'sue boga, a[7] nišće mane veći grihь estь p'sovati boga ili biti ot'ca ili materь nere krasti. Govoru tada[8] i svršuju, da veće sagriša onь, ki zatai ili[5] vaz'me ričь, ka mu e dana shraniti[9] ili v zakladь, nere onь, komu ni dana shraniti; da, koliko k svetu, veću muku trpi onь, ki silu vzima, kako e zgora rečeno. Četvrta sum'na istlmačena[10] est[11], ako more biti pravo i dostoino[12] v'zeti ljućko po niki putь[13]? Na to ti od'govara božast'vena mudrostь i di, da estь[14]: po d'va zakona more se vzeti ljuc'ko[15] prez' griha. Prvi zakonь estь, ako bi ti bilь vele lačanь i ne bi imilь ča[16] jisti, ako bi ne vzelь ljuc'koga, govoru, da morešь v'zeti kruha ali[17] grozd'ê ali êblkь ali druge riči, ka se ji; govoru, da vazmući[18] riči, ka se ji, ti ne sagrišašь. I[19] kako e to isto, ti imašь pisano v' evanjelii, da apostoli, kada oni bivahu lač'ni i naidihu grozd'ê ali smokavь ili[20] inu stvarь, ka se jidiše, oni ju vzimahu[21] i jidihu. I ošće kralь Davidь edanь tratь zavolju glada vze edanь[22] hlibь posvećeni, ki nemu ne biše dostoênь[23] jisti, terь ga iz'ji[24], a ništare mane v' tomь ne sagriši, za čь onь biše vele lačanь. Drugi zakonь estь, da morešь vzeti ljuc'ko[25] po sili a prez griha, to estь, ako bi ti imelь pinezi v shran'bi ili[5] v zakladi, i ako bi onь[26] prišalь k' tebi, č'ji[27] su bili oni pinezi terь bi ihь prosilь od' tebê, a ti da bi znalь, da onь oće učiniti ožuru[28] ali ubiti človika, ali učiniti niku ričь, ka bi bila protivu[29] zakonu ali počtenju božiju, ali niku škodu tvomu iskrnemu, govoru, da mu e ti morešь vzdržati[30] i ne dati mu ihь za onь tratь, i ništare[31] ne sagrišašь, da ošće[32] dobro činišь. I to e[33] koliko k tretomu delu od' mudrosti.

---

[1] vzima. [2] sagrišaju. [3] grihe. [4] veću. [5] ali. [6] i. [7] nema: a. [8] *b* ima: ‚tada' iza: svršuju. [9] v'shraniti. [10] st'lmačena. [11] est' ovo. [12] dostoino i pravo. [13] zakon'. [14] nema: estь. [15] ljuc'ka. [16] časa isti; časa vaļada mj. česa. [17] ali vina ali groz'd'ê ali sada ali druge riči. [18] vzimajući (i tako je pravo) te riči, ke se jidu. [19] nema: i. [20] ali. [21] vaz'mihu. [22] nema: edanь. [23] nemu ne dostoêše. [24] ji i oni, ki bihu š' nim'; ništar' mane v' tom' ne sagrišiše, za č' oni bihu vele lač'ni. [25] ljuc'ka. [26] ‚on' je iza: k tebi. [27] č'i bi bili. [28] ožuru nimi. [29] proti. [30] zdržati. [31] nema: i ništare. [32] nere mj. da ošće. [33] samo: i to e treti del' od' prav'de božastvene (opako: prav'de mj. mudrosti).

Digitized by Google

V subotu[1] tretu posta.

Človikъ[2] edanъ imiše d'va sina, i reče man'ši sinъ ka ot'cu[3]. Piše sveti Luka na 15. kapituli. Govori[4].

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelistu svetomъ Luci[5] na 15. kapituli negovihъ evanjelii, rečene od' Isuhrsta k narodu židov'skomu govoreći: Biše človikъ edanъ otacь od' obiteli, ki imiše 2 sina, i pride mlai sinъ kъ[6] ot'cu i reče[7]: ot'če, dai mi delь imeniê, ki me pristoi. Videći otacь negovu volju i da mu delь imeniê, ki mu[8] pristoêše. Tada ta sinъ ide v daleċne strane[9] i rastrati vasь svoi delь živući blud'no i da mu ne osta niš'tarъ[10], i pride na toliku nevolju, da poče pasti svine, ere[11] ne imiše ča[12] jisti i želiše se nasititi se[13] želuda i rožacь[14], ča jidihu[15] svine, začь va nomь[16] vladan'i biše velikъ gladь. I stoeći onь va nomь gladu i spomenu se samь k sebi i reče: o koliko naêm'nikovь[17] estь v domu ot'ca moga i v'simь kruha izbivaetь, a ê ov'di z'gibamь[18] od' glada. Ča oću učiniti? ê oću poiti ka ot'cu moemu, hoću[19] mu reći: ot'če, ê samь sagrêšilь na nebesihь[20] i pred' toboju i nisam' se dostoênь naricati[21] sinь tvoi, da učini me kako edinogo[22] ot' naêm'nikovь[23] tvoihь. I tako učini[24] i poide k ot'cu i učini kako biše namislilь. I kada ga otacь vidi, poide i ob'e[25] ga, i slišeći otacь besede, ke mu govoraše ta sinь, i[26] učini ga oblići v' nai liplu[27] svoju svitu, i prstenь postavi na ruku nega[28] i obuti ga učini[29], i po tomь učini[30] ubiti ed'noga têl'ca upitenoga[31], čineći pirь i vesel'e[32]. I pride drugi bratь domovь i vidiv'ši to vesel'e smuti se i ne otiše[33] v'niti v'hišu govoreći: da[34] bratь moi e stratilь vasь svoi dêlь imeniê živući blud'no, a sada otacь moi učini[35] toliko vesel'e i zaklal'[36] mu e tel'ca upitenoga, a ê, ki samь bilь vazda v' hiži t'voei i služil'[37] sam' ti i v'se t'voe zapovedi sam' ti činilь i nigdare nisi bilь tolike dobrote, da bi mi dalь ed'noga kozlića, da bih' se ê s moimi priêteli[38] obe-

---

[1] sobotu; u *a* skraćeno: sbtu. [2] reče Isus' učenikom' svoim' priču siju: človik' . . . [3] dai mi de', ki me dostoi. Luka na 15. kapituli. [4] nema: govori. [5] Luki. [6] ka. [7] reče mu. [8] ga. [9] v' daleč'nuju s'tranu. [10] ništare [11] za č'. [12] česa isti [13] nema: se. [14] rožic'. [15] idihu. [16] na onom' ladan'i. [17] naêm'niki. [18] gladom' ginu. [19] i oću. [20] nebo. [21] zvati. [22] ed'noga. [23] naêm'nik'. [24] nema: i tako učini. [25] ob'ê. [26] nema: i. [27] bolju svitu svoju. [28] negovu. [29] i obu ga. [30] zapovida. [31] ki biše pitan'. [32] veselie: (od sele dalje neću bilježiti razlike: -ie i -'e). [33] tiše poiti v' hižu. [34] ta. [35] čini. [36] obil' (mj. ubil'). [37] ob'služeval' sam' vse zapovidi tvoe i nigdare mi nisi dal' ed'noga kozlića. [38] preteli.

Digitized by Google

seliь. I reče otacь k' nemu: o sinu[1], vse ča ê imamь, e[2] tvoe, na[3] t'voi brat' e biь mrtavь i oživel' e[4], bil' e pogibaь i našal' se e; za to, sinu[1], ne smućai se, da hodi v hižu i veseli se s bratomь tvoimь[5].

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê oće[6] se pokarati edanь[7] grihь vele velikь, ki prebiva na zemli meju plkomь sega svita, ki grih' se zove oholo živlen'e[8], i čini ti traćen'e veće, nere tvoi[9] do hodakь skazue. I ta grihь estь vele mrzakь gospodinu bogu, začь estь velikь grihь, za ki grihь pravda božastvena estь učinila mnogo[10] kratь mašćenie vrhu plka sega svita, i oće učiniti. Govori gospodinь bogь: ê samь daь toliko množastvo blaga tomu plku, a oni su e stratili nečistimь zakonomь živući blud'no. I[11] ê vamь obitamь za to, da oću učiniti, da zemla bude neplod'na i da ne da ploda va vrime svoe. I to oću učiniti za tь grihь, ki prebiva v' plku sega svita. I do kon'ca oću imь[12] učiniti, kako samь učiniь Eliju[13] i negovimь sinomь i negovi ženi i m'nogo[14] inomu plku, kako se č'te[15] v prvomь kapituli knigь carskihь i v drugomь i v tretomь. Govori[16], da sini toga Eli erêê vzimahu vse blago, ko imь prihaêše[17] na ofer'tu[18] v tempaь, i traćahu e vele[19] blud'nimь načinomь[20]. I toga Eli erêê karahu za to, ča činahu negovi sini, i onь samь z'naeše[21] i[22] on' se timь nere š'potaše i ne pom'naše[23], i reče[24] gospodinь bogь k nemu: ti ne ćešь pokarati tvoihь sini i ne ćešь nih'[25] kaštigati za ono[26], ča oni čine, za to obitam' ti[27], da oću kaštigati tebe i nihь. Tada obrati gospodinь bogь srca drugoga nikoga[28] plka[29] proti nimь, ki plkь biše pogan'ski. I budući prišla voiska i ob'sela[30] ihь okolo[31], i ona d'va sina Elieva[32] izidoše[33] vanь proti nepriêtelomь[34] otijući braniti otočastvo svoe, on'di[35] ub'ena bista oba. I kada povidaše ot'cu niju Eliju[36], tada onь slišeći[37] od' žalosti pade na zemlju i ubi se do smr'ti[38]. I po tomь paki[39] slišeći žena[40], da biše[41] mrtavь mužь nee[42] i oba sina, i biše truhla i od žalosti izvrže dite i umri. I edanь velikь deь plka bi pob'eno za tь grihь za oholo živlenie. Da ti bi mogaь pitati i reći: e li toliko mrzakь ta grihь gospo-

[1] sinu moi. [2] to e. [3] da. [4] ožil' e, est' bil' z'gibal'. [5] dodano: amen'. [6] more se. [7] edan' velik' grih' se zove (a nema: ki prebiva etc. [8] žitie. [9] negov'. [10] vnogo. [11] nema: i. [12] im' oću. [13] Eli ereju. [14] v'nogomu. [15] v knigah' cesar'skih' v' prvom' kapituli i. [16] govoru. [17] prihoêše. [18] ofar' v templi. [19] veće. [20] zakonom'. [21] nema: znaêše. [22] a. [23] dodano: tim'. [24] k' nemu gospodin' bog'. [25] ih'. [26] za no. [27] ti obitam'. [28] nikoga drugoga [29] dodano: ča se zovu Filistei. [30] obsede. [31] okolu. [32] Eli ereeva. [33] izidosta. [34] nepretelem'. [35] on'di bis'ta oba ub'ena. [36] Eli ereju. [37] slišeći to. [38] do smrti se ubi. [39] nema: paki. [40] žena negova. [41] da e. [42] ne.

Digitized by Google

dinu bogu[1], koliko ti govorišь i po ki zakon' se čini ta grihь? Na to ti odgovara sveti Avgustinь[2] i govori vrhь[3] knigь *ezenisь*[4], kako pis'mo govori, da kada gospodinь bogь učini človika na svoju priliku, onь stvori vse riči, ke bi imilь človikь uživati k svoei potribi. Govoru, da ti imašь zamiriti tri stvari, ke ima imiti človikь, otijući užiti[5] te stvari, ke su stvorene[6] ot' boga. Govori Aristotilь[7] v' drugihь knigahь etikorom[8], da duša naša[9], kada se mi rodimo, estь kako ed'na das'ka rav'na, na koi ni niš'tare[10] pisano, i za to bogь e stvorilь riči naturale, a to da človikь more hoditi odivenь i obuvenь i da more naučiti se mudrosti i dobroti[11]. I za to človikь, ki estь bez[12] dobrote[13], estь gori[14] nere ed'na živina, i za to se imašь ti[15] siliti moć'nimь zakonomь naučiti[16] se koi godi dobroti. Razumii, da esu dobrote po d'va zakona. Pr'vi zakonь estь, da budešь počtenь i dobro naučenь i spametanь v zakonihь sega svita i v duhovnihь. Govoru, da dobrota estь ljubiti boga i materь negovu[17] i svetihь nega i dušu svoju, poč'tujući boga v svetihь i čineći kako pravi krstêninь[18]. Govoru, da estь dobrota[19] sega svita ljubiti se meju soboju edanь drugoga kako brat'ê. Drugi zakonь[20] estь od' dobrote, da se imašь naučiti koga godi ar'ta[21] ali meštrie, ka jestь dostoina i korisna[22] dobroti sega svita, i govorim' ti, da esu mnozi[23] arti, ki nisu dostoini i esu proti[24] dobroti op'ćen'skoi sega svita, kako[25] zari i har'te i puk'še i činiti žeres'ca za streli[26] i za sulice. I tako govoru oda vsake meštrie, ka ni dostoina činiti i estь[27] proti dobru op'ćin'skomu[28]. Drugi trakь estь, da imašь užati dobrote naturalske[29] k tvoei potribi. Govoru, da sagrišašь v' tomь grihu od' ohola živlen'ê, kada ti morešь učiniti ed'nu svitu odь šestь lakatь suk'na, a ti stavišь va nu[30] desetь, govoru, da ti sagrišašь semrtno. I tako, kako samь zgora[31] rekalь od' toga, tako govoru od vsake ine riči, ku ti činišь oholo živući i ludo trateći, razumii, kada ti činišь pirь ali obedь i tratišь veće nere[32] si vzmožanь. Treti trakь estь, kada ti ras'sipuešь tvoe blago oholimь zakonomь, ali igrašь zara, ali si velikь glutanь[33] pit'em ali jiden'emь, kako čine mnozi,

---

[1] g. bogu ta grih'. [2] Av'guš'tin'. [3] vrhu. [4] enezi (od: genesis). [5] užati. [6] nema: stvorene. [7] Arištotil'. [8] estiokorom', oboje od: ethicorum. [9] nema naša [10] niš'tar'. [11] dobrote, i za to e. [12] prez. [13] dodano: nega. [14] gori est'. [15] nema: ti. [16] i naučiti se. [17] nema: negovu, nego: mater' i negovih' svetih' i dušu tvoju. [18] kršćanin'. [19] dobrota ljubiti boga i ljubiti se meju sobu poč'te im' zakonom' edan' drugoga. [20] zakon' od' dobrote est', da. [21] ke godi ar'ti. [22] koris't'na. [23] mnogi. [24] proti dobru op'ćen'skomu. [25] kako esu meš'trie učiniti zari. [26] strele. [27] ist' mj. i estь. [28] op'ćen'skomu. [29] naturale k tvoi potribi. [30] nju. [31] nema: zgora. [32] nego. [33] gltun'.

Digitized by Google

ki dobivaju sudine tri a trate e četire ali petь. Znai da vsaki tratь, kada činišь tako, ti sagrišašь smrt'no va tomь grihu od' ohola živlen'ê. Govoru, da slišišь[1], ako si sagrišilь va tomь grihu, prosi prošćen'ê od' gospodina boga i[2] on' ti oće prostiti. I to e koliko k prvomu dêlu, ot' mud*rosti*[3].

Govoru v' drugomь dêlu, ki nasь uči naiti milostь ot' boga. Govoru, da učinišь, kako[4] učini patriêrha Êkovь, ki prehini Isava, kada otacь negovь Isakъ[5] otiše mu dati blagoslovь. Govoru, da budući Isakь patriêrha vele starь i jure ne vidiše očima, i priz'va Isava sina[6] svoga prvoroenago i reče nemu[7]: sinu moi, poi na lovь i êmi niko zvire i prinesi mi od lova tvoga, zač' mi se e zaotilo[8] da êd'ši da te blagoslovi duša moê prie nere[9] um'ru. Slišav'ši to Reveka zaz'va[10] Êkova i reče mu: slišahь ot'ca tvoga[11] govoreća ka Isavu bratu t'voemu tako rekući. I[12] za to poi brzo i[13] prinesi mi 2 kozlića tlsta i mlada[13], da učinju niku jistvinu slat'ku ot'cu tvomu[14], kako onь ljubi[15], i paki poneseši[16] ti ot'cu tvomu[17] i rečeši mu, da si ti Isavь, a on' ti oće dati svoi blagoslovь, m'nijući da si ti Isavь. I reče Êkov: mati, vi znate[18], da Isavь bratь moi estь človikь kosmat'[19] a ê nisamь, i otacь moi hoće me tikati, i ako poz'naet[20] me, da ê nisamь Isavь sinь negovь, i onь bude m'niti, da[21] se rugamь nimь, i boju se, da me proklne[22] mêsto blagoslovleniê. I reče mati neka[23] mani činiti. A ona v'ze i[24] ob'vi nemu ruci i šiju[25] kozlićevima kožicama, a od' oniju kozliću učini kuhanie, ponese[26] Êkovь ot'cu govoreći: ot'če moi, ê sam' ti prinesalь moju lovinu, vstani i jij[27], ere samь ê Isav' sinь tvoi prvoroeni. Tada otacь negovь zazva ga k' sebi i poče ga pipati[28] i reče: glasь ubo kako Êkovalь estь, na[29] ruci Isavovi es'ta; da budi kako e ugod'no bogu; i on'di ji od Êkova. I po tomь kako êstь[30], tako da blagoslovь Êkovu. I od'šad'ši Êkovь od' ot'ca i[31] pride Isavь i reče: ot'če, ê sam' ti prinesalь moju lovinu, vstani i jij[32] Slišeći[33] Isakь Isava govoreći[34] i reče: sinu moi, ê samь to sada od'elь[35] i dal'

---

[1] smis'liš'. [2] a on'. [3] nema: ot' mud*rosti*. [4] tako, kako. [5] Isak' patriêrha vele biše s'tar' i ne viêše očima, (ispalo dakle od: otiše do: Isak'). [6] sina Isava. [7] reče mu. [8] zaotilo da jit'ši da ti; i êši ima u *a*, vaļa da opako za: êd'ši. [9] neže. [10] priz'va. [11] tvoega govoreći sa Isavom' bratom' tvoim'. [12] nema: i. [13] mlada i tlsta. [14] tvoemu. [15] ljubit'. [16] ti poneseći (opako za: poneseši). [17] nema: tvomu. [18] ti z'naš'. [19] kos'mat' moć'no. [20] poz'nat'. [21] da se ê. [22] prokul'ne [23] nega. [24] ter. [25] nema: i šiju, nego iza kozlićevima ima: i v'rat'. [26] i ponese e Êkov' ka ot'cu govoreći mu. [27] jii i dai mi blagoslov'. [28] pipati je uzeto iz *b*, za: pitati u *a*. [29] da. [30] ji. [31] nema: i. [32] jei. [33] s'lišav'. [34] govoreći Isava, i reče mu. [35] jil'.

Digitized by Google

samь moi blagoslovь onomu, ki mi prinese jis'ti mnijući tebê. Slišav'ši to Isavь vz'dah'nu[1] i poče plakati se govoreći: ta never'ni[2] Êkovь estь mene[3] prehinilь[4] dovole kratь, i reče: ot'če, nimaš' li[5] ošće ki blagoslovь za me?[6] a otacь reče: v tuci zemle i v rosi nebeskoi toga oćešь ti[7] uživati i to oće biti tvoi blagoslovь. Govoru, da imašь ti zamiriti tu priliku: po Isavi zamiri grihь, a po Êkovi razumi se onь, ki hini[8] i ki umi prehiniti grihь i[9] potlačiti i pod' noge postaviti ga. I ako ti učinišь tako, kako učini Êkovь, da budešь umilь prehiniti grihь, ti oćešь biti *dostoên'* imiti[10] blagoslovь boži. Govoru tada, ako ti budešь činilь tako[11], kako samь rekalь zgora, i da budešь umelь potlačiti pod' noge[12] grihь i prehiniti[13], ti oćešь biti[14] dostoênь imiti blagoslovь i milostь božiju, i oće te pomilovati[15]. I to e koliko k[16] drugomu dêlu[17] ot' milosti.

Govoru v tretomь dêlu, ki nasь uči[18] naučiti se mudrosti. Govoru, da zamirišь ov'di 4 taine istlmačene[19] od' četirihь sum'ni k našemu nauku. Prva sum'na estь, ča e veće, ali oholo živlen'e i nošen'e ed'noga mlada človika, ali skupostь ed'noga stara človika? Na to ti ot'govara sveti Avgustinь i di, da estь vekša skupostь v stari človici, nere oholostь v mladi, kako e to isto, da edanь stari nigdare ni sitь vzimati blago od' ed'noga i drugoga, čineći m'noge hudobe, ke su proti ljub'vi. A oholo živlen'e mlada junaka[20], to estь, da onь trati svoe blago ludo i uživajući ga drugi[21] za to po tom' se razumi kako prostran'stvo v nemь, i za to govoru, da estь vek'ša[22] skupostь stara[23] človika, nere ludo traćen'e mlada[24], ili oholostь. Druga sum'na estь ovo, ki se more brže zdržati, ali mladi od oholosti, ali stari ot skuposti? Na to ti ot'govara sveti Avgustinь[25] i govori[26], da mladi brže se ostavi od' oholosti, nere stari ot' skuposti. Računь estь ovь, ere mladi, kako rastrati svoe blago, on' se povrati na svoju meš'triju, ku umi, i uteži[27] ju, i ako ne umi, on' se uči i ostavi se oholstva[28], a stari skupi koliko godi veće[29] k starosti prihodi, toliko veće skupь prihaê. I za to ti morešь vêrovati, da se brže obrati mladi od' holosti[30], nere stari od' skuposti. Treta sumna e, ki[31] e veći grihь, ali oholostь, ali skupostь. Na to ti od'-

[1] zdahnu. [2] nema: neve 'ni. [3] me [4] to jure d'va krat'. [5] li veće ošće. [6] mani mj. za me. [7] ti oćeš'. [8] hini grih'. [9] pod' noge postaviti i potlačiti. [10] dostoên' je uzeto iz *b*. [11] nema: tako. [12] nema: podь noge. [13] ga. [14] biti, iz *b*. [15] na ovom' svitu i na drugom' v vcki. [16] g. [17] dodano: ki nas' uči naiti milost' od boga. [18] naiti i. [19] istumačene. [20] človika. [21] druzi. [22] veća. [23] staroga, nu bez: človika. [24] mladoga, a nema: ili oholost'. [25] Av'guš'tin'. [26] di, da se br'že m'ladi os'tavi. [27] teži ju; ako ne umi meš'trie on' se e uči. [28] oholosti. [29] e veće k starosti, toliko e veće skup'. [30] oholosti. [31] ko.

Digitized by Google

govaraju duk'tori da skupostь est' veći grihь. Računь e[1], da skupostь e vazda proti prostran'stvu[2] i proti ljub'vi, i za to z'nai, da ona ričь, ka se[3] od'teže[4] od lub've ali od' dobrote, est' veći grih'. Da s'kupost' veće odlučue od' dobr'ote nere ohol'stvo, zač' ohol'stvo est' trak' od' prostran'stva, da nišće mane li est' velik' grih'. I po tom' računi ti moreš' poz'nati, da est' veći g'rih' s'kupost' nere ohol'stvo. Četvr'ta sum'na est', ako človik', kako e sag'rišil', e li mu priprav'lena muka za grih', ki e učinil'? Na to ti od'govara sveti Av'guštin' i di, da e. I to ti kaže po evanjelii od' sina ohologa, kako est' rečeno z'gora v' prvom' delu, da kako sag'riši i rasipa s'voi del', tako pokora i muka tud'e mu bi priprav'lena g'ladom', da želiše is'ti ono, ča idihu s'vine. I za to ti moreš' poz'nati, da, kako si sag'rišil', tako ti e pokora priprav'lena za t' grih'. Da ti bi tu mogal' pitati ed'nu i drugu sum'nju, ke esu ovo, ako človik', kada e sag'rišil', ako se more v'ratiti k' pokori sam' po sebi? Na to ti od'govaram' i dim', da more, budući milost' božiê k' tomu, da pitam' ošće, ako človik', ki se pov'rati na pokoru, ako ima vek'šu milost' božiju, nere ju imaše priê? Govoru, da ima. Račun' est' ov', da čineći ti grih' edan' trat' i d'va krat' i tri krat' ili veće k'rat', v'saki trat' si ti dos'toên' vek'še muke zavolju m'nožastva od' griha. Govoru tada, da v'rativši se k' pokori ti is'tinoi ti priem'leš' vek'šu milost' nere ju imiše priêti dokonav'ši v' dobrih' delih'. Kako to est' is'to, kako e učinil' otac' sinu, kada se povrati k' pokori, on' mu da pravu syitu i učini velik' pir' i veliko veselie. I to est', koliko k tretomu delu, ki nas' uči mud'rosti božast'venoi. Amen'.

V nedilju 3. pos'ta.

Bi Isus' iz'gone besi. Luka na 21. kapituli.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelis'tu svetom' Luci na 21. kapituli negovih' evanjelii pisane. Govori, da bi prikazan' Isuhrstu edan' človik', v' kom' biše duh' nečis'tivi, i biše g'luh' i nim', i tud'e Isuhrst' učini ga z'drava oda v'sih' t'rih' negovih' nemoći. I kako iz'g'na d'êv'la, on' poče s'lišati i govoriti. Vidiv'ši to pl'k poče se vele čudovati, i h'valu v'zdaêhu bogu, ki biše dal' toliku moć' sinu človičaskomu. Tada farisei za nenavidost' počeše govoriti, da e izag'nal' van' d'êvala moćiju Bel'zebula, ki e edan' g'lava mei d'êv'li.

[1] est' ov'. [2] prostranos'ti. [3] se veće. [4] Ovdje je u *a* list istrgnut, i što je bilo na ńem, uzeto je iz *b*.

Digitized by Google

Tada Isuhrst' od'govori fariseom' govoreći: v'sako kralev'st'vo, ko e meju sobu raz'dileno, oće zapustiti i oće na mane priti. Za to, ako bi is'to, da bi edan' d'êval' d'rugoga izag'nal', nih' kralev'stvo to bi zapus'tilo i na niš'tar' bi prišlo; za to to se nima verovati. I paki za tim' reče Isuhrst': kada e edan' človik' krepak' i moć'no oružan' na s'voem' domu, tada v' miru prebiva i h'rani stan'e s'voe i imenie s'voe, da ako pride edan' moć'nii od' nega i bude se rval' š nim' i dobude ga i is'pudi ga van' is' hiže. Za to ê govoru, da d'êval' biše moćan' na sem' svitu, dok'le pride Isuhrst' za otijući priêti pl't našu, i kako Isuhrst' pride, tako on' is'pudi t'ê d'êvla iz' sega svita, zač' Isuhrst' biše moć'nii od nega. I reče Isuhrst': kada e duh' nečis'tivi izagn'an' van' iz' človika, tada g're hodeći po mnozih' mes'teh', ka su s'krovita, i paki se opet' v'rati iz'viditi, ako more opet' vlis'ti va no mes'to, od' koga e bil' is'puen', i ako more opet' v'lis'ti, on' učini gore, i est' gori on', nere e bil' pr'vo. Tada ed'na žena v's'ta gori na noge i reče: blažena budi ona ut'roba, ka te e nosila, i oni pr'si, ki su te doili. A Isuhrst' od'govori i reče: za is'to vam' [govoru], da blaženi ote biti oni, ki budu radi s'lišali s'lovo božie i budu e poč'tovali. I to e is'tumačeno evanjelie. Amen'.

Od ovoga sveta i pos'većena govoren'ê oće se pokarati edan' velik' i težak' grih', ki e ožura, ka se s'tavi na no govoren'e od' evanjeliê, ko govori, da biše g'luh' i nim', ki grih' est' vele pokaran' od' gospodina boga. Plk' sega svita os'vaen' est' v' tom' grisi od' proroka Miheê na 50 glav' negovih' k'nig', kadi govori gospodin' bog': ê oću učiniti plku sega svita i navlastito onim', ki čine ta grih' od' ožure, kako učinih' plku židov'skomu, ki učiniše ta grih'. Zamiri, da, kada biše priš'lo mei plk' boži ed'no teš'ko vrime i d'rugo žitie, v' koi teš'koći i d'ragoći malo g'do mogaše t'rpiti, i tada se d'viže iz'mei nih' muž' z'lih' 50 i pričeše zaimati na ožuru. Videći to gospodin' bog' tada se rasrdi zvrhu nih' i posla imь[1] proroka pokarati nihь i reći[2] nimь, da su zlo učinili govoreći[3] od strane božie, da bi povratili[4] ožuru i v'sako zlo vzet'e, a oni se[5] poš'potaše prorokomь. Videći to gospodinь bogъ vele se ras'srdi[6] i zapovida, da bi plkь imelь poteći na kuće[7] tihь ožur'nikovь, i da imь vaz'mu v'se nihь blago, raz'meću vse nihь blagostan'e[8]. I tako učiniše. Tada oni imiše veliku žalostь, da niki za veliku žalostь sami sebê umoriše, a niki se obisiše za gr'lo. I to dopusti gospodinь bogъ na nihь za veliku skupostь i ožuru za to, ča činahu ožuru. Ti bi me mogalь pitati i reći,

[1] ovdje počima opet ruk. *a*. [2] reče im'. [3] govoreći im'. [4] povrnuli. [5] si. [6] ras'rdi. [7] hiže nih' tih'. [8] stan'e.

Digitized by Google

začь gospodinь bogъ nakazue toliko straš'no[1] ta grihь? Na to ti od'govara sveti Av'gustin[2] i di[3], da[4] ti imašь zamiriti, da gospodinь bogъ nam' e dalь[5] dobra od' nature, da mi razdelamo[6] pravo, i na to zamiri, da es'ta d'vi pravdi. Ed'na se zove razdelena, a druga se zove prominena. Prav'da razdilena estь ona, ka razdilue vsakomu ono, ča mu e potriba. Da tu pravdu ostavlamь za sada. Govorimь[7], da d'ruga pravda[8], ka se zove prominena, govoru, da e dostoino prominiti ed'nu stvarь za drugu. Govoru, da esu ladan'ê[9], v' kihь ne raste ul'e ali paparь ali p'šenica i m'noge ine stvari. Govoru, da estь dostoino nes'ti vina[10] i prominiti na ul'i ali[11] p'šenici i za inu stvarь, i[12] tako govoru od' vsake ine riči, ka bi za potribu ljudemь sega svita. Govoru ošće, da e dostoino prominiti pinezi za pinezi za obarovati se m'nogihь perikuli, ki bi mog'li priti noseći te pinezi pri sebi po svetu[13]. I za to se čine lis'ti ot' prominen'ê i prominaju se pinezi od' mesta do mesta, i to estь dostoino za uzrokь, ki samь rekalь z'gora. Govoru, i razumii to, da ni dostoino davati pinezi na dobitakь čineći patь i govoreći: oću toliko od[14] dobit'ka od' sto[15] vsako leto. Govoru ti[16], ako ti imašь misalь imiti li edanь pinezь od'[14] dobit'ka više is'tine, govoru, da si ožur'nikь, i sagrišašь semrt'no. Govoru[17], da e ožura davati žito v'siêti[18] a iz'neti[19] nai prvo vanь svoe sime. Računь[20], da ti činišь nai priê[21] isciniti vanь glavu, kada e daešь, i paki, kada e priemlešь, tada ti oćešь nai priê[21] sime vanь z'neti[22], za to[23] estь z'vana ožura, i dimь, da ni to dos'toino, začь računь e, da negovi volove muče se i trude se. Govoru, dobro, da, ako ti[24] ne ćešь biti ožur'nikь, dai svoe[25] pinezi[26] na rizikь i na dobitakь, i učini, da t'voê misalь bude istin'na v'tomь. I ako ti to učinišь, govoru ti, ako bi ti onь dalь na konacь leta 100 za 100 od' dobit'ka, a on' e dobro i pravo dobudući, govoru, da e morešь v'zeti prez' griha. Govoru veće, da ožur'nikь e gori, nere e bilь Ijuda, začь računь e, da ožur'nikь ne će nigdare[27] povrnuti zlo vzet'e[28] a Ijuda povrnu pinezi parisêomь[29]. Govoru ošće, da ožur'nikь e gor'ši[30] nere pakalь. Računь e, da pakalь ne[31] priem'le nere ono, ča e negovo, a ožur'nikь vzima ono, ča[32] ni negovo i ča

[1] toliko straš'no nakazue. [2] Av'guš'tin'. [3] i govori. [4] nema: da. [5] dal' dovole dob'ra. [6] razdilimo. [7] nema: govorim' da. [8] prav'da est'. [9] vladan'ê. [10] vino. [11] ili na. [12] nema: i. [13] hodeći po svitu. [14] nema: od'. [15] sto pinez'. [16] nema: ti ako, nego: da kako. [17] govoru ošće da. [18] siêti. [19] zneti nai prvo tvoe sime. [20] račun' est' ov'. [21] na prvo. [22] izneti. [23] i est'. [24] da kako ti. [25] t'voe. [26] i na. [27] uzeto iz *b* je: nig'dare za ništare u *a*. [28] iz *b* je uzeto: vzet'e. [29] fariseom'. [30] gori. [31] ne v'zima ni priem'le. [32] nema: ča ni negovo i.

*

Digitized by Google

e negovo i nega[1] iskr'nega. Govoru ošće, da ožur'nikъ e tatь i ubiica. Računь e na to, začь onь[2] ruba fadigu[3] i trudь ubogoga i ubiê ga uzimljući[4] negovь trudь[5], od koga bi truda onь imelь živiti i negova obitelь. Za to zamiri, da se č'te, da edanь ožur'nikь biše ras'činilь[6] ed'nu vdovicu ubogu[7], ka biše negova suseda, i na to ju biše pripravilь, da ne imiše ča jis'ti[8], začь v'se nee blago i pošešioni[9] to biše v'zelь poda se[10]. I budući prišalь ka obedu edanь danь ta ožur'nikь i sideći za stolomь i tako poče kruhь rizati i tudie[11] poteče krvь vanь z onoga[12] hliba, i videći to onь prestraši[13] se vele moć'no i tolikoe žena negova, i reče mu žena: o griš'niče nečisti[14], ne vidi[15] li, da to p'ešь i jišь[16] meso i krvь ubozihь ljudi, a[17] navlastito te[18] uboge v'dovice naše susede, ka e sada[19] vele nemoć'na i ka nima ča jisti[20]? I tada ta ide i naide onu ubogu vdovicu i pomore ju v' ne nevoli i vrnu nei vse, ča[21] imiše nee[22] blaga i ošće veće. Govoru ošće[23], da ožur'nikь vpada v' mnoga prokleť'stva. Nai priê[24] v'pada v'srdu božiju, drugo da negovi[25] sini ne mogu užiti nigdare toga zla dobit'ê do drugogo[26] kolene[27]; treto da e onь ostavlenь[28] mukamь vêčnimь, ne povraćajući zla dobit'ê, ko e bilь dobilь, i[29] tolikoi[13] nega ostanakь. Četvrto, da onь ostae vazda[30] v tvrdosti, v'koi tvrdosti onь umira, začь ne će povratiti[31] ožure. Peto proklet'st'vo e[32], da e v' oblasti[33] i vražihь rukahь. I tako govorimь ot' mnogihь inihь prokletstvi[34], ke ostavlamь sada[35]. Govoru, i zamiri, da govori edanь meš'tar v'teolojii[36], komu biše ime meš'tarь Ivanь z' Par'me[37], govori i t'lmači, da biše[38] nigda zaz'vanь ispovidati ed'noga ožur'nika, koga[39] priêm' i na ispovidь i pitaše ga od' negovihь grihovь, a on' se nere[40] s'miêše i š'potaše[41] nimь. Videći to ta meštarь poče ga zaklinati govoreći: ê m'nu[42], da si ti d'êvalь. A on' mu [43] od'govori rekući: za isto[44] ê esam vragь[45], i esu jure dai tri ure, da imamo dušu toga ožur'nika u nasь v' pakli, v'koga teli me ti sada vidišь. I reče ta mešitarь: nač' si ti[46] prišalь simo? A onь od'govori rekući: ê samь prišalь poš'potati se

[1] negova. [2] nema: onь. [3] fatigu. [4] vzim'ljući. [5] uzeto iz *b*. [6] raz'činil'. [7] ubogu vdovicu. [8] česa êsti, zač' v'se ne b'lago. [9] pošešione. [10] poda se vzel'. [11] tud'e. [12] is'toga. [13] i pres'traši se vele moć'no i žena negova. [14] zali. [15] vidiš'. [16] jiš' i p'eš'. [17] i. [18] od te. [19] sada est'. [20] dodano: ni piti. [21] ča godi. [22] ne. [23] nema: ošće. [24] prvo. [25] nega. [26] drugoga. [27] kolena. [28] dodano: i osuen'. [29] on' i nega (bez: tolikoe). [30] nema: vazda. [31] povrnuti. [32] nema: proklet'stvo e. [33] va oblasti i. [34] proklest'vi. [35] za sada. [36] v te(o)ložii. [37] s Pariža. [38] bi nig'da z'van'. [39] i priêm'ši ga na is'povid' pitaše ga. [40] nego. [41] š'potaše se. [42] mnju. [43] nema: mu. [44] v' is'tinu. [45] d'êval'. [46] nema: ti.

Digitized by Google

tobu. Tada reče ta meštarь: ê ti zapovidamь od strane božie, da se dilišь sada od'suda i poi v[1] svoi putь. I tudie otide t'ê s veliku vonju i nečistu[2], ka se ne mogaše trpiti, i ostavi on'di ono têlo onoga ožur'nika, i biše viditi v'se[3] kako zgorelo[4] i čr'no v'se kako uglenь. I na to ti morešь razmisliti, koliko e mrzakь gospodinu bogu ta grihь od' ožure. Govoru ošće, da e ožur'nikь onь, ki kupue p'šenicu i vino i ine st'vari ošće z'novine za otijući draže prodati i za[5] učiniti tu dragoću meju plkomь. Govoru ošće, da[6] oni, ki gredu kupujuć i čine kupovati p'šenicu na trzi[7] i vino i ul'e i proso i ine stvari, ke su za potribu i za dobro općeno[8], i da e ti kupuešь za prodati e[9] d'raže. Govoru, da š'kodu činišь dobru op'ćenomu[10] i esi[11] ožur'nikь. Govori edanь duktorь, da ti lakom'ci da bi se imeli spuditi[12] vanь z'mestь, ki vazda želiju na dragos'tь[13]. Govorim' ti, da morešь razmisliti, po ki račun' se more včiniti ta grihь od' ožure *i* koliko *e*[14] mrzakь gospodinu bogu. Govorim'[15] ti tada, ako si vpalь va tь grihь, prosi milosti od' gospodina boga, i on' ti oće prostiti s pokoru. To[16] estь koliko k prvomu delu ot' prav'de vêčne[17].

Govoru v drugomь dêlu, ki[18] nasь uči nikoliko znaiti[19] milostь božiju. Govori apostolь k Efisiemь[20]: molimь vasь, draga brat'ê, otiite nasledovati gospodina boga[21] našega Isuhrsta v[22] veri i v ljub'vi i va umilen'stvi[23] i v' strplên'i i va vsakoi inoi krêposti. Govoru ošće i prosimь vasь, da budete stanoviti i vêr'ni va veri gospoda[24] našego Isuhrsta, i imeite ljubiti gospoda[25] našego Isuhrsta i dušu vašu i vašega iskrnega v ljub'vi i v'priêzni edanь z drugimь, da bude mirь boži s'vami, i budite umileni i trplivi[26] va v'sihь vašihь nevolahь, kako bi našь spasitelь gospodinь[27] Isuhrstь za našu ljubavь. Govoru ošće, da budete ljudi razum'ni i sveti viš'nega boga. I ošće vasь molimь, da se čuvate griha ot ljubodeist'va[28] i od' vsakoga griha i od' lakomosti, ka estь uzrokь učiniti grihь od' ožure, ki estь toliko nemilostivь. Govoru ošće veće, da vsaki lakomacь e idololatrii[29]. Za to govoru, ako ti budešь činilь, kako ti e rečeno zgora, gospodinь bogь oće ti otpustiti na semь sviti[30], a milostь i slavu

[1] nema: v. [2] nema: i nečistu. [3] nema: vse. [4] zgorilo črno kako uglen'. [5] za otijući tu dragotu učiniti. [6] da oće, da oni, ki gredu kupujući pšenicu. [7] trzih' i proso i vino i ulie. [8] op'ćinsko. [9] nema: e. [10] občeu'skomu. [11] est' (opako). [12] izagnati. [13] dragoću. [14] iz *b* uzeto. [15] i govorim'. [16] i to. [17] *b* dodaje: amen'. [18] v' kom'. [19] vaļada: znati, jer ima *b*: poz'nati. [20] Efesiem' rekući. [21] nema: boga. [22] va veri. [23] umilen'i i v' strplen'i. [24] gospodina našega. [25] gospodina boga i dušu vašu i iskr'ne vaše. [26] trpelivi. [27] nema: gospodinь. [28] preljubodeistva. [29] u *a* pisano: idolo atrii (l je ispalo), a u *b*: od' lotrie. [30] svitu.

Digitized by Google

oće ti dati na drugomь[1]. A to estь ta drugi delь, ki nasь uči naiti (milost' od' boga)[2].

Govoru v tretomь delu, ki nas uči naiti i naučiti[3] se mudrosti[4]. Zamiri ov'di d'vi sum'ni k' našemu nauku. Prva sum'na e, ki e veći grihь, ali ožura ali krivo tržst'vo? Na to ti od'govaramь, da e veći grihь krivo tršst'vo[5]. Račun e[6], da onь žere i hini vele ljudi i fal'sa čini mnoga tršstva i hini ovoga i onoga: nikoga[7] ed'nu libricu, a nikoga veće a nikoga mane, koliko e tršst'vo ali cena ali v'pinezihь čtući, ali v pinezihь[8] na meri. I po tь računь ti morešь razmisliti, da to estь velikь grihь. Govori prorokь vь psalmis'ti[9]: Gospodi, kto[10] hoće prebivati v stan'i tvoemь? A duhь sveti ta mu od'govara[11]: onь ki ne bude hinilь iskr'nega svoga, ta hoće prebivati v stan'i moemь, ča[12] estь vživati, vêčnomь. Govoru, da koliko grihь prostira se meju veće grihovь, toliko e veći, i za to govoru, da onь, ki e krivi tržacь, hini vele[13] ljudi, kako e rečeno[14]. Druga sum'na estь ovo[15]: ki more biti brže spasenь ali[16] ožur'nikь ali krivi tržacь? Na to ti od'govaramь, da ožur'nikь more brže biti spasenь nere krivi tržacь. Računь e na to, začь ožur'nikь, ča e koli v'zelь, onь z'na za is'to[17], komu e e v'zelь, začь v'se ima v'pismi; da tržacь krivi, ča e koli[18] vzelь iskr'nemu, onь ne z'na[19], zač' e hinilь ednoga i drugoga, nikoga veće a nikoga mane, i za to ne z'na, komu e[20] vzelь malo ali veliko. A otijući vrnuti edanь i d'rugi zlo v'zet'e, pravie oće vrnuti ožur'nikь nere krivi tržacь, začь ožurnikь ima v'pismi, a tržacь nima, i va vsemь sum'nu[21] ima. I za to po tomь ti morešь poz'nati, da ožur'nikь more brže[22] biti spasenь nere krivi tržacь po tomь računi, ki e rečenь zgora; *a ne otijući vrnuti i zadovole učiniti, koliko k pogibeli, oba esta ed'naka*[23], začь zamiri dobro, da gospodinь bogь oće i zapovida, da imašь vrnuti v'se[24], ča si godi[25] krivo vzelь t'voemu iskrnemu. I to estь rečeno koliko k tretomu delu od' mudrosti več'ne[26].

---

[1] drugom' svitu. [2] iz *b.* dodano: milost' od boga. [3] nema: i naučiti. [4] nikoliko mudrosti. [5] est' na to. [6] nema: nikoga. [7] nema: v pinezihь. [8] v psal'mi. [9] gdo. [10] od'govori. [11] to nst'. [12] veće. [13] rečeno zgora: [14] nema: ovo. [15] nema: ali. [16] nema: za is'to. [17] nema: koli. [18] samo: ne zna ča e vzel' i hinil'. [19] e ča v'zel'. [20] sum'nju. [21] ‚brže' uzeto iz *b.* [22] sitnije štampano nema u *a.* [23] nema: v'se. [24] koli v'zel' krivo tvomu iskrnemu. [25] več'ne. Amen'.

Digitized by Google

V ponedilakъ 4. posta.

Rekoše parisêi[1] kъ[2] Isusu: kolika slišahom' te 'stvor'ša v Kaper'naume[3], stvori sie[4] i va otočastvê tvoemь. Luka na 4[5] kapituli.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelisti[6] svetomь Luki na 4. kapituli negovih' evanjelii, rečene ot' parisêi[7] k[2] Isukrstu, i rekoše: mi smo slišali tolika čudesa, ka si ti činilь v gradi[8] v Kaper'naumi: molimo[9] te, da[10] namь takoe učinišь i ov'di v' tvoemь otočastvi. Tada[11] Isuhrstь ot'govori[12] reče: ni edanь prorokъ ni priêtь[13] va otočastvi svoemь. I veće reče Isusь[14]: vi z'nate, da va vrime Ilie proroka, kada biše na zemli[15] tolikъ gladь, da[16] s'ta tri leta i šestь miseci, da ne bi daž'ê na zemlju, i z'nate, da Iliê bi poslanь v Serap'tu k[3] onoi ženi vdovici, i[17] ne bi poslanь va Ijudêju, kadi biše[18] veliko ženь i vdovicь. Govoru, da ne biše dostoine. Ošće[19] vi znate, da va vrime Eliseê[20] proroka biše toliko gubavacь va Ijudêi[21], meju kimi ne bi niedanь očišćenь nere[22] Noêmanь sur'ski. A to bi, začь[23] ne bihu dostoini. Slišav'ši to parisêi[1] biše srditi proti Isuhrstu i popelaše ga gori v[24] goru hoteći ga doli nizrinuti. Tagda Isuhrstь učini se nevidenь i zide ot' posrede[25] nihь i dali se od' gneva srca nihь.

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê kara[26] se edanь grihь velikь, ki grihь estь: govoriti[27] dobro zlo a zlo dobro, a to estь vrhь[28] onoga rečen'ê[29], ko rekoše parisêi[1] Isuhrstu: kolike[30] stvari esmo[31] slišali da si ti učinilь v Kaper'naume. I za tь grihь estь osvaenь plkь sega svita pred' gospodinomь bogomь, a navlastito oni, ki čine ta grihь, i za tь grihь pravda božastvena hoće poslati nakazan'e i kaš'tigu vrhu nihь. I govori gospodinь bogъ: oću učiniti timь griš'nikomь, kako učinihь plku židov'skomu, kako govori Isaiê prorokъ na[32] 5. kapituli. Govori prorokъ, da mu zapovida gospodinь bogъ, da bi prodikovalь i karalь ta grihь, ki estь govoriti[33] dobru zlo a

[1] farisei. [2] ka. [3] Kapernaumi. [4] i sadi v otočstvi. [5] na četirih'. [6] evanjelistu. [7] farisii. [8] v gradu v Kapernaumu. [9] prosimo. [10] da toe učiniš' i ovdi va otačastvi tvoem'. [11] tada im'. [12] u *a*: reče ot'govori. [13] priet'. [14] Isuhrst'. [15] zemi. [16] zač' ne bi dažda na zem'li 3 leta i 6 miseci. [17] a. [18] bihu vnoge vdovice. [19] i ošće. [20] Elisiê. [21] Ijudii. [22] nego. [23] zač' oni. [24] na. [25] od' posridi ih', i ukloni se ot' nih' (bez: ot gneva srca). [26] oće se pokarati edan' velik grih'. [27] govoriti zlo onomu, ča est' dobro, i govoriti dobro onomu, ča est' zlo. [28] vrhu. [29] rečeno. [30] koliko. [31] mi esmo. [32] nad' 2 kapitula. [33] govoriti zlo da est' dobro, a govoriti dobro da est' zlo, ki oni vele činahu v'saki dan'.

Digitized by Google

zlo dobro, ki bihu oni učinili i činahu ga v'saki danь, govoreći oni, da dobro biše zlo[1] a zlo dobro, i hvalahu[2] to. Govori prorokь, da prodikovav'ši nimь i karav'ši nihь ot' toga g'riha, oni se porugaše nimь. I reče tada[3] gospodinь bogь ka Isaii[4], neka mani činiti i ne govori nimь[5] ničesože[6], da po v'saki načinь hoću prostreti lukь[7] gnêva moga vrhь toga plka. I[8] tada posla gospodinь bogь vrhь nihь toliku moriju, da pomirahu[9] kako p'si i[10] v' hišahь[11] i na puti, kadi[12] se koli naidihu, pom'ri[13] ihь mnogo tisućь, da počeše sami moliti proroka, da bi prosilь gospodina boga, da bi se račilь smilosrdovati[14] nadь nimi. Otgovori[15] prorokь rekući: ni potrib'no[16] moliti gospodina boga, i za to računь[17] e, da gospodinь bogь ta es'tь ot'lučil' tu kaš'tigu na vasь, začь[18] ne hotiste vêrovati mani, kada vamь prodikovahi i učahi vasь. Govoru, da do toga vrimene[19], dokli estь gospodinь bogь ot'lučilь, ne oće[20] ustati ta kaš'tigь od' vasь, ki imate za vaše grihi[21]. Ti bi mogalь pitati i reći: ča estь ta grihь, da e toliko mrzakь gospodinu bogu, i po ki način se čini? Na to ti ot'govara sveti Av'gustinь i di, da ta grihь ni ino nere êdovita i zala misalь hiniti[22] negovo z rukь negova iskrnega, i ta grihь more se[23] učiniti po d'va načina. Prvi estь, hvaliti z'lo; drugi načinь estь p'sovati i grditi dobro. Govori prorokь:[24] poi ka onomu, ki govori, da dobro estь z'lo a da zlo e dobro. Govorimь[25], da ti hvališь[26] zlo, kada ti vidišь ed'noga, ki čini zlo, i da ga ti hvališь. Govoru, da vazda, kada ti hvališ zlo, ti semrt'no sagrišašь[27], začь tomu daešь pomoćь činiti zlo, i[28] govoru, da ti p'suešь dobro, kada ti vidišь ed'noga, ki e poraženь[29], a onь stoi i trpi s miromь a ti[30] oćešь reći: ti si ed'no govedo, da trpišь to. Govoru, da ti p'suešь dobro i sagrišašь semrt'no. Govoru ošće, da kupujućь i prodajućь[31] ti morešь učiniti ta grihь, a to e kada ti prodaešь ed'nu zlu ričь za dobru, i kada kupuešь ed'nu ričь i ti govorišь, da e zla, hotijući ju za bol'šu[32] cenu imiti. Govoru, da, kada godi ti to[33] činišь, ti sagrišašь semrt'no. I tako govorimь oda[34] v'sake ine riči,

---

[1] zlo biše. [2] hvalahu ga, i govoreći prorok' prodikovaše nim' i karaše e. [3] i kada reče. [4] Isaii proroku. [5] im'. [6] ništare veće. [7] luk' moi. [8] nema: i, nego: tada gospodin' bog' pos'la vrhu nih'. [9] pomrihu. [10] nema: i. [11] v' hižah'. [12] i kadi. [13] i pomori. [14] da bi se s'miloval'. [15] i odgovori. [16] potriba. [17] za to zač' gospodin' bog'. [18] zač' vi ne. [19] vrimena. [20] ne će ustati nad vami (a nema: ta kaštiga od vasь). [21] grihe. [22] hiniti blago tvoga iskrnega (u *a.* biće iskvareno: hiniti negovo z rukь negova iskrnega). [23] se more. [24] nema: poi ka onomu, nego: gore onomu. [25] govoru. [26] hvaleći (opako). [27] sagrišaš' smrtno. [28] ošće. [29] ali udren' ali p'sovan', a on' trpi i stoi s mirom'. [30] ti mu. [31] kupujući i prodajući. [32] bolju. [33] nema: to. [34] ot'.

Digitized by Google

ke ti govorišь dobro za zlo a zlo za dobro. Govori prorokъ Davidь:[1] izbavi dušu moju ot' ustь neprav'dnihь[2] i ot' êzika lastiva. Ošće govori Davidь prorokъ:[3] gospodine bože, razori[4] stvari onihь, ki govore suet'noe. Govoru i svršuju ovь prvi dêlь; ako si vpalь[5] va tь grihь, spovii[6] se i ne čini ga veće i prosi prošćen'ê[7] ot' boga i on' ti oće prostiti tvoe grihi[8] i oće ti dati na tomь[9] s'vitu milostь s'voju, a na nomь slavu[10]. I to estь koliko k prvomu delu ot pravde[11] božastvene.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči nikoliko naiti[12] milostь ot boga. Govori prorokъ Elisêi, da bi[13] edanь, komu biše ime Noemanь surski, ki biše gubavь, i ta isti Noemanь biše vele bogatь i biše velikь priêtelь kralu[14] sur'skomu. I priide ta Noemanь va Ijudêju[15] s listi kralevimi kralju iz'ravilskomu[16] govoreći: šalemь[17] k' tebi toga moga slugu Noemana[18], učini, da ga očistišь ot' gubь. Slišeći to kralь ijudeiski[19] smuti se vasь i razdri rizi[20] svoe i[21] preda v'simi reče: eda az'[22] esamь bogь, da te mogu očistiti od' gubь? a[23] Noemanь reče: onь ni rekalь ot tebê[24], da estь rekalь ot' Elisêê proroka. I kada Noemanь bi[25] pred' Eliseemь prorokomь, a on' mu[26] reče: poi i umii[27] se v ricê êrdan'scê[28] 7 kratь. Slišav'ši to Noemanь rassrdi[29] se govoreći: mnahi[30] da ta prorokь prišad'ši ka m'ni i prizove[31] ime boga svoego i položitь na mni ruku[32] i tako v[33] ime boga svoego očistit'[34] me ot' gubь. Mi imamo v Surii bole rike nere[35] e ta, i hotiše se vrnuti. Tada negovь edanь junakь[36] reče mu: ako bi tebi prorokь vele vek'šu ričь rekalь[37] učiniti, imelь' bi ju[38] učiniti. Tada Noemanь ide k rici êrdan'skoi[39] i umi se 7 kratь[40], i kada bi na posled'nemь[41] umiven'i, osta vasь čistь[42]. Tada vidiv'ši onь[43] vrati se k proroku[44] i zahvali mu i hotiše mu mnoge dare[45] prikazati, a prorokь ihь ne hoti[46] priêti. Zamiri ti, grišniče, ki esi znamenanь timь Noemanomь[47], da potriba e tebi 7 kratь[48] očistiti

[1] gospodine, izbavi, to je psl. 19. 11. [2] nepravad'nih'. [3] prorok' David'. [4] razori ti. [5] pal'. [6] ispovii se. [7] ot'pušćen'ê. [8] grihe. [9] sem' sviti svoju milost'. [10] svoju slavu. [11] od pravdi božastvene. Amen'. [12] naiti nikoliko. [13] biše. [14] kralju. [15] Ijudiju. [16] iz *b.* je dodano: kralju izravilskomu. [17] znai da to šalem'. [18] Noemana, da ga učiniš' od gub' zdrava. [19] izdravilski. [20] svite. [21] *b.* ima: i pred: reče. [22] ê. [23] i reče Noeman'. [24] od tebi (opako). [25] bi Noeman'. [26] tu. [27] umi. [28] v rici êrdan'skoi. [29] razsrdi. [30] i u *b*: mnahi. [31] prizovet'. [32] ruku svoju. [33] va. [34] očisti. [35] nego e Êrdan'. [36] tada 1 sluga negov' reče mu: gospodine. [37] ‚rekal' iza tebe. [38] ti bi ju imel'. [39] k Êrdanu. [40] v nem'. [41] na naiposlêdnem' umivan'i, tada. [42] dodano u *b*: plt' negova, kako dite mlado, vaḷada tumačeńa radi. [43] to on' i. [44] Elisêju. [45] dari. [46] ne ti. [47] Noemanom' surskim'. [48] »7 krat« iza: očistiti se.

Digitized by Google

se, ako hoćešь imiti milostь od gospodina boga, i očistiti se od' gubь, ko[1] estь ot' grihovь. Prvo[2] kako ti se e potriba estь oprati v svetomь krstu; drugo[3] v svetoi kriz'me[4], treto estь sveta ispovidь, četvrto e pokora[5], ku imašь svršiti za tvoe grihe; peto[6] zadovole učiniti vsakomu; šesto ne vraćati se sopetь[7] v grihь; sed'mo[8] pričestiti se, ko e[9] priêti sveto têlo sina božiê[10]. Govori, ošće potrib'no e, da imašь 10 talanatь zlata, ko[11] imiše Noemanь, ki talan'ti znamenuju 10 zapovidi božihь, ke si ti držanь ob'služiti. Ako učinišь ti[12] tako, kako samь rekalь ti oćešь biti dostoênь imiti[13] milostь ot' boga[14] na vomь[15] svitu i na drugomь. I to estь koliko k drugomu delu otь milosti bože[16].

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči naučiti se nikoliko mudrosti, v' koi zamiri tri sum'ne k našemu nauku. Prva estь ovo: ako bi bilь edanь per'latь ili edanь gospodinь, ki bi imilь edanь ofici ili beneficii dati[17], i paki da bi bila d'va človika, ki bi prosili ta oficii[18], a edanь niju da bi bilь domaći a edanь[19] gostь, komu se ima dati prvo[20]? Na to ti[21] od'govara sveti Avgustinь i di, da imašь zamiriti ov'di d'vi riči. Prva: e li boli domaći ali gostь, ako estь boli domaći, tribi e da[22] dašь domaćemu, da ako[23] bi bilь boli gostь, ti ga imašь dati gostu. Da ti bi mogalь reći, da esta[24] oba[25] ed'naka dobrotu i mudrost'ju[26], da komu se ima dati? Govoru, da se ima dati domaćemu. Računь estь, da[27] e edanь od' mesta. Za to ê svršujemь[28] i govoru, da si ti veće držanь domaćemu nere gostu, i za to govorimь, da beneficii ili oficie[29] da si ti dužanь[30] dati domaćemu[31]. To estь koliko k prvomu dêlu k sum'ni prve. Druga sum'na e ovo: ako bi[32] bila d'va, ka bista bila veliki[33] potribi i nevoli, a edanь da bi bilь domaći a edanь[34] gostь, komu se ima veće[35] pomoći? Na to ti od'govaramь, da ovomu[36], ki estь većei[37] nevoli, onoga[38] imašь priê pomoći. Ti bi mogalь reći, da esta[39] oba d'va v ed'nakoi[39] nevoli. Na to ti od'govaramь, da imašь[40] pomoći priê

[1] ča. [2] nai prvo est' tebi potrib'no oprati se. [3] drugo est'. [4] kriz'mi. [5] sveta pokora, ku ti imaš'. [6] peto est' učiniti zadovole vsakomu, ča e negovo. [7] opet'. [8] sed'mo est'. [9] a to est' prieti. [10] samo: telo božie. [11] kako imêše. [12] i ako ti učiniš'. [13] imêti. [14] gospodina boga. [15] sem'. [16] dodano: amen'. [17] edan' oficii ali beneficii davati ga. [18] toga oficiê. [19] drugi. [20] prvo da ti. [21] nema: ti. [22] da ga. [23] ako li. [24] sta. [25] oba d'va. [26] dobrotu i mudrostu. [27] da on' est' edan' graênin' ot' mesta. [28] nema: svršuemь i. [29] oficii. [30] držan'. [31] pisano: o domaćemu; u *b*. nema: to est' sve do: druga. [32] bista. [33] va veliki. [34] drugi. [35] prvo. [36] onomu. [37] va vek'šei. [38] onogo imaš' prêe. [39] ednaki. [40] u *b*. se iza toga opako opetuje cijeli jedan redak i pô, na što se nadovezuje: priê domaćega pomoći.

Digitized by Google

domaćemu. A to e isto, zač koliko estь bliže tvoi is'krni, toliko mu ti imašь[1] veću ljubavь nositi i smilovan'e učiniti. Govoru ošće: ako bi bilь edanь otacь[2] i edanь sinь i da bista oba mrla gladomь, da bi sinь imilь[3] edanь hlibь, ima li ga dati ocu svomu[4] a sebe umoriti gladomь ili[5] ne? Na to ti dimь[6], da ne[7], nere ga imašь[8] držati za se. Da ti bi mogalь reći: otacь oće umriti gladomь. Na to ti od'govaramь[9], da ako onь um're, sinь ni uzrokь tomu. I za to svršujemь[10], da naiprvo ljubavь ima[11] človikь imiti samomu sebi. Treta sum'na estь ovo: ako bi bila d'va[12], ka bista poš'la učiniti[13] ed'no ubiistvo[13], pitamь, ki niju veće sagriša: edanь e samь učini, drugi ne učini ništare, isto estь, da e li pošalь s tu volju i misal'ju učiniti uboistvo, pitamь, ki niju veće sagriša? Na to ti od'govaramь, da mnogi[14] doktori govore, da onь, ki učini uboistvo onь[15] veće sagriša. Računь estь ovь, govore oni, da onь, ki učini ubiistvo, onь[16] veće sagriša. Računь estь ovo, govore oni, da onь ki čini[17] uboistvo[18], da po d'va računa boga urijue v negoviju dviju zapovidu, a to estь, va onomь, kadi govori: ne učini uboistvo[19], i va onomь, kadi govori: ne poželii riči tvoga iskrnega, ča e s volju, a[20] onь ki poželi, onь ne sagriša nere v ednoi. Na to ti od'govara sveti Avgustinь i di, da edanь i drugi sagriša ed'nako proti bogu, a to estь, da ta ista pokora, ka[21] se dae ed'nomu, da[22] se dae i drugomu, i tu pokoru znamenue[23] sveta mati crikavь da[24] bude. Govori dobro ta isti doktorь[25], da čini veći grihь onь, ki učini uboistvo[26], a to estь da e držanь zadovole učiniti i moliti boga za dušu negovu[27]; ako ima sini, držan' e hraniti e kako otacь, ako oće zadovole[28] učiniti svemu grihu. A[29] to e koliko k tretomu dêlu ot' mudrosti božie[30].

---

[1] imaš' nositi vek'šu ljubav' i smilovati se na nega. [2] u *b.* opako: edinac' i edin' sin'. [3] imel'. [4] ocu svoemu. [5] ali. [6] odgovaram'. [7] da nima. [8] ima za se držati. [9] u *a*: odgovara, griješkom. [10] dim'. [11] ima imêti človikь. [12] dva človika. [13] ubiti ed'noga človika, i edan' ga ubie, a drugi ne učini ničesare; istina est', da e on' pošal' s tu volju i s tu misal'ju učiniti ubiistvo. [14] v'nogi duktori. [15] nema : onь. [16] nema od : onь — do drugi put: ubiistvo. [17] učini. [18] sagriša po d'va zakona proti bogu v negoviju dviju zapovidu. [19] ubiist'vo, i on'di kadi govori va onom': ne .. [20] a govore oni da ne sagriša nere v' ed'noi zapovidi on' ki pristane s volju. Da na to od'govara sveti Av'gustin'. [21] iz *b*: ka. [22] ta se ima dati i drugomu. [23] od'luči. [24] da tako. [25] duktor'. [26] ubiistvo. [27] negovu dušu, i ako bi imel' ditcu, držan' si ju hraniti kako da bi negova bila. [28] zadovol'. [29] i. [30] več'ne. Amen'.

Digitized by Google

V utorakъ 4. posta. čten'e.

Vzre Isusъ na učeniki s'voe, reče[1] Petru: ako v'[2] tebi sagriši bratъ tvoi. Sveti[3] Matii na 18. kapituli.

Ove svete i posvećene besede rečene su[4] po evanjelistu Matiju[5] na 18. kapituli negovihъ evanjeli, rečene[6] po Isuhrsti[7] kъ učenikomъ svoimъ: Govori[8] Isuhrstъ: ako bratъ t'voi sagriši v' tebi[9], idi i pokarai nega[10] samъ meju tobu[11] i nimъ; ako te bude slišalъ i pokae se ot onoga griha, ti si priobrelъ[12] ed'nu dušu, i ako te ne bude otelъ poslušati, prizovi ed'noga ili[13] d'va negova priêtela ili[14] bližike[14], ki ga ljube; ako prime pokaran'e, oće dobro biti. Ako ošće ne prime pokaran'e[15], a ti poi i r'ci[16] crik'vi, a to estъ biskupu[17], ako estъ krivica crik'vi, i ako prime pokarane[18], dobro oće biti. I ako ne bude otilъ priêti[19] pokaran'ê, i[20] poi i drži ga za prokleta i ne op'ći š nimъ ni edanъ putъ. I ošće reče Isusъ[21] svoimъ učenikomъ: vsakoga, koga vi svežete na zem'li, budetъ svezanъ i na nebesihъ[22]. Ot'govori Petarъ i reče: gospodi i meštre, ako sagriši va m'ni bratъ moi, prostim' li emu[23] do 7 kratъ? Ot'govori emu[24] Isusъ i reče: ne govoru tebi[25] do 7 kratъ, da govoru do sedam'-desetъ kratъ sed'mericeju.

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê more se pokarati edanъ velikъ grihъ, ki grihъ prebiva na zem'li, a to estъ ne otijući pokarati grišnika, kada zlo i grihъ čini[26]. I za tъ grihъ učinil' e gospodinъ bogъ pravdu nad' plkomъ sega svita, i današ'ni dan' ju čini[27]. Govori gospodinъ bogъ: oću učiniti timъ griš'-nikomъ, kako samъ učinilъ Davidu[28], kako e pisano v drugihъ knigahъ carskihъ[29] na 5 kapituli[30]. Govoru, da Davidъ[31] imiše ed'-noga sina, ki se zoviše Ap'salomъ[32], i ta sinъ ubi ednoga s'voga brata[33], a Davidъ tagda ne hoti[34] karati[35] ni kaš'tigati za tъ grihъ i[36] od' inihъ grihovъ, ke činaše vsaki danъ. Vidiv'ši[37] to gospodinъ bogъ on' se ras'srdi na Davida i dopus'ti to, da Ap'salomъ[38] bi nega nepriêtelъ semrt'ni[39] i da posili kralevstvo nega[40] i progna[41]

[1] i reče. [2] nema: v'. [3] nema: sveti. [4] esu rečene. [5] svetom' Matii, [6] rečeni. [7] Isuhrstu ka. [8] govore. [9] tebi sagriši. [10] ga. [11] toboju. [12] dobil'. [13] ali. [14] bližiki nega. [15] pokaran'ê. [16] i itri navisti nega v crikvi. [17] piškupu. [18] pokaran'e prime. [19] prieti. [20] i ti poi i drži. [21] Isuhrst' učenikom' svoim'. [22] dodano: i koga razvežete na zem'li, budet' raz'vezan' i na nebesih'. [23] nemu. [24] nema: emu. [25] nema: tebi. [26] učini. [27] čini ju. [28] Davidu kralu. [29] cesar'skih'. [30] kapitulih'. [31] David' kral'. [32] Ap'solom'. [33] brata svoga ednoga Amona. [34] ti. [35] pokarati. [36] ni [37] videći to bog' i razsrdi se. [38] Apsolom' sin' nega. [39] smrt'ni. [40] nega kralevstvo. [41] prog'na-

Digitized by Google

ga po vodahь i po gorahь i po dubravahь kako nepriêtelь semrt'ni[1]. I na toliko pride[2] Davidь, da se kriêše v pećinahь va[3] d'ne, a v'noći ishaêše vanь iskati sebi piće, da bi ne umrlь od' glada. I ta kaš'tigь[4] učini nad' nimь za ta[5] grihь ot' nepom'nê[6], začь ne pom'ni svoga sina karati[7] i naučiti. Govoru ošće, da se čte v knigahь čisla na 18. kapituli edanь drugi kaš'tigь, ki da gospodinь bogь plku[8] za tь grihь. Govoru da plkь priê[9] priêzanь s pogani i jidihu i p'êhu š' nimi i i na to pridoše, da pregrešiše[10] i smešiše se v bludь s[11] ženami pogan'skimi, a oni, ki bihu nihь sud'ci, ne pom'niše i ne pokaraše nihь za t' grihь. Vidiv'ši[12] to gospodinь bogь, on'[13] se rasrdi na nihь za tь grihь, i zapovida Moisêju[14], da bi činilь obisiti v'sihь trihь vladavacь i starišinь, ki bihu postavleni st'roiti ta plkь. Za[15] to znai, da ihь bi obišeno 20 tisućь. Za to zamiri, koliko e mrzakь ta[16] grihь gospodinu bogu. Govori Solomunь v' negovihь knigahь na 18[17] kapituli rekući: ako vi obslužite zapovidi gospodina boga, vi oćete biti blagoslovleni (blni) ot boga. Govorimь[18]: ti bi mogalь pitati: po ki način' se čini ta grihь i po koliko putovь[19]? Na to ti od'govaramь, da se čini ta grihь po d'va načina. Govori prorokь: ostavite zlo i činite dobro. To sta d'va načina[20] pravde, a to estь: ukloniti se ot' zla i činiti[21] dobro. Govoru, da čineći zlo da ti raz'biêšь d'va zakona. Prvi e zakonь[22] nature, drugi zakonь e pisma. Govorimь[23], da ti činišь proti zakonu nature[24] po d'va načina: pr'vo[25] estь, da činišь proti tebi; drugi e, da činišь proti iskrnemu. Govorimь[23], da zakonь nature[26] hoće, da ti ne činišь toga drugomu, ča bi ti[27] ne hotilь da bi tebi ne učineno. Govoru, da razbiêšь naturu[28] sebi, a to e kada si ti nepom'nivь[29] udržati tvoe telo v zdrav'i i kada jišь i p'ešь veliko, i s toga prihaêšь v' nemoć', ili[30] ako jišь malo i[31] to činišь za skupostь i[32] budešь mrlь od glada. Govoru, da vsaki tratь, kada ti to činišь, ti sagrišašь grihomь ot' nepom'ne. Govoru, da ti urijuešь iskrnega tvoga[33], kada ga ti vidišь zlo čineći terь ga ne pokarašь. Govoru drugo[34], da ti činišь proti

[1] smrt'ni. [2] pride, da se David' kriêše. [3] ve d'ne i v noči. [4] tu kaš'tigu včini bog'. [5] za t'. [6] nepomne gospodin' bog'. [7] pokarati. [8] plku izdravilskomu (izdriiskomu). [9] učini. [10] učiniše grih' š' nimi i smêšiše se š' nimi. [11] sa. [12] vidêv'ši. [13] nema: on', nego: i razsrdi se. [14] Moisiju, da učini ubit' v'sih'. [15] i to ih' bi obišeno. [16] gospodinu bogu ta grih'. [17] osam'naist'. [18] govoru, da ti bi mogal'. [19] nema: i po koliko putovь. [20] zakona. [21] uči(ni)ti. [22] zakon' est'. [23] govoru. [24] naturi. [25] prvi. [26] nema: nature. [27] tebi žal', kada bi tebi učineno. [28] proti. [29] nemarliv' i nepom'niv'. [30] ali. [31] a. [32] drugda. [33] tvoga iskrnega. [34] drugo govoru.

Digitized by Google

zakonu pis'ma, kada si ti nepomnivь[1] naučiti zapovidi[2] i ar'tikuli svete vêre[3] onihь, kihь[4] ti imašь učiti. Govoru, ako si biskupь ili[5] plovanь, pokarai[6] tvoihь podlož'nihь; ako si gospodinь zemalski, pokarai tvoihь slugь, da ne razbiêšь[7] pravdu obarajući i ne kaštigajući[8] zločinacь. Govoru ošće, da onь, ki e uzrokь ras'pačati[9] v pravdi svoga gospodina, sagriša[10] i gospodina čini sagrišiti. Govoru ošće tebi, ot'če ot obiteli[11], ne budi lenь pokarati tvoihь mlaihь šibu, palicu i besedami[12], učini, da ihь vazda naučišь v zakonihь božihь i[13] v lipihь; i ako budešь lênь činiti to, oćešь sagrišiti smrtno. Govoru, da[14] to e uzrokь, začь ti činišь ta grihь, *(da)* gospodinь bogь dopusti, da tvoi sini daju ti teškoću i žalostь, i kaš'tiga te mnogimi ričami[15]; a to est' dostoino, začь ti si[16] dostoên' toga i goršega[17]. Ošće govorimь[18], da ti, ki zaveti činišь a ne ispunuešь[19] nihь za nepom'nu, sagrišaš' semrt'no. Govoru ošće, da[20] se množe m'nozi muži zali na semь sviti otejući te kaštigati, kako esu soldati, ki rubaju, i ini zali[21] ljudi, kimь dopušća gospodinь bogь, da te kaš'tigaju za tvoe grihe. Zamiri tada, koliko e mrzakь gospodinu bogu ta grihь ot' nepom'ne, ki grihь e proti pravdi i protu[22] zakonu nature i proti zakonu pis'ma, i estь proti zakonu ot' milosti. Govoru i svršuju va tomь[23] dêlu i dimь: ukloni se ot' zla i stvori dobro i ne budi lenь pokarati onihь, kihь ti imašь[24] pokarati, kako estь rečeno z'gora, i ako učinišь to, oće te gospodinь bogь obarovati ot onoga strašnoga kaš'tigan'ê[25]. I to estь, koliko k prvomu delu ot' mudrosti.

Govoru v drugomь dêlu, ki nasь uči naiti milostь otь boga[26]. Govoru, da zamiri[27] ov'di proročast'vo Elisêê proroka. Govori, da biše ed'na žena vdovica, ka imiše 2 sina, ke otihu vzeti za dlgь muža nee[28], ki biše um'rlь. Vidiv'ši to žena i ide k proroku Elisêju govoreći: proroče[29] boži, esu prišli niki gosti[30] ljudi, ki[31] bi oteli vzeti pinezi ot' muža moga i nimamь nihь čimь platiti i hoteli bi[32]

---

[1] kada se ti ne mariš' i ne pomniš'. [2] zapovidi gospodina boga. [3] vere katoličaske. [4] ke. [5] ali. [6] pokarai i nauči. [7] razbieš'. [8] obarujući, a iz *b*: i ne kaštiga(ju)ći. [9] razbiti pravdu. [10] sagriša smrtno. [11] od' obitili. [12] besedu. [13] i v zapovidih' nega (a nema: i v lipihь). [14] da za t' grih' takov' kada ti činiš' ta grih', gospodin' bog' dopusti dovole krat', da tvoi sini da ti dadu teškoću. [15] v'nogimi riči. [16] si ti. [17] gorega. [18] govoru tebi, ki zavite. [19] isplnueš' ih'. [20] da esu mnogi zli ljudi na sem' sviti, ki esu tebi na kaš'tigu, kako esu pogane i soldati, ki plinuju i rubaju. [21] zli. [22] proti. [23] va ovom'. [24] imaš' ti. [25] dodano: kako se uzdrži zgora. [26] gospodina boga. [27] zamiriš'. [28] ne. [29] mužu. [30] nema: gosta. [31] ki me tiraju nikih' pinêz za dlg' moga muža, a ê ih' nimam' čim' platiti. [32] bi mi.

Digitized by Google

v'zeti 2 sina moê i prodati i sebê iskupiti[1]. Slišav'ši to prorokъ i reče: ženo, imaš'[2] li ča v'hiši? a[3] ona reče: ê nimamь nere malo ul'ê; a onь reče: poi i zaimi od' susedь t'voihь sasudi prazdnihь, ki mogu ul'e držati, i kada ihь budešь imila dovole, a tada vloži[4] va vsaki onь okrutь[5] od' onoga ul'ê, i hoćešь viditi, ča hoće milostь božiê učiniti. I poide ta žena i učini tako[6] kako e[7] reče prorokъ, i tudie biše pl'ni v'si oni sasudi[8] od ul'ê. Vidiv'ši ona žena to i tudie se pokloni proroku i zahvali mu i bogu[9], ki nei učini toliko dobro, i reče nei[7] prorokъ; poi, ženo, i prodai ot' onoga ul'ê i plati tvoe dlžniki[10] a ostatakъ[11] shrani za te i za tvoe sini[12], od' toga čini traćen'e[13] tebi i tvoimь sinomь. Po tomь Elisêi[14] razumêi boga ot'ca[15], a po toi ženi[16] razumii[17] dušu našu, a po ne muži, ki biše mrtavь[18] i priêtel' Eliseovь[19], ti[20] imašь razumiti gospodina Isuhrsta, ki e mužь[21] duše naše; a po ne d'viju sinu ti[22] morešь razumiti našь razumь i našu volju[23], ki su sini duše naše; a po nihь dlžnicihь ti imašь razmisliti sa svitь, ki hini našь razumь i našu volju, a to[24] kada ostaviš' boga i da[25] ljubišь sa svitь i š' nega lakomost'ju. Govoru, da poidešь[26] k bogu i prosišь ot nega ul'ê, ko estь milosti i milosrdiê, a on' ti ga oće dati obile[27], da platišь sa svitь i š'nega lakomostiju[28], i oćešь shraniti[29] t'voe sini, ke[30] svoimь razumomь hoćešь poznati tvoe grihi[31], a s volju tvoju hoćeš' se kaêti[32] t'voihь grihovь i oćešь sprositi[33] ot boga milostь za t'voe grihe, i on' ti ju[34] oće učiniti na vomь[35] sviti i na drugomь. I to e koliko k[36] drugomu delu[37].

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči nikoliko mudrosti. Govoru, da zamirišь ov'di tri otaine otvorene ot troe sum'ne[38] k' našemu nauku. Prva sum'na e ovo: ako si dulžanь[39] pokarati svega[40] isk'rnega videći ga sagrišajuća pod' penu griha? Na to ti otgovara sveti Av'gustinь i di, da imašь raz'misliti d'vi riči priê[41] nere pokarašь is'krnega[42]. Naipriê[43] imaš' raz'misliti, ako si ti va nomь[44] grihu. Ako esi va

---

[1] sebe platiti. [2] imaši li ča v' hiži. [3] nema: *a*. [4] vlii. [5] okrut' onoga ul'ê malo, oćeš'. [6] nema: tako. [7] ei zapovida. [8] okruti od' onoga ul'ê. Vidiv'ši to ona žena tudie. [9] gospodinu bogu, ki ei. [10] dlžnike. [11] ostanak' shrani. [12] sine. [13] hranu. [14] Elisêi proroci. [15] otьca vsemogućago. [16] vdovici. [17] razumêi. [18] umrlь'. [19] Elisêi. [20] ovdi. [21] zaruč'nik' i muž'. [22] nema: ti. [23] u *b* nema od ovdje pa do drugoga: našu volju. [24] to est'. [25] da veće, (a nema: i š' nega lakomostju). [26] poi ka gospodinu bogu i prosi. [27] obil'no. [28] lakomiju. [29] hraniti. [30] ča est' svoim'.. [31] grihe, a tvoju volju. [32] pokaêti grihov' tvoih'. [33] prositi boga milosti. [34] ‚ju' iz *b*. [35] sem svitu. [36] g. [37] dodano: od' milosti. [38] ot trih' sumni. [39] držan'. [40] tvoga. [41] prvo. [42] tvoga iskrnega. [43] nai prvo. [44] onom grihu; a u *b* nema: ako esi va nomь grihi.

Digitized by Google

nomь grihi i ako ga z'na onь[1], ne karai ga, začь on' bi[2] mogalь reći: tovarišu, ti si takoe[3] v' tomь grihu, a ti me[4] karašь. Za to ti ne ćešь[5] ni ed'nu koristь v' nem učiniti. Govoru: dob'ro, ako onь tvoga griha ne z'na, i[6] poi i pokarai[7] ga ljubveno. Ošće govoru, da hotijući[8] pokarati tvoga iskrnega ti imašь razmisliti četiri načini[9] hotijući pokarati grišnika. Prvi načinь e, da ga imašь pokarati ljubveno, a to estь, ne unagli se i ne p'sui[10] ga, da ne bude imilь uzroka[11] smutiti se veće. Drugi načinь e, da ga pokarašь v mesti podob'ni[12], da ne smutišь pred' nikim're, za ko da bi onь ne mogalь imiti ni ed'nu š'kodu ni sramotu. Govoru, da ti imaš' obslužiti ono, ča govori Isuhrstь v' evanjeli, kadi govori: ako[13] v tebi brat' tvoi sagriši, pokarai ga meju tobu[14] i meju nimь, ali da bude edanь dobarь negovь priêtelь[15] on'di. Treti načinь e, da imašь vrimena čekati, začь ti ga nimašь karati, kada e srditь. Pusti ga naiprie[16] vratiti se va se, i paki pokarai[17] ga lipimь zakonomь. Četvrti načinь estь: nai prvo pogledai, kakovь čovikь e onь, koga ti karašь, i po ki načinь ti ga[18] karašь. Govoru, da ga imašь pokarati po tь načinь, da nega glasь ne bude pogr'enь ni negovihь bližikь[19], da kakovu škodu ne primu i vašćinu. Druga sum'na e ovo: ako se ima moliti boga[20] za ed'noga prokleta[21]? Na to ti od'govara sveti Av'gustinь i di: ti imašь zamiriti: po[22] d'va zakona estь prokletstvo: ed'no e z'vano velo[23], a drugo malo. Govoru, ako e prokletь malimь prokleť'stvomь, ti morešь moliti boga za nega i op'ćiti š'nimь. Zamiri, da[24] mužь ali žena mine leto ne pričesti se ne imijući uzrokь, vpravь vpadaju v proklet'stvo malo. Govoru, ako e prokletь proklet'stvomь velim[25], na to govorimь d'vi riči. Prva e, ako ta, ki e prokletь, da bi ga vidil' da e žalostanь svoga griha i ima stanovitu misalь izlisti z onoga prokletstva, govoru, da ti imašь[26] moliti boga za nega; da ako bi ti vidilь, da bi onь bilь tvrdь v grisi i da bi stalь kripakь v zli misli, da nimašь moliti boga za nega ni op'ćiti š' nimь ni stanovati ni hoditi[27] po ni edanь načinь, zač' se e[28] onь dalь d'êvlju, odvrgal' se e[29] ot' svete matere crikve. Govoru, da

[1] on' z'na. [2] bi on'. [3] takvi. [4] mene. [5] ne ćeš' učiniti. [6] tada. [7] karai. [8] otijući ti. [9] račune i načine. [10] otpusti (opako). [11] uzrok'. [12] iz *b*: »podobni«, gdje ima dalje: da ga ne smutiš' pred' ljudi, da bi on' ne mogal' imêti škodu. [13] ako sagriši tebi. [14] toboju. [15] priêtel' negov'. [16] prvo. [17] pokarati (opako). [18] ga ti. [19] bližnih', da [ne] primu ku godi škodu ili vašćinu. [20] boga moliti. [21] prokleta človika. [22] da po. [23] prokletstvo veliko. [24] da ako e edan' muž' ili ed'na žena, da se ne pričesti v' ed'nom' leti ne imêjući uzroka, prav' oni padaju. [25] velikim'. Na to ti odgovoru dvi riči. Prvo est'. [26] moreš'. [27] hoditi š' nim'. [28] nema: e. [29] e boga i svete.

Digitized by Google

sveta mati crikavь na veli[1] petakь moli boga za eretiki i za žizmatici[2] i za židove i za[3] pogane, a za prokletihь ne moli. Govoru i svršuju, da se imašь boêti prokletstva ali[4] pravo (ali) nepravo učinena. Ako ti e nepravad'no[5] učineno, ne pom'ni, nere[6] trpi s miromь, začь gospodinь bogь ne će ti nigdare ni ed'no zlo učiniti za ne. Ako[7] ti e pravo dano[8], boi se i ne stoi v' nemь, da užai[9] ča brže morešь, začь stoišь veliki perikuli[10], kako estь rečeno z'gora. Treta sum'na estь ovo: ako redov'nikь, ki te spovida[11], da te more otrišiti od' mukь[12] i od' krivice? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da ot' potribe e tebi[13], da znašь[14] tvoju krivicu, ča e uzrokь i ča e muka. Govoru, da uzrokь e sagrišen'e, ko si ti učinilь proti bogu učiniv'ši grihь semrt'ni, to[15] ti prašća bogь, kada ti imašь pravo skrušen'e ot tvoihь grihovь. I zamiri[16], da e razlučenie ot' ed'noga[17] skrušen'ê do drugogo, imijući tada[18] skrušenie samь bogь tebi prašća grihi[19]. Govorimь[20], da ostae tebi muka za grihi[19], ku muku bi ti[21] imelь trpiti v purgatorii, da redov'nikь ta ti ju preobraća v' pokoru teles'nu kako dilitelь boži i svete matere crikve. Govoru tada, koliko[22] veću ti dae redov'nikь pokoru, to[23] e bole za te, začь edanь danь pokore na tomь[24] sviti čini ti sedamь d'ni na nomь[25] sviti; a to govore naši duktori. To e koliko k tretoi sum'ni. Za to ti morešь poznati, ča e uzrokь[26], ča e muka. I to estь koliko k tretomu delu[27].

V sredu 4. posta.

Pristupiše kь[28] Isusu ot Erusolima pis'ci[29] i parisêi[30] govoreće: začь tvoi učenici prestupaju zapovedi staracь? Piše Matêi na 15. kapituli.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelistu[31] svetomь Matiju[32] na 15. kapituli negovihь evanjelii, rečene ot parisêi[33] k našemu gospodinu Isuhrstu govoreći: ti pripovidašь dela ot' milosrdiê, ot' lipihь naukovь, a tvoi učenici esu[34] gore naučeni ot druzihь

[1] veliki. [2] u *a* pisano: zžimatici, u *b*: žižmatiki. [3] nema: za. [4] ili pravo ili krivo; u *a* pred: nepravo nema: ali. [5] nepravo. [6] nere e. [7] da ako. [8] učineno [9] da izlizi iž' nega. [10] ve veliki pirikuli. [11] ispovida. [12] od' muke i od' grihov'. [13] ti est' tebi. [14] poz'naš'. [15] i to. [16] da zamiriš'. [17] edenoga. [18] tada ti pravo. [19] grihe. [20] govoru. [21] ti bi. [22] koliko ti vek'šu pokoru. [23] toliko. [24] sem' svitu. [25] onom' svitu. [26] nema: ča e uzrokь. [27] dodano: od' mudrosti vêč'ne. [28] ka. [29] knižnici. [30] Matii na 15. kapituli. [31] evanjelisti. [32] Matii. [33] farisêi. [34] ti su.

Digitized by Google

ljudi, da[1] ne umivaju rukь[2], kada hote kruhь esti[3]. Tada ot'govori[4] dobri meštarь: ipokriti, vi činite veliku kun'šen'ciju ot' toga, da znate, da ono, ča vhaê po ustehь[5] v človika, ne[6] čini ga zla, da dob'ro ono, ča shaê[7] vanь iz' ustь i srca, kako su zla pomišlen'ê[8], uboistva, tad'be, laže, p'sostь[9], te čine skvrniti človika. Govoru vam', knižnici i parisêi, da vi činite veliku kon'šen'ciju[10], ako se ne obslužuju zapovidi sega svita ljudi, a od onihь[11] božihь činite malu pom'nu. Vi z'nate, da gospodinь bogъ reče: poč'tui tvoga oca[12] i materь, ako hoćešь dlgo[13] živь biti na sviti, i hrani ihь[14] v' starosti, kako su oni tebê v' mladosti. A vi-pokriti[15] govorite, da je dostoino, da morešь vzeti ot'cu[16] i dati v crikavь, i da dobro čine, začь takova ofer'ta oće[17] ošć' pruditi ot'cu, i paki dopušćate lač'na biti ot'ca[18]. O ipokrite, govorimь[19] vamь, da v'saki korenь[20], koga ne bude sadilь otacь moi, iz'rieť se i bude postavlen' va oganь. Ošće vam govorimь: ako sliрь slipa vodi, oba[21] v'êmu v'padeta se. Rekoše tada učenici: ne z'naš li, da su se parisêi[22] smutili to slišav'še[23]? Reče Petar: mešt're! r'ci[24] mi, ča oće reći ono, ča si ti[25] rekalь, da ono, ča v'haê v' človika po ustihь[26], ne skvrni človika, da[27] ono, ča ishaê ot' srd'ca iz' ustь, to skvrni človika? Od'govori Isusь, da ono, ča v'haê v' človičaska[28] usta, ne čini zla človika, začь on' e[29] sprobav'la i prohodomь ishoditь; da ono, ča ishaê iz' ustь, to esu psosti boga i negovihь[30] svetihь, i mrmnan'e i zlo govoren'e ot iskrnihь[31], a to skvrni človika i čini ga zla. Govoru[32] ošće, da s' srca shaê v'sako zlo mišlen'e i v'saka zla misalь, kako čine ti nečisti ipokriti. Govorimь[33], da oni esu slipi i pelaju ta plkь, ki estь sliрь, i ote v'pasti v'si v' êmu, a to estь na d'no pakla[34].

Od ovoga sveta i posvećena govoren'ê more se pokarati plkь[35] ot' ed'noga velika griha, ki prebiva današni danь na semь sviti[36], ki grihь se zove neposluhь, ki e proti svetimь zapovidemь božimь. I zatь grihь pravda božastvena oće poslati[37] kaš'tigu na plkь sega

---

[1] zač'. [2] ruk' svoih'. [3] jisti. [4] od'govori im' Isuhrst', meštar' od' is'tini: o ipokriti. [5] ustih'. [6] to ne čini zla človiku. [7] ishodi van' iz' ust' i i-srca. [8] miš'lenič i ubiis'tva. [9] psos'ti. [10] kušen'ciju. [11] inih' zapovidi božih'. [12] ot'ca tvoga i mater' tvoju. [13] dlgo je dodano iz *b*, gdje ima: ako oćeš' biti dl'go na zem'li. [14] nih'. [15] upokriti. [16] ocu. [17] oće pruditi i ot'cu. [18] oca. [19] govoru. [20] sad', koga ni nasadil' otac' moi, van' izrinet' se i va ogan' vavržet' se. [21] oba se v'êmu padeta I rekoše . . [22] farisii. [23] slišav'ši. I reče . . . [24] reci nam'. [25] nema: ti. [26] usteh'. [27] od ovdje nema u *b* sve do: odgovori. [28] nema: človičaska, nego samo: va usta. [29] e on'. [30] nega. [31] iskrnega, i to . . [32] ošće govoru, da od' srca ishaê. [33] govoru. [34] pakla va veki. [35] plk' sega svita. [36] svitu. [37] veliku kaš'tigu.

Digitized by Google

svita. Govori gospodinь bogь: oću učiniti tomu plku, kako učinihь plku židov'skomu v pustini, kako estь pisano v knigahь ot' čisla na 15. kapituli. Reče bogь Moisêju[1]: ta plkь ni hotelь obslužiti moe[2] zapovidi, i za tь neposluhь, ki ste vi učinili proti[3] moimь zapovedemь, govoru tebi Moisêju i nimь, i r'ci[4] nimь od' moe strane[5], da ti ni[6] oni ne pridu va nu zemlju obečanoju[7], i ako vi poidete, obećuju[8] vamь, da vasь oću ostaviti. Tada Moisêi reče to posalastvo[9] plku, ko biše gospodinь bogь rekalь, a oni se poš'potaše nimь govoreći[10]: ako ti ne poidešь, mi oćemo poiti[11]. Tada oni poidoše na ed'nu goru otijući poiti v zemlju obećanoju[7]. Tada videvь[12] to bogь on' se ras'srdi proti nimь, začь oni[13] ne bihu posluš'ni proti nemu i učini, da Makabêi[14] staše[15] okolo nihь tolikoi[16], da ihь pomoriše[17] mnogo tisućь mečemь. A to bi kaš'tigь, ki posla gospodinь bogь na nihь za grihь ot' neposluha. I ti bi mogalь pitati i reći: ki grihь estь neposluhь i po ki način' se čini neposluh? Na to ti od'govara sveti Av'gustinь i di, da otijući z'nati[18], ča estь neposluhь, naipriê[19] potrib'no[20] e tebi z'nati, ča e posluhь i paki z'nati[18], ča estь neposluhь. Govoru, da ot' potribe[21] e tebi pomisliti i razmišlati[22] na d'vi riči. Prva ričь e, da imašь raz'misliti[23] naturu. Drugo e pis'mo. Govoru nai prvo, da natura vazda e bila posluš'na bogu[24] čineći vazda, ča zapovida gospodinь bogь. Pomisli na zem'lju, ka dae ovoće[25] svoe va vrime ot'lučeno. Gledai drêva, ko dae plodь[26] va vrime svoe. I ošće gledai sln'ce i misecь, zvezdi, aerь, voda, oganь i vse ine stvari, oćešь[27] viditi, da su[28] posluš'ni gospodinu bogu, i nigdare ne presliše ed'noga pun'ta mimo zapovidi gospodina boga. Govoru, da človikь i anjelь[29] neposluš'ni osueni estь bilь[30] neposlušanь v' negovihь zapovidehь. Govoru drugočь[31], da pomislišь na pis'mo, v' komь esu pisane negove svete zapovedi[32]. Govoru, da ti e gospodinь bogь zapovidalь i zapovida ti, a to da ga imašь poslušati. Govoru, da[33] imašь slaviti ed'noga boga, a to ti zapovida gospodinь bogь v prvoi[34] zapovedi. Druga zapovidь estь: ne v'zimai v' tašćadь imene gospodina boga tvoga. Treta zapovidь es'tь, da

---

[1] Moisiju. [2] moih'. [3] proti mani i. [4] Moisiju i nim' reci. [5] strani. [6] i. [7] obećanu. [8] obitam'. [9] posal'stvo. [10] govore [11] od ovdje nema *b* do drugoga: poiti. [12] vidê to gospodin' bog' i rasrdi se. [13] nema: oni. [14] Mahabii. [15] obstupiše. [16] toliko. [17] poubi vnogo. [18] poznati. [19] prvo. [20] tribi est'. [21] potrib'no. [22] razmisliti. [23] razmišlati. [24] gospodinu bogu. [25] polod' svoi va vrime odljučeno [26] ovoćie (pisano: ЗПОЯШШЗЗ) svoe. [27] i ošće oć'. [28] esu posluš'ne. [29] anjel' i človik'. [30] bista osuena, ki su bili neposluš'ni i nega zapovidem'. [31] drugo. [32] nema u *b*: govoru, do: da ga imašь slišati. [33] da ga. [34] v prvoi svoei.

*

nimašь težati v' sveti danь[1]. Te tri zapovedi pristoe svetoi troici. Govoru, da imašь verovati ed'noga boga v trihь postavahь otacь sinь i duhь sveti. Zamiri, da prva zapovidь pristoi ot'cu, začь nemu pristoi moćь i za to govorimo, slavimo edinoga boga[2]. Druga zapovidь pristoi sinu, začь nemu se[3] pristoi mudrostь, i za to govori: ne v'spomeni ime božie v tašće[4], začь e ona mudrostь, s' ke[5] bi stvorenь sa[6] svitь i v'saka ričь. Treta zapovidь e: poč'tui blagdanь[7], začь se pristoi duhu svetu, zač' duhь[8] posvećue duše naše. I govoru, da nimašь zamiriti samo, da imašь blagdanь počtovati teles'nimь zakonomь i[9] duhov'nimь, a to estь, da imašь poiti v' crikavь v[10] blagdanь i stati na misi celi i na pripovidan'i i na v'se oficie[11]. A to estь koliko k zapovedemь, ke se pristoe k' počten'ju božiju i nega svetimь. I tako govoru i od' inihь zapovidi, ke se prostiraju[12] ka iskrnemu, kako e, da imašь počtovati ot'ca i materь i nimašь krivo svidočiti ni učiniti[13] preljubodeistva ni rubati[14] ljucko. I tako[15] govoru od'[16] vsihь inihь zapovidi, ke t' e[16] zapovidalь gospodinь[17]. Govoru, da čineći ti to ti oćešь biti poslušanь bogu, a čineći ti inako ti oćešь[18] učiniti grihь ot' neposluha. Ti bi mogalь pitati, od'kud' shaê[19] ta grêhь od neposluha? Na to ti od'govaramь, da ot trihь uzrokov'[20]. Prvi e super'biê, začь superbivь[21] ne bi otelь viditi ni ed'noga većega[22] sebe, ki bi viši nega. Drugi računь e od'kudь shaê[23], e priprošćina, začь e d'voega računa[24] priprošćina. Pr'va estь z'vana šegava, a druga nedobit'na. Šegava e, kada ne će človikь naučiti ono, ča e držanь naučiti sebê i z'nati, a to čini, da bi se mogalь bole skužati, kada onь čini z'lo, a to e z'vana[25] priprošćina šegava. Druga priprošćina e z'vana nedobita[26], a to e dit'ce i oni[27], ki stoe na selihь, i od' onihь, ki malo sliše pripovidan'ê i zapovidi božihь, i more biti da m'noge duše z'ginu črezь leto, ke bi ne zgib'le, ako[28] bi imeli naučen'e bože[29]. Treti uzrokь, ki[30] ishaê od' neposluha, ta ishaê od' mala straha i kaš'tiga. Govoru, da to e uz'rokь, da esmo[31] mi tako zli. Pogledai nai prvo

[1] *b* dodaje: nedil'ni i inih' svetih' zapovidanih' blag'dani. [2] boga otca vsemogućega. [3] nema: se. [4] ne mini (?) imena božiê v tašćad'. [5] ku. [6] vas' sa. [7] blagdan' svete nedile. [8] duh' sveti. [9] da i. [10] vsaki. [11] na vsih' oficiih', ki se čine v svetoi crikvi. [12] pristoe. [13] iz *b*: učiniti. [14] vzimati ljuckoga blaga. [15] a tako. [16] ke ti e. [17] gospodin' bog'; (a nema od govoru, do: a čineći). [18] oćeš' ti. [19] od'kuda ishaê. [20] *b* dodaje: ishaê. [21] superbivi. [22] vekšega od' sebe, ki bi veći od' nega, ili ki bi nad nim' bil'. [23] od' kuda ishaê neposluh'. [24] zakona. [25] u *b* od ovdje ne ma do: nedobita. [26] nedobit'na. [27] onih'. [28] kada. [29] naučen'ie božie. [30] od kuda ishaê neposluh', ovo est' od mala straha i male kaštige. [31] smo.

Digitized by Google

v stan'e redov'nikovь, kako su z'li i neposluš'ni, začь nisu kaštigani od' biskupovь[1] ni od' vikarovь, a to e uzrokь, da čine toliko zlo i da su toliko[2] zli. Govoru[3], da ošće gospodinь ne kaštiga[3] svoihь slugь i ne drži pravde, ni otacь kaštiga sina, a to e uzrokь, da[4] mu da žalostь i teš'koću. Ni muž' ženu[5] kara ni žena muža v' čem' se pristoi; a to estь uzrokь, da s'mo mi v'sag'da[6] kaš'tigani za naše grihe, zač' smo mi[7] malo posluš'ni, da ne poslušamo ni boga[8] ni biskupa, ni redov'nikovь, ni gospodina, ni ot'ca, ni matere. Govoru, da nasь[9] gospodinь bogь oće kaštigati vsakoga, ki e[10] ne pokara tihь takovihь, ki ne budu posluš'ni. Gospodinь bogь oće poslati vrhu[11] nihь nakazan'e ot' semrti[12], i hoće e osuditi i prokleti. Govori prorokь Danielь po svetom' duhi: vsi oni, ki su se dilili[13] ot tvoihь zapovidi, hote biti i esu prokleti, *i* koliko koli[14] zla e učineno, vse estь[15] za tь[16] grihь, ot' neposluha. Govoru, da Adamь bi zag'nanь[17] z raê, i za tь grihь v'pade v' mnoga proklet'stva, a[18] budući gospodinь i bi stvorenь rabь, biše tovarišь anjelomь[19], a sada stvorenь bi[20] tovarišь živini[21] i bi pod'ložanь v'simь[22] nečistoćamь, ke se mogu izreći, a to[23] bi za grihь neposluha. Govoru i svršuju ovь prvi delь: ako oćešь ukloniti se ot' onoga nakazan'ê, ko e poslalь i hoće poslati gospodinь bogь onimь, ki čine[24] ta grihь, učini, da budešь poslušanь bogu, i čini ono[25], ča ti zapovida[26]. I[27] to e koliko k prvomu delu.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti nikoliko milosti ot' gospodina boga. Govoru, da ti učinišь onako, kako nasь uči prorokь Moisêi[28] po svetomь duhi[29] govoreći plku: ako ob'služite moe zapovidi, oćete ot' mene biti blagoslovleni, i ako vi ne budete se klanali[30] inomu bogu raz'vi mani[31] i počtovali mene kako svoga gospodina, ê vamь obećuju[32], ako vi to učinite, oću učiniti, da budete dlgo živi na zemli, i oću vasь blagosloviti v veki[33], ako obslužite moe zapovidi. Ako vi učinite inako, oću vasь prokleti v veki. Govoru, da

---

[1] biškupov'. [2] tako. [3] u tekstu ima *a* opako: kaštigati. Moglo je stajati pred tim: hoće. U *b* ima: govoru ošće, da i gospoda ne kaš'tigaju slug' svoih' i ne drže. [4] da mu po tom' da dovole žalosti i teš'koće. [5] žene. [6] da mi esmo vaz'da. [7] mi esmo. [8] boga ni svetoga ot'ca pape ni biskupov'. [9] na vće. [10] nema: e. [11] svrhu. [12] smrti. [13] ki su od'stupili od' zapovidi tvoih', ote biti prokleti i esu prokleti. [14] godi. [15] »vse est« je uzeto iz *b*. [16] nema: tь. [17] izag'nan' iz' raê za t' grih', i v'pade. [18] i budući gospodin' stvoren' bi rab'. [19] anelom'. [20] bi stvoren'. [21] skotu i živini. [22] vsakim'. [23] to vse. [24] učine. [25] nema: ono. [26] *b* dodaje: po svoih' zapovideh'. [27] a to estь' prvi del' od prav'de več'ne. [28] Moisii. [29] duhu. [30] klanali se. [31] mene. [32] obitam'. [33] va veki.

Digitized by Google

gospodinь bogъ zapovida v svetomь evanjelii, da ljubišь boga[1] vsimь srcemь tvoimь i vseju[2] dušeju t'voeju i vseju misliju tvoeju, i tvoega iskrnega kako samь sebê. Ako ti učinišь to, bogь oće tebê[3] obarovati ot' onoga nakazan'ê[4], i oće se smilovati na te na vomь[5] sviti i na nomь[6]. I to estь, koliko k drugomu delu[7].

Govoru v tretom delu, ki nasь uči nikoliko mudrosti. Zamiri ov'di tri sum'ne k' našemu nauku. Prva sum'na estь ova[8]: ako e človikь držanь obdržati zakone i š'tatute sega svita? Na to ti od'govaraju[9] duk'tori crikveni, i govore, da imašь gledati, ako ti zakoni i š'tatuti esu proti zakonu božiju nai priê; drugo, da ne bude proti dobru op'ćen'skomu; treto da bude edinako tako za ubogoga tako za bogata[10]. Za to zamiri, da se č'te ot' ed'noga krala, ki učini edanь š'tatutь, da onь' ki bi učinilь preljubodeistvo, da[11] bi mu z'neti oči. Ča hoti nesrića, da negovь[12] sinь razbi ta š'tatutь[13]. Budući osvaenь ot'cu[14] otacь hotiše po vsaki putь, da bi mu z'neli oči[15]. Vidiv'ši to plkь počeše ga prositi za milostь svoemu gospodinu[16], da bi mu ne činilь zneti nere[17] ed'no oko. Ot'govori kralь: ê hoću da bude zakonь ob'služenь, i hotiše mu obi d'vi oči z'neti[18], v krat'cihь besedahь, čini, da bi z'neto ed'no oko sinu, a drugo kralu, hotijući zakonь isplniti. Treta ričь, ku imašь pomisliti: ako ta zakonь ili[19] š'tatutь e učinenь za dob'ro op'ćen'sko i da bude op'ćeno tako ubogu tako bogatomu[20], i da bude na koris'tь[21] dob'ra op'ćen'skoga. *Takove zakone*[22] ti imašь ob'služiti, ne[23] ob'služiv'ši sagrišašь[24] smrt'no. Druga sum'na estь ovo: ako mužь ili žena ima stati dobra ne činiti zavolju ne smutiti iskrnega? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da nimašь stati[25] dobra činiti zavolu ni ed'noga človika na sviti. Da ti bi[26] mogalь reći, da našь meš'tarь[27] Isusь govori v' evanjelii: kada vi činite almuš'stvo[28], činite e[29] otainimь zakonomь, da vaša ruka liva ne z'na[30], što čini des'na. Na to ti od'govara onь[31], da ti is'to govorišь, da razumii, da onь govori, da ju[32] nimašь učiniti za tašću slavu, a to da zala misalь ne z'na, ča čini dobra, da

---

[1] gospodina boga. [2] vsu dušu tvoju i vsu mislu tvoju. [3] te oće. [4] zla nakazan'ê. [5] tom' svitu. [6] *b* dodaje: za grihi tvoe. [7] *b* dodaje: od milosti. [8] ovo. [9] odgovara duktor crikveni i govori. [10] bogatoga. [11] da mu se imahu oči z'neti. [12] kralev'. [13] *b* dodaje: učini ljubodiistvo, i. [14] ocu svomu, a otac'. [15] oči iz'neli i. [16] kako gospodina. [17] nego. [18] iz'neti i budući primoran' od' plka učini iz'neti sinu ed'no oko a drugo sam' sebi, ki biše kral' za otijući zakon' isplniti i ne otijući razbiti zakona i š'tatuta. I imaš' pomisliti [19] ali. [20] bogatu. [21] koris'. [22] iz *b*: takove zakone. [23] a ne. [24] ti sagrišaš'. [25] ustati. [26] bi ti. [27] spasitel' Isuhrst'. [28] al'muž'no. [29] nema: e. [30] bude znala. [31] odgovaram'. [32] ga.

Digitized by Google

se ne d'vig'ne v tašću slavu. Za to ti govorimь[1], da nimašь stati[2], dobra ne[3] činiti, kako estь dati almušst'vo[4], boga moliti, spovidati se, postiti, ino dobro činiti. Govoru, ako se iskr'ni tvoi smuti, samь[5] oće trpiti š'kodu, začь ti mu ne daešь[6] uzrokь, da se onь[7] ima smutiti. Treta sum'na estь ovo, ako[8] bi te popь ne budući umićь terь te ispovidalь i otrišil ot' griha, ki e kazь[9] biskupalь, od' koga nima dopušćen'ê, pitam' te, ako e onь[10] otrišenь ali ni? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da ni. Računь est' tomu, da[11] ki nima, ne[12] more dati. Govori sveti Toma: r'ci mi ti, mužu, ili[13] žena[14], ako si nemoćanь[15] i želišь ozdraviti[16], ne ćeš' li iskati ed'noga dobra i razum'na likara, ki bude[17] umelь, vele dobrim načinomь[18] umêlь[19], poz'nati tvoju nemoćь, a to da te dobro zliči i ozdravi[20]? ê m'nimь[21]. da oćešь, ê m'nimь, da ti takovi redovnici, ki su neumići, da te ne umiju otrišiti[22] i ne mogu. Ot toga esta d'va računa: prvi zavolju kazi, ki nimь nisu dopušćeni. Drugo[23] e, da ne umi razabrati tvoju nemoćь, ko esu grisi, ki su semrtni i ki su prihod'ni, i ne z'na kazi biskuplihь[24] i papinihь. Za ti uzrokь[25] ti imašь iskati ed'noga učena redov'nika[26], ki umi dobro zličiti[27] dušu t'voju, da ti bude draža nere telo, začь e plemenitiê. Zamiri k' toi priliki edanь naukь, ki govori sveti Grgurь v svoei omilii[28] od' ed'noga tata, koga[29] hotihu obisiti i hotejući se onь ispovidati[31], poslaše po[32] ed'noga zla popa, ki ga od'riši[32] od' nikih[33] kazi, kih' ga[34] ne mogaše rišiti. Bi[35] obišenь ta tat'. Do 8 danь pokaza mu se ta[36] tat' vele č'rnь i[37] z'gorelь govoreći: proklets budi ti, pope, z'naš' li me? a pop' ga opita[38]: gdo si ti? a on' mu reče: ê samь onь tat', koga ti ispopovida on'omad'ne, i za tvoe neumin'e ti si me od'rišilь ot' grihovь ot'[39] kihь ti nisi mogalь otrišiti, i za[40] t'voe neumen'e i moe ê[41] samь[42] v pakalь v veki[43] mučiti se, i govorimь' ti ot' strane božie, da oćešь zalь konacь učiniti za tь grihь. I tako bi, kako mu onь

---

[1] od'govaram'. [2] v's'tati. [3] nema: na. [4] *dati* iz *b.* gde ima: dati almožno. [5] to i sam'. [6] daš'. [7] nema: onь. [8] ako bi pop' budući neumić ter' bi ispovidal'. [9] kaž' biškupal'. [10] nema: onь. [11] da onь'. [12] da ne. [13] ali. [14] ženo. [15] nemoć'na ali nemoćan'. [16] zdrav' biti. [17] bi te. [18] zakonom' i načinom'. [19] suvišno opetovano: umêlь, u *b* nema. [20] ozdravi i zliči. [21] veruju. [22] ozdraviti. [23] drugi. [24] biškuplih' ni. [25] i za te uzroke. [26] človika redov'nika. [27] isciliti i zličiti. [28] svoih' umilenièh' (opako za: omilièh'.) [29] ki biše i koga otihu. [30] ispovidatî se. [31] mu. [32] ispovid(i) i odriši. [33] niki. [34] ga on'. [35] I tako bi obišen' on' tat' i od' 8 dan'. [36] on'. [37] kako ogoril'. [38] govoreći. [39] nema: ot'. [40] nema: za. [41] nema: ê. [42] esam'. [43] na viki v pakal'.

Digitized by Google

reče, da v mali vrimeni učini[1] zalь konacь. Govoru tada tebi[2], da se učišь[2] mudrosti, a to da bogъ[4] ne pošle na te[5] toliko nakazan'e[6]. A to e koliko k tretomu delu[7], v'kom' se uči mudrosti.

V četvrtakь 4. posta.

Vnide Isusь v' domь Simunovь[8], tašća Simunova bê obdržana og'nemь ljutimь veliko. Luka na četvrtomь kapituli knigь.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelistu svetomь Luki na 4. kapituli negovihь evanjelii, prodikujućь[9] edanь mirakulь[10] učinenь po Isuhrsti. Govori, da, budući Isuhrstь izlizalь[11] vanь zinagoge[12] v'nide v domь svetoga Petra i on'de[13] naide negovu tašću Simuna[14] na posteli[15] febru ležeći[16]. I vidiv'ši to učenici moliše Isuhrsta, da bi se smilovalь na nu[17]. I tada Isuhrstь zapovida febri, da bi[18] se dilila od' ne, i tako[19] bi, a žena se dviže tudie[20] i poče pripravlati nimь, ča imь biše potrib'no, i meju timь ide i bi glasь, da je Isuhrstь ondi, i mnozi nemoć'ni i bes'ni bihu pripelani[21] i onь ihь ozdravlaše[22], a oni bêsi, ki ishoêhu od' onihь bês'nihь, vap'êhu rekuće[23]: v istinu ti esi hristь sinь boži. A Isuhrstь nimь govoraše, da bi mlčali. Tada oni od' grada onoga molahu[24], da bi račilь prebivati š' nimi. A Isuhrstь od'govori[25], da potriba e i v druge grade[26] poiti učiti i prodikovati i činiti[27] volju ot'ca moega.

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê kara se edanь velikь grihь, ki prebiva na zemli, ki se zove nestrplen'e, i za tь grihь pravda božastvena oće poslati kaš'tigu vrhь[28] plka. Govori gospodinь bogъ: oću učiniti tomu plku i vsakomu, ki e nestrplenь, ki učini tu zlu[29] čudь, kako samь učinilь pl'ku židovskomu v' pustini, kako e pisano v knigahь Moisieovihь na 30 terь 2 kapitula. Govoru, da budući Moisêi pošalь na goru govoriti z[30] gospodinomь bogomь i vzeti svete zapovidi ot zakona i dati e[31] pl'ku, presta nikoliko malo[32] Moisiêi vrnuti se. Vidivši to plkь, da se Moisêi ne vraćaše[33], ne

[1] priê. [2] tebi, griš'niče. [3] naučiš'. [4] gospodin' bog'. [5] nema: na te. [6] toliko straš'na nakazaniê. I to. [7] od' mudrosti (mj. v komь se uči mudrosti). [8] u *b*. ide odmah: Luka na 4 kapitule govori. [9] pripovida. [10] ki učini Isuhrst' i govori. [11] izašal'. [12] nema: vanь zinagoge. [13] ondi. [14] nema: Simuna, što je u *a* dodano tumačeńa radi. [15] postili. [16] ležeći febru. [17] nju. [18] da bi ju ostavila. [19] tako ju ostavi. [20] nema: tudie. [21] *b* dodaje: ka Isuhrstu. [22] cilaše. [23] v'p'êhu rekući. [24] *b* dodaje: Isuhrsta. [25] im' od'govori, da e potriba. [26] grede (mj. grade) poiti učiti narode. [27] tvoriti volu. [28] vrhu plka sega svita. [29] u *a* opako: to zlo. [30] s. [31] nema: e. [32] vrime malo ne vrnu se. [33] da se Moisii vred' ne vrnu.

Digitized by Google

mogoše imiti strplen'e[1] i poidoše k' Êrunu i k Uru, ki bihu ostali na mêsti Moisêê[2], i rekoše: kada se Moisêi ni vratilь, onь ima mrtavь biti i poiti k'[3] gospodinu bogu, mi oćemo, da nam' učinišь ed'noga boga. Vidiv'ši[4] i slišav'ši to Urь i poide i poče ihь karati toliko, da se ras'srdiše i potekoše na nega i počeše pljuvati na nega i tako ga v' slinahь utopiše. Vidiv'ši to Êrunь i reče nimь: prinesite mi vaše zlato i srebro, da vamь učinimь ed'noga boga, i[5] to imь reče hotejući iz'neti nimь nihь zlu misalь govoreći: ta plkь e vele skupь, oni ne te prinesti nihь zlato i nihь srebro i po ta[6] načinь oću e ukloniti od' toga griha[7], ki oće učiniti ta plkь. Da[8] ča učiniše? govoru, da poidoše i prinesoše v'se[9] zlato i srebro i prikazaše e Êrunu. Vidivši to Êrunь učini[10] stvoriti edanь velikь oganь i vrže va nь v'se to[11] zlato i srebro. Tada d'êvalь učini[12] ed'noga tel'ca od'[13] onoga zlata i zide[14] vanь od' onoga og'na. Vidivši to plkь poidoše i vzeše toga tel'ca i počeše ga slaviti govoreći: to e bogь tvoi, Izrailu[15], ki te iz'vede i- zemle ejupataiskie. Tada[16] reče gospodinь bogъ k' Moisêju; izidi, začь plkь e sagrišilь protivu mene[17] verujući v' ed'noga tel'ca ot zlata, i daju[18] mu onu slavu, ku bi imeli mani davati. Za to govoru, da po vsaki putь oću ihь[19] rasčiniti[20] na zemli. Slišav'ši to Moisêi moli ga govoreći: gospodine bože moi, ê oću da prostišь tomu plku. Reče gospodinь bogъ k'[21] Moiseju: snidi doli z'gore i učini mašćenie[22] vrhь nihь za tь grihь nestrplen'ê, da[23] nisu mogli trpeti do tvoga vraćen'ê. Pride Moisêi doli z gore i naide Moisêi[24], da činahu žrtvu onomu tel'cu, i vidivši to[25] bi vele srditь i razbi daski[26], na kihь bihu pisane zapovidi svete, i vrže na zemlju onoga tel'ca i učini edanь velikь oganь i saž'ga onoga tel'ca i učini prahь ž'[27]nega i da ga piti onomu plku, a[28] vsi oni, ki bihu uzrokь onoga tel'ca, naraste imь brada zlata[29]. Tada Moisêi sabra k sebi veliko muži i oboruži[30] e i s'seče onihь nevernihь 20 terь 3 tisuća, ki bihu uzrokь od' onoga griha, i to nakazan'e učini gospodinь bogь, začь ne počekaše Moisêê. Ti bi mogalь pitati i reći: ča estь nestrplen'e, ko vidimь da estь toliko mrsko gospodinu bogu? Na to ti od'govara sveti Avgustinь i di, da imašь z'nati i raz'misliti, da sa svitь estь upravlenь[31] božastvenimь upravleniemь[32] s trimi pom'nami[33]. Prva estь zvana[34] srića, druga

[1] strplen'ê. [2] Moisiovi. [3] ka. [4] nema: vidivši i. [5] a. [6] t'. [8] zla griha. [9] veće vse. [10] zapovida. [11] nema: vse to. [12] učini učiniti. [13] iz. [14] izide. [15] Izdravilju. [16] tagada. [17] proti mani. [18] dajući. [19] e. [20] razčiniti. [21] nema: k. [22] vrhu. [23] zač'. [24] nema: Moisêi. [25] to Moisêi. [26] dašćicu. [27] od'. [28] da. [29] zlata brada. [30] oboruža. [31] napravlen'. [32] napravleniem'. [33] redi ali odlučen'i. [34] zove se srića, druga zove se učineno, treto se zove sud'.

Digitized by Google

estь zvana učineno, treto e zvana sudь. Govoru, da prvo zvano estь srića. Zamiri, da se ne mogu poznati taina[1] božiê, a ti vidišь v'saki danь ovoga[2] danasь visoko stan'e, a zajutra nisko, danas živь jutre mrtavь, danasь zdravь, jutre nemoćanь, danas svetь, jutre grišanь, i tako v[3] inih' ričahь. Govoru, da ti ne morešь imiti ustrplenie[4] ot' onihь riči, ke ishode od' sriće; govoru[5], da te riči nigda ishaêju ot boga, a nigda ishaêju z[6] grihovь. Drugi uzrok[7] e zvanь činen'e, a to e, kada ti vidišь, da zemla ne dae ploda va vrime svoe, i kada ti vidišь, da zemla kaže pšenicu i vino i paki v' ednomь mag'nut'i[8] pogine. I tako govoru ot' vodь, da su nigda velike a nigda male. I to se ne more viditi, od' kudь to ishodi, zač' e to položeno v taini božie. Govoru, da imašь strplenie imiti, kada to vidišь, začь ti ne znašь na čьto gospodinь bogь čini. Treti uzrokь estь z'vanь[9] sudь, a to e[10], da ti vidišь ednoga, vele dobri[11] stan'i, a v mali trati oće vpasti v' edanь velikь grihь. Govoreći[12] ošće, da ti vidišь ed'noga zla vele[13] človika, i v mali trati oće se obratiti vele dobra[14] človika; videći ti to ti se oćešь vele čudovati[15], govoreći[16]: ča e to? Govorimь[17], da ti imašь imiti strplen'e[18], vidiv'ši to ča e sudь boži, začь ti ne znašь, ako e človikь dostoênь ljub've božie ili nenavisti. Govoru, da ot' tihь rići, ke su rečene, da ti dovole kratь imašь nepravo strplen'e govoreći i p'sujući tvoju sriću. Zamiri[19], da v'sakь tratь, kada ti p'suešь tvoju sriću, ti p'suešь gospodina boga. Računь e ovo, da srića ni ino nere bože[20] od'lučen'e, po kom' se riži[21] sa svitь i vsaka ričь. Govorim[17], da sagrišašь semrt'no vsaki tratь[22], kada ti p'sueš' sriću. I tako govorimь[17] od inihь riči[23], kada ti mr'mnešь proti gospodinu bogu o tihь riči, ke su tu[24] rečene z'gora, ne imijući strplen'e[25] ot' onoga, ča bogь čini. Govoru ošće, ako oć'[26] izviditi, od' kudь[27] ishaê to nestrplen'e, govoru, da ishaê ot trihь uzrokovь. Prvi e, da ishaê ot' ed'noga fal'sa i nečis'ta štiman'ê, a to estь, kada ti imašь edanь trudь ili[28] ed'nu žalostь, ka oće tebi biti[29] viditi, da[30] nećь moći strpiti, a[31] tudie ti se oćešь

[1] otaina. [2] ed'nogo človika va visoki stan'i a zajutra va ubogi, danas' zdrava a zajutra nemoć'na, danas' živa a zajutra mrtva, danas' sveta a zajutra greš'nika. [3] va inih' ričih'. [4] strplen'ê. [5] govore. [6] od'. [7] račun' est' ali uzrok' z'van' est'. [8] trati. [9] zvan' est'. [10] a to est' to. [11] v dobri. [12] govoru. [13] vele zla. [14] v dobru. [15] čuvati (opako u *b*). [16] govoreći: gledai, ča.. [17] govoru. [18] strplen'e imiti videći. [19] nema *b* od ovdje do: sriću. [20] božie. [21] riši (opako u *b*). [22] u *b* ima pred sagrišasь: vsaki trat'. [23] nema: kada ti mr'mnešь proti g. bogu, o-t-ihь riči. [24] nema: tu. [25] strplen'ê. [26] iz *b*; u *a* opako: oće. [27] od' kuda. [28] ali. [29] ka ti oće biti. [30] da ga ne ćeš'. [31] nema: a, nego: ti se oćeš' tud'e na boga tužiti.

Digitized by Google

ot' boga tužiti govoreći, da[1] mi daešь tolike fadige i tolikь trudь, i oćeš' se š'timati, da si dostoênь bolega, i ne ćeš' se moći strpiti. Govoru, da si ti vridanь[2] i huega, začь ti si[3] plnь grihovь. Govori sveti Avgustinь, da za volju grihovь prihaêju protiv'nosti[4]. Govoru, da, ako vidišь, da si griš'nikь[5] i imašь kaš'tigu nad' sobu, zahvali bogu[6] na noi pokori, ku imašь na semь sviti, začь bes[7] pokore ne morešь biti spasenь. Kako je to is'to, primi[8] prilıku na[9] svetihь, ki su mučeni: niki e bilь pečenь, niki odrtь, nikomu glava usičena, niki ras'petь, a niki ed'nu[10] muku a niki drugu, a oni[11] s mirom' su trpeli hvaleći boga ot' negovihь dari, a ti, grišniče, za ed'no malo protivan'stva[12], ko budešь imilь, oćeš' se diš'pirati[13] p'sujući danь i hipь i časь[14], da si prišalь[15] na sa svitь, i tužeći se na boga i š'timajući se, da si svetь govoreći[16]: bože, ča sam' ti[17] učinilь, da mi daešь tolikь trudь i toliku žalostь. Govoru, da ti[18] sagrišašь semr'tno, i sagrišašь nestrpen'i[19] koliko v' tvoihь nevolahь, kada ti nimašь strplen'ê. A to nestrpen'e[20] s'haê ot' tvoga kriva miš'len'ê, v kom' se mislišь, da nisi dostoênь toga nakazan'ê i truda za tvoe grihi. Drugi uzrokь[21], ot' koga ishaê nestrpen'e[22], e ed'na nemilostiva i zla deš'piran'ê[23], govoreći ti, kada ti imašь nevolju[24] i dišь: o bože, o bože, ne ću moći nigdare trpeti toliku nevolju i dešpirašь ot' milosrdiê božiê. Govoru, da bogь ne dopušća dati trudь[25] človiku nere toliko[26] koliko more trpiti ili ponesti, a ne veće. Govoru, da to nestrpen'e[22] s'haê[27] ot deš'piran'ê[28]. Treti uzrokь, ot' koga s'haê[27] nestrpen'e[22], e ot' mišleniê fal'siva[29]. Govoru, da oćešь postaviti v glavu drugda[30] takovu misal'[31], da nere bogь ta ti bi[32] e mogalь z'neti[33]. I tako govoru ot' mnogihь inihь riči, kako e, kada ti vidišь ed'noga ili ed'nu, ka[34] bole ima ot tebê a ti oćešь reći[35]: ne vimь, ča sam' ti učinilь, bože, da nemu bole daešь nere mani. Ot ovoga[36] ne budešь moći[37] imiti strplen'e[37] stoeći t'vrdь v' fal'sivi miš'len'i. Govoru, da sagrišašь semrt'no vsaki

---

[1] da mi bog' dae tolike fatige. [2] dostoên' toga ter goršega. [3] si ti. [4] protivan'stva. [5] grišan'. [6] gospodinu b gu. [7] pres'. [8] vaz'mi. [9] od'. [10] niku muku a niki niku. [11] a oni su e trpeli s velikim' st plen'em' i s mirom'. [12] protivan'stvo. [13] se deš'perati. [14] nema: i časь. [15] se rodil'. [16] i govori(š'). [17] ča si mi. [18] nema: ti. [19] nestrplenii [20] nestrplen'i ishaê od' toga. [21] zakon'. [22] nestrplen'e. [23] nemilostivo i zlo dešperan'e. [24] u *b* opako nastavlja: imaš oboê ne mogu trpiti tolike nevole i deš'peraš'. [25] truda. [26] nema: toliko. [27] ishaê. [28] dešperan'ê. [29] i kariva. [30] drugda v glavu. [31] »takovu misal'« iz *b*; u *a* nema. [32] bi ti. [33] izneti iz glave. [34] ki. [35] o bože, ne vim'. [36] toga. [37] mogal' imiti strplen'ê.

Digitized by Google

trat', kada se tužišь ot[1] boga, i da nimašь strplen'ê. I to e koliko k prvomu delu[2].

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči nikoliko naiti[3] milosrdiê ot' boga. Govori Eremiê proroкь po svetomь dusi[4]. Reče gospodinь bogь proroku: poi na vrata crikvena i pripovidai onimь, ki vanь ishode i v'nutarь[5], od' moe strane, da imaju hoditi pravimь putemь i ne hoteite[6] verovati laž'cemь, i da ne hodite v'[7] naucihь zalihь, i da ne činite[8] lažь sirotamь i vdovicamь. I zamiri, da bog' ti govori učiniti reći po svoih' prorocihь, a to esu[10] pripovidav'ci, da grešь po pravomь puti, a to e, da činišь tvoê dela pravo i čis'to. Govoru, da ti nimašь verovati laž'cemь, a to[11] e, da[12] nimašь vêrovati semu svitu, ki e vele lažlivь[13] i obećue mnoga[14] a malo v'zdae[15]: obećue[16] ti dugь[17] životь a v'[18] krat'ci pride semrtь. Ošće ti obećue[16] blaga[19] dovole, i da ubožastvo. Obećue[16] nasledie[20] i nimaš' ga imiti. Govoru ošće, da ne grešь po vražihь školahь, a to e po tover'nahь i po lotriêhь i po nepoč'tenihь mes'tihь, v' kih se zgub'la bogь čineći grihi[21]. Govori ošće bogь, da ne činišь[22] lažь sirotamь ni vdovicamь; ne rubai nihь[23] i ne hini nihь, kada ti nihь blagomь rižišь[24]. I ako to učinišь, govori gospodinь bogь, oću se smilovati na te na semь sviti[25] i na nomь[26] hoću ti dati moju slavu. A to e koliko k[27] drugomu delu, ki nasь uči naiti milostь ot boga.

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti. Zamiri ovdi tri sum'ne k našemu nauku. Prva sum'na e ovo, ako se more imiti[28] niki remedii za naše grihi? Na to ti od'govara božastvena mudrostь rekući[29], da more. Ako ti oćešь remedii[30], ot' potribe ti e poiti v' svetu crikavь i on'di oćešь naiti remedii. Govoru, ako si v grisi zarod'nomь, ti imašь sveti krstь, ki te čis'ti ot nega; ako si v' grisi semrt'nom, ti imašь pokoru[32], ka te čisti od onoga griha; ako si v grisi[32] prihod'nomь, ti imašь svetu misu i vodu blagoslovenu i

---

[1] na. [2] *b* dodaje: od' pravdi več'ne. [3] naiti nikoliko milosti od gospodina boga. [4] duhu. [5] onim' ki vnutar' prihode i van' ishode, i reci nim' od' moe strane. [6] hotiite. [7] po. [8] ne činite škode ni žalosti s rotam' ni vdovicam'. [9] gospodin' bog' govori i činiti e reći. [10] est', da činiš' tvoê dela pravo i čis'to. [11] »a to« iz *b* za: ako u *a*. [12] da ti. [13] velik' lužac'. [14] mnogo. [15] dae. [16] obita. [17] dlg'. [18] na krat'ci vrimeni dae naglu smrt'. [19] veliko bogatastvo a da vazda ubožastvo. [20] vesele v rodu i v' sinih', a dae veliku žalost'. Govori ošće, da ne hodiš' po vražih' školah'. [21] grihe. [22] nimaš' učiniti laž' ni škode. [23] i ne ruba ih' ni nih' blaga, i ne hini. [24] obraćaš'. [25] svitu. [26] drugom'. [27] g. [28] iz *b*: imiti, u *a* nema. [29] govoreći. [30] naiti remedii. [31] sveto kršćenie, ko. [32] spovid' i svetu pokoru. [33] grihu.

Digitized by Google

biskupalь[1] blagoslovь i sveto ul'e, ke riči[2] tebê čiste grihovь[3] prihod'nihь. Druga sum'na e ovo, da e edanь otacь ili ed'na mati, ki za volju nihь zlihь naukovь, ke oni daju nihь sinomь, ako oni budu[4] mrtvi a nihь sini da naslеduju putь[5] i grihe ot'čine[6] i materine, pitam' te, ako otacь i mati za to[7] hote trpiti veću[8] muku? Na to[9] od'govara mudrostь božastvena[10] po tri računi[11]. Prvi estь, kada[12] človikь mrtavь ne more veće sagrišiti i ne more veće mazdi[13] prieti. Kako e to isto, govori prorokь Davidь: gospodine, oni, ki su preminuli ot' sega svita, ne hvale te, ni v'si, ki gredu doli[14] v' pakalь. Drugi računь e, da dobro i zlo, ko se čini na d'rugomь svitu, ne[15] prudi ni škodi. Računь e i rečen'e proroka[16] Davida na 100 terь 13 psalamь govoreći[17]: gospodine, oni, ki su mrtvi ot tvoe milosti, (to su oni ki su osueni) ne te te hvaliti, pače ote kleti tvoe sveto ime; da mi, ki živimo[18], ećemo te bl(agoslo)viti v[19] viki. Treti računь e, da ot'ci[20] i matere trpe muku za to, ča su naučili svoe sini[21] i h'ćeri nasledujući oni one grihe i umrući v nihь. Govoru, da pristavla[22] muku vrhь muke ot'cu i bližikamь. Kako e to isto, ti imašь príliku od' onoga bogat'ca, ki vap'êše v pakli govoreći: gorimь[23] i esamь mučenь va vomь plamiku, i govoraše: oče Avraame[24], pošli Lazara na ovь svitь k' moei brat'i, a to da oni ne pridu simo, a ovo[25] govoraše, začь imь onь biše dalь zalь naukь, za ki naukь trplaše veću muku. Treta sum'na estь ovo, ako človikь sagriša vazda[26] budući nestrpelivь?[27] Na to od'govara božastvena mudrostь i di, da imašь zamiriti ov'di d'vi riči. Prva[28], ako si človikь odrišenь[29], ki imašь rišiti druzihь. Govoru, ako ti vidišь tvoihь podlož'nihь, ki čine ričь[30], ka bi se ne imela činiti, ali ka[31] e proti zakonu božiju, ali proti dobru općine[32], govoru, da ot toga nimašь mlčati imiti[33], pače[34] imašь govoriti, ako si ti[35] biskupь[36] ili[37] oficiêlь, ili[37] otacь od' obiteli, ali gospodinь, ali pot'knežinь ili[37] sudacь a čuešь p'sujući boga ili[37] svete[38], i čineći zlo proti općini i proti zakonu božiju, govoru, da zamlcujući te[39] riči ti bi sagrišilь[40] semr'tno, ako bi ne karalь[41] ali ne[42] kaš'tigalь. Govoru[43]: dobro, ako bi urien'e bilo

[1] biškupal'. [2] riče. [3] od' grihov'. [4] budući. [5] nema: putь. [6] očine. [7] ote za to trpiti. [8] vekšu. [9] to ti. [10] božastvena mudrost'. [11] račune. [12] kada e. [13] plaća. [14] nema: doli [15] ni. [16] nema: proroka. [17] nema: govoreći. [18] živemo. [19] va viki. [20] oci. [21] sine. [22] pristavlaju. [23] izgaram'. [24] Avrame. [25] ti. [26] vsagda. [27] nestrpliv'. [28] prva est' ovo, ako. [29] odljučen'. [30] riči, ke bi se ne imeli. [31] ke esu. [32] općini. [33] nema: imiti. [34] da pače. [35] nema: ti. [36] biškup'. [37] ali. [38] svetih'. [39] ti te. [40] ti smrtno sagrišaš'. [41] rekal' [opako]. [42] ih' ne. [43] govoru ako bi dobro ureen'e tvoe bilo.

Digitized by Google

tvoe, a da bi ti strplen'e imil', ti bi dobro učinilь[1] i dovol'no bi dostoênь, i za to ti morešь raz'misliti, koliko imašь biti strplenь ili[2] ne strplenь. Govoru, da esi ti dostoênь, kada ti nisi strplenь ot' onoga[3], ča e rečeno zgora. I to e[4] koliko k tretomu delu.

V' petakь 4. pos'ta.

Pride Isusь v gradь samarski[5], ki se zoviše Suharь. Sveti Ivanь na četvrtomь kapituli govori[6].

Ovo[7] sveto i posvećeno govoren'e rečeno namь estь po evanjelistu svetomь Ivani na 4. kapituli negovihь evanjelii. Govori[8], da budući pošalь Isusь svoimi[9] učeniki v strani samar'ske[10] v gradь Suharъ, a Isuhrstь sidiše na ed'nomь studen'ci i posla svoe učeniki v gradь, da bi kupili, ča bi jili[11], i meju timь pride k' tomu studen'cu ed'na žena Samaritina[12], ka hotiše[13] začresti vodi, a Isuhrstь poče e[14] prositi piti, a ona[15] reče: ê se čuduju, da me[16] prosišь piti, budući ti Židovinь[17] a ê Samaritana: ti znašь dobro, da ne op'će Židove[18] Samarami. Tada Isuhrstь reče: ako bi ti z'nala dari boži i k'to[19] e onь, ki te prosi piti, ti bi prosila mene[20]. Tada reče žena: ti nimašь konop'ca ni kot'lića[21], a studenacь e glubokь, po ki zakon' bi ti mani dalь piti[22]? A Isuhrstь reče: ki[23] p'e ot te vode, hoće[24] biti žeênь, ki[25] p'e od' vode, ku mu[26] ê damь, ne će biti žeênь[27]. Tada reče žena: ti[28] veći esi ot'ca našego Êkova, ki učini ta studenacь i paki um'ri? Reče Isusь: onь, ki govori s tobu, e veći ot Êkova. A[29] žena reče: e edno pregovoren'e meju vami Židovi[30] i meju nami Samarami[31]: govore Židove[32], da se e dostoino[33] moliti bogu v crik'vi, a mi Samarane govorimo, da se e dostoino[33] moliti v' gori[34], na nišće mane mi čekamo mesiju, ki namь oće rastlmačiti[35] to. Reče Isusь: hoće priti vrime, da se ne budu[36] moliti v' crikvi[37] ni v[37]

---

[1] nema: i dovol'no bi dostoênь. [2] ali. [3] onogo (bez: od'). [4] est' treti del' od' mudrosti vêč'ne. [5] samariiski, a nema: ki se zoviše Suharь. [6] nema: govori. [7] ove svete i posvećene besede esu rečene po. [8] govori evanjelist'. [9] sa svoimi. [10] v strane samariiske v grad'. I sade Isuhrst' pri ed'nom' studen'ci. [11] ili. [12] samariiska. [13] ot'êše začristi vode. [14] nema: e. [15] ona mu. [16] mene. [17] Ijudei, a ê sam' žena samariiska. [18] Ijudei s Samarani. [19] gdo. [20] u mene vode žive [21] vodrici. [22] vode. [23] on' ki. [24] opet' oće. [25] da ki. [26] nema: mu. [27] žaên' veće. [28] eda veći. [29] i reče ta žena: vim', da ti esi prorok', da reci mi: est'. [30] Ijudei [31] Samarani. [32] da se dostoi. [33] v toi gori, ka se zove Garazim' da nišće. [34] to rasuditi. [35] bude [36] ni v crikvi v Erusalimi. [37] v toi gori.

Digitized by Google

gori. A ona reče: hoće priti mêsiê, ki namь oće rastlmačiti[1] to. Tada Isuhrstь reče: on' e, ki govori s tobu. Tada reče žena: dai mi vode t'voe, da[2] ne budu žeina veće, ni[3] prihoju simo vzimati ove vode. A Isuhrstь reče: poi i prizovi muža tvoega[4]. Reče žena: nimamь[5] muža. A Isuhrstь reče: dobro[6], da muža ne imaši[7], pet' bo muži imila esi, a[8] ta, koga imašь[9], ni tvoi[10]. Slišav'ši to žena dili[11] se od' nega, tekući ide v gradь i reče[12]: hodite za m'nu[13] i viite človika, ki mi reče[14] v'se, ča samь učinila. Tada idoše vsi ljudi[15] za nju tekuće[16] viditi Isusa, i meju tim pridoše učenici i rekoše: meš'tre, jii. A Isuhrstь reče: ê imamь drugu piću jisti, ku vi ne znate[17]; pogledaite i viite, da žita esu bela[18] jure k' žetvi. Mei[19] timь pride plkь, a Isuhrstь nimь[20] pripovida i nauči nihь[21]. A onь plkь molaše[22] ga, da bi šalь v' gradь. I tako[23] ide i s'ta pri nihь d'va d'ni[24]. I to e koliko svetogo evanjelêê.

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê kara[25] se edanь velikь grihь[26], ki se zove never'stvo, ki[27] prebiva na zem'li, za ki grihь oće gospodinь bogь i prav'da božastvena[28] hoće poslati pravdu i suen'e i poslati nakazan'e vrhu plka i[29] onihь griš'niki[30], ki čine grihь never'stva[31]. I govori bogь[32]: da oću učiniti i timь[33], kako učinihь plku židovskomu v pustini za nihь neverstvo[34], začь ne hotiše[35] verovati moimь ričemь onako, kako e pisano na 10. kapituli knigь ot' čisla. Govori, da budući pl'kь v pustini i man'kajući nimь voda, oni rekoše[36] k Moisêju: učini, da budemo imili vodu[37]. A onь nimь reče[38], neka bogь[39] hoće providiti za nju[40] i oće e dati dovole. A oni[41] li prošahu vode. Vidiv'ši to Moisêi i Êrunь oni poidoše[42] i učiniše molitavь k'[43] bogu moleći ga, da bi providilь[44] ot toga pl'ka, začь oni ne ustaêhu mrmnući. A bogь[39] reče[45]: poi k[46] onomu kamiku i udri[47] ga d'va kratь tvoimь šćapomь i hoće dati vode vdovole[48] toliko, da im' e hoće izbivati. Tada poide Moisêi

---

[1] to razlučiti. [2] da ne bu veće žeine (opako). [3] i da ne prihodim'. [4] tvoga. [5] nimam' ê. [6] pravo si rekal'. [7] nimaš'. [8] i. [9] imaš' sada. [10] muž' tvoi. [11] ostavi vidro i tekući. [12] reci tim' ljudem'. [13] manu. [14] ki mi e rekal'. [15] ljudi oni za nu. [16] nema: tekuće. [17] ne viste i ne znate. [18] nema: bela. [19] a meju. [20] im'. [21] ih'. [22] prošahu. [23] nema: tako. [24] *b* ima daje: i obratiše se k veri. I to est' ištoriê od evanjeliê. [25] ima se pokazati. [26] grih' i težak'. [27] ko. [28] u *b* slijedi: odljučiti šen'tenciju i poslati nakazan'e. [29] i vrhu. [30] grišnikov'. [31] od' nevirstva. [32] gospodin' bog': oću. [33] tim' griš'nikom'. [34] neviru. [35] ne tiše. [36] govorahu Moisiju. [37] vodu imeli. [38] reče nim'. [39] gospodin' bog'. [40] vodu. [41] oni ne ustaêhu, li prosiše. [42] ona poidosta i učinista. [43] nema: k. [44] račil' providiti. [45] reče k Moisiju. [46] ka. [47] udari. [48] dovole.

Digitized by Google

i saz'va[1] plkъ: veruete li, da vamъ more bogъ dati vodu od[2] ovoga kamika? začь e bogъ rekalъ, da imamъ udriti[3] moimъ šćapom' va ovъ[4] kamikъ i da imъ[5] oće dati vodu ž'[6] nega zadovol'no[7]. Tada onъ plkъ se poš'pota[8] i ne hoti verovati nemu. Tada Moisêi ud'ri šćapomъ va tь kamikъ i potekoše[9] vodi i m'noge rike naplniše se. Tada gospodinъ bogъ vaz'va Moisêê i reče: ta plkъ estь tako neveranъ, da ne hotiše[10] verovati moimъ besedamъ. Govoru tebi i[11] nimь, da od' mene ne ćete[12] imiti te milosti vniti v zemlju obećanuju i tako bi[13]. Govoru, da gospodinъ bogъ oće učiniti tako vsakomu, ki ne bude verovalь negovu govoren'ju, i oni ne te v'niti nigdare[14] v životь vêč'ni, ko[15] e zemla obećana. Ti bi mogalь reći: ê viju dobro, da mi ne ćemo verovati rečen'ju gospodina boga[16], ke[17] nam govori po negovihъ pripovidavcihъ. Govoru, da bih otelь z'nati, ot' kudь[18] shaê to never'stvo. I na to[19] od'govara sveti Avgustinъ, da never'stvo shaê[20] ot' četirihъ uzrokovъ[21]. Prvi esu laž'ci. Govoru, da na semь sviti[22] toliko e narasla zla šega, da se ne nahaê ni éd'na istina, ka[23] čini dobrihъ ljudi priti v neveru. Računъ e, da dobri ne more vêrovati edanъ[24] drugomu: imiv'ši[25] dlgovan'e na kupь, ot potribe su[26] kar'te, pisma, svidočstvo, ošće e teš'ko verovati. Govoru, da to e priš'lo za šegu lažacь. A to e prvi računъ, od' kudь[18] ishaê[27] never'stvo, i znai, da veću žalostь ne more imiti lažacь, nere kada mu ne ćešь verovati, ča[28] ti govori, kada[29] istinu govori. Drugi redь ljudi e filosofi, ki su never'ni[30]. Poi terъ[31] r'ci filosofu[32], da dêva e rodila[33] i po roen'i e dêva ostala, govoru, da onь ne će verovati, da[34] to more biti. Govoru ošće, ako mu ti rečešь, da bogъ e stvorenъ človikъ, ne će ti verovati, da bi to isto bilo, začь oni govore, da e to proti naturi, i za to oni ostaju v' neveri, začь govore[35] po naturi, i za to oni sagrišaju semr'tno. Treti narodь esu sud'ci, ki ne hote verovati, kada ne vide kar'ti[36], pisamь i svedoci, i ote spitati[37] i zviditi svedočastvo; ako oni ne vide

[1] zazva plk' i reče im'. [2] iz. [3] udariti. [4] va v'. [5] i vam'. [6] iž. [7] zadovole. [8] poče š'potati i ne tiše. [9] istekoše vode m'noge i m'noge rike. [10] ne tiše. [11] tebi, da rečeš' nim'. [12] ne te. [13] bi stvoreno. [14] nigdare vniti. [15] kako. [16] rečenu gospodinu bogu (opako). [17] ko. [18] kuda ishaê. [19] to ti. [20] ishaê. [21] uzrokov' nar. di (?). [22] svitu. [23] i ka. [24] en' drugomu. [25] kada imaju. [26] esu mei nimi lis'ti, zapisi, svedočastvo, i jošće e. [27] ishodi. [28] nema: ča ti govori. [29] kada ti. [30] drugi est' rod' ljudi, ki su nevir'ni, filusufi. [31] pisano: tr, a u *b*. nema. [32] filusufi. [33] porodila i po roen'ju diva est' ostala. (U *a* ima opako: da dêva e rodila dêvu i po roen'i e devu ostala.) [34] Odavle u *b* nema sve do: da bi to isto bilo. [35] govore i sude. [36] listi i pisam' i svedokov'. [37] ispitati.

Digitized by Google

te riči, oni ne te verovati i hote never'ni ostati. Četvrti narodъ esu likari, ki ne hote[1] verovati računu, kako i sud'ci, da veće hote viditi i verovati po naturi. Govoru tada, da dobri i vêr'ni krst'êne nimaju vêrovati, kako vêruju mnozi veće[2] ednomu lis'tu ed'noga trš'ca nego svetomu evanjeliju. Govoru, da oni čineći to sagrišaju semr'tno i esu never'ni. Ošće govoru, da nimašь verovati, kako veruju filosofi[3], ki ne veruju nere po računi nature, za to esu z'vani never'ni. Ošće nimašь ti verovati[4], kako čine[5] sud'ci, ki ne te verovati nere kar'ti[6] i pismu i svidoč'stvu ispitati po računi. Govoru, da veće[5] veruju ed'nomu pis'mu zakona Justiniênova, nere veruju četirimь[8] evanjelistomь i epistoliêm'[9], svet*a*go[10] Pavla, ni od' inihь apostolovь, ki[11] govore, začь mogu[12] brže eti svoga[13] iskr'nega ed'nimь zakonomь Justiniêna nere evanjeliemь. I ošće ti govorimь, da nimašь verovati, kako vêruju likari, ki vêruju po priliki ot nature ot' ljudi. Govori sveti Avgustinь, da vêra nima plaće, *ki* g're[14] po iskušen'ju sega svita (?). Govoru tada, da vêr'ni hrst'êninь[15] ima vêrovati v' boga, a to e v svetu troicu v' edinoga boga, a v tri ev'stav'stva[16] ot*a*cь i sinь i duhь sveti v' ed'nomь stan'i, imašь verovati svetoi materi cr*i*kvi i svetomu evanjeliju. Govoru tada, da onь, ki hoće priti v' carstvo[17] nebesko, imašь[18] verovati bogu i negovimь prorokomь i pripovidav'cemь, ki pripovidaju sveta evanjeliê i svete[19] zapov*i*di i negovь sveti zakonь. I ako ti tako učinišь, kako samь rekalь, i budešь verovalь nega svetimь besedamь, ti[20] oćešь biti dostoênь poiti v' zemlju obećanuju[21], a to e životь vêč'ni. I to e koliko k prvomu delu.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti nikoliko milosti ot boga[22]. Govori bogь[23]: poi i[24] učini, kako učini Moisêi, ki prorazi šćapomь svoimь kamenь[25] v pustini, ki[26] kamenь da vode dovole nemu i vsemu plku, kada[27] našь gospodinь zapovida[28]. Govorimь[29] tebi, veliki griš'niče, da imašь proraziti kamikь[30], ki ti oće dati vode

[1] ne te. [2] ‚m'nozi' iz *b*, gdje ima', mnozi laš'ci, ki veruju listu ed'noga trš'ca. [3] filušofi. [4] verovati ti. [5] veruju i čine. [6] lis'tom' i pismu i svedoč'stvu, i ispitali računi. *a* piše pako: i pisamь i svidoč'stvo. [7] ‚veće' je dodano iz *b*. [8] svetomu (opako). [9] ‚epistoliêm'' je iz *b*, u *a* ima kraticu: aplь (= apostol[om]ь?). [10] svetoga [11] ča. [12] ‚mogu' je iz *b*, u *a* ima: ‚m'nogo', što će bito opako prepisano iz predloge, a tvrdi da *a* nije izvor. [13] svoega. [14] gredu (ńešto je vaļada u *a* i *b* ispalo.) [15] krs'stênin'. [16] *a* piše: ev'stav'stva, a *b*: estan'stva, i nastavļa: oca i sina i duha sveta. [17] cesarastvo. [18] on' ima. [19] svete božie. [20] nema: ti. [21] obećanu (*a* piše: obećanoju). [22] gospodina boga. [23] gospodin' bog'. [24] ne. [25] kamik'. [26] ‚ki' iz *b*. [27] kada mu. [28] zapovida reki. [29] govoru. [30] kamen'.

Digitized by Google

dovole[1], a to estь milosti božie. Zamiri, da ta kamikь z'namenue gospodina našego[2] Isuhrsta. Govori sveti Pavalь i sveti Avgustinь, da ta kamikь z'namenue Isuhrsta[3]. Govoru ošće, da e edanь drugi kamikь, ki znamenue sr'ce naše. Govoru tebi, krst'ênine, da ti imašь udriti va Isuhrsta š'ćapomь od' skrušene molit've, a[4] on' ti oće dati svoe milosti zadovol'no. Govoru ošće, da imašь proraziti drugi kamikь, ko estь sveta mati crikavь, ka est' mati[5] ot života vêč'noga, šćapomь[6] divote molit'vi, moleći ju, da bi račila moliti svoga gospodina, da namь dopusti i darue[7] negove milosti, da nam' e ne poman'ka na semь sviti[8] i na nomь. Ošće ti govoru, da imašь proraziti treti kamikь[9], ki[10] e tvoe sr'ce[11], trimi šćapi. Prvi šćapь estь žalovan'e od grihovь s mišlen'emь[12] nigdare ne učiniti[13] veće ni ed'noga[14]. A tada gospodinь bogь bude mogalь siêti dobro sime, a to estь milostь negova[15]./ A to, da učini dobar' plodь v' tebi. Drugi šćapь, kimь imašь proraziti srce t'voe, estь sveti križь gospodina našega Isuhrsta, ki es'tь nosilь k' nega svetoi[16] muci za ljubavь negovu[17]; a v[18] tomь križi i v[18] toi muci ti imašь smisliti[19] vsim' srcemь tvoimь, i ako dobro budešь[20] mislilь tu presvetu muku, gospodinь bogь ta te oće očis'titi i umiti[21] ot vsihь tvoihь grihovь. Treti šćapь, kimь ti imašь proraziti tvoe srce[22], estь sveta istina ispovidь s pravimь skrušen'emь[23] i zadovole učinen'emь. Ako ti[24] učinišь to, bogъ se oće smilovati na te na[25] semь sviti, i oćešь biti vêranь bogu i nega[26] svetimь zakonomь, on' te oće obarovati ot' vsakogo[27] zla. I to e koliko k drugomu dêlu.

Govoru v tretomь dêlu, ki nasь uči mudrosti. Govoru, da zamirišь[28] ov'di 4[29] sum'ne k našemu nauku. Prva sum'na estь ovo; gdo brže verue, mužь ali žena? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da žena verue brže[30] nere mužь, a to e po tri računi[31]. Prvi estь, da v ženi prebiva vek'ša priprošćina nere v muži. Drugi e, da ima veće[32] misalь. Treta estь, da žena ima malo pameti, a to[33] veći delь nihь. Nai prvo e, da e[34] žena veće priprosta. Kako

---

[1] nema: dovole. [2] našega. [3] gospodina Isuhrsta. [4] nema: a. [5] ‚ka est' mati' je dodano iz *b*. [6] takoe š'ćapom'. [7] ‚daruje' iz *b* za: ‚druge' u *a*. [8] svitu. [9] kamen'. [10] ko. [11] srce tvoe. [12] takovu misliju. [13] vratiti se veće va ne i ne učiniti. [14] ni ed'noga griha. [15] negovu. [16] presvetoi. [17] našu. [18] po. [19] misliti. [20] budeš' dobro. [21] omiti. [22] srce tvoe. [23] skrušenim'. [24] ako to. [25] nema: na semь sviti. [26] negovim'. [27] vsakoga zla na vom' svitu i na nom'. [28] vazmeš'. [29] četire. [30] brže verue. [31] račune. [32] većи. [33] a to est'. [34] ‚e' iz *b*.

Digitized by Google

e to is'to, ti morešь dobro razmisliti[1], da ona verue tud'e ričь, ka e ei[2] rečena, a to ishaê ot' mala razuma, ki estь v' nei. Kako e to is'to, imašь[3] priliku v' našoi[4] prvoi materi Euzi[5], ka verova tudie d'êvlu, kada ei rečę[6] jisti êbul'ku. Drugi računь estь ovo, da žena ima moć'niju misalь nere mužь, kako e to isto, ako nei se[7] vloži ed'na ričь v glavu, vsi ljudi sega svita ne te *ga*[8] moći zneti[9] van'ka. Treti računь estь, da ima malь razumь; a to morešь dobro razumiti ti, ki pratikašь š' nimi, ili gledai nihь pregovaran'ê[10], ko čine meju sobu, da su kako ed'na živina prez' razuma. Govoru, da žena verue brže po tihь trihь uzrocihь, ke samь rekalь zgora. Četvrta[11] ričь, ka prebiva v ženi, e protivna prvimь. Govoru, da tako, kako verue[12] brzo zlo, tako verue[12] brzo i dobro. Govoru po tomь, da žena brže vêrue dobru[13] nere mužь, začь žene su veće bogomol'ne[14] nere muži[15]. Računь estь k tomu, da žene mane grihovь čine nere muži, ki užaju veće v mêsta nepočtena[16], ki esu tover'ni, ig're, k blud'nicamь i v' mês'ta taina. Govoru i svršuju ovu sum'nu, da žene brže veruju dobru nere zlu[17]. Druga sum'na estь ovo, v komь mêsti estь veće podob'no boga moliti v crikvi ili[18] indi? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da po d'va načina se ima moliti boga[19]. Prvi načinь estь koliko k[20] uzroku; ti ga morešь slaviti va vsakomь mêsti, li moli ga s pravimь srcemь, začь onь ne pomni veće ed'noga mêsta nere drugoga. Da koliko k stvari: bole ga e moliti v crikvi nere indi, začь ov'di imašь predь sobu sveto têlo Isuhrstovo. Govoru ošće, v crikvi[21] da more biti edanь človikь, koga e veće molitavь[22] slišana nere drugoga predь bogomь, koga molitavь hoće biti veće slišana; tvoê molitavь hoće v tovarištvo š nega molitavju predь boga poiti i hoće biti[23] ed'na priêta za drugu. Govoru tada i svršuju, da e bole boga moliti v crikvi nere indi, a to estь po računihь više rečenihь[24]. Treta sum'na estь ovo: gdo e veći uzrokь bilь verovan'ju ili[18] vera činiti mirakuli[25], ili[18] mirakuli činiti vêru? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da po vêri čine se mirakuli, ne po mirakulihь vêra, kako e to i'sto, da edanь

[1] razmisliti dobro. [2] ei e. [3] ti imaš'. [4] našei. [5] Ejugi. [6] reče nei isti êbolku. [7] se nei. [8] i u *b*: ga. [9] izneti. [10] »pregovaran'ê ka« iz *b*, u *a* piše: pregovoran'ê ko. [11] u *b* pobrskano: četrti račun' est', ka v ženi prebiva, est' protivna prvomu. [12] veruju. [13] dobro. [14] bogomol'ni. [15] *b* dodaje: i moglo bi tako biti, da e žen' veće spasenih' nere muži, ki užaju. [16] *b* nema od ovdje do: govoru. [17] dobro i zlo nere muži. [18] ali. [19] boga moliti. [20] ka. [21] da more biti v crikvi. [22] molitav' veće uslišana. (a odatle nema do: tvoê molitavь, a dalje je pobrskano; oće biti i imiti tovarišstvo š nega molitvu poiti pred' boga. [23] priêta edna za drugu. [24] imenovanih'. [25] mirakul'.

*

Digitized by Google

zalь človikь more činiti mirakulь, ako ima veru pravu. Kako e to is'to, č'te se ot Aleksandra, ki biše poganinь: jizdeći[1] onь po svetu naide 10 onihь prêstoli židovskihь, ki[2] bihu dilili se ot Erusolima, i budući rečeno emu[3], da su to oni ljudi[4] bêsni, ki su ubili[5] proroka[6] Eremiju i Zahariju, slišav'ši to Aleksandarь side[7] doli s kona i pokleknu na[8] zemlju i v'zdignu[9] ruci na nebo i moli[10] boga, da oni vrhi da bi se sklopili na kupь, a to da bi oni Židove zatvoreni bili nimi, kako[11] da bi oni Židove ne[12] izlezli vanь. Kako svrši molitavь[13] s pravu veru, tako se oni vrhi[14] stisnuše na kupь i tako stoe i današni danь, i te[15] gori ili vrhi esu zvani Kaspi. I po tomь računi znai, da e vêra učinila mirakule, ne mirakuli veru. Četvrta sum'na estь ovo, ako edanь človikь, ki bi se spovidalь[16] i ostavilь edanь grihь, e li otrišenь ili[17] ni? Na to ti od'govara pravda božastvena[18], da človikь more ostaviti ta grihь ili veće po d'va zakona. Prvo po šegi, drugo po neumen'ju. Govoru, ako ti[19] ostavišь po šegi, da ti nisi odrišenь i držanь si ispovidati[20] vse tvoe grihi, ke si bilь ispovidalь. Da ako ostavišь[21] po neumin'i, ti ošće nisi otrišenь. Računь estь, začь nisi ošće dobro razabralь tvoju kušenciju[22]. Govoru: dobro, ako bi ti učinilь, dobro razabralь tvoju konšen'ciju i grihь[23], a ostavilь edanь grihь ili[17] veće a zabilь[24] e, govoru, da si otrišenь. Da ako bi se spametilь[25] pot'le (na grihь) ili veće, ke bi zabilь, imašь[26] poiti terь se ispovidati ot onoga[27] ot' koga si bilь zabilь, a z drugihь[28], ke bi učinilь, da onoga[29], koga si se priê spovidalь, nisi ga dlžanь ispovidati[30]. A to govore naši dok'tori. Govoru ošće[21], ako hoćešь spovidati, ti imašь pitati ispovidnika[32] ot kazi biskuplihь, ako te more odrišiti. Ako reče, da te more, taki si sigurь, a[33] li reče, da ne more, a ti se ne spovidai[34] nemu. Govoru ošće, da si dlžanь is'kati dobra likara, ki umi očis'titi i zličiti rani[35] t'voe, ke su duhov'ne[36]. Zamiri, da, kada ti imašь nemoćь, ti išćešь[37]

---

[1] i ezdeći. [2] ki se. [3] nemu. [4] ljudi, v kih' biše duh' zali i bihu bisni. [5] bili ubili. [6] proroka božie. [7] i vssede. [8] doli na. [9] dvignu. [10] pomoli se k bogu. [11] tako kako. [12] nigdare ne. [13] svoju molitav'. [14] vrsi. [15] i ti vrsi i gore. [16] ispovidal'. [17] ali. [18] božastvena mudrost' i di. [19] ga ti. [20] si se. ispovidati opet' za sve tvoe grihe. [21] ostaviš' grih' po neumin'ju. [22] *b* nema od: govoru do: konšenciju. [23] tvoe grihe dobro smisliv' i v tom' ostavil'. [24] zabiv'ši (bez: e). [25] spomenul' potli na me grihe. (U *a* sam po *b* umetnuo: na grihь). [26] tada imaš'. [27] onih' grihov', kih' si. [28] i za ine. [29] onih', ke si bil' priê ispovidal', nisi ih'. [30] dodano: veće. [31] ošće tebi, krstênine, ako se oćeš' ispovidati. [32] ‚ispovidnika' iz *b*. [33] ako li. [34] ispovidai. [35] izličiti rane. [36] dušev'ne. [37] ‚išćeš' iz *b* u *a* opako: oćešь; u *b* išćeš' onoga, ki umi.

Digitized by Google

gdo umi dobro iz'viditi i zličiti[1] tvoju nemoćь telesnu, a[2] koliko više imaš' iskati dobra likara duši tvoei, da ne pogibne na viki[2]. I to est[3], koliko k tretomu dêlu, ki nasь uči mudrosti.

V subotu 4. pos'ta.

Poide Isusь na goru maslin'skuju[4] paki[5] tudie vrati se v crikavь. Sveti Ivanь na 8 kapituli knigь s(voihь).

Ove svete i posvećene besede esu rečene po[6] svetomь Ivani evanjelistu na 8 kapituli negovihь evanjelii. Govori evanjelistь, da budući Isusь[7] v crik'vi bi mu prikazana[8] ed'na žena, ka biše eta[9] v bludi od' pisacь i pariseovь, govoreći oni: meš'tre, ova žena sada ê(ta)[10] estь učinila preljubo deistvo. Moisêi v zakonihь negovihь zapovida, da bude kamenovana, a ti ča zapovidašь[11]? A to govorahu, da bi mogli Isuhrsta eti v govoren'i[12], rekući oni: ako[13] onь reče, da bude kamenovana, mi ećemo reći, da onь pripovida milosrdie a onь samь milosrdiê ne čini[14]; ako reče, da ne bude kamenovana, mi ećemo reći, da e proti zakonu Moisêovu[15], da[16] to po vsaki putь mi ga ećemo ueti. Govoru: tada[17] Isuhrstь prikloni se na zemlju, pisaše prstomь po zemli dva kratь, paki pod'vig' se i reče nimь: onь, ki e meju vami prez' griha, poč'ni ju kamenovati. I tada oni parisêi[18] z'gledahu se edanь drugoga govoreći: ni edanь nasь ni prez' griha, i tako gredihu vanь[19] po drugomь v'si osramoćeni i dobiti, da ne videhu[20], ča ot'govoriti. A Isuhrstь reče ženi: kamo biše ti, ki vaêhu na te? a ona reče: ne z'namь, gospodine. A Isuhrstь reče: nigdore li te ne osudi? a ona reče: nigdore, gospodi[21]. A Isuhrstь reče: ni ê tebi[22] ne osujuju, poi i ne sagreši veće, a to est, da ne budešь veće našas'ta v grihu. I to[23] e ištoriê svetago evanjeliê.

---

[1] izličiti. [2] Od ovdje do: I to je iz *b*, u *a* nema. [3] I to est' treti del', ki nas' uči mudrosti več'ne. [4] maslin'sku. [5] paki v jutro pride v crikav'. Ivan' na 8 kapituli (a nema: knigь s[voih']). [6] po evangjelistu svetom' Ivani. [7] Isuhrst'. [8] pripelana. [9] êta v preljubodiis't'vi i (od'?) knižniki i farisii govoreći: meš'tre. [10] êta est' v preljubodiênii, a Moisii v zakonih' negovih' zapovida takovih' kamenovati. [11] zapovidaeši. [12] v govoren'i êti. [13] kako. [14] nema ni čini. [15] Moisievu. [16] za to. [17] da tada Isus' preklon' se. [18] farisii zgledaše se. [19] van' edan' za drugim' vsi posramle[ni]. [20] viêhu. [21] gospodine. [22] te osujuju. [23] i to sveto evanjelie Ivanovo.

Digitized by Google

Od ovoga sveta i posvećena govoren'ê kara se edanъ velikъ grihъ, v' komъ[1] esu okalani[2] veliko ljudi sega svita, a to estъ preljubodeistvo, kimъ esu osvaeni ljudi sega svita pred' pravdu božastvenu, za ko pravda božastvena hoće dati kaštigu na tihъ takovihъ. Govori gospodinъ bogъ: da oću učiniti tomu plku, kako učinihъ onomu plku, od' koga se č'te v knigahъ ot'[3] čisla na 19 kapituli. Govori, da biše edanъ junakъ lêv'ita[4], a to estъ erêi[5], i pride v' edanъ gradъ i[6] svoju ženu večerъ[7], a ta negova žena biše vele lipa, i ne mogući stana naiti, edanъ ubogъ človikъ prie[8] ga na stanъ za ljubavъ božiju, i[9] tada ed'ni tovariši ed'nihъ zlihъ i nepočtenihъ mladihъ junakovъ, vidiše toga junaka, da biše vele lip', poidoše ti nečisti Sodomiti v' hišu[10] toga star'ca i po vsaki putъ hotihu ga[11] imiti toga junaka, a onъ[12] da bi oni ne učinili tolikъ grihъ i toliko mrzakъ[12], dopusti onъ[13] nimъ svoju ženu, a oni ju vzeše i v'su onu noćь nepočteno činiše š nu toliko, da ju umoriše. Paki[14] ju oni vzeše i ponesoše ju i postaviše ju pred' vrata[15] onoga star'ca. Dvignu se jutri onъ junakъ, naide svoju ženu mr'tvu; tagda[16] onъ vzdvignu oči svoi na nebo i reče: gospodine[17] bože moi, ne ćeš' li nakazati ta tolikъ grihъ, ki su učinili ti junaci[18]? I paki vze ju[19] na ruke svoe i postavi ju na tovorъ i ponese ju[20] v gradъ v domъ svoi[16] i s' te svoe žene učini 12 kusi i poide po 12 kolenъ Izdravilevihъ[21] i obisi v'[22] vsakom' koleni edanъ kusъ govoreći i kričeći: o ljudi kolenъ[23] Izdravilevihъ, kako morete trpiti tu toliku hudobu, da naše[24] têlo estъ toliko mr'sko ovašćineno i umoreno[25]? Tada dvigoše se v'si[26] 12 kolenъ Izdravilevihъ veliku furiju[27] i vzvapiše govore[28]: vsaki ka oruž'ju! Poidoše k' tomu gradu i vlizoše po sili va nь, i bi pob'eno onoga plka onihъ ljudi onoga grada 20 tisućь terъ 3 tisuća[29]. I to dopusti gospodinъ bogъ za tь grihъ. I govorimъ[30], da e gospodinъ bogъ nakazalь i hoće nakazati[31] trimi nakazan'i za tь grihъ. Prvo estъ oganъ, drugi

---

[1] v kom' nečistom' grihu esu ukalani mnozi ljudi. [2] ‚okalani' iz *b* u *a* ima: uvalani. [3] nema: ot' (nije čisla = *ἀριθμοί*, nego *χριταί* 19 i 20). [4] levjiti. [5] redovan'. [6] s. [7] edan' večer. [8] priê. [9] iz *b*: tada ed'ni tovariši, netočno u *a*: i ed'no e tovariš'stvo. [10] hižu. [11] nema: ga. [12] on' otijući, da bi oni. [13] mrzak' pred' gospodinom' bogom', dopusti im' v'zeti svoju ženu, a oni ju popelaše i vsu noć' toliku nečistoću i toliko nepoč'ten'e činiše š nju. [14] i po tom'. [15] vrati toga star'ca; i kada sta zajutra. [16] i tada on' podvignu [17] o gospodine. [18] ljudi. [19] ju v'ze na ruci svoi. [20] ju domov' i učini od' ne. 12 kusov'. [21] sinov' izdravile(vi)h'. [22] va. [23] kolena izdraileva. [24] naših' žen' telo. [25] nema: i umoreno. [26] vsih'. [27] s velikim' gnivom' i furiju. [28] nema: govore, već ima: nu vsaki k' oružju. [29] 20 ter' 3 tisuća. [30] govoru. [31] nakazati ta grih'.

Digitized by Google

estь moriê, treti estь nožь[1], ko[2] se zovu voiske, a toga imašь v mnozihь mêstihь pisano v svetomь pismi[3], kako bi od' Gomore i Sodome[4] i inihь 5 gradi, ki propadoše v glubinu og'nemь. Govoru tada, da[5] morešь razmisliti, koliko estь mrzakь gospodinu[6] bogu ta grihь, i ako si ga učinilь, prosi[7] prošćen'ê[8] ot boga i ne čini ga veće, a on' ti oće prostiti. Govoru[9], da mė morešь pitati i reći: po koliko načini se čini ta grihь ot' preljubodeistva? Na to ti od'govara sveti Avgustinь i di, da imaš' z'nati, da matrimonii estь stvorenь ot boga i estь[10] trimi zakoni. Prvo estь zdržati[11] vêru edanь drugomu[12], drugo roditi sini i h'ćere, treto naplniti sakramenatь[13] ot' matrimoniê[14], ki est' edanь ot' sakramentovь[15] crikvenihь. Govoru, da morešь učiniti preljubodêistvo v' trihь stvarehь. Prvo vêri[16], a to e po tri načini[17]. Prvi računь estь po vrimeni, a to da razumišь[18], da nimašь dati ed'nu mladu za ed'noga stara, a[19] ed'nu staru ženu[20] za ed'noga mlada[21], začь edanь drugoga pogr'jue i hote učiniti preljubodêistvo i vêru svete matrimonie[22] hote raz'biti; a to shaê[23] po računi od' vrimena[24], da bude edanь starь a edanь[25] mladь. Drugi način'[26], ki se more učiniti, estь proti vêri po računi[26] ot' zla tovarišstva. Govoru, da ti imašь gledati, s kimь pustišь op'ćiti tvoju ženu[28] ili[29] sestru[30] ili[29] h'ćerь[31], i ne da(i)[32] ei op'ćiti sa zalimi, začь ako bi ne bilo rufiêni i rufiênicь, ne bi bilo i kurabь[33]. Treti računь[34], po ki se čini ta grihь proti vêri, estь po računi ot prilike. Govoru, da edanь bogatacь nima vzeti ed'nu ubogu, a ed'na uboga nima uzeti[35] ednoga bogata. Računь estь, da ne budu imili uzrokь edanь drugomu[36]. I za to ti, mužu, imašь[37] vzeti ženu, ka e ed'naka tebi[38]. I tako[39], kako govorimь mužu, tako i ženi, a to da nimašь uzroka[40] učiniti grihь ot preljubodeistva, ki e proti vêri, ka[41] se ima obslužiti v svetomь[42] matrimoniju i pravomь. Drugi načinь estь ot preljubodêistva, ki se čini v rodu sinovь, ki su roeni[43] v preljubodêistvi. Govoru, da, kada ti to činišь, ti činišь d'voe veliko zlo.

[1] rat'. [2] ča se zove voiske, a od' toga. [3] nema: svetom'. [4] Sodoma i Gomora i druzih' pet' gradi, ki se propadoše v bezdnu sa ognem'. [5] da ti. [6] nema: gospodinu. [7] nema: prosi. [8] milosti od' gospodina boga. [9] govoru tebi tada, da bi ti mogal' pitati i reći. [10] nema: i estь. [11] držati. [12] g drugomu. [13] sakaramenti. [14] u *a*: matrimonie (opako). [15] sakaramen'tov'. [16] va veri. [17] načine. [18] raz'misliš' i razumiš'. [19] ni. [20] zenu staru. [21] mlada junaka. [22] svetoga matrimoniê. [23] ishaê. [24] vrimene. [25] drugi. [26] račun' po računi est'. [27] nema tu: po računi. [28] ženu tvoju. [29] ali. [30] sestru tvoju. [31] k'ćer'. [32] ne dopusti nei op'ćiti s. [33] zalih' žen'. [34] način'. [35] vzeti. [36] g drugomu. [37] ti imaš'. [38] proti tebi. [39] tako govoru ženi, a to da [40] uzrok'. [41] ka vera [42] v svetom' i pravad'nom'. [43] ki se rode.

Digitized by Google

Prvo zlo estь to, da si ti videlь mnogo kratь, da e mužь bilь ubilь svoju ženu[1] i bratь sestru, i drugi ljudi da se ubiêju[2]. Druga ričь estь tadba, da kradešь blago svoihь sinovь i daešь e[3] fotivomь. *Po*[4] *treti načinь činišь ta grihь proti sakramentu* svetoga matrimoniê[5], a to estь, kada ti činišь svoju ženu, kako da bi ti[6] činilь z ed'nu bludnicu čineći[7] kako čini živina. Govoru, da sagrišašь semrtno, i ona ka ti dopušća[7] činiti, začь vi ne isplnuete[8] sakramenatь svete matere crikve. Govoru ošće, da, ako nisi divica[9] i pristupašь k tomu sakramentu[10] i primešь[11] blagoslovenie ot popa, ti priimašь[12] prokletstvo ot boga[13]. Govoru ošće, da učiniv'ši ti ta grihь ti uriješь vse troistvo[14], kako e to isto, da ta sakramenatь[15] ot matrimonie naznamenue našega gospodina[16] Isuhrsta edinstvo, ko e učinilь i s ljudi sega svita. Govoru i svršuju ovь prvi delь, ako ti, mužu, ili ti, ženo, esi sagrišilь v preljubodêistvi, prosi prošćen'ê ot boga[17] s pravimь srcemь misleći[18] ne učiniti[19] veće, i ako ti učinišь tako, ti oćešь biti dostoênь slišati onь presveti glasь, ki reče Isuhrstь[20] onoi ženi preljubodeinici: idi[21] i ne tii veće sagrišiti. I to estь k prvomu delu[22] ot pr(avde).

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti nikoliko milosti ot' boga[23]. Govoru, da ti imašь činiti[24] tako, kako učini ona sveta i blažena Susan'na, ka obra[25] i z'voli umriti nere učiniti grihь[27] preljubodeistvo s onima nečistivima[28] sud'cema. Zamiri, da mužь i žena prie[29] izvoli[30] umriti telesnimь zakonomь nere sagrišiti grihomь veneliênomь[31]. Govoru, da, ako ti učinišь, da se budešь čuvati učiniti[32] ta semrtni grihь[33], kako učini blažena Susan'na, govorimь[34], da[35] gospodinь bogъ se oće smilovati na te na vomь sviti[36] i na nomь i oće te obarovati ot' mukь paklenihь, i oće ti dati životь vêč'ni, kako ga da[37] blaženoi Susan'ni, ka voli umriti nere učiniti grihь i uriditi boga i svoju dušu sagrišiv'ši[38] s onimi nečistivimi

[1] da e bil' ubil' muž' svoju ženu i brat' svoju sestru. [2] ‚ubiêju' iz *b*, u *a* je ê ispalo. [3] nema: e. [4] položito štampano je iz *b*, *a* opako: treti načinь, da činišь ta grihь, estь sakramenti sv. m. [5] nema: ti. [6] činiš'. [7] ka bi dopušćala. [8] isplnueta sakramenta. [9] čista divica, kada. [10] sakaramentu. [11] priemleš' blagoslov'. [12] priemleš'. [13] *b* dodaje: mesto blagoslovlen'ê. [14] sveto troistvo. [15] sakarament'. [16] gospodina našega. [17] vsemogućago gospodina boga. [18] i s tu misalju. [19] učiniti ga. [20] Isuhrst' reče. [21] poi, veće ne sagriši. [22] prvi del' od' pravdi [23] gospodina boga. [24] učiniti. [25] blažena žena. [26] izabra prvo umriti. [27] nema: grihь. [28] nečistima starcema. [29] priê. [30] ima izabrati. [31] od' preljubodiistva. [32] ‚učiniti' iz *b*. [33] grih' smrtni. [34] govoru. [35] da se. [36] svitu. [37] da' iz *b*. [38] ‚sagrišiv'ši' iz *b*, u *a* ima: sagrišiti a u *b* nema: nečistivimi.

Digitized by Google

star'ci. Govoru, da sveti Danielь piše od' ne govoreći; da d'va[1] nečista star'ca namurasta se va nu[2], ka bihota sud'ca plka židovskoga v gradi[3] babilon'skomь. Govori, da ta d'va star'ca skrista se va vrti, ki biše muža nee[4]. Pošad'ši Susan'na v' ta trav'nikъ[5] k' ed'-nomu studen'cu hoteći[6] oprati se i z'miti[7] se. A ta d'va nečista star'ca pritekosta k nei i[8] rekosta: ali pristani k nama, ali hoćeva na te reći[9] svedočastvo. Kada ta plemenita gos'pa sliša to, vz'dviže[10] oči svoi na nebo i reče: o[11] gospodine bože moi, pomozi mi, ako to učinimь, dušu z'gublamь, ako[12] ne učinu, têlo zgublamь[13], da bole mi e têlo zgubiti na semь sviti[14], nere[15] dušu na nomь svitu. Tada poče vapiti[16], i tudie poteče obitelь z[17] domu nee[18]. I ta nečista star'ca počesta vapiti[19]: mi sva ela tu ženu v preljubodeistvi s' ed'-nim' junakomь, ki uteče naju[20]. Tada[21] ta nečista star'ca osudista tu ženu[22], da ju imaju kameniemь ubiti[23] po zakonu nihь. Da bogъ[24] pomore nei i vdah'nu duhь[25] Daniela proroka, ki biše[26] vrimeni letь 12, i poče vapiti rekući: ê samь čistь ot te žene krvi[27] a toga[28] oću biti sudacь, ku vi ubiête[29] ne za krivine; obratite se na sudь pravi, ki ê imamь raz'suditi, začь[30] bogь mene e postavilь sud'ca od' toga. Tada slišeći to ljudi činiše vratiti[31] vaspetь ženu[32], a Danielь učini razlučiti oniju[33] nečast'niju star'cu ed'noga ot' drugago[34] govoreći[35]: o nečista i prokleta star'ca, sada vaju hoće anjelь boži ras'sići na kusi[36], i reče[37]: rci mi, v' komь mês'ti vidilь esi[38] tu ženu s' onim junakomь? A onь od'govori[39]: vidihь ê[40] va vrti. Reče Danielь: pod'[41] kimь drivomь vidil' e[42] esi? A onь reče: pod' ednu smokvu. I reče Danielь: salgalь[43] v' grlo tvoe, i postavi ovoga[44] k strani, i zapovida drugoga prizvati, i reče mu: r'ci mi: kadi si vidilь tu ženu s onimь junakomь? A onь od'govori i reče: va vrti. Danielь reče: pod' kimь drivomь vidil' e esi? a onь reče: pod' borovniceju. A Danielь reče: lažeši[45] v tvoe grlo, i reče: slišite vsi

[1] ta dva. [2] nju. [3] v zemli babilon'skoi. [4] ne. [5] va t' vrt'. [6] otijući. [7] izmiti. [8] u *a*: ali i, ali suvišno. [9] reći na te. [10] vaz'dvignu. [11] nema: o. [12] ako li ne učinim'. [13] sgublam'. [14] svitu. [15] nere zgubiti dušu. [16] vapiti velikim' glasom'. [17] iz. [18] ne. [19] vapiti rekući: ovo sva mi êla ovu ženu v' preljubodiistvi. [20] ki nama uteče. [21] i tako. [22] gos'pu. [23] pobiti po zakoni nih'. [24] gospodin' bog'. [25] duh' sveti v Daniela. [26] ki imiše vrimena let 12. [27] ‚krvi' iz *b* dodano. [28] toga dlga. [29] ućete ubiti prez' krivine; da. [30] zač' e mene. [31] vratiše. [32] blaženu Susanu. [33] ona nečista sud'ca. [34] drugoga. [35] nema: govoreći. [36] raz'sići na kuse [37] reče ed'nomu [38] esi videl'. [39] od'govori i reče. [40] iju. [41] da pod'. [42] ê. [43] pravo slagal' esi [44] i ostavi toga i reče: prizovi drugoga, i reče mu. [45] lažeš'.

Digitized by Google

ljudi[1], da govori[2] edanъ, da e vidilъ pod' smokvu, a drugi govori, da[3] pod' borov'niceju. Tada v'si ljudi počeše vapiti na niju, da budeta ona[4] kamenovana. I tako bi učineno[5], a Susan'na bi izbavlena ot one semr'ti po gospodini bozi. I tako govorimъ, da gospodinъ bogъ oće pomoći vsakomu človiku, ki se bude obarovalъ učiniti ta grihъ, i hoće se smilovati na te[6] na vomъ[7] sviti i na nomъ. I to e[8], koliko k drugomu delu ot' pravde.

Govoru v tretomъ delu, ki nasъ uči mudrosti. Govoru, da zamirišь ov'di 4 sum'ne. Prva es'tь ovo[9], da ki sag'riša veće učiniv'ši ta grihъ ot preljubodeistva, mužь ili[10] žena? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da koliko k bogu[11] oba ed'nako sagrišata; niš'tarь mane esu bila mnoga govoren'ê na to, da ki veće sagriša, mužь ali žena? Govoru, da m'nozi duk'tori govore, da veće sagriša mužь nere žena. Računъ[12] estь, da e mužь bliže bogu nere žena, začь prie[13] bi učinenъ[14] bogomь nere žena. I govore ošće drugi računъ, da[15] mužь ima biti mudrii i razum'nii nere žena. I za to govore oni, da mužь veće[16] sagriša. Ošće govore mnozi dok'tori, da žena sagriša veće[17] po m'nogo računi, i govore, da ot' griha žen'skoga[18] ishaêju m'noga zla. Prvo[19] estь sramota ne i nee[20] bližičastva, ka esu[21] veće nere muža. Drugo zlo estь, da shaêju[22] ž' ne velika sablažnen'ê i uboistva[23]. Govoru i svršuju ovu prvu sum'nu, da koliko[24] k muci i k' sagrišen'ju božiju oba ed'nako sagrišata i ote[25] pokoru ednako trpiti, ako bude grihь ed'nakь. Druga sum'na estь ovo, ako[26] žena ima se pustiti umriti prvo[27] nere učiniti grihь ot' preljubodeistva? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i sveti Av'gustinъ[28] i di, da ako učinišь grihь, ti zgublašь dušu, da ako ne učinišь, ti zgublašь telo. Vele[29] e gore zgubiti dušu nere telo, začь ed'na estь vola[30] dušev'na a druga e telesna. O-t-oga[31] imašь priliku ot' Susan'e, ka voli[32] um'riti nere dušu zgubiti s onimi star'ci. Treta sum'na estь ovo, ki grihь veći estь[33], ubiti materь ali[34] ženu?[35] Računъ estь ovo, da mužь i žena esu od' plti matere svoe i esu nošeni[36] v teli svoe matere[37] 9 miseci. Govoru, da sinь estь vazda držanъ[38] svomu ot'cu

[1] v'si ljudi slišite. [2] govore edan' da ih' e. [3] nema: da. [4] oba. [5] i tako kamenova niju. [6] nema: na te. [7] sem' svitu i na drugom'. [8] i to est' drugi del'. [9] ova. [10] ali. ‚[11] k bogu' iz *b*. [12] *b* nema: računъ do: začь. [13] priê. [14] stvoren'. [15] nema: da. [16] ‚veće' iz *b*. [17] veće sagriša. [18] ženskago. [19] prva. [20] ne bližić'stva. [21] nema: ka esu. [22] ishaê(ju) iž' ne. [23] ubiistva. [24] koliko k sagrišeniju pred' bogom' i k mukam' oba. [25] očeta ed'naku pokoru. [26] ako se. [27] ‚umriti prvo' iz *b*. [28] Aguštin'. [29] veliko. [30] ‚vola' iz *b*. [31] a od' toga. [32] voli priê. [33] est' veći. [34] ili. [35] ovdje je nešto ispalo i u *a* i u *b*. [36] ‚esu nošeni' iz *b* za: i estь nošenь, u *a*. [37] matere svoe. [38] nai više držan'.

Digitized by Google

i svoei materi. Govoru[1], da ti bi mogalь pitati i reći, da sveta mati crikavь dae veću pokoru onomu, ki ubie svoju ženu, nere onomu, ki ubie materь[2]. Na to ti govorimь[3], da[4] za to to čini sveta mati crikavь, da mužь ne bude tako hitarь k nožu[5] učiniti uboistvo[6]. Govorimь, da človikь oće vek'še vzdržan'e imiti materi[7] dati ed'nu polič'nicu nere svoju ženu udriti nožemь[8], i po tomь sveta mati crikavь dae vek'šu pokoru onomu, ki ubie svoju ženu, nere onomu, ki ubie materь[9], začь onь[10] hitriiši učiniti uboistvo proti ženi nere proti materi. Četvrta sumna est' ovo, ako gospodinь ili[11] sudacь prašća kaš'tigu ed'nomu[12] zločin'cu[13]? Na to ti od'govaramь, ako e vlašć'ne[14] gospodine sagrišen'e, onь[15] more prostiti kaštigu i krivicu, da ako e krivica proti dobru op'ćin'skomu, govoru, da nimašь prostiti delь pokore. Govoru[16], ako si sudacь ili pot'knežinь ili[11] gospodinь, i ti prav'du držišь, pokarai zločin'ce s milosrdiemь i čini da onь ponese pokoru za grihь. Govoru ošće, da onь, ki estь uzrokь zapačati pravdu da zločinacь ne bude kaštiganь, sagriša semrt'no i čini proti prav'di svoi. Govoru, dobro, da pogledašь človika, ki e sagrišilь i kakov' e grihь[17] učinilь, i ako e dobrihь priêtelь i kakova stan'ê e[18], ti imašь pokarati ga, ako e mladь, smilui se niki dêlь, ako e starь, tolikoe, i ako e priprostь[19] človikь, ošće se smilui na nega[20], ili ako e moć'ne nature ili mled'ne, imii milosr'die na nega i dai mu pokoru s milosr'diemь. I to estь[21], koliko k tretomu delu mudrosti.

V nedelju[22] 4. posta.

Poide Isusь prikь mora galileiskago[23], ko e tiberiit'sko[24]. Ivanь na 6 kapituli[25].

Ove svete i posvećene besede esu pisane po svetomь Ivani evanjelistu[26] na 6. kapituli negovihь evanjelii. Govori evanjelistь, da budući prešalь Isuhrstь more galileisko i tiberiêt'sko[27], poide na goru sa učeniki svoimi i[28] za nimь narodь mnogь[29]. Vidivь[30] Isuhrstь narodь

---

[1] da govoru, da bi ti. [2] svoju mater'. [3] odgovaram'. [4] da to načini sveta mati crikav'. [5] meču. [6] ubiistva nad' ženu. Govoru. [7] poseći na mater' i dati ei. [8] mečem'. [9] svoju mater'. [10] muž' veće pripravan' učiniti ubiistvo. [11] ali. [12] nema: ed'nomu. [13] *b* dodaje: ako sagriši v tom'. [14] navlašć'no gospodi sagrišen'e. [15] tada on'. [16] govoru, da, ako si pod'knežin' ali sudac'. [17] kakove grihi e učinil'. [18] e stan'ê. [19] priproš'ć'. [20] nema: i ako pa do: dai mu. [21] i to est' treti del' od mudrosti več'ne. [22] ‚V nedilju' iz *b* u *a* ima: nedle. [23] galilêskoga. [24] tiberiisko, i naslidovaše ga mnogi narodi. [25] dodaje: govori. [26] evanjelisti. [27] tibiriisko. [28] a. [29] mnogi. [30] vidiv'ši.

Digitized by Google

velikъ ljudi smilosrdova[1] se nad' nimi, začь jure bihu tri d'ni za nimь hodili a ne bihu jili[2]. Reče Isusь učenikomь, a veće[3] Pilipu hotejući ga iskusiti: kadi oćemo mi[4] vzeti kruha, da bismo mogli ta narodь nasititi? Reče Pilipь[5]: meš'tre moi, se[6] za 200 pinezь ed'va bi[7] moglo da bi v'saki edanь[8] žaložai prielь. Tada reče An'drii: meš'tre, ov'di estь edanь ditićь, ki ima 5 hlibь[9] eč'menihь[10] terь[11] 2 ribi pečeni, da ča e to toliko ljudemь? Tada gospodinь[12] Isuhrstь čini sesti vasь narodь doli na travu i prie[13] onihь petь hlibovь i zvedь[14] oči svoi na nebo i blagoslovi e i da e učenikomь, a oni razdiliše e narodu[15], da bi jili[16]. I jiše i biše siti v'si, a bi êd'šihь 5000 razvi[17] ženь i dit'ce. I kada oni od'jiše[18], zapovide Isusь učenikomь, da bi spravili one kus'ce i mr'vice[19], i kada[20] spraviše, biše nihь[21] 12 košnici[22] plnihь. I kada narodь vidi to čudo, počeše vapiti: v istinu, to estь istin'ni prorokь, ki e prišalь v'sa mirь, i hotihu ga krala učiniti. To e evanjelie postava[23].

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê plkь sega svita estь osvaenь[24] pred' gospodinomь bogomь od' ed'noga velika griha, ki estь ubois'tvo[25], ko uboistvo[25] se čini nadь ubozimi ljudi ot' tihь velikihь bogatacь[26], kihь[27] vapai estь pošalь pred' gospodina boga, i za tь grihь pravda božastvena hoće učiniti kaš'tigu[28]. Govori gospodinь bogъ: hoću poraziti ta plkъ nožemь[29] i gladomь, kako učinihь kralju[30] Senahirimu[31] sur'skomu, ot' koga se č'te v knigahь čisla na 30 terь 8 kapituli i na 40 terь 4 kapituli[32]. Govori čtenie[33], da ta kralь Senahirin'ski[34] pride okolo[35] grada[36] krala Ezekie s veliku voisku i posla mu govoreći, da bi se ne ufalь v[37] gospodina boga svoga, i da bi mu dalь gradь; ako[38] mu ga ne će dati, on' ga oće učiniti drob'nii nere e prahь i da ga ošće na žak'manь učini postaviti. Slišav'ši to[39] Ezekiê kralь i poide v crikavь i poče se moliti[40] govoreći: gospodine[41] bože moi, hoćešь[42] moći trpiti riči ove, ke govori ovь oholi človikь? Tada gospodinь bogъ sazva[43] Isaiju proroka i

[1] omilosrdova se. [2] ili. [3] a navlastito Filipu, hoteći. [4] mi oćemo. [5] Filip'. [6] ovo. [7] bi se kupilo, da. [8] li edan' založil'. [9] hlibov'. [10] êč'menih'. [11] i. [12] gospodin' naš'. [13] priêm'. [14] i vzved'. [15] narodom'. [16] jili. [17] razven'. [18] odjiše, reče Isus' i zapoveda. [19] mrive. [20] kada ih'. [21] ih'. [22] knestrige(?) plne. [23] nema: postava. [24] osvaen' est'. [25] ubiistvo. [26] i bogatih'. [27] kih' ubozih'. [28] kaštigu plku. [29] mečem'. [30] kralu. [31] Sinarihibu is Surie. [32] nema: i na 40 ter' 4 kapituli. [33] ‚čtenie' iz *b*. [34] Sinahirib'. [35] okolu. [36] grada Erusalima. [37] v ni ednu svoju moć' ni v g. boga svoega. [38] i ako bi mu ga ne dal', da ga oće vas' razvaliti i strti kako prah' a da ga oću vas' na žakman' navrići. [39] nema: to. [40] moliti gospodinu bogu. [41] o gospodine. [42] oćeš' li moći zatrpiti. [43] zapovida Isaiju proroku i reče mu.

Digitized by Google

reče mu: poi k' Ezekii kralju[1] i r'ci[2] mu, da samь uslišalь molitavь negovu i rci mu od' moe strani, da se niš'tare[4] ne boi, ê ga oću braniti[5] i obarovati[6] ot onoga človika[7]. Govoru, da onu noćь posla bogь[8] an'jela svoga[9] i[10] pobi onihь ljudi Senahirima[11] krala 100 tisućь terь 80 tisućь terь 5 tisućь. A to nakazan'e[12] posla gospodinь bogь za tь grih' ot' uboistva[13] i od' poražen'ê, začь onь biše prišalь vzeti i poraziti[14] gradь[15] i uziti ubozihь i bogatihь, a to ne biše ugod'no gospodinu bogu, da bi onь učinilь toliku hudobu. Govoru, da gospodinь bogь hoće poslati to nakazan'e na v'sakoga[16], ki učini grihь ot' poražen'ê. Govorimь[17], da ti bi mogalь pitati me i reći: ê vidimь, da ti govorišь, da ta grihь estь veliko mrzakь gospodinu bogu, dali otil' bihь[18] znati, po ki način' se čini ta grih' i po koliko načinov'[19] se more učiniti[20], a to da se budu[21] mogalь čuvati. Govoru, da[22] na to ti od'govara sveti Avgustinь i di, da morešь učiniti ta grihь po d'va načina[23]. Prvi estь v' naturi, a to estь tela človičaskago, a to est', kada ti ga[24] činišь uziti i[25] poraziš' ga v negovo têlo. Drugi načinь estь v ričehь[26] sega svita. Govoru, da ti činišь ta grihь po tri načini[27]. Prvi načinь e po pravdi, a to ni grihь, a to estь, kada ti prosišь tvoga stiskajući k prav'di a po prav'di, govoru, da ti ne sagrišašь. Drugi načinь e po priliki ot' neprav'de, a to estь, kada ti vzimašь po sili i po hin'bi i po ini zakonь po neprav'di, po komь ti porazišь t'voga iskrnega vzimajući negovo prez' negove[28] vole; za to čineći ti to vazda sagrišašь semrt'no. Treti uzrokь e, po ki ti morešь poraziti tvoga iskrnega, a to estь po veliki nemilosti, a to se more učiniti po d'va načina. Prvi estь v' dobri op'ćen'skomь, a to estь, kada si ti bogatь a ti držišь i tratišь dobro op'ćin'sko i kada stavišь silu na ubozihь i urijuešь ubogoga, kada onь ne more učiniti kako[29] bi ti otelь. Drugi načinь e, po komь ti porazišь[30] ubogoga, to estь po srići od' igre, za to z'nai, da vsaka igra estь grihь, i z'našь, da od' igre ishaê[31] m'nogo zla. Prvo estь, da urijuešь[32] gospodina boga sagrišajući semrt'no. Drugo zlo estь, da urijuešь dušu t'voju i odlučueši ju ot boga. Treto e tad'ba, a to

[1] k kralju Ezekiju. [2] reci. [3] nema: molitavь. [4] ništar'. [5] obraniti. [6] nema: i obarovati. [7] ohologa človika. [8] gospodin' bog. [9] svoega. [10] ki ubi. [11] krala Sinirahiba od' negove voiske 100 i 80 i 5 tisući. [12] nakazan'e. [13] ubiistva. [14] nema: poraziti. [15] grad' negov' i nemu i rubati i uziti i. [16] vsakoga človika. [17] govoru, da bi me ti mogal'. [18] bim'. [19] puti. [20] učiniti ta grih'. [21] budu bole. [22] nema: govoru, da. [23] zakona. [24] ga ti. [25] i paki. [26] ričih'. [27] načine. [28] nega. [29] i onako, kako bi ti otel'. [30] poražaš'. [31] ishaêju mnoga zla. [32] nema: od: gospodina boga do: dušu tvoju, a za tim opako: drugo est', da ju odljučueš' od' boga.

Digitized by Google

es'tь[1] mnogo kratь človikь krade, da bi imelь začь igrati. Četvrto zlo estь ožura, da on', ki[2] posujue na igri[3], čini ožuru. Peto zlo estь ubois'tvo[4], začь dovole kratь se človikь ubie nь ig'ri. Šesto zlo estь: to su[5] p'sosti boga i svetihь[6]. Sed'mo zlo estь, da človikь krade domь svoi i ženu i dit'cu pusti gladomь umriti[7], i žena učini[8] preljubodêistvo za ubožastvo. Os'mo zlo estь, da urijuešь sedamь milosrd'stvi. Deveto zlo estь, da urijuešь iskrnega[9] i boga, da raz'biêšь ljubavь ka bi imela biti meju tobu[10] i meju nimь. Govorimь[11], da d'êvalь postavi v' zari[12] edanь ponatь za pogr'en'e edin'stva božiê. Ošće postavi d'va ponta, ko estь na pogr'en'e nature umilen's'tva Isuhrstova[14], ka estь ed'na z božastvenu. Ošće postavi tri pon'ti na pogr'en'e svete troice. Ošće postavi 4 pon'te na pogr'en'e četirihь evanjelistь. Ošće postavi 5 ponatь na pogr'en'e[15] 5 ranь gospodina našego Isuhrsta. Ošće postavi 6 ponatь na pogr'en'e 6 milostinь duhov'nihь. Govorimь[16] tada[17], griš'niče, kolikь grihь činišь, kada ti porazišь tvoga iskrnega timi ričami[18] više rečenimi. Govoru i svršuju ovь prvi delь; ako si učinilь ta grihь, prosi[19] gospodina boga prošćen'ê i ne čini ga veće, i on' ti oće oprostiti[20] tvoi grihь na vomь sviti[21] i na nomь, i ne će poslati na te onь srdь[22] više rečeni. I to estь koliko k prvomu delu ot pravde božie[23].

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči nikoliko[24] naiti milosti od' gospodina boga. Govoru, da učinišь, kako reče[25] sveti Pavalь v svoemь apostoli. Govori[26], da učinišь kako Abraamь[27], ki ispudi vanь rabu svoju sinomь[28] svoimь fotivomь, ka raba[29] ne dopušćaše živiti pravu ženu[30], koi biše ime Sar'ra. Govoru, da Abraamь učini jisti kruhь[31] i vodu piti rabinu[32], koi biše ime Agarь[33], i spudi[34] ju vanь i sinom[35], komu biše ime Izmailь[36], ki priče nai prie[37] idole slaviti. Govoru i razumii to, ča e z'gora rečeno, i razumii duhovnimь

---

[1] est', da vnogo krat'. [2] ‚da on', ki' iz *b*, u *a* izlizano. [3] igru. [4] ubiistvo. [5] nema: to su. [6] svetih' božih'. [7] mriti. [8] učini ti preljubodiistvo. [9] ljubav' iskrnega, zač' ti raz'biêš'. [10] nema: meju tobu. [11] govoru. [12] on' znaide. [13] v zar' edno oko. [14] božiê, ošće postavi 2 pun'ta, ča est' na pogr'en'e nature i umilen'stva Isuhrsta, ka esta edin'na z božastvenu milostiju. Ošće postavi 3 punti. [15] nema. 5 ranь, do 6 punat'. [16] govoru. [17] tada tebi. [18] riči. [19] prosi prošćen'ê od' gospodina boga. [20] odpustiti. [21] svitu. [22] gniv' svoi. [23] od' prav'di božastven. [24] nema: nikoliko, *a*: milost'. [25] kako sveti Paval' reče v svoem' apostoli (u *a*. skraćeno: aple = apostolê; apostolь ovdje u značeńu 2. akad. rječnika na 95 strani. [26] govoru. [27] Avram'. [28] sa sinom' ne i svoim'. [29] rabine ne tiše dopustiti. [30] ženu Avramlju. [31] kruh' isti. [32] rabinju. [33] Agara. [34] ispudi. [35] sa sinom'. [36] Zmail'. [37] prvo.

Digitized by Google

zakonomь. Po Sar'ri imašь[1] razumiti volju tvoju, ka e gos'pa[2] nad' dušu tvoju, a po rabini, koi biše ime Agarь[3], razumii t'voju pametь, ka bi otela gospodovati nad' t'voju volju[4], a po sini Iz'maili ti imašь razumiti[5] tvoe grihe, a po Abraami ti imašь razumiti pravdu, ka ima izag'nati[6] nerazumь vanь svoga sina van s' hiše[7], to[8] estь grihь, i da činišь[9], da bude pilь vodu i jilь kruhь. Govoru, da po vodi razumišь skrušenie i žalostь, ku ti imašь imiti za grihi[10] i pokoru trpiti na vomь[11] svitu, i jis'ti od' onihь petihь hlib[12] i d'viju ribu, od' kihь spomina današ'ne evanjelie. Zamiri, da prvi hlibь e eč'menь[13] i žlkakь. Drugi hlibь e pokora, ku imašь činiti za tvoe grihi[14]. Treti hlibь estь sveta ispovidь, ku imašь činiti[15] za tvoe grihe. Četvrti hlibь estь traćen'e, ko[16] imašь činiti vsakomu, komu budešь[17] ča vzelь[18]. Peti hlibь estь divicionь, ki imašь imiti v gospodina boga za tvoe grihi[14] i sledujuće[19] o-d-obra v bole, da budešь mogalь preiti more galilêis'ko, a to e sa svitь, ko se more reći more žlko, ko more se[20] po tri računi prehaê. Prvi način'[21] se prehaê ob êdri. Drugi[22] način' se prehaê o veslihь, treti način'[23] se prehaê plavajućь[24]. Govoru prvo, da esu nici, ki prehaêju[25] o êd'ri. To su[26] oni, ki umiraju prez' semrtnoga griha[27] s milostiju svetago duha[28], kako esu bili sveti, ki su tudie pošli v carstvo[29] nebeskoe, častь i slavu. Govoru ošće, da esu[30], ki prehaêju[31] na veslihь, a to esu dobri redov'nici, ki prehaêju obslužujući svoi redь i zapovidi božie[32] i svoihь stariihь i[33] učeći svoi plk', da bi ne pogibli ti, ki plavaju, i da bi e svoim' trudom' pripelali va no tiho pristanišće, a to est' v cesarstvo nebesko, i nastoeći[33] i inimi dobrimi deli. Govoru ošće, da esu nici[34], ki prehaêju plavajućь, a to estь vele[35] s veću i težu[36] fatigu, a to estь v'sa op'ćina krst'ênska[37], ki nisu v redu ni ed'nomь[38] nere[39] va nomь, da su v Hr*i*sta verovali, a ti su vodi[40] v'nut*a*rь do grla, a to estь v blazi sega svita, a ti prikь gredu s velikim' trudomь

---

[1] ti imaš'. [2] ka gospodue. [3] Agara. [4] volu tvoju. [5] nema od ovde do: razumiti. [6] van' izignati. [7] is hiže. [8] a to. [9] učiniš', da bude il' kruh' i pil' vodu. [10] grihi tvoe. [11] sem'. [12] hlibov' i od' d'viju. [13] od' ečmena. [14] grihe. [15] učiniti. [16] ko ti imaš' učiniti. [17] si. [18] krivo vzel'. [19] nastoeći od dobra na bol'. [20] se prehaê po tri račune ili po tri puti. [21] prvi način' est', po kom' se to more prehaê, a to est' na êdro. [22] po drugi. [23] po treti zakon'. [24] plavajući. [25] prehaêju to more. [26] a to esu. [27] griha smrtnoga. [28] duha svetago. [29] cesarastvo nebesko s veliku častiju i slavu. [30] esu druzi. [31] prêhaêju to more. [32] gospodina boga. [33] Od ovdje do: i inimi je dodano iz *b*. [34] treti ljudi, ki prehaêju to more plavajući. [35] nema: vele. [36] teš'ku fatigu i trudom'. [37] plka kršćanskoga. [38] nema: ni ednomь. [39] nego da su. [40] va vodi.

Digitized by Google

sega svita, začь oni prikь gredu plavajući po blazi i po deletihь i po trudi i po žalosti[1] sega svita a[2] ti prik gredu s velikim' trudom' sega svita, ki se trpi po mnogo računi sega svita. I to estь[3] koliko k drugomu delu.

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči nekoliko mudrosti. Govoru, da zamirišь ov'di 5 hlibov', ko e 5 naukovь, ki hote biti prud'ni duši t'voei. Govoru, da prvi hlibь estь mater'ni, drugi e mud'ri, treti estь pokor'ni, četvrti estь posvećeni, peti est' božastveni. Govoru, da prvi hlibь estь zvanь mater'ni. Zamiri, da ti imašь jis'ti hlibь, ki estь prave fatige i truda[5] tvoga, i ne tii[6] jisti hlibь od' žalosti ubozih'[7], kako čine oni mizite[8] i kako čine prokleti ožur'nici i tršci[9] i meš'tri i vsake vrste ljudi, ki ne živu od' svoe fatige[10] nere od' ubozihь ljudi držeći nihь blago hineći nihь trudь[11] prodajućь[12] kupujućь. Govoru, da ti jidu hlibь bolez'nivi. Govoru tebi, ki grešь po božiju putu[13], da imaš' jisti[14] hlibь od' svoga[15] truda, ako oćešь imiti dobro i rados'tь na semь sviti[16]. Kako estь to is'to, govori sveti duhь[17] po ustihь proroka[18]: blaženь oće biti onь, ki bude jilь[19] hlibь ot truda ruku nega, i blažena oće biti žena nega kako rozga, ka e plodovita[20], i hote stati sinove nega kako mladice maslini[21] okolo stola negova. Govoru, da ta hlibь mater'ni[22] dobiva se s trudomь i s rados'tiju i slat'kostiju i ji[23] se s obiteliju. Drugi hlibь zove se[24] mudri, ka mud'rostь dobiva se s veliku fadigu[25], i kada si ju dobilь, ti ju[26] uživašь slat'kostiju[27] i nastoišь s velikimь vesel'emь; kada se boišь boga, primišuešь[28] i mudrostь tvoju[29] k spaseniju iskrnega tvoga[30] a za ljubavь božiju. Govoru tebi, ki jišь hlibь boleznivi, učini kako govori prorokь po svetomь duhi[31], da se d'vig'nešь. Govori od griha, ki[32] sedišь v' nemь i nauči se mudrosti, ka te pripela v strahь boži. Govori prorokь: počelo[33] premudrosti strahь boži[34]. Treti hlibь estь vazvanь[36] pokor'ni, a ta hlebь vele sladakь[37] i dobarь, kada se dobude[37], a dobiva se s velikimь trudomь, a to estь, kada učinišь pokoru[38] ot tvoihь grihovь, i kada si svršilь pokoru, ti ostaešь vele[39] veselь. Kada si ti jilь tvoga hliba slat'koga[40], ti ostaešь priêtelь

[1] žalostih'. [2] od ovdje do: I to je iz *b*. [3] i to est' drugi del' od milosti božastvene. [4] zvan' est'. [5] truda pravoga. [6] ne ji hliba. [7] ‚ubozih' iz *b*. [8] mnozi oni misite. [9] krivi trš'ci. [10] fatige. [11] blago i trud'. [12] prodajući i kupujući. [13] božim' putem'. [14] isti. [15] tvoga. [16] svitu. [17] duh' sveti. [18] proroka Davida. [19] il'. [20] ‚kako rozga, ka e plodovita' je iz *b*. [21] od masline. [22] pravi. [23] uživa se sa. [24] se zove. [25] fatigu. [26] nema: ju. [27] nema: slat'kostiju tu, već iza: vesel'em'. [28] pridružueš'. [29] tvoju mudrost'. [30] tvoga iskrnega. [31] duhu. [32] ti ki. [33] načelo. [34] gospodni. [35] zvan'. [36] est' sladak' vele i. [37] dobiva pravo. [38] pokoru pravu. [39] vas'. [40] *b* dodaje: od' pokore.

Digitized by Google

boži. Četvrti hlibъ estь posvećeni, a to estь presveto têlo Isuhrstovo, i kada priimašь[1] ta hlibь, kršćeniče[2], ti ga imašь prieti strahomь[3] počtujući[4], koliko nai veće morešь i prieti ga, ča nai dostoinie morešь, i kada ga[5] primešь, ti oćešь ostati vasь kun'ten'tь, i oće te[6] obarovati od semrtnoga griha. Peti hlibь estь zvanь božastveni, ko estь slat'ki i milosrdivi[7] Isuhrstь, ki govori: ê samь hlibь živь[8], ki samь prišalь s nebese[9]. Govoru, da ta hlibь[10] dobiva se s velikimь trudomь. Govoru[11], da dobiva se ta hlibь dobri nebeski z dobrotami, a to estь vêra, ufanie, ljubavь, prav'da, mudrostь, kripostь, strpenie[12] i smerenie, i v'saka ina dobrota, ka se more zreći[13] i pomisliti. A paki, kada mi budemo v cars'tvi nebeskomь[14], mi oćemo s radostiju jis'ti[15] ta hlebь, a to es'tь gospodina našego[16] Isuhrsta, razmišlujući[17] ono sveto troistvo[18] dajući namь stanovito božastvo na vomь[19] sviti i na nomь. I to estь koliko k tretomu delu[20].

V ponedil*a*kъ 5. posta[21].

Bliz' biše paska, prazdnik' ijudiiski, vnide Isus' v Erusalim' i naide ondi prodajući. Ivan' na 2 kapituli govorit'[21].

Ove svete i posvećene besede rečene su[22] po svetomь Ivani evanjelistu na 2 kapitula negovihь evanjelii pisane. Govori sveti Ivanь, da budući Isuhrstь prišalь v crikavь v danь prazdnikь naide on'di, da se činaše trgь, i ne more toga trpiti. Izag'na vanь vsihь ki tržstvo činahu i ožuru, govoreći onь: dom'[24] moi domь molit'vi, a vi stvoriste pećinu razboinikomь. Vidiv'ši to farisêi rekoše Isuhrstu: v'koi moći[25] to činišь? Tada odgovori Isuhrstь i reče: razorite crikavь siju, i po trihь d'nehь saziju ju. A oni od'goriše i reše[26]: ot'ci naši 40 letь staše terь 6[27] sazidati ju, a ti govorišь, da v trihь d'nehь hoćeš' ju sopetь[28] načiniti[29]. Zamiri, da Isuhrstь[30] ne govoraše od one crikve sega svita, da govoraše od' svoga têla malo ne izreći[31]: vi oćete ubiti ovo têlo, ê[32] paki po trihь d'neh' vstanu, i paki[33]

[1] priemleš' ta. [2] o hrst'ênine. [3] s velikim' strahom'. [4] poč'tujući ga. [5] ga tako dostoino. [6] te bog'. [7] milostivi. [8] živi. [9] nebes'. [10] hlib' nebeski. [11] nema od: govoru do: dobrotami. [12] strplenie. [13] reći. [14] v nebeskom' cesarastvi. [15] uživati. [16] našega. [17] naslaêjući se i gledajući. [18] troistvo, ča est' ot'ca i sina i duha svetago. [19] sem' svitu i na drugom' va viki. [20] delu od mudrosti. [21] u *a* svega toga nema, uzeto je iz *b*. [22] esu rečene. [23] prazdnika. [24] to e dom'. [25] ku oblastiju ali moćiju. [26] rekoše. [27] 40 ter 6 let' staše otijuć' sazidati (bez: ju). [28] opet'. [29] sazidati. [30] gospodin' naš' Isuhrst'. [31] govoraše, da. [32] a ê. [33] i tada po tom'.

Digitized by Google

vi oćete razumiti, v' koi moći ê činu[1] to. A oni ne razumiše to[2], i počeše ga hvaliti govoreći: mi znamo, da si ti dobarь človikь. A Isusь nimь ne verovaše, začь onь z'naše, da[3] ga nenavidehu. I to estь[4] postava svetago evanjeliê.

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê plkь sega svita estь osvaenь pred' gospodinomь bogomь za edanь velikь grihь, ki se zove nenavistь. I za t' grihь oće gospodinь bogъ poslati kaš'tigu vrhь[5] plka krst'ênskoga. Govori gospodinь bogъ: a ê[6] oću učiniti tomu plku, kako učinihь Kainu, ki ubi brata svoego[7] Abela za nenavidostь[8]. Govoru, da ide za tь grihь i rasteče[9] se po svitu i učini zalь konacь, da[10] onь bi ub'enь v' ed'noi dubravi[11] i bi osuenь. Govoru, da zamirišь, koliko zlo čini[12] ta nenavidos'tь[8] stvoren'ju segasvit'nemu[13]. Nai priê[14] učini Adama učiniti grihь, i pakь bi izag'nanь[15] iz raê zemalskoga i pride semrtь[16] na si svit' za nenavidošćь[17] d'êvlu, ki nenavideše[18] stvoren'e[19] sega svita, i bi pod'loženь[20] ka vsimь nečistoćamь sega svita, ke se mogu reći i pomisliti: k[21] gladu, žei, zimi i teplu i v'sakoi riči do naiman'šega čr'va, i znamo da[22] mi smo podloženi[23] i ka v'simь nemoćamь i v'nutarь do semrti. Govoru, da nai prie za grihь ot' nenavidos'ti[24], ku nasь nenavidiše[25] d'êvalь, učiniль nas' e pod'loženi[26] v'simь nečistoćamь, ke samь rekalь zgora. Govoru, da ti bi[27] mogalь pitati i reći: od'kudь[28] ishaê ta nenavidošćь[29]? Na to ti od'govara sveti Av'gustinь i di, da m'noga telesa protive se ed'no drugomu, a to e, da e razdenostь[30] od natüri i moćnosti ed'noga[31] do drugoga. Govoru[32], da estь ed'na pića, ka prudi ednoga životu a drugoga životu škodi. Kako to estь isto, govoru, da kruhь prudi človiku a kragulu[33] škodi. Ošće vidišь, da êdь es'tь prudanь[34] z'mii, a človiku š'kodanь[35]. Govoru[36], da kako e têlo razlučeno vanь nature, tako mu š'kodi. Govorimь[37] tada, da nenavidostь[38] ishodi s[39] tela razlučena, a to e s[39] tela zla i nečis'ta, ko nenavidi svoga iskrnega, i z'nai, da nenavidostь[38] ishaê po četirihь načinihь. Prvi načinь estь[39]

[1] ku moć' ê činju to. [2] toga. [3] da govorahu po nenavisti i da ga nenaviêhu. [4] est' evanjelie rečeno, kako stoi. [5] vrhu. [6] nema: a ê. [7] svoga. [8] nenavist'. [9] pride hodeći po svete. [10] i. [11] gori, zač' hoêše na četverici kako pas' mànen' i pogibe i v viki bi osuen'. [12] učini. [13] sega svita. [14] prvo. [15] iz'gnan'. [16] smrt'. [17] nenavist' d'êvlju. [18] nenaviêše. [19] ‚stvoren'e' iz *b*. [20] pod'ložan'. [21] nema: k. [22] ‚i znamo, da' iz *b*. [23] pod'ložni svakoi nemoći. [24] nenavisti. [25] nenaviêše. [26] pod'ložnih'. [27] bi ti. [28] kuda. [29] nenavist'. [30] ‚razdenostь', možda: razdêl'nostь ili razdêlenostь; u *b* ima: razdileno. [31] od' ed'noga. [32] *b* nema od: govoru sve do: škodi. [33] kragulju. [34] prudi. [35] škodi. [36] nema od: govoru do drugoga govoru. [37] govoru. [38] nenavist'. [39] is. [40] zove se strah'; drugi se zove biti z vana; treto se zove sum'nen'e; četvrto se zove žalovan'e od dobra iskrnega.

Digitized by Google

strahь zvanь, drugi načinь estь zvanь odrišen'ê, treto estь zvanь sumnen'e, četvrto e z'vanь žalovan'e iskrnega dobra, a to estь nai gore. Govoru, prvi[1] estь z'vanь strah', a to estь, kada ti vidišь ednoga, da onь zlize[2] na visoko blagomь i imen'emь, i da se[3] boiš', da ti ča ne naškodi ali na životь ali na blago ali na glasь ali na ino dobro, ko estь tvoe, ali ako se boišь, da negovimь dobromь ne naš'kodi dobru op'ćin'skomu. Govorimь[4], da to ni grihь nenaviditi da i kun'ten'tь biti vsakomu nega zlu[5], a to za[6] uzrokь, da onь zalь človikь, a to, da ne bude imelь moćь[7] žalostiti tebê ili[8] činiti proti dobru op'ćinskomu, li ne budi uzrokь, da[9] si kuntentь negovu zlu za uzrokь toga mašćen'ê. Govoru, ako se ti raduešь negovu zlu za uzrokь tvoga mašćen'ê, ti sagrišašь semrt'no; da ako bi kun'ten'tь za uzrokь prav'de, da bi pravda imila svoju spravь[10], da to ni grihь. Kako e to is'to, spominai[11] se, da gredući sini[12] Izravilevi[13] z' Ejupta radovahu se, da paraonь[14] pogibe s voi svoimi[15] v mori črm'neemь[16]. Govoru, da oni ne biše[17] kun'ten'ti zlu[18] nihь, da biše kun'ten'ti osloboeniê svoga. Drugo[19], ko čini ta grihь, ko estь z'vano odrišen'e, govoru, da to estь dobro za te, a to estь, kada ti vidišь ed'noga ili[20] veće, ki su v milosti boži, ali kada slišiš' govoreći od' ed'noga svet'ca ili dobra človika, ki su v' cesarastvi boži, govoru, da videći se ti odrišenь[21] od' onoga dobra, ko oni imaju sada, govoru, da zavidiv'ši[22] ti nimь, da[23] ti nimašь onu milostь, ku oni imaju ot' gospodina boga, ti ne sagrišašь, li ne budi žalostanь dobra[24] iskrnega duhov'noga i teles'noga, ko oni imaju. Treto[25] dobro e zvano sum'nen'e, govoru, da to, kada ti li oćešь suditi mudrostь božiju, a to estь kada ti vidišь ed'noga zla[26], da ima dobro, i paki ti vidišь, da edanь dobarь ima[27] zlo, i v tom' imašь zavidostь[28], govoreći, da[29] dobarь ima zlo a[30] zalь ima dobro, govoru, da ti semrt'no sagrišašь, da daešь uzrokь boži mudrosti, začь ti ne z'našь, da ono dobro, ko ima onь zalь mužь[31], a koe gospodinь bogь čini za dobro negovo, govoru, človikь[32] zali e učiniłь niko dobro, da ga[33] oće platiti go-

---

[1] naiprvi. [2] pride. [3] se ga. [4] govoru. [5] ‚zlu' iz *b*. *a* ima: zla. [6] da e. [7] moći. [8] ali. [9] od: da si pa sve do: pravda nema u *b*. [10] svoi račun'. [11] spominam' se. [12] iz *b*: gredući. [13] Izdravilevi iz'. [14] faraon'. [15] i voi negovi. [16] črmniem'. [17] bihu. [18] pogibeli. [19] drugi način' se zove biti z vana. Govoru, da to est' dobro. [20] ali. [21] biti z vana. [22] zavideći. [23] za to da. [24] za no dobro tvoga iskrnegu ili duhov'no ili teles'no. [25] treti način' se zove sumnene, a to est' kada ti li oćeš'. [26] zla človika. [27] da ima. [28] zavidošć'. [29] da ta dobri. [30] a ta zali. [31] on' človik'. [32] da on' človik'. [33] za ko ga oće g. bog' platiti.

*

Digitized by Google

spodinь bogь na vomь[1] sviti; govoru, da onь človikь dobri, koga ti vidišь trpeći ko[2] zlo na semь sviti[3], nimašь[4] suditi, začь ti ne z'našь, zač' mu bogь dae ono zlo na semь sviti[3], i ne znašь, ako e ono na negovo osuen'e ali na negovo spasen'e. I za to govoru, da ti nimašь suditi to, ča čini božastvena mudrostь proti nega stvoren'ju, začь onь[5] ne čini nigdare nere dobro i stanovito isto. Četvrti načinь estь zvanь[6] žalovan'e ljuc'koga dobra. Govoru, da ta nenavidostь[7] estь vsagda[8] semrtni grihь, i ot toga griha ishaê petero zlo. Prvo zlo e nenavistь[9]. Kako e to is'to, da vidiv'ši ti tvoga iskrnega, da on bole nosi svoju stvarь[10] nere ti, tudie[11] ga nenavidišь, a to[12] prihaê v[13] vsihь oficiêhь[14] i meštriêhь. Drugo zlo estь zlo[15] govoren'e od'[16] tvoga iskrnega, da ti vazda[17] hodišь i govorišь zlo do tvoga iskrnega onomu[18], ki mu dobro oće, a to činišь postaviti ga v nenavistь[19] onomu, ki mu dobro oće. Treto zlo estь uboistvo[20], a to da zlo govorišь do nega hotijući mu vzeti negovь[21] dobarь glasь. Četvrto zlo e žalovan'e, ko is'haê s[22] toga, kada ti vidišь svoga iskrnega, da bole nosi svoju stvarь nere[23] ti, govoru, da ti budešь toliko žalostanь hodeći[24], educi, p'jući i ne hoteći viditi ni ed'noga dobra negova. Peto zlo estь radostь, ku ti imašь viducći[25] zlu stvarь svoga iskrnega. Govoru, da vidiv'ši ti to i veseliš' se negovi š'kodi i nega[26] zlu, to čineći ti vazda sagrišašь semrt'no. Računь estь, da ti činišь proti redu ljub've, ka bi imila biti meju tobu i meju nim'. Govorimь[27], da gospodinь bogь oće nakazati velikimь nakazan'emь[28] ta grihь na tomь sviti[29] i na nomь. I to estь, koliko k prvomu delu, ki pristoi k pravdi božastvenoi.

Govoru v' drugom delu, ki nasь uči naiti milostь ot boga[30]. Govoru, da razmislišь ovo sveto proročastvo, ko e pisano v knigahь carskihь[31] na 5. kapituli. Govori, da va vrime Solomunovo[32], kada biše onь[33] kralь va Izdravili, pridosta preda nь[34] d'vi ženi blud'nici, ki stoêhota[35] v' ed'noi hiši[36], i vsaka imiše sina. Ča[37] hoti nesrića, da ed'na udavi svoga sina pod' sobu speći. I kada oćuti i vidi, da sinь

[1] sem'. [2] ko godi. [3] svitu. [4] nimaš' ga. [5] oni ne čine. [6] se zove. [7] nenavist'. [8] vsagda est'. [9] nenavidost'. [10] stvar' svoju i svoje dugovan'e. [11] nega. [12] to nai veće. [13] va. [14] oficiêlih' i v meštrih'. [15] nema: zlo. [16] do. [17] vsagda. [18] na ime pred' onim'. [19] v nepriêzan' i v' nenavist'. [20] ubiistvo. [21] negov' glas' počten' i dobar'. [22] od'. [23] nego. [24] i jiduci i p'juci i hodeći ne otijući viditi. [25] videći ti tvoga iskrnega zlo noseći stvari svoe ili dlgovan'e svoe. [26] negovu. [27] govoru. [28] zakonom' i velikim' nakazaniem'. [29] svitu i na drugom'. [30] gospodina boga. [31] cesarskih'. [32] krala Salomuna. [33] on' biše. [34] pred' nega. [35] stahota. [36] hiži. [37] nema: ča.

Digitized by Google

ee[1] biše mr'tav', dvig'nu se i v'ze sina svoga[2] mrtvoga i postavi[3] ga v postilu onoi svoei tovarišici[4] a nee[5] živago[6] v'ze i postavi ga poli sebe. I kada se[7] ta nee[1] tovarišica probudi i naide sina[8] mrtva i tudie vsta i važ'ga sviću, i pogleda i vidi da ni[9] sinъ nee, i tada bi veliko karan'e meju nima: govoraše ed'na[10], da e sinъ tvoi mrtavъ, a[11] druga govoraše, da e tvoi sinъ mrtavъ. I tako poidosta pred' krala Solomuna, govoreći pred' nimь to isto pregovaran'e, ko[12] biše meju nima. Slišeći to Solomunъ[13] čini ov'di[14] prinesti nožь[15] i zapovida, da[16] onь ditićь živi bude ras'sičenь na polь i da dadu edanь polь ed'noi a drugi drugoi. Slišeći tu sen'ten'ciju[17] ona, ka biše umorila sina svoga i reče: gospodine moi[18], ê samь vele kun'ten'ta. Tada od'govori mati vlašća živoga otročića i reče: gospodine moi, srce me moe boli sina moga radi, daite ga nei a ne ubiite[19] nega. A druga govoraše: ni tebi ni mani, da[20] obima razdeli se. Tada kralь poz'na, da ona, ka ne tiše da bi ub'enь otročićь, da e mati nega, zač' ju srce boleše[21], i reče[22]: daite nei dite živo, ne ubiite[23] nega. I kada ljudi vidiše toliku mudrostь, ku biše dalь bogъ[24] nihь gospodinu, zahvališe bogu[25]. Govoru tebi, grišniče, da morešь razumiti, da ti[26] d'vi ženi bludnici, ki pribivahota v' ed'noi hiši[27], to estь tvoê vola i nerazumь t'voi[28]: nerazumь estь ubilь i zadavilь pravdu, ka ima[29] živiti, i tebi govoru, da nerazumь i vola činita kar'bu[30] za sina živoga, ko estь razumь. I govori vola k nerazumu: ti si[31] ubilь tvoga sina. Govori[32] nerazumь: pače si[31] ti ubila tvoga. Vidiv'ši tu[33] kar'bu, ka e v duši t'voei, ti imašь poiti pred' krala Solomuna, ko e gospodinь bogь, i prositi za pravde, a onь hoće od'lučiti po prav'di i hoće vrnuti sina živoga vlašćei materi negovi, ko estь vola, ka oće odlučiti, da bude na kupь razumь s volju božiju, a on' se oće smilovati na te na vomь svitu i na nomь[34]. To estь koliko k[35] drugomu delu[36].

Govoru v tretomь delu, v' kom' se[37] uči mudrosti. Za to zamiri ov'di[38] tri sum'ne, ke su[39] k našemu nauku. Prva sum'na estь ovo,

---

[1] ne. [2] svoga sina. [3] pod'loži. [4] one svoe tovarišice. [5] ne. [6] sina. [7] se probudi. [8] dite mrtvo. [9] ne biše ono sin' ne. [10] ed'na drugoi. [11] a sin' moi est' živ', i tako pridosta. [12] ko i prvo meju sobu činahota. [13] kral' Solomun' i učini. [14] nema: ov'di. [15] meč'. [16] da se ono dite živo razsiče na dva pola.' [17] šen'ten'ciju. [18] *b* nema sve do drugi put: gospodine moi. [19] ubiêite ga. [20] nego da. [21] bolaše za nim'. [22] reče kral'. [23] i ne ubiêite ga. [24] bog' dal'. kralu nih'. [25] gospodinu bogu. [26] tê. [27] hiži. [28] tvoi nerazum', a. [29] bi imela. [30] karabu. [31] esi ubil' sina tvoga. [32] govori paki. [33] ti tu. [34] drugom'. [35] g. [36] delu od' milosti božastvene. [37] ki nas' uči. [38] nema: ovdi. [39] nema: ke su.

Digitized by Google

ki e onь grihь, ki e nai[1] veće pokaranь od' gospodina boga, e li[2] nenavidostь[3] ali skupostь? Na to ti od'govara božastvena mudrostь[4], da zamirišь ov'di d'vi riči, ke su[5] ovo. Govoru, da imašь z'nati, da gospodinь bogъ estь vele pokaralь grihь duhov'ni, a skupostь i ozura estь grihь telesni. Govoru, da gospodinь bogъ estь vele pokaralь grihь od skuposti i od ožure i od šimonie, začь ta grih' se vraća[6] k š'kodi iskrnega na semь sviti[7]. Govoru, da[8] gospodinь bogъ da e mnogo kratь pomastilь[9] te grihe. Govoru, da nenavidostь[3] e grihь duhov'ni[10] i ta grih'[11] e stvorilь gore ljudemь sega svita, zač' e osudilь dušu i telo. Zamiri, koliko z'la stvorila estь nenavidošćь[3] ljudemь sega svita. Govoru, da d'êvalь vidiv'ši[12], da bogъ biše človika učinilь k svomu podobstvu i k svomu blaženstvu[13], a to, da bi naplnilь stoli[14], ki bihu prazd'ni, ot' kihь biše zvrženь[15] d'êvalь za negovu super'biju. Govoru, da d'êvalь poče nenaviditi toliko Adama i Eugu[16] znajući i videći, da v'se[17] stvoren'e ima iziti ž niju, govoru, da ide i poče tentati Eugu od' griha gȯltonie[18]. Toliko ihь ten'ta, da čini[19] sagrišiti oba d'va, i bista izag'nana[20] z raê zemalskoga, i ostaše v nemilosti gospodina boga oni i mi, i učiniše nasь podlož'ni[21] grihu[22] od' začet'ê i vsakoi nemoći. Govore naši doktori, da za nenavistь d'êvlu[23] vlize v' nasь semrtь têles'na i bismo izagnani[24] vanь od' griha[25] i osta u nas' v'se vonjuće za grihь od nenavidosti. Govoru i svršuju ovu prvu sum'nu, da grihь od' nenavidosti vek'ši i estь pokaranь od' gospodina boga, začь estь duhov'ni. Govoru, da Zidove nenavidehu gospodina Isuhrsta, začь viêhu, da biše razum'nii od' nihь. Druga sum'na e, ča e veći uzrokь ali prilika od' nenavidosti ali nenavidostь ot' priliki? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da esta d'vi priliki, ed'na se zove naturala, a druga prihod'na, a to da mi razumišь: ti vidišь d'viju, ka se budeta pregovarati nakupь ali hote igrati, a ti hoćešь tudie ednoga stranь držati, a to estь zvan'na prilika naturala i ta prilika nistь uzrokь nenavisti. Govoru drugo, da e ed'na druga prilika z'vana prihod'na, a ta estь uzrokь od' nenavidos'ti, a to estь, kada ti vidišь tvoga iskrnega, da ima bole ot tebê,

---

[1] nema: nai. [2] ali. [3] nenavist'. [4] i di. [5] ki sta. [6] obraća na š'kodu. [7] svitu. [8] da e (a nema drugo: da). [9] ‚pomastilь' iz *b* za: prostilь u *a*. [10] duhov'ni, a skupost' i ožura est' grih' telesni. [11] grih' duhov'ni učinil' e gore. [12] vidiv'ši d'êval', da biše bog'. [13] božastvu. [14] svoe one prestole. [15] biše zvržen'. [16] Ejugu, poznavajući [17] da vsak' narod' od' stvoren'ê imiše izaiti iž niju, i dim'. [18] gutonie. [19] učini. [20] izgnana iz. [21] pod'ložnih'. [22] grihu naturalomu od' začet'ê. [23] d'êvlju. [24] ‚bismo izag'nani' iz *b*. [25] iz raê i grihu pod'ložni i osta u nas'. (Ovdje je u *b* istrgnut jedan list.)

Digitized by Google

i ta nenavidostь estь nai veće meju trš'ci i meju meš'tri. I tako govorimь ot vsake ine riči. Treta sum'na estь ovo: ča estь vek'še, nenavistь ali naglostь? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di: i druga esu zla. Govoru, da se imašь silovati i čuvati se ed'noga i drugoga. Govoru, da naglostь estь ričь nagla, ka prihaê vredь i od'haê vredь. Govoru, da li nenavidošćь estь gora, začь ostae v' mužu i v' ženi smišana, a to estь, da nigdare ne more se nasititi človikь. I to estь koliko k tretomu delu, ki nasь uči mud'rosti.

V utorakь 5. posta.

Beše prazdnikь ijudeiski[1], bê Isusь v crikvi i učaše ljudi. Ivanь[2] na 7. kapituli negovihь knigь.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelistu[3] svetomь Ivani na 7. kapituli negovihь evanjelii. Govori evanjelist', da budući Isuhrstь v' templi i učaše ljudi; slišav'ši to parisii i sr'êhu se govoreći: onь prodikue, a ni se nigdare učilь k'nigi, i toliko mudro onь[4] govori, od' kudь onь ima toliku mudrostь? Vidiv'ši to dobri Isuhrstь i poznavь mišlenie ihь i reče[5]: učenie moe nestь moe[6], na poslavšago me. Govoru, da Isuhrstь govoraše istinu, ka človiku ne biše negovo, da koliko k božstvu biše negovo. Govori Isuhrstь: vi imate v zakoni Moisêovi, da danь[7] subot'ni vi obrežuete[8] vaša otročeta i govorite, da ni grihь, a vi nečisti parisêi i pis'ci[9] govorite, da ê zlo činimь, da v' subotu ozdravlamь človika od' bolezni tela i duše, i za to vi mi zlo oćete i išćete ubiti me[10]. Tada od'govoriše parisêi[11] i pis'ci: mi poz'nasmo, da ti d'êvla imašь v' sebi, k'to[12] te oće ubiti? A Isuhrstь od'govori[13]: ni to is'to, da bi[14] d'êvla imilь po tь zakonь, ki vi govorite, da ovo e, da d'êvli esu podloženi[15] mani v[16] veki. Govoru vamь, nečisti ljudi, da nimate suditi po obrazu, da pravdanь sudь sudite. Govoru[17], da vi sudite, da samь ê zalь kako vi[18]. (Ćti pravo.)

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê plkь sega svita estь pokaranь[19] od' ed'noga velika griha, ki se zove sum'na i sudeći iskrnago[20]. Iza tь grihь krst'ênе esu ovaeni pred' gospodinomь bogomь, i za tь

[1] praznik' ijudiiski. [2] Ivan' govori. [3] evan'elist' (ispisano). [4] nema: onь. [5] reče im'. [6] nema: nest' moe. [7] vdan'. [8] obrizuete. [9] nema: i pis'ci. [10] ne ubiti. [11] oni parisii. [12] gdo. [13] odgovori nim'. [14] bim'. [15] podlož'ni. [16] na viki. [17] nema: govoru. [18] i vi (a nema: čti pravo). [19] osvaen' i pokaran'. [20] iskrnega.

Digitized by Google

grihь čini tužbu Isusь, sinь Serahovь, na tri kapitule[1] knigь crikvenihь, i za tь grihь oće pravda božastvena poslati pravu kaštigu vrhь ljudi sega svita, za tь grihь od sum'nen'ê. I govori gospodinь bogь: da hoću poslati za tь grihь ed'nu kaš'tigu, ke[2] se hote zvati gube, da ne budete nigdarь[3] dobra imili ni va d'ne ni v noći, kako poslahь na Mariju[4], sestru Moisêovu[5], ka posumni i rm'na od' svoga brata Moisêê, i pridoše na nju toliko velike[6] gube i trpeše nei 8 d'ni, i da bi ne bili[7] molitve Moiseove[8], začь moli boga za nju[9], ne bi nigdarь[3] bila ozdravlena za života. Govoru, da ti bi mogalь reći: ê vidimь, da estь ta grihь veliko mrzakь gospodinu bogu, da rad' bihь znati, ča estь sum'na s osuen'emь[10], i e li vazda grihь? Na to ti od'govara sveti Av'gustinь v knigahь od' nauka krst'ên'skoga. Govori, da sum'na sa[11] osuen'emь estь[12] odlučen'e zlo, ot koga ti ne znašь za isto. Govoru, da se more posumniti po tri načine. Prvo estь po zlamen'i videnomь. Govoru, da, ako bi ti vidilь čineći ed'nu ričь, ti morešь posum'niti i suditi ono, ča si vidilь, samь sobu, i ne sagrišaš'. Drugi načinь estь po znamen'ju kazan'ê, a to estь, kada ti vidišь ed'noga, ki čini almuš'stvo[13] ali ino ko dob'ro, govoru, da sum'neći ti na nega: to e dobarь mužь ili dobra žena[14], to ni grihь. Računь[15] estь, da ti sudišь dobro tvoga iskrnega, a to estь z'namenie ot' ljub've. Treti načinь estь ot' sumnen'ê i s osuen'em' takoi po znamen'i kazan'ê. Govoru, da, ako bi ti vidilь ednoga, ki bi bilь ub'enь, a on'di da bi ti vidilь ed'noga človika, ki bi imilь edanь nožь krvavь v rukahь, govoru, da sumneći ti na nega, da ga e[16] umorilь. Govoru ošće, da sumna se more učiniti po ine tri načini[17]. Prvi načinь estь po ed'noi nečisti misli, a to estь, kada edanь ima ed'nu ili veće ćudi zlihь, a onь verue, da su vsi ini[18] takove misli kako onь: ako e tatь, onь m'ni, da su v'si tati, i kada e ed'na žena zla[19], ona m'ni, da su vse takove, a to estь vazda grihь. Drugi načinь, po ki se more učiniti ta grihь, to estь po ed'noi nečisti nenavisti ili nepriêz'ni; a to estь, kada ti zlo oćešь[20] nikomu človiku, ili ga nenavidišь, govoru, da vazda ti sum'nišь zlo do nega, i hodišь zalь glasь staveći na nega i hoteći[21] nega svaditi š' nega priêteli. Govoru, da imašь biti vele mudarь,

[1] na 3 kapituli knig' cesarskih'. [2] ka se zvati bude (a nema: gube). [3] nigdare. [4] ‚Mariju' iz *b*, *a* opako: Samariju. [5] Moisêevu. [6] strašne. [7] bile. [8] Moisêeve. [9] nema: za nju. [10] *a* piše: so osuen'mь, *b*: s osueniem'. [11] s. [12] e edno. [13] almuž'stvo. [14] ‚žena' iz *b*. [15] *b* opako: zač' on' e. [16] e on' ubil'. (Ovdje biće ńešto ispalo i u *a* i u *b*). [17] načine. [18] ‚ini' iz *b*, u *a*: oni. [19] zla žena. [20] oćeš' zlo. [21] hoteć' (bez: *i* pred sobom).

Digitized by Google

kada ti slišiš'[1] ed'noga zlo govoreći do[2] d'rugoga, govoru, da imašь razmisliti ot človika, kakov' e, ili ako e tvoi priêtelь ili negovь nepriêtelь ili ako e človikь dobra glasa, začь, ako bi človikь zalь bilь ili[3] govorilь za zlu volju, imaš' ga držati[4] za 'no, ča e, začь ako bi dobarь človikь bilь, ne bi stalь proti ljub'vi, i sagriša semrtno. Treti načinь, po ki se more učiniti ta grihь. Govoru, da mužь ili žena, koliko su veće stari[5], toliko su veće sum'neni, koliko su bili sami gor'ši, toliko su veće sumlivi[6]. I o-t-e sum'ne shaêju[7] tri sum'ne. Prva estь, kada se ti činišь dobarь[8], vazda boli ot' druzihь, a ne budući tako[9], to e vazda semrtni grihь, a inihь činišь gor'šihь. Druga estь šegava sum'na, a to estь, kada ti sumnišь šegavo i zloćud'no. Treta estь sumna, kada ti po vsaki putь od'lučišь v misli t'voei človika, da e zalь, ne vidiv'ši ni ed'no zlo od' nega, a to činišь v tvoju hudobu i hudu šegu, govoru, da to estь vazda veće nere semrt'ni grihь. Računь estь za volju traki, ki utežuju grihь. Govoru tada, da raz'mišlišь, po ki načinь imašь sum'niti tvoga iskrnega sum'nami k'rivimi, kako govori našь gospodinь Isuhrstь v' tomь evanjelii: ne tiite suditi po obrazu, da istinanь[10] sudь sudite. I to estь koliko k prvomu delu[11] ot božast(vene pravde).

Govoru v drugomь delu, ki[12] govori od' milosrdiê bož'ê, da ot' potribe ti e moliti boga s molitvu, kako učini onь veliki prorokь Moisêi: v pustini moli za pl'kь, ki bihu slavili tel'ca. Vidiv'ši to gospodinь bogь razsrdi se[11] i reče Moisêju: Moisêju, pusti me, zač' oću pogubiti ta prokleti plkь i tvrdi. Tada reče Moisêi[13]: gospodine, ê ne ću da učinišь to za volju Ejup'ćanь. Z'nai, da hote reći[14] tudie, da sam' ihь v'pelalь v pustinu i pakь[15] sam' e umorilь. Reče ošće gospodinь bogь: dopušćai me, Moisêju, začь ne mogu veće trpiti zlobe i nečistoće nihь. Od'govori Moisêi reki[16]: gospodine, ali prosti plku tvomu, ili[17] me ispiši s'[18] knigь život'nihь. Tada gospodinь bogь prosti onomu plku zavolju molit've[19] Moisêove. Govoru, da molitavь ima imiti četire trake, a to da bude priêta pred' gospodinomь bogomь. Tako[19] govori sveti Brnardo, da prva est' umilen'stvo, drugo estь vera, treto estь, da ima[20] biti učinena kripkimь načinomь, četvrto, da ima dokonati, peto ima[21] biti razum'na. Govoru, griš'niče[22],

---

[1] ‚slišiš' iz *b* za opako: smislišь u *a*. [2] ot. [3] ili e. [4] nema: držati. [5] stara. [6] sum'nivi. [7] ishaêju. [8] *b* ovako: vazda dobar' boli. [9] *b* iskvareno: ako e to, vazda smrtni grih' činiš' gor'ših'. [10] istin'. [11] delu, v kom' govori ot božastvene pravde. [12] ki nam'. [13] Moisii reče. [14] reć'. [15] paki. [16] rekuć'. [17] ali. [18] is. [19] molitvi Moisêeve. [20] Odavle u *b* nema do: dokonati. [21] peto e, da ima. [22] tebi griš'niče.

Digitized by Google

ako budešь imilь te riči, ke se pristoe molitvi, govoru, ako budešь prosilь niku proš'nu ot gospodina boga, ti ju oćešь imiti, ka e podob'na, i oće se smilovati na te[1] na vomь svitu[2] i na drugomь. I to estь koliko k drugomu delu ot' milosrdiê[3].

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti. Govoru, da zamirišь[4] 4 taine, v' kihь esu razlučene[5] od' četirihь sumanь. Prva[6] sum'na: obslužue li se v rai zakonь, ki da gospodinь bogъ[7] Moisêju? Na to ti od'govaramь, da zakonь bi[8], ki da bogъ Moisêju, bi svetь i dobarь, da ne bi vikuvič'ni, a to da ne imiše trpiti va veki, da za to, da bi prilika bila novago zakona. Govoru, dobro, da čišćaše[9] dob'ro[10] človika od' griha, ništare mane da vsaki človikь, ki um'riše vêri Moisiovi[11], da gredіše v lim'bь v lono avramle. I za to govoru i svršuju, da zakonь Moiseovь[12] ne će biti obslužen v rai, začь ni bilь danь od' gospodina boga, da bi imelь trpiti v veki[13], i začь onь zakonь imiše konacь imiti v prišast'vi gospodina Isuhrsta[14]. Druga sum'na est' ovo, ako zakonь gospodina Isuhrsta oće se obslužiti, obsluževati[15] v rai va veki. Na to ti od'govaramь, da zakonь gospodina našego[16] Isuhrsta e bilь i estь i hoće biti va veki[17], ki zakonь obećue tebi životь vêč'ni s miromь i s radostiju, i vsimь onimь[18], ki obsluže ta sveti zakonь. Govoru tada, da zakonь gospodina Isuhrsta obslužue se i hoće biti obslužen v veki. A to esu d'vie[19] zapovidi: ljubiti boga i ljubiti iskrnega. Govoru, da v životi več'nomь vazda oće biti obslužen zakonь boži ljubiti boga i ljubiti iskrnega i vazda ljubavь pravu imiti, začь to estь računь, da zakonь Isuhrstovь oće biti vikuvič'ni i estь ostavlen na ljub'vi gospodina boga (i) iskrnega. I za to govoru, da ta zakonь od' ljubve estь i oće biti vazda ob'služen v rai. Treta sumna estь ovo, da 12 členovь vêrê katolič'ske[20] ili evanjeliê v rai ob'služuju i pripovidaju, ili ako se bude[21] obsluževati? Na to ti od'govaramь, da ne računь estь[22], da 12 členovь vêre i evanjeliê ni ino, nere za veru priêt'ê nebeskoga carstva. Govoru i svršuju ovu tretu sumnu, da, kada mi budemo v car'stvi nebeskomь, da mi oćemo imiti ono, va čь es'mo verovali s veru s[23] ufan'emь, i za to govorimь, da v car'stvi nebeskomь ne obslužuju se 12 artikuli vere katolič'ske[20], žač' e on'di ni tribi vêra i

---

[1] na te g. bogъ. [2] sviti. [3] milosrdiê božiê. [4] zamiriš' ovdi četire taini. [5] razluč'ne. [6] prva e (a nema: sumna). [7] nema: bogъ. [8] nema: bi. [9] č'š'ćaše. [10] nema: dobro. [11] ,v vêri Moisiovi' je iz *b*, jer opako u *a*: vêr'ni mesie. [12] Moiseev'. [13] va viki. [14] boga. [15] nema i onako suvišnoga: obsluževati. [16] našega. [17] biti viki. [18] nema: onimь. [19] d'vi. [20] katoličaske. [21] budu. [22] est' ovo 12 členov'. [23] sa.

Digitized by Google

ufan'e, začь za isto duša oće ono imiti, va č' su verovali i ufali. Četvrto estь ovo, ako se more sum'niti na iskrnega po ni edanь načinь, da bi ne bilo[1] grihь. Na to ti odgovaramь i dimь, da more li misliti vazda dobro ot' iskrnega. Govoru, da, kada ti vidišь t'voga iskrnega ili brata ili bližiku ko dobro čineći, moleći, posteći ili almuž'no dajući ili ino dobro[2], govoru, da od' nega ti imašь sumniti dobro, začь to estь dob'ro ot ljub've. I tako govorimь, da vidiv'ši ti ed'noga, ki čini ili govori zlo, moli boga za nega i ne tii ga vzeti v sumnu, a to za to[3], zač' e zalь, začь ti ne z'našь, e li dostoêns nenavidosti i ljub've bože, i va to ti nimašь imiti proti tvomu iskrnemu nere svetu i dobru sum'nu. I[5] to estь koliko k tretomu delu ot'[6] mudrosti božie.

V srêdu 5. posta.

Mimo hode Isusь vidi človika slipa ot roeniê ego. Sveti[7] Ivanь na 9. kapituli govori[8].

Ove svete i posvećene besede rečene esu[9] po evanjelistu svetomь Ivani pisane na 9 kapituli negovihь evanjelii. Govori evanjelis't', da mimo gredi Isuhrstь po gradu svoimi učeniki[10] vidi človika slipa ot roen'ê ego. Rekoše učeniki[10]: učitelju, kto sagreši, sa ili[9] roditela[11], da slipь rodi se? Od'govori Isuhrstь i reče: onь ni slipь za negove grihe ni za nega roditelь, nere nimь navisti[12] se slava božiê. Tada Isuhrstь pljunu na zemlju i stvori malo blata i pomaza oči nega, (i) reče: poi[13] i umii se v' kupeli silomskoi[14]. A onь tudie poide k[15] onoi vodi, i umi se, i tudie prozri, i paki poide v crikavь. I kada[16] uzriše parisêi hodeća i, rekoše: kako prozri[17]? a onь nimь od'govori: onь človikь Isusь stvori brnie i pomaza oči moi i prozrihь. A oni od'govoriše: ta človikь ne zna boga, da suboti[18] ne poč'tue. I rekoše onomu človiku: dai hvalu bogu, ki te e[19] prosvetlilь[20]. Ošće oni rekoše: gdo te e prosvetlilь[20]? a onь reče: ovo samь vamь povidalь, ča me pitate? ili vi oćete učenici negovi biti? A oni reše[21] i prokleše ga reki: li ti budi negovь učenikь, mi učenici Moisêovi es'mo, začь mi znamo, da on' e bilь dobarь človikь i priêtelь boži, a ovo estь edanь griš'nikь. Tada od'govori onь, ki biše prozrelь: ê ne

[1] da bi (ne) bil' grih'. [2] dobro čineći. [3] nema: za to. [4] nema: začь. [5] a. ki nas' uči. [7] piše sveti. [8] nema da kako: govori. [9] esu rečene. [10] učenici. [11] li roditeli ego. [12] navistit' se. [13] nema: poi i. [14] silom'(s)cii. [15] ka. [16] kada ga. [17] prozrê. [18] soboti. [19] nema: e. [20] prosvitil'. [21] rekoše.

Digitized by Google

z'namь, ako e griš'nikь[1], da ovo z'namь, da samь bilь sliрь a sada viju. Rekoše parisêi: mi z'namo, da bogь ne poslušaetь grišnihь, i spudiše ga vanь is crikve kako za prokleta. Budući onь vani[2] s tem'pla i srete ga Isuhrstь i reče: vêrueši li ti v' sina božiê? A on' mu od'govori: k'to estь sinь boži, v koga imamь vêrovati? A Isuhrstь reče: onь estь, ki te e prosvetlilь[3] i nine s tobu govori. A onь od'govori: gospodine, ê vêruju, i poklek'nu na kolena terь mu se pokloni i vzda mu hvalu A to e postava evanjeliê[4].

Od' ovoga svetoga[5] govoren'ê esu osvaeni ljudi sega svita pred' gospodinomь bogomь od' ednoga velika griha, ki se zove neumićastvo[6], i za tь grihь čini tužbu Davidь prorokь v svoemь psalme govoreći: človikь v časti položenь ne razume i bi dvig'nutь v oholos'tь i priloži se k živini neismisol'noi[7], i za tь grihь oće poslati gospodinь bogь kaš'tigu na ljudi sega svita, i govori gospodinь bogь: oću učiniti tomu plku i vsakomu, ki učini ta grihь, kako učinihь Navhodonosoru kralju babilon'skomu. Govori[8] Danielь prorokь na 10 kapituli, govori, da onь propovedaše tomu kralju[9] govoreći, da e edanь kralь izravil'ski, ki estь nada vsimi bozi i nada vsimi krali i gospodu sega svita, a za negovь nerazumь nigdare ne hoti[10] verovati Danielu proroku, da bi bilь bogь nada vsimi bozi. Govoru, da onь mnaše biti onь bogь i onь kralь, koga propovedaše prorokь Danielь na zemli. Da bogь vidivь negovь nerazumь, bi mu prisueno, da onь bi ed'na živina, i poča[11] jisti travu kako volь, a nigda sasaše ed'nu kozu div'ju, i sta tako dokli onь prizna svoi grihь toliko vrimena, i prosi prošćen'ê od' gospodina boga, a on' mu prosti i vrati ga v negovo kralevstvo. Govori gospodinь bogь: da oću učiniti tako timь ljudemь, ki ne hote razumiti[12] moimь prorokomь i pripovidan'ju od' moihь pripovidavacь, ki pripovidaju moi zakonь i moe zapovedi svete, karajući sami svoe grihe i navišćajući muke i teškoće, ke ê oću nimь poslati za nihь grihe, a oni su se poš'potali moimi pripovidav'ci i moimь učen'emь ne tijući vêrovati[13] onomu, ča imь oni govore[14]. Čuvai se, o krst'ênine, začь gospodinь bogь oće učiniti tako onimь, ki budu stali v' tomь neumen'ju, kako e bilь učinilь Navhodonosoru kralju, da mu oće vzeti razumь i hoće ga učiniti podob'na[15] živini i oće poslati tolikь kaštigь na vsaki ta gradь, v kom bude prebivati ta grihь nerazumen'e, i ako me budu z'nali i ako budu prosili prošćen'ê od' mene, ê nimь hoću prostiti

[1] grišan'. [2] van' (vaļda: van' is). [3] prosvitil'. [4] od' evanjeliê. [5] sveta i posvećena. [6] neumićstvo. [7] nemislnoi. [8] kako govori. [9] nema: tomu kralju. [10] hotê. [11] poče. [12] razumêti. [13] nim' verovati. [14] govore od' moe strane. [15] **podložena.**

Digitized by Google

v'se one muke, ke samь nimь pripovidalь za nihь grihe. Ti bi mogalь pitati i reći: da[1] vimь, da e ta grihь vele mrzakь gospodinu bogu, i pravo ima, začь smo mi neumići proti nemu, budući namь učinilь tolike milosti, ke nam' e učinilь, i za to da ne v'pademo veće va ne[2], mi[3] radi bis'mo z'nati, od'kudь[4] shaê to neumićastvo[5] i ki estь nega korenь[6], a to da se budemo moći čuvati ga. Govoru, na[7] to ti od'govara sveti Avgustinь i di, da to neumićastvo[5] shaê[8] nai priê od' griha od' začet'stva[9] i od' znamen'ê. Govoru, da gospodinь bogь učini človika vsega dobra, a človikь sagriši nai priê v' nerazume, začь da bi onь ne sagrišilь, nigdare ne bi tribi poiti na školu učiti se, i ne bis'mo nigdare ne bili neumići, nere vazda bismo bili v razumi i spominali se. Govoru ošće, da bogь stvori človika koliko k spominaniju i k' voli, začь ako bi onь ne sagrišilь, naša vola ne bi nigdarь[10] od'lučila ni ed'noga zla. Govoru ošće[11], da učini človika koliko k telu. Govoru, da Adamь da bi nigdarь ne sagrišilь, ne bismo nigdare umrli, nere do naše vole bi bilo, i ne bismo nigdare zla učinili i ne bismo ga imili. Govoru, da za grihь, ki učini Adamь, onь nasь učini podložnihь semrti i vsim' nemoćamь, ke se mogu imenovati, i podob'nihь ka vsimь živinamь, ke se mogu izreći[12] do nai manega[13], i učini nasь pod'ložnihь neumićastvu, ko nasь vede ka osuen'ju vikuvičnemu. Govoru, da ne ć' imiti to neumićastvo[5] i oćeš'[15] se učiti mudrosti, od' potribe e tebi imiti 5 riči i ražmišlati, ko estь pametь i svit'lostь k razumu i k' voli. Govoru, ako budešь razmiš'lalь te[17] 5 riči, blago tebi. Prva ričь estь, da imašь raz'mišlati, i hoće ti dati razumь, a to estь krat'ku žit'ju tvoemu na semь sviti da ti e biti[18]. Govoru, da človikь, ki e na semь sviti, žive vazda v trudi i v žalosti, a pakь[19] pride starostь, i ne bude ni ed'noga dobra učinilь. Druga ričь[20], ku ti imašь raz'mišlati, razumь, ki ti oće dati svetlostь, estь zakonь gospodina boga. Govoru, da vsaki krst'ênинь ima razumiti zakonь boži, a to estь 12 artikula svete vere[21], ima obsluževati 10 zapovedi, ke zapovida gospodinь bogь, i ot'če[22] našь i zdravu Mariju. Govoru, da ni mužь ni žena, ki bi e ne mogalь naučiti v pet'nadeste d'ni, ako li oće. Govoru, da e tribi vsakomu mužu i ženi tribi[23] z'nati tihь 12 artikuli svete vêre i takoe 10 zapovidi božihь i oče našь i zdravu Mariju pod' penu griha semrtnoga. Govoru, da ni Židovina

[1] da ê vim'. [2] va ne veće. [3] nema: mi. [4] kuda. [5] neumićstvo. [6] koren'ê. [7] i na. [8] ishaê. [9] začestva. [10] nigdare. [11] nema: ošće. [12] zreći. [13] main'šega. [14] *a* piše: neće, *b*: ne ć' li. [15] oć'. [16] ti e tebi. [17] tih'. [18] nema: da ti e biti. [19] i paki. [20] rič' e. [21] vere katoličaske. [22] oće. [23] nema: tribi.

Digitized by Google

ni Poganina, ki ne z'na[1] zapovedi gospodina boga, nere ki ili m'nozi krst'ênе. Govoru, da to estь ed'no veliko pog'ren'e krst'ênь. Treta ričь[2], ku mi imamo razmišlati, estь, da nam' e umriti. Govoru, da ti z'našь da ti e umriti, da ne višь, kada ni g'di, ni v kom mêsti ti imašь[3] tvoi konacь učiniti. Četvrta ričь[2], ku[4] imašь razmišlati, pravi sveti sudь boži, ki ima biti učinenь od' gospodina našego Isuhrsta sina božiê na sud'ni danь vrhь Židovь, Poganь, Krьst'ênь. Govori blaženi[5] sveti Eronimь, da nemu biše viditi, kada jidiše[6] ili p'êše ili mišlaše ili hoêše ili molaše ili ko koli ino delo činaše, vazda mu va ušiju grmlaše onь straš'ni glasь, ki govori: vstanite, mrt'vi, i postupite pred' sud'ca straš'nago, zač' e vrime mimo š'lo od' pokore, ka bi bila korist'na duši vašei[7]. Govorimь, da gdo bude ko dobro učinilь na semь sviti, hoće e imiti i na drugomь vеki[8], i gdo bude zlo činilь na semь sviti, hoće e imiti ov'di i na drugomь va vêki. Treta ričь[9], ku[10] imaš razmišlati, estь[11] slava nebeskoga carstva[12]. Ako hoćešь blago imiti, on'di e bogatastvo vikuveč'no; ako želišь[13] lipotu, on'di e lipota, ka kon'ca nima; ako želišь mudrostь, on'di estь, ka nigdare ne poman'kue; ako želišь životь, on'di e životь, ki nigdare ne man'ka, nere vazda v miru živetь; ako želišь biti dobarь človikь, on'di e dobrota, ka nigdare se ne skonč'e[15]; ako želišь vesel'e, on'di e vesel'e neprestan'no; ako želišь pet'e, on'di e pet'e[16] vsakoga vesel'ê, ki nigdare ne prestajutь pojuće i hvaleće gospodina[17] rekući[18]: svetь svetь svetь gospodinь bogь vsemogući. I tako govorimь od vsakogo vesel'ê i radosti, ke ne more ezikь[19] reći[20] ni niedanь človikь smisliti[21]. Govoru tada, da imašь se silovati naučiti zakonь gospodina boga i raz'mišlati ovihь[22] 5 riči, ke su rečene z'goru[23], a to[24], da ne ostanešь slipь i neumićь, i da ti ne bude rečeno ono[25], kako se govori onimь petimь buimь devamь, ot' kihь vspomina[26] ono sveto evanjel'e po svetomь Matii od' onihь nerazum'nihь devь, ke poidoše kupiti ol'ê i kada se vratiše, naidoše[27] da bihu zatvoreni vrata carstva nebeskoga i počeše klčiti govoreći: gospodine, otvori namь. A Isuhrstь od'govori[28]: za isto, ne z'namь vasь, gdo ste vi. Govoru i svršuju ovь prvi delь, da ako poidešь ot' sega svita prez' toga umen'ê, hoćešь naiti zaprti d'vari carstva[29] nebeskoga, začь ti nisi otilь poz'nati na semь sviti gospo-

[1] zna bole. [2] rič' e. [3] imaš' umriti i. [4] ku ti. [5] nema: blaženi. [6] ediše. [7] vašii. [8] va viki. [9] rič' e. [10] ku ti. [11] to est'. [12] cesarstva nebeskoga. [13] nema: želišь. [14] želišь imiti. [15] skon'ča. [16] nema: on'di e pet'e. [17] gospodina boga. [18] rekuće. [19] êzik'. [20] izreći. [21] izmisliti. [22] ove. [23] zgora. [24] to e. [25] ono rečeno. [26] spomina. [27] naidoše zatvorena vrata cesar'stva. [28] odgovori nim'. [29] cesarstva nebeskoga.

Digitized by Google

dina tvoga. Govori gospodinь bogъ, da s velikimi mukami oću kaš'tigati ta plkь, začь nisu oteli učiti moe svete zapovedi, ni su me oteli poznati, i pošpotali su se moimь svetimь naukomь. I ako me budu hoteli poz'nati, hoću nimь prostiti nihь grihe na vomь svitu i na nomь[1]. I to e koliko k prvomu delu ot pravde božastvene.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milosr'die[2] ot' gospodina boga. Govoru, da učinišь kako govori Isaiê prorokь v prvomь kapituli reki: očistite se od' griha i umuite[3], a to estь: očistite srca vaša od' zalihь pomiš'leni[4]; pomozite sirotu i vdovicu i pomozite nihь v potribahь[5] i ne rubaite nihь ni ihь[6] hinite, i da budete nihь sulice i nihь šćitь[7], i od'govorite za nihь na pravdi. I ako vi učinite i da se d'vignete gori i da očistite sr'ca[8] i da budete branili sirote i vdovice na pravdi, ê vamь oću prostiti vaše grihe, i oću učiniti, da vaši grisi[9], ki su črvleni, da ote biti beli kako vlna bela, i oću vam' e prostiti na vomь svitu i na nomь. I to estь, ako vi inako učinite, hoću poslati na vasь kaš'tigu s rasr'en'emь moimь tako, da bi se[10] volili[11] nigdarь ne roeni. I [11]to estь drugi[12] delь, ki nasь uči naiti milostь.

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči naučiti se mudrosti. Zamiri ov'di 4 sum'ne. Prva estь ovo, ako gospodinь bogъ more dati muku ed'noi duši, ka bi dobro živila na semь sviti? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da zamirišь ov'di d'vi moći, ke[13] sta gospodina boga. Prva estь moćь odrišena, druga estь moćь od'lučena. Govoru k' moći odrišenoi: bogъ more dati muku koliko nemu drago. Govoru od' te moći, da onь more osuditi v'se duše, ke su v pakli. Da koliko k' moći od'lučenoi, gospodinь bogъ ne bi mogalь dati muku duši, ka bi ne sagrišila. Govoru, da on'di, kadi ni krivice, ni griha, ondi se ne more dati pokora Da ti bi mogalь reći: mani e viditi protiv'na od' onoga, ča ti govorišь, začь našь gospodinь Isuhrstь trpi toliku muku, a ne učini nigdare[14] ni ed'noga griha. Govoru ošće, da sveti Ivanь krstitelь bi mu usičena glava, a ne učini nigdare ni ed'noga griha semrtnoga. Govoru ošće, da m'noga dit'ca[15], ki nisu nigdarь[16] sagrišili, da li esu trpeli velike muke, i esu umoreni na semь sviti. Na to ti od'govaramь, da ti pravo govorišь, da Isuhrstь trpi veliku muku, a nigdare[14] ne učini ni ed'noga griha mala ni velika, da govorimь: ako trpi muku, ni bilo za nega grihe, nego[17] za spasen'e stvoren'ê[18]. Govori drugočь, da Ivanь krstitelь i

[1] drugom'. [2] milost'. [3] omiite se. [4] pomiš'lenih'. [5] v potribah' nih'. [6] nih'. [7] *b* nema od ovdje do: da se dvignete. [8] srca vaša. [9] grihi. [10] da biste voleli nigdare. [11] a. [12] koliko k drugomu delu. [13] ki. [14] nigdar'. [15] dica. [16] nigdare. [17] nere. [18] vsega stvoren'ê.

Digitized by Google

Eremiê bi[1] pretrenь meju d'vima daskama. Govoru, ako su umoreni, za to su umoreni, da su istinu govorili, i imiše onu muku za grih' od' začet'stva; za no[2], ča ti govorišь od' dit'ce male, govorimь, da gospodinь bogъ ostavla nimь onu muku po tri račune. Prvi estь po grihu od' začet'stva, drugi estь, da gospodinь[3] oće smilovati na nihь, da budu spaseni, kada um'ru. Kako e to isto, da se gospodinь bogь smilue na nihь, govoru, da ne umirajućь na semь sviti oni bi učinili m'noge grihi[4], za ke bi bili osueni, za to gospodinь bogъ to čini za volju milosrdiê. Treti računь estь ovo, začь nimь gospodinь bogъ dae muku[5], e da da muku o'tcu i materi, zamiri, da onь, ki čini grihь, mnogo kratь bude nakazanь na blago. I to zamiri, da dovole kratь prime kaš'tigu sinь za grihь ot'činь[6]. Računь estь, da e tvoe blago, a to estь tvoe telo. Druga sum'na estь ovo: ča estь bole činiti pokoru na semь sviti, ali na nomь sviti? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da e bole trpiti pokoru na semь sviti, začь[7] edanь danь pokore na semь sviti većь e nere na nomь edanь misecь, veće ov'di ed'no[8] leto nere onamo 12 letь, i tako po množastvu. Treta sum'na estь ovo, ako e človikь držanь poiti spovidati[9] svoi grihь tudie, kako ga učini[10]? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di: ako ti oćešь poiti i spovidati se, ti oćešь dobro učiniti, da nisi držanь[11] pod' zapovidь svete matere crik've. Dobro[12], govorimь, da si držanь, da kako si sagrišilь, da si dlžanь[13] poiti kaêti se i s misliju ne učiniti ga veće. Govoru, da čineći ti to[14], ostaešь prez' griha, da li imaš' se spovidati ot' nega onagda[15], kada vrime pride, kako ti zapovida sveta mati crikavь. Govorimь ošće, da, kako si[16] učinilь grihь semrt'ni, tako ga se imašь kaêti. Govoru, da ti sagrišašь drugočь semrt'no, kada si lenь kaêti se nega[17]. Govoru, da stoeći[18] krip'ko v grihu i esi lenь[19] kaên'ju, ti vazda sagrišašь semrt'no, budući lenь k tvomu spasen'ju[20]. A to govore naši doktori. Govoru[21], da za tь grihь, v' komь stoišь i ne otijući vanь zlisti ž' nega, gospodinь bogь dopusti, da d'êvalь bude oblastь imilь na-t-obu[22] i oćešь učiniti zalь konacь. Govoru i svršuju ovu tretu sum'nu, da estь sveta mati crikavь od'lučila i zapovidala, da se imašь nai mane[23] ed'no kratь ispovidati i pričestiti na vsako leto, i ako ne učinišь, vazda ti sa-

[1] bê. [2] na no. [3] gospodin' bog'. [4] grihe. [5] pokoru. [6] očin'. [7] zač' veće e vridan'. [8] nema: edno. [9] ispovidati. [10] u *a* opako: tvoi . . učinišь. [11] držan' poiti. [12] drugo. [13] držan'. [14] tako. [15] onda gda kada ga (opako). [16] si ti. [17] griha. [18] stoeći ti. [19] ustav'len' (opako). [20] k spasen'ju tvomu. [21] govoru ošće, da. [22] nad' tobu. [23] nai mane krat' edno krat'.

Digitized by Google

grišašь semrt'no i v'padašь v prokleťstvo matere[1] crikve, nere ako bi uzrokь pravi, i umrvši ti v' tomь, kako e z'gora rečeno, kako zapovida sveta mati crikavь, da se ima v' gomili zakopati kako pasь, ako umrešь prez' spovidi. Četvrta sum'na estь ovo, ako bi edanь ki bi prokletь ne po krivici, e li držanь[2] ili ni boêti se toga prokleťstva? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da e. Računь estь, otijući poslušati i posluhь učiniti svetoi materi crik'vi[3]. Govoru, da koliko k bogu, ti ne ćešь trpiti ni ed'ne muke, ako bušь[4] poslušanь i boêl' se proklet'stva, ko e učinila na te sveta mati crikavь. I to esь koliko k tretomu delu, ki nasь uči mudrosti.

V četvrtakь 5. posta.

Pride Isusь v gradь, ki se zoviše Nainь, nesihu ednoga mr'tva junaka. Sveti Luka[5] na 7. kapituli knigь[6].

Ove svete i posvećene besede esu rečene po svetomь Luki evanjelistu, pisane na 7. kapituli negovihь evanjeliihь. Govori evanjelistь, da grediše Isuhrstь v' edanь gradь, ki se zoviše Nainь, i š' nimь gredihu učenici negovi, i vhaêjući v gradь i nesihu ed'noga junaka mlada mrtva sina ed'ne vdovice, i nesihu ga zakopati, i mati za nimь grediše plačući se. Vidiv'ši ju Isuhrstь smilova se[7] na nu i reče onimь, ki ga nesihu: postavite ga doli, i reče ženi: ne plači se veće. I reče onomu junaku: tebi govoru: vstani. I tudie vsta, i ê ga Isuhrstь za ruku i da ga materi nega zdrava. Vidiv'ši to vasь narodь vzdaše hvalu gospodinu bogu, ki da taku vlastь človikomь. I to estь k postavi današ'nega svetoga[8] evanjeliê[9] više.

Od ovoga sveta i posvećena govoren'ê estь osvaenь plkь sega svita pred' gospodinomь bogomь od' ednoga velika griha, ki se zove nevzdržan'e od' čistoće[10] i za tь grihь čini tuž'bu Eremiê prorokь reki: gospodine moi, mladi junaci i divice i vdovice[11] ne hote obslužiti čistoće. Od'govori[12] gospodinь bogь: oću učiniti vsakomu tihь grišniki kako učinihь onomu kralju, ki dopusti, da negovi sini učiniše grihь od' nečistoće. Govoru, da patriêrha Êkovь hodeći po svitu i pride v gradь toga krala više rečenoga, a onь svoimi[13] sini i svoimi

[1] svete matere. [2] dlžan'. [3] nema: crikvi. [4] budeš' (i u *a* treba vaja da čitati: budešь, ali se: ‚bušʻ čita i drugdje u čakavskoj knizi 16. vijeka). [5] Luka piše. [6] nema: knigь. [7] nema: se. [8] nema: svetoga. [9] ispisano: evanjeliê. [10] nečistoće. [11] vdovice i vdove. [12] odgovara. [13] sa svoimi.

Digitized by Google

k'ćerami[1], i vidiv'ši sinь toga krala poide terь ukrade ed'nu h'ćerь Êkovlu, ka biše vele lipa, koi biše ime Dena, i osramoti ju. I kada nei[2] učini to nepoč'ten'e, reče ot'cu[3] svomu, da ju oće vzeti za ženu, i sprosi ju od' ot'ca[4] nee Êkova. A on' mu od'govori, da e kun'-ten'tь[5] timь zakonomь, da se obriže kralь i nega sinь i v'se negovo kralevstvo, začь nihь zakonь zapovida, da bi se ne ženili s ni ed'nimi ki bi ne bili obrizani. Slišav'ši to kralь bi veselь i čini se obrizati svoimi[6] sini i sa vsimь svoimь plkomь. I kada biše obrezani, — to estь velika bolezanь —, i vsi ležahu na posteli[7]. Slišav'ši to Êkovь, da e kralь obrezanь i svoimi sini i sa vsimь[8] plkomь, posla ed'noga sina, ki pride va tь gradь, i ubi krala i sini[9] i v'su nega obitelь i mnogo inoga plka, a druge pliniv' popelalь[10] e sobu, i važ'ga og'nemь vasь ta gradь. I tu kaš'tigu dopusti gospodinь bogъ na toga krala i na nega sini i na plkь zavolju toga griha od' nečistoće, ke[11] učini nega sinь, i tako posla gospodinь bogъ na tь plkь za grihь od' nečistoće, ki prebivaše va tihь ljudehь[12]. Govoru, ti bi mogalь reći i pitati[13], od' kudь shaê[14] ta grihь od' nečistoće, za čь e viditi[15] človiku, da se ne more vzdržati[16]. Na to ti od'govara sveti Avgustinь idi, da kada bogъ učini sa svitь, on' ga učini po tri računi stvoreni[17]. Prva se zove teles'na, a to su živine, ke su živi telesnimь zakonomь prez razuma[18]. Drugo stvoren'e, ko e gospodinь bogъ stvorilь, zove se duhov'no, a to su anjeli, ki nimaju tela kako ljudi sega svita. Treto stvoren'e estь ko estь duševno i teles'no, a to estь mužь i žena, i to stvoren'e estь učineno i e mu danь razumь, a to, da ga ima hvaliti i slaviti i uživati vikovičnimь zakonomь. Govoru ošće, da gospodinь bogъ estь dotalь[19] to stvoren'e, to e muža i ženu, to e[20] t'rimi dobrotami. Prva estь devstvo, drugo e čistoća, treto e poč'ten'e. Govoru, prva estь devstvo, a to se pristoi divoikamь i mladimь junakomь, ki hote čisto služiti gospodinu bogu, a to devstvo ima se stovarišiti s trimi ričami[21]. Prva estь ljubavь gospodina boga. Govorimь, da onь ili ona da po sili ne služi bogu[22], kako esu m'nozi, ki stave svoe sini, h'ćere i mlaiše v molstiri, a to ni plna služ'ba gospodinu bogu. Drugaričь, ka tovariši devstvo, estь vera ukriplena v ljub'vi. Govoru, da onь ili ona, ki su v' služ'bi božiei, imaju služiti s pravu veru i ljub'vu[23]. Tretaričь, ka tovariši dev'stvo, estь

[1] h'ćerami. [2] noi. [3] ocu. [4] oca. [5] kuntenat'. [6] i sa vsimi sini svoimi. [7] postilah'. [8] i svoim' plkom'. [9] sini negovi i vsu obitil' negovu. [10] popela. [11] ki. [12] ljudih'. [13] pitati me. [14] ishaê. [15] zač' vidi se. [16] zdržati. [17] stvoren'ê. [18] razuma. [19] del'. [20] nema: to e. [21] ričmi. [22] gospodinu bogu. [23] ljubav'ju.

Digitized by Google

devicionь, da ima služiti onь ali ona bogu divoto služeći i poč'tujući boga i svetu Mariju i negove svete i sveti[1] sakramen'ti, ke su svete matere crikve. Govoru, da proti toi dobroti div'stva estь grihь plteni ko estь smrt'ni. Govoru tada, da se čuvašь toga griha od' nečistoće. Druga dobrota e čistoća; ta se pristoi vdovcemь i vdovicamь[2] ke imaju živiti čisto i sveto, i nimaju hoditi po deletihь, kako ke imaju svoe muži[3]; da imaju hoditi pokrveni umileno pridući v svetu crikavь na misu i na prodikovan'e[4]. Ako inako čine, semrtno sagrišaju. Treta dobrota estь počten'e; a to pristoi onimь, ki stoe v svetomь matrimonii. Govoru tebi, ki si v matrimonii, da imašь biti poč'tenь v svitahь i op'ćeći svoju ženu počteno, i va v'sihь ričehь[5] počtenь. Govoru, da gospodinь bogь estь stvorilь m'noge milosti onomu tvoemu stvoren'ju. Nai prie estь stvorilь milost' staniju od' devstva, a to kada našь gospodinь Isuhrstь skresi onu h'ćerь[6] onoga kneza židovskoga. Govoru[7], da gospodinь bogь učini milostь[8], kada vskresi[9] onoga sina one vdovice, kako govori evanjelie. Govoru treto, da e učinilь milostь matrimonii onagda, kada ide na svad'bu i svoju materiju i učini vino od' vodi[10]. Govoru i svršuju ovo prvo govoren'e, da se imašь čuvati toga griha od' nečistoće, da gospodinь bogь ne pošle kaš'tigi[11] na te onako, kako e ov'di zgora slišano, i da ne primešь večnago[12] osuen'ê. I to estь koliko k prvomu delu[13].

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milostь od' gospodina bgoa. Govoru, da učinišь onako, kako učini ona žena, ka poide[14] k proroku Elisêju, kada[15] ne sinь biše um'rlь. Govoru, da prorokь Elisêi prebivaše na stanu u ed'ne žene, kada pridoše v gradь, a ona žena biše imila ed'noga sina po molit'vi proroka, začь biše molilь gospodina boga za nju. I budući jure imelь nikoliko letь ta ditićь[16] um'ri, i kada um'ri, zapri ga ta žena v' ednoi komori i poide na goru k proroku, i kada ju vidi prorokь greduću, posla slugu svoga rekući: e li mirь o tebê i o mužu[17] i o domu tvoem? A ona mu nišće ne od'govori, nere[18] ide i nigdarь ne s'ta, dokli ne bi pri nogu proroka i plakaše se vel'mi i nišće ne govoraše. Reče prorokь: vstani gori, ženo, ne plači se. I[19] reče žena k' Elisêju: ti si molilь gospodina boga, da bi mi dalь ed'noga sina a on' mi ga e dalь, da sada

---

[1] svete. [2] u *b*: divcem' i vdo[vi]cam'; u *a* samo: vdovicemь, pravo će biti: vdov'cemь i vdovicamь. [3] muže. [4] propovidanie. [5] ričah' poč'tenih'. [6] nema: onu hćerь. [7] u *b* opako: govori g. bog' učini. [8] milost' vdovicam'. [9] skrisi. [10] kaš'tige. [11] večnoga. [12] delu od' pravde božastvene. [13] pride. [14] kade (opako). [16] imel' ta ditić' nikoliko let' i umri. [17] muži. [18] ner'. [19] i ona niš'će ne od'govori, da veliko se plakaše, i reče.

*

Digitized by Google

e umrlь. Prie bihь volela, da mi ga nigdarь ne dalь, ni da bi ti nig'darь molilь boga, da bi mi ga dalь. Vidiv'ši prorokь tu ženu tako[1] pečal'nu reče sluzi svoemu: vaz'mi moi[2] šćapь i poi v' domь ženi toe i položi šćapь na otročića i r'ci, da va ime gospodina boga vstane[3] gori. I tako učini učenikь i ne vskr'snu[4] ditićь, i vrati se k proroku i reče: da samь stvorilь t'voju zapovidь i ne vsta otročićь. A žena li plakaše se pred' nogama proroka. Vidiv'ši to prorokь i poide samь v domь te ženi[5] i v'nide v' komoru, kadi ležaše to dite i prostre se na nemь i postavi nosь svoi na nosь negovь i oči svoi na oči negovi i usta svoê na usta negova, i poče moliti gospodina boga, da bi imelь vskrsnuti[6], i tudie vskr'snu i da ga materi negovi. Govoru, griš'niče, da imašь razumiti po toi ženi svetu materь crikavь, a po sinu ti imašь razumiti grišnika, ki leži mrtavь, zač' e pregrešilь semrt'no, a po proroci razumii redov'nika, ki moli v'saki danь boga, da bi dalь ed'noga dobra sina svetoi materi crikvi, i da skrsne po milosti griš'nikь, ki e mrtavь v grihu. Govoru tebi, g'rišniče, da idešь k proroku, ki si mrtavь v grihu, a to est' k redovniku sa ispoved'ju čistu, da te vskresi[7] ot' griha[8] i da moli gospodina boga za te i postavi[9] te v milostь negovu. I ako ti to učinišь, gospodinь bogь oće biti tebi milostivь[10] na vomь sviti[11] i na drugomь. I to e[12] koliko k drugomu delu.

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti, v' komь[13] oćešь zamiriti 4[14] sum'ne. Prva e, ka bi se mogla pitati, a to estь devstvo, ako bi se moglo vaspetь povratiti? Na to ti od'govara sveti Augustinь i di, da estь d'voe dev'stvo, ed'no estь dušev'no, a[15] drugo teles'no. Govoru, da dev'stvo teles'no budući zgiblo po ni edanь načinь ne more se vaspetь vratiti, koliko k' čistu devstvu telesnomu. Govoru, dobro, da po vzdržan'ju ti e morešь opetь dobiti, koliko k plaći. Govoru, da, budući ti vzeto devstvo ti e proti voli t'voei, ne tvoimь dopušćen'emь, govoru, da koliko k plaći i mazdi, ti ne zgublašь nišće ot boga. Govoru ošće, da morešь učiniti toliko vzdržan'e[16] po gublen'ju devstva, da oćešь dobiti veću plaću ot' boga nere priê. Govoru ošće, da devstvo teles'no more se od'kupiti s' ed'nimь devstvomь duhovnimь, ko te oće povratiti k prvomu[17] tvoemu stan'ju, kako e zgora rečeno. Druga sum'na, ka bi se mogla pitati, estь ovo, ko e stan'e segurie, ali vdovicь ali zamužnicь? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i sveti Avgustinь i sveti Eronimь, i

[1] toliko. [2] nema: moi. [3] stane. [4] skrsnu. [5] žene. [6] skrsnuti. [7] skrisi. [8] grihov'. [9] postavit'. [10] tebi milostiv' biti. [11] na v' svitu. [12] e k tretomu delu. [13] v koi. [14] četire. [15] nema: a. [16] zdržan'e. [17] opako u *a*: pravomu.

Digitized by Google

govore, da esu troega stan'ê vdovice. Prve živu oholo v[1] vsihь deletihь sega sveta. Govoru, da to stan'e estь gor'še nere zamuž'nicь i veći e rizikь. Drugo stan'e estь vdovicь, ke živu veliku fadigu[2] na semь sviti, kako esu one, kimь ostaju sini i hćere, i potriba e, da e hrane s velikimь trudomь, a one ta trudь ne trpe za ljubavь božiju. Govorimь, ako bi te v'dovice trpele tolikь[3] trudь za ljubavь božiju, one bi bile v seguriemь stan'i nere[4] one, ke su za mužemь. Računь estь tomu, da nisu toliko privezani. Treto stan'e[5] vdovicь estь ovo, v' komь one v'dovice esu svršeno se od'lučile pos'tu[6], svetoi molit'vi, almuš'stvi[7], smereniju, i pohaêjući svete crik've i prošćen'ê i vsihь ričahь[8] živući[9] ke su ugod'ni bogu. Govorimь[10], da sveti Avgustinь i sveti Eronimь govorita od' ed'ne vdovice, ka bi pitana ot'[11] nee priêtelь, zač' bi ne otela[12] za muža poiti, a ona od'govori vele razum'no reki[13]: zač' bihь ê imela za muža poiti, budući[14] ošće moi mužь živь? A oni noi rekoše: to jure e m'nogo vrime[15], da e tvoi mužь umrlь. A ona od'govori: ako e um'rlь teles'nimь načinomь, a za to e duhov'nimь načinomь živь[16] v' moemь srci. Govoru, da to trete[17] stan'e est' nai bol'še[18] i estь bol'še od' zamužnicь. Treta sum'na, ka bi se mogla pitati[19], estь ovo, ako bi bila ed'na, ka bi[20] obsluževala čistoću za strahь svoihь priêtelь ili za sramь, pitamь ako to devstvo ili ta čistoća ima plaću imiti? Na to ti odgovara božastvena mudrostь i di, da su[21] tri strahi. Prvi estь zvanь[22] sinovli, drugi estь zvanь služ'beni, treti estь z'vanь sega svita. Govorimь[23], ako ka s'toi v čistoći ili v divstvi[24] za strahь i za sramь svoihь priêteli[25], a ne čineći[26] za ino, to e ed'na ćudь zla i ne će za ne plaće imiti, začь to estь[27] zvanь strahь sega svita i nima imiti plaće. Govoru drugo: ako žena dopusti raz'biti dev'stvo ili čistoću za strahь[28] zlo nei učiniti ili ju ubiti, a ona pristane za strahь, nima[29] za ne plaće imiti, zač' e to strahь ot' služ'be, ki e učinen malo mane po sili. Govoru, da vsaki žen'ski spolь ima se[30] prie dopustiti[31] v'se zlo učiniti sebe, i ubiti se, nere svoju čistoću pogubiti[32], i učini se, kako učini[33] ona žena[34] Susan'na, ka voli umriti

[1] va. [2] fatigu. [3] nema: tolikь. [4] nego. [5] stan'e est'. [6] svetomu postić. [7] almuž'nomu. [8] računih'.. ki. [9] iz *b*: živući. [10] govori. [11] od' ed'ne priêtelice. [12] tela. [13] govoreći. [14] a budući. [15] vele vrimena. [16] živ' duhov'nim' načinom'. [17] treto. [18] bole. [19] nema: ka bi se mogla pitati. [20] bi bila. [21] esu. [22] zvan' est' sega svita, drugi est' zvan' službeni, treti zvan' est' ljub'veni. [23] govoru. [24] v divstvi ili čistoći. [25] priêtel'. [26] čini. [27] e to. [28] strah' ako bi, ki bi ne otel' učiniti zlo ili ubiti. [29] a tada plaće nima imiti, zač'. [30] nema: se. [31] dopustiti učiniti vse zlo sebi. [32] zgubiti. [33] nema: učini. [34] blažena žena.

Digitized by Google

nere sagrišiti nečistoču. Govoru tada, da strahь služ'beni nima plaće, zač' e učinenь za strahь ali po sili, a[1] ta e malo boli nere prvi. Treti strahь estь zvanь sinovli[2], a[1] ta vazda plaću oće[3] imiti, začь riči, ki[4] se čine za ljubavь[5], esu vazda ugod'ne gospodinu bogu. Govoru, a to da mi razumišь: ako bi bilь edanь, ki bi ti[6] učinilь ednu službu a[7] po sili ti ju učinilь ili pod' strahь, govoru, da ona služ'ba hoće[8] mu vratiti malu plaću; da ako bi edanь bilь[9], ki bi ti[10] služ'bu činilь dobrovol'no i ljub'veno, imaš' mu[11] povratiti služ'bu i plaću za nu hoće imiti. Govoru tada, da devstvo ili vzdržan'e, ko se obslužue za sramь i za strahь[12] priêtelь, ono ne će plaće imiti. Četvrta sum'na[13], ka bi se mogla pitati k' našemu nauku, estь ovo: ako duše, ke su v purgatorii, mogu z'nati, kada se ko dobro čini za nihь na semь sviti[14]? Na to ti od'govaraju naši doktori[15] i diju, da mogu po m'nozihь računihь, meju kimi mi ćemo viditi d'va[16]. Prvi načinь[17] estь, kada nimь polah'čaju nihь muke. Drugi[18] po pravlen'i. Govoru, da mi razumišь, da naši doktori ote, da vnogimi[19] načini duše muče se i v' mnozihь mestihь na semь sviti[14], v kih' su pregrišili. Kako e to is'to, č'te se v mnozihь mestihь, da su našaste[20] pokoru trpeći za pregrešen'e, kako e našasto od' onoga popa Paskaliê, ku naide va noi kapeli pokoru trpeći, i to se č'te v' knigahь[21] diêlogi svetago[22] Grgura. I takoe[23], ka se naide va nomь ledu, ko se č'te ot' svetago[22] Tibalda. Govoru, da za mise svetago Tibalda bi ona duša osloboena[24]. Govoru ošće, da duša z'na dobro, ko se za nju[25] čini, po navišćen'ju od' anjela, ali po duši, ka gre v purgatoriju, ta nei[26] povi dobro, ko za nju čine otacь ili mati ili ini priêteli. A to estь koliko k tretomu delu ot' mudrosti bože[27].

V petakь 5. posta.

Biše[28] eterь bole Lazarь ot' Bitanie kaštela[29] Marie i Mar'ti sestrá nega. Sveti Ivanь na 11. kapituli knigь svoihь.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelistu svetomь Ivanu[30], pisane na 11. kapituli negovihь evanjeli. Govori evanjelis'tь,

[1] i. [2] zvan' est' ljub'veni. [3] oće plaću. [4] ke. [5] ljubav' božiju. [6] nema ti. [7] a po tom' (čitaj: pod?) strah' ali pod' silu. [8] est' od male štime i male plaće e vridna. [9] bi bil' edan'. [10] nema: ti. [11] ju vratiti službu, ima za nu plaću imiti. (u *a* opako: za ne). [12] za strah' ili za sram'. [13] sum'na est'. [14] svitu. [15] dukturi. [16] d'va računa. [17] račun'. [18] drugi est'. [19] mnogimi. [20] nahaêne duše. [21] nema: v knigahь, već: v diêlogih'. [22] svetoga. [23] takoi. [24] ona duša bi izbavlena. [25] nu. [26] nii. [27] nema: bože. [28] bê (bez) [29] nema od: kaštela do: Ivanь. [30] po svetom' Ivani evanjelisti.

Digitized by Google

da budući Lazarь bolanь v'[1] Bitanii Mariê Magdalina i Mar'ta[2] poslasta kь[3] Isuhrstu reki[4]: gospodi[5], koga[6] ljubiši, nemoćan' e. A Isuhrstь od'govori i reče: ta nemoćь ni o semr'ti, nere[7] da proslavit' se sinь boži eju[8]. I po tomь Isuhrstь on'di s'ta 2 d'ni, a tada reče učenikomь svoim': poimo[9] va Ijudêju. Tada reše[10] učenici: gospodinê, onь danь tebê hotihu Židove tebê[11] ubiti, pakь[12] li tamo idešь? Reče[13] Isusь: znate, da 12 urь danь imatь, da čovikь[14] promini misalь s'voju. Reče Isuhrstь: Lazarь priêtelь našь s'pi[15]. Reše[10] učenici: gospodine[16], ako s'pi[17], to[18] dobro z'namen'e estь. Isusь reče[19]: govoru, da e mrtavь[20]. I reče Toma: ako e ot potribi, poimo mi, da pomremo š' nimь. Ot'diliše se i pridoše v' Bitaniju, i kako z'vidi[21] Magdalena, da Isuhrstь pride, ona ide proti nemu plačući se i govoreći: gospodine, a(ko) bi ti ov'di bilь, našь bratь ne bi umrlь. A Isuhrstь od'govori Marii[22] reki: bratь t'voi ima skrsnuti[23] A ona reče: gospodine, ê vimь, da ima skrsnuti[23] posled'ni[24] danь. A Isuhrstь otgovori: ne znaš' li ti, Mar'ta, da esamь azь[25] skrešenie i životь? Ki verue va me, nima umriti va veki. Reče: verueši li ti to[26], Mar'ta? A ona reče: veruju, gospodine. Tada reče Isuhrstь: kadi ga zakopaste? Tada[27] ga povedoše na no mesto, kadi biše zakopanь. I kada pride on'di, reče: od'valite kamenь od' groba. Tada reče Mar'ta: gospodine, 4 d'ni su[28] pokle e zakopanь, jure smr'di. A Isuhrstь reče[29]: nisam' li ti rekalь, ako budešь verovala, oćešь uzriti slavu božiju? I on'di biše narodь velikь[30] ljudi, ki bihu prišli k' Marii i Mar'ti[31] utišiti niju o brati[32] niju. Tada Isuhrstь čini[33] d'vig'nuti kamikь ot' groba, i vzdviže oči svoi na nebo[34] i reče: ot'če moi, pokaži moćь t'voju ovimь ljudemь, a to da budu verovali, da samь ê sinь t'voi[35]. I paki velikimь glasomь zavapi i reče: Lazare, poi vanь iz' groba. Govoru, da va onomь glasu Lazarь vskrsnu i poide[36] vanь iz groba, i biše obezanь[37] rukama i nogama.

---

[1] v kašteli. [2] dodano: sestri Lazarovi. [3] ka. [4] rekući. [5] gospodine. [6] koga ti. [7] nere na slavu božiju, da se proslavi. [8] nju (a od ovdje do: poimo nema *b*). [9] poidimo. [10] rekoše. [11] nema: tebe. [12] paki. [13] reče nim'. [14] čovik' v tom' promini svoju misal'. [15] usnu. [16] nema: gospodine. [17] nema: ako s'pi. [18] to est'. [19] i reče Isuhrst'. [20] umrl'. Po tom' reče Toma ka učenikom' nega: ako e potriba, poimo mi pomriti š' nim'. I taki odiliše (se) š nim'. [21] izvidivši (opako vaļada: izvidiše) Mar'ta i Mariê Magdalena, da je Isus' prišal', poidoše proti nemu. [22] Marti. [23] vskrsnuti (u *a* dodaje ovdje opako: posledni danь, a to sam izostavio). [24] na posled'ni. [25] da ê esam' vskrišenie. [26] tomu. [27] nema: od: tada, do: i kada'. [28] esu. [29] reče: Mar'ta. [30] velik' narod'. [31] k Marti. [32] o brate. [33] učini, da dvigoše kamen'. [34] na nebu. [35] tvoi, i da si me ti poslal'. [36] izide. [37] obvezan'.

Digitized by Google

Reče Isusь učenikomь svoimь: raz'vežite ga[1]. I tako učiniše. Vidivь to vasь narodь i daše slavu bogu, ki da toliku moćь[2] človikomь. To e evanjelie[3].

Od ovoga sveta i posvećena govoren'ê ljudi sega svita esu osvaeni od'[4] ednoga velika griha pred' gospodinomь bogomь, ki se zove lenostь i prazdnovan'e[5], i za tь grihь oće pravda božastvena poslati kaštigu vrhu griš'niki[6] sega svita. I govori gospodinь bogь, da[7] esamь dalь mnogo[8] dobra i pićь i[9] telesnihь i dušev'nihь tomu plku, a oni[10] nigdare nisu hoteli mani hvalu vzdati za no dob'ro, ko samь nimь učinilь, a oni vazda s'toeći[11] v lenosti ja nimь obećuju[12], da ihь oću sprovoditi[13] do vratь paklenihь za nihь grihe, ko[14] su oni leni bili hvalu vzdati mani[15] za no dobro, ko[16] priêše. Govori gospodinь bogь: hoću vamь učiniti onako, kako učinihь onomu plku židovskomu v pustini, da imь dahь pićь[17] do omražen'ê, a pakь[18] oni staše[19] leni, da mi ne račiše[20] zahvaliti na toliki dobri. Gospodinь bogь nimь posla[21] toliko množastvo z'mii, i koga godi ujidihu[22], tudie umriše. Vidiv'ši to Moisiê[23] moli gospodina boga, i usliša ga[24]. Reče gospodinь bogь Moiseju: poi terь učini učiniti[25] ed'nu zmiju od' mida i od kositera[26] i ot' zemle, i postavi ju na ed'no drivo visoko i zapovii vsimь onimь, ki su ujideni[27] od' z'mie, da gledaju krip'ko na tu z'miju, i ote biti tudie zdravi. Govoru, da ti bi[28] mogalь reći i pitati me, od' kudь s'haê ta lenostь i po koliko načinovь[29] se more učiniti ta grihь? Govoru, nai priê imašь[30] zamiriti, kada t'[31] se prikaže dobro na t'voju volju, govoru, da to dobro est' mu prikazano pod' zakonь ot' zla. Kako e to isto, govoru, da, kada[32] e prikazanь edanь blagdanь ot' svete matere crikve, govoru[33], da ti grešь vele lenimь zakonomь obslužiti[34] i paki vasь danь[35] stoišь za manь i hodišь simo tamo deletajući[36] se. I tudie[37] oće ti biti prikazano[38] ed'no zlo pod zakonь dobra, ko[39] hoće biti ugod'no voli tvoei[40]. Bole bi bilo, da bi ti težalь nere hoditi[41] simo i tamo[42], a ništarь mane ti ne ćešь težati za ni ednu stvarь, ne hoteći[43] raz'biti

[1] ga, da hodi. [2] vlast' i moć' sinu človičaskomu. [3] nema: to e evanjelie. [4] pred' gospodinom' bogom' za edan' i od ed'noga velika griha. [5] praznovanie. [6] grišnikov'. [7] da ê. [8] dovole. [9] nema: i. [10] a ni. [11] stoe. [12] obitam'. [13] privoditi. [14] da. [15] leni mani hvalu vzdati. [16] ko od' mene. [17] piću. [18] paki. [19] biše. [20] tiše. [21] posla nim'. [22] ujidiše. [23] Moisii to. [24] ga gospodin' bog'. [25] nema: ti. [26] kositra. [27] uedeni. [28] bi ti pitati mogal' i reći: od' kuda ishaê. [29] puti. [30] da imaš'. [31] ti se zapovi dobro. [32] kada se zapovi edan'. [33] dim'. [34] ‚obslužiti' iz *b*. [35] vazdan'. [36] diletajući. [37] paki. [38] zapovidano. [39] ko zlo. [40] tvoei voli. [41] da hodiš'. [42] tamo prazdnujući. [43] tijući.

Digitized by Google

zakonь od blagdana. I govorim[1], da to estь grihь prirod'ni ili[2] da budešь onь danь činilь ono, ča zapovida sveta mati crikavь. Govoru ošće po kuntrariju[3], da oće biti edanь blagdanь, kako estь rečeno zgora[4], a ti poidešь na misu, kako samь rekalь, paki poidešь terь se prikaže[5] zlo po zakonь dobra. Govoru, da estь bole, da budešь težalь, nere da hodišь[6] po sulacihь i da ako grešь težati prez velike potribe; govoru, da semrt'no sagrišašь[7], govoru[8], da danь prazdnika ti ga imašь vasь postaviti na počten'e bogu[9] i na koristь duše tvoe[10], a to estь hoditi na mitu i na vičer'ne i[11] na ine oficie i na prodikovan'e i na ine riči duhov'ne. Govoru, da pod' zakonь dobra ti činišь šestь riči zlihь. Prvo zlo, ko ti[12] činišь pod' obrazь dobra, estь, da ti bi[13] otelь stratiti zlo vzet'e, ko ti imašь u tebe ljuc'koga v al'muš'stvo[14] prie[15] nere e potratiti. Govoru, da to ne rabi, začь bogь oće da vratišь, komu si ča vzelь hinu[16], ozuru, silu i nepravadno. Govoru, da imašь povratiti onomu, komu e vzeto, a ne inomu. Govoru, dobro, ako bi ti ne z'nalь, č'e bi bilo, a[17] sto zlatihь bilo[18], a to[19] bi bilo ot' mnozihь ljudi od' svakogo[20] 1 soldinь, i da bi ne pametilь, č'e[21] bi bili. Govoru, dobro, da te pinezi morešь dati za boga s[22] dopušćen'emь biskupa[23] ili tvoga spovednika. Drugo zlo estь, ko ti činišь pod' diš'piran'emь[24] čineći pokoru od'[25] t'voih grihovь. Govoru, da, ako ti da t'voi spoved'nikь pokoru za grihe, ka ti e viditi teš'ka, ti se tudie žalostišь govoreći: ja e[26] ne mogu svršiti, i tako[27] iz'berešь ed'nu pokoru malu[28], ka bude tebi ugod'na. Treto zlo, ko ti činišь pod' zakonь dobra, e ono, ko nima[29] kripos'ti obslužiti svete zapovedi božie. Govorimь[30], da esu m'nozi, ki govore: ê ne bihь nigdare mogalь obslužiti zapovedi, ke bogь zapovida, začь velike riči zapovida. Govoru, da ti takovi imaju vele[31] malь razumь i malu ljubavь i malu kripostь obslužiti nega svete zapovidi, začь[32] nisu ino nere ljubavь, ku vi imate nositi proti gospodinu bogu i[33] t'voemu iskrnemu. Četvrto zlo estь, da imašь v srci nenavi'stь[34], onu pokoru, ku mu da nega ispovednikь i[35] to

---

[1] govoru. [2] li. [3] na suprotiv'. [4] zgora rečeno. [5] zapovi niko zlo pod zakon dobra. [6] greš' po diletih'. [7] sagrišaš' smrtno. [8] i razumi, da. [9] gospodinu bogu. [10] svoe. [11] i na jut'rnu i. [12] nema: ti. [13] bi ti. [14] v al'muž'no. [15] priê. [16] hinbu (u *a* je *b* ispalo: hin[b]u). [17] na. [18] da bi bilo. [19] a to ako bi bilo. [20] vsakoga. [21] či. [22] z. [23] tvoga biskupa. [24] desperan'em'. [25] *b* nema od: od tvoihь pa sve do: za grihe. [26] ê ne mogu te pokore svršiti. [27] ‚i tako' iz *b*. [2] malu pokoru. [29] ki ima kripost'. [30] govoru. [31] nema: vele. [32] zač' zapovidi božie nisu ino. [33] i proti. [34] da imaš' nenavist' v srci, na. [35] a.

Digitized by Google

estь vazda sem'rt'ni grihь, ku[1] pokoru[2] imate vi[3] činiti za odpuščenie vašihь grihovь[4]. Peto zlo estь, ko ti činišь, zove se ditin'stvo činiti. Dobro, govoru, da esu mnozi, ki imaju toliko malu misalь, da reku: mi bismo nigdare ne mogli toliko postiti, začь namь š'kodi. I tolikoi[5] govorimь od vsakoga inoga dobra, ko mi dužni esmo[6] učiniti, ko namь zapovida gospodinь bogь i sveta mati crikavь[7]. Šesto zlo, ko ti činišь, estь tašće miš'lenie činiti dobra[8]. Govoru, da ti oćešь reći: ne mogu činiti dobra za volju mišlen'ê moga, ko me raspačue simo tamo[9]. Za to ne mogu dobra činiti, začь ne mogu ed'noga očenaša reći, da me mišlen'ê ne raspačuju. Govoru, da ti nimašь ustati[10] dobro činiti zač'[11] ni ni edanь toliko svetь, koga mišlen'ê ne raspačuju se. Govoru i svršuju ovь prvi delь, da ti nimašь ustati dobro činiti zavolju mišlen'ê, ka tvoimь razumomь metu, i da nimašь biti lênь dobro činiti, začь ako budešь lenostь imiti, oće te pripelati k vikuvêč'nomu[12] osuen'ju. I to e[13] koliko prvi delь.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milostь od' gospodina boga. Govoru, da se č'te v' knigahь carskihь[14] na 4 kapitule: budući pošal' Iliê prorokь[15] v Serap'tu va vrime glad'no, kada ne biše bilo daž'ê[16] na zem'lju tri leta terь[17] polь, i kada pride k[18] onoi ženi, ka ne imi[19] nere malo ul'ê i malo muke, ko se[20] um'noži, da učini straćen'e proroku i ženi i sinu nee za v'se ono vrime, koliko trpi onoga glada. A to bi milostь božiê, ku učini gospodinь bogь za molit'vi proroka. Govoru ošće, da, budući prorokь Iliê ošće ov'di[21] v' Serap'ti, onь sinь one žene, ka biše prehranila proroka, um'ri. I vidiv'ši[22] svoga sina mrtva ide k proroku i poče prositi milosrdiê od' nega govoreći: proroče i priêtelju boži, moi sinь[23] estь mrtavь, prosim' te, smilui se. A prorokь reče: kadi estь tvoi sinь[24]? A ona reče: na posteli e. Tada pride prorokь k' posteli i poče prositi[25] reki: gospodine bože, da bi povratilь dušu va voga otročića. I tudie onь ditićь vskr'snu i da ga materi nega. Govoru, da imašь zamiriti ovu priliku po duhov'ni načinь. Po voi ženi se razumi[26] sveta mati crikavь. Govoru, da po sini ti imašь razumiti dušu našu, ka estь mrt'va učiniv'ši grihь semrt'ni; a po proroci imašь razumiti gospo-

[1] a ku. [2] ‚pokoru' iz *b*. [3] vi imate. [4] grihov' vaših'. [5] toliko. [6] esmo dlžni. [7] crkva. [8] *b* od ovdje nema do: dobra za volju. [9] simo i tamo, ostavlam' dobra činen'ê, zač' ne mogu 1 oče naš' reći. [10] ostaviti dobra činiti. [11] iz *b*: zač'. [12] k vič'nomu. [13] e prvi del' pravde vič'ne. [14] cesarskih'. [15] nema: prorokь. [16] dažda. [17] i 6 miseci. [18] ka. [19] imiše. [20] se toliko. [21] on'di. [22] vidiv'ši žena. [23] sin' moi. [24] sin' tvoi. [25] prositi od gospodina boga. [26] razumi se.

Digitized by Google

dina[1] našega Isuhrsta. Govoru, da sveta mati crikavь, vidiv'ši mr'tva svoga sina grihomь semrtnimь i moli vsaki danь gospodina Isuhrsta, da bi ga[2] račilь vskresiti od' griha[3] k' ne milosti ne sina, to e griš'nika, i da se s'milue nad' nimь na vomь sviti[4] i na nomь. Govoru tebi, zali griš'niče, da imašь poiti pred' gospodina boga, a to estь pred' redov'nika ispovedati nega moći svoe grihe i prositi milosrdiê[5] od' boga. Ako to učinišь, on' te oće vskresiti[6] i dati svetoi materi crik'vi. I to e[7] drugi delь.

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti. Zamiri ov'di 7 sum'ni k našemu nauku. Prva sum'na estь ovo, ako bi bilь edanь grišnikь, ki bi se želilь ispovidati i da bi ne imilь redov'nika, pitam' te, ako onь[8] more pisati svoe grihe i poslati redov'niku? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da ne morešь, začь bi moglo biti[9] mnogo zlo onomu, po kom' bi poslano, ili onomu, komu bi poslani. Govoru, da ono pis'mo bi mogalь čtati ki godi ini, ki bi mogalь[10] dovole[11] zla i sramote učiniti. Za volju tihь uzrokovь ni[12] dostoino pisati i poslati v' pismi tvoe grihi, da zadovole t' e pravo skrušen'e imiti dot'li, dok'li budešь moći imiti redov'nika. Govori Davidь prorokь: sr'ca skrušena i smerena bogъ ne ot'mećetь. Druga sum'na e, ka e k našemu nauku: ako pečali i smućen'ê, ke mi imamo, ako su uzrokь našoi[12] lênosti? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da esu nike muke, ke se ne trpe dobrovol'no, a nike esu, ke se trpe dobrovol'no. Govoru nai priê, da od' onihь teš'koći i pečali, ke se ne trpe dobrovolno, ali imašь v nihь strplen'e, ti oćešь[13] plaću za ne imiti. Kako e to is'to, oću ti dati priliku od' onoga raz'boinika, ki biše[14] sa Isuhrstomь na križi, za to[15] onь ne trpi onu pokoru dobrovol'no, nišće[16] mane da li imi strplen'e, razmišlajući, da ju biše zaslužilь za negove grihe. Govoru, da ta trudь ima plaću, ako si i ni pokora dobru volju[17], ali estь strplen'e. Govoru ošće, da estь edanь drugi trudь, ki se ne trpi dobrovol'no. Govoru, da ta trudь nima plaće imiti, da e z' grihomь. Govoru ošće, da estь edanь ini trudь, ki se trpi dobrovol'no. I to e bilo meju svetimi, ki su trpeli muku za ljubavь božiju. Govoru, da ti tri trudi, ki su imenovali z'gora, d'va esta dobra, a treti zalь, a ta estь uzrok od' lenosti. Treta sum'na estь ovo[18], ka bi se mogla pitati: ako e

[1] gospodina boga. [2] nema: ga. [3] od griha ne sina, a to est' griš'nika k nega svetoi milosti. [4] svitu. [5] milosti. [6] skrsnuti. [7] est' koliko k drugomu delu. [8] nema: onь. [9] mnogo zla biti onomu. [10] ki bi mogal' bi. [11] dovol'. [12] k našei. [13] imaš'. [14] bi. [15] za to zač' on'. [16] da nišće mane li uni. [17] dobrovol'na. [18] nema: ovo.

Digitized by Google

lênostь vazda s pomankan'emь od' vere? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da imašь zamiriti tri lenosti: ed'na estь naturala a druga estь prihod'na, a treta uzroč'na. Govorimь od' one[1], ka estь naturala, a ta es'tь, kakove su moći ljudi, kako estь človikь k'rivь[2] ili m'led'na š'tumiga, ili žur'livь, ili srca êdovita, ili fleumatikь. Is te moći ishaê lênostь, to estь naturala, a to ni grihь. Druga estь prihod'na, a to estь zloćud'na. Treta estь uzroč'na, i ta i druga vazda e zločud'na, začь estь s pomankan'emь ot' vere. Četvrta sum'na estь ovo[3], da vsaki redovnikь, ki ispovida griš'nika, ako onь od'riši od' muke i griha? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di[4], da za t'voe skrušen'e[5] bogь tebi prašća grih', a redov'nikь tebê prikazue svetoi materi crik'vi: tako kako ti e grihь prošćenь od' boga, tako redovnikь v kipi boži od'rišue te od mukь vêč'nihь i oprašća te v' pokoru teles'nu. Govorimь, da, ako pokora, ku ti da redov'nikь, komu si se spovidalь, ako e zadovolna za tvoe grihe, tada govoru, da na nomь svitu ti ne ćь[6] trpiti ni ed'nu muku za tvoe grihe, a ostanakь, ki ti ostae na vomь sviti[7] pokore, ti oćešь na nomь sviti[7] strpiti v' mukahь ot' purgatorie. Govoru i svršuju, da edanь danь pokore na vomь sviti[7] vridna ti e[8] edanь misecь na nomь sviti, a edanь misecь na vomь[9] vridna[8] e 1 leto, a edno leto vridno e 12 letь. Govoru v' kun'trarii, da v' purgatorii 1 danь za 1 misec, misecь za leto, leto 1 za 12 letь, i tako se množi[10] i to, govori sveti Avgustinь. Govoru tada, da redov'nikь prikažue[11] te svetoi materi crik'vi, i dae viditi, da ti e gospodinь bogь uzrokь[12] prostil' za pravo skrušen'e, i prominue ti muku vêč'nu v pokoru teles'nu. Peta sum'na estь ovo: ča estь veće čudo, vskresiti[13] ed'noga mrtvoga, ali skrisiti ed'noga griš'nika od' griha i postaviti ga v milostь božiju? Na to ti od'govara mudrostь božastvena[14] i di, da imašь z'nati, da ona ričь, ka ima niko od'lučen'e mirakulь, govoru[15], a ti da mi razumišь, zamiri ednu lipu priliku. Govoru, da rodeći[16] vino i pšenica i vsaka ina stvarь, ka raste, govoru, da to ni čudo, zač' e niko od'lučen'e i da zemla plodi te riči; tako govorimь: grišnikь more pripraviti se prieti milostь božiju, da telo mrt'vo nima odlučen'ê, zač' se e duša dilila od' tela mr'tva, ko telo ostae vonuće. I za to govoru, da e veće čudo vskresiti[17] človika mrtva,

[1] one nike. [2] karliv' ili žurliv' ili srca êdovita ili mled'na š'tum'ka ili uma ti. [3] nema: ovo. [4] nema: i di, nego: da zamiriš'. [5] iz *b*: skrušen'e, *a* ima opako: kršćen'e. [6] ćeš'. [7] svitu. [8] vridno e. [9] nema: na vomь. [10] vnoži. [11] prikazue. [12] nema: uzrokь. [13] skrisiti. [14] božiê. [15] *b* nema od: govoru do drugoga: govoru. [16] rodi. [17] skrisiti.

Digitized by Google

nere človika od' griha. Sesta sum'na estь, ako e duša umrv'ša ali neumrv'ša? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da esu m'noge misli. Govoru, da govori Pitagorь i drži tu misalь, da umrv'ši telo da umira i duša, a to estь eretičaska misalь. Drugi govore, da umrv'ši telo duša da g're v' niku živinu[1]. I to estь misal' fal'sa i eretičaska. Da vnozi doktori crik'veni[2] govore[3], da duša naša po ne naturi estь umrv'ša i vonuća, začь duša ni vikuvič'na[4], da po svoei naturi estь umrv'ša. Govoru ošće, da duša naša estь vič'na, a to estь, da nigdare ne more umriti, a to ni po ne naturi, da estь po milosti gospodina boga, ku e onь učiniль duši našoi za negovu dobrotu. Govoru ošće, da otijući skusiti, da duša estь neumrvša, zamiri, ali[5] e človikь dobarь ali[5] e zalь, ili[6] činiль dobro ili zlo na vomь svitu, ili ako e človikь dobarь a ima zlo na semь sviti[6], dostoina e[7] rič, da onь bude imiль dobro na drugomь svitu; ako e človikь biль zalь na semь sviti i dobro estь imiль, dostoino e, da bude zlo imiль na nomь svitu; ako e dobarь na semь sviti[6] i dobro e imiль, dostoino e, da bude i bole imiль na nomь sviti; ako li e biль človikь zalь i zlo e imiль na semь sviti, dostoino e, da bude i gore imiль na nomь sviti. Kako e to is'to, ê ti e provamь svetimь Matiemь. Na 20 terь 5 kapituli negovihь evanjelii govori onь, da hoće reći Isuhrstь na sud'ni danь: idite[8] blagoslovleni ot[9] ot'ca moego i primite ono carstvo, ko estь vamь ugotovano, zač' ste vi učinili volju moju[10] i obslužili moe zapovedi. I zalimь hoće reći: poidite prokleti va oganь vêč'ni, kadi nigdare ne budete ni ednoga dobra imiti[11]. Govoru i svršuju ovu sum'nu, da ti dobro morešь razumiti, da duša ni nigdare umrv'ša i ne će nig'dare umriti. Sed'ma sum'na estь ovo, ako dobro, ko se čini v semrt'nomь grihu, ako prudi na nomь sviti? Na to ti od'govaramь, da esu m'noge sumne, ke su ovo. Govori Aimonь, da človikь budući v semrt'nomь grihu i čini dobro, da mu nišće ne prudi na nomь sviti. Paki govori, da vraćajući se griš'nikь v' milostь božiju vse dobro, ko e učiniль, da mu se vraća i prudi mu k plaći na nomь sviti. I to imašь priliku ot' sina zaloga, kada se vrati ka ot'cu i učini ga oblići v svitu prvu, po koi se razumiju prva dobra, ka e učiniль. A drugi govore, da dobro, ko si učiniль v grihu, da ti ne rabi *tak*mo k dobru sega svita. Govoru i svršuju ta treti deль, da sveti Toma i Aleksan'dro de Alesь i Rikar'do i sveti Av'gustinь i sveti Eronimь i vnogi ini

[1] životina. [2] nema: crikveni. [3] govore govoreći. [4] *b* dodaje: za to, zač' ni bila vikuvič'na. [5] ili. [6] svitu. [7] ê. [8] pridite. [9] nema: ot'. [10] moju volju. [11] imili.

Digitized by Google

govore, da dobro, ko e učineno v grihu, semrt'nomь grihu, da ne rabi k plaći na nomь sviti. Govore dobro, da dobra dela od'luče človika izlisti iz griha i pripelaju ga na dobarь putь i na božiju služ'bu. I to e koliko k tretomu delu.

V subotu[2] 5. posta.

Govoraše Isuhrstь narodu: ê esamь svetlostь miru. Sveti Ivanь na 8[3] kapituli.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelistu svetomь Ivani, pisane na 8 kapituli knigь negovihь, rečene od' Isuhrsta pis'cemь i fariseomь židovskimь govoreći: ê esamь svitlostь miru, g'do po m'ne poide, ne će hoditi v tamnosti. Od'goviše farisêi Isuhrstu govoreći: ti svedokuešь[4] samь o sebi, a tvoe svedočastvo nistь istin'no. Od'govori Isuhrstь: va ustihь d'viju ili trihь stoi svedetelstvo istin'no. Govoru tada, da moe svedočastvo estь istin'no za to, začь moi otacь i ê mi es'va d'va, ke vraćava svedočastvo od' moihь delь, tada svedočastvo moe estь istin'no. Odgoviše parisêi rekuće: gdo estь ta otacь? pokaži nam' ga. Od'govori Isusь: ako biste vi mene znali, vi biste i ot'ca moga z'nali. Govorimь, da vi niste dostoini z'nati ot'ca moega ni mene. Tada v'si se ras'srdiše na nega i hotihu ga kamenovati, da ne biše ošće vrime negovo priš'lo. I to e postava evanjeliê[6].

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê estь osvaenь plkь sega svita pred' gospodinomь bogomь za edanь velikь grihь, ki se zove prisegan'e, ko se prisеže krivo proti bogu i proti iskrnemu. Za tь grihь božastvena pravda oće poslati nakazan'e vrhь[7] toga plka. Govori gospodinь bogъ: da oću učiniti vamь, kako učinihь onomu gradu Erihu. Govoru, da oni obećaše i prisegoše gospodinu bogu biti sluge i obslužiti nega sveti zakonь, a paki oni učiniše protivu tomu i biše zvani krivorot'ci. I za tu rotu ras'srdi se gospodinь bogь i zaz'va Jozuje, ki biše glava puka[8] židovskoga, i zapovida mu, da vaz'me ot' v'sakogo[9] kolene izravil'skoga[9] po 1000 muži, i da ih bi 12 tisući oruž nihь, i posla ihь na tь gradь Erihu govoreći: ako zatvore vrata pred' vami, ê vam' e oću ot'voriti, i ako budu čuvali zida, ê oću učiniti, da se hote obaliti doli na zemlju, i učinite, kada v'nutarь v'nidete, koliko ihь koli naidete, vsihь[10] ras'sicite. I poide

[1] govore, da. [2] sobotu. [3] osam' kapituli. [4] svedokueši. [5] povii. [6] svetogo evanjeliê. [7] zvrh'. [8] vsakoga. [9] izdravilskoga. [10] vsih' ih'.

Digitized by Google

Iozue z d'vanadeste tisući k' tomu gradu, kako mu biše zapovidalь gospodinь bogъ. I kako biše oni on'di, tudie zidi padahu doli na zemlju, a oni vnidoše[1] v'nutarь v gradь. Govoru, da bi pob'eno i na kusi[2] ras'sičeno 20 terь 4 tisuća ljudi i saž'gaše og'nemь vasь gradь. Govoru, da tu pečalь posla bogъ na nihь za tь grihь, da krivo prisegoše bogu i iskrnemu. Govoru vamь ljudemь krst'ên'skimь, ki činite ta grihь: bogъ oće poslati na vasь takovo nakazan'e, za ki uzrokь ne biste se[3] oteli nigdarь roeni. Govoru, da bi ti mogalь reći i pitati me: vimь, da e gospodinu bogu vele mr'zakь ta grihь od' prerotstva, za to da bim' se bole mogalь čuvati toga griha, radь[4] bihь viditi, ča e i po ki načinь se more učiniti, a to da bihь se mogalь obarovati. Na to ti od'govaramь: hotijući ti znati, ča e kriva rota, potribno e, da z'našь, ča e rota. Govoru[5], da zakonь estь našalь rotu i obslužue se va vsihь negovihь pravdahь, a otijući naiti istinu, ku zapovida pravda onomu človiku, govoru, da se to čini, a to za to, da se ne more poznati misalь i sr'ce človičasko[6] i za to zakonь stis'ka človika priseći, razmišlajući, da se človikь boi boga. Govoru, da prisežućь človikь i budući stis'nenь[7] pravdu, da ima priseći, onь zove boga za svidoka prisežući pravo; da ako krivo prisežešь, ti zovešь boga za kriva svedoka, a to estь vazda semrt'ni grihь. Zamiri, da v prvoi roti prikladaju se tri riči. Prva estь istinn'a vêra, druga e sudь istin'ni, treta[8] pravda, a ta pravda ima d'va dela. Prvi e diliti[9] se od' zla, a drugi estь činiti dobro. Govorimь, da vazda, kada ti prisežešь krivo, ti se dilišь ot dobra i činišь zlo i esi z'vanь krivorotnikь. I va toi roti bi Irudь, kada čini umoriti svetago[10] Ivana, začь onь razbi pravdu diliv' se od' dobra i učini zlo. Ti bi mogalь reći: Irudь prisеže rotnimь zakonomь onoi h'ćeri, da ono, ča ona zaprosi, da ei ima dati, a ona prosi glavu svetago Ivana a on' ju noi da, začь oti zdržati rotu. A to bi kriva rota, i na to govori sveti Toma z Akvina, da vsaka rota nima se vzdržati[11]. Govorimь, ako bi ti prisegalь, da oćešь ubiti ednoga človika, ti nimašь te rote vzdržati. Govorimь, da priseći učiniti niko veliko zlo ti semrtno sagrišašь, ako e učinišь, ti pakь[12] d'va kratь semrtno sagrišašь. Govorimь, da mi razumišь, da prisegši ti učiniti zlo terь učinišь, ti dva kratь sagrišašь, ili ti dvoe zlo činišь na edanь tratь. I za to govorim' ti, da ti nimašь nigdare priseći, ča e proti zakonu božiju i nega svetimь zapovedemь. V tom' govoru, da Irudь učini

[1] idoše. [2] kusu (opako). [3] se nigdar' roeni oteli. [4] da bih' mogal' viditi. [5] govorim'. [6] človeče. [7] stiš'nen'. [8] treto. [9] delitel' od' zla. [10] svetoga. [11] zdržati. [12] po.

Digitized by Google

dvoe zlo učiniv'ši umoriti svetoga Ivana krstitela. Govoru, da onь raz'bi zapovidь gospodina boga, ki govori, da ne ubieši nikogare. I govoru, da onь učini proti pravdi, kadi govori: ukloni se od' zla i stvori dob'ro, a on' se dili od' dobra i učini zlo, i za to bi krivorot'nikь zvanь. Govorimь ošće, da morešь biti krivorot'nikь proti istini, a to estь, kada ti prisežešь i rečešь lažь, kada bi pitanь od' istini. Govorimь, da gospodinь bogь e istina viš'na i stanovita; i govoreći ti lažь ti urijuešь boga, ki estь istina. Govorimь, da to estь zvana kriva rota[1], kada bi ti pitanь od' istini, a ti nikimi šegami ne tilь povidati pravo svomu starišini, ti vazda semrt'no sagrišašь[2] i esi krivorot'nikь. Govoru ošće: dobro, da ako bi bilь otacь od obiteli, ili ki vladavacь, ili gospodinь, komu bi ti znalь, da bi mu ča zgiblo v hiši[3], a on' bi e li otelь zviditi, po ki način' e bilo, a ti z'najući, da hoće niki velikь skan'delь priti, ili niko veliko[4] zlo, a onь bi stiskalь tebê, da bi ti rekalь istinu, kako imašь učiniti, ne otijući biti z'vanь krivorot'nikь? Govorimь, da sveti Toma z[5] Akvina govori, da nimašь reći istinu, a to da onь ne učini onь grihь[6], i ne ćešь biti zvanь krivorot'nikь, na[7] nai mane sagrišašь grihomь prihodnimь. Govorimь, da si ti učinilь ričь ljubvenu[8] ne otijući da onь učini ta grihь. Treti načinь[9] estь, po ki ti morešь zvanь biti krivorot'nikь proti sudu, a to estь, da sudь estь učinenь razaznati pokoru od dobra i zla, kako gdo estь dostoênь. Govorim, ako edanь, ki bi ti dobro činilь[10] ili ti e učinilь, govorimь ti, da estь dostoino, da mu hvalu vzdašь i plaću od' onoga dobra, ko ti e učinilь. I ošće govorimь, da vsakь kratь, kada ti prisežešь ali činišь ki zavetь bogu i svetoi Marii ili kimь svetimь, a ne ob'služueš' ga, ti si k'rivorot'nikь proti sudu. Računь estь tomu, da vazda[11] kada ti obećuešь[12] ku ričь ali veće, ti si držanь onoi riči po pravomь sudu. Govoru ošće veće, da, kada si ti obećalь ki zavetь bogu ili nega svetimь, ti si ga držanь nimь do tihь mestь, dokli svršišь zavetь i ne učiniv'ši ga ti si krivorot'nikь proti sudu, i vazda sagrišašь semrt'no, mogući svršiti ono, ča si obećalь, i ne učiniv'ši e, li da ne bude ričь, ka e proti zapovedi gospodina boga. Govoru ošće, da budući kriv' svedokь ili krivorot'nikь ti imašь razmisliti 6 riči zlihь, ke činišь budući krivь svedokь ili krivorot'nikь. Prvo zlo, ko ti imašь razmisliti, estь sr'en'e, prećen'e, kim' ti priti gospodinь bogь za tь grihь krivorot'ni. Kako e to isto, ti imašь priliku od' oniju

[1] prisega. [2] sagrišueš'. [3] hiži. [4] vele. [5] iz. [6] griha (bez: on'). [7] da. [8] lubveno (bez: ričь). [9] račun'. [10] učinil' ili čini. [11] svagda. [12] obećaš'.

Digitized by Google

d'viju star'cu[1], ki bihu osudili blaženu Susannu na semrtь, začь oni biše krivorot'nici proti istini i pravdi i sudu. Gospodinь bogъ oti i dopusti, da oni pod'neše ono osuen'e, ko hotihu nei[3] učiniti, tako bi, da oni biše kamenovani i umoreni. Drugo zlo, ko ti[4] činišь budući krivorot'nikь, estь, da ti urijuešь tvoga iskrnega. Govorimь, da ti urijuešь četiri ljudi v' ed'nomь učinen'i. Prvo estь gospodinь bogъ, a to estь, da ga zovešь kriva svidoka v sudu, kako si ti. Drugo estь tvoi iskr'ni, koga izbavlašь negova dobra. Treti človikь, koga ti urijuešь, sebe samogo, začь budući ti krivь svidokь ti se kladešь v ruke vraž'e. Treto zlo, ko ti činišь budući krivь svidokь ili krivorot'nikь, estь, da ti prodaešь gospodina boga, a v' tom' si ti gor'ši nere Ljuda, ki ga proda Židovomь za 30 srebrniki, a ti ga prodaešь budući neumrv'ši i slav'ni, za 10 sudini[5] ti oćešь priseći i priseći 100 kratь ime gospodina boga. Četvrto zlo, ko ti činišь budući krivь svedokь ili krivorot'nikь, estь, da ti činišь proti zapovidemь gospodina boga, ki[6] govore: ne reci i ne[7] učini kriva svedočastva. Peto zlo, ko ti činišь, estь, da ti raz'biêšь pravdu, začь ne more se učiniti pravo onomu, komu bi se imelo učiniti. Šesto zlo, ko ti činišь budući krivь svidokь ili krivorot'nikь, estь, da ti činišь proti redu ljub've. Kako e to isto, poslušai onoga svetago Ev'sebiê, ki govori ot trihь krivihь svedokovь. Govori onь, da bi osvaenь edanь vele dobarь človikь, komu biše ime Nar'cizimo, bez' krivine ed'nomu gospodinu ed'nimь velikimь grihomь, v' komь ne biše krivь, a oni, ki ga osvadiše, pripelaše tri[8] krivi[9] svedoke na nega, ot' kihь edanь meju nimi poče govoriti i svidočiti protivu[10] onomu pravomu človiku govoreći: gospodine ta človikь estь edanь velikь sodomitь. Paki reče: ako to ni isto, molimь boga[11], da pride na me edanь velikь gromь z' neba i da me saž'ge. Drugi svidokь reče: ako to ni is'to, ča mi govorimo, prosimь boga, da mi pride sada pred' vami nagla smrtь, ka me umori. Treti reče: ako to ni is'to, da bi mi oči spali iz glave. Slišav'ši to ta gospodinь čini ispuditi toga človika Narcizima van z[12] grada. Poslušaite veliki sudь boži, ki posla gospodinь bogъ vrhь trihь svedokovь krivihь. Govoru, da po 8 danь vzdviže se ed'no zlo vrime z gromom i trisnu[13], onoga krivoga svidoka i sažga v'sega. Vidiv'ši to drugi pade mrtavь na zemlju ot' nagle semrti. Slišav'ši to treti poča groz'no plakati i toliko plaka, da mu oči spadoše[14]

[1] od oniju star'cu d'viju. [2] u *a* opako: krivorot'nikь. [3] nii. [4] nema: ti. [5] soldini. [6] ke. [7] ni. [8] nema: tri. [9] krive. [10] proti. [11] ‚boga' iz *b*. [12] iz. [13] ‚trisnu' za: triskomь u *a*. [14] ispadosta (*b* je imao vjerniju predlagu nego *a*, ili je maće novotario).

Digitized by Google

z glave. Slišav'ši to ta gospodinъ tudie posla po onoga dobra človika, koga biše izagnalъ, i učini mu veliko[1] poč'ten'e i poče prositi prošćen'ê od' nega. Govorimъ, da po tihъ računihъ ti morešь razmisliti, koliko estь mrzakъ ta grihъ gospodinu bogu, i za to more se reći vsakimъ krivimъ svedokomъ i krivorot'cemъ ono, ča reče Isuhrstъ parisêomъ[2]: svedočastvo vaše ni istin'no. I to e koliko k prvomu delu.

Govoru v drugomъ delu, ki nasь uči naiti milostь od boga. Govoru, da učinišь kako govori prorokъ Isaiê[3], kada onь vidi plkь veliki[4] pečali i nevoli, i prosi gospodina boga za nihъ, i gospodinъ bogъ se smilova i prosti nimъ. Govoru, da od'govori bogъ[5] i reče: r'ci ljudemъ od' moe strane, da imaju iskati danь ot' spaseniê, i ako oni učine to, da oću učiniti, kako čini[6] mati, ka ima pečalь o sine svoemь, providiv'ši mu v negovihъ potribahъ; a to estь, da dobra mati ne zabiva svoga[7] sina. Govoru, da ê ne zabudu ljudi moihъ, ako oni učine moju volju. A to govori našь gospodinъ bogъ[8]. Govoru[9], griš'niče, da, kada se poznašь v grisihъ po skrušen'ju ti imašь moliti gospodina boga, da bi te račilь z'neti ot ovihъ grihovъ, a to da budešь moći naiti danь od' spasen'ê, ki danь estь, kada se dilišь od' grihovь postomъ i istin'nimъ skrušen'emъ i po pravoi i čistoi ispovedi i zadovole učinen'emъ misleći veće[10] ne učiniti griha, i čineći ti to gospodinъ bogъ oće te obarovati i držati v svoei milosti, kako čini dobra mati, ka ima pom'nu od' svoga sina. Govorimъ tebi, griš'niče, ako se budešь čuvalь učiniti grihъ semrt'ni, i da budešь iskalь danь od spaseniê svoga, kako estь rečeno zgora, gospodinъ bogъ oće tebi dati milostь svoju na semь sviti a na nomь slavu svoju. I to e drugi delь, ki nasь uči naiti milostь ot boga.

Govoru v tretomъ delu, ki nasь uči naučiti se mudrosti. Govoru, da zamirišь ov'di 2 sum'ni k našemu nauku. Prva sum'na estь ovo: more li se krivo priseći po niki načinь, da se ne sagriši? Na to ti od'govara božastvena mudrostь po tri račune. Prvi estь ovo, ako človikь učini krivu rotu ne hoteći mnijući učiniti dobro, a po ni edanь način ne bi e učinilь krivo vidući, govoru, da priseg'ši k'rivo po t' načinь nisi sagrišilь semrt'no, nere grihomъ prihodnimъ. Drugi računь estь v sum'ni ne zamiriv'ši i ne zapametiv'ši dobro a on' ju potvrjue za istinu, priseg'ši, sagriša semrt'no. Treti računь estь, ako človikь prisegi ili za pinezi ili za prošćenie priêtelь, govoru, da to

[1] toliko. [2] farision'. [3] Isaiê prorok'. [4] va veliki. [5] bog' proroka. [6] učiti. [7] svoega. [8] gospodin' naš' Isuhrst'. [9] govoru tebi. [10] U *b* je istrgnut ovdje list.

Digitized by Google

estь veliki grihь, začь urijue gospodina boga, i dostoênь e velike muke, začь ta grihь estь zvanь velika nečistoća. Druga sum'na estь ovo, ako more človikь krivo priseći hoteći izbaviti nikoga velika zla, ili ustaviti niki skan'delь, ili ukloniti semr'ti nikoga človika? Na to ti od'govara božastvena mud'rostь i v'si doktori i diju, da po ni edanь načinь ne more človikь priseći krivo hoteći izbaviti nikoga zla. Govore naši doktori, da človikь nima krivo priseći, ako bi mogalь 100 ljudi izbaviti od semrti. Govorimь ošće, da otijući ukloniti edanь gradь od' zla ili od' raspa ili požganiê ednu krivu rotu, nimašь ga učiniti. Govoru ošće, ako bi imelь vasь svitь na mane priti, nimašь krivo priseći edanь tratь, hotijući ga iz'baviti, začь činišь proti[1], ki e vridanь veliko sveti, začь estь uvrien'e više koliko e veći onь, koga uridišь. Govorimь, da gospodinь bogь es'tь velikê i viš'ne dobro, a urien'e, ko mu učinišь, estь veliko zlo i vêč'no. I za to svršuju ovь treti delь, da za ni ed'nu stvarь stvorenu nimašь krivo priseći, začь urijuešь gospodina boga, ki estь viš'ne i vêč'no dobro i milosrdie. I to e koliko k tretomu delu od' božastvene mudrosti.

V nedilju 5. posta.

Govoraše Isusь knezemь ereiskimь i starišinamь židov'skimь: g'do ot' vasь obličit' me o grisêhь? Sv. Ivanь[2] na 8. kapituli.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelistu svetomь Ivani, pisane na 8. kapituli negovihь evanjelii, rečene od' Isuhrsta k parisêomь i k piscemь[3], govoreći: gdo od' vasь more mene[4] pokarati od' griha? ako[5] istinu govoru vamь, zač' mi ne veruete? onь[6], ki e od' boga, riči božie slišitь, da vi ne ćete poslušati mene, začь niste ot boga. V istinu govoru vamь, oni, ki obsluži moju ričь, smrti nima[7] viditi va veki. A oni od'goviše: mi vimo, da si ti Samaraninь i da[8] d'êvla imašь v' sebi. A gospodinь Isuhrstь reče: ni to i'sto, da d'êvla imamь v sebi po t' načinь, po ki vi govorite. A oni rekoše: eda si ti boli, nere e bilь otacь našь Avraamь[9], ki e umrlь, i proroci? a ti govorišь: ako gdo ričь t'voju ob'služitь, nimatь umriti v veki. A gospodinь Isuhrst reče: prie nere Avraamь

[1] tu je ispalo ńešto, vaļa da: bogь. [2] Ivan' piše na 8 kapituli negovih' knig': govori. [3] nema: i k pis'cem. [4] me. [5] ako vam' istinu govoru. [6] Od ovdje nema ь do: oni ki obsluži. [7] ne imat'. [8] da imaš' v sebi (a daļe nema do: po tь načinь. [9] Avram'.

*

Digitized by Google

bi, azь esamь. Govorimь ošće, da Avraamь želiše viditi danь moi i vidivь i vzradova se. Tada odgovoriše Židove i reše: ti ošće nimašь 50 letь, Avraama nisi vidilь. Reče Isuhrstь: V istinu prie nere e Avraamь[1] bilь, azь esamь bilь. Tada Židove vzeše kamenie, da ga ubijutь, da Isusь učini se nevidenь i poide vanь is tem'pla. I to e[2] evanjelie.

Od' ovoga svetago[3] govoren'ê es'tь osvaenь plkь sega svita pred' bogomь od' ed'noga velika griha, ki grihь estь uboistvo[4], i za tь grihь pravda božastvena[5] hoće poslati mašćenie[6] vrhь vsihь takovihь[7]. I govori gospodinь bogъ: oću učiniti tomu[8] plku, kako učinihь plku židovskomu, kada oni učiniše ta grihь od' ubois'tva[9], i činahu, kako estь pisano v drugihь k'nigahь mahabeiskihь nь 4. kapituli. Govori, da gospodinь bogъ čini vzdvig'nuti krala Antioha[10], ki ob'sede vasь gradь Erusalimь s veliku vois'ku, i toliko ga r'va, da ga v'ze i nečisto ihь imi. I tako se govori, da ihь ubi 80 tisućь[11], i to gospodinь bogъ dopusti na nihь za grihь ot ubois'tva[9], ko oni činahu vsaki danь prez milosti. Govorimь, dobro, da gospodinь bogъ prie nere posla na nihь ono veliko nakazan'e, pokaza imь ed'no znamen'e vele veliko i straš'no, a to za to, da bi se oni ustrašili i ustavili toga tako velika griha[12]. Govorim', da pokazaše se va aeri veliki koni og'neni i straš'ni i s ljudi, ki se r'vahu moć'no meju sobu. I to z'namen'e pokaza imь gospodinь bogь, a to da bi se oni ostavili ot toga griha. Govoru, da bi ti mogalь pitati i reći: po koliko načinov' se more učiniti ta grihь ot' uboistva[9], i po koliko načinovь namь prihaê smrtь? Na to ti od'govaramь, da smrtь namь prihaê po tri zakoni. Prvi načinь estь, po komь namь prihaê, a to estь po svetomь i blaženomь odlučen'i[14] bož'emь. Govorimь, da gospodinь bogъ estь od'lučilь, koliko ima človikь živiti. Govorimь, ti bi mogalь reći, kada e gospodinь bogъ odlučilь, koliko ima človikь živeti, a tada namь ni tribi likari iskati, kada s'mo nemoć'ni, začь ako imamь umriti, oću umriti, ako li imamь živь biti, oću živь biti brez likara. Na to ti od'govaramь: kada od'nemorešь, čini se ličiti. Računь estь ovo, da imašь moćь okratiti životь, da nimašь moćь produl'žiti[15] ga četvrti delь ure mimo odlučen'e božie[16]. Govorimь, da m'nogo krat'[17] ti si uzrokь tvoe[18] nemoći i tvoe[18] semrti. Drugi

[1] Avram'. [2] i to est' postava ovoga svetoga evanjeliê. [3] sveta i posvećenoga. [4] ubiistva. [5] božastvena pravda. [6] pomašćenie. [8] takovih' ljudi. [8] tako plku tomu. [9] ubiistva. [10] Antiohie. [11] tisuće. [12] toga zla takova velika griha (*a* nema: griha). [13] tako. [14] iz *b* za opako u *a*: od'lučen'emь. [15] prodlžiti. [16] odlučen'ê božê. [17] iz *b*. [18] tvoi.

Digitized by Google

načinь, po ki namь prihaê sem'rtь, e z'vanь znutrni. Govorimь, da po puti naturalomь po malu namь prihodi[1] sem'rtь i raz'čina se životь, a to govori filosofь. Treta sem'rtь, ka namь prihaê[2], estь oskvrnena, a ta estь po sili, a to e, kada e edanь ub'enь[3] nožemь ali[4] kamikomь ali[4] strelu ili palicu ili ku inu rič'ju. Govorimь, da ta smrtь estь zvana sil'na, začь e po sili učinena. Govorimь ošće, da namь smrtь prihaê po tri[5] zakoni. Prvi est' za naše grihi, a to se more provati po Ezekii krali. Govorimь, da ta kralь učini grihь ot' nepom'ne proti gospodinu bogu, da budući onь dobilь[6] nad' neprièteli i ne poide k bogu zahvaliti mu v crikavь, govorimь, da pride semrtь nemu i gospodinь bogь posla proroka Isaiju k' nemu govoreći, da od'luči domь svoi, začь imiše umriti za tь grihь, ki biše učinilь. Govorimь ošće, da Davidь, ki učini velikь grihь z Virsavu i čini umoriti nee[7] muža Uriju vojski. Govoru, da gospodinь bogь posla k' nemu Natana proroka[8] govoreći, da e edanь človikь[9] v' tomь[10] gradu, ki ima 100 ovacь, a edanь nega[11] iskr'ni ed'nu. Ča hoti srića[12], da ta človikь učini služ'bu ed'nomu svomu priêtelju terь poide terь vze onu ed'nu ov'cu onomu nega iskrnemu i paki poide i ubi ga samoga[13]. Rci mi, ča se ima[14] s toga učiniti? Reče Davidь: dostoênь e semrti. Reče prorokь: tako ima tebi biti, zač' si ti činilь[15] umoriti Uriju na vojs'ki. Govorim' ti od strane božie, da za tь grihь hoće bog', da umrešь, zač' si ga ti učinilь umriti, i tako će ti biti[16] kako si sudilь. Slišav'ši to Davidь plaka se gor'ko i prosi milosti od' gospodina boga i učini veliku pokoru za tь grihь, a gospodinь bogь prosti mu krivicu od' semrti, da ne pokoruь teles'nu. Govorimь, da pokoru, ku učini za tь grih, da[17] trpi gospodinь bogь, da Ap'salomь negovь sinь v'ze negovo kralevstvo, izagna ga vanь iz grada i učini preljubodeistvo sa vsimi negovimi ženami. Govoru, da za tь grihь gospodinъ bogь dopusti, da četiri negovi sini umriše; tri zlu semrtju, a četvrti semrt'ju op'ćenu. Govorimь, da ti morešь razmisliti, da smrtь namь m'nogo kratь prihaê za naše grihe. Drugi načinь, po ki[18] namь prihaê smrtь, estь po zakoni op'ćin'skomь[19], a to estь, kada e umorenь edanь zločinacь, ki e v grihu umorenь, ili po ini zakonь, kako zapovida pravda. Govorimь, da sudacь, ki čini obisiti tata, ne sagriša, li ne čini za pi-

[1] prihodi nam'. [2] prihodi. [3] ub'en' edan'. [4] ili. [5] tri ine. [6] dobil' neprièтele. [7] nene (opako). [8] proroka Natana. [9] nema: človikь. [10] tvoem'. [11] neg' ed'nu. [12] sreća. [13] samoga. [14] ima učiniti od' toga. [15] učinil'. [16] »umriti, i tako će biti« iz *b*, *a* nema. [17] da gospodin' bog' dopusti, da Apsolom'. [18] po ki način'. [19] op'ćenom'.

Digitized by Google

nezi ali[1] za nenavistь, ali za zlu volju ili za prošen'e drugihь. Govorimь, da sudacь estь dilitelь pravde, i za to ne sagriša. I za to morešь razmisliti, da smrtь namь prihaê po zakoni sega svita. Treti načinь, po komь namь prihaê smrtь, estь po šegi, a to estь, kada ti šegavo ubieš' ed'noga[2], kako čine m'nozi, ki poteku ubiti svoga[3] iskr'nega po nenavisti ili po zli voli ili po nepriêz'ni ili po ki godi uzrokь. Govorimь, da to estь zvano ubiistvo, i estь vazda grihь semrt'ni, i zamiri, da vazda, kada ti činišь ta grihь, ti vazda činišь čet'vero veliko zlo. Prvo zlo estь, da urijuešь vasь svitь, začь ubiv'ši ti onoga ti od'lučuešь se od'[4] općini sega sveta, ki e toliko plemenitь, da sinь boži se e učinilь našь bratь po milosti, a to e, da s'nide s nebesь na zem'lju i prie[5] pltь našu i bi učinenь človikь i človikь bi učinenь po milosti[6] bogь, ne po naturi, da po milosti. Govorimь tada, da učiniv'ši ti uboistvo[7], ti urijuešь vse stvoren'e, i sagrišašь semrt'no i držan' si povraćen'e. Drugo zlo, ko činišь, est', da urijuešь sveti duhь ki estь ljubavь ot'ca i sina, a onь estь treti osoba v trois'tvi, a ti učiniv'ši uboistvo[7] ti odrišuešь uzalь od' ljub've, ka ima biti meju ed'nimь i meju drugimь, a ti činišь zlu volju i nenavistь meju ed'nimь i druzimь, i za to govorimь, da urijuešь sveti duhь, ki estь ljubavь i priêzanь i dobra vola. Treto zlo, ko ti činišь, estь, da urijuešь sveto troistvo. Kada e to isto, zamiri, da gospodinь bogь učini človika k svoemu trois'tvu podob'na, a ti učiniv'ši uboistvo[7] ti pogr'juešь to stvoren'e gospodina boga, i za to govoru[8], da urijuešь sveto troistvo. Četvrto zlo, ko ti činišь, ti urijuešь an'jel'sko stvoren'e, začь oni esu naši obariteli v[9] vsihь našihь delihь. Govorimь, da učiniv'ši ti ubois'tvo[7] ti od'lučuešь anjela, ki estь učinenь obaritelь onoi duši, i od'lučuešь onoga ot tebe, ki čuva tebê, vidiv'ši, da ti sagrišašь semrt'no, i vidi te, da si vpalь v ruke vražie[10], ki e negovь i našь nepriêtelь. Govorimь tada, da učiniv'ši[11] uboistvo[7] da urijuešь svetoga duha i sveto troistvo i anjele, i sagrišašь semrt'no. Govorimь ošće, da esu četiri grihi, ki prose mašćen'e[12] ot boga, a to estь v uboistvi[13]. Kako e to isto, govorimь, da, kada ubi Kainь Abela brata svoga[14], priêtela božiê dobroga i pravad'nago i svetago, gospodinь bogь reče Kainu: kadi estь Abelь, bratь t'voi? a onь od'govori rekući: ê ne z'namь, kadi estь, ali ê esam obaritelь i stražь bratu moemu? A gospodinь bogь reče: a zali človiče, kr'vь nega prosi mašćen'ê preda m'nu. Govorimь, da krvь Abela pravad-

[1] ili. [2] ednoga človika. [3] svoega. [4] ‚se od' iz *b*. [5] priê. [6] ‚po milosti' iz *b*. [7] ubiistvo. [8] govorim'. [9] va. [10] d'êvle. [11] učiniv'ši ti. [12] mašćeniê. [13] ubiistvi. [14] svoega.

Digitized by Google

nago vap'êše i prošaše mašćen'ê. Govorimь, da sveti Abelь govori, da kr've[1] pravad'nago v'kupь vap'ju i prose mašćen'ê od' boga, kadi v svetomь pis'mi[2] imenue, da op'ćeno ima se razumiti, da v'si, ki imihu iziti iž nega, vsihь estь ubiica, začь onь estь bilь uzrokь, da ih' e odlučilь od' tolika dobra, koliko se pristoi k' stvoren'ju sega svita. Govorimь, da za tь grih' se Kainь deš'pira govoreći: da e veća moê hudoba nere božiê milostь. Govorimь, da onь ne govoraše istinu, začь estь milostь božiê vek'ša[4] nere v'si grisi, ki bi se mogli učiniti v sveto svetihь. I za tь grihь Kainь poide po svitu i učini zalь konacь, da um'ri zlu semrt'ju duše i tela. Govorimь tebi, zala ženo i nečis'ta i prokleta, ka učinišь umoriti dite ne hoteći posramoćena biti ili zavolju bližikь ili za trudь, ki ti e trpiti[5] hraniti dite, ili po ki ini načinь po komь ti si uzrokь. O mužu i ženo, da kada godi se učini to, a ti si uzrokь, sagrišašь semrt'no, začь ti od'lučuešь stvoren'e od' tolika dobra, koliko estь k stvoren'ju sega svita. Govorimь veće, da ti od'lučuešь tihь od viden'ê božiê, da oni ne vide lica božiê. I ta grihь vazda vap'e[6] pred' bogomь. Drugi grihь estь, ki vap'e[7] i prosi mašćen'e vazda pred' bogomь, e urienie sirotь i vdovicь. Govorimь, da ta grihь prosi vazda mašćen'ê pred' bogomь nad' tobu. Treti grihь, ki prosi mašćen'ê[8] vazda nad' tobu pred' bogomь, estь grihь sodom's'ki. Kako e to isto, zamiri, da govori sveto pis'mo i gospodinь bogь, ki reče ka Abraamu: glasь i-Sodoma i Gomora estь prišalь preda me i prosi mašćen'ê za tь grihь, ki e proti naturi. Govorimь, da gospodinь bogь posla an'jela Gabriela razčiniti onihь petь gradi za tь grihь, ki prebivaše v' nihь. Govorimь tada, da ta grihь vele mr'zi pred' bogomь i prosi mašćen'ê od' muža ili žene, ki učine ta mrzki grihь. Četvrti grihь estь, ki prosi mašćen'ê pred' bogomь, estь ubois'tvo[9], ko se čini od' bogatihь na ubozihь. Govorimь, da ta grihь estь veliko mrzakь gospodinu bogu, i mnogo krat' e nakazalь tihь, ki čine ta grihь. Zamiri, da se č'te, da biše edanь gospodinь v Mar'ki vele nemilostivь i učini postaviti ed'noga človika v[10] uzu, ki ne biše krivь, da biše osvaenь za zlu volju, a onь gospodinь po mali razumê[11] osudi ga, da ima umriti v uzi, i zapovida, da mu ne dade[12] ni kruha ni vina ni vode. Govorimь, da onь človikь m'riše gladomь ne imući[13] česa jisti, i biše va noi uze malo slame, i ta človikь poji vsu tu slamu i um'ri.

[1] krvi pravadnogo. [2] sveto pismo. [3] govorim'. [4] veća. [5] ki teško trpiš'. [6] vap'e vazda. [7] nema: vap'e, nego samo: prosi vazda mašćeniê pred' bogom'. [8] mašćeniê pred' bogom' vazda (a nema: nad' tobu). [9] ubiistvo. [10] va. [11] malu razumu. [12] da da. [13] imijući.

Digitized by Google

Sliši nakazan'e i mirakulь veliki[1], ki učini gospodinь bogъ nad' timь gospodinomь. Imiše ed'noga sina, ki od'nemore ed'nu veliku nemoć'ju, v' koi ne mogaše ništare jisti ni piti. I zazva ta sinь ot'ca i prosi ga one slame jisti. Vidiv'ši to otacь reče, da prinesu slame, a onь reče, da ne tiše onь one slame, i reče otacь, da ke slame otiše[2]? A sinь od'govori srdito ot'cu: o zali i nemilosrdivi[3] oče, ê hotihь one slame, ku si ti činilь jisti onoga uboga človika, koga si v uzi umorilь od' glada. Govorimь ti, da gospodinь bogь oće nakazati tebê i mene za tь grihь. I umri sin od glada, a ta otacь malo vrime zminuvь da bi ub'enь i zlu semrt'ju um'ri. Govorimь tebi, griš'niče, da raz'mišlašь, koliko estь mrzko uboistvo[4] gospodinu bogu, i da ga se čuvašь. I to estь koliko k prvomu delu od' pravde[5] božastvene.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milostь ot boga. Govorimь tebi, griš'niče, ako oćešь imiti milosr'die od boga, učini kako uči sveti Pavalь v današ'nemь ap(osto)li. Govori onь, da v zakoni s'taromь ubiêše se živina i činaše se žrtva bogu, i paki vzimahu od' nega k'rvь i sažgahu onu živinu i činahu prahь, ki biše edanь telacь čr'vlenь i kroplahu onimь popelomь vrhь nemoćnihь i ozdravlahu. Govorimь, da onь telacь črvleni, ki se ubiêše, naz'namenovaše gospodina našego Isuhrsta, ki bi oblitь vasь kr'viju na svetomь križi. Govorimь ošće, da bi pečenь, kada bi toliko straš'no b'enь v negovihь mukahь. Govorimь, pokropi[6] nega svetu krv'ju vrhь nemoć'nikovь, a to e vrhь griš'nikovь, ki bihu nemoć'ni za svoe grihi. Govorimь, da našь gospodinь izbavi nasь i od'kupi nasь ni zlatomь ni srebromь ni kr'viju tel'ca ni ên'ca, na svoju vlašćeju kr'viju ot'kupi nasь i opra[7] nasь, ka krvь ona bi proliêna v negovi[8] presvetoi muci iz' nega svetihь ranь za ljubavь i milosrdie, ko on imiše proti stvoren'ju[10]. Govorimь, da Isuhrstь izliê svoju k'rvь[11] po petihь mestihь. Prvo mêsto, ko proliê Isuhrstь svoju k'rvь, va vrti i pri stlpi i v' hiši u Kaêpe[12] i pri Pilatovi[13]. Govore naši dok'tori, da udor'ci, ke imi Isuhrstь na svomь teli veliko množast'vo, da ihь bi šestь tisućь i šes'tь satь i šezdesetь i šestь. Druga krvь, ka bi z glave, a to[14] kada učini Pilatь postaviti trnovu krunu na glavu, od' kihь trnovь govore dok'tori i sveti Brnar'dь, da ihь bi 1000, ki vsaki probode kožu i meso i kostь do možênь. Treta krvь, ku

[1] velik'. [2] u oba rukopisa: i reče prosi otacь, da da ke slame, otiše (oćeše u *b*). [3] nemilostivi. [4] ubiistvo. [5] pravdi. [6] on' pokropi. [7] pisano: obra. [8] nega. [9] iž. [10] *a* ima: proti milosrdju proti stvoren'ju. [11] od ovdje nema *b* do: va vrti. [12] Kaêpi. [13] Pilati. [14] to e.

Digitized by Google

proliê Isuhrstь, bi od' nega rukь, ki[1] biše prob'eni[2] čvrstimi čav'li. Četvrta krvь[3], ku proliê gospodinь Isuhrstь, bi iz nogь negovihь. Peta kr'vь, ku proliê Isuhrstь, bi iž'[4] nega svetihь des'nihь rebarь, ke[5] biše probodeni, i ž'nihь izide kr'vь i voda, i paki izidoše[6] 7 vrutakь, (k)i nasь[7] omivaju[8] i očišćuju oda vsihь našihь grihovь. Prvi vrutakь estь sveto kršćenie, ko nasь očišćue[9] od griha zarod'noga. Drugi vrutakь estь sveta kriz'ma, ka nasь okreplue va veri gospodina našego[10] Isuhrsta. Treti vrutakь, ki nasь očišćue[11], estь ispovidь i sveto telo gospodina našego Isuhrsta. I tako govorimь oda vsihь inihь sakramen'ti, ke imamo od' nega presvetago[12] božastva. Govorimь, da apostolь sveti govori, da pride na sa svitь i bi našь erei[13] i da nasь učini poiti v životь vêč'ni v veki po nega svetoi muci. Govorimь tada, griš'niče, da razmislišь, koliku muku trpi za nasь gospodinь našь Isuhrstь a budući onь bez' griha ni ednoga. I to estь koliko k drugomu delu milosti.

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti. Govoru, da zamirišь ov'di 4 sum'ne k našemu nauku. Prva sum'na estь, ako gospodinь Isuhrstь mogaše sagrišiti budući ov'di[14] na semь svitu? Na to ti od'govaraju duk'tori crikveni po tri računi. Prvi estь, da gospodinь našь Isuhrstь ne učini nigdare ni ed'noga griha ni semrt'noga ni prihod'noga ni zarod'noga ni nied'noga. Drugi računь estь, da ne biše podob'na riči, da bi gospodinь Isuhrst imel' sagrišiti. Računь estь, začь pride na sa svitь za našь naukь, da bi nasь naučilь v' putihь s'voihь, začь estь mrs'ka ričь duk'toru ili[15] meš'tru biti va nomь, od' česa drugihь kara. Govorimь, ako bi gospodinь bogь sagrišilь, ne bi mogalь pravo pokazati i naučiti drugihь, i za to reče Isuhrstь Židovomь: ki e meju vami, ki me more pokarati ot' griha? ni edanь. Treti računь est, začь onь biše[17] plnь milosti duha svetago i biše edinanь božastvomь. Da ov'di bi ti mogalь reći: tada Isuhrstь biše od'lučenь od' općini sega svita. Na to ti odgovaramь, da ne računь estь, začь biše toliko z'edinenь[18] z božast'vomь i plnь milosti, da onь ne mogaše sagrišiti po ni edanь načinь. Druga sum'na estь ovo, ako se more poz'nati edanь, ki oće spasenь biti? Na to ti od'govara duk'torь sveti Avgustinь i di, da ričь[19] more se poznati po tri načini. Prvi načinь estь po viden'ju[20] ričî, ku ti oćešь poz'nati. Drugi načinь estь po prilici. Treti načinь estь po mišlen'ju. Govo-

[1] ke. [2] probijane onimi. [3] krv' bi. [4] ž. [5] ka biše probodena. [6] izide. [7] nema: nasь. [8] umivaju i očišćaju. [9] odlučue. [10] našega. [11] očišćue od' griha. [12] presvetoga. [13] nema: erei. [14] nema: ov'di. [15] ali. [16] onom'. [17] bi. [18] zedinan'. [19] nema: ričь. [20] od ovdje nema *b* do: treti načinь.

Digitized by Google

rimь, a to da mi razumišь, da po znamen'ju videnomь ne more se poz'nati, ako Ivanь ili Petarь ima biti spasenь, ili ako Mikula ima biti osuenь. Računь estь, da ta taina estь božiê. Govorimь, da to se est' videlo mnogo kratь, da e bilь edanь dobarь človikь v mladosti, a paki v starosti estь prišalь zalь. Kako je to is'to, ti imašь priliku od' Solomuna, ki bi v' mladosti toliko dobarь, a v starosti pride toliko zalь, da bi idoloslužitelь. Govorimь ošće po kuntrarii, da oće biti edanь zalь v mladosti, a v starosti oće biti dobarь človikь, a na to imašь priliku na svetomь Pavli, ki biše v mladosti toliko zalь, a v starosti bi vele dobarь. Govoru tada, da po znamen'ju videnomь ne more se poz'nati, ki ima spasenь biti. Govorimь ošće, da po znamen'ju od' prilike ne more se poznati, ki ima spasenь biti. Računь estь, da ne morešь poz'nati, e li človikь v milosti božii ili v nemilosti. A kako e to is'to, to se č'te od' ed'noga sveta ot'ca, ki od'memore, i budući na smrti plakaše se[1] vele gor'ko, a koludri ga počeše pitati: ča ti e, ot'če našь? zač' se plaćešь toliko gor'ko? ali[2] te e strahь um'riti? da ne z'naš' li, da si toliko dobra i pokoru učinilь na semь svitu? A onь od'govori: sini moi, to z'namь, da samь dobro činilь, da to ne z'namь, e li priêto pred' bogomь. Govorimь tada, da ti ne morešь poz'nati, ako človikь ima spasenь biti. Treto znamen'e estь pomišlen'emь, ni takoe po tomь ne morešь spoz'nati[3], ako človikь ima spasenь biti. Govorimь, a to da mi razumišь, ćešь[4] viditi ed'noga, ki oće dobro činiti, a ti po pomišlen'ju oćešь reći v' tvoei[5] misli: ta človikь čini dobro, ima spasenь biti, ništare mane ti ne morešь poz'nati po pomišlen'ju, ako ima onь človikь spasenь[6] biti. Četvrto znamen'e es'tь, v' komь morešь poz'nati, ako človikь more spasenь biti, i estь nai lipla prilika, ka se more razmisliti, kada ti vidišь ed'noga, ki sliši radь prodikovan'e i misu i ine riči dobre, i kada nenavidi riči božie, onь ima biti osuenь i poš'pota se govoren'emь božimь i dobrimь delomь, psujući boga i materь nega i nega svetihь, roteći se po telo, po krvь božiju. Govorimь da govoren'e nega skažue[7], od' koga grada, i od' ke druž'be ima biti. Govorimь, da v pakli da se ne govori nere[8] zlo i čini[9] nere[8] zlo, i p'sue se bogъ i sveti nega. Govorimь ošće, otijući poznati ednoga, ki ima spasenь biti, onь, ki radь sliši ričь božiju i da se posilue delomь isplniti e, govorimь tada, da to nai posledn'e znamen'e čini nai bole poz'nati človika, ki ima spasenь biti ili osuenь.

[1] nema: se. [2] ili. [3] poznati. [4] oćeš' (u: ćešь u *a* bíće otpalo početno *o* tim što ga je prepisivalac zaboravio crnilom dodati). [5] v tvoi. [6] nema od: spasenь do drugoga: spasenь. [7] da skazue. [8] nego. [9] i ne čini se.

Digitized by Google

Ništare[1] mane ne more po ni ed'nomь računi po istini poz'nati[2] na semь sviti, ako človikь ima spasenь biti ili osuenь va toi drugoi sum'ni. Treta sum'na estь ovo, ako e dostoino po ki načinь učiniti uboistvo[3], a da človikь ne sagriši semrt'no? Na to ti od'govaraju naši duk'tori, da e po d'va računa. Prvi računь estь po ed'nomь uzroki, ki bi prišalь, kako bi bilo, da bi edanь meštarь, ki bi pokrivalь ed'nu hišu, i da bi mu ed'na kupa z rukь pala ne hoteći[4] i ubila ed'noga človika, koliko k bogu nima griha ni ednoga, li ako e žalostanь od one nesriće, ka se e z'godala. Ništare mane zakonь sega svita sudi ga i v ruki ga vzim'le za škodu, da ne za grihь. I tako govorimь oda vsihь inihь uzrokovь, ki bi se mogli[5] zgoditi človiku. Drugi računь estь po ki človikь more učiniti uboistvo, e po uzroki od potribe. Govorimь, a to da mi razumišь, ako bi edanь gradь ob'sedenь, v' kom' bi ti bilь, a po ni edanь načinь vidući, da ti se e teš'ko obarovati od' nihь, dostoino ti e tebi i v'simь onimь graênomь vzeti oružie i poiti braniti se proti nepriêtelomь, spovidav'ši se i skrušenu biti srcemь od' svoihь grihovь. Govorimь, ako ti ubiešь koga po tь načinь, nisi osuenь; ako ti budešь ub'enь, ti si spasenь. Govorimь ošće, ako bi zaseli tvoi nepriêteli, a ti ne mogući minuti i braneći sebe ubiešь, nisi sagrišilь, li imii žalovan'e v tvoemь sr'ci. Za to govorimь, da žalujući ti toga ne sagrišašь smrt'no, začь prava ljubavь ishaê ot tebê. Četvrta sum'na estь ovo: ako edanь, ki učini uboistvo[6], e li držanь povraćen'e[7] za to uboistvo[6]? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da e. Da ti bi mogalь reći: da esamь li ê bogь, da mogu dati životь vaspetь, da samь držanь vratiti, po ki načinь ê mogu nemu dušu vratiti? Govorimь, da si ti vazda držanь proti nemu po d'viju načinu. Prvi es'tь, da si vazda dlžanь[6] moliti boga i al'muž'no davati i po prošćen'ju hoditi i vazda prikazati e onomu, koga si ubilь. Govorimь ošće drugočь: ako ima obitelь, ot'ca ili materь ili ženu ili inu obitelь, ti si dl'žanь[8] hraniti. Da ti bi mogalь reći: ê samь edanь ubogь človikь, nimamь kruha moei obiteli, ča oćešь[9], da učinu? Govorimь, da za to ti nisi skužanь, imašь vzeti vriću na rame, imašь poiti prositi kruha za nihь, dokli ga budu moći sami dobivati[10], i po ta načinь ti esi dlžanь povraćen'ju. I to estь koliko k tretomu delu.

---

[1] ništa. [2] poznati po istini. [3] ubistvo. [4] ne hoteć'. [5] u *a*: ke bi se mogle (vaļa da ozirom na talij. cose [ili lat. causae]). [6] ubiistvo. [7] povraćeniju. [8] držan'. [9] oć'. [10] dobiti,

Digitized by Google

V ponedilakъ 6. posta.

Poslaše pariśêi i kniž'nici sluge[1] svoe,
da êmutь Isusa. Ivanь[2] na 7. kapituli.

Ovo sveto i posvećeno govoren'e estь rečeno po evanjelistu svetomь Ivani na 7. kapituli negovihь evanjelii. Govori evanjelistь, da poslaše k'niž'nici i parisêi sluge[1] svoe, da êmutь Isusa, i reče Isusь onimь ljudemь: vi s'te priš'li êti me. Govoru vamь, da oću malo vrime s vami stati i ućete me iskati, ne ćete me moći naiti, i kamo ê gremь, vi ne ćete moći priti. I rekoše oni: eda poide kamo[3] v pogublenie ljudi? a drugi govorahu: eda se samь ubie ili utopi va vodi, začь d'êvla ima v sebi. Tada Isuhrstь slišeći to vzapi velikimь glasomь govoreći: ako gdo žaênь estь, da pridetь ka m'ni, i da p'etь, ne vždaetь. Govoru, da Isuhrstь reče: ako e g'do žaênь, da pridetь ka mni i ostavi se griha sa vsimь srcemь, i paki oću mu dati piti ed'noga pit'ê, ko će biti moê milos'tь, ko mu ne će nigdare mankati, a to estь moê priêzanь. I to e evanjelie[4].

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê plkь sega svita estь osvaenь pred' gospodinomь bogomь od' ed'noga velika griha, ki prebiva na zemli, a ta grihь se zove sakrilećii, to estь nepoč'tovan'e svetihь riči crikvenihь. A tuž'bu čini Moisêi v knigahь devetoronomie na 20 terь 2 kapitula. Za tь grihь pravda božastvena će poslati kaštigu na zemlju vrhu plka krst'ên'skoga, i govori gospodinь bogь: ê oću učiniti tomu plku, kako samь učinilь kralju Bal'dasaru, ki biše kralь babilon'ski, i kako govori prorokь Danielь na 5 kapituli. Govori, da budući vois'ka okolu Babilonie kralь Baldasarь ta se š'potaše nimi, začь gradь biše moćanь i velikь, i govori pis'mo, da biše velikь 16 milь od' kan'tuna do kan'tuna, i za to se kralь š'potaše nimi, i ne pom'neći onimi, ki bihu zvana, a on učini edanь lipь obedь onimь svoimь barunomь i gospodi i tolikoi gospoêmь, i učini prinesti vele oholimь zakonomь v'se sasudi srebrne, v' kih' se činaše žrtva božiê, ke biše v'zelь nega otacь kralь Nabukodonosorь v' Erusolimi, kada poplini gradь Erusolimь i ponese[5] v Babiloniju; i držaše te sasudi, ki bihu zlati i srbrni, s velikimь poč'ten'emь i poč'tovaše e, da ovi ihь ne poč'tovahu, i učinišę, da p'êhu vsi timi sasudi. I videći to gospodinь bogь vele mu žalь bi. I stoeći[6] kralь sa vsimi svoimi slugami va vesel'i i deleti v polači, a onь vidi[7]

[1] slugi. [2] sveti Ivan'. [3] nema: kamo. [4] nema: to e evanjelie. [5] ponese e, a nema: v Babiloniju. [6] i to videći (opako). [7] i uvidi.

Digitized by Google

svoima očima po mirakuli ed'nu ruku, ka pisaše na zidu prstomь s'voimь ta slova rekući: mane te faresь. Videći to kralь poče trepetati vasь kako edanь prutь ot' straha, a ona ruka li staše krêp'ko na zidu. A kralь otiše naiti, ki bi bilь pročtalь ona slova, i ne more se naiti meju v'simi[1], ki bi e umelь pročtati[2] ni razumiti. I na krat'ci govoren'ê[3] posla kralь po Danila proroka i reče mu: ako[4] mi ti povišь, ča ote reći ova[5] slova, ka e pisala ta ruka, oću te oblići vse[6] novimi svitami i oću ti dati velikь delь moga kralevstva. Od'govori prorokь Danielь govoreći: zli glasi za te, kralju, dimь, da govore, da sa tratь i sa hipь i časь[7] imašь biti mrtavь i imašь biti ras'sičenь na d'va kusa i imašь zgubiti vse svoe[8] kralevstvo, a to estь za tь grihь, ki si učinilь, da nisi[9] počtovalь sasudi božihь, ki bihu učineni v žrtvu gospodinu bogu, a ti si e obratilь k' tašći slavi sega svita. Govoreći onь te besede[10] i pride glasь, da nepriêteli negovi bihu vlizli vnutarь v gradь, i v' ta časь pridoše na palaču i on'di raz'sikoše krala toga i ženu negovu i vse barune[11] i sluge negove, i bi razdileno kralev'stvo negovo na d'va dela. I to toliko straš'no nakazan'e dopusti gospodinь bogь za tь grihь, da onь ne počtova riči svetihь božihь i da imi malь divicionь k ričemь posvećenimь božimь. Govoru, da bi me ti mogalь pitati, po ki način' se sagriša va tь grihь sakrilejii[12]? Na to ti od'govara sveti Avgustinь i di, da es'tь ot' potribe tebi poz'nati, ča estь posvećen'e ili sakramen'tь, i morešь razmisliti, ča estь[13] sakramen'tь po d'va načina; edanь, koliko k priliki, a drugi, koliko k stvoren'ju. Koliko k stvari, razumii vodu svetu od' kršćen'ê, svetu kriz'mu, oštiju, i tako govoru od' inihь sakramen'ti, ki te omivaju i očišćaju od grihovь i prikazuju ti milostь božiju. Prilika esu besede, ke se govore vrhu tihь sakramen'ti esu, ki se ne mogu činiti po vsakomь starišini. Kršćenie more vsaki[14] učiniti v potribi ne mogućь[15] imiti redov'nika. Govoru, da, ako e on'di mužь, žena ne more krstiti, ako bi muža ne bilo, tada more žena[16] krstiti rek'ši one besede, ke e sveta crikavь odlučila. Govoru ošće, da ako bi človikь mogalь imiti redovnika terь bi samь krstilь, semrt'no bi sagrišilь[17], i tolikoe žena, ako bi krstila mogući imiti človika. Govoru drugo[18], da sakramen'tь ot' posvećen'ê tela gospodina našego[19] Isuhrsta nigdorь ga ne more posvetiti, ako ni popь. Govoru ošće, da sakramen'tь od' kriz'me, ča

[1] nimi vsimi. [2] pročitati. [3] govoren'e. [4] da [5] ta. [6] vsega. [7] sa čas'. [8] svoe. [9] nisi činil' i poč'toval'. [10] to besedujući. [11] baruni. [12] sakriliji. [13] nema: ča estь. [14] vsaki more. [15] mogući. [16] žena more. [17] sagriša. [18] nema: drugo. [19] našega.

Digitized by Google

se razumi ber'man'e, nigdore ne more učiniti, ako ni biskupь. Govoru ošće, da ot' potribe estь da se ima prava i čista misalь otijući, da sakramen'tь prikloni milostь onomu, ki ga priem'le. Kako e to isto, govori Ivanь damasin'ski[1], i govori, da kopajuć' edanь fun'damen'tь otijući učiniti ed'nu polaču, i bi našasta ed'na glava ed'noga človika, ka biše živa i govoraše, i reče onimь, ki kopahu: brat'ê moê, ê vasь prosimь vele drago, da greste gospodinu[2] biskupu i prosite ga[3], da pride ov'di ka m'ni. I tako pride k nemu gospodinь biskupь i pita ga, ča otiše. Od'govori ona glava: ot'če moi, ako ti oćešь, ti morešь dobiti ed'nu dušu a ê oću biti spasenь[4]. Tada biskupь opita ga govoreći: gdo si bilь[5], ali poganinь ali krst'ênь? A onь od'govori i reče: ê samь bilь sudacь[6] pogan'ski, ki nigdare ne učinihь ni edanь krivь sudь ni ni ed'nu krivicu nikomure i nigdare ne učinihь ni ed'ne nečistoće, i živihь na semь sviti pravo i čisto, i gospodinь bogь ta se e smilovalь na me i estь hranilь dušu moju va toi glavi, da ne budu osuena i da bude mogla prieti sakramen'tь ot svetoga kršćen'ê, i govorimь ti, gospodine biskupe, ako me oćešь krstiti, ti oćešь viditi dušu moju nesući na nebo i tu glavu obrateći se v prahь. I reče ta biskupь: ê te hoću krstiti va ime ot'ca i sina i duha sveta. I tako krsti onu glavu, i kako bi kršćena, tako vidi svoima očima, da anjeli ponesoše onu dušu v carstvo nebesko, a ona glava tud'e se v prahь obrati. Govoru tada, da onь, ki ima davati sakramen'ti, ima imiti dobru misalь davati e, i za to reče ona duša, ako oćešь, ti morešь shraniti i dobiti ed'nu dušu. Govoru, da morešь zamiriti ov'di, kakova ričь estь grihь od' sakrelêi[7]. Govoru, da sakrelejii ni ino nere oskvrniti i raz'biti svete zapovedi i svete sakramen'ti gospodina boga. Govoru, a to da mi razumišь da ti činišь grihь od' sakrelejiê, kada ti nosišь ke cedule ili ka pis'ma pri sebi i va ne veruešь, ili kada činiš' baêti, ili čarišь ili kada veruešь v' pet'e kavrana ili veruešь v san'e i v pas'e viên'e, ili va usikovan'e svetago Ivana, kada va te takove stvari veruešь, govoru, da ti činišь proti svetimь zapovedemь gospodina boga, i sagrišašь semrt'no i esi prokletь prokletstvomь man'šimь. Govoru ošće, da činišь ti sakrelijii, kada ti činišь ke stvari[8] ili čari ot' svetihь sakramen'ti. Govoru, da ti oskvrnuešь sakramen'tь ot' svete vode, kada[9] bi ti vzelь te svete vode terь bi učinilь niku nečistoću od' ne, kako čine mnoge nečiste žene, ke čine čari i basni i m'noge neči-

[1] damasinski Ivan'. [2] ka gospodinu. [3] nema: ga. [4] spasena. [5] bil' ti. [6] edan' sudac'. [7] sakriliê. [8] nema: stvari ili. [9] nema: kada bi ti vzelь vode terь bi.

Digitized by Google

stoće, kako su se nahodile m'noge nečiste žene, ke su činile mnoge čari ot' svetihь sakramen'ti, kako ot' svete vode i svete kriz'me i od' tela božiê. Govoru, da vsaki, ki godi estь učinilь kugodi nečistu ričь od' tihь svetihь sakramen'ti, vsaki estь semrt'no sagrišilь i estь v prokletstvi velikomь; a to estь koliko k stvari ot' sakramentovь. Govoru, da ti morešь uriditi sakramen'tь koliko k prilici, a to esu besede, ke[1] užaju govoriti v sakramen'tihь. Govoru, da vsaki tratь, kada bi ti užalь te besede v nikomь zli ili v' nikoi hudobi ili nečistoći govoriti e, govoru, da vazda sagrišašь semrt'no i esi proklеть ti, ki e činišь, i ki te e naučilь i ki ti e dalь ki godi sakramen'tь. Govoru[2] ošće tebi, pope, ki dilišь svete sakramen'ti i kada ne držišь priliku od' besedь, ke užašь i ke imašь užati govoriti po zakoni svete matere crikve, govoru, kada ti krstišь ili kada posvećuešь telo našego[3] spasitela Isuhrsta, govoru, da, ako ostavišь ed'nu besedu, ti sagrišašь semrt'no, i kada krstišь, ti imašь krstiti va ime ot'ca i sina i duha sveta, a to estь fur'ma i prilika svete crik've. Govoru, ako bi ti krstilь ed'noga va ime božie i svete crik've, ono ne bi kršćeno po sum'ni mnozihь duktori, začь ti nisi isplnilь priliku i zakonь svete crikve, i za to ti činišь sakrelejii, začь urijuešь zakonь i sagrišašь semrt'no. Govoru treto, da činišь sakrilijii urediv'ši ili poraziv'ši redov'nika, ki dili svete[4] sakramen'ti, a to estь, kada bi ti bilь ili skubalь ednoga popa[5], ili ako bi oskvrnilь crikavь, ili koludricu, ka bi posvećena, govoru, da ti sagrišašь semrt'no i esi proklеть. Govoru ošće tebi, pope, da činišь sakrelijii, kada bi ti učinilь grihь s' ed'nu koludricu posvećenu ili z drugu inu ženu. Govoru tebi, ženo, da vsaki tratь, kada ti imašь dlgovan'e s popomь ili s fratromь ili kada na nega poš'tu stoišь, ti sagrišašь sakrelejii i esi prokleta. Govoru tebi, mužu, i tebi, ženo, ke sagrišate v svetomь matrimonii, ki prestupate svoi zakonь, govoru, da činišь sakrilejii. Govorimь, da onь, ki vzim'le dobro cirkov'no[6] i ki dae crikve na fitь ljudemь a svetovnimь ili Židovomь, kako čine m'nozi zli[7] ljudi brez' potribe, govoru, da estь proklеть onь, ki ju dae na fitь i onь ki ju dopušća, a to estь biskupь ili gospodinь teles'ni, ali[8] ini človikь, ki čini to. Govoru ošće tebi, človiče, ki činišь tvoga sina popa na to namišlae, da bi imelь niku dobru opatiju ili plebaniju, a da ju ti ošećь uživati š' nimь, govoru, da ti sagrišašь semrt'no imijući tu misalь. Da govorimь ti, ako e za to činišь, bole bi bilo, da bi ti

[1] ke se. [2] nema od ovdje do: kada ne držišь. [3] našega. [4] te svete. [5] redov'nika. [6] cirkveno. [7] zali. [8] ili.

Digitized by Google

popiль edanь velikь čabarь čemera i tolikoe tvoi sinь, nere ga učiniti popa na to namiš'lae. I zamiri, ako[1] e ti na to činišь, ti tad'bu činišь, začь kradešь ubozihь, ki su boži, začь ti oćešь uživati onoga, ča bi imeli uživati ubozi i živiti ob' nemь. Govoru, da ti takovi, ako bi mogli imiti edanь dobarь beneficii, oni bi radi platili 100 ali 200 ili veće zlatihь za moći ga uživati. Govoru, da čineći ti takovi takove riči čine velike grihe. Prvi grihь estь šimoniê, drugi grihь estь sakrilejii, treti estь tad'ba, a to esu velici[2] grisi i držanь si povraćen'ju. Razmisli tada, griš'niče nečisti, koliko zlo ti činišь proti gospodinu bogu čineći tь grihь ot' sakrelejiê, i ê ti govoru, ako si učinilь ta grihь ali[3] v' ed'nomь ali v drugomь ali v' veće, tako prosi milostь ot vsemogućega[4] gospodina boga, a onь ti oće prostiti na semь svitu i na nomь, i ne će poslati na te ono straš'no nakazan'e, ko s'mo rekli zgora, ko posla na krala Baldasara za malo počtovan'e, ča malo počtovaše sasudi božie[5], i bi ub'enь. I to e koliko k prvomu delu.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti nikoliko milosti od' gospodina boga, ku milostь ako oćešь da ti učini od' sakrelijiê, učini obslužiti negove presvete zapovedi, i poč'tui negove presvete[6] zapovedi i svete sakramen'ti i negovь sveti zakonь. Govoru, ako si ti dobarь krst'êninь ali[7] mislišь biti, tada ob'služi ono, ča si obećalь bogu na svetomь kršćen'i, i tako oćešь biti veranь sluga i imašь priêti sveto potvr'en'e ot' svete kriz'me, a to estь živiti po voli gospodina boga, i poč'tui presveto telo Isuhrstovo, kada e ti vidišь d'vižući ili kada e priem'lešь duhov'nimь zakonomь ili posvećenimь zakonomь. I tako govoru oda[9] vsihь inihь sakramen'tovь. Govoru, ako ti oćešь naiti milostь od' gospodina boga, učini onako, kako učiniše oni muži Nev'jit'ci[10], kada oni učiniše ta grihь od' sakrelijiê i mnoge ine grihe. Govoru, da gospodinь bogь posla k' nimь proroka Ijuna[11] govoriti imь i propovidati rekuće da, ako bi se oni ne pokaêli do 40 d'ni, da se ima gradь nihь profun'dati i prosesti. Govoru, da kako Ijuna prorokь pride v gradь, tako poče vapiti i pripovidati na placahь govoreći: o plče Nev'jit'ski[12], ako se ne obratite i ne pokaete, z'naite, da gospodinь bogь oće ta gradь profun'dati. I slišav'ši ta glasь kral' Nev'jit'ski[12] i vsta s prestola svoga[13] i vasь gradь, i oblekoše se v'si mali i veliki va vretišća i odvrgoše od' sebe oholostь i tašću slavu, i postiše se v'si mali i veliki za tri

[1] da ako. [2] veliki. [3] po zakonih' zgora rečenih', ali. [4] vsemogućago. [5] božie od crikve božie. [6] svete sakramenti i negov' sveti zakon'. [7] ili. [8] bogu obećal'. [9] od'. [10] Nevjid'ci. [11] Ijunu. [12] nevjicki. [13] svoego.

Digitized by Google

d'ni i do skota, začь kralь zapovida[1], da bi se vsaki postilь proseći pomilovan'ê od' gospodina boga, i plačući grihovь svoihь moć'nimь zakonomь. Vidiv'ši gospodinь bogь pravo i čisto nihь skrušen'e i pomilova ihь i bi imь milostivь i ne posla na nihь onoga straš'noga nakazan'ê, ko biše od'lučilь, a to zavolju nihь pokore. Ništarь mane li biše od'lučilь poslati na nihь nakazan'e, ako bi ne bili učinili pokore. Govoru vamь nevol'nimь griš'nikomь, ako vi oćete imiti milostь od' gospodina boga, učinite pokoru pravu i čistu[2] i dostoinu za vaše grihe, kako učini plkь nev'jit'ski[3], a gospodinь bogь oće vamь prostiti, učiniv'ši vi pokoru priê nere pride nakazan'e od' gospodina boga za vaše grihe. I to estь koliko k drugomu delu, ki nasь uči naiti milostь od' boga[4].

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči nikoliko mudrosti. Zamiri ov'di 4[5] sum'ne k našemu nauku. Prva sum'na estь ovo, ča e veći grihь[6] pred' bogomь, ali sagrišiti proti sakramen'tu[7], ali proti onomu, ki dili sakramen'ti? Na to te uči mudrostь božastvena govoreći, da imašь zamiriti[8], da koliko estь ričь veće plemenita, toliko estь veći grihь sagrišiti proti nei. Govoru, da i sakramen'ti[9] edanь estь plemenitii od' drugoga, i znai, da kršćenie estь plemenitie ot' krizme. Računь estь tomu, da sveto kršćenie to te očišćue od' muke i od' griha, začь kada se ti krstišь, ti se očišćuešь od' muke i od' griha, a sveta kriz'ma ne čini toga, začь ako si ti v grihu[10], kada se ti kriz'mašь, za to ti li ostaešь v grihu i po kriz'man'i. Govoru i svršuju ovu prvu sum'nju, da veći grihь estь sagrišiti proti telu Isuhrstovu, nere proti v'simь ljudemь i v'simь inimь sakramen'tomь, začь vsi ini ishaêju od' ovoga po kriposti i od plaće presvete muke Isuhrstove, ka bi plaća vele velika, i za to govoru, da v'si ini sakramen'ti izhaêju od' onoga zavolju dostoên'st'va presvete[11] muke. Govoru tada, da estь veći grihь sagrišiti proti svetimь sakramen'tomь, nere proti človiku, ki dili te sakramen'ti, a to estь proti redov'niku. Druga sum'na estь ovo, da oće biti edanь človikь, ki oće učiniti edanь grihь mei timi za priprošćinu i neznan'e, i pitamь, ako ona priprošćina i neznan'e e li mu držana za grihь ali ni? Govoru i od'govaram' ti, da estь. Računь estь tomu, da neznan'e i priprošćina ne skuža te nigdarь od' griha, začь imašь poiti k nikomu razum'nu človiku na svetь. Govoru, da ti imašь ispovednika i pripovidav'ce, ki te uče vsaki danь v leti, i vrhь toga ti imašь i morešь imiti

[1] zapovidi. [2] nema: čistu. [3] nevjidski. [4] gospodina boga. [5] četire. [6] ‚grihь' je dodano a nema ni *a* ni *b*. [7] sakaramentu. [8] zamiriti ti. [9] sakaramenti. [10] nema od ovdje do: po krizman'e. [11] negove presvete.

Digitized by Google

vazda razum'nihь ljudi, ki te mogu svešćati i naučiti priê nere učinišь. Govoru, da bi ti mogalь reći: ê stoju v' takovi mesti, kadi nimamь ispoved'nika razum'na ni pripovidavacь[1] ni ljudi tako razumnihь, od' kihь bi mogalь priêti niki svetь dobarь ili zalь. A ê ti govoru, da neumićastvo i nez'nan'e po ni edanь putь ne skužue[2] te od griha. Govoru i svršuju ovu sum'nu, da ne činišь ni[3] ed'nu ričь, ako e ne z'našь, ako e dobra ili zla, i ako nimašь tolika razuma poznati ju, ne čini[4] prez' sveta nikoga dobra i razum'na človika i ne ćešь učiniti grihь[5] ot' neznan'ê. Treta sum'na estь ovo, da estь edanь človikь, ki se oće oblići v' niki redь i oće priti edanь drugi, ili otacь ili mati ili bratь ili sestra ili bližika ili priêtelь, i oće mu z'neti z glave tu misalь, i pitamь, ako e ta držanь za nega, a živući onь v grisihь sega svita i sagrišajući semrt'no, ki ako bi bilь v nikomь redu, ne bi učinilь onoga zla, da onь, ki ga e pregovorilь, e li držanь za nega grihe, ke čini ta? Na to ti od'govara sveti Avgustinь i mud'ri Rikar'do i diju, da ti morešь vzeti človiku z misli po tri račune. Prvi more biti, da ti poz'našь da onь ne će biti kripakь va nomь redu, začь ne će moći obslužiti onь sveti redь, i oćeš' mu vzeti to takovo mišlen'e z[6] glave, a to da se ne trudi zamanь, i da ne učini onь skan'delь šad'ši va nь redь, ne otijući ga strpiti, a paki po tomь vanь zlisti[7]; a to ti činišь za ljubavь i za priêzanь, ku k nemu nosišь za ne otie[8], da bi veće sagrišilь. Govoru, da ako onь sagriši, onь oće š'kodu priêti, i ne ćešь ti biti držanь za nь grihь. Drugi računь more biti, da mu e ti vzimašь z misli, a to da ti e potribanь, to estь na semь sviti k pomoći i hraniti tebê i tvoju obitelь. Govoru, ako ne morešь biti prez'[9] nega i potriban' ti e veliko, govoru, da ako onь učini ki grihь, ti nisi držanь za nь, da onь oće pokoru pod'nesti. Tretimь računomь, da ako ti morešь stati i živiti prez' onoga, a ti vidišь, da onь gre dobro činiti terь ga raz'govarašь, govoru, da vsaki grihь, ki onь učini, ti si držanь za nь i oće trpiti pokoru tvoê duša za nь, a uzrokь estь, ako mu ti skraćuešь ono, da onь ne gre va nь redь, a ti e[10] činišь po nikoi zli šegi i prez' ljub've ni za pokoru tvoju, kako estь rečeno zgora i ako onь učini toliko grihovь, za ke bude osuenь va veki, govoru, da ima biti tvoê duša osuena za nu[11], zač' si ti bilь uzrokь od[12] vsihь onihь grihovь, i za to estь ričь dostoina, da tvoê duša gre za nega dušu. Četvrta sum'na estь ovo, da uzrokь od' milosti

[1] pripovidavca. [2] skuža. [3] od ovdje nema do: ako e dobro. [4] čini e. [5] griha. [6] iz. [7] izlisti. [8] otijući. [9] prež'. [10] nema: e. [11] nju. [12] oda.

Digitized by Google

za pokoru od kudь[1] is'haê? Na to ti odgovara božastvena mudrostь i di, da milostь ot' sakramen'tov' nai priê[2] ishaê od' gospodina boga. Govoru, da redov'nikь estь diliteli ot' svetihь sakramen'ti, ke onь ima diliti. Govoru, da, kada te redov'nikь is'povida i od'riši te, on' ti kaže, da ti e gospodinь bogъ prostiliь krivicu od' griha zavolju tvoga skrušen'ê, a onь na mesti svete matere crikve prominue ti muku, ka biše vêč'na, v pokoru sega svita. Govoru i svršuju ta treti deli, da nai priê milostь za pokoru ishaê od' gospodina boga. I to estь, koliko k tretomu delu ot pravde vêč'ne.

V utri[3] 6. posta.

Hoêše Isusь v' Galilêi i ne hotiše hoditi va Ijudei, začь iskahu ga Ijudêi[4] ubiti. Sveti Ivanь na 7. kapituli govori[5].

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelistu svetomь Ivani, i pisane na 7. kapituli negovihь evanjelii. Govori evanjelistь, da budući gospodinь bogъ[6] v Galilêi i Židove činahu nihь prazdnikь a bližiki negove[7] Isusu rekoše: oćeš' li priti k tomu prazdniku? a onь nimь od'govori rekući: vi oćete poiti k prazdniku tomu, začь[8] to estь vašь prazdnikь, a ê ne ću priti, začь Židove me ote kamenovati. Govoru, da ošće ne biše prišlo vrime negovo[9], v kom' ga imihu umoriti, i govori evanjelistь, da poide i samь Isuhrstь va Ijudeju k prazdniku, i hoêše otaino, da oni ne mogahu viditi, a Židove mnogo govorahu[10] ob' nemь niki dobro niki zlo; niki govorahu, da e vele dobarь i svetь človikь, a neci govorahu, da e vele zalь i da smućue[11] ljudi, i mnoga smućna bê ob' nemь meju ljudi i mnogo po r'man' se govoraše[12].

Od ovoga sveta i posvećena govoren'ê estь osvaenь plkь krst'ênski pred pravdu božastvenu od' ednoga velika i tež'ka griha, ki grih' se zove ubiistvo ot' ezika[13] i poželin'e i zalь glasь na tvoga iskrnega klevetu, i za tь grihь Davidь prorokь čini tužbu v petomь psalmi govoreći: o gospodine moi, ta plkь estь učiniliь od' grla svoga edanь grobь ot'vorenь, ki e plnь vsakoga smrada i nečistoće, a nihь êziki vazda govore lažь proti svomu iskrnemu. Govoru, da za tь grihь pravda božastvena oće poslati kaštigu na plkь krst'ên'ski, ako se ne ostave toga z'la I govori gospodinь bogь: oću učiniti tomu plku,

[1] kuda. [2] prvo. [3] utorak'. [4] Ijudi (*e* ispalo pred *i*). [5] piše. [6] Isuhrst'. [7] negovi. [8] od ovdje nema *b* do drugoga: začь. [9] negovo vrime. [10] nema od ovdje do drugoga: govorahu. [11] smućae. [12] govoraše o nem'. [13] êzika,

Digitized by Google

kako samь učinilь onomu Amanu, od' koga se č'te v knigah Estori[1] na 5. kapituli. Govoru, da ta Amanь nalaga na Mardočeê, ki biše stricь kralice Estori[2], kralju Asueru po takovь partidь, da ga otiše kralь Asuerь obisiti i sa vsimi Židovi, ki bihu v negovi kralevst'vi. I vidiv'ši to kralica i posti tri d'ni, i v'si oni Židove, ki imihu biti obišeni, i paki ona prosi milosrdiê i pomoći od' gospodina boga, i ukrasi se vele lipo i tako ukrašena poide h'[3] kralju Asueru, i kako ju kralь ugleda, tako ju priê vele lipo govoreći: ti si dobro prišla, moê predraga gospo kralice, i eda prosišь ku ričь od' mene, ku ê mogu učiniti. A ona od'govori: da e, gospodine, ako bi vamь ugod'no bilo. A kralь reče: prosi vsaku ričь, ku godi znašь, da ju ê mogu učiniti. A kralica reče: ê samь razumela[4], da vi oćete učiniti obisiti moga strica Mar'dočeê i sa vsimi Židovi, ki su va v'semь vašemь kralevstvi, i za to, gospodine moi, ê prosimь tvoju milostь, da se smiluete[5] nad' nimi i da imь prostite, začь nisu sagrišili proti vašemu gospod'stvu. I slišav'ši to kralь i tako tud'e učini tu milostь svoei[6] kralici, i učini kralь obisiti onoga Amana, ki biše lažь govorilь na Mardočeê, na onihь sohahь, ke Amanь biše pripravilь Mardočeju, a to dopusti gospodinь bogь za tь grihь ot' uboistva[7] ot' êzika i laži, ku biše rekalь proti Mar'dočeju. Da ti bi mogalь pitati, od' kuda ishaê to uboistvo[7] od' laži? Na to ti od'govara dok'torь sveti Avgustinь i govori, da mi imamo razmisliti troe dobro ko nam' e darovalь gospodinь bogь. Prvo dob'ro[8] estь duhov'no, a to estь dobro dušev'no z dobrotami od duše. Drugo dobro estь naturalo, kako estь telo naše, sini, h'ćeri, moćь, zdrav'e, ča ishodi[9] od' nature. Treto dobro estь segasvit'no, kako estь blago, glasь dobarь. Prvo dobro, ko ima duša z dobrotami, to se zgubla mnogo kratь po zli ćudi. Drugo dobro estь, ča estь naše telo i sini, to se zgubla od' semrti. Treto dobro, ča estь blago i glasь, a to se zgubla po mnozihь zakonihь. Nai priê po laži zalь glasь dvižući i rubajući i hineći i kradući i mnozimi inimi zakoni vzima se to dobro segasvit'ne svomu iskrnemu. Da sada mi oćemo govoriti ot dobra segasvit'nega kako estь zalь glasь. I v tomь glasu morešь učiniti š'kodu t'vomu iskr'nemu po tri zakoni. Prvi zakonь estь po laži, a to estь, kada ti zalь glasь govorišь ili d'vižešь[10] ili zlo govorišь od' tvoga iskrnega a pred' onimi ljudi, ki mu dobro ote, staveći ga v nepoč'tenь glasь, i v tomь činen'i ti sagrišašь proti svetoi troici. Nai prie

[1] Estore. [2] kralici Estorii. [3] nema: h (ni: k). [4] na strani drugom rukom pripisano. [5] smilueš'. [6] svoi. [7] ubiistva. [8] nema: dobro. [9] shodi. [10] u *b*: dviž' (nedopisano?).

Digitized by Google

urijueš[1] duh sveti, zač duhu svetu est dana dobrota i ljubav, a vzimljući[2] ti dobar glas tvomu[3] iskrnemu ti urijueš duh sveti. Drugo ti sagrišaš proti sinu, komu est dana mudrost, a ti sudeći tvoga iskrnega ti sagrišaš, zač' bi ti otel vzeti mudrost, ka pristoi sinu[4] božiju, ere se nemu pristoi suditi. Treto est, da ti sagrišaš proti ot'cu vêč'nomu, zač negova est moć, i kada ti lažeš[5] ili zal glas dvižeš na tvoga iskrnega, ti mu od'nemleš negovo poč'-ten'e i negovo dobro ime. Govoru, da vazda, kada ti to činiš, ti vazda sagrišaš proti ot'cu vêčnomu, zač nemu dana est moć, a sinu mudrost a duhu svetu dobrota i ljubav, i za to govorim' ti, da vazda, kada ti rečeš laž od' koga[6] ili mr'mneš', ti sagrišaš proti v'sei troici svetoi[7] učineći te tri grihe[8], kako e rečeno z'gora. Govoru ošće, kada ti greš zlo govoreći od' ednoga človika ili lažući od' nega, koga grih est pokrven, a[9] ti greš praveći ga ljudem, govoru, da si ti neveran, kada ti greš sijući i raznašajući glas od tvoga iskrnega[10]. Govoru, da si ti gori nere d'êval, zač edan d'êval ne proglašue drugoga d'êv'la. I veće ti govoru, da si gori nere pas, ki ne ujida nikogare, ako ni razdražen ili ako ni manen, i takov est klevetnik i laža, kako i pas stek'li, ki gre ujida-jući vsaku stvar. I pomisli, da e to is'to, da ne ostavla nikogare na sviti ni papu ni grdinale i biskupe i opate i pope i fratre, ni cara, ni gospode, ni priêtel, ni bližik, ni nikogare i budi g'do otijuć, da vazda g're govoreći zlo i lažući i mrmnući od' nih i klevećući. Govoru ošće, da takov prokleti čovik est priminen ka onoi živini, od' ke govori Daniel prorok na 7. kapituli. Govori, da vidi ed'noga zvira, ki imiše 7 rogov i tri vrste zubi imiše, i pride edan glas, ki poče govoriti tomu zviru: vstani gori i razdri[11] i požri meso. Govoru, da ti razdiraš i požiraš tvoga iskrnega sed'-mimi zubi. Prvi zub est, kada ti zal glas dvižeš na tvoga iskrnega; drugi est, kada ti m'rmneš od' nega[12]; treti est, kada taiš; četvrti est, kada ti greš šapćući va uho ed'nomu i drugomu zlo na ed'noga[13]; peti est[14] raz'našajući po mnogih ljudeh[15] zle glasi; šesti est falso govoren'e i krivo iskušajući[16] ga; sed'mi est pohvalen'e[17] človika va zli deli. Od prvoga zuba, ki est, kada ti zal glas dvižeš na tvoga iskrnega, d'vižući zal glas na nega i lažući, i va tom vazda est grih semrtni i držan' si povraćen'ju,

[1] ti urijueš'. [2] vzemljući. [3] tvoemu. [4] samomu sinu. [5] laž'. [6] ednogo. [7] svetoi troici. [8] grihi. [9] nema: a. [10] iskrnago. [11] razdri meso i požri. [12] ednoga. [13] nega. [14] est' kada ti greš'. [15] ljudih'. [16] iskušen'e. [17] pohvaliti.

Digitized by Google

činećі e ti na zlu misalь. Drugi zubь, kimь ti razdirašь i požirašь meso tvoga iskrnega, estь mr'mnanie, a to estь, kada se ti vazda deletašь zlo govoriti ot delь tvoga iskrnega i g'rešь mrmnući pred nega priêteli i nepriêteli[1], a to činišь za postaviti ga va vek'šu[2] nepriêzanь š nega nepriêteli, i govoreći 100 laži simo i tamo smišlajući e, i v tomь ti takoe vazda[3] sagrišašь semrt'no. Treti zubь, kimь ti vazda derešь i žerešь meso tvoga iskrnega, estь potaiti riči, a to da mi razumišь, kada si ti dvigalь niki zalь glasь na nikoga zla človika, a onь oće priti k tebi i reći: Petre, ili Jakove, ti si rekalь takove i takove riči od' mene i od' moe hiše i znai, da si ti zlo učinilь, začь ê nisamь nigdare zla ni ed'noga[4] ot tebê rekalь a ti oćešь[5] poiti i tudie zataiti i k tomu ošće priseći[6], da toga nisi nigdare rekalь. I ošće i ta sagriša semrtno duplo[7], začь onь govori lažь po zli šegi, a ne za ljubavь, i pak' ju zatai z veliku hudobu. Četvrti zubь es't, kimь ti vazda derešь i žerešь tvoga iskrnega, a to estь, kada ti grešь šap'ćući va uho ed'nomu i drugomu zlo ot' ednoga i drugoga ne prašćajući ed'nomu i drugomu človiku tako zlu tako dobru, a to[8] vazda sagriša semrt'no. Peti zubь, kimь[9] vazda dere i žere meso svoga iskrnega, estь raznašan'e[10]. Govoru, da onь prokleti klevet'nikь i ki raznaša zlo, ne čini nigdare ino, nere raz'naša vazda besede i glasi zle[11], ke nahaê pisane v knigahь vraž'ihь i takoe[12] sie meju ed'nimь i drugimь govoreći: Petre, ne z'naš' li, da e ta tako rekalь[13] od' tebê? i paki gre k onomu drugomu[14] i govori mi: ti ne znašь, da e Petarь tako govorilь od' tebê, a on se čini tebi[15] priêtelь, a to čini takovь za otie postaviti ed'noga i drugoga v' boi; i ta takovь sagriša semrt'no. Šesti zubь, kimь[16] derešь i žerešь t'voga iskrnega, estь falso govoren'e i krivo iskušan'e. Govoru, da klevetnikь prokleti pride k tebi sa siêne'mь, kako ipokrita sa slat'kimi i lipimi besedami[17] otijući te iskusiti i slišati ku godi besedu takovu[18] ot tebê, a to da bi te mogalь v' niki zalь glasь postaviti, i ako bi ga ti pokaralь i rekalь mu: ti grešь radь raznašajući glasi, za to ne budi ča rekalь kadi od' mene, a onь oće tud'e reći: ne boi se niš'tare v' tomь, i ako bi ti mogalь vêrovati ku takovu ričь od' mene, ere samь ê tvoi priêtelь. I na to oće priseći, a v'se na fal'siju. A ta takovь semrtno sagriša. Sed'mi zubь, kimь[19]

[1] priêteli, i paki postaviti ga š nega nepriêteli. [2] nema: vek'šu. [3] ti vazda. [4] ni edno zlo. [5] oć'. [6] pisano: proseći. [7] duplo smrtno. [8] i tako vazda smrtno sagriša. [9] kim' ti vazda dereš' i žereš'. [10] pisano: raznašen'e. [11] zli. [12] takoe i sie. [13] rekal' tako. [14] inomu. [15] se tebi čini. [16] kim' ti vazda. [17] sa slatkimi besedami i lipimi. [18] takovu besedu. [19] kim' ti.

Digitized by Google

derešь i žerešь tvoga iskrnega, to estь pohvalen'e človika va zli deli. Govoru, da ta človikь ne čini nigdare ino nere hvali zlo. Govoru, da oće biti edanь, ki oće učiniti ili reći zlo, a ti oćešь otiti ničь od' nega, tudie ti oćešь reći, da e[1] učinilь i rekalь dobro i da e dobarь človikь, a to čini ono, ča želi i oće imiti od' nega, i oće hvaliti zlo, ko e učinilь ili rekalь onь, oće mu učiniti pogubiti dušu i telo na edanь trat'. Govoru, da sagrišašь semrtno. Govoru, da zvirь imilь e[2] 7 rogi, ki esu 7 grihi semrtnihь, ki su va onomь, ki govori zlo ot druzihь. I ošće imiše tri redi zubi, ki znamenuju troe veliko zlo, ko ti činišь tvomu iskrnemu vzimljući[3] ti nemu dobri i poč'teni glasь. Prvo zlo estь, da ti urijuešь tvoga iskrnega ili[4] v nega počteni[5] glasu ili v sinehь[6] ili v hćerahь ili v blazi. Drugo zlo estь, da ti urijuešь dušu tvoju sagrišajući semrt'no. Treto zlo estь, da ti urijuešь dušu onoga, ki te posluša, kada ti govorišь zlo do tvoga iskrnega dajući mu ti zalь naukь, i po tь načinь ti sagrišašь proti troemu sobstvu i sagrišašь semrt'no. I za to govori gospodinь bogь: ti prokleti m'rmnav'ci esu učinili od' srca i od' ustь svoihь edanь grobь smrdeći[7], a nihь êzici krivo govore proti svoemu iskrnemu. Govori gospodinь bogь timь prokletimь psomь, da ihь oće razdrušiti s' nemilostivimь nakazan'emь za tь žl'ki grihь ot' pohvalen'ê človika va zli deli. A to estь koliko k prvomu delu od' pravde božastvene.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milostь ot boga[8]. Za to zamiri: kadi si v' pečali, učini kako učini Danielь prorokь, kada onь bi postavlenь va nu[9] êmu, ⌈kadь biše 7 lavovь, a to da bi iz'jidenь od' onihь lavi, a prorokь obrati se k' bogu i poče prositi milosrdiê, a to da bi ne razdr'tь od' onihь lavь. I tako bi, da mu pomore, i posla mu Am'bakuka proroka[10], ki mu ponese jisti, začь biše vele lačanь. Govorimь, da na konacь 7 d'ni vloži bogь v sr'ce kralu Nav'hodonosoru[11], da bi ga znelь vanь, i tako učini, a onihь 7 lavovь niš'tare mu ne naš'kodiše; da oni, ki bihu[12] učinili, da Danielь bi postavlenь va nu êmu, oni biše pred' obrazomь kralevimь vloženi va nu êmu i tudie razdrti biše. Govorimь tebi, griš'niče, da imašь misliti, da si v' êmi od' grihovь, v kih' te e jure činilь postaviti Navhodonosorь[11] kralь, a to estь d'êvalь pakleni, meju 7 lavi, a to esu 7 grihovь semrt'nihь uvalanь v' nih. Prosi milosr'diê od' boga, da te zname vanь od' tihь grihovь, a to da te ne razdru i

[1] je. [2] imiše. [3] vzimajući. [4] ili: iz *b*. [5] poč'tenu. [6] sinih'. [7] smrdeć'. [8] gospodina boga. [9] onu. [10] proroka Ambakuka. [11] Nabohodonosoru. [12] nema od ovdje u *b* do: biše pred' obrazomь.

Digitized by Google

ne izidu[1] na d'ni pakla, i ne stoi vnutarь v' grisih' semrtnihь i ne hodi staveći zalь glasь na nikogarь, i ne mrm'ni od' nikogarь[2], i ne dai zalь naukь nikomure i ne svetui na zlo nikogare. Govorimь, ako ti učinišь to i da dašь dobarь svetь iskrnemu i da mu dašь dobarь naukь v' putihь gospodina boga, oće ti činiti priti edanь velikь gladь, ki gladь oće biti nega presveta milostь, i oće ti poslati Am'bakuka proroka s nebesь, ki te oće napitati i nasititi. Govorimь ošće, da vsakь tratь, kada te pripovidavacь kara i uči ot tvoihь grihovь, on' te uči dobrimь putemь poiti gospodinu[3] bogu. I tako govorimь ot' ispovednika istin'noga i mudroga i poč'tenoga, ki te spovida[4] i dae ti dobarь naukь i svetь. Govorimь, da ta estь prorokь Am'bakukь, koga ti šale gospodinь bogъ, da on' te ima napitati nega presvetu piću; govorimь, da, ako budešь obsluževalь nega svete zapovedi i nega sveti zakonь, on' se oće smilovati nad' tobu na tomь sviti[5] i na nomь, i oće te učiniti z'neti vanь z' ême od' grihovь, v koi prebiva 7 lavovь, to estь 7 semrtnihь grihovь sa v'simi svoimi sin'mi[6]. I ako ti učinišь to, da se dilišь ot tihь nečistihь grihovь, kako estь rečeno z'gora, i da se napitašь i nasitišь od' nega svetihь zapovidi i presvetoga zakona; a on' te oće napitati na tomь svitu[7] svoe milosti, a na drugomь svoe slavi. I to estь, koliko k drugom delu.

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči naučiti se nikoliko mudrosti. Oćešь zamiriti ov'di tri sum'ne k našemu nauku. Prva sum'na, ka bi se mogla pitati: ča estь veći grihь, ali nalagati na ednoga ili[8] pohvaliti va zli deli? Na to ti od'govara sveti Avgustinь, da mi imamo razmisliti tri riči. Prva ričь ku mi imamo razmisliti (estь), da mi nimamo nigdarь učiniti ričь, ka e mr'ska i ka e proti gospodinu bogu. Druga[9] estь, ke se mi imamo čuvati[10], nigdarь ne učiniti ričь, ka e mr'ska i š'kod'na duši našoi. Treta ričь, ke se imamo čuvati, to estь, da ne uridimo našega iskrnega. Govorimь, da onь, ki g're raznašajući i zlo govoreći na d'rugoga, čini 2 griha. Prvi estь, da vzima glasь i ime počteno svoga[11] iskrnega; drugo, da onь sagriša semrtno. Govorimь tada i svršuju tu sum'nju, da onь, ki gre hvaleći zaloga v zli deli, čini troe zlo. Prvo estь, da urijue boga, drugo estь, da urijue iskrnega, treto estь, da urijue[12] samь sebe. Govorimь prvo, da urijue boga. Računь estь, začь gospodinь bogь estь viš'na dobrota i viš'ne dobro, a zlohvalnikь[13] g're hvaleći zlo za dobro, a to oće učiniti onь, kada bude otelь ku ričь imiti

[1] izjidu. [2] nikogare. [3] k gospodinu. [4] e spovidal'. [5] svitu. [6] sini. [7] sviti. [8] ali ga. [9] drnga rič'. [10] *b* nema od ovdje do: to estь. [11] u *a* i *b*: tvoga. [12] ‚da urijue' iz *b*. [13] zьhvalenik'.

Digitized by Google

od' ovoga, komu govori. Govorimь, da čineći to ti sagrišašь semrtno i urijuešь boga vzimljući nemu nega poč'ten'e, ko estь viš'ne dobro[1]. Govorimь ošće, da ti urijuešь iskrnega, svitujući ga, da učini zlo. Govorimь treto, da urijuešь samь sebe, začь čineći ti to ti sagrišašь semrtno[2], sagrišiv'ši ti se zadl'žuešь muki. Druga sum'na, ka bi se mogla pitati, estь ovo: ki sagriša veće meju timi? Govorimь, da e edanь človikь, ki čini zlo, a dobri ljudi govore od' nega dobro hotijući ga zakriti i da ne bude smućenь; i paki estь edanь, ki čini dobro, a zli ljudi govore od nega zlo za zlu volju i hotijući ga smutiti. Pitam' te ov'di, ki veće sagrišaju, oni, ki hvale zlo, ili oni, ki govore ot dobra zlo ili ot' zla dobro? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da veće sagrišaju oni, ki govore ot' zla dobro. Računь e, da oni se[3] otiskaju[4] od' ljubve. Treta sum'na estь ovo: pitam' te: ki sagriša veće, ali onь, ki govori zlo, ali onь, ki sliši i priem'le v deletь slišati govoreći zlo od' iskrnegà? Na to ti od'govara sveti Brnardo i di, da sagrišata oba ed'nako. Računь estь, ako bi ga onь ne poslušalь, onь drugi ne bi ga govorilь; i za to govori, da estь grihь obiju ed'nakь. Govori sveti Toma Ak'vien'sь[5], da onь, ki gre razglašajući[6] druzihь, ubiê tri duše na edanь tratь. Prva duša estь negova, druga estь onoga, ki posluša, treta estь onoga, od' koga se govori z'lo. Govori ta is'ti dok'torь: ako ti razglašašь[7] iskrnega od' griha prihod'noga, ti sagrišašь prihod'nimь grihomь; ako li ga ti raz'našašь od griha semrtnoga, ti sagrišašь semrtno. Govorimь, da, ako ono, ča ti govorišь ili ča grešь govoreći zalь glas' staveći na iskrnega, ali e isto ali e lažь; ako e is'to, a da e grihь negovь skrovit', da ga nigdorь ne zna nere ti, ako ga ti grešь praveći druzimь, ti sagrišašь semrtno[8], začь ti raz'biêš' redь od ljub've, i držan' si spovidati[9] se. Govorimь ošće, ako e lažь, imaš' se ispovidati se, i držan' si povraćen'ju, a to estь počtenь glasь, ki si vzelь onomu, govorimь, da ot' v'sakoga od' koga si ti govorilь zlo a ne budući isto, i govorimь da v'su svoju moć'ju imašь poiti k onomu, od' koga si zlo govorilь i reče: priêtelju moi, ê sam' ti govorilь te i te riči od' Petra ili Ivana, i ono, ča sam' ti rekalь od' nega, ni is'to, zač' sam' e rekalь za zlu volju. I ako ne učiniš' ti tako, po ni edanь načinь ne morešь biti odrišenь. Da ti bi mogalь reći: da onь, komu samь rekalь zlo od' Petra, ni ga ov'di, šal' e t'ê vnutarь Fran'cu ili inamo, za kimь ne mogu poiti, zač' samь vele ubogь ili

[1] viš'na dobrota. [2] nema: semrtno. [3] se veće. [4] odtiskaju. [5] iz Akvina. [6] razgledajući. [7] razgledaš'. [8] vazda smrtno. [9] ispovidati se.

Digitized by Google

nemoćanъ ili starъ. K' tomu ti od'govaramъ, da ričь nevz'možna, nig'dorь ni držanъ noi. Govorimъ, dobro, da ričь, ka e vzmožna, da ju e držanъ vazda človikъ učiniti, li da bude na slavu bogu i koristь duši i na poč'ten'e iskrnega. Govorimъ ošće, ako bi ti mogalь po ni edanъ načinъ poslati mu *i* reći, ti imaš' učiniti, ako bi ne mogalь i da se kaešь i mislišь, ako bi kada prišalь, povidati mu, gospodinъ bogъ oće ti prostiti ta grihь po svoei milosti. Govorimъ sada po kun'trarii, da, ako si zdravъ, bogatь, mladь, ako oćešь biti odrišenь, ot' potribe e tebi poiti ili poslati povratiti onu lažь, ku[1] si rekalь ako bi bilь na krai svita, li ako znašь, kadi e. Četvrta sum'na estь ovo[2], ka bi se mogla pitati, da, ako onь, od' koga se reče zlo, ima li mlčati[3], ali ne? Na to ti od'govara sveti Toma Ak'viensь[4] i di, a li onь, od koga se govori zlo, ali e človikъ prostь ali op'ćin'ski, a to estь da ima niki oficii, to esu biskupi, gospoda, vladav'ci ili pripovidav'ci i ini ljudi, ki imaju oficii, govorimъ, da onь nima zanesti, kada edanъ zlo govori od' nega nere, ako bi otelь zanesti za umilen'stvo. Govorimъ ošće, ako si človikъ od' plka i da se govori zlo ot tebê, ti imašь[5] braniti tvoi poč'tenь glasь, li ne raz'bii misli v kon'šen'cii tvoei, da ne sagrišišь, imašь reći: brate moi, ti zlo činišь govoreći zlo od' mene, zač' ti nisamъ krivь, i sagrišašь semrt'no. Govorimъ, da čineći tako ti[6] ne ćь sagrišiti. I to estь, koliko k tretomu delu.

V sredu 6. posta.

Stvorena[7] sutь ponovleniê v' Erusolimê, i zima bi, i hoêše Isusь v pritvori Solomuni. Sveti Ivanь na 10. kapituli.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelistu svetomь Ivani[8], pisane na 10. kapituli negovihь evanjelii. Govori evanjelistь, da, budući Isuhrstь vlezalь v tempalь, bi obstuplenь ot' parisêi i pisacь, i rekoše mu: r'ci namь očito, ako si ti hr(i)stь ili nisi, i ne čini nasь stati veće v sum'ni. A Isuhrstь reče: dela, ka ê činimь skazuju ono, ča samь. Govorimь[9], ako biste vi bili od' moihь ovacь[10] vi biste poslušali glasa moega; da začь vi nis'te od' moihь ovacь, za to ne slišite glasa' moega. Tada oni nečisti i nepodob'ni Židove popadoše kamen'e, hotihu[11] ga kamenovati. Tada od'govori Isuhrstь

[1] ‚ku' iz *b* za: ako u *a*. [2] nema: ‚estь ovo' ovdje, nego iza: pitati. [3] mučati. [4] iz Akvina. [5] od ovdje nema *b* do: imašь reći. [6] čineći to ti tako. [7] nema *b* od ovdje do: Ove svete. [8] po svetom' Ivani evanjelistu. [9] govoril'. [10] nema od ovdje do drugo: ovacь. [11] hoteći.

Digitized by Google

i reče: ê[1] samь vamь učinilь toliko dobro oz'dravlajućь vaše nemoć'nike, očišćujućь vaše gubav'ce, skrišajućь vaše mr'tve, prosvećajućь vaše slip'ce[2], rav'najući vaše h'romce[3], i za to me vi oćete kamenovati, i to estь *promina*[4], ku mi oćete vrnuti. A oni od'goveriše: mi te ne ćemo kamenovati za dobra dela, ka si učinilь, da za p'sosti, ke ti činišь, da se činišь sinь boži. Tada od'govori nimь[5] Isuhrstь: ne znate li vi, da govori sveto pis'mo, da s'mo mi bozi i sinove boga viš'nago v'si? i ako pismo govori tako, da zač' me vi hoćete kamenovati, ako samь rekalь, da samь sinь boži? Govori evanjelistь, da oni li hotihu poteći na nega, da boêhu se plka.

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê osvaenь estь plkь sega svita pred gospodinomь bogomь ot' ednoga velika griha, ki se zove naglostь. I za tь grihь čini tuž'bu Êkovь patriêrha na[6] 40. kapituli terь 5. knigь ezenisь[7] govoreći po ustihь božihь govoreći: prokletь budi onь plkь, ki e nagalь i tvrdo srce nihь v grisihь[8] i tvrdь v misli svoei i nasledникь v hudobahь, ča oću učiniti tomu plku? oću mu učiniti, kako učinihь plku onomu[9] va vrime Zaharie proroka. Govorimь, da budući pripovedano onomu plku i budući učenь od' erêi od' vsega onoga, ča oni imihu učiniti, govorimь, da oni ne tihu činiti, da stahu krip'ki v nihь tvrdosti. Vidiv'ši to prorokь Zahariê začne on' moćnimь zakonomь karati nihь i toliko ihь kara, da oni potekoše na nega naglimь zakonomь[10] i ubiše ga meju crikvoju[11] i oltaromь. Vidiv'ši to gospodinь bogь razsrdi se na nihь moć'nimь zakonomь vrhь nihь i posla na nihь srdь svoi[12], da ihь umori za tri d'ni 60 terь 7 tisućь onoga pl'ka, a to imь pride za tь grihь ot' naglosti i začь bihu tvrdi v sr'ci. I za to ti morešь razmisliti, koliko estь mrzakь bogu[13] ta grihь. Da ti bi me mogalь pitati i reći: od kudь ishaê ta naglostь, da e človikь nagalь? Na to ti odgovaramь, da nai prie e od potribe, da znašь, da sakramen'tь svete ispovedi estь od'lučenь za tri uzroki. Prvi e za očistiti grihe, to estь po tri načine[14]. Prvi estь duhovni spovidav'ši se ot' nenavisti, ot' super'bie[15], ot' srca, ot' lenosti, a to su grisi duhov'ni, ki se čiste po spovedi istin'noi i svetoi. Ošće grihь teles'ni čisti se po spovedi, ko estь skupostь, gltoniê i bludь: ti se čiste po tomь načini zgora rečenomь. Ošće treto govorimь, da po spovedi čiste se grisi naturali, a to su grisi prihod'ni. Drugi uzrokь estь ot'pustiti

[1] ja. [2] slipe. [3] hrome. [4] u *a* opako napisano: prominena. [5] im'. [6] na 40 ter 5 kapituli. [7] i u *b* tako: ezenis' = genesis. [8] grisih' nih'. [9] onomu plku. [10] naglim' zakonom' na nega. [11] crikvu i oltarem'. [12] svoju. [13] bogu e mrzak'. [14] načini. [15] sumperbie.

Digitized by Google

grihъ, kada ti e nigdo žalь učinilь. Govorimь, da po grihi, ki si ti učinilь i činišь svaki danь, da si uridilь i urijuešь vsaki danь gospodina boga i svetu materь crikavь, a po spovedi tebi gospodinь bogъ odpušća urien'e, v' čem si ga uridilь, imijući ti pravo skrušen'e misleći zadovole učiniti va vsakoi riči, v' koi budešь mogalь i esi držanь. Govorimь ošće, da redovnikь, ki te spovida[1] na mesti crik've, on' ti prašća urien'e crikveno, a to estь, kada ti onь prestavla[2] pokoru vêč'nu v pokoru sega svita i prikažue te svetoi materi crik'vi, da si se umirilь š' nu. Treti uzrokь estь, da imašь spovidati i reći slobodno vse svoe grihe, a to est' v' ki danь si ga učinilь i v komь mes'ti i skogu[3] (?) i koliko krat' si učinilь onь grihь. Za to govorimь, da traci utežu grihь. Govorimь ošće za to, da grihь ot' naglosti i ot' furie estь proti timь trimь ričemь, začь kada stoišь tvrdь i ne pom'nišь va zli deli, i da ne ćešь nigdare prostiti nikomure i vazda zlo govorišь i zlo činišь[4] i nigdare se ne pomnišь ispovidati ni pokore učiniti za tvoe grihe. Govorimь ošće, da ti činišь proti timь trimь načinom spovedi[5], *kada*[6] činišь grihь duhov'ni, a to estь, kada ti stoišь tvrdь, da nigdare ne budešь otelь spovidati[7] ni očistiti tvoe grihe. Drugi načinь estь proti drugomu zakonu spovedi[8], ka čisti grihe telesne[9]. Govorimь, da ti stoišь tvrdь i kripakь otejući preljubo dêêti i dobro jisti i dobro piti i davati vsaki deletь telu tvoemu. Govoru[10], da ti činišь proti drugomu načinu spovedi, ka čisti grihe telesne. Zamiri[11], kada si ti[12] preljubodeinikь ili velikь opiêvacь[13] ili lotarь, ti si gor'ši nere ed'na svina, ka preleži vasь danь v' blati. Treti načinь estь proti tretomu zakonu spovedi, ka čisti grihe prihod'ne. Govorimь, da ti činišь proti tretomu zakonu[14], kada ti mislišь po niki zakonь učiniti grihь i dileta š' se učiniti ga, govorimь, da ti činišь proti tretomu načinu, po ki se čiste grihi[15] prihod'ni i naturali. Govorimь ošće, da onь, ki e tvrdь i nagalь, čini proti timь trimь zakonomь. Prvi, da on' se[16] ne će umiriti z gospodinomь bogomь ne tijući se spovidati[7] i prostiti vsakomu. Drugi[17] estь, da se ne ćešь uediniti i smiriti samь sobu ne otijući se čuvati od' grihovь kako ot' preljubodeistva, od velika[18] pit'ê i velika[18] jiden'ê[19] i od' skuposti i od' inihь grihovь, s kimi daešь sebê deletь telesni. Treto estь, da se ti ne ćešь uediniti s naturu, zač' se ti ne ćešь čuvati od grihovь, kada morešь, ki

[1] ispovida. [2] predstavla. [3] i u *b*: i skogu; što je, ne znam. [4] misliš' i činiš'. [5] ispovidi. [6] u *a* i *b*: ka. [7] ispovidati. [8] ispovidi. [9] grih' teles'ni. [10] govorim'. [11] govoru. [12] nema: ti. [13] opilac'. [14] zakonu spovidi. [15] grisi. [16] se on. [17] drugi način'. [18] velikoga. [19] eden'ja.

Digitized by Google

ishaêju od' skuposti, kako e stati tvrdo i krip'ko v misli svoei ne tijući prostiti nepriêtelomь[1] svoimь k'rivicu, i stoišь tvrdь i nepom'nišь spovidati[2] se grihe svoe i nasledovati e. I ki koli to čini, gori e ot d'êvla[3]. Računь estь tomu: ako bi d'êvalь imelь tolikь časь vrimene, da bi se mogalь pokaêti, koliko bi[4] ed'no magnovenie oka, on' bi se pokaêlь. Govorimь, da prokleti[5], ki stoi nepomnivь i tvrdь[6] pokaêti se svoihь grihovь, gospodinь bogь oće poslati na nega srdь svoi, kako e poslalь vrhь onihь, kihь[7] esi zgoru slišalь; da ako se pokaešь i umilišь i prostišь vsakomu i spoveš' se čisto i pravo[8], gospodinь bogъ hoće ti milostivь biti na vomь svitu, i na nomь ti oće dati slavu svoju. I to estь koliko k prvomu delu.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milostь ot' boga[9]. Govoru, da mi učinimo[10], kako učini prorokь Moisêi, kada gospodinь bogъ naporuči[11] ed'no posalastvo[12] ko da bi učinilь[13] k plku od negove strane, i to bi posalastvo[12] Moisêju: r'ci tomu plku od' moe strane, da[14] se imaju čuvati ne činiti veće grihь tadbeni, i da nimaju[15] vspomenuti[16] moe sveto ime v' tašće[17], i da ne drže trudь[18] i zaslužen'e ubozihь od' jutra do noći, i da se čuvaju zalь glasь dvignuti na uboge divoike i na vdovice i na sirote i na ine vrsti ljudi, a po krivici, i da ne stave leču pred' slipoga, i da se ne imiite nenaviditi, da ljubiti edanь drugoga. I v'se te besede reče gospodinь bogъ Moišêju[19]. Govori gospodinь bogъ, ako oni proste edanь drugomu vse[20] sagrišen'e, i da budu ljubili edanь drugoga, ê imь oću prostiti nihь grihe na vom' svitu i na nomь. A to estь koliko k[21] drugomu delu od' milosti božie[22].

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti. Zamiri ov'di 3 sum'ne k našemu nauku. Prva sum'na estь ovo: ki računь estь[23], da trudь, ki se trpi za sa svitь, trpi se toliko veselo, a oni, ki[24] se trpe za ljubavь božiju i za pokaên'e našihь grihovь, viditi su toliko teš'ki? Na to ti od'govara sveti Avgustinь i di, da človikь ljubi blago sega svita nepodobnimь zakonomь. Govorimь, da otijući ti dobiti 5 sudini, ti oćešь stati od' jutra do noći[25] i ni piti ni jisti[26], ništarь

[1] nepriêtelem'. [2] ispovidati. [3] nere d'êval'. [4] nema: bi. [5] prokleti človik'. [6] tvrd' i nepomniv'. [7] ke. [8] pravo i čisto. [9] gospodina boga. [10] učinimo onako. [11] učini. [12] posalstvo. [13] učinil' prorok' Moisii plku. [14] nema: da se imaju čuvati, nego: ne činite. [15] nimaju veće. [16] spomenuti. [17] v tašćinu. [18] truda i zasluženiê. [19] k Moisiju. [20] nema *b* od ovdje do: ê imь. [21] g. [22] iz *b*: milosti božie. [23] nema: ki računь estь. [24] u *a*: one ke. [25] večere. [26] ni p'jući ni jidući.

Digitized by Google

mane da človikъ se stavi na perikuli[1] od' semr'ti: otijući ju dobiti stavi se na more i na putь, i otijući ljubodeêti stavi se na velikъ perikuli od' duše i ot tela, hotijući dati diletь i radostь[2] telu[3], čineći s[4] velikimь trudomь. Govorimь, da za ljubavь božiju i za pokaên'e grihovь tvoihь teš'ko ti e postiti edanь danь[5], ili reći edanь oče našь za pokaên'e grihovь tvoihь. Govorimь, da otijući svršiti[6] sum'nu, da za ljubavь sega svita ili za ljubavь preljubodeistva[7], ko[8] trpišь, viditi e vele lagakь vsaki trudь sega svita. Druga sum'na estь, ka se more pitati k našemu nauku, estь ovo: ki e onь grihь, ki urijue dušu i telo nai veće od' onihь grihovь[9]? Na to ti od'govara viš'na mudrostь i di, da to est' nenavidostь, ka[10] urijue dušu i telo veće[11] nere ni edanь grihь ini. Računь estь tomu, da od' vsihь inihь grihovь mužь i žena prime niki diletь i utišen'e telu[12], da od' nenavidosti ne priemle se ino nere muka i žalostь, i ras'čina se i ujida samь sebe, kada e nenavistanь[13]. Govoru[14], ako si oholь, ti imašь niku radostь, kada ti vidišь[15], da si ti vzvišenь veće ot' druzihь, i ako si preljubodeinikь, ti priemlešь niki diletь v telu, da dušu zgublašь. Ako si skupь, ti[16] si dai kun'ten'tь ljuckomu dobru, li ne budi ti sila dati tvoega druzimь, začь ako druzi imaju, ti morešь dobiti[17] sporedь š' nimi. Ako si velikъ opiêvacь, ti imašь takoi[18] niko utišen'e telu. I tako govorimь oda vsihь inihь grihovь. Govorimь[19] i svršuju ovu sum'nju, da od' nenavisti vazda priemlešь[20] žalostь i teškoću, kada ti vidišь tvoega iskrnega, da bole stoi od' tebe. I po tomь ti morešь razmisliti, da nenavidostь veće š'kodi duši i telu oda[21] vsihь inihь grihovь. Treta sum'na estь[22], ka se more pitati k našemu nauku, estь ovo: ka e ona dobrota, ka nasь nai veće uedinue[23] z gospodinomь bogomь? Na to ti od'govara viš'na[24] mudrostь, da nai lipla i nai bol'ša[25] dobrota estь, ku morešь imiti, estь ljubavь i priêzanь gospodina boga i tvoga iskrnega. Govorimь, da, kada e človikъ s človikomь edinanь v ljub'vi i v priêz'ni, a to estь otacь sinomь[26], mužь ženu[27], bratь s bratomь, sestra[28] sestru, bližika s bližiku, kumь s kumomь, priêtelь s priêtelom[29]; govoru, da ti

[1] perikul'. [2] nema: i radostь. [3] telu svomu. [4] za to velik' trud'. [5] hip'. [6] ti svršiti ovu sum'nu za ljubav'. [7] ljubodiistva. [8] ča [9] inih' grih'. [10] ta grih'. [11] nai veće od' inih' grih' nai veći e nere ni edan' ini od' grihov'. [12] telu i duši. [13] nenavidostan'. [14] nema: govoru. [15] kada vidiš' ti, da si zvišen'. [16] ti da s' kuntent'. [17] dobivati. [18] i takoe. [19] govoru. [20] imaš'. [21] nere ni edan' ini grih'. [22] e ovo. [23] ka nai veće uedinue se. [24] božastvena. [25] nai bola i nai lipla e dobrota. [26] sa sinom'. [27] s ženu. [28] brat' s sestru. [29] s priêtelem'.

Digitized by Google

esu ed'ni z gospodinomь bogomь, i ako budu prebivali v ljub'vi i v priêzni edanь z drugimь dokli oni dokonaju v' tomь. Da kadi ni ljub've ni priêz'ni ni mira, on'di ni nigdare dobra, i nigdare ne ćešь moći reći ni ednoga dobra na semь sviti. Govoru i svršuju ovu sum'nju, da po tomь računi ti morešь raz'misliti, da ni ni ed'na dobrota, ka te čini veće i brže uediniti[1] z gospodinomь bogomь, koliko ljubavь, a za to govori v svetomь evanjelii Isuhrstь: otacь moi[2] i ê esmo se uedinili na kupь[3] v ljub'vi i v priêz'ni. I to e treti delь.

V četvrtakь 6. posta.

Molaše Isusa eterь parisêi, da bi êlь š nimь. Piše sveti[4] Luka na 7. kapituli knigь svoihь[5].

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelistu svetomь Luki, pisane v negovihь evanjeliêhь na 7. kapituli. Govori evanjelistь, da, budući zvanь Isusь[6] od' Simuna gubavoga, da bi šalь š' nimь jisti, a Isusь poide[7] v domь negovь š' nimь jisti, i budući oni posaeni pride Mariê Magdalena s' ed'nu kupicu masti alibaustra[8] vele vzveličena i plna, i budući za Isuhrstomь vrže se pred'[9] noge Isuhrstove i svoimi slzami ona mu umi noge[10] i svoimi vlasi otrь[11]. Vidiv'ši to Simunь[12], ki biše zvalь Isusa, začе mrmnati i govoreći[13]: ako bi to[14] prorokь bilь, on' bi z'nalь siju ženu kako ju ê znamь i ne bi se dopustilь tikati k'[15] noi. A našь gospodinь Isuhrstь ki[16] vse z'na, pozna srce Simonovo, da onь biše mrmnalь i osudilь Mariju Magdalenu, reče Isuhrstь Simunu: Šimune, ê[17] ti imamь nikoliko riči reći. A Šimunь reče: meš'tre moi, rci mi, ča hoćešь. Reče Isuhrstь: biše edanь človikь, ki imiše 2 dlžnika, edanь biše dlžanь 50 zlatihь, a drugi petь satь i[18] proseći onь svoe ni edanь ne imiše čimь platiti, i ta se smilova[19] na niju i prosti obima dvima vasь dlgь. Reče Isusь: rci mi[20], Šimune, meju tima dvima ki e veće poč'ten'ê[21] dlžanь tomu človiku? Od'govori[22] Šimunь i reče: onь, komu e veće prostilь. A Isuhrstь reče: ti si pravo sudilь. Ošće Isusь

[1] vedinati. [2] nema: moi. [3] nema: na kupь. [4] nema: sveti. [5] nema: knigь svoihь. [6] Isuhrst'. [7] ide. [8] alabaussa velena (iskvareno). [9] k nogam', Isuhrstovim'. [10] nogi. [11] nogi i otr' vlasi svoimi. [12] Šimun'. [13] govoriti. [14] sa bil' prorok', videl' bi i znal' bi. [15] nema: k. [16] od ovdje *b* nema do: Šimunu. [17] imam' ti. [18] i tirajući on' svoga dlga ni edan'. [19] smili na nih' i prosti nima vas' dlg'. [20] Šimune, rci, meju. [21] niju (bez: počten'ê). [22] on odgovori: on', komu.

Digitized by Google

reče k Simunu[1]: znaš' li, Simune, zač' samь to tebi rekalь? Všal' samь v' domь tvoi i nisi mi nigdarь[2] nogь umilь, kako estь zakonь, ni si mi pomazalь glavi[3], ni si mi dalь celova od'[4] mira z'nameniê v ljubi, da ta žena estь isplnila k' tvoemu uzroku, i govorim' ti, da e ona učinila dobro delo va m'ni. I paki se obrati k Marii Magdaleni i reče: ženo, tvoê vêra[5] tebe estь učinila spasenu, budite ti prosti vsi tvoi grihi, idi v mirь.

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê plkь sega svita estь[6] osvaenь pred pravdu božastvenu ednimь velikimь grihomь, ki grihь prebiva v ljudehь[7] sega svita, i to estь nemilosrdie, a tuž'bu čini prorokь Osiê na 3.[8] kapituli i govori po ustihь božihь[9]: proklet' budi onь, ki govori lažь. Govori gospodinь bogь: oću raz'činiti zemlju, hoću prokleti nee sadь i nee roen'e i ljudi, ki na nei[10] prebivaju za preljubodeistva, ka čine na zemli, i hoću, da se zemla bude plakala od' nakazan'ê i kaštige, ku oću vamь poslati zavolju nemilosrdiê, ko vi užate meju soboju[11]. Govorimь, da za tь grihь oće božastvena pravda[12] poslati ed'no straš'no nakazan'e na zemlju vrhu ljudi sega svita. Govori[13] gospodinь bogь: oću učiniti tomu plku onako, kako učinihь onomu plku, ot' koga estь pisano v knigahь (d)eutoronomie na 13 kapituli. Govori, da gospodinь bogь posla na nь plkь ed'noga velika gospodina s' ed'nu veliku voisku, da m'nogo tisuća[14] bi pob'eno[15] od' onoga gospodina. I to dopusti gospodinь bogь na nihь[16] za tь grihь, ki oni bihu učinili, od' nemilosrdiê i od' laže[17], budući oni krip'ki v[18] v'sihь zlihь[19] ćudihь i zlihь[19] delihь i hudobahь. Govoru, da ti bi mogalь pitati[20], da[21] po koliko zakoni se more učiniti ta grihь od nemilosrdiê? Na to ti odgovara sveti Avgustinь i di, da ot' potribe e tebi znati[22], da e troe želen'e. Prvo[23] estь naturalo, a to e, da vsaki želi ubižati semrti[24], a to beži človikь i živina. Govorimь ošće, kada grešь[25] na t'vega[26] iskrnega s' ed'nimь nožemь[27] a to[28] nemilosrdanь, ali kada grešь na nega s' ednu nenavistu, ali s' ed'nimь zlimь glasomь ili[29] inimь mašćen'emь, ko ti mišliš učiniti na tvega[26] iskrnega, govorimь[30], da vsaku ričь, ku ti činišь[31] proti gospodinu bogu ili tvomu

---

[1] nema: k Simunu. [2] nigdare. [3] glave. [4] znameniê od' mira i ljub've. [5] vera e učinila tebe. [6] sega sveta e plk'. [7] ljudih'. [8] tretom'. [9] nema: po ustihь božihь. [10] noi. [11] sobu. [12] pravda božastvena hoće. [13] nema *b* od ovoga: govori do drugoga: govori. [14] tisući. [15] pob'eno ljudi. [16] nema: na nihь. [17] laži. [18] va. [19] zalih'. [20] reći i pitati. [21] nema: da. [22] poznati. [23] edno. [24] smrti ubižati. [25] ti greš'. [26] tvoga. [27] oružiem'. [28] a ti si. [29] ali. [30] govoru. [31] ku ti mišliš', ku ti činiš'.

Digitized by Google

iskrnemu, ti vpadašь va tь grihь od nemilosrdiê. Drugo želen'e estь zvano dostoino, ko želen'e estь za obarovanie života, a to ti imašь razumiti jiden'e[1], ko se ima učiniti[2] va vrimena svoê dostoino, otijući obarovati životь. Govorimь, da ti sagrišašь semrtno, ako ti premerišь redь pravadni[3] ali malo ili veliko v' jiden'i. Govorimь, da ti imašь prieti[4] redь od' jiden'ê, a to estь va vrime potrib'no i podob'no i ne čini onako kako čine svine, ke ne čine ino nere jidu i p'ju[5] va d'ne i v noći, i onako kako čine p'ênice, da kako su se stali[6], tako jidu i p'ju, onako razьčinaju na kupь telo i dušu[7]. Govorimь, da, kada se ti postišь, imašь[8] jisti va vrime podob'no, i onako kako estь odlučila sveta mati crikavь, o pol'd'ne, nere ako bi bilь[9] k' tomu uzrokь podobanь. Govorimь[10], da nimašь činiti onako[11], kako čine niki, ki priemlju nike riči prie obeda. Govorimь[10], da, kada koli ti to činišь, sagrišašь[12] semrtno i raz'biêšь postь[13]. Govorimь ošće, da ne činišь, kako[14] mnozi čine, ki čekaju večera, hotijući obedvati, a to da bi mogli bole jisti i veće trbuhь naplniti[15]. Govorimь[10], da to ni mazda, da[16] grih' e, začь oni ne čine za postь ni za vzdržan'e[17], ni za pokaên'e grihovь[18], da čine za nasićen'e nihь vole prezred'ne[19]. Treto želen'e estь z'vano umić'no, a to estь naturalo, kako govori filosopь[20], da naturalo[21] estь vsakomu drago dobro umen'e, ništarь mane da bude edanь[22] hudь i zlo čini i bude v sebi imelь mnogo zlihь[23] ćudi, govorimь, da naturalimь zakonomь nemu estь drago dobro umin'e i esu mu mrske zle ćudi. Oću[24] ti reći sada, da se človikь ima silovati umiti dobro činiti[25], a to da onь ne bude imiti uzrokь ne biti milosrdanь[26] i da onь ne učini ta grihь od' nemilosrdiê. Govorimь[10] ošće, da proti timь trimь milosrdiêmь[27] esu tri nemilosrdiê[28]. Prv*a* estь zvan*a* prenemilostiv'na. Govoru[29], da ti činišь to, kada ti esi nemilostivь proti[30] tvomu iskrnemu i proti tvoei obiteli i proti tebi samomu, a to estь, kada ti ne ćь[31] ostaviti s' miromь ni sina ni h'ćere ni bližiki ni suseda ni priêtela; govorimь, da, kada godi ti činišь to, ti sagrišašь semrt'no,

[1] i pitie. [2] činiti. [3] i ne čini onako kako čine p'ênice ali malo ali veliko. [4] priêti. [5] nema: i p'ju. [6] vstali. [7] dušu i telo na kupu. [8] ti imaš' esti. [9] nema: bilь. [10] govoru. [11] nema: onako. [12] sagrišaš' vazda. [13] post, kada ti ne živeš' pravo. [14] onako kako čine oni, ki čekaju. [15] napuniti. [16] na grih' (bez: e). [17] zdržanie [18] nih' grihov'. [19] prazdno (opako). [20] filosof'. [21] da naturalo dobro est' drago vsakomu dobro umen'e. [22] edin' hud' i zal' i bude. [23] zalih'. [24] govoru i znai, da se človik'. [25] učiniti. [26] nemilosrdan' i da ne čini ta grih'. [27] nemilosrdiêm'. [28] nema: esu tri milosrdiê. [29] govorim'. [30] prostiti tvomu nepriêtelu i ti činiš' proti nemu i proti tvoie (obiteli) i proti sebi samomu. [31] ćeš'.

Digitized by Google

ako ni ki ini uzrokъ pravъ. Drugi uzrokъ estь z'vanь nemilostivi, a to estь, kada ti nisi milostivъ ni milosrdanь samь proti sebi čineći mnoge grihe prez' milosrdiê[1] proti duši tvoei šaljući ju v pakalь, i ošće proti tvoemu glasu i proti tvoemu iskrnemu ne tijući[2] pustiti s mirom nikogare budući nemilostivъ veće nere edanь med'vidь, i budući veće oholь nere ni edanь lavь. Govorimь, da vazda, kada to činišь, semrt'no sagrišašь. Treto nemilosrdie estь, kada ti ne[3] živešь umilenimь zakonomь, a to estь, kada ti živešь zločud'nimь načinomь, kako estь živiti v grisihь semrtnihь, kako estь ljubodeistvo, ohol'stvo[4], zavidošć, i tako va mnozihь grisihь, ki zimlju[5] poč'ten'e i dušu i blago, glasь i razumь[6] i stave te v ruke d'êvle a vzemlu[7] te z[8] rukь božihь[9]. Govori sveti Avgustinь, da gospodinь bogъ uža proti namь d'voe milosrdie, ed'no, da nasь čeka veliko vrime na pomilovanie čekajući nasь, da se ostavimo zla i da učinimo dobro. I zamiri, da te onь čeka 30 letь[10] i 40 i veće čekajući, da se ostavimo zla i da činimo[11] dobro i da se vratimo k pokori, a to da učinimo negovu volju. Razmišlai tada, hudi i zali grišniče, koliko milosrdie estь onoga[12]. Gospodinь bogъ čini namь, da onь oće, da imamo mirь meju sobu. Govorimь, da ta mirь ima imiti iskrni sa iskrnimь, bližika s[14] bližiku, mužь s ženu, otacь sini[15], graêninь z graêninomь, gospodinь slugu, sluga z gospodinomь[16]. Govorimь, da ono gospodstvo ali gradь, ali hiša[17], ki ne budu imeli mirь meju sobu, nigdarь dobra ne će[18] učiniti meju sobu ni imiti ga. I govorimь, da bola stvarь[19] ne more biti v ni ednomь gradu ili[20] v hiži, nere mirь imiti meju sobu i ljubavь[21]. Kako e to isto, našь gospodinь Isuhrstь vazda[22] govoraše svoimь učenikomь: mirь vamь. Govori gospodinь bogь, da onь gradь ili gospodinь ili hiša[17], ki ne budu[23] mira imiti meju sobu, kako samь rekalь zgora[24], oću nimь poslati plačь i trudь i žalostь i ina proklet'stva, i do kon'ca hoću poslati srdь moi vrhь[25] nihь, i oću, da vsa zemla bude se plakala za žalos'tь zavolju srda moga, ki oću poslati vrhь[25] nihь zavolju griha od' nemilosrdiê, ko su oni činili i čine[26] vsaki danь. I ako se ostave toga i ako budu imiti mirь meju sobu, oću imь poslati moi blagoslovь[27]. I to e[28] prvi delь.

[1] milosrdiê čineći. [2] otijući. [3] nema: ne. [4] oholstvo, ljubodiistvo. [5] vzimlu. [6] nema: razumь. [7] vzamu. [8] iz. [9] božiih'. [10] 30 i 40 let' i veće. [11] učinimo. [12] ono, ko gospodin' bog' čini nam. [13] iz *b*: imiti. [14] z. [15] sa sinom'. [16] grad' z gradom', gospodstvo z gospodstvom'. [17] hiža. [18] ne te imiti meju sobu ni učiniti ga. [19] rič'. [20] ali. [21] nema: ljubavь. [22] vsagda. [23] budu imeli mir' meju sobu. [24] zgora rekal'. [25] vrhu. [26] čine e. [27] i moju milost'. [28] e koliko k prvomu delu od pravde božastvene.

Digitized by Google

Govoru v drugomь delu, v' komь govori od milosrdiê božiê, ko milosrdie ako[1] mi hoćemo imiti[2], od potribe e, da mi učinimo kako govori Danielь prorokь na 3. kapitule: plkь tvoi estь sagrišilь pred' tvoimь obrazomь, i za to, gospodine moi[3], hoću te moliti i molim te[4], da se smiluešь na nihь i ne gledai nihь sagrišen'ê i ne hotêi raz'činiti tvoi zavetь[5] i tvoju rotu, ku si obećalь ot'cu našemu Avraamu[6] govoreći, da[7] ućešь umnožiti sime negovo kako zvezdi nebeskie i kako pêsakь[8] v krainê mora. Za to, gospodine moi, mi te[9] molimo, da[10] ne tii[11] na mane učiniti i razdrušiti tvoi plkь, zač' mi ti obetuemo[12] i ućemo učiniti žrtvu tebi, i ućemo prominiti usta naša i srce naše ot' zla dela, i ako srce naše estь pomišlalo[13] na zlo[14], ućemo e obratiti na dobro, ako ezikь ili[15] usta esu p'sovala, mi hoćemo, da budu slavila tebe, gospodine bože našь, i ako telo estь učinilo grihi[16], mi hoćemo, da ti učini veliku pokoru posteći[17] i moleći i bijući se. Govorimь tebi, da estь ti[18] potribno poiti po trihь putihь, ako hoćešь[19] pomilovan'e od' gospodina boga. Prvi estь putь ot' mudrosti, i ta govori, da imašь živiti mudrimь načinomь čuvajući se grihovь i zlihь[20] ćudi i šegь. Drugi putь estь, po komь ti imašь hoditi, pravadni, a to estь, da ti imašь živiti pravadnimь i svetimь i trezvimь zakonomь na vomь svitu[21] boeći se gospodina boga. Treti putь, ki ti imašь činiti, estь prava vêra, pravo i čisto živiti prez griha semrtnoga i pre-z-lihь[22] šegь. Govorimь[23] i svršuju ovь drugi delь, da, ako bušь[24] hodilь i živelь po tihь trihь putehь, ko e mudrostь i pravda i prava vêra[24], govoru, da ućešь pomilovanie naiti od' gospodina boga na tomь svitu, i na nomь ti će dati slavu svoju[25]. I to estь koliko k drugomu delu od' milosti božastvene[26].

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti. Ti ućešь zamiriti[27] ov'di tri sum'ne. Prva sum'na estь[28], ča estь veća dobrota, prostiti krivicu tvoemu nepriêtelju zavolju krivice, ku ti e učinilь, ali[29] pomoći mu v' negovihь potribahь?[30] Na to ti od'govara božastvena mudrostь[31], da koliko k ljub'vi ed'no i drugo estь ed'nako, da koliko k' mazdi[32], ne. Govorimь, da prostiti estь veća plaća, nere dati

[1] ako e. [2] imiti iz *b*. [3] nema: moi. [4] nema: i molim te. [5] zavet' tvoi. [6] Avramu. [7] umnožu sime tvoe kako zvezde nebeske. [8] pesak', ki est' iskraj mora. [9] tebe (bez: mi). [10] nema: da. [11] hotei razdrušiti ni pogubiti plka tvoega. [12] obećuemo. [13] pomislilo e. [14] zlo delo. [15] i. [16] velike grihe. [17] posteći se i moleći se. [18] ti e. [19] hoćeš' naiti. [20] pre-zalih'. [21] nema: na vomь svitu. [22] prezalih'. [23] govoru. [24] ‚bušь' pisano bez ikakva znaka kratice, *b*: budeš'. [24] prava vera i pravda. [25] svoju slavu. [26] božie. [27] zamiri. [28] nema: prva sum'na estь. [29] ili. [30] nevolah' i potribah'. [31] *b* dodaje: i di. [32] plaći.

*

Digitized by Google

mu tvoe blago[1] v negovihь potribahь. Govorimь, da dajući ti blago to estь delo od' prostran'stva, da prostiti krivicu, to estь tvr'e, začь estь proti naturi, kada čovikь estь urienь, vele teško mu e prostiti. Govorimь, da teže est' prostiti, nere dati blago[2]. Govorimь i svršuju ovu sum'nu, da estь veća plaća[3] prostiti krivicu[4], nere dati t'voe[5] blago, začь estь tvr'e, i za to od'govaramь, da veću plaću ima. Druga sum'na, ka bi se mogla pitati k našemu nauku, estь ovo[6]: g'do priimle[7] veći darь od' gospodina boga, ali edanь, ki bi nigdarь ne sagrišilь, ali onь, komu e proštenь grihь? Na to ti od'govara božastvena mudrostь[8], da esu bile m'noge sum'ne, začь mnogi duktori esu govorili, da onь, komu e proštenь grihь, da priem'le veći darь od' gospodina boga. Računь estь[10], govore oni, da onь, ki e veće držanь, priime[11] veći darь[12] od' gospodina boga, za to onь, ki estь sagrišilь, veće e držanь i budući veće dlžanь, priimle veći darь od' gospodina boga, i kako e to isto, oni e prošahu po takovi priliki i govorahu[13]: ako bi edanь gospodinь, ki bi imelь d've sluzi[14], edanь da bi[15] bilь veranь, da bi mu nigdarь v' ni ed'noi riči ne sagrišilь, a edanь, ki bi neveranь bilь, a gospodinь po svoei dobroti i po svoei milosti da bi mu prostilь[16] i vrhь toga da bi darovalь vsakomu 100 zlatihь, govore[17], da oni, komu e veće prostilь, da e priel' veći darь, začь onь biše veće dlžanь, i za to v'si na kup' govore, da onь, komu e veće prošćeno od' gospodina, priimle veći darь. Drugi[18] doktori govore inako. Govore oni, da koliko estь čovikь veće ljublenь od' gospodina boga, toliko veću plaću općinu ima[19] i dariva mu veću svoju milostь. Kako e to isto, govoru, da gospodinь bogь ne ljubi ni edno[20] stvoren'e toliko[21] koliko obrazь človičaski, ki e učinenь v kipь Isuhrstovь, ki e učinenь va obrazь človičaski, i za to onь hoti[22], da bi bilь brez[23] vsakoga oskvrnen'ê od' griha obarovavši ga[24] vazda ot nega. Govoru ošće[25], da svoei presvetoi materi darova nei[26] presvetu milostь obarovav'ši ju ot roen'ê ee od' griha zarodnoga, prihod'noga, učinenoga, semrtnoga. Ošće bogь[27] obarova svetoga Ivana krstitela od' griha učinenoga i semrtnoga i posveti ga

---

[1] od ovdje nema do drugoga: blago. [2] blago dati. [3] da veća plaća e. [4] nema: krivicu. [5] nema: tvoe. [6] ‚est' ovo' ima *b* odmah iza: sum'na. [7] priemle. [8] edan'. [9] dodaje: i di. [10] e tomu (bez: govore oni). [11] priemle. [12] *b* nema od ovdje do: budući veće držanь. [13] govorahu oni. [14] d'va službenika. [15] bi mu. [16] prostil' krivicu. [17] govoreći. [18] da drugi. [19] veću plaću općinu ima š nim' i veće mu milost' svoju darue (‚plaću' i ‚ima' iz *b*). [20] ni ed'no ino. [21] *b* nema od ovdje do: kipь Isuhrstovь. [22] hoće. [23] preza. [24] ga se. [25] nema: ošće. [26] nei svoju milost' presvetu. [27] gospodin' bog'.

Digitized by Google

va utrobi matere nega. Govore ti duktori vsi na vkupь, da onь, ki e obarovanь od' griha, priimle[1] veću milost' od' boga[2] nere onь, komu e prošćeno po računihь rečenihь zgora[3], a to estь, da koliko veće[4] gospodinь bogь ljubi človika, toliko veće vliva v nega milostь svoju. Ako bi ti hotelь reći od' svetago[5] Petra ili ot' svetago Pavla ili od' svetago[5] Ivana evanjelista ili od' druzihь svetihь, govoru, da ti računi nisu vrid'ni nišće, začь dêva Maria bi[6] veće sveto stvoren'e[7], ko nigdarь gospodinь bogь stvori, vanь Isuhrsta. Govorimь ošće, da Isuhrstь pohvali Ivana krstitela, da meju roenimi ot ženь ne bi nigdarь veći ni edanь[8] Ivana krstitela, a to estь od' onihь, ki esu začeti[9] z grihomь ot' začet'ê. Govorimь i svršuju ovu sum'nu, da onь, ki e obarovanь od griha, priimle[10] veći darь i milostь od' gospodina boga. Treta sum'na, ka[11] se more pitati k našemu nauku, estь ovo: ako gospodinь bogь prašća grihь i pokoru, kada[12] človikь se ispovi čis'to? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da po skrušen'i istin'nomь gospodinь bogь prašća grihь i pokoru[13]. Govorimь, da ostae pokora i muka, ka kaštiga grihь. Govorimь[14], da pokora i muka more se prostiti po mnoge zakoni[15], a to estь, kada e dano[16] ot' svete matere crikve edno prošćen'e od' milosti, ko prošćen'e da bi govorilo obilo na plni od'pušćen'e od grihovь vsakomu, ki bi priimalь[17] ono prošćen'e, budući ispovedanь[18] i skrušenь čis'to. Govorimь, da[19] umrv'ši ti v' tomь ti bi pošalь tudie[20] v carstvo božie[21] prez' trplen'ê ni ed'ne muki na nomь sviti. I ošće se more od'pustiti[22] muka va tomь, kada bi ti našalь ed'no prošćen'e, ko e dano ot' svete matere crikve ed'noi crik'vi v delu, kada bi govorila: ki pohodi ovo svetu crikavь ispovidanь i skrušenь pravo i čisto od svoihь grihovь, budi mu pros'to peti ili sed'mi[24] delь ot' pokore vašihь grihovь, govorimь, ako bula govori, da vsaki tratь, kada ti pohodišь onu svetu crikavь, da ti e ot'pušćeno peti ili šesti delь ot'[25] pokore ot tvoihь grihovь. Govorimь, da ti bi mogalь vzeti[26] toliko kratь[27], da bi ti pokora od tvoga griha od'pušćena na vomь sviti v'sa čis'to[28]. Da šad'ši ti celovati oltarь nimašь prošćen'ê. Go-

[1] priemle. [2] gospodina boga. [3] zgora rečenih'. [4] ‚veće' ima *b* ispred: ljubi. [5] svetoga. [6] bê. [7] da vsih', ka stvori gospodin' bog' nigdare van'. [8] ni edan' veći. [9] ıoeni. [10] da priemle. [11] nema: ka se more pitati k našemu nauku. [12] kada se. [13] nema: i pokoru. [14] govoru. [15] zakone. [16] darovano. [17] priemal'. [18] ispovidan' čisto i skrušen'. [19] da budući ti v tom' umriti. [20] nema: tudie. [21] nebesko prez' trplen'ê muk'. [22] prostiti. [23] svetoi materi crikvi v delu. [24] šesti. [25] nema: ot'. [26] dobiti. [27] krat' pokoru od' tvoih' grihov' (a nema: da bi ti pokora od' tvoga griha). [28] čisto, kada bi bil' edan' ili ed'na na smrti. Govorim' ošće, da esu prošćen'ê mnoga, na ka ljudi hode.

Digitized by Google

vorimь tada da, ako e ti oćešь prieti[1] i imiti, ti imašь stati on'di na[2] svetomь oficii i na[2] svetoi misi, i po ta načinь ti oćešь dobiti ono prošćen'e. Govorimь[3] ošće, da bogь prašća pokoru na vomь svitu, kada bi bilь edanь ili ed'na na smr'ti i va nomь časi da bi imelь pravo skrušen'e kajući se svoihь grihovь, govorimь, da ta ne bi imelь ni ed'ne pokore na nomь svitu. I kako e to isto, da gospodinь bogь prašća muku za grihь na vomь svitu, ti imašь priliku v' evanjelii, kako Isuhrstь prosti Marii Mandaleni za skrušen'e, ko ona ime, i reče nei[4]: poidi v miru, zač' sam' ti prostilь tvoe grihi[5]. A to estь[6] k tretomu delu ot' mudrosti božastvene[7].

V petakь šesti posta.

Sabraše se arhierêi i starišimi[8] židov'skie v svetь proti Isuhrstu i govorahu: č'to stvorimь, ere ta človikь m'noga čudesa čini? ako[9] ostavimo ga tako, to[10] v'si vzverujutь va nь. Sveti[11] Ivanь na 11. kapituli.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po svetomь Ivanu[12] evanjelistu, i stoe pisani[13] na 11. kapituli evanjelii negovihь[14]. Govori evanjelistь, da budući Isuhrstь vskresilь Lazara, Židove ganuše se za nenavistь[15] protivu nemu i učiniše ed'no viće protivu[16] nemu govoreći: ča imamo učiniti proti tomu človiku? onь čini mirakule[17] i priteže[18] k' sebi vasь plkь i habi naše stvari. Reče edinь[19] meju nimi: bole bi bilo, da bismo ga spudili vanь z grada. Tada se d'vignu gori[20] edanь, komu ime biše[21] Kaifa[22], i reče: vi ne viste niš'tare, ča govorite. Govoru: bole[23] estь, da edanь človikь um're[24], nere da vasь narodь pogine[25]. Tako od'lučiše semrtь našega gospodina Isuhrsta. Znajući to Isusь, da su ga od'lučili ubiti[26], izide iz Erusolima i pride v edanь gradь, ki se imenovaše Eprem'e[27], i on'di sta do nedile od' maslini[28]. To e *(postava)* evanjelîe[29].

Od ovoga sveta i posvećena govoren'ê plkь sega svita estь osvaenь pred' gospodinomь bogomь za edanь velikь grihь, ki[30] e dati zalь

---

[1] priêti. [2] pri. [3] govoru. [4] nii. [5] grihe. [6] est' koliko. [7] božie. [8] parisei vstav' proti Isuhrstu. [9] erê ako. [10] to verovati vsi ote va nь. [11] nema: sveti. [12] Ivani. [13] pisane. [14] negovih' evanjeli. [15] nema: za nenavistь. [16] proti. [17] mnoge mirakule. [18] obraća. [19] edan'. [20] nema: gori. [21] biše ime. [22] Kaêfa. [23] da e bole. [24] pogine. [25] pogubi. [26] kaštigati i ubiti. [27] Eprim'. [28] nedile cvitne. [29] nema: to e evanjelie. [30] ča.

Digitized by Google

svetь iskr'nemu svomu, i za tь grihь čini tuž'bu Davidь na 10. psalmi govoreći: ovi esu učinili i naučili[1] davati zal' svêtь iskrnemu, i za tь grihь božastvena pravda[2] hoće se mastiti nad plkomь, i govori gospodinь bogь: oću učiniti tomu plku, kako učinihь onomu, ki svetova Apsaloma[3], da bi imelь sagrišiti s ženami ot'ca svoga[4] pltenimь grihomь. I za nь zali svetь, ki onь nauči nega, gospodinь bogь dopusti, da se samь obisi onь, ki ga svetova. Govorimь[5] ošće, da Apsalomь[6], začь onь prie onь zali svetь[7], gospodinь bogь dopusti, da onь bežeći na koni goneći ga slugi[8] negova ot'ca i tekući na koni i zadi se za vlasi za ed'nu kitu driva i obisi se, a Joabь[9], ki ga gonaše, proteg'nu[10] se i hiti va nь[11] tri dar'de i umori ga; a to mu pride od' zla sveta, ki onь biše prielь ot' zla[12] svet'nika. Ot' toga[13] ti bi mogalь pitati i reći: odkudь[14] ishaê ta zalь svetь? Na to ti odgovara sveti Avgustinь i di, da potriba[15] estь tebi znati[16] svêtь priê ča e. Govorimь[15], da svêtь estь ed'no tan'ko spitan'e od' riči prie[17] ner' ga učinišь, ali e[18] naučišь drugoga. Govorimь[15], da e[19] nika rič', od' ke ni tribi pitati sveta, a prva e rič', ka e podob'na i naturala, a to e hoen'e zvezd', sln'ca, miseca, ko vsako zahodi i ishodi, kako ti vidiš', k tomu ti ni potriba imiti ili prositi sveta, toliko i od' sniga i od' daž'da i od mnozih' inih' riči, ke esu naturale. Treta rič', ka e naturala, ko e od' potribe svet', a to e al'-muž'stvo. A da znaš', komu imaš' učiniti ali staru ali mladu ali bogatu ali ubogu ali po ini zakon', ako bi bil' niki oficii, ima li se prie dati domaćemu ali gostu. Govorim', da o-t-ih' riči općin'sko dobro i naturalo človik' ima pitati svet'. Da otijući dobro svetovati tri riči e potrib'no da ima v sebi. Prva e, da on', ki hoće svetovati druzih', da ima mudrost' imiti, drugo da bude umić' na dobro a ne na zlo; treto da est' tvoi priêtel', zač' inako i nigdare ne bi dobro svitoval'. Ošće ti govorim', ki hoće dobro svitovati, od potribe e, da ima tri riči. Prva e istina, druga e korist', treta e počten'e. Govorim', da on', ki hoće dobro svitovati druzih', ima svitovati sr'čeno i pravo i pravadno. Drugo, gdo oće dobro svitovati, ima svitovati negovu korist' a ne škodu iskrnega, a to e na korist'. Govorim' treto, da on', ki svetue, ima svetovati rič' podobnu i dobru i počtenu, ka e vele lipa i mužu i ženi, nere korist', kako govori filužof', ki go-

[1] naučili se. [2] pravda božastvena. [3] Apsaloma sina Davidova. [4] svoega. [5] govoru. [6] dapsalom'. [7] svit' zali. [8] sluge. [9] junak'. [10] prignu se. [11] hiti ga vanka. [12] priêl' toga zla. [13] nema: od' toga. [14] kuda. [15] od potribe. [16] znati, ča e svet'. [17] priê. [18] ga. [19] Ovdje je istrgnut iz *a* jedan list; što je bilo na ńem nastavļa se iz *b*.

Digitized by Google

vori od' počten'ê, ili da se ima preda v'saku rič' počten'e pred'staviti i preda vsaku korist'. I po tih' tracih' ti moreš' poznati pravoga i dobroga svitnika, ča imeti v sebi, ki bihu v našem' gospodini Isuhrsti, ki nas' svitova istinno i pravo i koristno i počteno i za dušu i za telo. Za timi svitnici gredu tri sveti drugi, ki su zli. Prvi e dêval', drugo e svit', treto e pl't'. Prvi e d'êval', ki muti človika grihom' od superbie i od' srca i ot skuposti i od druzih', ki se mogu učiniti, po tom' svit'nici, i nimaš' verovati takovu svitniku, zač te ne uči ino činiti nere zlo. Drugi svitnik' e svit', ki te uči i dopušća ti dati v'se dobro i vse sulaci, ki se mogu dati na sem' sviti. I tomu svitniku ne verui, zač te nigdare istin'no ne svetue, a to ti vidiš' vsaki dan', da koliko človik' e na višem' stan'i ili srećan', toliko brže, kada se ne bude domišlal', pride v' niku veliku potribu ili v prognan'e ili da bude mu umriti. I za to govorim ti, da se nimaš' svitovati s timi takovimi svitnici ili laš'cem', a to e sa svit'; ako si razuman', čuvai se i svetui se s pravim' svit'nikom', a to z gospodinom' bogom' Isuhrstom', ki te oće svitovati koristno. Treti zal' svitnik' e plt' naša, ta te svitue grihom' od gutunie i od ljubodiistva nezmirna. I kada ti to činiš', ti činiš' mnogo zlo. Prvo zlo, ko ti činiš', ti razsipueš' vse svoe blago. Drugo zlo e, da razčinaš' telo tvoe. Treto zlo e, da razgublaš' počten'e. Četvrto zlo e, da vpadaš' v mrzskost' vsim' onim', ki te ljube. Peto zlo e, da zgublaš' dušu i staviš' ju v ruke vražie. Šesto zlo e, da vpadaš' v toliku nemilost' gospodina boga. Govore duktori, da kako si učinil' grih' smrt'ni, da vpadaš' v toliku nemilost' gospodina boga, da da bi vsi sveti molili za te, ako se ti sam' ne pokaeš' tvoih' grihov' sr'čenim' zakonom'... I razmisli ovdi da se imaš svetovati s[1] timi trimi zalimi svitnici, ki ne uče ino činiti nere zlo, i esu veliki laž'ci[2]. I zamiri, da zali svit' nikъ estь never'nikъ proti gospodinu bogu i proti iskrnemu i proti tebi samomu i ta svetnikъ e d'êvalь, ki e vele[3] perikolozь. Drugi estь ljudi, a to e sa svitь veli[4] i svitь mali, ki estь vele zalь, kako esu rufiêni i rufiênê, ki gredu svetujućь divoiki[5] i vdovice i muž'ke žene i sa zlimь[6] svitomь potežu[7] e činiti zlo i nepočten'e[8]. Ošće govorimь od' zaloga, ki čini ožuru i krivo miri i krivo trži i ki hini lakomostь[9] sega svita, ki estь zalь svit'nikь. Treti svit'nikь e pltь. I ta svit'nikь krade sveto carstvo nebes'ko. Kako estь to is'to? dajući ti zalь svetь čini te učiniti grihь semrt'ni, ki te od'rišue od' carstva[10][11]

[1] Ovdje počima opet *a*. [2] laš'ci. [3] velik' pirikul' zal'. [4] veliki. [5] divoike. [6] zalim'. [7] potežuju (bez: e). [8] nepoč'teno. [9] lakomostju. [10] pisano: odrišujue. [11] cesarastva.

Digitized by Google

nebeskoga. Četvrto zlo, ko čini zali svit'nikь, estь, da urijue vse stvoren'e s[1] ljudi sega svita. Govorimь tada, da razmišlašь zlo, ko ti činišь dajući zalь svetь tvoemu iskrnemu. Govorimь i svršuju ovь prvi delь, da ti, ki svetь daešь[2] svomu iskrnemu, da ga imašь svitovati pravo, a to da ti gospodinь bogь ne da ono, ča govori prorokь po ustihь svetago duha: ti si učinilь i dalь svetь nemilostivь[3] proti mani čineći osuditi[4] moihь ovacь, ke me guš'taju toliko drago, začь sam' e od'kupilь moju vzveličenuju[5] krviju. I to estь koliko k prvomu delu pravde[6] bož(astvene).

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milostь božastvenu. Mi imamo učiniti, kako govori prorokь po svetomь dusi[7], govoreći, da poidemo pred' gospodina boga i da rečemo našь grihь pred' nimь, a da se kaemo[8] za naše grihi[9], ke smo mi učinili pred nega obrazomь, a na ime zla svetovan'ê, ka smo mi dali našemu iskrnemu, i za to prosimo pomilovan'ê, da namь gospodinь bogь prosti naše grihe[10]. I ako mi učinimo to[11], prorokь namь oće odgovoriti v kipi svetago duha[12] govorećь: ako vi učinite, a to estь volju moju, hoću vamь prostiti[13] i oću vasь pomilovati na vomь sviti[14], i na nomь hoću dati slavu moju. I to e koliko k drugomu delu od' milosti[15] božastvene.

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti božastvene. Ti imašь zamiriti ov'di 4 sum'ne k našemu nauku. Prva sum'na estь ovo: ako človikь ima obslužiti vazda[16] svetь? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i sveti Avgustinь, da estь svetь, ki se ima obslužiti, i est' svetь, ki se nima ob'služiti. Govorimь[17], a to e da mi razumišь, da, ako estь svetь dobarь i počten i koristanь duši i telu, govorimь, da[18] ta svetь ima se obslužiti; da ako bi svetь proti gospodinu bogu i proti pravdi božiei[19] i proti ljub'vi isk'rnega, govoru, da ta svetь nima se obslužiti, ako ga obslužišь, ti semrt'no sagrišašь. Druga sum'na, ka bi se mogla pitati k našemu nauku, estь ovo, da ako darь od' proročastva more se dati i[20] prestaviti ed'nomu ili drugomu i dati[21] grišniku? Na to ti od'govara božastvena mudrostь, da imašь zamiriti, da esta d'vi proročast'vê, ed'n*a*[22] estь z'vana (mudrost)[23] naturala, druga božastvena. Naturala estь ova mudrostь aštrolojiê, ka

[1] nema: s, a ima naprijed opako: svaren'e. [2] daeš' svet' tvomu. [3] nečist. [4] osudati dosuditi duše moih' ovac'. [5] vzveličenu. [6] od' pravde. [7] duhi. [8] iz *b*: da se kaemo. [9] grihe. [10] naša pregrišen'ê. [11] to učinimo. [12] duha svetoga. [13] prostiti grihe vaše. [14] svitu. [15] opako: mudrosti. [16] vazda obsluževati. [17] govoru. [18] tada da. [19] božastvenoi. [20] ili. [21] iz *b*: i dati. [22] edno e zvana naturalo, drugo božastveno. Naturalo e ovo aštrol(oj)iê. [23] ‚mudrostь' sam dodao iz rečenice, koja ide iza ove.

Digitized by Google

se uči naturalimь načinomь po študii segasvit'nim' i tu k'nigu oni prorokuju od' riči, ke imaju priti, ništarь mane oni mnogo kratь ugone[1], a to estь, začь vnogo kratь[2] i gusto vide[3] odlučen'e, ko kažu planite nebeske. A to estь računь, da lažu štrologi[4]. Govorimь[5], da to proročastvo dae bogь griš'niku, kako e bilь dalь Balamu, ki estь bilь velikь grišnikь; da darь od' proročastva duha sveta govorimь[5], da gospodinь bogь ne da ga ni ed'nomu grišniku. Da ti oćešь reći, da duhь sveti čini[6] prorokovati Kaifu, kada onь reče: ot potribi estь, da edanь čovikь um're, da vasь narodь ne pogine. Govorimь[5], da ti istinu govorišь, da bi duhь sveti, ki ga učini govoriti[7], začь biše v poč'ten'e, i za to prorokova[8], da onь ne razumi[9] ono proročastvo. Treta sum'na, ka bi se mogla pitati k našemu nauku, estь ovo: ako[10] mišlen'ê tašća esu semrt'ni grihь ili prihod'ni? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da mišlen'ê, ka prihaêju mužu ili ženi, esu naturala, te ako e zrenešь i ako e budešь pogr'evalь, to ni grihь semrt'ni, da pače estь plaća. Da kada ti se deletašь tomu mišlen'ju i da e[11] ne od'ganašь od' sebe i ne kaeš' se, to estь grihь prihod'ni. Govorimь ošće[12], da kada imašь niki diletь v tomь mišleniju misleći vrhь toga: oću li učiniti to ili ne? ako e učinu, grih' e, i stoišь v tomь mišlen'ju ali diletaš' se v nemь, govore ov'di mnozi duk'tori, da to mišlen'e vazda e smrt'ni grihь, drugi govore, da ni. Govorimь ošće, da mišlen'ê, od' kihь mi priimlemo diletь, oćešь reći: činim' li ovo, grihь ili ne? Ako li ti od'lučuešь tvoe misli, učiniti ga, govorimь[5], da to mišlen'e (e) vazda semrt'ni grihь. I to estь k tretomu delu od' mudrosti božie.

V subotu 6. posta.

Mišlahu starišini židov'skie, da Lazara ubijutь, začь mnozi cićь[13] nega od'stupahu od' Židovь i verovahu va Isuhrsta. Ivanь na 11. kapituli govori.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po svetomь Ivani evanjelistu i stoe pisane na 11. kapituli negovihь evanjelii. Govori evanjelistь, da budući Isuhrstь vskresilь Lazara, Židove ga nenavidehu[14] moć'no, začь mnozi obraćahu se k nemu[15] zavolju onoga mirakula,

[1] uzgone. [2] nema: kratь. [3] ‚vide' iz *b*. [4] *b*: ‚storolizi'. [5] govoru. [6] učini. [7] prorokovati. [8] učini ga prorokovati. [9] razumiše. [10] nema *b* od ovdje do: ka prihaêju. [11] ga. [12] nema: ošće. [13] ća (skraćeno za: cića). [14] nenaviêhu. [15] ka Isuhrstu.

Digitized by Google

da Isuhrstь vskresi Lazara. Vidiv'ši to pis'ci i parisêi oni iskahu ubiti ga, a to[1] Lazara, i govori, da ka Isukrstu mnozi ljudi gredihu viditi ga v hižu[2] i govorahu Pilipu[3]: mi bis'mo hoteli viditi Isusa. Pilipь i An'drêi poidoše ka Isusu[4] govoreći: meš'tre[5], ljudi esu prišli viditi vasь. A Isusь[6] reče: pustite e priti ka m'ni. Kada pridoše pred' Isuhrsta, onь vzapi velikimь glasomь govoreći: ot'če moi, jure e vrime prišlo[7], da posvetišь[8] sina t'voga. A pakь[9] reče: ako zrno p'šenič'no, ko pade na zemlju, ne onietь, ne će nigdarь[10] ploda učiniti. I toliko on hoti[11] reći, da, ako onь ne umr'e i muke ne bude trpelь, ne će se narodь človičaski izbaviti od' griha. I ošće veće reče: g'do bude ljubilь dušu svoju, oće ju pogubiti, i g'do bude[12] dušu svoju nenavidilь, oće ju dobiti[13]. I[14] z nebesь pride edanь velikь glasь, ki reče: ê sam' te prosvet'lilь[15] i oću te prosvit'liti[16]. Za to k tomu m'nozi[17] rekoše, da gromь[18] zatrisnu, a m'nozi ini govorahu, da anjelь biše govorilь[19] š nimь. I to govorahu oni, začь v glasu, ki biše toliko velikь, bi viditi, kako da bi gromь zatriskalь. I to e[20] ištoriê evanjeliê.

Ot' ovoga sveta i posvećena govoren'ê plkь sega svita osvaenь estь[21] pred' božastvenu prav'du[22] od ed'noga velika griha, ki[23] prebiva na zemli, ki grihь estь tašća hvala, ča estь hvaliti se ot' onoga[24], ča ni is'tina. Ot' toga griha čini tuž'bu Eremiê prorokь na 40 terь 8. kapituli po ustihь božihь govoreći: ta plkь hvalil' se e i dvigal' se e v toliku tašću hvalu, da e zgubilь strahь boži i svetihь i inihь ljudi, tašće[25] hvaleći se od riči[26], ke nisu istin'ne, zalь glasь d'vižući od iskrnega[27] i od' ubozihь divoêkь[28] i vdovicь i od' ine vrste ljudi[29]. I tada božastvena pravda[30] od'luči poslati mašćen'e vrhь plka sega svita, poslav'ši namь[31] srdь svoi namь nečistivimь[32] grišnikomь, ki prebivamo na zem'li. I to govori gospodinь bogь, a ča di[33], sliši, grišniče: oću učiniti tomu grišniku[34], kako učinihь va vrime krala Saula, kako e pisano v knigahь carskih[35] na 18 kapituli, govori da budući pošla voiska kraleva na Erusolimь, va noi vois'ki biše edanь žigan'tь, komu ime biše[36] Goliadь[37], v komь biše

[1] nema: ga, a to. [2] hiži. [3] k Pilipu. [4] Isuhrstu. [5] meš'tre moi, mnozi ljudi. [6] Isuhrst'. [7] nema: prišlo. [8] proslaviši. [9] i paki. [10] nigdare. [11] hoće. [12] bude nenavidel'. [13] shraniti. [14] tada pride s nebes'. [15] proslavil'. [16] proslaviti. [17] nema: mnozi. [18] grom' s neba. [19] š nim' govoraše. [20] e sveto evanjelie. [21] est' osvaen'. [22] pred' pravdu. [23] ki grih'. [24] u *b* opako: od ednoga. [25] nema tu: tašće. [26] taš'ćih' riči. [27] nema: od' iskrnega. [28] ljudêh' i od' iskrnih' svoih'. [29] i o-d-ruzih' vdovic'. [30] pravda božastvena. [31] nema to: namь. [32] nečistim'. [33] nema: a ča di, nego iza grišniče: ča govori prorok'. [34] tim' grišnikom'. [35] cesarskih'. [36] biše ime. [37] Goliêd'.

Digitized by Google

tolika sum'perbiê[1] i tašća hvala[2], da onь pogr'evaše v'se ljudi zavolju negove moći, ku se onь toliko hvalaše govoreći, da negovo telo biše vridno 10 tisućь[3] ljudi, i ta posla kralju[4], ako ima koga bojnika, ki bi se otêlь biti š' nimь na[5] sami, a onь ki dobude, oće na nemь pole ostati dobito. Tada kralь[6] zapovida po vsemь svomь[7] gospodstvi, ako bi ki bilь, ki bi s'melь boê biti s timь žigan'tomь i ako[8] mu gospodinь darue tu milos'tь, da ga dobude, oću mu dati svoju h'ćerь[9] Melhu za ženu[10] i polь kralevstva svoga. Slišav'ši to Davidь, ki pasiše svoe ov'ce[11], ki imiše 18 letь, poide kralju terь[12] reče: ê hoću boê biti s timь oholimь žigan'tomь, ako hoćešь. Tada kralь reče, da bi se imelь pripraviti i oboružati svoimь oružiemь. A onь od'govori, da onь ne će ni ednoga[13] oružê, nere svoju palicu i praću, i v'ze 5 kamiki[14] mor'skihь i poide i naide toga žigan'ta Goliêda. I kada onь vidi Davida, opita ga, ako e onь boinikь krala Saula govoreći: ê[15] m'nahь, da ti m'naše, da samь ê edanь pasь, zač' si prišalь s palicu i s praću na me. Tada Davidь reče: od'stupi od' mene i brani se, ako morešь, od' gospodina boga. I v'ze praću i edanь kamikь na nu[16] i zabi mu ta kamikь v čelo, i tada Goliêdu se zavrti glava[17] i vze Davidь drugi kamikь i zabi mu ga li va to mes'to, i[18] hiti ga tretim' kamikom'[19] i zabi mu ga li va to mes'to edanь vrhь drugoga vse tri. Tako žigan'tь[20] pade doli na zemlju. Vidiv'ši to Davidь poteče k nemu i z'ne negovь mečь i usiče negovu glavu, izbavi plkь židov'ski od' toga ohologa poganina, i to mu pride za negovu sum'per'biju[21] i tašću hvalu[22], ku[23] onь pogr'evaše vsakoga človika v negovi[24] hrabrosti. I va inomь[25], govorimь[26], da videći to plkь, da bi izbavlenь po Davidi, poidoše proti nemu govoreći: Saulь porazi 1000[27], a Davidь 10 tisući. I ne zahvališe gospodinu bogu od' tolike milosti, ku imь biše učinilь, i Davidь izbaviv'ši nihь ot tolike nevole. Govorimь[26], gospodinь[28] bogь razsrdi[29] se na nihь i da imь drugu nevolju, i to imь da za nih' tašću hvalu, začь ne dajući[30] poč'ten'ê gospodinu bogu, da pače kralju[31] i Davidu. Ov'di[32] ti bi mogalь pitati[33] i reći: ot' kudь s'haê[34] ta

[1] superbiê. [2] nema *b* do: ku se onь. [3] tisući. [4] h kralju Saulu. [5] edan' sam'. [6] kral' Saul'. [7] svoem'. [8] ako bi mu gospodin' bog' dal' tu milos'. [9] hćer' svoju Melehu. [10] nema: za ženu. [11] ovce svoe. [12] ter' mu. [13] nema: ni ed'noga. [14] kamiki 5. [15] da si ti mnel' mene, da sam' ê. [16] nema: na nu. [17] U *a* ima: i ta Goliadь da mu se zavrti, u *b*: tada Goliêdu zavrti mu se glava. [18] i piki(?) ga, hiti tretim' kamikom'. [19] ‚kamikom' iz *b*. [20] žigan'. [21] superbiju. [22] slavu. [23] ča pogr'evaše. [24] v svoei. [25] drugom'. [26] govoru. [27] tisuće. [28] da gospodin'. [29] rasrdi se i da im'. [30] učiniše. [31] kralu Saulu i Davidu. [32] da. [33] pitati ovdi. [34] od' kude ishaê.

Digitized by Google

tašća hvala? Na to ti odgovara filosoрь[1] Aristotilь i blaženi sveti Avgustinь govoreći: nai prie e tebi potrib'no znati umen'e, i ku plaću od'govara, ki umi dobro[2]. Govorimь[3], da čovikь, ki umi[4], od'govaraju mu tri riči. Prva estь blaženstvo, drugo počten'e, treto hvala. Govorimь[5] nai prvo, da umin'ju dobru od'govara[6] blaženstvo, i to blažen'stvo ne more se imiti na semь sviti, začь na vomь[7] svitu ne nahaê se ričь, ka bi se mogla primininiti ka umen'ju, nere gospodinь bogъ. Računь estь, začь[8] dobro umin'e nigdare kon'ca nima na vomь sviti, ni ričь, ka kon'ca nima, i za to ne nahaê se ričь, ka bi od'govarala dobru umin'ju, začь ča e na semь sviti, konacь ima. Govorimь ošće, da na semь sviti ne nahaê se pokora ni muka ni trudь, ka bi kon'ca ne imila, ka more od'govoriti[9] k' muki, ku estь dostoênь grihь semrtni, ki činišь vsaki danь proti gospodinu bogu; ko sagrišen'e kon'ca nima, i ta pokora, ka kon'ca nima, nahaê se v' pakli. Za to duše, ke su sagrišile proti gospodinu bogu grihomь, ki kon'ca nima, za to su one postavlene v' muke, ke konca nimaju. Druga ričь, ka od'govara k dobroti umen'ju[10], estь poč'ten'e. Govorimь, da, kada ti vidišь ed'noga človika, ki umi dobrotu[11], ti ga imašь počtovati, i klanati mu[12] se zavolju gospodina boga, ki estь studenacь[13] i korenь vsakoga dobra umin'ê. Govorimь, da čineći ti inako sagrišašь[14] semrt'no, začь[15] činišь proti prav'di. Treta ričь, ka od'govara dobru umen'ju, estь hvala[16]. Govorimь, da imašь hvaliti človika, ki dobro umi, i ako inako činišь, ti sagrišašь semrtno, začь činišь proti zakonu božiju. I to dobro umen'e razumii[17] dobri i sveti zakoni. Govori sveti Êkovь, da mi se[18] imamo počtovati[19] meju sobu i edanь drugomu počten'ê činiti, i ako mi budemo činiti to[20], mi ćemo zakonь boži isplniti. Govorimь, da proti tomu troemu blaženstvu ili proti trimь blagoćam'[21] od'govaraju dobrote, i esu tri protivne. Prvo estь čovikь, ki samь sebe hvali prehaêjućь redь od prav'de, a to hvaleći se od' onoga, ča ni is'to, kako esu mnozi zli muži, ki ne mogu ed'ne male riči učiniti, da se gredu hvaleći, kako ih' se dovole nahaê, da bude[22] edanь, ki ne more edne za ženu imiti i ne mogući ju imiti g're[23] okolo hvaleći[24] se, da ju e kuševalь, i ine riči hotijući ju v zalь glasь položiti, a to da ju[24] nigdorь[25]

[1] filosof' irištotil'. [2] dobro umi. [3] govoru. [4] dobro umi dobro odgovarajući mu. [5] govori. [6] iz *b*; *a* ima opako: da umin'e dobro odgovaraju. [7] sem'. [8] da. [9] odgovarati. [10] dobro umen'e. [11] dobrotu umi. [12] ‚mu' iz *b*. [13] početak'. [14] tada sagrišaš'. [15] od ovdje *b* nema do: ka odgovara. [16] hvaliti človika. [17] razumi se dobre i svete zakone. [18] se mi. [19] ljubiti meju sobu i počtovati. [20] tako činiti. [21] ‚blagoćam' iz *b*. [22] ‚bude' iz *b* za: boli u *a*. [23] tako gre okolu hodeći i hvaleći se. [24] e. [25] nigdore.

Digitized by Google

ne vaz'me za ženu. I tako govorimь od' mnogihь[1] inihь riči, ke se čine proti zakonu božiju. Govorimь, da to hvalen'e estь ed'na tašća hvala i estь vazda grihь semrt'ni, zač' e[2] sproti[3] zakonu ljub've. Drugo protivan'stvo dobra umen'ê estь, kada se ti hvališь, da ni čь dobra umi, ko ni v nemь ali v delu[4] budešь imelь ot' onoga umen'ê, a ti se hoćešь pohvaliti veće nere umišь[5]. Govorimь, da e zlo znamin'e, kada[6] edanь hvali samь sebê, estь z'namen'e, da estь v' nem' malo umin'ê. Računь estь, da po d'rugomь sebê ne hvali. Govorimь, da, kada ti to činišь, ti činišь grihь ot tašće hvale, začь ti vzimlešь po sili ričь, ka ni t'voê. Treto protivanstvo proti dobru umin'ju e, kada ti se[7] hvališь, da samь dobrihь ljudi i dobre hiše[8], kako ni edanь v' tomь mes'ti. Govorimь, da to hvalen'e estь od' zle ćudi, začь vsi mi[7] es'mo izaš'li ot' Adama i Euge, i za to grih' e ot tašće hvale, kada se ti h'vališь ot tašće h'vale, kako samь rekalь z'gora, i mrsko[10] e gospodinu bogu, zač' bi onь hotel', da bis'mo vsi bili sveti i dobro umić'ni i umileni. I ako se mi ne budemo čuvali ot toga griha ot tašće hvali[11] i ot vsihь inihь[12], gospodinь bogь oće poslati zvrhь[13] nasь srdь svoi s veliku[14] kaš'tigu, da v'si oni, ki prebivaju[15] na zem'li, hote se plakati ot' žalosti; da ako mi budemo dobro umići, gospodinь bogь hoće namь poslati svoi sveti mirь, i oće namь milostivь biti na vomь svitu i na nomь. I to e k prvomu delu[16].

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milostь ot boga[17]. Na to ot' potribe estь[18], da mi[19] učinimo, kako govori prorokь Eremiê[20]. Govori onь, da budući sagrišilь plkь, onь nimь[21] pripovida od'[22] nihь grihovь toliko, da se na nega raz'sr'diše[23], i za to hotihu veliko zlo proroku činećі[24] veće z'lo na nega, i govorahu: od' potribi[25] estь, da ga mi[26] ubiemo ezici[27] našimi meju plkomь; v[28] krat'ci govoren'i da ga omrziše v'semu plku govoreći: mi imamo inihь prorokovь, ki hote nasь[29] naučiti tako dobro kako onь. Slišav'ši i[30] vidiv'ši to prorokь postavi se na kolena i vz'dviže oči svoi proti bogu govoreći: gospodine moi, ê te prosimь, da ta plkь zali učini, da bude rastočenь po inihь gradihь, a sini nihь budite sirote, a gradь nihь budi raz'činenь. Tako nimь[31] bi. Govorimь duhovnimь načinomь,

[1] mnozih'. [2] nema: zač'e. [3] proti. [4] v tom' deli. [5] budeš' (opako). [6] kada se. [7] se ti. [8] hiže. [9] mi vsi. [10] vele mrsko. [11] slave. [12] inih' grihov'. [13] svrhu. [14] takovu. [15] budu. [16] delu od' pravde božastvene. [17] gospodina boga. [18] e nam'. [19] nema: mi. [20] Eremiê prorok'. [21] im'. [22] toliko od'. [23] rasrdiše na nega. [24] i činahu. [25] potriba. [26] nema: mi. [27] êzici. [28] nema od ovdje do: govoreći. [29] nas' hote. [30] to i. [31] i.

Digitized by Google

da po proroku imašь razumiti griš'nika, ki e v' nenavisti v'semu plku nebeskomu, a po grisi, ki e onь učinilь proti gospodinu bogu, ča ima učiniti grišnikь? Pasti[1] na kolena i da ima prositi milosti[2] gospodina boga, da ima rasčiniti onь plkь, ki e učinilь ono veće proti nemu otijući ga ubiti[3] nihь êzici, ki plkь imašь razumiti množastvo grihi, ki išću danь i noćь ubiti te i postaviti te v nemilostь gospodina boga, i čineći to, da se ispovišь čisto tvoihь[4] grihovь, gospodinь bogъ hoće ras'sipati v'se tvoe nepriêtele, i oće te pomilovati na vomь svitu[5] i na nomь. To[6] e k drugomu delu bož(astven)e milosti.

Govoru[7] v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti božastvenoi. Zamiri ov'di 2 sum'ni k našemu nauku. Prva sum'na, ka[8] bi se mogla pitati k našemu nauku, estь ovo[9], ako e bila[10] ričь podob'na, da Isuhrstь moli[11] se ka ot'cu viš'nemu? Računь estь tomu, zač' te pitamь, estь ovo, začь našь gospodinь[12] biše bogъ i človikь, ako biše bogъ, tada ne biše ot' potribi[13], da bi se molilь. Na to ti od'govara sveti Avgustinь, da gospodinь našь Isuhrstь ne moli se ka ot'cu viš'nemu koliko bogъ, na koliko človikь, moleći, da negova muka sveta[14] bila bi zadovol'na od'kupiti vse stvoren'e. Tako bi, da negova muka sveta[14] bila bi zadovole ot'kupiti 10 tisućь svetihь i veće. Druga sum'na, ka bi se mogla pitati k našemu nauku[15], estь ovo, ako našь gospodinь[16] Isuhrstь bi vazda uslišanь v negovihь molitvahь od' boga? Na to ti odgovara božastvena mudrostь i sveti Avgustinь i di, da molit've, ke učini našь gospodinь Isuhrstь, ke ne bihu srčene[17], ne biše uslišane, da ke bihu srčene[16] i po računi biše vazda uslišani[18] od' boga i isplnene. Kako e to is'to, ti[19] imašь u nega svetoi mucê, kada se moli vrti[20] govoreći: ot'če moi, ako estь vzmož'no, da mimo idetь[21] od' mene ova čaša muki moee, ku ti hoćešь da ju[22] ê ponesemь, da bi mimo š'la od' mene, govorimь, da ta molitavь ne bi uslišana od' gospodina boga, začь bi učinena po računi nesrčenomь[23]; da kako[24] onь reče one besede, tudie po računi reče: budi vola tvoê, gospodine, začь z'nam', da si me poslalь na sa svitь, da bihь[25] trpelь muku i semrtь za spasen'e vsega svita. Govorimь, da ta molitavь bi uslišana, zač' bi učinena[26] po ra-

[1] ima pasti. [2] nema: milosti. [3] nema od ovdje do drugoga: ubiti. [4] svoih'. [5] sviti. [6] a to e, koliko k drugomu delu od milosti božie. [7] govorim'. [8] e, ka. [9] nema: k našemu nauku, a to estь. [10] ako e rič' podob'na bila. [11] molil se e. [12] gospodin' Isuhrst'. [13] potribe, da biše bil' molil'. [14] presveta. [15] nema: pitati k našemu nauku. [16] nema: gospodinь. [17] srdčene. [18] uslišane. [19] nema: ti. [20] va vrti. [21] ide ova čaša od mene. [22] nema: ju. [23] nesrdčenom'. [24] kako po računi reče one besede. [25] bih' muku i semrt' priêl'. [26] iz *b*: zač' bi učinena

Digitized by Google

čuni. I kada ti činišь molitavь[1], zamiri, da ju činišь s računomь, i oćešь biti uslišanь, i ne čini e nesrčeno, a to estь, bez računa. Govorimь ošće tada, ako ča hoćešь prositi gospodina boga, prosi s računomь, a[2] gospodinь bogъ oće te uslišati. Govorimь, da našь gospodinь Isuhrstь bi vazda uslišanь od ot'ca viš'nega[3] po računi, a ne po nesrčene molit'vi. I to estь[4] k tretomu delu od mudrosti božie.

V nedilu cvit'nu.

Kada približi se Isusь k' Erusolimu, pride va Vit'pagiju ka gori maslin'skoi[5] i posla 2 učenika[6] reki ima. Sveti[7] Mati na 20. terь 1.[8] kapituli[9].

Ove svete i posvećene besede esu rečene po svetomь Matiju[10] evanjelistu i stoe pisane na 20 terь 1.[11] kapituli negovihь evanjelii. Govori evanjelistь, da budući Isusь[12] prišalь na goru maslinsku hotijući poiti v' Erusolimь, posla d'va učenika[13] v gradь Erusolimь, da bi mu pripelali[14] oslicu, ka imiše ž'drebe[15] i ka biše od'lučena na rabotu općen'sku. Govori evanjelistь, da učenici učiniše, kako imь Isuhrstь biše rekalь[16], i prišad'ši učenici s[17] oslicu i sinomь[18] ee, i sede Isusь na noi[19] i poidoše v' Erusolimь i vasь plkь erusolimski izide proti nemu sikući kiti[20] ot drevь zelenihь i sviti[21] svoe postilahu[22] po puti i govorahu: blagoslovlenь, ki pride va ime gospodne. Slišav'ši to[23] erêi[24] i parisêi počeše karati Isusa govoreći: ne slišiši li ti[25], ča govore ovi? reci[26] nimь, da ml'če[27]. Isusь reče: neste li vi[28] čuli[29] ono, ča govori prorokь v psalme, da iz ustь mladenacь *i* sasućihь svršilь esi hvalu? I prišadь Isuhrstь[30] v crikavь onь nimь[31] pripovida[32] i nauči nih'[33]. Ne bi v ni ed'nomь toliko dobrote, da bi ga[34] zvali na bedь. A Isusь se vrati[35] v Bitaniju v domь Mar'te i Lazara i on'di priê[36] piću telesnu. I to e[37] evan(jelie).

Od ovoga sveta i posvećena govoren'ê ljudi sega svita esu os'vaeni pred gospodinomь bogomь od ed'noga vele[38] velika griha, ki grih'

[1] molitav', ti ju imaš' činiti srdčenim' načinom'. [2] a tada oćeš' biti uslišan' od' gospodina Isuhrsta. Govoru tada. [3] višnago. [4] e koliko. [5] maslinačaskuju (za -skoi). [6] učenika svoê. [7] nema: sveti. [8] 20 [9] *b* dodaje: govori. [10] Mati. [11] 21. [12] Isuhrst'. [13] učenika svoê. [14] pripelala. [15] žribe. [16] biše rekal' Isuhrst'. [17] sa. [18] sa sinom'. [19] nii [20] kit'e [21] svite. [22] prostirahu. [23] nema: to. [24] erii i parisii. [25] nema: ti. [26] rci im'. [27] muče. [28] nema: vi. [29] čtali. [30] Isus'. [31] im'. [32] pripovidaše. [33] nema: i nauči ihь. [34] ga, ki zval' sobu na obed'. [35] vrati opet'. [36] prie. [37] e postava današnago evanjeliê. [38] nema: vele.

Digitized by Google

se zove p'sos'tь, i tuž'bu čini Isaiê prorokъ na 40 terь 3. kapituli, govoreći po ustihъ božihъ; ta plkь estь p'sovalь moe sveto ime i moega sina i moe stvoren'e, i za tь velikь grihъ prav'da božastvena[1] oće poslati kaš'tigu na ljudi sega svita. I govori gospodinъ bogъ: oću učiniti tomu plku, kako učinihъ Olofernu, ki p'sova moe sveto ime. Govorimь, da gospodinъ bogъ dopusti[2], da ed'na sveta žena usiče nemu glavu pod' nega šatoromь[3], budući onь p'ênь, i izbavi plkь boži od' rukь negovihъ. Govorimь, da budući prišalь ta prokleti človikь Oloferanь s vojs'ku ka[4] gradu Erusolimu posla govoreći kralju, da bi mu dalь gradь i da bi[5] ne ufalь v gospodina boga, da bi ga mogalь izbaviti od' negove oblasti[6]. Slišavši[7] to kralь razdri pred' sobu[8] rizi[9] i smuti se vele moć'no slišeći tu p'sostь. Slišav'ši[10] to ona sveta žena Ijuditь[11] okrasi[12] se svoimi svitami lipimi, izide proti nemu[13] vanь iz grada s'[14] inimi gospoêmi mnozimi i poidoše vnutarь k' šatoru[15] Olofer'novu, i kada ju onь vidi, tudie se namura[16] va nu vele moć'no i zapovida svoimь[17] barunomь, da ju puste slobod'no hoditi po vois'ki[18], da bi ei[19] nigdore nišće ne učinilь ni rekalь pod' penu glave[20]. Budući prišalь večerь, Oloferanь vičera[21] s'tu ženu, čekajući vrime[22] hotijući poiti spati[23] š' nu. Ča učini ta gos'pa[24]? Govoru, da opoi[25] toliko toga Olofer'na, da ga položi sama spati na postelu[26] i ispudi vse sluge is šatora. Kada bi o polь noći i v'ze[27] negovь mečь i usiče mu glavu i ponese ju v g'radь i prikaza ju kralju; izbavi onь gradь ta sveta gos'pa[28] ot rukь toga poganina. A to dopusti[29] gospodinъ bogъ za tь grihь, ki onь učini p'sujući gospodina[30], da posla kralju, da bi se ne ufalь v' gospodina boga, začь ne more tolike moći imiti, da bi ga izbavilь od nega. Govorimь[31], da bi pob'enь edanь velikъ delь nega voiske, a to dopusti gospodinъ zavolju te p'sosti. Za to ovo govori gospodinъ bogъ: oću učiniti tomu plku i vsakomu onomu[32], ki bude p'sovalь moe ime[33] i moga sina i moe stvoren'e. Govorimь[31], ti[34] bi mogalь pitati i reći: po koliko zakoni se more p'sovati gospodinъ bogъ? Na to ti od'govara sveti Avgustinъ i di, da človikь p'sue boga po tri

[1] gospodin' bog'. [2] nema: da gospodinъ bogъ dopusti. [3] šatorom', a to ei gospodin' bog' dopusti, i izbavi. [4] k. [5] bi se ne. [6] od' oblasti negove. [7] slišav'. [8] nema: pred' sobu. [9] rizi svoe. [10] slišeći. [11] Ijutit'. [12] i ukrasi. [13] nema: proti nemu. [14] sa. [15] k šatoru vnutar' ka Olofernu. [16] ‚namura' ima *b* iza: moć'no. [17] vsim' svoim'. [18] po voiski hoditi. [19] nei. [20] glave usičen'ê. [21] vêčera. [22] vrimena. [23] spat' š nju. [24] žena. [25] da učini ga opoiti. [26] postilju. [27] ize. [28] ta sveta gospa' ima *b* iza: poganina. [29] i to učini. [30] gospodina boga, i za to, da biše poslal'. [31] govoru ošće. [32] nema: onomu. [33] sveto ime. [34] da bi ti.

Digitized by Google

načini. Prva[1] esta proti bogu, a treti proti stvoren'ju. Govorimь[2], da ti pьsuešь boga, kada ti[3] vzem'lešь negovu moćь, ali kada[4] mu prilagašь ono, ča mu se[5] ne pristoi priložiti. Govorimь[2], da ti p'suešь boga, kada ti[6] govorišь: prokletь budi bogъ. Računь estь, začь[7] ti ne morešь prokleti gospodina boga, zač' e onь blagoslovenь[8] v[9] veki, a to estь velikь grihь. Govorimь drugo, da[10] ti p'suešь boga, kada govorišь: toga ne more bogъ učiniti. Govorimь, da bogь[11] more učiniti vsaku ričь, ka e dobra. Računь estь, začь onь estь viš'ne dobro i višna moćь; za to ti dimь, da to estь velikь grihь. Govorimь treto, da ti p'suešь boga, kada ti išćešь ili želišь[12] imiti ed'no poč'ten'e, koga ti nisi dostoênь, i kada želišь, da ti se ljudi klanaju, a ti nisi dostoênь[13]. Računь estь[14], da budešь plnь oholie i inihь zlih'[15] čudi, da ti nisi dostoênь onoga poč'ten'ê ili kruha, ki[16] jišь, i[17] vode, ku[18] p'ešь. Govorimь, da, kako ti to činišь, ti p'suešь gospodina boga, začь ti v'zemlešь[19] poč'ten'e, ko pristoi gospodina boga. Govorimь[2], ošće[20], da p'sujući boga[21] ti si gor'ši, nere[22] ni edanь Židovinь ili poganinь i sagrišašь veće nere[23] Židovinь ili poganinь. Govorimь ošće, da onь, ki p'sue boga, estь nevernikь. Računь estь tomu, da ver'ni dobri[25] krst'êninь ne p'sue boga, dapače ga hvali i blagoslavla vazda. Govorimь[2] ošće, da ti p'suešь boga[26], kada ti p'suešь negovo stvoren'e, i ta p'sos'tь se govori po tri načini. Prvi načinь e v' negovihь svetihь, drugi načinь estь v' negovi stvoren'i duhov'nomь, treti načinь estь v' negovi stvoren'i telesnomь i duhov'nomь, a to e človikь. Govorimь, da, kada ti p'suešь svete, a to estь mati božiê ili sveti apostoli ili anjeli ili ine svete ili svetice, v tomь ti p'suešь boga[27]. Računь e tomu[28], da gospodinь bogъ estь samь v negovihь svetihь. Govorimь ošće, da ti p'suešь boga, kada ti p'suešь d'êvla, a to estь toliko koliko onь estь stvoren'e bož'e, i vazda po tomь[29] ti p'suešь boga, zač' ga onь stvori dobra i sveta, da ništare[30] mane da negova šega[31] ga učini zla. Govorimь[32] dobro, ako ga ti p'suešь koliko griš'nika, to ni zlo ni grihь. Računь estь, da se more[33] prositi mašćen'e nad' grihomь. Ošće govorimь[32]

---

[1] prva d'va. [2] govoru. [3] mu vzimleš'. [4] nema: kada. [5] nema: se. [6] nema: ti. [7] da. [8] bln. [9] va viki. [10] ‚da' iz *b* za: kada u *a*. [11] gospodin' bog'. [12] nema od: želišь do drugoga: želiš'. [13] tu ima *b*: kada želiš' ednoga poč-ten'ê, koga ti nisi dostoên'. [14] est' tomu. [15] ‚zlih' iz *b* za: ljudi u *a*. [16] ki ti. [17] ili. [18] ku ti. [19] vzim'eš'. [20] nema: ošće. [21] psujući ti gospodina boga ti si. [22] nere e. [23] nema: nere Židovinь ili poganinь. [24] e neviran'. [25] nema: dobri. [26] gospodina boga. [27] gospodina boga. [28] nema: tomu. [29] nema: po tomь. [30] ništar'. [31] misal' i zla šega, ta ga. [32] govoru. [33] ima.

Digitized by Google

treto[1], da p'sujući ti muža ili ženu ti p'suešь boga, i to p'sovan'e vazda, kada ti proklinašь muža ili ženu ili dan ili vrime ili ot'ca i[2] materь ili ki te rodi, ili popa, ki te kr'sti, i kada p'suešь tvoe sini ili hćeri[3], i da bi radь[4], da bi nimь one p'sos'ti prišli[5], ti sagrišašь vele moć'no semrtnimь grihomь i p'suješ'[6] gospodina boga. Govorimь[7], vele[8] bi bole bilo, da bi ti[9] imelь ednu plnu hišu[10] og'na, nere onoga, ki p'sue gospodina boga ili svetihь[11] ili stvoren'e, a to govori sveti Grgurь. Za to zmisli[12], griš'niče, kolikь perikulь i[13] koliko zlo estь p'sovati gospodina boga. Govori gospodinь bogь v' knigahь devetoromie[14]: oću, da bude proklet̀ь vsaki, ki bude činilь idoli[15] i ki bude se[16] klanalь idolomь, i vsaki reci[17]: amenь, i oću, da bude proklet̀ь vsaki onь[18], ki ne bude počtovalь ot'ca i materь[19], i vsaki r'ci: amenь, i oću, da bude proklet̀ь vsaki i onь[20], ki leže s[21] hćer'ju ili sestru ili z bratučedu ili z bližiku, vsaki r'ci: amenь; i oću da bude proklet̀ь vsaki, ki leže s[22] kumu ili s ženu svoga iskrnega, vsaki r'ci: amenь. Govorimь ošće, da p'sosti, ke govore ljudi bogu i svetimь na semь sviti, ili iskrnemu, gredu v aerь i paki vraćaju se vaspet̀ь[23] na si svitь i tako nasь pomaraju[24] kako ov'ce. Govorimь[7] i svršuju ovь prvi delь, da p'sosti, ke mi p'suemo[25], obraćaju se v' nevole, ke mi trpimo na semь sviti, a to se namь zgaê[26] za naše grihi[27]. Govorimь[7] tada tebi, grišniče, da se čuvašь p'sovati gospodina[28] boga, kako samь rekalь zgora. I to e[29] prvi delь.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milost̀ь od' gospodina boga. Od potribe estь, da učinimo onako, kako govori sveti Pavalь v današnemь apostolê. Govori onь: bratiê moê, učinite, da budete vidili i razumili ono, ča e čulь v sebi gospodinь našь Isuhrst̀ь. Govoru, da e onь čulь v sebi muku[30] i semr't̀ь ku[31] imiše priêti, i v vsihь udihь svoihь[32]. Govoru, da e onь čulь muku, kada bi prodanь[33], kada se vidi toliko nepodob'no êtь v negovi muki[34]. Govori sveti Eronimь, da, kada bi b'enь gospodinь našь Isuhrstь pri stlpi[35],

[1] nema: treto. [2] ili. [3] hćere. [4] nema: da bi radь. [5] prišle. [6] iz *b*: p'sueš'. [7] govoru. [8] da bi ti vele bole. [9] nema: ti. [10] hižu. [11] svetih' nega. [12] pomisli. [13] nema: i koliko zlo. [14] devetoronomie od deuteronomium. [15] iz *b*: idoli. [16] ki se bude. [17] rci. [18] nema: onь. [19] matere. [20] nema: i onь. [21] s ženu svoga oca i vsaki rci: amen'. [22] s hćerju ili sestru ili z bratučedu ili z bližiku, i vsaki rci: amen', i oću da bude prokleť vsaki, ki leže s kumu. [23] nema: vaspetь (a i naprijed je koješta pobrskano). [24] pomaraju nas'. [25] govorimo. [26] zgaja. [27] grihe. [28] nema: gospodina. [29] koliko k prvomu delu. [30] veliku muku. [31] u *b* ima iza: udih': ku imiše priêti. [32] svoih' udih'. [33] iz *b*: muku, kada bi prodan' (u *a* ima opako: emu prodaju). [34] v negovih' mukah'. [35] stupi.

*

Digitized by Google

da bi mu učinenъ edanъ udoracь nadь oko[1], da onъ ne vidi onimъ okomъ do d'ne, v' ki skrs'nu[2] od' semrti[3]. Ošće trpi muku v slišan'i[4], a to bi, kada bi[5] p'sovanъ toliko nepodob'no. Ošće trpi muku va okušen'i, a to estь, kada bi[5] napoenь žl'čiju[6] i oc'tomъ. Ošće trpi muku v ovonan'i[7], a to estь, kada bi opljuvanъ[8] nečistivimi slinami[9] i hrač'ki[10] nega sveti obrazь. Ošće govorimъ, da sliša muku tikan'emъ[11], a to estь, kada biše prib'eni nega sveti ruci i noze[12] križu[13]. Govoru[14], da v[15] vsihъ svoihъ[16] udehъ[17] ču[18] i trpi preveliku muku, i takoe imašь ti[19] učiniti, grišniče[20], da imašь slišati v sebi tu straš'nu[21] muku za ljubavь Isuhrstovu, kako e onь trpelь za te. Govorimъ[22], da imašь okusiti i čuti tu presvetu muku v[23] vsihъ udehъ tvoihъ: nai priê[24] v[25] viden'i, videći i razmišlajući, koliko velika ljubavь[26] bi, ku k namъ imi[27] gospodinъ našь Isuhrstь, da se postavi na semr'tь[28] i na križь za nasь. Drugo v slišan'i, da imašь stati s velikimъ skrušen'emъ, kada slišišь tu muku[29] božiju. Treto va okušen'e, da imašь biti žalostanъ okušajući žlkostь[30], ku priê[31] za nasь gospodinъ našь Isuhrstь[32]. Četvrto v dotak'nuť'i[33], da imašь žalostanъ biti[34] pomišlajući, po ki načinъ oni čavli probiše kožu[35], žile, meso, kosti od rukь i nogь gospodina[36] našega Isuhrsta. Peto estь v privonivan'i[37] privonivajući, i promišlai(jući)[38] onu presvetu muku našega gospodina[39] Isuhrsta. Govorimъ[22] tebi, grišniče, ako budešь razmišlalь tu teš'ku[40] muku, ku trpi[41] gospodinъ našь Isuhrstь, i da ju budešь nosilь v' srci tvoemь i va udehъ[42] tvoihь, kako samь rekalь zgora[43], govorimь, ako ti budešь činiti tako proti sebi i razmišlalь muku gospodina boga, oće ti biti milostivь na vomь svitu i na nomь. I to estь k drugomu delu.

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti. Govorimь, da smo mi vele dl'žni gospodinu bogu za nega svetu muku, nišće mane ov'di pitamь d'vi sum'ni k našemu nauku[44]. Prva sum'na estь ovo, da bimь radь znati, komu smo mi veće dlžni za tu ml'ku[45], ali ot'cu

---

[1] okom'. [2] vskrse. [3] iz mrtvih'. [4] psovan'i. [5] bi on'. [6] žuču. [7] va obonan'i. [8] opluvan'. [9] slinami nečistimi. [10] hreč'ki. [11] vtikan'i. [12] nozi. [13] ka križu [14] govorim'. [15] va. [16] nema: svoihь. [17] udih'. [18] čul' i trpel'. [19] ti imaš'. [20] ti griš'niče. [21] strašnu i svetu. [22] govoru. [23] va vsih' tvoih' udih'. [24] prie. [25] va. [26] lubav'. [27] imi k nam' naš' gospodin'. [28] nema: na semrtь. [29] svetu muku. [30] žukost'. [31] trpi. [32] gospodin' Isuhrst'. [33] dotaknutii. [34] biti žalostan'. [35] kožu, meso, kosti, žile. [36] nema: gospodina. [37] v privonavan'i privonavajući. [38] promišlajući za promišlai, *b* ima: razmišlajući. [39] gospodina našega. [40] presvetu muku teš'ku. [41] trpi za nas'. [42] udih'. [43] zgora rekal', i na nu se često spominal', gospodin' bog' oće ti biti milostiv' na vom' sviti i na drugom'. [44] k našemu nauku d'vi sum'ni. [45] muku.

Digitized by Google

ali sinu ali duhu svetu, a to pitamь razmišlajući, da v'si tri kipi svetoga troistva esu li[1] pomogli trpiti tu presvetu muku? Na to ti odgovara božastvena mudrostь: po četiri računi[2] estь, da gospodinь bogъ moću[3] od'rišenu za grihь Adamovь mogaše zadovole učiniti po ed'nomь čisti stvoren'i, i ta misalь estь duk'tora tan'koga od' skule parižine. Govore oni, da ričь, ka e oskvrnena, pur'ga[4] se po kun'trarii. Tada[5] gospodinь bogъ mogaše očistiti grihь, ki učini Adamь, skvrniv'ši v'se stvoren'e ljudi, ki biše čisto stvoren'e, govorimь[6], da gospodinь bogь mogaše očistiti grihь Adamovь po ed'nom čisti stvoren'i. Govore oni, da gospodinь bogь mogaše učiniti roditi se ot' ed'noga človika[7] od' ed'ne devi[8], komu mogaše dati toliku milostь onoi duši, da mogaše zadovole učiniti za grihь Adamovь.

Drugi računь estь, da[9] imamo, začь mi i es'mo dl'žni ot'cu, začь va toi svetoi muki i est' se priklonila moćь ot'ca viš'nega. Treti računь estь, da s'mo svi dul'žni[10] duhu svetu, začь v[11] toi svetoi mucê priklonila se e milostь, dobrota i umilen'stvo duha sveta. Ošće esmo dlžni sinu, začь estь našь iskr'ni i bliž'ni[12], začь estь prielь[13] našu pul'tь[14] i okusil' e naše živlen'e i stvori se človikь budući bogь. Kako e to is'to, govori sveti Ivanь v prvomь kapituli svoihь[15] evanjelii: i slovo telo stvoreno estь. Druga sum'na, ka se more pitati k našemu nauku[16]: ča e veće: p'sovati[17] boga ili[18] ubiti človika? Na to ti od'govaramь zadovole, da veći grihь e p'sovati boga, nere ubiti ed'noga človika. A to estь isto. Računь[19] estь tomu, začь estь toliko sagrišen'e, koliko e onь, proti komu se sagriša. Govorimь, a da mi razumišь, ako bi edanь bilь[20], ki bi uredilь ednoga gospodina terь pakь šalь terь uredilь ed'noga nai man'šega slugu onoga gospodina, pitam' te, ko e veće ureen'e, ili uriditi gospodina, ili uriditi slugu onoga gospodina? Ti[21] oćešь od'govoriti, da isto e, oćešь reći, da e veće urien'e onoga gospodina. Računь e[22], začь onь, ki uridi gospodina, uridi v'se nega[23] sluge, da uridiv'ši ti slugu ti ne uriješь nere gospodina. Govorimь ti, da ubiv'ši ti človika ti uriješь[24] boga i iskrnega. Ti uriješь boga nai prie[25], začь[26] ti nisi obslužilь negovihь zapovedi, v' kihь govori: ne budi ubiica. Govorimь ošće, da

[1] nema: li. [2] račune. [3] moćiju slobode i kriposti za grih' Adamov'. [4] ‚poruga se', opako prepisano u *b*. [5] od ovdje do: govorimь nema *b*, izbrisano je. [6] dim'. [7] nema: od ed'noga človika. [8] divice. [9] da smo mi držani ocu. [10] dlžni. [11] va. [12] bližni i iskrni. [13] priêl'. [14] plt' našu. [15] v svoem'. [16] nema: k našemu nauku. [17] ali p'sovati. [18] ali. [19] nema *b* ovdje: računь estь tomu, nego opako malo niže. [20] bil'. [21] nema *b* od ovdje do: računь e. [22] e tomu, da on'. [23] negove. [24] nema: ti uriješь boga i iskrnega. [25] priê. [26] zač' ne opslužieš' zapovidi, ka ti govori.

Digitized by Google

p'sujući boga ti urijueš$_{ь}$ boga[1] i v'se[2] trois'tvo i vas$_{ь}$ d'vor$_{ь}$ nebeski i vse stvoren'e sega svita i v'se riči[3], ke e bog$_{ь}$ učinil$_{ь}$; i v prvoi nega zapovedi i v drugoi i v tretoi[4]. Govorim$_{ь}$ i svršuju ovu drugu[5] sum'nu, da est$_{ь}$ veći grih$_{ь}$[6] uriditi boga v trih$_{ь}$ zapovedi(h) nere v' ed'noi, i za to govorim$_{ь}$, da est$_{ь}$ veći grih$_{ь}$ p'sovati boga, nere ubiistvo. I to est$_{ь}$ koliko k tretomu delu od' mudrosti božastvene.

V ponedilak$_{ъ}$ veliki.

Prie šestiju d'ne paski[7] pride Isus$_{ь}$ va Vitaniju, kadi biše Lazar$_{ь}$ umrl$_{ь}$[8] koga Isus$_{ь}$ vskresi[9] ot'[10] mrtvih$_{ь}$. Sveti[11] Ivan$_{ь}$ na 12 kapituli knig$_{ь}$.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po svetom$_{ь}$ Ivani evanjelisti[12] i stoe pisane na 12. kapituli negovih$_{ь}$ evanjelii. Govori[13] sveti Ivan$_{ь}$ budući 6 dan$_{ь}$ pred' vazmom$_{ь}$, Lazar$_{ь}$ i Mariê Man'dalena[14] i Mar'ta pripraviše ed'nu veliku vičeru[15] Isuhrstu i učenikom$_{ь}$ nega, i kada biše posaeni za stol$_{ь}$, Mariê Man'dalena[14] pride[16] s' ed'nim$_{ь}$ busolom$_{ь}$[17] mas'ti al'bastra[18] mnogocen'na i pomaza nozi i glavu gospodina našega Isuhrsta, a[19] hram$_{ь}$ naplni se onoga duha. Vidiv'ši to Ijuda i ini[20] učenici i mrmnahu govoreći: zač$_{ь}$ pogibe ta mast$_{ь}$? možaše bo se prodati na mnozê[21] i razdeliti[22] ubozim$_{ь}$[23]. A Isuhrst$_{ь}$ vidiv'ši[24] i poznav'ši zlo mišlenie ih$_{ь}$ i reče nim$_{ь}$[25]: zač$_{ь}$ mrmnete ot' toga, ča e učinila ova žena mani? Govorim$_{ь}$, da est$_{ь}$ va m'ni učinila[26] dobro delo. Za[27] isto vi oćete vazda uboge imiti[28] s vami, a mene ne ćete[29]. Ošće vam$_{ь}$ govorim$_{ь}$, da to, ča e[30] učinila ova žena va m'ni, oće biti povidano po vsem$_{ь}$ svitu na ne vspominan'e[31] v pamet$_{ь}$ muki. Govori evanjelist$_{ь}$, da mnozi Židove bihu prišli[32] zavolju Lazara viditi, koga Isus$_{ь}$ vs'krsi ot[33] mrtvih$_{ь}$[34].

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê plk$_{ь}$ sega svita osvaen$_{ь}$ est$_{ь}$[35] pred' gospodinom$_{ь}$ bogom$_{ь}$ od' ednoga velika griha, ki[36] se zove nepriêzan$_{ь}$. Govori gospodin$_{ь}$ bog$_{ь}$: ta plk$_{ь}$ est$_{ь}$ priêl$_{ь}$ nepriê-

---

[1] nema: boga. [2] vse sveto. [3] riče. [4] iz *b*: i v drugoi i v tretoi. [5] nema: drugu. [6] veći grih' e. [7] prazdnika paski. [8] nema: umrl$_{ь}$. [9] vskrisi Isus'. [10] iz. [11] nema: sveti. [12] po evanjelistu svetom Ivani. [13] govori evanjelist', da budući. [14] Mag'dalina. [15] vičiru. [16] ‚pride' iz *b*. [17] s ednu škrabicu. [18] alabastra. [19] i. [20] druzi. [21] mnozim'. [22] dati se. [23] ništćim'. [24] nema: vidiv'ši. [25] im'. [26] učinila va m'ni. [27] ere za. [28] imiti uboge. [29] ne ćete imiti vsagda. [30] iz *b*: ča e. [31] spominanie. [32] prišli bihu viditi Lazara. [33] iz. [34] *b* dodaje: I to e postava svetoga evanjeliê. [35] e osvaen'. [36] ki grih'.

Digitized by Google

zanь meju sobu nai[1] priê z' bogomь, pakь[2] otacь sinomь[3], mužь ženu[4], bratь z[5] bratomь, bližika z[6] bližiku, susedь susedomь[6], graêninь z graêninomь, gospodinь z gospodinomь. I za tь grihь pravda božastvena hoće poslati kaštigu na ljudi sega svita. I govori gospodinь bogь: oću učiniti tomu plku, kako učinihь kralju Ozii[7], kako se č'te v četvrtihь k'nigahь carskihь[8] na[9] 4. kapituli. Govori, da kralь Oziê[10] samarski[11] od'nemore ed'nu veliku nemoć'ju[12]. A ča učini ta kralь Oziê[10], da posla d'va svoê slugi k' ednomu idolu akaran'skomu, i otihu[13] pitati, ako bi kralь imelь vstati[14] od' one nemoći. Vidiv'ši to gospodinь bogь, da onь biše učinilь priêzanь s timь idolomь akarun'skimь[15], a š' nimь nepriêzanь, zazva Iliju proroka i reče mu: poi kralju Ozii[7] i r'ci mu od' moe strani[16], da ot' postele, na ku estь legalь, ne v'stane, na semrtiju um're. Računь estь, da e mene vzelь za nepriêtela, a vzel' e za priêtela idola akarun'skoga, ki estь moi nepriêtelь i d'êvalь pakleni. Tada prorokь ide i naide ona[17] d'va posla[18], ki bihu š'li v' negovo posalastvo k' bogu akaran'skomu[19], i posla mu govoreći ono posalast'vo, ko mu biše zapovedalь gospodinь bogь. Kada Oziê[20] sliša ono posalastvo i reče: kakova obraza biše onь mužь, ki vamь reče to posalastvo? Tada rekosta ona posla: biše mužь kos'matь mnogo[21]. A kralь reče: v istinu Iliê Trezvećaninь[22] estь. Tada[23] posla ed'noga kapitana i š' nimь 50 ljudi[24], da mu ga pripelaju, i kada oni[25] pridoše k nemu, superbiju[26] rekoše mu: človiče boži, izidi brzo is hiše i poi kralju[27]. A onь reče: ako ê esamь človikь boži[28], snidi oganь s nebese i saž'gi tebe i 50[29] junaki tvoihь. I tako[30] bi. Slišav'ši to kralь i posla drugihь 50, ki to[31] posalastvo rekoše, i[32] pride oganь s nebese[33] i sažga nihь. Slišav'ši[34] to kralь posla paki treticeju 50, ki poidoše pokor'no i rekoše: človiče boži, pomilui duše naše i ako e vola tvoê[35] pridi k našemu kralju. Tada prorokь poide doli z gore i pride kralju[36] Ozii. Kada bi pred' nimь, on'[37] mu reče posalastvo[38] božie govoreći, da se ne će stati[39] z one postele i da ima umriti, začь onь biše prielь[40] nepriêzanь z gospodinomь bogomь, a biše prielь[41] priêzanь

[1] a nai. [2] a paki. [3] sa sinom'. [4] s ženu. [5] . [6] s susedom'. [7] kralu Ohozii. [8] cesarskih'. [9] na 40 ter' 4 (to je 2 reg. 1 ili *βασιλεων τετάρτη α*). [10] Ohoziê. [11] samariiski. [12] nemoćiju. [13] otihu ga. [14] stati. [15] akarinskim'. [16] strane. [17] onamь. [18] posla negova, ka bihota pošla. [19] akaronskomu. [20] Ohozaê. [21] po nogah'. [22] Trezvićan n' (*ὁ Θεσβίτης*). [23] tada kral'. [24] junaki. [25] k nemu poidoše oni. [26] s veliku oholiju i. [27] h kralu i reče Iliê. [28] boži človik'. [29] petdeset'. [30] tako pride ogan' s neba i požga nih'. [31] to isto. [32] i tada. [33] s neba. [34] slišav'. [35] nema: tvoê. [36] kralu Ohozii. [37] tada. [38] posal'stvo od' strane božie. [39] vstati. [40] učinil'. [41] priêl'.

Digitized by Google

sa idolomь akaron'skimь, i za to gospodinь bogъ oće, da umrešь. I tako um'ri. Ovdi bi ti mogalь pitati i reći: po koliko zakonovь[1] more se učiniti ta grihь od' nepriêzni? Na to[2] od'govara sveti Avgustinь, da prvo estь tribi[3] tebi poz'nati, ča estь priêzanь i paki oćešь poznati ti[4] nepriêzanь, i znai da esu tri priêz'ni. Prva estь zvana teles'na naturala[5], druga estь z'vana tovariška, treta estь zvana naučena i dobroumit'na. Govorimь[6], prva estь zvana naturala, telesna, a ta estь meju dušu i telomь, a to estь računь tomu, da kada edanь m're, da ono telo trpi toliku muku, začь duša nerada g're s[7] tela zavolju[8] tolike[9] ljub've, ku nosi[10] k telu. Kako e to isto, govori sveti Avgustin o-troistva[11] v k'nigahь[12], da dušь[13] svetihь, ki su v carstvi nebeskomь, ni svršil božanstvo. Računь estь, da one imaju veliko želen'e skupiti[14] onu dušu s telomь, a to estь zavolju[8] velike ljub've, ku duša nosi k' telu, i kada oni na kupь budu[15] edanь z drugimь, tada oni hote biti kunten'ti. Da ov'di bi[16] mogalь reći: vidit'[17] mi e, da to ni is'to, da sveti mučenici, ki su mučeni za ime Isuhrstovo, biše[18] viditi, da ne pom'nahu umriti. Na to ti odgovaramь, da[19] govorimь isto, da sveti mučenici veselo gredihu[20] na semrtь. Govorimь[21], da to biše zavolju[8] velike ljub've[22], ku oni nošahu proti gospodinu našemu Isuhrstu, i za to ne pom'nahu umriti. Govorimь ošće, da od' te priêz'ni teles'ne naturale[23] shaê[24] ed'na velika nepriêzanь i ta prihaê, kada edan človik' drugoga porazi prilievši mu krv'. Govoru, da is toga ishaê edna velika nepriêzan'[25] govoreći mu, da tobu ni stalo, da ti nisi razdililь dušu moju od' tela. Govorimь ošće, da kada[26] ti činišь ričь, ka e protivu zapovedemь božimь, da ti v'padašь v nepriêzanь božiju. Govorimь, da d'ruga priêzanь estь z'vana tovariš'ka, i ta estь v[27] udehь. Kako e to isto, ti[28] vidišь, da edanь[29] drugomu pomaga. Govorimь[21], da ruka dovole kratь prime edanь velikь udaracь hoteći[30] glavi pomoći. Govorim'[21], da ta priêzanь ima biti meju bogomь i meju tobu, i paki meju sinomь i ot'cemь, meju mužemь i[32] ženu i meju bratomь i bratomь i meju bližiku i bližiku, meju kumomь i kumomь, meju priêtelomь i priêtelomь i meju tovarišemь i tovarišemь, gospodinь

[1] zakoni. [2] to ti. [3] nema: tribi. [4] ča e. [5] naturala teles'ne. [6] govoru, da. [7] is. [8] zavolu. [9] velike. [10] nosi duša. [11] ot' troistva. [12] nema: v' k'nigahь. [13] u *b* ima: duše svetih', ke su v carstvi nebeskom', da nisu ošće strpeli bžstvo. [14] savkupiti. [15] budu nakup'. [16] bi ti. [17] nema: vidit' mi e. [18] bihu. [19] nema: da govorimь isto. [20] idihu. [21] govoru. [22] lub've. [23] naturale i telesne. [24] ishaê. [25] Od: i ta do: nepriêzan': je iz *b*, *a* nema. [26] iz b: kada. [27] va udih'. [28] da ti. [29] en' ud' (*a* nema: ud'). [30] hotijući. [31] ljubav'. [32] i meju.

Digitized by Google

z gospodinom, gradь z gradomь, gospodinь slugu, bogatь s bogatimь[1]. Govorimь[2], da nepriêzanь ishaê od' ed'noga i do drugago, zač' bi hotelь edanь na-d-rugimь[3] gospodovati, i primi[4] ko godi stan'e oćešь na semь sviti, da bi hotelь[5] v veki na-d-rugimь gospodovati: ako e gospodinь, nad' gospodinomь, i gradь nad' gradomь, i kada vidi edanь drugoga[6] da bole čini svoju stvarь od' drugoga, govorimь, da s toga nepriêzanь shaê[7] od' ednoga do drugoga, i hineći edanь drugoga otacь do sina, mužь do žene vsaki oće gospodovati edanь drugoga, i s toga ishaê nepriêzanь[7], ka se zove tovariš'ka. Treta[9] priêzanь estь zvana dobroumit'na. Govoru[10], da ti ne morešь učiniti, da ti ne ljubišь dobro umen'e, začь dobro umen'e drago e vazda gospodinu bogu, i vsaki dobroumitni[11] estь vazda[12] priêtelь gospodinu bogu. Govorimь[10], da ta priêzanь dobroumit'na razbiê se zlimi[13] ćudi i grisi. Računь estь, da te zle ćudi nisu fun'dani[14] v ljub'vi, i za to ne trpi ta priêzanь, ka ni dobroumit'na, da estь zlo umit'na. Govorimь[10] i svršuju ovь prvi delь: ako ti[15] budešь nepriêtelь iskrnemu svomu, ti oćešь biti nepriêtelь[16] bogu. Primi[17] tada onu stranь, ku hoćešь, ako ti budešь priêtelь iskrnemu, ti oćešь biti priêtelь bogu. A to estь koliko k prvomu delu, ki nasь uči md.[18].

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milosrdie[19] od' gospodina boga. Govorimь[20], ako oćь[21] imiti milostь od' boga[22], razumii i učini, ča[23] te uči Isaiê prorokь na 50. kapituli po svetomь duhi[24], i govori: gospodine moi i bože moi[25], prosim' te milosrdiê za ljudi sega svita, i da to učinišь, gospodine moi, spominam'[26] te, ot'če moi, da samь bilь poslušanь do semrti za s'pasen'e ljudi[27]. Govorimь ošće, gospodine moi, da samь ostavilь telo moe vsei[28] moei bratii[29], i ostavil' samь telo moe za vzdržan'e pokore, ko bi toliko strašno b'eno. Ošće pustih' se v ruke onomu nečistivomu[30] ljudi, ki me proda Židovomь. Ošće pustihь telo moe edanь trat' onimь Židovomь, ki me vzložiše na križь. Ošće, gospodine moi, ostavihь obrazь moi onimь nečistoćamь, ke[31] učiniše mani oni nečistivi Ži-

[1] sa ubogim'. [2] govoru. [3] pisano: na drugimь, ali je izvan retka pred hrvatsko glagolsko *d* dopišano bugarsko glagolsko *d*: [illegible]. [4] vazme. [5] hotel' edin' drugoga gospodovati. [6] iz b: drugoga. [7] ishaê. [8] nepriêzan' ishaê. [9] treto. [10] ‚govoru' iz *b*. [11] iz *b*: dobroumitni. [12] vazda e. [13] zalimi. [14] fun'dane. [15] nema: ti. [16] neprêtel'. [17] nema *b* od ovdje do: a to. [18] naiti pravdi božastvenoi (!). [19] milos'. [20] nema: govorimь. [21] hoćeš'. [22] gospodina boga. [23] ono ča. [24] po ustih' svetoga duha. [25] gospodine bože moi. [26] i pominam'. [27] ljudi sega svita. [28] vse. [29] brat'i. [30] nečistomu. [31] iz *b*: ke, *a* ima: ku.

Digitized by Google

dove[1]. Nai[2] prvu nečistoću, ku učiniše mani, ono bi poličnica, ku mi daše v hrami An'nine. Druga nečistoća, ka bi na nega obrazi, bi, kada[3] mu bi ona presveta brada oskubena. Treta nečistoća, ka mu bi učinena na nega svetomь obrazi, bi, kada mu bi[4] vasь popljuvanь. Četvrta[5] nečistoća, ka mu bi učinena, bi, kada mu postaviše onu pretešku krunu trnovu na glavu, i ono trn'e nemu proide kožu[6] i meso i kostь[7] do mož'ênь[8], kihь bi 1000.[9] Peta[10] teš'koća, ka bi učinena gospodinu našemu Isukrstu, bi, kada mu biše[11] oči zavezani v hiši[12] Pilatovi, bijući ga po glavi i po obrazi trstiju. Šesta[13] nečistoća bi onda, kada bi napoenь žlči i oc'ta[14]. Govori Isuhrstь: gospodine moi[15] i oče moi, oću da pogledašь na toliku groz'nu[16] muku moju, ku samь ê prêlь za narodь človičaski. Za to prosim' te, smilui[17] se nad' nami. Govorimь tebi, griš'niče, da poznašь tolike muke, ke e prielь[18] gospodinь našь Isuhrstь za te[19], človiče, trpiv'ši toliko straš'nu[20] i bezmer'nu muku. I ako mi budemo poz'navali i zahvalivali[21] tolike plaće, onь namь oće učiniti milostь na vom' sviti, a na nomь namь oće dati carstvo nebesko. I to e drugi delь[22].

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti. Zamiri ov'di 4 sum'ne k našemu nauku. Prva sum'na estь[23], ako e tribi činiti zazvan'e edanь drugoga na jiden'i[24]? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da e, kada se čini s pravimь računomь. Za to zamiri, da činećі sveti i pravi[25] pirь, da esu potribne tri riči. Prva estь poč'ten'e, a to estь[26], da va onomь mesti da se ne bude p'sovalo ni mrm'nalo, nere da budu jili ljubvenimь načinomь. Druga ričь estь potrib'na, da sazvani budu ubozi, ki znamenuju Isuhrsta; za to onoga pira dai delь Isuhrstu, a to estь ubozimь, ako hoćь[27], da bude ta pirь dobarь i svetь. Treta ričь e, ku[28] potribue[29] ta pirь, a to e, da bude učinenь blagomь t'voimь a ne tuimь. Govoru i svršuju ovu prvu[30] sum'nu, da ne budući tihь trihь riči da vazda sagrišašь semrtno, činećі pirь. Druga sum'na, ka bi se mogla pitati k našemu nauku, estь ovo, ako Isuhrstь z'naše, da biše Ijuda tatь, zač' mu da mošnju z'birati almuš'stvo? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da Isuhrstь Ijudi da moš'nu[31] za d'va uzroka.

---

[1] iz *b*. [2] nai prva nečistoća, ku učiniše mani oni, a to bi. [3] *b* nema od ovoga: ‚kada' do drugoga: kada. [4] bi mu. [5] treta. [6] kože. [7] kosti. [8] mož'êni. [9] tisuće. [10] četvrta. [11] bista. [12] hiži. [13] peta. [14] želčiju i oc'tom'. [15] nema: moi i. [16] straš'nu. [17] smiljui. [18] priêl'. [19] za nas', za te. [20] strašnu muku i neizmir'nu. [21] zahvalevati. [22] koliko k drugomu delu. [23] e ovo. [24] na eden'e. [25] pravi i sveti. [26] nema: estь. [27] hoćeš'. [28] iz *b*. [29] potribuet'. [30] nema: prvu. [31] mošnu Ijudi da.

Digitized by Google

Prvi bi to[1], da videći Ijuda, da se Isuhrstь verovaše va[2] nь, da bi se ostavilь tad'be i ne činiti veće zla, a to činaše dob'ri Isuhrstь za ljubavь, ku nošaše kь[3] Ijudi. Drugi računь estь, da vidišь ti[4] na semь sviti dovole z'bivajući zalimь blaga veće nere dobrimь, i to e računь, da to zbivanie blaga velikь perikul' bi bilь dobrimь[5]. Govorimь, da Ijuda biše zalь, i za to mu da Isuhrstь mošnu, zač' bi ona mošna bila[6] velikь perikulь drugimь apostolomь, ki bihu dobri. Treta sum'na, ka bi se mogla pitati k našemu nauku, estь ovo: ako človikь ima ljubiti telo svoe, da e ima postaviti na semrtь[7] za spasenie iskrnega? Na to ti od'govara božastvena mudrostь[8], da ti imašь veće ljubiti gospodina boga, nere dušu tvoju, imašь veće ljubiti dušu tvoju, nere iskrnega, i paki imašь veće ljubiti dušu tvoga iskrnega, nere telo t'voe. Tada ti morešь[9] razumiti, da ti imašь dati telo t'voe za spasen'e duše tvoga iskrnega. I za to govori Isuhrstь[10], da[11] veće[12] ljub've ne more imiti človikь, nere da[13] telo svoe da za spasen'e duše t'vega[14] iskrnega. A to e isto, da[15] Isuhrstь da učini tako: hotijući namь naukь dati, onь postavi telo svoe na smrtь[16] za spasenie vsihь nasь. Četvrta sum'na, ka bi se mogla pitati k našemu nauku, estь ovo: ča e bole, ali[17] posuditi ili dati druzimь, ali prieti od' druzihь? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da e bole dati nere priêti[18]. Računь estь, da onь, ki dae, ne ostae[19] nikomurь[20] dlžanь, da onь, ki priemle, vazda ostae dlžanь onomu, od' koga priemle. Govorimь[21] i svršuemь[22], da za isto mi esmo vazda dlžni gospodinu bogu po računihь, začь namь e dalь i dae namь i oće namь dati. Govorimь[21], da nam' e dalь dušu s telomь, pamet i razumь, i dal' nam' e zdrav'e i svoju milostь, po koi mi moremo vazda dobro činiti, i oće namь dati dobro, ako mi budemo činili dobro; ako li budemo činili zlo, hoće namь dati zlo. Govorimь[21], da se mi imamo siliti[23] činiti dobro, da namь da na semь sviti svoju milostь a na drugomь svoju slavu. I to e koliko k tretomu delu od' mudrosti božie.

---

[1] to bi. [2] na n'. [3] ka. [4] ti vidiš'. [5] dobrim' bi bil'. [6] ‚bila' iza: perikulь. [7] iz *b*. [8] *b* dodaje: i di. [9] imaš'. [10] *b* dodaje: v evanjeli. [11] nema: da. [12] vek'še. [13] u *b*: dati. [14] svoga. [15] da Isuhrst' tako učini. [16] na smrt' ima *b* iza: nas'. [17] ali dati druzim' ali posuditi ali priêti od'druzih'. [18] prieti od' druzih'. [19] ‚ne ostae' iz *b*. [20] nikomure. [21] govoru. [22] svršuju. [23] silovati.

Digitized by Google

V utorakъ veli[1].

Poite[2] da vložimъ drivo v[3] hlebъ ego.
Eremiê na 11. kapituli[4].

Ove svete i posvećene besede esu rečene po svetomъ Eremii proroki na 11 kapituli negovihъ proročastvi. Govori prorokъ, da Židove rekoše od Isuhrsta: poite[5] da vložimъ drevo v hlêbъ ego[6]. A to da[7] ne bude ime negovo[8] vspominano na zemli. Govorimъ[9], da to govoren'e bi prilika muki[10] gospodina našego[11] Isuhrsta, za to po[12] hlebi razumi se presveto[13] telo gospodina našego[11] Isuhrsta, ko postaviše oni Židove na d'rivi križa. Govorimъ[9], da ono drivo tako[14] oni stavlahu v hlebъ, kada hotihu, da bi edanъ umrlъ, biše mu[15] vele teš'ko i žlko[16] i o-t-rove (?) Govorimъ, da to drivo znamenovaše teš'ku muku, ku imaše prieti[17] gospodinъ našъ Isuhrstъ za spasenie vsego[18] naroda. I to estъ k proročastvu.

Od ovoga sveta i posvećena govoren'ê plkъ sega svita estъ osvaenъ od' ed'noga velika griha pred' pravdu božastvenu, ki grihъ prebiva na zemli, ki grih' se zove mašćenie, ko čini človikъ zavolju urieniê, ko e priêlъ; ki grihъ e vele mrzakъ gospodinu bogu, zač' e to nega[19] oblastъ[20]. Za to oće se mastiti[21] nad' timi, ki to čine, gospodinъ bogъ, da ta narodъ vzem'le[22] mi moi oficii i hote sami sud'ci biti i mastiti se za svoju krivicu, i ne veruju, da ê mogu mastiti se zavolju nihъ krivice. I znaite, da estъ to moe mašćen'e. Kako e to isto, apostolъ govori: moê estъ mastъ i mani se pristoi kako gospodinu činiti. Govoru, da vasъ oću kaš'tigati, kako samъ kaš'tigalъ krala Sedekiju i nega plkъ, kada oni hotiše mastiti se[23] nad' proroci, začъ ihъ oni karahu (za) nihъ[24] grihovъ i nihъ zla dela. Govoru, da oni prognaše svetihъ prorokovъ i pobiše e, a kralъ nimъ[25] dopusti. Vidiv'ši to gospodinъ bogъ raz'srdi se na nihъ, začъ oni prognaše svetihъ prorokovъ mneći[26] oni, da su urieni ot' svetihъ prorokovъ. I za tъ grihъ čini gospodinъ bogъ dvignuti krala Aßn'tioha proti nimъ, i pride pod' gradъ i ob'sede ga. Govorimъ, da sideći kralъ Sedekiê

[1] veliki. [2] pridite. [3] iz *b*: drivo v. [4] *b* dodaje: govori [5] poidite. [6] U *a* opako: drevo hlêbъ (bez: ego), *b* ima pravo: drivo v hlib' ego, jer grčki (11, 19): *δεῦτε καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ.* [7] iz *b*. [8] nega. [9] govoru. [10] muke. [11] našega. [12] i v. [13] nema: presveto. [14] ki. [15] nema: mu. [16] žlkko. [17] priêti. [18] vsega. [19] negova. [20] oblast', ka nemu pristoi. [21] mas iti gospodin' bog'. [22] vzel' mi e. [23] se mastiti. [24] v nih' grisih' i za nih' zla dela. [25] im'. [26] mnijući. [27] ‚dvignuti' iz *b*, gdje ima: g. bog' učini dvignuti.

Digitized by Google

svoimi sin'mi[1] i svoimi vlasteli[2] negovi sini padoše pred' nimь mrtvi od nagle semr'ti. I paki vlizože v'gradь negovi nepriêteli i ubiše krala i velikь delь onoga plka, a nike[3] êše. I to nimь pride, zač' se oni hotiše[4] v nagli mastiti nad' svetimi proroki. Za to govori gospodinь bogь, da nasь onь oće kaš'tigati za grihь, ki mi učinis'mo[5] proti gospodinu bogu, da se mi sami mastismo[6] nad' svoimi[7] nepriêteli za krivicu, ki namь učiniše. Na tu bi ti mogalь pitati: od'kudь[8] ishaêju te krivice, i po koliko načini prihodi[9] to mašćenie? Na to ti od'govara sveti Avgustinь i di, da e tebi nai prie[10] tribi z'nati, po koliko načini masti se gospodinь bogь vrhь nasь za naše grihe. Govori gospodinь bogь: ê samь bogь, ki plaćamь grihь i v prvomь i v drugomь i v tretomь i v četvrtomь koleni. Govorimь[11], da gospodinь bogь plaća se nad' nimi po tri načini. Prvi estь[12] proti naturi, a to, da gospodinь bogь plaća ot'činь grihь nad' sinom, a grihь sinovalь nad' ot'cemь; a to estь, kada ti vzimašь ženu za lipotu ili za blago i za pohoten'e[13]. Govorimь, da kada ti vzimlešь ženu za to nečisto pohoten'e, sini[14], ke ti dobudešь v' tomь[15], živu malo, a to estь računь, da gospodinь[16] nakazue sini, ki su dobiti po ta[17] načinь, ili[18] v nemoći[19], ali v semrti, ali va inomь zli, ko se nahaê na semь sviti, a to estь zavolju griha ot'čina i materina. Drugi načinь[20], po ki gospodinь bogь nakazue ot'ce zavolju nihь grihovь i zavolju grihovь sinovlihь, to estь, kada ti radь p'suešь, ili si[21] super'bь i oholь i skupь i ljubodeêcь i plnь vsake hudobe, kihь uče se sini tvoi[22] od tebe i nasleduju te v[23] v'sihь tvoihь hudobahь, i kada su[24] oni velici, nasleduju[25] ono, ča su se[26] naučili od' tebe, i paki daju ti žalostь i skrbь, i kradući te i p'sujući te i čineći ti[27] inoga velika zla. Govorimь[21], da gospodinь bogь dopušća[28] za tvoe grihe i tvoihь sinov' da dopušća[29] da te muče mnogimi mukami, i gladomь i mašćen'emь da[30] te gospodinь bogь kaš'tiga, zač' si ti zlo naučilь t'voihь sinovь[31] v putehь[32] božihь. Govorimь, da mašćen'e, ko čini človikь na semь sviti, shaê[33] od' nature, a to estь, kada e človikь urienь v ričahь[34] naturalskihь. Govorimь[21], da[35]

[1] sini. [2] vladavci, i tada. [3] nikih' poemaše. [4] hotiše sami. [5] činimo. [6] mastimo. [7] našimi. [8] kuda. [9] se prihaê. [10] priê naiti, po koliko načini se mašća gospodin' bog'. [11] govoru. [12] način' e [13] za pohoten'e ili za blago. [14] tada sini. [15] nema: v tomь, nego: oni. [16] gospodin' bog'. [17] t'. [18] ali. [19] nemoćiju ali smrtiju ali inim' zlom'. [20] račun'. [21] ‚si' iz *b*, gdje ima za super'dь u *a*: superbiv' ili. [22] ke se uče tvoi sini. [23] va. [24] budu. [25] oni nasliduju. [26] nema: se. [27] tebi ino veliko zlo. [28] da ti dopušća. [29] nepotrebno opetovano. [30] da gospodin' bog' da te kaštiga. [31] tvoe sini. [32] putih'. [33] to ishaê. [34] ričih'. [35] da hoće mastiti se etêti se (?).

Digitized by Google

človikъ oće mniti mastiti se, a to ni ugod'no gospodinu bogu, zač' e onь gospodinь od mašćen'ê. Treti načinь po komь gospodinь bogь čini mašćen'e, estь koliko k' dopušćen'ju. Govorimь, da ako si ti bilь zalь sinь nasledujućь zakone ot'čine, ako si zalь gospodinь, i ti budešь imelь zle sluge. V tomь gospodinь bogь kaštiga sina, zač' e nasledovalь ot'ca v negovihь grisihь. I tako[1] nakaže ed'noga slugu, zač' e nasledovalь grihь gospodinovь. Četvrti načinь, po komь gospodinь bogь nakaže grihь, estь koliko k' edin'stvu, a to est', da za edanь grihь ed'noga človika[2] hoće gospodinь[3] nakazati edanь plkь[4], i za grihь ed'noga gospodina gospodinь bogь oće nakazati edanь gradь i v'se ed'no gospodstvo ili kralevstvo. Kako e to isto, ti imašь priliku od' Davida[5], kada proč'te plkь zavolju tašće slavi[6], i dvig'nu se paki v ohol'stvo. Gospodinь bogь posla moriju, po koi morii[7] umri ljudi 70 tisućь za grihь ed'noga krala[8], ki bi Davidь. Govorimь tada, grišniče, da razmišlašь[9], koliko e mrzko[10] bogu mašćenie. Govorimь, ako[11] se budešь čuvalь mastiti se nad' tvoimi nepriêteli, gospodinь bogь oće se mastiti[12] na semь sviti za te i obarovati te onoga kaštigan'ê više rečenoga, i oće te pomilovati na nomь svitu[13]. I to estь koliko k prvomu delu pravde[14] božastvene.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milosrdie od' gospodina boga. Za to čini, kako uči Eremiê prorokь v' kipi gospodina boga na 11 kapituli, govoreći: kako ênacь[15] povedenь be na zakolenie i postavili su me na križь, kako tada i nigdare se ne smutihь ni potužihь od'[16] urien'ê, ko mani učiniše oni nečisti Židove bijući me i čineći mi krivicu veliku, i to sam[17] zatrpelь za spasenie v'sega[18] naroda, a to da oni primu priliku od mene, da, kada nim' bude učinena ka krivica, da trpe i da se nimaju mastiti nad onimi, ki su nih' uridili. Govorim' tada tebi, nečisti grišniče, ki se misliš' mastiti i platiti nad' tvoimi nepriêteli, nau(či) se od' tvoga gospodina Isuhrsta, da, kada nega pelahu na smrt', nišće ne govoraše, na mučaše kako ênac', kada se pela na smr', ki ne vap'e ni se tuži. Ošće govorim', da budući i prie(?) na križi gospodin' naš' Isuhrst', on' moli za nih', ki ga bihu položili na križ'. Govorim' tada tebi, grišniče,

[1] i tako gospodin' bog'. [2] iz *b*: človika. [3] gospodin' bog'. [4] *b* nema od plkь do: gradь. [5] krala Davida, kada on' pročta plk'. [6] slave, i po tom' se dviže v oholost'. Tada gospodin' bog'. [7] od' ke morie umri veće 70 tisuć' ljudi. [8] iz *b*: krala. [9] razmisliš'. [10] mrzak' gospodinu bogu ta grih' mašćenie (Vaļada je bilo tako i u *b*, gdje ima od mrzakъ ispravļeno: mrzako). [11] tada ako. [12] mastiti se. [13] na vom' svitu i na nom'. [14] od' pravdi. [15] agnac'. [16] za urien'e. [17] sam' vse. [18] Ovdje je istrgnut u *a* jedan list, istrgnuto je nastavļeno iz *b*.

Digitized by Google

da ne ćeš' mastiti se nad' tvoim' nepriêtelem', kako učini gospodin' naš' Isuhrst'. A ne činećі ti to, da prostiš' krivice, ke priem'leš' od' tvoga nepriêtele, a on' oće tebi krivicu prostiti, ku ti činiš' proti nemu, i on' ti oče učiniti milost' na vom' svitu i na drugom'. I to e koliko k drugomu delu od' milosti božie.

Govorim' v tretom' delu, ki nas' uči mudrosti. Govoru, da zamiriš' ovdi tri sum'ne k našemu nauku. Prva e, ka se more pitati, e ovo, ako Isuhrst' trpi toliku muku (v) svoem' razumi, koliko e trpel' na teli? Na to ti odgovara božastvena mudrost' i di, da imaš' znati, kada Adam' sagriši razbivši zapovid' božiju, govorim', da razbivši (ju) i učinivši grih' od neposluha prikloni se k nemu pohoteniem' s pomišleniem', a to e pomišlenie griha. Nai priê trpi muku koliko k voli, a to bi zadovole on'da, kada pride, zadovole tim' trim' ričam', v kih' učini grih' Adam', a to e razum', v kom' se pomisli grih', i razum', ki se deleta v grihu, i vola, ka učini grih'. Govoru, da Isuhrst' ponese muku v svoih' udih', i nai man'ša muka, ku Isuhrst' ponese, bi veća nere vse muke, ke su bile i ke esu i ke budu skupiti se na kup'. A to e isto, zač' negova muka bi zadovolna onim', ki su bil[1] od' počala sveta i ki budu do konca vika. Govoru, da negova muka veće bi zadovol'na izbaviti i iskupiti mnoge svete. Govorim' ošće i svršuju ovu sumnu, da Isuhrst' trpi muku v razumi i v pameti i va voli i va vsih' udih' inih' nega. Druga sumna, ka bi se mogla pitati, e ovo: pitam' te, da ako bi bil' človik', ki bi bil čist' od griha, mogaše li zadovole učiniti za grih' Adamov'? Na to ti odgovara božastvena mudrost' i di, da ne. Račun' e ot toga, da urien'e griha biše nesmirno i za to imiše biti plaća nesmirna, od' potribe biše, da bi človik' nesmirno moćan' imel' biti, ki bi mogal' zadovole učiniti sagrišeniju nezmerno, da človik' ni nezmerno moćan', za to ne mogu zadovole učiniti. Govoru, da, ako si dlžan' komu človiku čim', ti si mu dlžan' zadovole učiniti svoim' a ne ljuckim. Govoru po tom' računi, da človik' ima zadovole učiniti svoim' a ne luckim'. Za to človik' ne mogaše platiti ni zadovole učiniti grihu Adamovu, zač' on' nima ništar', ča bi negova na sem' sviti: zel' e od' boga i dlžan'ê e bogu. Govoru i svršuju ovu sumnu, da od potribe bi, da on' imê zadovole učiniti, ki imiše svoe vlaš'će i nikomure ne biše dlžan', i za to on' učini plno zadovolstvo. Treta sumna e, ka bi se mogla pitati k našemu nauku, e ovo, ako človik' ima prositi maščen'ê od gospodina boga nad onimi, ki su mu krivicu učinili? Na to ti odgovara božastvena[1] mud'rostь i di, ako imašь uzrokь prositi

[1] Tom se riječju nastavlja opet *a*.

Digitized by Google

mašćenie od grihovь, a to da budu oni ras'čineni, kako činaše kral'ь Davidь i ini sveti, govoru[1], da estь dostoino prositi. Govorimь ošće, da ti morešь prositi mašćenie[2] od' krivice, ka ti e učinena, imiv'ši uzrokь prav'di, a to da bude greš'nikь nakazanь, a to hoćešь zadovole učiniti[3] k pravdi, i ot toga ti morešь prositi mašćen'ê od gospodina boga i ne sagrišašь. Govorimь treto, da, ako ti[4] prosišь mašćen'ê za krivicu, ku si priêlь, govorimь[5], da ti nimašь prositi; ako bi prosilь, ti semrt'no sagrišašь. To estь k tretomu delu od mudrosti božastvene.

V sredu velu[6].

V oni d'ni reče Isaiê: gospodine, k'to verova sluhu našemu? Isaiê[7] na 40 terь 3 kapitule knigь svoihь[8].

Ove svete i posvećene besede esu rečene po Isaii proroku na 40 terь 3 kapitule, ke[9] reče v' kipi Isuhrstovi govoreć'[10]: ês[11] sam trpelь i prielь[12] rane na teli moemь[13] i za va-s-amь trpelь i prielь[12] vaše grihe vrhь sebe. Govorimь[5], da estь razluč'nostь od' zlobe do hudobe: zloba čini se proti gospodinu bogu, a to estь, kada ti p'suešь boga i nega svete. Govorimь, da grihь od' hudobe čini se proti iskrnemu, i kada ti činišь to[14], ti vazda sagrišašь semrt'no[15]. Govorimь, da gospodinь bogъ trpi muku i semrtь za naše grihe. I to estь k proročastvu[16].

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê ljudi sega svita esu osvaeni pred' božastvenu pravdu[17] od' ednoga velika[18] griha, ki prebiva na zemli, ki grih' se zove nemilosr'die, za ki grihь božastvena pravda hoće odlučiti kaš'tigu na nihь, ki čine tь grihь. I govori gospodinь bogъ, da plkь estь nemilostivь, tako nagalь učiniti grihь i zlo, i pobiêju se kako p'si meju soboju bez vsakoga milosrdiê i esu vele nemilostivi edanь proti drugomu. Govori gospodinь bogъ: ê vamь obećuju, da oću poslati vrhь vasь srdь moi velikь, da bi voleli nigdarь ne roeni biti, i oću vamь tako učiniti, kako učinihь sinu Edonovu, od' koga se č'te v knigahь ot prav'de. Govori, da ta Edonь imiše 7 sinovь, meju kimi biše edanь fotivь. I umrv'ši ta Edonь ta sinь baš'tar'do poide i sprosi gospodstvo i pregovori plkь proseći,

[1] govorim'. [2] mašćeniê. [3] učiniti zado ole. [4] nema: ti. [5] govoru. [6] veliku. [7] Isaiê prorok' govori na. [8] nema: knigь svoihь. [9] ke besede. [10] govoreći. [11] ê. [12] priêl'. [13] na telo moe i za vas' sam'. [14] to činiš'. [15] smrtno sagrišaš'. [16] pridča (?). [17] pravdu božastvenu. [18] Ovdje je u *b* istrgnut list.

Digitized by Google

da bi ga zvali i učinili svoga gospodina, govoreći: ê samь vašihь i vašega grada, i toliko umi govoriti, da ga učiniše svoga gospodina. I kako pride v gospod'stvo i zauê e, pride toliko nemilostivь, da učini umoriti vsihь svoihь bratь, nere ed'noga nai man'šega ne umori, koga unese doika vanь z gospod'stva. Vidiv'ši toliko nemilosrdie gospodinь bogь raz'srdi se na nega i počeka, da ta ditićь pride velikь, i kako bi velikь, zapovida mu i reče: poi i popelai to malo ljudi, ke imaš', poi k' tvomu gradu i učini, da bude ub'enь tvoi bratь i sa v'simi svoimi ljudi nožemь, i edanь velikь delь plka, i oću učiniti, da vsaki tvoi bude moć'nii nere 20 terь 5 onihь. I tako poide ta ditićь i ubi onoga svoga brata i velikь delь onihь ljudi onako, kako mu biše gospodinь bogь zapovidalь, a to gospodinь bogь dopusti na toga človika za veliko nemilosrdie, ko onь biše učinilь brat'i svoei i inimь ljudemь. Govoru, da govore naši duktori, da ni grihь, ki veće kaš'tiga gospodinь bogь, nere ta grihь od' nemilosrdiê. I za to govorimь tebi, grišniče, da se čuvašь toga griha od' nemilosrdiê, kako ne ćь biti nag'lo nakazanь od' gospodina boga. Govorimь ti bi mogal' pitati i reći: ča estь to nemilosrdie? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i sveti Avgustinь i di, da nemilosrdie estь ed'na trp'kostь srd'ca, ka oće vazda zlo nemilosrd'no. Govorimь, da nemilosrdie estь proti dobru umin'ju[1].

Prva estь priêznivostь, druga estь milostivostь, treta estь pravda. Govorimь, da pravda priêznivostь es'tь umiti dob'ro od'lučiti i dobro ur'dinati one riči, ke ti imašь činiti. Govorimь, ako si ti duhov'ni gospodinь ili teles'ni ili sudacь, ki imašь obarovati i činiti pravdu vsakomu i odlučevati druzimь, ako si otacь od' obiteli, govorimь, da imašь urdinati tu milostivo i dobrovol'no i ne tii biti kako edanь prasacь div'i meju obitel'ju i primi vazda sredu, ako e onь dostoênь ed'ne velike pokore, ne dai mu četveru, razmišlai tada vazda, kimь načinomь e učinilь grihь, ili koliko e bil' lênь ili priklonanь učiniti grihь. Govorimь, da imašь biti bolez'nivь i dobarь i milostivь proti griš'niku. Govorimь, da ne primešь prevele, zač' e zla ćudь v nemilosrdie; ti paki ne priimli premalo, zač' e mlač'no i zla ćudь. Govorimь, da imašь prieti sredu, začь v sredi udrži se kripostь od' dobra umin'ê. Govorimь, ako tvoi sluga dostoênь estь prieti ed'nu pokoru za 4 d'ni, dai mu ju za d'va. I tako govorimь od' gospodina, ki ima biti ljubez'nivь i milostivь, a ne nemilostivь proti negovimь podložnimь; i tolikoe, ako si sudacь, čini takoe, i tolikoe, ako si

[1] Ovdje je ńešto ispalo.

Digitized by Google

otacь od' obiteli, nauči i pokarai ljubeznivimь zakonomь tvoju obitelь, i ako tvoi sinь estь dostoênь tri šik'ce, ne dai mu ihь 10 i ne tii biti nemilostivь proti tvoei obiteli, kako čine mnozi, ki vap'ju vrhu nihь i p'suju nihь i govore nimь dovole zla, i vide[1] e kako edanь lavь, s kimь ni edanь[2] ne more živiti v' hiši[3], a činen'e negovo[4] potrib'no e da e čue placa, toliko kruto vap'e. I tolikoe govorimь od' zalihь ženь, ke su kako z'mie êdovite, da ni[5] mužь ni sini ni h'ći[6] ni junakь ni divica ni suseda ni nigdorь[7] ne more š' nu živiti s miromь; takove su mnoge[8]. Govorimь tebi, ne čini tako, začь ti esi z'vanь i zvana nemilostivь i nemilostiva proti svoei obiteli i proti iskrnemu tvomu[9]. Govorimь, da budešь ljubez'nivь i milostivь, ako oćь imiti milostь od' boga; ako ne budešь milostivь[10], gospodinь bogь oće tebi biti nemilostivь, kako si ti inimь[11] nemilostivь bilь. Drugo dobro umen'e estь milosrdie, ko ti imašь imiti proti tvomu iskrnemu[12]. Govorimь, da ti imašь imiti milosrdie proti tvomu iskrnemu pomog'ši[13] mu v negovihь potribahь, i da ti imašь imiti priliku od' našega gospodina Isuhrsta, da onь imi milosrdie proti narodu na gori: kada oni ne bihu jili[14] tri d'ni, onь nihь nasiti petimi hlibi i d'vima ribama. Govorimь pomog'ši ihь v nihь teškoći. Govorimь, da vidiv'ši ti tvoga iskrnega v teš'koći ti mu imašь pomoći, i ako toga ne učinišь, ti nisi milostivь i činišь grihь od nemilosrdiê i nepom'ne. Govorimь tada, da ne budi[15] nemilostivь tvomu iskrnemu, dapače budi milostivь, ako oćešь imiti milostь od' gospodina boga. Treto dobro umin'e estь pravda. Govorimь[16], da otijući činiti pravdu ti imašь povratiti vsakomu[17] ono, ča estь negovo. Govorimь, da, ako si ti gospodinь ili obaritelь ili otacь od obiteli, ti imašь pokarati tvoihь slugь s pravdu, ka pravda ima dvoe razdelen'e. Prvi delь estь, diliti se ot' zla, drugi estь činiti dobro. Govorimь, ako[18] tvoi sluga e dostoênь osuen'ê[19] 5 sudini, ne osudi ga 10, i tako govorimь od' inihь riči. I ako tvoi sini i h'ćere[20] dostoini sutь 5 šikce, ne dai imь ihь 10, ako inako činišь[21], ti[22] činišь proti prav'di i[23] nisi milosrdь. Govorimь tebi, grišniče, ki imašь nastoêti inimь i karati nihь, nastoi ihь i karai nihь[24] s milosrdiemь i s ljub'vu[25] i s prav'du, i ne budi nemilostivь, ako oćь imiti milost' ot gospodina

[1] gledaju ih'. [2] ne more ni edan'. [3] hiži. [4] nega. [5] ‚ni' iz *b*. [6] hćere. [7] nigdore. [8] mnoge žene. [9] tvoemu iskrnemu. [10] nemilostiv'. [11] nim' bil' nemilostiv'. [12] nema od ovoga: iskrnemu do drugoga: iskrnemu. [13] i pomoći mu. [14] êli. [15] da nimaš' biti. [16] govoru. [17] nema: vsakomu. [18] ako e. [19] iz *b*: osuen'ê. [20] ili hćeri. [21] učiniš'. [22] nema: ti. [23] i esi nemilostiv'. [24] ih'. [25] lubavju.

Digitized by Google

boga. Govorimь, da gospodinь bogъ estь učinilь zadovole timь trimь ričamь v negovi svetoi muci. Prva bi[1] ljubavь, a to bi, kada ga postaviše na križь, on' se obrati ka ot'cu i reče: ot'če, od'pusti ovimь[2], ki me stave na križь, začь ne z'naju[3], ča čine. Govorim', da to bi isplnena lubav' i dobrota i ošće drugočь bi isplneno umenie od' milosrdiê, a to bi, kada raz'boinikь reče: o[5] gospodine, spomeni se od mene nevolnoga grišnika v carstvê tvoemь. A Isuhrstь hoti pomoći negovi nevoli i reče: v istinu govoru[6], da danasь budeši[7] sa mnoju v rai. Govorimь treto, da Isukrstь estь isplnilь umenie prav'de, a to bi kada dobrovol'no[8] se postavi na križь i na semrtь hotijući zadovolno učiniti za naše grihe[9]. I po tomь ti morešь razmisliti[10], koliko[8] milosrdie namь e pokazalь našь gospodinь Isuhrstь za naše grihi[12], da e onь postavilь svoe presveto telo na semr'tь. Govoru i svršuju ovь prvi delь, da imašь nasledovati gospodina našego[13] Isuhrsta s ljub'vu[14] i s milosrdiemь i s pravdu i ne tii biti nemilostivь sprotu[15] tvoimь podložnimь[16]; ako tako učinišь, gospodinь bogь[17] se oće smilovati nad' tobomь na vomь sviti i na nomь. I to e koliko k prvomu delu od' pravde[18] božastvene.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milostь od' boga[19], ku milostь ako ju[20] hoćešь imati[21], učini tako, kako učini[22] Isaiê prorokь v' kipi Isukrstovi, ki govori: ê samь povedenь na semr'tь kako ênasь[23], ki se vede na zakolenie[24] i ništare[25] ne govori ni se tuži ni kriči[26]; tako e učinilь sinь boži. Govorimь ošće, da našь gospodinь Isuhrstь proliê svoju kr'vь vzveličenu 7 kratь za našu ljubavь, a to bi proti 7 semrt'nihь grihovь[27]. Nai prvo bi, kada bi obrizanь, a to bi proti ljubodijstvu. Drugo, kada proliê svoju krvь, bi[28] vrti. Treto bi v hiši[29] u Kaiêpe. Četvrto bi v hiši[29] Pilatovi, kada ga okruniše[30]. Peto[31], kada pri stlpi[32] biše. Šesto, kada[33] biše prib'eni[34] na križi nega svete ruke[35] i noge. Sed'mo bi, kada bi ranenь sulicu v nega presveta rebra. Govorimь tada tebi, griš'niče, da vidišь[36], koliko kratь estь[37] našь gospodinь Isuhrstь proliêlь svoju zveličenu krvь[38] za

[1] e. [2] vsim'. [3] vide. [4] Od ovdje iz *b* do: I ošće. [5] nema: o. [6] govoru tebi. [7] budeš'. [8] ‚dobrovolno' ima *b* iza: postavi. [9] grihi. [10] razumiti. [11] koliko e. [12] grihe. [13] našega. [14] lubavju. [15] suprotiv'. [16] podložnikom'. [17] bog' ta. [18] pravdi. [19] gospodin' boga. [20] nema: ju. [21] ‚imati' iz *b*. [22] ‚učini' iz *b* za: uči. [23] agnac'. [24] nema *b*: ki se vede na zakolenie. [25] iza: ništare ima *a* suvišno: nisь govorilь, ki. [26] vap'e. [27] smrtnim' grihom'. [28] to bi na vrti. [29] hiži. [30] okruniše ga. [31] peto bi. [32] stupi. [33] nema: kada biše. [34] prib'en'e (opako). [35] sveti ruci i nozi. [36] nema: da vidiš'. [37] ‚e' ima *b* ispred: poliêlь. [38] vazveličenu.

*

Digitized by Google

našu ljubavь, i imašь razmisliti, i ako budešь razmišlalь, blago tebi, zač' te e izbavilь iz rukь d'êvlihь, i oćešь biti dostoênь pomilovan'ê na vomь svitu[1] i na nomь. I to estь koliko k drugomu delu[2].

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti. Za to zamiri ov'di tri sum'ne[3]. Prva sum'na, ka bi se mogla pitati k našemu nauku, estь ovo: ako plaća muke Isuhrstove[4] estь bez[5] kon'ca, ili e konacь imela[6]? Na to ti od'govara božastvena mudrostь govoreći, da morešь razmisliti tu plaću[7] po d'va načina. Prvi načinь, ki morešь razmisliti, estь koliko ka uzroku. Govoru, da[8] mi razumišь: ako razmiš'lašь plaću gospodina našego[9] Isuhrsta koliko k uzroku, kako bi pokora, ku učini gospodinь[10] Isuhrstь, i negova dela[11], i negova muka, ku trpi za nas? Govorimь[12], da to bi plaća skon'čana, začь ta[13] dela ne trpiše vazda, i za to biše skon'čana; da ako bi e ti raz'mišlal' koliko od' uzroka, a to estь za ki uzrokь onь trpi toliko straš'nu muku[14] i ina dela i trudь, govorimь[12], da[15] za tь konacь bi plaća brez' kon'ca, i za to ot' potribi biše, da bi bilь edanь, ki bi kon'ca[16] ne imelь, platiti ta dlgь našega ot'ca Adama. Govorimь sada[17] i svršuju ovu sum'nju, da plaća gospodina našego Isuhrsta bi prez' kon'ca, i to bi koliko od' uzroka[18]. Druga sum'na, ka bi se mogla pitati, estь ovo, ki bi veći grihь, ali[19] onь, ki učini Adamь, ili[20] ki učiniše Židove, ki Isuhrsta ubiše, ili onь Ijudinь, ki proda Isuhrsta nekrivoga[21]? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da ot' potribe estь tebi razmiš'lati te grihe po tri načine. Prvo estь koliko k[22] općini, a to bi grihь Adamovь, ki skvrni[23] vsako stvoren'e sagrišiv'ši onь[24], i to bi grihь od' superbie. Drugi grihь estь koliko k[22] općini, a ta grihь bi onь židovski, ki[25] učiniše, kada umoriše Isuhrsta, i to bi grihь od' nerazuma, da oni ne poz'naše, da e onь sinь boži; ako bi ga bili poz'nali, ne bi ga bili za ni edanь uzrokь umorili, i to bi po svetlosti nuturaloi, da ga oni ne poz'naše. Treti načinь e griha koliko k dostoinosti, a to bi grihь Ijudinь, ki bi učinenь po navlašć'noi šegi. Govorimь, da onь znaêše[26], da e[27] predalь pravadnu[28] krvь. Za to govorimь hotejući svršiti, da grihь Ijudinь bi[29] nai veći, začь Isuhrstь bi[30] i estь vridanь veće[31] nere vse stvoren'e sega svita. Računь estь, da koliko grihь estь učinenь proti

[1] sviti. [2] *b* dodaje: od mudrosti (opako) božie. [3] *b* ima ovdje: k našemu nauku. [4] Isukrstove muke. [5] bes. [6] imela konac'. [7] muku. [8] a to da. [9] našega. [10] gospodin' naš'. [11] nema: negova dela. [12] govoru. [13] nema: ta. [14] toliku muku i straš'nu. [15] tada da ta konac'. [16] konac'. [17] tada. [18] ka uzroku. [19] ili. [20] Od ovdje nema *b* do: ili onь Ijudinь. [21] nekriva. [22] ka. [23] oskvrni. [24] kada on' sagriši. [25] ki oni. [26] ne znaše. [27] bi. [28] pravdenu. [29] e. [30] biše. [31] veće vridan'.

Digitized by Google

človiku dostoinu, toliko e veći grihъ i za to Ijudinъ bi nai[1] veći grihъ. Treta sumna, ka bi se mogla pitati, estь ovo: ki estь veće nemilostivь, stari ali[2] mladi? Na to od'govara božastvena mudrostь i di, da mladi estь veće nemilostivь. Računъ estь, da ni kušalь toliko[3] svita koliko stari i za to, začь estь veće stari[4] kušalь nevole nere mladi, onь verue brže teškoći iskrnega[5] s pomilovan'emь. Govorimь[6] da mladi ni kušalь teškoće toliko[7], koliko stari, i za to e veće nemilostivь. I to e treti delь od mudrosti božie.

V četvrtakь veliki.

Vshaêjućim'[8] se vamь v kupь ere[9] nistь vamь gospodne vičere êsti. Pavalь apostolь k[10] Koren'tiomь.

Ove svete i posvećene besede rečene esu[11] po svetomь Pavli apostoli, pisane k[12] onimь[13] s Korentie na kapituli 11 govoreći[14]: brat'ê i sini moi v' Hristê, ê vasь prosimь vele ljub'veno, da budete vele snaž'ni i trez'vi v pići, pravi i čisti od' zalihь ćudi i grihovь. Kada se vi pričestuete[15], raspitaite vi dobro vašu kun'šen'ciju, ako e prava i čis'ta, da ne bude imala[16] ni ed'no ugrizenie od' griha[17]. A to govoraše sveti Pavalь, začь oni[18] imihu ed'nu čud'nu misalь. Govorahu oni, da Isuhrstь biše pričestilь svoe apostole po vičeri, i tako činahu oni i v'nogo[19] kratь bihu p'êni i tako pričešćevahu se[20] s malimь strahomь i s malimь divicionomь. I[21] za to apostolь kara nihь i nasь i uči govoreći: brat'ê[22] i sini moi, prosimь[23], da budete trez'vi i čisti[24] od' êden'ê[25].

Od' ovoga sveta i posvećena govoren'ê plkь sega svita estь osvaenь pred' prav'du božastvenu od' ed'noga velika griha, ki grih' se zove nepočten'e[26] i malь divicionь k'[27] sakramentomь svete matere crikve, i za[28] tь grihь božastvena prav'da oće dati veliku kaš'tigu onimь,

---

[1] iz *b*: nai. [2] ili. [3] toliko kušal'. [4] stari veće. [5] iskrnemu teškoći negovi. [6] govoru. [7] toliko teškoće. [8] shodećim'. [9] eriê (opako). [10] ka Koren'tiom' govori na 11 kapituli. [11] esu rečene. [12] ka. [13] *a* ima ńekakvu kvaku iza: onim', a nastavļa: s Koren'tie kapituli, *b* ima: ka onim' s korentie kapituli. [14] To je 1 cor. 11, 20. [15] pričešćuete telu Isuhrstovu i razsudite vi dobro vašu kunšen'ciju. [16] imela. [17] grihov'. [18] nema: oni. [19] mnogo. [20] se pričešćevahu. [21] Od ovdje *b* nema do: govoreći. [22] brat'ê moê. [23] prosim' vas'. [24] vele čisti i trizvi. [25] i pitiê i od' grihov', kada se pričišćuete. [26] nepočtovan'e. [27] od' sakaramen'tov'. [28] za to pravda božastvena oće dati kaštigu veliku.

Digitized by Google

ki[1] budu činili ta grih'. I za to govori gospodinъ bogъ: oću učiniti nim'[2], kako učinihъ plku židovskomu za malь divicionь i za malo počtovan'e, ko oni činahu proti moimь žrtvamь, čineći oni[3] idole i slaveći i ne imijući diviciona, ni[4] počtujući moju žrtvu[5]. Govori gospodinь[6]: oću učiniti tomu plku, kako učinihь onomu[7], ki učiniše tel'ca i slaviše ga, a mene slaviše malo, oću nimь poslati nakazan'e veliko srdomь[8] moimь, i tako oću učiniti plku krst'ênskomu za malь divicionь i počten'e, ko oni učiniše proti svetimь žrtvamь moimь i proti momu presvetomu sinu[9] Isuhrstu. Govorimь, ti bi mogalь reći: od'kudь[10] ishaê ta neposluhь i[11] malь divicionь? Na to ti od'govara sveti Avgustinь i di, da nai priê estь tebi tribi[12] znati mudrostь i znan'e i umen'e. Govorimь, da mudrostь estь poz'nati riči, ke su vani sebê[13], kako e z'nati zvezde i planite i ine riči, ke su naturale, kako esu štrologi, likari, sud'ci, ki hode po računi i po putu[14] ot' nature, govorimь, da vse te riči esu z'vane mudrostь, ka mudrostь[15] estь prez' soli[16]. Govorimь, da mudrostь sega svita estь manenostь proti mudrosti, ka te čini poznati gospodina[17] boga i tvoju[18] koris'tь. Govorimь, da z'nan'e te[19] čini poznati tvoju koris'tь, a to estь, ot' česa si roenь i v komь mesti si bilь, dokle te e tvoê mati rodila. Govorimь ošće, da činišь[20] poz'nati tvoe grihi[21], ispitati tvoju kon'šen'ciju[22], i poz'nati gospodina boga tvoga[23] za svoga stvoritela, ki te e stvorilь na svoju priliku i čini[24] te poz'nati za tvoga gospodina i za tvoga spasitela i obaritela. Govorimь[25], ako budešь imelь v sebi to poznan'e riči[26], ke su rečene zgora, ti se ne ćь[27] nigdare vzdvig'nuti[28] v ohol's'tvo. Govoru[29], da od' te[30] mudrosti sega svita prihaê se[31] v ohol'stvo segasvić'no, ko ti čini zlo, namražue[32] ti sakramen'ti[33] svete matere crik've, i v'padašь, da ne budešь imiti divicione nied'ne[34] ni poklonen'ê i nied'no obslužen'e[35] ne činišь i ne ćeš' se pričestiti edanь tratь črezь leto, kako zapovida sveta mati[36] crikavь[37], i pogrjuešь nee[38] zapovedi i špotaš' se nimi, i ako se pričešćuešь[39], to činišь na veliki četvrtakъ. Govorimь, da[40] dobro činišь, govorimь[41], ako se ne pričestišь na vazamь, da ne činišь za-

[1] iz *b*: ‚ki budu činili ta grih'. [2] iz *b*: nim'. [3] nema: oni. [4] i ne. [5] crikav'. [6] gospodin' bog'. [7] onim'. [8] sa srdom'. [9] sinu presvetomu. [10] kuda. [11] ili. [12] nema: tribi, nego samo: poznati. [13] i sebe. [14] puti. [15] nema: mudrostь. [16] pre-s-oli. [17] nema: gospodina. [18] nema: tvoju. [19] tebe. [20] ćeši. [21] grihe. [22] kušen'ciju. [23] tvoga. [24] učini ti. [25] govoru. [26] tih' riči. [27] ne ćeš' (ćeć'). [28] vazdvignuti v oholost'. [29] govorim'. [30] ote. [31] ‚se' iz *b*, gdje ima: se v oholost' svitnu. [32] umražue. [33] sakaramen'ti. [34] diviciona niednoga. [35] ni ednoga obslužen'ê. [36] nema: mati. [37] crkva. [38] ne. [39] pričestiš' (-tit' za-tiš'). [40] nema: da. [41] nema: govorimь, nego: da.

Digitized by Google

dovole svete matere crik've[1], zač ona[2] ti zapovida, da se pričestišь[3] na vazamь. Računь estь, da[4] onь danь estь divotii od' inihь d'ni, i za to[5] zač' va tь danь skrsnu[6] Isuhrstь od' semr'ti na[7] život', i tako va tь danь mi imamo prieti[8] nega presveto telo po milosti, ku namь oće darovati na vomь svitu[9] a slavu na nomь. Govorimь, da ta presveti sakramen'tь[10] tela Hristova bi priminenь v hlebь po priliki Mel'hisedeka i Abrama[11], ki Mel'hisedekь bi erêi. Ošće ta sakramen'tь[10] more se priminiti k' man'ni, ki biše v' škrini zakona. I ošće v' ên'ci pečeni, ki[13] iz'ji[14] Isuhrstь sa učeniki[15] veli četvrtakь. I zamiri, da imamo[16] tri piće jisti. Prva estь telesna, a to estь hlibь, ki se ji vsaki danь, ki hlebь nauči nasь prositi gospodinь našь Isuhrstь v[17] očenaši govoreći[18]: hlebь našь vsedan'ni[19] dai nam' i[20] danasь. Zamiri, da govori: hlebь našь, a to se ima razumiti, da imaši[21] jisti[22] hlebь tvoe fatige i tvoga truda pravago[23]. Govori ošće Davidь v psalme: blaženь esi[24], ki êsi hlebь truda ruku tvoeju. Blažena i blažena oće biti tvoê obitelь[25]. Govorimь tada tebi, tate, raz'boiniče, ožur'niče[26], krivi sud'če i tržče[27], ki živešь trudomь i krviju ubozihь ljudi sirotь i vdovicь i ine vrsti ljudi. O[28] meštre, ki hinišь v' kupovan'i i v prodavan'i[29] tvoga iskrnega. I tako govorimь od' vsakoga inoga človika, ki hini svoga iskrnega prikь računa. Govorimь, da ne jišь hlebь[30], kada činišь to prokletstvo, da jišь ti hlebь žalost'ni[31], a to estь hlebь ubogoga, ki ti oće zlo tek'nuti telu i duši t'voei[32]. Drugi hlebь, ki mi imamo jisti, estь hlebь duhovni. Ot toga hleba govori Isuhrstь po svetomь Matii, kada onь od'govori d'êvlu[33]: človikь ne žive samo o ed'nom hlebi, na o vsakoi riči, ka ishodi iz ust' božihь[34]. Zamiri, da človikь estь ukriplenь[35] d'vima naturama, a to estь dušu i telomь. Telo žive hlebomь[36] i inimi ričami, ke su ugod'ne telu, a duša žive besedu, ka ishodi iz' ustь božihь. Treta pića estь posvećena, a to estь presveto telo Isuhrstovo, ko ti[37] okrepljue dušu i telo i obarue te od' mnogihь zlihь ćudi i

[1] samo: svetoi crikvi. [2] nema: ona. [3] imaš' pričestiti. [4] da e on' dan' veće devotii. [5] *b* nema: za to, a *a* nema: zač'. [6] vaskrse gospodin' naš'. [7] v. [8] priêti. [9] sviti i na nom' slavu. [10] sakrament' tala Isuhrstova. [11] Abraama. [12] sakaramen't'. [13] koga. [14] iz'i. [15] sa učeniki svoimi na veliki četvrtak'. [16] ima. [17] va. [18] govoreći ot'če naš'. [19] vsegdan'ni. [20] ga. [21] imaš'. [22] esti. [23] pravoga. [24] est' ti ki eši. [25] tvoê obitil' oće biti. [26] nema: ožurniče. [27] tršče. [28] o ožurniče i meštre. [29] v kupovan'e i v prodan'e. [30] hliba. [31] žalostni, kada ti jiš' hlib', ki te oće, a nema: a to estь hlebь ubogoga. [32] duši i telu tvomu. [33] d'êvlu rekući. [34] iza ove riječi ima *a* što malo niže opetuje: Treta pića itd. Kolunić je prepisujući zalutao, opazio griješku, ali zaboravio precrtati. [35] ukripleńe. [36] kruhom' i inimi ričmi (a pred kruhom ima: grihom'). [37] tebi.

Digitized by Google

grihovь priêm'ši e s pravimь divicionomь i plačući se v'sihь[1] svoihь[2] grihovь, ke si učinilь, semrtnihь i prihod'nihь i poseženihь i učinenihь čud'nihь s misal'ju[3] čuvati se po[4] vsêi tvoei moći i s misal'ju zadovole učiniti onoi pokori, ka ti e dana po tvoemь ispoved'nici, ali[5] ako imašь blaga ljuckoga, vrati e, ako morešь; ako li ga[6] ne vratišь, oće ti zlo teknuti. Ako bi bilo, da e[7] nimašь čimь vratiti, imei[8] misalь tvrdu, da e ućešь vratiti, ako pride vrime, da budešь imelь čimь vratiti, i ako nimašь te misli stanovite, oće ti zlo teknuti. I imijući te tri riči: žalujući grihovь, ke si učinilь, i imijući[9] tvrdu misalь vratiti, i imijući misalь veće ne učiniti[10], i zadovole učiniti, poi slobod'no i z divicionomь prečesti[11] se v danь vskrešen'ê gospodina našego Isuhrsta, začь va[12] nь danь svetago skrseniê Isuhrsta bi učineno vse stvoren'e, i bi roenь va tь danь i skrse[13] od' mrtvihь i duha svetago posla; za to onь danь estь divotii[14], i veću slavu čini sveta mati crikavь[15] i veći[16] oficii, i prihaêšь uživati veće[17] onoga dobra, budući pričešćenь onь danь. A to est' k prvomu delu, ki[18] nasь uči, da bismo mi s većimь[19] divicionomь počtovali sveti[20] sekramen'ti Isuhrstovi[21] i nega presveto telo.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči naiti milostь od' boga[22]. Govoru, da esu mnozi, ki govore: ja se ne ću pričestiti, začь ne mogu imiti diviciona ni ed'noga. Na[23] to odgovaram' ti, da se imašь silovati, da budešь imelь divicionь, i ako si žalostanь tvoihь grihovь, zadovole t' e[24], kada se ućь[25] pričestiti s pravu tvoju misal'ju, ne učiniti ga veće (i) vsu tvoju moć'ju i misal'ju zadovole učiniti[26], kako e rečeno zgora. Govorimь[27], da ne otijući se ti pričestiti ti činišь čet'vero zlo[28]. Prvo estь, da pogr'juešь boga; drugo estь, da ti[29] ne ob'služuešь nega svete zapovedi i činišь proti nemu[30]. Treto estь, da razbiêšь zapovedь svete matere crik've i ostaešь v semrtnomь grihu, ako bi se premь ispovidalь a ne otil' se pričestiti. Četvrto zlo, ko ti činišь, e, da se stavišь v ruke d'êvle. Govorimь[27] prvo, da pogr'juešь boga, a to estь, da Isuhrstь reče na vičeri: primite i êdite, ovo estь telo moe, ko vamь ostavlamь i vsimь ver'nimь krst'ê-

---

[1] ti. [2] svoih' semrtnih' grihov' i prihodnih' i poseženih'. [3] s mi(s)l'ju. [4] nai prvo po vsu tvoju moć'. [5] ili. [6] e. [7] ga. [8] od ovdje nema do: ako. [9] nema do drugoga: imijući. [10] učiniti ga. [11] pričestiti v dan'. [12] v dan' on' vskrišeniê gospodina Isuhrsta. [13] vskrse. [14] divotnie. [15] crikva. [16] nema: veći. [17] nema: veće. [18] v kom'. [19] vek'šiim'. [20] svete sakaramen'ti. [21] Isuhrstove. [22] gospodina boga. [23] ‚na' iz *b* za: za u *a*. [24] ti e. [25] oćeš'. [26] nema: vsu tvoju moć'ju i misal'ju zadovole učiniti. [27] govoru. [28] veliko zlo. [29] nema: ti. [30] nema: i činiš' proti nemu.

Digitized by Google

nomь v spominanie muki moee. I po ta načinь ti pogr'juešь gospodina našego[1] Isuhrsta ne priemljući nega presvetoga tela[2]. Govorimь, da[3] ti pogr'juešь gospodina boga v negovoi[4] svetoi zapovedi, kadi onь reče svoimь učenikomь v kipi svega stvoren'ê i vsihь vêr'nihь krst'ênь: primite i êdite, ovo estь telo moe, i ki ne bude jilь[6] moga tela, ta umretь[6] v[7] veki, a ki bude jilь[5] telo moe, ta živь[8] bude v veki. Govorimь, treto činišь[9] proti zapovedi svete matere crik've, ka ti zapovida pod' penu prokleťstva, da se imašь pričestiti nai mane ed'nučь[10] v leti, a to estь na samь vzamь, kako estь rečeno zgora[11], a to estь v prvomь delu[12] z divicionomь, i ako ne činišь to[13], ti se stavišь v ruke d'êvle, i onь ima veliku moćь vrhь tebê. Govorimь[14] ošće tebi, griš'niče, koliko zlo činišь i v' kolike[15] perikuli stavišь ne hoteći se pričestiti nai mane edanь tratь ob[16] leto, kako zapovida sveta mati crikavь[17]. Govorimь[14], da onь, ki se ispovi i pričesti s divicionomь, nima poginuti v[18] veki. To[19] estь rečeno v drugomь delu, ki nasь uči naiti milostь božastvenu.

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti, govoru, da zamirišь ov'di peteru sum'nju k našemu nauku. Prva sumna, ka bi se mog'la pitati[20], estь ovo: da ako sustan'ciê hleba, ki se posvećue[21], e li telo Hrstovo[22], i ako se preminue v istinu[23] v telo sina božiê? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da e. Računь estь, da imašь z'nati[24], da ni nai mana moćь gospodina boga, ku e dalь naturi. Ti vidišь naturu premenujuć'[25] se od' ed'noga stan'ê na drugo, kako estь slastь zem'le, ka se prominue vino[26] i va ine riči, kako ti vidišь v'saki danь v[27] p'šenicu v[27] žito i v[27] sadь razluč'ni edanь od' drugoga. Ošće ti vidišь hlebь[28], ki jišь, da se prominue v' telo i v' krvь[29]: I tako ta hlebь posvećeni prominue se v[30] istinu v telo Isuhrstovo, a ne prominue se Isuhrstь v ta hlebь i vino, i mi, kada ga jimo, mi se prominuemo v' nega po milosti. Primi priliku: vidišь, da hlebь, ki mi jimo, priminue se v' naše meso, a ne prominue[31] se naše meso v hlebь. Govorimь, da sustan'ciê hleba priminue[32] se v istinu v telo sina božiê. Druga sum'na, ka bi se mogla pitati k našemu nauku, estь ovo: po ki načinь more[33] to toliko sveto telo stat

[1] našega. [2] tele. [3] ošće da. [4] nega. [5] êl' tala moga. [6] umre. [7] va viki. [8] živet' va viki. [9] da činiš'. [10] edno krat'. [11] zgora rečeno. [12] deli. [13] nema: to. [14] govoru. [15] koliki. [16] na. [17] crikva. [18] va. [19] i to e koliko k drugomu delu od' milosti božie. [20] k našemu nauku. [21] ki posvećue se. [22] Isuhrstovo. [23] va istin'no telo. [24] nema: da imašь znati. [25] priminujući se. [26] va vino. [27] nema: v. [28] da hlib'. [29] krv' našu. [30] va istin'no telo. [31] preminue. [32] prominue se va istin'no telo. [33] more stati.

Digitized by Google

v toliki mali oš'tii? Na to ti od'govara božastvena mudrost' i di, da imašь nai priê[1] zamiriti mnoge riči i oćešь imiti ono, ča pitašь[2]. Nai priê razmišlai dušu našu, ka estь veća od tela ter e v' teli i va vsihь udehь[3]. Primi priliku od' zrcala, da v' mali deli[4] ti oćešь viditi v'nutri tvoi obrazь[5]; razbi e na kusi, ti oćešь viditi va v'sakomь kusi tvoi obrazь. Ošće razmisli, da zinica oka, ka estь toliko mala, razgleda edanь turanь, ki e toliko velikь. Govorimь tada, da kada te dobrote esu v tihь ričahь, koliko veće sutь[6] v' moći[7] božiei. Za to telo Isuhrstovo more biti i stati va onoi oštii onako kako estь vola negova. Treta sum'na e, ka bi se mogla pitati k našemu nauku[8], estь ovo: ako telo Hrstovo pride tudie svršiv'ši besede[9] va nu oš'tiju, ili prie? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da od toga se nimašь čuvati, začь gospodinь bogь estь va vsakomь mês'ti, i ti vidišь ovo[10], da i misalь tvoê v' ed'nomь mag'nen'i[11] oka g're od' stačuna do hiše[12] tvoe i od' ed'noga grada do drugoga. Pomisli ošće na moćь viden'ê oka tvoga, da gre v' ed'nomь mag'nen'i do[13] zvezdь nebeskihь, i tako misalь tvoê tudie da[14] poide onamo, kamo ti oćešь. Govorimь tako, da Isuhrstь pride[15] v' ednomь mag'noven'i va nu oš'tiju i va vse ine. Zamiri[16], da sveti Ambrozь bi videnь v' ednomь mag'nen'i v Milani i v Raveni, kada sveti Severii[17] um'ri. Govorimь tada, da v'nozi duktori sveti[18] esu rekli, da svršeni bivši[19] besede od' redovnika tudie da se obrati ona oš'tiê v telo Isuhrstovo istin'no. Četvrta sum'na, ka bi se mogla pitati k' našemu nauku, estь ovo, da ako Isuhrstь estь samь va noi[20] oš'tii koliko telomь, ali e onь sa vsimь božastvomь? Računь estь tomu, zač' te to[21] pitamь, začь vidimь, da sveta mati crikavь poč'tue blagdanь svetago tela Isuhrstova od' sebê, a[22] svetago duha od' sebê, a svete troice od' sebê. Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da v oš'tii posvećenimь načinomь estь vse božastvo sa vsimь kneš'st'vomь[23]. Govorimь, da v[24] oš'tii posvećenoi estь telo i krvь Isuhrsta i božastvo estь tovarištveno[25] na vkupь i za to ti[26] govorimь, da, kada ti vidišь onu oš'tiju presvetu, ti noi se imašь klanati i slaviti ju, a ne moliti[27] onь tratь za ni ednu dušu ni za nikogare[28] dokli se dviže, i tolikoi kaležь, v kom' e krvь Hrstova, i kada e d'vig'nutь[29] i postavlenь

[1] nema: nai priê. [2] od ovdje nema do: od tela. [3] udih'. [4] ‚deli' iz *b*. [5] obraz' ьutri. [6] esu. [7] v milosti. [8] nema: k našemu nauku. [9] besedu. [10] to. [11] magnoven'i. [12] hiže. [13] nutar' do. [14] nema do. [15] ‚pride' iz *b*. [16] govorim' i zamiri, da sveti Ambroz' v ednom magnoven'i oka bê viden'. [17] Selverii. [18] nema: sveti. [19] ‚biv'ši' iz *b*. [20] onoi. [21] tomu. [22] od ovdje nema do: na to ti. [23] knežastvom'. [24] va. [25] tovarišstveno. [26] nema: ti. [27] moliti se. [28] nikogar'. [29] dvignuto i doli postavleno.

Digitized by Google

doli, ti morešь moliti za koga hoćь. Govorimь i svršuju ovu sum'nju, ka e va tomь sakramen'ti[1], da e telo i krvь sa vsimь božastvomь stovarišteno. Peta sum'na, ka bi se mogla pitati, estь ovo: e li se Isuhrstь pričestilь na veli[2] četvrtakь onako kako učini negove učeniki[3]? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da e. Da ti bi mogalь reći: ka potriba biše, da bi se pričestilь Isuhrstь, začь pričešćenie estь od'lučeno za kaênie i za ot'pušćenie grihovь semrtnihь, a Isuhrstь ne imiše korene[4] od' ni ednoga griha, tada ne biše ot' potribe nemu pričestiti se[5]? Na to ti od'govaramь, da ti istinu govorišь, da onь ne učini ni ed'noga griha, a da mi razumišь, da obrezan'e bi od'lučeno po gospodini bozi za pokaên'e[6] grihov' začetih', a Isuhrst' nigdare ne učini griha začetoga, da niš'tare mane on' li bi obrezan', zač' se hote. Govoru i svršuju ov' treti del', da Isuhrst' hotê se pričestiti za naš' nauk', i ča e koli učinil' na sem' sviti, on' učinil' v naš' nauk'. Za to, griš'niče, imaš' se silovati isplniti zapovidi božie i svete matere crikve. I to e koliko k tretomu delu.

Na veli petak'.

Obidu me p'si mnozi i saêm' zlobiv' obsêde me. David' na 20 psl.[7]

Ove svete i posvećene besede esu rečene po nom' velikom' proroki Davidi na 20 psalam' negovih' knig' govoreći v kipi Isuhrstovi. Ovi nečisti i zali Židove esu uokolu mene stali kako p'si i esu činili s'vet' nečistivi protivu mani i paki esu prigvozdili ruci i nozi moi staveći me na križ' i toliko su me pritegnuli, da vse moe kosti mogli bi pročtati, i paki oni razgledaše me i pomisliše o m'ni i moe sviti razdeliše meju sobu mećući žrib'. Zamiri, da ta muka gospodina našega Isuhrsta bi priminena ~~vana~~ (?) veliko viden'e Daniela proroka na 4 kapituli. Govori, da vidi ed'no drivo, ko biše vsaeno po sridi zem'le i pod' timi kitami prebivahu vsi zviri zemal'ski i ptice nebes'ke. Govorim', da to drivo znamenovaše križ' gospodina našega Isuhrsta i znamenue ono rečenie Pav'la apostola, da lubav', ku nosi Isuhrst', bê široka i dlga i visoka i gluboka. Zamiri, da, ča reče Paval', sklada se z Danielom', da naš' gospodin' Isuhrst' pokaza nam' v negovi presvetoi muci veliku i široku i visoku i gluboku lubav', ku on' imê k svoimu stvoren'ju. Govorim', da ljubav', ku on'

[1] sakaramenti. [2] veliki. [3] učeniki negovi. [4] korenê. [5] se pričestiti. [6] Ovdje su iz *a* istrgnuta dva lista: istrgnuto je iz *b*. [7] To je psl. 21, 17.

Digitized by Google

imê k nam', bê gluboka po umilen'stvu. Kako to isto govoru, on' v svoem' evanjelii govori: naučite se od' mene, ere krotak' esam' i smiren' srcem', i tako budite i vi i oćete naiti odpočivan'e dušam' vašim'. Ošće ta ljubav' toliko bê umilena, kada umi noge učenikom' svoim', ča bi znamenanie velika umilenstva. Govorim' ošće, da ta lubav' Isuhrsta bi visoka. Kako e isto, govori on' sam' v evanjelii. Veću lubav' ne more imiti človik', nere postaviti se na smrt' za spasenie tvoga iskrnega, i to učini gospodin' naš' Isuhrst', da se on' postavi na smrt' za s'pasenie naše. Govorim' treto, da ta ljubav' bi široka po milosrdiju. Kako e to isto, govori Isuhrst' v evanjeli: milosr'diju oću, da ne žrtvi. Govoru ošće, da ta lubav' bi dlga zavolju strplen'ê i dokonan'ê. Kako e to isto, govori Isuhrst' v evanjeli: ki bude imel' strplen'e i dokonan'e do kon'ca, spasen' budet'; i za to govori, da mi grišnici imamo boga lubit', zač' e on' nas' lubil'. Govorim' ošće, da gospodin' naš' Isuhrst' v svoi svetoi muci otvoril' e nam' 5 studenac', ki nas' umivaju i očišćuju od naših' grihov' i dae nam' vode svoe milosti zadovolno, i ti studen'ci esu nega presvete rane, od kih' izide toliko moćnim' zakonom' nega presveta krv' vazveličena, da mu e ne osta ni kapla. A to bi zavolju velike lub've negove, ku nam' hotiše. Govorim', da, budući učinil' večeru gospodin' naš' Isuhrst' učenikom' svoim' i umi nozi ih' i pričesti ih'; a neverni Ijuda ide ka arhierêom', i da im' znamenie rekući: moi meštar' e šal' va vrt' i vi pošlite sa m'nu vaše sluge i koga ê celuju, êmite ga i popelaite ga otainim' zakonom'. I tako učini i prie 30 piniz' od' erii prodavi našega gospodina Isuhrsta, i to bi prilika od Osipa, kada ga prodaše brat'ê negova onim' Iz'mailitom', i oni ga popelaše v' Ejupat'. Da budući êt' gospodin' naš' Isuhrst' od onih' nečistih' Židov', oni ga popelaše v grad', i kada biše blizu ed'nomu potoč'cu, poteg'nuše za n' konop', ki mu biše postavili na grlo, tako moć'no, da se on' pade va n' potok' i napi se edno malo one vode, i popelaše ga v grad'. Govorim', tada se ispl'ni rečenoe proroka Davida, ki reče: is potoka na puti p'et'. I za to iz'nese glavu i v'stavi se od one vode i popelaše ga v grad' i pridoše v dom' An'nin' i on'di bi ispitan' i b'en', kako da bi bil' zločinac', i popljuvan' i p'sovan' i pogreben'. Govoru, da, budući se otdilili pridoše v dom' Kaêfi, i on'di bi bien' vele moć'no poli s(t)lpa, i paki ga popelaše v dom' Pilatov' i ovadiše, da se on' čini kral' židovski, i paki bi on'di bien' vele moćno pri stupi. I govori sveti Brnardo, da udorci[1],

[1] udi ruci, *opako.*

Digitized by Google

ke imê dobri Isuhrst' v hiži Pilatovi i Kaêpovi, bi ih' čislom' 6 tisući ter' 6 sat' ter' 60 ter' 6 a tisuće bi ubodac' od' trnove krune, ki vsi glavu nega i kožu i kos'ti dari do možên'[1]. Ošće bi obličen' v purpirnu rizu špotajući se nim' i biêhu ga trstiju po glavi i govorahu: zdrav', kralu židov'ski! Slišeći Pilat', da biše bil' z Galilie, posla ga ka Irudu, ki biše on' trat' prišal' v' Erusolim', i kada bi pred' Irudom', on' ga pitaše od' m'nogih' priči[2], ke on' želiše viditi od' nega, a Isuhrst' mu nigdare ne od'govori. I tada bi isplneno ono proročastvo Davida proroka, ko on' reče na 30 ter' 7 psalam': az' êko gluh' ne slišah' i kako nim' ne otvrze[3] ust' svoih' ni k niedinomu reči, ke na me govorahu i ki me potirahu. I ta(da) vidiv' to Irud' obleče ga v' ednu svitu belu kako manenika i posla ga vaspet' k Pilatu. I kada vidi Pilat', bi vele žalostan', zač' mnaše, da bi ga Irud' pustil'. Govorim', da govorahu oni nečisti Židove: propni toga človika, ako li ga ne propneš', ućemo te ovaditi kesaru. Slisav' to Pilat', da senten'ciju, da bi popelan' Isuhrst' na goru. Da kako bi dana sen'ten'ciê, tako ga popelaše na goru Kalvarie, i dva tata, ka bis'ta propeta š nim'. I kada biše na gori, v'zeše Isusa za ednu ruku i pribiše ju na križ' i dvignu ga gorika i tada bi istin'no ono proročastvo, ko govori: oni esu učinili od mene ednu ban'diru. I kada ga gori dvigoše, oni priêše drugu ruku i tako ga raztegnuše, da se ono sveto telo razkorači, da vse kosti morahu se v nem' sačtati. I na to reče prorok': i sačtoše vse kosti moe. I kako učiniše to, tako priêše nega presveti nozi i tolikoi e moć'no protegnuše i ednim' oštrim' čavlom' pribiše e na no drivo od' križa, i učiniv'ši to v'staše vsi okolu nega i špotahu se nemu govoreći: spasal' e mnozih' a sebe li ne možet' spasti, snidi nine s križa, ako možeš'. I tako govorahu, da ti, ki bihu š nim' propeti[4]. I tada bi isplneno proročastvo proroka, ki reče na 15 psm. reki: moi priêteli staše okolu mene pogrjujući me i špotajući mi se manu. Govoru, da budući Isuhrst' pošpotan' na križi od onih' prokletih' Židov', on' reče 7 riči, ke bihu plne lub've i priêzni i plne naukov'. Prva beseda, ku reče gospodin' naš' Isuhrst', bê: oče moi, prosti ovim', ki me postaviše na križ', zač' ne znaju, ča čine. I ta beseda bê plna lub've i priêzni. Druga beseda bê, ku reče tatu, ki biše na des'nu stranu, ki ga prosi milosrdiê i reče: gospodi, pomeni me, kada prideši v cesarastvo tvoe. A Isuhrst' reče nemu: v istinu govoru tebi, danas' bu-

---

[1] Ovdje je ńešto ispalo. [2] vaļada: riči. [3] *οὐκ ἀνοίγων*, daļe iskvareno, a: ki me potirahu vaļada za: kimi me potvarahu. [4] ńešto je ovdje ispalo.

Digitized by Google

deši sa m'noju v rai. Treta beseda bê ona, ku reče žalost'noi svojoj materi, kada reče: ženo, se sin' tvoi Ivan', koga ti ostavlam' na mom' mes'ti, i tebe, Ivane, ostavlam' nu za tvoju mater', obarui ju. Četvrta beseda bê, ku reče: eli eli lema savahtani, ča e ríći: boga boga moi, zač' me esi ostavil'? Peta beseda bi, kada reče: žaên' sam', a oni nečisti Židove[1] napoiše ga žl'čiju i oc'tomь. I tada isplneno bi[2] ono proročastvo, ko reče Davidь: daše v' êdь moju žlčь i v žeju moju napoiše me oc'ta. Šesta beseda bi ona[3], kada onь preporuči dušu ot'cu svomu[4] i reče: ot'če vêč'ni, v ruci tvoi predaju duhь[5] i dušu moju. Sed'ma beseda bi, kada onь reče: svršeno estь o m'nê vse pisano[6] i v'saka prilika i vse hoten'e židov'sko. I rek'ši to prikloni z[7] glavu i posla duhь ot'cu svomu[8] vêč'nomu. I budući mrtavь Isusь pride Osipь i Nikudimь k Pilatu i prosiše tela Isuhrstova[9], i darova nim' e Pilatь i oni e vzeše, po zakoni židovskom pomazaše e mir'ru[10] i aloemь i položiše e v grobь, ki biše Osipovь novь[11]. A to e k prvomu delu, ki nasь uči razmišlati muku Isuhrstovu, ku e onь prielь[12] za nasь[13] vsihь spasenie.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči razmišlati muku gospodina našego[14] Isuhrsta. Ako ju budemo raz'mišlati v' našemь srci, gospodinь našь Isuhrstь oće namь biti milostivь i oće namь dati š' nimь vesel'e[15] i carstvo nebesko s utešen'emь i tovarišstvomь svoihь svetihь. Tako govori apostolь, da ti oće učiniti milosrdie i oće te obarovati[16] grihi i v'pas'ti v grihi. Govorimь ošće, da ono drivo, ko vidi Danielь na 4. kapituli, more se znamenati[17] srce naše, ko e na po srede tela našega[18], ko estь ot' zemle. I za[19] to govori onь, da ono drivo biše vsaeno na po-srede zemle. Govorimь, da mi griš'nici imamo razmiš'lati[20] Isuhrsta, kada biše na križi prib'enь, bi učinenь ž' nega edanь lukь priteg'nenь[21] na tetivi. Govorimь, da križь bi lukь, a tetivь bi telo Isuhrstovo, a streli biše[22] one 7 besede, ke onь reče na križi. Govorimь, da va[23] onь hipь hiti osmimi strelami proti namь. Prva strela bi ona beseda, ku onь moli[24] za nihь, ki ga postaviše na križь[25], a ta strela bi proti onimь, ki su tvrdi srcemь i ke ne te prostiti svoimь nepriêtelomь[26]. Druga strela, ku[27] hiti, bi ona rič'[28]

---

[1] Ovdje se nastavļa iz *a*. [2] bê isplneno. [3] nema: ona. [4] svoemu. [5] duh moi. [6] pismo. [7] nema: z. [8] svoemu. [9] telo Isuhrstovo. [10] murom' i aluem'. [11] nov' Osipov'. [12] trpel' i priêl'. [13] naše. [14] našego. [15] vesel'e š' nim' v cesarastvi nebeskom' sa utišeniem'. [16] u *b* iskvarena rečenica. [17] znamenovati. [18] našego. [19] nema: za. [20] zmišlati. [21] nema *b* od ovdje do: tetivь. [22] bihu onih' 7 riči. [23] nema: va. [24] reče i moli. [25] križi. [26] nepriêtelem'. [27] ku on'. [28] iz *b*: rič'.

Digitized by Google

ku reče tatu: danasь budeši sa m'noju v rai, a ta[1] estь proti onimь, ki nenavide vsakoga, ki dobro ima[2], i oteli bi, da bi nigdore dobra ne imelь, nere oni, a Isuhrstь hoti učiniti[3] inako i obeća carstvo[4]. Treta strela, ku hiti, bi[5] proti sinomь zalimь, a to bi kada preporuči materь[6] Ivanu a Ivana materi, i ta strela bi proti sinomь zalimь, ki ne poč'tuju ot'ca ni matere svoe i p'suju nihь[7]. Govorimь, da Isuhrstь inako učini, da preporuči materь svoju Ivanu. Četvrta strela estь proti skupimь, ki hote vse za se imiti, i vazda su oni žeini[9] proti blagu želijući[9] vazda blaga. A Isuhrstь učini inako, da bi žaênь, a ta žaê bi vsihь nasь spasen'e. Peta strela es'tь tvrdostь srca, ki se ne te[11] pokaêti zla činen'ê. Govorimь tebi, griš'niče, da se ti imašь boêti boga, a to estь, da te onь ne zabude na kon'ci semrti t'voe, primi priliku od Isuhrsta. Kada onь bi na križi, reče: bože moi[12], bože moi, zač' me esi ostavilь? Govorimь, da ono telo Isuhrsta, ko nigdare ne učini griha ni ednoga, boê se boga, da bi ga ne ostavilь, koliko veće ti, griš'niče, imaš' se boêti boga, ki v'se d'ni života tvoga sagrišašь[13] proti bogu. Šesta strela, ku hiti Isuhrstь, bi proti onimь, ki se nigdare ne te pokoriti ni ispovidati grihь[14] svoihь, proti kimь reče Isuhrstь: svršeno estь. Oti[15] reći: svršeno estь v'se pis'mo i vse proročst'vo[16] rečenoe[17] o m'ni. Sedma strela bi[18], ku hiti Isuhrstь na križi, bi proti[19] tvrdomu griš'niku, ki se ne će ispovidati ni činiti[20] dobro ni govoriti, nego[21] na semr'ti, proti kimь reče Isuhrstь: ot'če moi, v ruci t'voi predaju duhь i dušu moju. Os'ma strela bi duša Isuhrstova, ka izide toliko moć'no, da raz'bi lim'bь, kadi bihu sveti ot'ci v pržuni i rani (?) dêvla toliko moćno, da mu onь[22] v'ze moćь[23], ku imiše nad' svetimi ot'ci, i prebori ga. A to bi skazano na Samsoni[24], ki raz'bi vrata grada, i na Davidi, ki ubi Goliêda praćeju[25]. Govorimь, da Isuhrstь činaše se mledanь, da onь biše[26] veliko[27] moćanь, da dobi semrt', a to bi, kada onь premore d'êvla i dobi ga i oće ga dobiti na sud'ni danь. Govorimь tebi, griš'niče, ako želišь spasenь biti, da razmiš'lašь te riči, ke su rečene zgora, a čineći ti to oćešь imiti milostь na semь sviti i na drugomь. I to estь rečeno v drugomь delu od[28] milosti božastvene.

---

[1] i to e. [2] ki dobro čini i dobro ima. [3] hote i učini. [4] carstvo večno. [5] iz *b*: bi. [6] mater' svoju. [7] ih'. [8] iz *b*: imiti. [9] žaini. [10] i želiju. [11] hote. [12] nema: moi. [13] sagrišaš' i činiš'. [14] grihov'. [15] ote [16] proročastvo. [17] ko e rečeno. [18] nema ovdje: bi. [19] protivu. [20] nema: ni činiti. [21] nere. [22] nema: onь. [23] vsu negovu moć', ku on' imiše. [24] Samsomi. [25] praću. [26] bi. [27] koliko. [28] ki nas' uči mudrosti (mj. milosti) božastvene.

Digitized by Google

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti. Govoru, da zamirišь ov'di tri sum'ne k našemu nauku. Prva sum'na estь ovo, ako muka Isuhrstova estь[1] ča raju[2]? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da e, začь vplćen'e i muka Isuhrstova bi v potvr'en'e anjelomь nebeskimь. Govorimь, a to, da mi razumišь, da, budući Isuhrstь stvorilь an'jele, onь nihь[3] postavi v[4] svoei oblasti. I paki reče: ê hoću učiniti ed'noga človika od' zemle, s' kim' se oću s'ediniti, i ki oće verovati moei riči[5], uediniv'ši se sa m'nu, i verui, da oću to učiniti. Govoru, da va nomь, v' čem' se vi od'lučite verovati, v[6] tomь vasь oću potvrditi po takovь načinь, da se vi nigdare ne ćete moći od'lučiti od' nega. Govorimь, ako se v dobri potvrdite[7], ê vasь oću potvrditi v' dobri, ako li va zli, a ê vasь oću potvrditi va zli. Govori sveti Brnardo, da se vzdviže[8] luciferь[9] v oholostь i reče: gledai mene, ki samь nai lipli anjelь, koga e bogь s'tvorilь[10], i ne će se uediniti sa m'nu, a oće se uediniti z blatomь. I paki reče: ê oću postaviti s'tolь moi v' strani akvilon'ske[11] i oću biti podobanь viš'nemu. Timь obrati treti delь anjelovь od' vole božie. I kako pomisli učiniti to, bi[12] izbavlenь viden'ê božiê i bi izignanь[13] iz raê sa vsimi nega nasled'niki i biše potvr'eni va nomь z'li, ko bihu iz'brali po ta[14] načinь, da se nigdare ne mogoše odlučiti o-t-oga ni se ote moći ni pokaêti; da anjeli boži biše potvr'eni v milosti božei[15] po tь načinь, da se nigdare veće[16] ne te moći upasti. Govorimь sada, da rai prie[17] koristь[18] od plćeniê i muki[19] sina božiê v potvr'en'i anjelovь, da biše potvr'eni[20] v milosti božiei. Druga sum'na, ka bi se mogla pitati, estь ovo, ako sa svitь prie ku koristь zavolju vplćeniê i muki sina božiê? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da estь. Govori[21] da svitь mali, a to estь človikь, prie[22] koristь pod'lož'nu. Govorimь[21], da budući v'palь v grihь našь otacь prvi Adamь, onь skvrni[23] vse stvoren'e grihomь, ki onь učini, da raz'bi zapovidь gospodina boga, i podloži vse stvorenie v ruke d'êvle zavolju griha. Govorimь[21], da ta človikь prie[22] veliko[24] dobra zavolju vplćen'ê i muki[25] Hristovi. Treta sum'na, ka bi se mogla pitati k našemu nauku, estь ovo: ako duše osuene i anjeli osueni prieše[26] ku koristь zavolju vplćeniê i muki[25] Hristovi[27]. Na to ti od'govara božastvena

---

[1] e prudila. [2] nema: ca raju. [3] ih'. [4] va (bez: svoei). [5] iz *b*: moei riči; *a* ima: to rci mi. [6] va. [7] povratite. [8] vazdviže. [9] ljucifer'. [10] učinil'. [11] akvilon'skoi. [12] tako bi. [13] izagnan'. [14] t'. [15] božii. [16] *b* ima iza upasti: veće. [17] priê. [18] veliku korist'. [19] nema: i muki. [20] povrneni. [21] govoru. [22] priê. [23] oskvrni. [24] veliku korist' i veliko dobro. [25] muke. [26] priêše. [27] Isuhrstove.

Digitized by Google

mudrostь i di, da ee. Govorimь, da luciferь i sa vsimi svoimi nasledniki[1] prie koristь od'rišenu. A da mi razumišь, govorimь, da prieše[2], začь biše izbavleni mnogoga zla, ko bi bili oni učinili, po vplćen'i i po muci Isuhrstovi[3] do danasь. Govorimь ošće, da duše osuene biše izbavleni[4] mnogo zla, ko bi bili učinili v životi, ako bi ne bila plaća muki Isuhrstovi[5]. Govorimь, da nig'da se li čuvahu učiniti zlo ali[6] grihь. Govorimь ošće, da[7] esu one odrišene od' mnogo[8] zla, ko bihu one dostoine prieti[9], da zavolju vplćen'ê i muki[10] sina božiê one su odrišene od' mnogo[11] zla. Govoru[12] i svršuju ovь[13] treti delь, da pakalь sa vsimi svoimi graêmi[14] prie[15] koristь odrišenu. A to estь treti[16] delь.

Ženo, se sinь tvoi.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po Isukrsti svoei[17] dragoi materi, kada staše ona pri nogu svoga[18] dragoga[19] sina na križi viseća vele žalostno[20] tužeći i plačući, videći nega tako moćno nakazana od' onihь[21] nečistihь Židovь[22]. Sin' se smilova vele moć'no na materь svoju i reče: ženo, se sinь tvoi, i tebi, Ivane: se estь mati tvoê. Govorimь, da blažena deva Mariê slišav'ši to bi vele moć'no žalostna, i reče: o tuž'na i žalost'na moê promina, da mi daešь sina Zavedeova za sina božiê, učenika za meš'tra, slugu za gospodina. O kolika žalostь estь to mani, da ê te prošu, sinu moi, da me popelašь sobu i da me ne ostavišь ov'di s ovimi nečistivimi Židovi. A on nei od'govori i reče: mati, ê ne ću, da hoću da ostanešь i da budešь za naukь vsimь ženamь, ke budu vzdržali sveti matrimonii. Govorimь ošće, da oću da ostanešь za naukь v'simь devamь, ke budu nasledovati t'voe čisto i sveto dev'stvo. Reče mati sinu: ê samь kun'ten'ta v'se, ča ti hoćešь, da prosim' te, da mi ostavišь v'se ono popljuvan'e za eretitatь i pogr'en'e, ko ti e učineno v' tvoei muci. Od'govori Isuhrstь i reče: ê samь kun'ten'tь v'se, ča vi hoćete. I tako bi, da v' noi vstaše v'se one taini, ke biše v' srci Isuhrstovi. Govorimь, da veću žalostь trpi za svoju materь, nere za v'se stvoren'e. Govorimь ošće, da deva Mariê trpi veću žalostь za svoga sina,

[1] naslidnici. [2] prie korist'. [3] sina božiê. [4] izbavlene. [5] muke Isuhrstove. [6] ili. [7] nema: da; *a* one esu. [8] mnogoga [9] priêti. [10] muke. [11] onoga. [12] nema: govoru. [13] ovo v tretom' deli. [14] graêni. [15] priê. [16] koliko k tretomu delu. [17] svoi. [18] svoega. [19] nema: dragoga. [20] nema: žalostno. [21] nema: onihь. [22] Ovdje je u *b* ńešto istrgnuto.

Digitized by Google

nere trpiše v'se žene na semь sviti za svoe sini, ako bi v'se nihь žalosti na v'kupь bili. Govorimь, da ti bi mogalь reći: ako gospodinь bogь hotiše, da bi negovь sinь umr'lь, od' ke potribe biše, da bi deva Mariê imela toliko têš'ko? Na to ti od'govaramь, da i deva Mariê znaše, da imiše umriti, da ne toliko nag'lu semrtiju ni po ta načinь. Govori, da semr'ti Isuhrstovi prikloni se petera vola. Prva vola bi ot' oca viš'nega, ki hoti, da bi umrlь za ljubavь. Druga vola bi materina i inihь svetihь, a to bi za koristь nihь. Treta vola bi onoga never'noga Ijude, ki hoti, da bi umrlь, a to bi za lakomostь i za skupostь. Četvrta vola bi onihь nečistihь Židov, a to bi za hudobu i za nenavidostь, ku oni nošahu kь Isuhrstu. Peta bi Pilatova, a ta bi za strahь i za tašću slavu. Govorimь i svršuju ovь delь, ki govori nikoliko od' žalosti, ku imi blažena deva Mariê tužeći se na an'jela Gabriela i govoreći: ti me z'va: blažena meju inimi žena, a mani e viditi, da samь veće prokleta, nere ni ed'na ina žena. Ti govoraše, da samь pl'na milosti, ê samь plna vse nemilosti. I tužaše se na Židove i na križь i na 'ne čavli, kimi biše prib'enь na križi. Govorimь tada tebi, grišniče, da imašь razmišlati ed'no malo, kolike biše žalosti, ke trpi blažena deva Mariê za muku sina svoga, ki trpi toliku nesmer'nu muku za spasenie v'sega naroda. To e ta delь govoren'ê.

Na vazam'[1].

Mariê Man'dalena[2] i Salomi kupiše aromati[3], da prišad'ši[4] pomažutь Isusa. Mar'ko na 16. kapituli[5].

Ove svete i posvećene besede rečene esu[6] po svetomь Mar'ki evanjelisti na 16. kapituli negovihь evanjelii. Govori evanjelistь, da budući stala rano Mariê Man'dalena[2] sa inimi Mariêmi, hoteći poiti k grobu Isusovu, budući jure izaš'lo slnce, i govorahu meju soboju[7]: k'to[8] ot'vali namь kamenь od d'vari groba? I prišad'ši[9] k nemu vidiše, da biše od'valenь kamenь i grobь otvorenь, i prizriv'še v grobь vidiše ed'noga anjela[10], ki biše odivenь v rizi[11] beli, i ki opita: ča išćete? A one[12] rekoše: Isusa Nazaranina. A anjelь od'govori: vskrse, nêstь[13] sade, na poite i r'cite učenikomь ego i Petru, da vasь čeka v' Galilêi, kako e prie vamь rekalь[14], i on'di ga hoćete viditi. I tako bi.

[1] iz *b*: na vazam'. [2] Magdalina i Mariê Êkovla. [3] aromat'. [4] prišad'še. [5] *b* dodaje: govori. [6] esu rečene po evanjelistu svetom' Marku. [7] sobu. [8] gdo. [9] priš'dše. [10] anejla. [11] iz *b*: rizi. [12] oni. [13] nist' ga sadi. [14] rekal' vam'.

Digitized by Google

Govoru od' ovogo svetago[1] evanjeliê, da se prova nai priê po svetomь pis'mi, drugo po naturi, treto po prilici. Govorimь[2] nai priê, da se prova po svetomь pis'mi, ko pripeljue osmero vskuplen'e. Prvo estь, da rič' se ima verovati po človici provani[3] i ki e dostoênь verovati. Govorimь[2], da to sveto skrišen'e[4] bi po anjeli navišćeno, ki se êvi trimь Mariêmь, ke bihu priš'li[5] pomazati Isusa, i on'di naidoše 2 anjela, ka bihota oblečena v sviti[6] bele, ka imь rekoše[7]: koga vi pitate? A oni[8] odgovoriše: Isusa Nazaranina. Anjela rekosta: skrse[9], ni ga ov'di. I tako ti vidišь, da[10] anjeli e navistiše. Drugo skuplen'e[11] bê[12], da Isukrst' se pokaza nai prvo materi svoei, i to imamo verovati. Računь estь, da e[13] veće ljubilь materъ svoju, nere ni ed'no stvoren'e. Govorimь, dobro[14]; da evanjelistь ne govori toga, da k tomu se mogu mnogi računi dati, da naši doktori govore za isto, da se e nai prvo[15] pokazal materi, a to učini zavolju milosrdiê, začь znaêše[16], da ona biše žalost'neê[17] za nimь, nere ni ed'na ina, a to, zač'[18] mu biše mati. Treti računь, ki prova to sveto skrešen'e[19], e, kada se Isuhrstь pokaza Marii Magdaleni va vrti v priliki ed'noga vrtara, i hotiše ga[20] popasti padši na kolena, a onь reče: Marie[21], ne tak'ni me. Četvrti računь, ki prova to sveto vskrešen'e, to estь, kada se Isuhrstь pokaza na puti onimь trimь[22] ki gredihu od groba. Peti računь estь, kada se Isuhrstь pokaza učenikomь na mori galileiskomь. Šesto bi, kada ona d'va učenika gredihota va vasь, ka se imenovaše Emausь, v priliki put'nika. Sed'mo bi, kada se pokaza učenikomь v hrami i on'di ne biše svetago[23] Tome. Osmo bi, kada se pokaza drugočь v' hiši[24], i on'di bi sveti Toma, komu reče: postavi ruku tvoju v rebra moê. I tako sveti Toma postavi i reče: ti si gospodinь moi i bogъ moi. A Isuhrstь reče: Toma, ti si vidilь va m'ni[25] i verovalь, blaženi[26] bude, ki ne bude vidilь i verovalь. To estь koliko k prvomu delu.

Govoru v drugomь delu, da to sveto v'skrešen'e more se provati po priliki nature i po pismu, prikloniv'ši k[27] nemu 4 računi, po pis'mu 2, a[28] d'va računa po naturi. Prvi računь estь, da Isuhrstь petь kratь pripoveda svoimь učenikomь svoju muku a pet' kratь svoe v'skrešenie, govoreći učenikomь: ja hoću biti predanь v ruke[29]

---

[1] sveta (sta). [2] govoru. [3] provanom'. [4] vskrišen'e. [5] prišle. [6] svite. [7] rekosta. [8] one. [9] vskrse. [10] da e. [11] savkuplen'e. [12] est', da se Isuhrst' pokaza materi svoei nai prvi. [13] e Isuhrst' lubil' veće. [14] nema: dobro. [15] priê. [16] znaše. [17] žalostniê. [18] ere. [19] to isto vskrišenie. [20] ga ona. [21] Mariê. [22] trim' Mariêm'. [23] svetoga. [24] hiži. [25] nema: va m'ni. [26] nema do: to estь. [27] se k. [28] a po naturi dva računa. [29] ruki.

*

Digitized by Google

pisacь[1] i variseovь i ote me mučiti i umoriti, i oću v treti danь v'skrsnuti ot' semrti[2] v životь. Drugi računь, ki prova to sveto vskrešen'e, e videnie proroka Ezekiela, ko onь vidi ono pole, ko biše plno kosti mrtvihь, a onь govoraše[3]: gospodine moi, g'do hoće moći razibrati[4] te kosti mrtve, č'e bi bile, i more li to biti, da one nigdare[5] skrsnu i budu[6] žive? Malo mane sumneći onь[7], govorimь, da stoeći[8] ed'no malo tako onь vidi, da te kosti mišahu[9] se i sastavlahu[10] se ed'na k drugoi i koža vrhь mesa opinaše se, i[11] vstaše v'se kos'ti one. Govorimь, da to vskrešen'e estь prodano po d'va računa po pis'mu. Treti računь estь po puti[12] od' nature. Govorimь, da, kada lavica rodi svoju dit'cu, ona e rodi mrt've i g're t'ê od' nihь, i na konacь trihь d'ni pride[13] nad' nihь i toliko kruto k'riči nad' nimi, da oživu. Četvrti računь estь po naturi[14] od' ptice pilikani[15], kada naide mrt've svoe mladiće od' zmie, toliko[16] se kruto klunomь svoimь[17] klue i rani v prsi svoe, da velika krvь izide od ranь[18], i koga koli ona nee[19] krvь tak'ne, vsaki ožive. I to estь k drugomu delu, ki[20] prova to sveto vskrešen'e.

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči mudrosti[21]. Zamiri ov'di 2 sum'ni k našemu nauku. Prva sum'na estь ovo, ako Isuhrstь bi istin'ni človikь va nihь trihь d'nehь? Na to ti od'govara božanstvena mudrostь i di, da ne. Računь estь, da budući edanь istin'ni človikь od' potribe e, da bude na kupь duša s telomь. Govorimь, da va noi semr'ti, ku trpi[22] Isusь[23], bi četvero razlučen'e. Prvo bi krvь od' mesa, drugo bi duša ot tela, treto[24] božanstvo ot' stvoren'ê. Govorimь, da Isuhrstь ne bi človikь va nihь trihь d'nehь, kada se biše od'lučila duša ot tela. Druga sum'na estь ovo: e li Isusь[25] imilь veću slavu za muku, ku e trpelь za nasь, ali ako bi e ne trpelь i ne budući umorenь? Na to ti od'govara božastvena mudrostь i di, da ne, i to se prova po tri računi. Prvi estь, da sinь bi[26] ot'ca vêč'nimь zakonomь suenь[27] od'lučenimь načinomь, da bude spasenь. I to imamo verovati, začь onь bi bogь i človikь po svetomь duhi[28] začetь i roenь ot kr'vi prečiste devi Marie, i on'di bi prez' griha semrt'noga[29], prihod'noga, začetoga, i bi čistь ot vsakoga semrtnoga[30]

[1] pis'cem' i parisiom'. [2] mrtvih'. [3] iz *b*: govoraše, *a* ima: govoreći. [4] razabrati. [5] kada vskrsnu. [6] budu li. [7] i malo mane da on' biše v sum'ni. [8] stoeći on' tako edno malo vidi. [9] počev' se mišati. [10] sastavlaše se. [11] i tako. [12] putu. [13] opet' pride. [14] nema: po naturi. [15] pelikani. [16] ona se toliko. [17] svoim' klunom'. [18] nee. [19] nema: nee. [20] po kom se pravi (mj. prova). [21] mudrosti i uči. [22] trpê. [23] Isuhrst'. [24] treto bê. [25] Isuhrst'. [26] e od' ot'ca. [27] utvrjen'. [28] duhu. [29] i zarodnoga i prihodnoga. [30] nema: semrtnoga.

Digitized by Google

i nečistoga griha, i bi plnь v'sake mudrosti[1] i dobrote, ka se more pomisliti i reći. Drugi računь estь, da Isuhrstь[2] imi slavu vu utrobi devi Marie matere svoee[3], koliku ima sada, začь ono telo biše se uedinilo z božastvomь. Treti računь[4] e, da Isuhrstь bi vêč'nim načinomь po ot'ci suenь i bi z'višenь[5] vrhu v'sakoga stvoren'ê, a to estь više[6] vsihь duhovь i dušь blaženihь. To imamo vêrovati za is'to[7] i nimamo sum'niti, začь onь estь bogь i človikь, ki se e bilь uedinilь z' božastvomь. A to estь koliko k tretomu delu ki nasь uči mudrosti. Govorimь[8] ošće, da se prikloni četvero edin'stvo[9]. Prvo bi duša s telomь, drugo[10] krvь s mesomь, treto božastvo sa stvoren'emь, koliko k' strani celoi, ča se razumi[11] duša s telomь, ke čine ed'no v'se[12], k tomu vsemu uedini se božast'vo, ko bi s obima stranama na semr'ti, a to est'ь na križi s telomь[13] a s[14] dušu v lim'bi, i tako po semr'ti bi sa v'simь skuplen'emь celimь. Četvrto sav'kuplen'e bi Isusь sa učeniki svoimi. A to[15] e zadovole sada. Deo graciasь.

Mirь vamь.

Piše sveti[16] Luka, kapitulь posledni.

Ove svete i posvećene riči[17] esu rečene po[18] svetomь Luki evanjelistu na voi misi današ'noi, pisane v negovihь evanjeliêhь na posled'nemь kapituli, rečene od' gospodina Isuhrsta ka učenikomь rekući: mirь vamь! Vidiv'ši oni Isusa vsi se ustrašiše, začь biše vlizalь k' nimi d'var'mi zatvorenimi, a Isusь reče k nimь: ne boite[19] se, pristupite ka m'ni i viite me i osežite me, začь duhь nima kosti i plti, kako mene[20] vidite imuća[21]. Viite ruci moi i nozi moi, da ê esamь onь, ki bihь i prie[22] moe muki. Oni se li sum'nahu. Isuhrstь[23] po edanь drugi[24] načinь da im' se poz'nati i kako radujući se reče imь[25]: imate li ča jisti[26]? A oni prinesoše preda nь čes'tь ribi[27] pečene i satь meda, a Isuhrstь blagoslovi i jastь[28] š' nimi, i k' tomu priloži rekući[29]: ovo su riči, ke govorihь vamь, kada ošće[30] bihь s vami, i da pis'ma, ka bihu pisana o m'ni, biše potriba da se isplne.

---

[1] nema: mudrosti. [2] on imê toliku slavu. [3] svoe matere. [4] način'. [5] povišen'. [6] iz *b*: više. [7] ‚za isto' ima *b* iza: sum'niti. [8] govoru. [9] četveru edinstvu. [10] drugo bê. [11] zove i razumi. [12] vse ed'no. [13] s telom' na križi. [14] nema: s. [15] u *b* nema više. [16] nema: sveti. [17] besede. [18] po evanjelistu svetom' Luki pisane na ovoi današnoi pisaniê (?) v negovih' evanjeliêh' na poslidnem' kapituli. [19] nema: ‚ne boite se' ovdje, nego iza: ka mni. [20] me. [21] imejuća. [22] priê. [23] a Isuhrst' im se. [24] ini. [25] k nim'. [26] esti. [27] ribe. [28] ji. [29] reki: ovo su riči. [30] ešće bihi s vami.

Digitized by Google

I tako podobaše postradati Hristu i[1] prieti emu[2] muku, i po tь načinь vniti emu[2] v slavu svoju, i da se imiše[3] pripovidati pokora va ot'pušćen'e grihovь va ime nega. Tada slišeći oni besede kako istinu[4] skazovahu[5], i ukreplahu[6] se, i pokloniše se[7], videći, da e onь istin'ni, ki biše[8] priê muke nega.

Od' ovoga sveta i posvećena[9] govoren'ê plkь krst'ênski estь osvaenь pred' gospodinomь bogomь od' ed'noga[10] velika griha, ki[11] prebiva na zem'li, ki grih' se zove siêti nepriêzanь od' človika do človika, i za tь grihь pravda[12] božastvena oće poslati sen'ten'ciju svoju vrhь[13] toga plka. I govori gospodinь bogъ: oću učiniti tomu plku kako učinihь Datanu i Abironu, ki siêše nepriêzanь meju plkomь židov'skimь, i budući oni v pustini rekoše: ne znamo li mi, da estь meju nami[14] tako dobrihь i svetihь muži, kako estь Moisêi i Êrunь, ki bi nasь umeli rižiti[15] tako dobro kako oni? Tada reče Moisêi: poimo pred' gospodina boga i učinimo molitavь i žrtvu pred' nimь, i ki bude veće ugodanь bogu[16], ta neka bude režiti[17] plkь. I tako ide Datanь i Abironь[18], a ed'no drugo koleno ne oti poiti. Tada reče gospodinь bogъ k' Moisêju: razluči vasь plkь t'voi od' stanovь Datanovihь i Abironovihь[19]. I kako biše razlučeni, tako se tudie zem'la prosede i pož'ri Datana i Abirona[20] i sa v'simi nihь nasledniki, i m'nogi[21] biše og'nemь saž'gani. Govoru[22], da ihь bi veće od' 100 tisućь, kihь[23] zem'la pož'ri. I to dopusti gospodinь bogъ za tь grihь od siên'ê nepriêz'ni, ku bihu postavili meju Moisêemь i plkomь[24]. Tada[25] bi ti mogalь pitati i reći: ot' kuda ishodi[26] ta nepriêzanь i ča e? Na to ti odgovara sveti Avgustinь i di, ta nepriêzanь ni ino nere prominiti srce od' dobra na zlo t'voga iskr'nega i staveći nepriêzanь od' ed'noga do drugago[27]. I zamiri ono, ča govori Solomunь v negovihь prit'čahь[28] na 7. kapituli. Govori, da esu[29] 7 riči, ke su mrske bogu[30], da vrhь[31] v'sihь tihь nai posled'na est'[32] mu nai mrža. Prva e stari kur'bišь[33] oholь i super'bivь. Drugi[34] estь ezikь lastivь i ki p'sue boga i svetihь i stvoren'e božie. Treto esu noge[35], ke su brze poteći i učiniti zlo. Četvrto estь srce zlo[36]. Peto estь

[1] i tako priêti. [2] nema: emu. [3] imaše. [4] istin'no. [5] zkazovahu. [6] ukriplevahu. [7] se emu. [8] bi i prie muki negove. [9] posvićena. [10] enoga. [11] ki grih'. [12] pravda e postavlena i oće poslati. [13] vrhu. [14] nimi. [15] režiti. [16] gospodinu bogu i draži, ta. [17] rižil'. [18] Aviron' a druga kolena ne hotiše poiti. [19] Avironovih'. [20] Avirona. [21] mnozi. [22] govori. [23] onih', kih'. [24] meju plkom' i Moisiem'. [25] da ti bi. [26] ishaê. [27] drugoga. [28] pričah'. [29] e. [30] gospodinu bogu. [31] zvrh'. [32] e nai gorša i nai mrša. [33] nema: kur'bišь. [34] druga e êzik'. [35] nozi, ki su brzi. [36] nema: srce zlo, nego: četvrto e človik' lažliv'; šesto e človik' êdoviť i srdiť.

Digitized by Google

človikъ laž'livi. Sesto estь človikъ srditi i êdoviti. Sedmo estь človikъ, ki g're sijući[1] nepriêzanь od' ednoga do d'rugoga, i ta grihь estь veće mrzakъ bogu[2], nere niedanь ini. Govoru[3] tada, da otijući znati, od'kuda ishodi[4] ta nepriêzanь, od potribe ti e da znašь, od'kuda ishaê priêzanь. Za to zamiri, da esu tri priêz'ni. Prva priêzanь i edin'stvo estь meju bogomь i meju[5] dušu, a ta est' duhovna, a ta estь stanovita obslužujući negove zapovedi i negovь sveti zakonь. Druga priêzanь i edin'stvo est' dobrota[6], a ta ima biti meju mužemь i ženu, a to estь, da oni imu[7] biti ed'ne vole meju sobu v počten'i i v dobri i sveti životi v stan'i od' matrimoniê, i to edin'stvo i priêzanь[8] prorazbiê se, kada ti ostavišь[9] tvoju ženu pravu terь se priklanašь k ljubodeinici, ne otijući tvoju ženu viditi zavolju one nečiste žene[10], ku držišь na tvoju poš'tu. Govoru[3] tebi, ki živešь v' tomь grihu, razmisli, ako[11] v nemoćь vpadešь, ali v niku inu[12] nevolju i teš'koću, gdo se oće veće nad' tobu smilovati, ali tvoê prava žena, ali ona blud'nica? Govoru[3], da te ljubi dot'le[13], doklimь trpi tvoê moš'na plna[14], i kako[15] nei[16] ti ne ćešь davati, da bi ona obilo uživala, tako[17] te ne će viditi, kada ne more vazda od' tebe derati, ča bi otela. Da tvoê žena vazda stoi poli tebe v dobri i va zli i v teš'koći i v nevoli i v tvoei nemoći. Treto edin'stvo i priêzanь estь pravdeno, a to estь, kada edanь[18] priêtelь z drugimь stoi v'[19] edinstvê i v priêz'ni i v'miru prez' nenavisti, a to govorimь, da gospodinь ima biti edinanь[20] svoimь plkomь, otacь sa sinomь, bližika z bližiku, graêninь z' graêninomь, priêtelь s priêtelomь[21]. I to[22] edin'stvo se raz'biê, kada v' ed'nomь mesti ne udrži se pravda, i kada[23] su par'ti i razdilen'ê od' ed'nihь do druzihь[24]: od' gospodina do gospodina i od' gospodina do plka, i od' ot'ca do sina, i od' bližiki do bližiki[25], i od' priêtela do priêtela. Govorimь tada, da to edin'stvo raz'biê se po računi[26] rečenomь zgora. I to e[27] prvi delь.

Govoru v drugomь delu, ki nasь uči nikoliko[28] naiti milos'ti[29] od' gospodina boga. Od' potribi[30] namь estь, da mi obslužimo istin'ni mirь. Razumiti estь[31], da se zove troí mirь, ki estь zalь. Prvi estь[31]

[1] siêjući. [2] gospodinu bogu. [3] govorim'. [4] nema od ovdje do: za to zamiri, a mj. ishodi ima: ishaê. [5] nema: meju. [6] dobro, a to e meju mužem'. [7] imaju. [8] iz *b*: i priêzan' ostavla se i razbiê se. [9] ostavlaš' pravu ženu i priklanaš' se k bludnici. [10] iz *b*: žene. [11] ako bi v nemoć' prišal'. [12] drugu. [13] nema: do t'le, nego samo: dokli. [14] plaća. [15] ako. [16] ei. [17] tada. [18] edin'. [19] v dobroti i v edinstvi. [20] *b* ima: edinan' iza: plkom'. [21] priêtelem'. [22] i to e. [23] i ka esu parti. [24] edinih' od druzih'. [25] bližike. [26] računi govoru zgora rečenom'. [27] e koliko k prvomu delu od' pravdi božastvene. [28] nema: nikoliko. [29] milost'. [30] potribe e, da. [31] prvi mir'.

Digitized by Google

sega svita, drugi estь od' d'êvla, treti estь teles'ni. Prvi e, ki estь sega svita[1], to estь, kada ti stavišь toliku ljubavь v sa svitь i da se ne vspomenešь[2] od gospodina boga ni od' nega svetihь, ni od tvoihь grihovь, a to bude za toliku[3] ljubavь, ku si postavilь v sa svitь, i nigdare ne m'nišь umriti zavolju velike ljub've, ku nasleduešь segasvit'nê: hudobe, lakomos'ti, hin'be, ožure, skupos'ti i ine hudobe, s' kimi ti hodišь fal'so sproti[4] tvomu iskrnemu, uriêjući vazda[5] gospodina boga, prestupajući nega[6] svete zapovedi i ne otijući poslušati pripovidavacь[7] ni biskupa ni oca duhov'noga, ni zapovedi svete matere crik've, ni gospodina boga, a to vse zavolju velike ljub've, ku si obratilь k' semu svitu i v raskoši oblačen'ê i različnihь svitь i naslaen'i, učiniv'ši mirь i edin'stvo[8] sa ovimь svetomь. Govoru, da vsakь[9] tratь, kada ti nasleduešь' tu ljubavь više stvari božastvenihь i uediniv'ši se i umiriv'ši se simь svetomь, ti vazda semr't'no sagrisašь. Drugi mirь i edin'stvo estь d'êval'ski[10], i ta estь vele[11] zalь. Razumii[12] da, kada si ti tvrdь v tvoei hudobi, ti nasleduešь d'êvla, ki estь otacь ot vsihь hudobь i zlobь i tvrdosti. Govoru, da[13], kada koli ti to činišь bas'ni ili čari ili ke koli[14] vragolie, ali[15] se klanašь sn'cu ali misecu ali zvezdamь, ča estь proti vêri, govoru, da[16], kada koli[17] ti činišь ku godi stvarь ot tihь, ti se edinišь[18] z' dêvlomь i činišь mirь š' nimь i sagrišašь semrt'no. Treti mirь i edin'stvo es'tь teles'no, a to estь, kada ti daešь v'se deleti i ugod'stva tvomu[19] telu, kako estь jiden'emь i pit'emь, spaniemь, ljubodeistvomь, igran'emь, smiên'emь, tan'cemь i inimь ugaên'emь i dileti svit'skimi, razumii, da v'sakь tratь, kada ti to činišь, ti sagrišašь semrt'no, zač' se ti edinišь i mirišь s telomь. I za to imamo ostaviti ta mirь, i umiriti se i uediniti[20] z gospodinomь bogomь, i oćemo naiti od' nego[21] istin'ni mirь i[22] milostь negovu. I to e k drugomu delu.

Govoru v tretomь delu, ki nasь uči nikoliko naučiti se mudrosti. Za to zamiri ov'di ed'nu sum'nju, ča oće to reći, da oće biti edanь človikь, ki oće imiti ženu[23] lipu i mladu i plemenitu i poč'tenu tere e ne bude otelь viditi ni ljubiti, z druge strane (i) oće imiti ed'nu blud'nicu grdu i tam'nu i plnu vsake hudobe i grihovь i toliko ju bude ljubiti[24], da neće učiniti ni ed'noga dulgovan'ê[25] prež ne vole

[1] segasvit'ni. [2] spominaš'. [3] veliku. [4] suprotiv'. [5] vsagda. [6] negove. [7] propovidavac'. [8] nema: i edinstvo. [9] vsaki. (Iza: tratь ima *a* do 20 riječi opetovano). [10] z d'êvlom'. [11] nema: vele. [12] govoru. [13] da vazda, kada ti činiš'. [14] godi ine bahorie i vragolie. [15] ako li. [16] da vazda. [17] godi. [18] sediniš'. [19] tvoemu. [20] nema: uediniti se. [21] nega. [22] i nega milost'. [23] ednu ženu. [24] lubil'. [25] dlgovan'ê.

Digitized by Google

i prež' ne svita: pitamь sada, za ki uzrokь to čini ta[1]? Na to ti od'govara božastvena mudrostь[2], da imašь z'nati, da v' svetomь matrimonii nima d'êvalь tolike moći, da bi mogalь postaviti toliku nečistoću i oskvrnen'e v nemь, koliku ima, ča e vanь z matrimoniê. I za to e računь, da človikь toliko ljubi blud'nicu, začь[3] d'êval' ga toliko nastoi i uči činiti[4] vsaku nečistoću i oskvrnen'e, ča mu godi pride na misalь, ere mu ona nečista blud'nica dopušća činiti m'noge nečistoće od' života, ke se ne pristoe v svetomь matrimonii. To mi e[5] viditi računь, da človikь veće ljubi blud'nicu, nere pravu ženu, začь d'êvalь ima veću oblastь[6] i moćь vrhь[7] preljubodeistva, nere vrhь[7] matrimonie[8], i za to nimь[9] dopušća, da imaju vek'še[10] nečisto naslaen'ê[11]. I to e treti delь.

Vrime[12] estь namь ot sna v'stati.

Pavalь apostolь k Rimlanomь[13].

Pravlju[14], da vrime estь ot' sna dvig'nuti se[15]. Zamiri, da se imašь zdvignuti ot' sna, to e od' griha, ča estь ot lakomosti i od' lenosti i ot' superbie, i od' vsakoga inoga griha. Zamiri, da vsaki[16], ki koli stoi v grihu semrt'nom, ta spi v grihu. Razumii[17], da sada estь vrime dvig'nuti se od' sna, začь sada estь vrime od' milosrdiê i zakona gospodina našego[18] Isuhrsta, po komь mi moremo naiti[19] od' nega milosrdie. Zamiri, da po četiri zakoni[20] more se vz'dvig'nuti od' griha. Prvi estь, da mi vsaki danь umiramo speći, b'deći[21], hodeći, sideći, educi[22] i p'jući i moleći, i to vidimo vsaki danь, i zamiri, da stan'e ili životь človičaski estь razdilenь na šestero[23] stan'e i va[24] v'sakomь tomь stan'i mi vsakь[25] tratь[26] umiramo. Prvo stan'e estь mladostь[27], i to trpi do 7 letь od' roen'ê i v[28] tom' se umira v'saki tratь, kako vidišь. Drugo stan'e e od'[29] letь 7 do 14, i to se zove ditin'stvo[30], i va tom' se umira. Treto[31] stan'e e zvano

[1] nema: ta. [2] mudrost' božastvena i di. [3] zač' ga d'êval'. [4] učiniti. [5] tomu e. [6] nema: oblastь i. [7] vrhu. [8] pravoga matrimoniê. [9] im'. [10] veće. [11] nastoênii. [12] brat'ê, vrime nam' jure ot' sna vstati. [13] ka Korentiom'. [14] govoru vam'. [15] dvignuti se od sna, kako govori Paval' apostol', a to e dvignuti se od' griha. [16] vsaki človik', ki stoi. [17] govoru. [18] našega. [19] od nega naiti. [20] zakone, ti se imaš' dvignuti od' sna, to e od' griha. [21] nema: b'deći. [22] jidući. [23] četire. [24] na. [25] vsaki. [26] dan'. [27] mladin'stvo. [28] va. [29] od' 7 let' do 14 let'. [30] nema: i to se zove detinstvo. [31] treto e do 40 let', i v tom' se umira. Četvrto e zvano mužstvo, a to trpi do 70 let'. Peto e zvanь starost', a to trpi do kon'ca života.

Digitized by Google

otročastvo i to trpi od' 14 let do 20 terь 1, i v' tom' se umira. Četvrto estь zvano junačastvo i to trpi do 50 letь i v tom' se umira. Šesto zvano e starost' i to trpi do kon'ca života, i v' tom' se umira. Razumii[1] sada po toj istini, ku ti vidišь, ti[2] se imašь d'vig'nuti od' griha. Druga istina, ka te ima d'vig'nuti od' griha, to estь, da imašь raz'mišlati vêč'ni i straš'ni sudь boži, ki sudь oće biti toliko strašanь[3] i nemilostivь griš'niku tako, da bi volelь ne biti roenь[4] nigdare na si svitь. Slišeći onu strašnu sen'ten'ciju, ku gospodinь bogь hoće dati vrhь[5] griš'nikovь osuenihь, kada reče: otidite[6], prokleti, va oganь več'ni. I od' toga suda govori blaženi sveti Eronimь[7]: ako jimь, ako[8] p'emь ili[8] spimь ili[8] sidimь[9] ali hodimь ali molimь[10] ali ča[11] godi ino činimь, vazda mi e viditi, da mi z'voni[12] onь straš'ni glasь od' one trubi[13], ka oće reći na sud'ni danь: vstanite[14] i poite na sudь, i slišite onu straš'nu sen'ten'ciju[15], ku vamь oće dati gospodinь našь Isukrstь[16]. Govorimь[17], da po toi istini ti se imašь v'stati od' sna, to[18] estь od' griha i ne spati veće v grihu[19], ako oćešь imiti milostь od' gospodina boga. Treta istina, po koi se ti imašь[20] z'buditi ot s'na i od' griha, to estь, da imašь razmišlati velike paklene muke[21] i ot purgatorie, začь v pakli esu vse muke, ke se mogu iz'misliti[22], i nahode se šestere muke vrhu[23] inihь[24] velike. Prva muka est' og'nena[25], druga estь ledena, treta muka estь ot' črvi i z'mii[26], četvrta[27] estь vazda gledati obraza d'êvlovь[28], i[29] kada bi ti vidilь z ed'ne strane ed'nu[30] veliku propastь od' ême a z druge ed'nu sil'nu peći goruća og'na, priê bi volelь skočiti v' ed'nu ali drugu, nere negova obraza pogledati, toliko e strašanь. Peta muka zove se vikuvična, a to estь, da nigdare nima kon'ca. Kako e to is'to, govori Isuhrstь po svetomь Matii na 20 i[31] 5. kapituli: poite[32], prokleti, v[33] oganь več'ni, ki ugotovanь e d'êvlu i anjelomь nega[34]. Šesta muka estь žalostь i tuga duše i konšen'cie[35] vidući[36] se od' tolika dobra od'lučeni, ča estь carstvo[37] nebeskoe i životь vêč'ni. Govoru tada: vzdvig'nete[38] se i vstanite ot sna, to e od' griha, a to[39] da bu-

[1] govoru tada, da po toi. [2] da. [3] strašan' grišniku i nemilostiv'. [4] biti ne roen' na sa svit'. [5] vrhu. [6] poidite. [7] Erolim' i di. [8] ali. [9] hodim' ali sidim'. [10] nema: ali molimь. [11] ča ino činim'. [12] zvoni va ušiju. [13] trumbite. [14] vstanite mrtvi. [15] šen'tenciju. [16] gospodin' bog'. [17] govoru. [18] a to. [19] v grihu veće. [20] moreš' vstati od' griha. [21] muke paklene. [22] smisliti. [23] zvrhu. [24] inih' muk' velikih'. [25] ognena muka. [26] od' zmii. [27] četvrta muka e gledati vsagda. [28] d'êvla. [29] onda da bi videl' ti. [30] ednu peć' veliku goruća ogna, a z druge strane veliku propast', priê bi. [31] ter'. [32] poidite. [33] va. [34] nema *b*: anjelomь nega, nego: i vam', ki budete negovi tovariši [35] košen'ciê. [36] videći. [37] cesarastvo nebesko. [38] vazdvignite se. [39] *b* nema: a to

Digitized by Google

dete mogli[1] uteći toliko straš'nihь mukь, ke su zgora rečeni[2]. Četvrta istina, po koi se ti imašь[3] vstati od' griha, to estь plaća za dobra dela[4], ča[5] estь životь vêč'ni, ki se dobiva dobrimi deli, i dobivašь petero veliko dobro. Prvo dobro estь slava rais'ka. Drugo dobro preveliko i presveto tovarištvo, to[5] estь vsihь svetihь i svetihь božihь i svetihь anjelь. Treto dobro estь, da ti činišь radostь i vesel'e vsimь svetimь v rai. Četvrto dobro estь vêčnostь dobra, komu ne bude kon'ca. Peto dobro estь, da oćešь vazda[6] viditi vsemogućago boga s veliku slavu i s veliku radostiju i vesel'emь i ljubav'ju[7], ka ne će nigdare poman'kati[8]. Govoru tada, da po tihь računihь ti se imašь vstati od' sna, to estь od' griha otijući[9] se ukloniti toliko strašnihь mukь i dobiti toliku slavu blaženihь, ka va veki ne će poman'kati. Ošće razumii i razmiš'lai velikostь od'[10] griha po tri načini. Prvi estь proti ričamь teles'nimь, drugi estь proti ričamь[11] naturalimь, treti estь proti ričamь[11] duhov'nimь. Govoru, da imašь razmisliti[12], kolikь[13] estь velikь grihь, ki se čini za uzrokь riči teles'nihь. Govoru, da riči teles'ne, ke[14] vidišь, kako esu stvoren'ê, nebo, zemla, vasь sa svitь[15], sln'ce, misecь, zvezde i vse planite, i voda, ka estь okolo[16] v'see zemle, i zlato i srebro i biserь i drago kamen'e i drazi mitali, i c'vet'e zemalsko, ko estь razluč'no[17] koluri, kako e vidišь, toliko plodi različ'nihь drevь zemalskihь, i[18] ošće ukrašen'e aera i zemle, a to m'nogi razliki pticь nebeskihь i z'veri i živinь zemalskihь. Zamiri, da gospodinь bogь vse te riči stvori zavolju človika i na utešen'e človika, i vidišь takoe[19] vasь svetь ukrašenь mnogimi lipimi ričami[20], kako esu rečene[21] z'goru; gledai, kako estь ukrašenь sa svitь lipimi[22] mesti i gradi i kašteli i seli, i paki razmišlai koliko su ukrašena ta mêsta i gradi mnogimi narodi muži i ženь, ke gospodinь bogь učini na svoju priliku. Govoru, i zamiri, i da razmišlašь, koliko estь grihь velikь, kako govore dok'tori, a navlastito edanь slavanь dok'torь, ki se imenue Fran'čis'ko Muranь. Govori onь: ako ti gospodinь ali vitezь ali vlastelinь ili tržacь ili mešterь inoga računa človikь, govoru, da vsaki estь gospodinь onomu, ča estь negovo, i govori: ako bi ti imelь na

---

[1] iz *b*: mogli. [2] rečine zgora. [3] moreš'. [4] dobro delo. A za tim nema *b* do: i dobivašь. [5] *b* nema od ovdje do: svetim' v rai. [6] vsagda. [7] s vesel'm' i s lubviju. [8] poman'kati nigdare. [9] hoteći. [10] nema: od'. [11] ričem'. [12] razmišlati. [13] koliko. [14] ke ti. [15] ‚vas' sa svet'" ima *b* iza: zvezde. [16] okolu. [17] različno. [18] *b* nema: i ošće ukrašen'e aera i zemle, nego ima: iz mnozih' različnih' ptic' nebeskih' i zviri i skoti. [19] takoi. [20] riči. [21] e rečeno. [22] mnogimi lipimi. Tim se svršuje rukopis *b*.

Digitized by Google

perikuli edanъ gradъ ili mesto ili v'se svoe blago, a mogući e škapulati učiniv'ši edanъ semrt'ni grihъ, ako ga imašъ učiniti? Govorim' ti, ako bi ti bilъ na pogibeli edanъ gradъ, ali mes'to, ali tvoi sini, ali v'se tvoe blago, ti nimašъ učiniti 1 semrt'ni grihъ. Ako bi ti bilъ gospodinъ vsemu svitu terъ ga imelъ zgubiti, priê ga imašъ vasъ ot'pustiti i ostaviti i poiti za boga proseći po svetu, nere učiniti edanъ semrt'ni grihъ. Govoru drugočь, da človikъ nima učiniti grihъ semrt'ni za riči naturale. Razumii, da govoru od' riči, ke ishaêju od' nature, ke su zvane od' fortune, to estъ srića i nesrića, zdrav'e i nemoći, životъ i semr'tь, lipota i grdos'tь, plemen'šćina i sebrostь, i tako od' inihъ riči, kako estъ bogatastvo i ubožastvo, i za v'se te riči naturale ti nimašъ učiniti grihъ semrt'ni ni edanъ. Kako e to is'to, ti imašъ pisano, kadi govori Isuhrstъ v' evan'jel'i: ka dobrota ili ka koristъ estъ človiku, ako bi vasь svitъ dobilь, a dušu svoju pogubilь? A to estъ koliko k ričamъ naturalimъ. Govoru treto, da človikъ nima učiniti ni edanъ grihъ sem'rt'ni zavolju ni ed'ne riči duhov'ne. Razumii i dobro zamiri, da, ako bi vse duše, ke su ošće na semь sviti i ke su ž' nega preminuli, imeli biti osuene, a ti bi e mogalь izbaviti učiniv'ši grihъ semrt'ni, ti ga nimašъ učiniti. Govoru ošće, da, ako bi duše vsihъ svetihъ i vsihъ svetic, ke su v carstvi nebeskomь, i vsihъ anjeli imeli biti osuene v veki, a ti e mogući izbaviti učiniv'ši 1 semrt'ni grihъ, ti ga nimašъ učiniti. I ošće više govoru, da, ako bi duša kralice nebeske devi Marie imela biti osuena va veki, a ti ju mogalь osloboditi ednimь semrt'nimь grihomь, ti ga nimašъ učiniti ni za taku, ni za ed'nu inu stvarь. Da ti bi mogalь pitati, ako bi mi zapovidalь samь gospodinъ bogъ, da bim' ga imelъ učiniti, imam li ga učiniti? Na to ti od'govaramь, da imašъ učiniti to, ča ti onъ zapovida; da govoru, da ti bogъ ne zapovida nigdare učiniti grihъ. Da ti bi mogalь reći, da ni to isto, zač' se č'te v' biblii, da gospodinъ bogъ hote ispelati sini Izdravilevi iz raboti od' Ejup'ta, tada onъ zapovida onomu svomu plku, da imihu poiti i zaêti i posuditi v'se sasudi ti zlati i srebrni u onihъ Ejup'ćanъ i kada bihu vanъ ishodili, takoe imihu v'se sobu vzeti, a takoe iznesoše vse sobu vanъ, i ne bi li to grihъ tadbeni? Govoru, da to ne bi grihъ, začь gospodinъ bogъ estъ gospodinъ vsakoi riči i vsakoga stvoren'ê. Da nu sliši proroka Davida, ki govori, da sa svitъ estъ vasъ boži i vsa, ka sutь v nemь. Govoru tada, da, kada v'se estъ negovo, tada onъ estъ pravi gospodinъ i udr'ži v'se gospod'stvo, kako hoće, i onь more zapovidati, komu hoće, da vaz'me blaga, kadi hoće, a ništarь mane ne zapovida, da ti učinišь grihъ, da pače ti zapovida, da ne

Digitized by Google

sagrišišь. Govoru, da bi ti mogalь pitati i reći: ča estь grihь, i po ki način' se čini? Na to ti od'govara sveti An'selamo i di, da grihь ni ino, nere učiniti i pomisliti ono, ča estь proti svetimь zapovedemь božimь. Razumei, da, kako si ti učinilь grihь semrt'ni, ti vpadašь v toliku nemilostь gospodina boga, da, ako bi v'si sveti, ki su v rai, prosili za te milosti od' gospodina boga, ne bi e mog'li isprositi, dokli godi ti stoišь v' grihu semrt'nomь. Govoru ošće, da, ako si ti učinilь grihь semrt'ni, ti v'padašь v' troe veliko zlo. Prvo, da te grihь veže i stavi te v ruke vraže. Kako e to is'to, ê ti e provamь po svetomь evanjelii, kadi govori, da onь gospodinь, kada vidi na nomь braci onoga človika, ki biše zlo oblečenь, on' mu zapovida svezati ruci i nozê i vrići ga va ne straš'ne muke. Zamiri, da onь, ki biše zlo oblečenь, razumi se človikь, ki e grihь učinilь semrt'ni. Za to ti morešь reći, da grihь veže i drži človika v rukah' d'êvlihь. Drugo zlo estь, da te zdrži od dobra dela i od' dobra govoren'ê. I kako e to isto, ti imašь priliku od' onoga sina ljubodeinago, ki isprosi od' oca svoi delь imen'ê i po tomь ide na stranu daleč'nuju i strati v'se blago živući maneno z bludnicami. Govoru, da po tomь sinu ti imašь razumiti grišnika, ki se od'luči od' boga zavolju griha i krati mu se ispovidati i činiti v'sako dobro. Treto zlo, ča estь, da te osleplue v razumi tvoemь, da ti ne morešь viditi ni razumiti ni ed'nu ričь, ka bi s'paseniju tvomu bila i duše tvoee bila, i hodišь kako i slipacь, ki ne vidi ni drži pravi putь. Tako i ti, prokleti griš'niče i nečisti, ti ne dr'žišь pravoga puta, nere vpadašь od' griha v' grihь ljubeći grihь, a ne sum'niš' se semrti teles'ne, ka brzo pride, a š' nu semrtь dušev'na i vêč'na. Govoru tada tebi, grišniče zali, da imašь razmišlati velikostь griha, i koliko estь velikь grihь i zalь, i koliko veliko zlo estь činiti grihь, i koliko zlo tebi pripeljue od' duše i od' tela. A to estь koliko k tretomu delu ot milosti bože.

Brakь bistь učenь v' Kani galileis'koi.

Sveti Ivanь na 2. kapituli.

Ove svete i posvećene besede esu rečene po evanjelistu svetomь Ivani na 2 kapitula negovihь evanjelii. Govori evanjelistь, da našь gospodinь Isuhrstь bi z'vanь na pirь od' svad'be i negova mati preslav'na deva Mariê i negovi učenici, ka svadba biše v' ed'nomь seli, ki se zove Kana, biše v stranahь Galilêe. I budući jure blizu odobed'vali, tada nimь poman'ka vina, i tada mati preslav'na, ka biše

Digitized by Google

poli svoga sina, i reče k' sinu svomu: vina nimaju. A Isusъ nei od'govori: ženo, ča to tiče tebê ali mene? ere ošće ni priš'lo vrime moe. Za to mati presveta nee usta obrati k slugamъ i reče: (č)to vamъ reče moi sinъ, činite. I tada Isusъ reče slugamъ: naplnite one sasudi vodi, a oni e naplniše vodi daže do vrha. I reče Isusъ: vazmite onoga ča e v' sasudihъ i daite stol'niku okusiti, a onъ okusiv' i doz'va ženiha i reče: vsaki človikъ v počet'ki obeda ili vičere nai prie stavi na stolъ dobro vino i po tomъ, kada su opoeni, tada huiše, ere im' e on'da vsako vino viditi dobro, a ti si nasuprotivъ tomu učinilъ, ere si prie huiše dalъ, a nai posli i to, ko estъ nai bolše, ti si shranilъ. Tada govori evanjelistъ, da to bi početakъ prvi mirakulъ, ki Isusъ učini pred' učeniki svoimi, kada êvi slavu s'voju, a učenici verovaše v' nega.

Od ovoga sveta i posvećena govoren'ê more se pitati ed'na sumna, ka estъ ovo: ča estъ bole, oženiti se, ili prez' žene stati i živiti v čistoći? Na to ti od'govaramъ po dovole zakoni. Govoru, ako si ubogъ, bole ti e biti brez' žene. Računъ estъ tomu, da, ako ti budešъ imelъ obitelъ i dit'cu, ženu i dit'ce dovole, tako nigdarъ nimašъ pokoê, začъ potriba ti estъ, da danъ i noćъ ti mislišъ i trudiš' se zadobiti nimъ kruha, ob' čem' bi oni živili. Drugo govoru: ako si ti manenъ, bole estъ, da se ne ženišъ, začъ zla ričъ estъ imiti činen'e s manenimъ človikomъ. Po tomъ pridu da budu imeli dit'cu ter' imъ ne budu umeli dati s'nagu ni hranu i budu sami i nihъ dit'ca gladomъ mriti. Treto govoru, da onъ, koga e vola služiti gospodinu bogu, bole estъ, da se ne ženi. Računъ estъ tomu, da oni imaju toliko ljubavъ žen'sku, da ne mogu ljubiti gospodina boga, i tako sagrišaju semrt'no i urijuju gospodina boga i dušu svoju. Govoru čet'vrto da, ako esi ti bogatъ ili bogata, ti se mogu dobro oženiti, ere mogu sebê dobro vzdržati i paki dit'cu svoju, kada ju poč'nu imiti. Govoru peto i svršuju tu sum'nu, da e bole, da se oženišъ. Računъ estъ tomu, da činišъ sini i h'ćeri, ki budu sluge gospodina boga. Govoru, da ta sakramen'tъ bi učinenъ od' gospodina boga i od'lučenъ v rai zemalskomъ govoreći gospodinъ bogъ ot'cu našemu Adamu i ženi negovi Ejugi: rastite i množite se i naplnite zemlju.

Govoru v drugomъ delu, ki nasъ uči, po ki načinъ mi imamo učiniti i ki redъ držati, kada se edanъ oće oženiti, ali človikъ bogatъ ali ubogъ. Govoru, da ima edanъ dobro razmislit, i razumii 9 riči prie nere ženu vaz'me. Prva ričъ estъ, ku imašъ razmišlati, imaju imiti, to estъ dobra misalъ da ju v'zima, da bude na slavu božiju. Govoru, da nimašъ iskati blaga ni bližičastva ili lipote, da ne budešъ

Digitized by Google

moći živiti š' nu, i ako ei malo ča rečešь besedu ili učinen'emь tako, tudie ona ti od'govori proti rekući, da oću se tužiti momu rodu i bližikamь. Govoru tada, da se ne ženišь zavolju blaga ili bližičast'va, i znai, kada se koli ti oženišь za te uzroke z'gora rečene, ti semrt'no sagrišašь v ljubodeên'i i ni tvoê prava žena ni istin'ni matrimonii. Računь estь, da ni on'di bila istin'na misalь, ka bi imela biti, da se onь matrimonii činaše na slavu božiju. I da si ti držanь to učiniti, ti imašь v knigahь od' Tobie na 8. kapituli, kada mu anjelь reče od' strane božie, da bi imelь vzeti Sar'ru za ženu svoju. Tada reče Tobiica: ja ne ću toga učiniti. Računь est' tomu, zač' e imila 7 muži, ki su vsi zadavleni od' d'êvla. Tada reče anjelь: ne ću da ju vzimašь zavolju pohotên'ê ni zavolju lipote, kako su učinili oni, ki su umoreni od d'êvla, da oću da ju vaz'mešь na slavu božiju. I tako ju v'ze na slavu božiju i bi izbavlenь od' d'êvla, i to bi pravi matrimoni. — Druga ričь estь ed'na druga misalь, ku imašь imiti, da otijući roditi sini i h'ćeri, ki budu sluge božie, i to imašь takoe v' Tobii na 8. kapituli, da s'ta tri d'ni i tri noći ne tičući se grihomь pltenimь, i kada bi tretu noćь, tada moli gospodina boga, i po tomь ide sav'kupiti se s ženu svoju. Govori sveti Ambrozii, da za posvećenie blaga, ko[1] ti priemlešь on'da, kada vzimašь ženu tvoju, ti bi imalь stati vasь onь danь i v'su onu noćь vele umilenь na molitvi svetoi moleći boga, da bi ti dalь tu milostь, da bi ti mogalь roditi sini i h'ćeri, ki bi bili sluge gospodina boga, i da bi ti imilь veliku radostь od nihь. Govoru i zamiri, da e to računь, da mnogo kratь ti imašь sini i hćeri, ki ti daju muku i žalostь, začь ti nisi vzelь ženu t'voju na tu misalь, da pače si ju vzelь zavolju pohotên'ê nečista ili za blago. Razumii, da nimašь vzeti žene zavolju blaga ni pohotên'ê, da imaš' ju vzeti, da bude na slavu bogu i takoe, da rodišь sini i h'ćeri, ki budu sluge božie; i čineći ti inako, tada ni pravi matrimonii i sagrišašь semrt'no v ljubodeistvi. — Treta ričь, ka se ima imiti otijući ženu vzeti, estь, da ti učinišь riči, ke budu ed'nake. Govoru, ako ti imašь h'ćerь lipu, tada čini, da ima i muža lipa; ako imašь sina lipa, dai mu i ženu lipu; ako imašь sina grda, dai mu i ženu gr'du. Razumii ošće, da ni edanь starь nima vzeti ed'nu mladu, ni edanь mladь nima vzeti ženu staru, ni edanь bogatь nima vzeti ed'nu ubogu, ni edna bogata nima vzeti ed'noga uboga. Računь estь, da ne budu imeli uzrokь pogrditi edanь drugoga. Govori gospodinь bogь: učinimo nemu pomoćь podob'nu nemu. Govo-

[1] ‚ko' za ki.

Digitized by Google

rimь tada, da estь ot' potribe, da bude ričь ednaka, da ne bude pogr'en'ê meju nimi, i po tь zakonь oće biti dobarь matrimonii i prava ljubavь. — Četvrtu ričь, ku ti imašь iskati, ako e bližičastvo nihь dobro, ča estь otacь i mati. Razumii, ako si ti mužь ili junakь i mislišь vzeti ed'nu divojku za ženu, ti imašь pitati ot'ca i matere, kakovi ljudi su. Ako naidešь, da mati nee e bila dobra, tako ju ti morešь vzeti na siguri, začь veliko čudo, ako bi h'ći ne bila dobra, kadi estь mati bila dobra i kada e op'ćila z dobrimi. I ošće, ako bi bilь i otacь zalь, ne stoi za to, ere ona e veće op'ćila s materju nere s' ocemь. Govoru, dobro, ako bi otacь i mati bili dobri, toliko bi bole. I tolikoi govorimь od' junaka, ako mu e otacь i mati dobra, takomu dai svoju hćerь na siguro, zač' bi čudo bilo, ako bi onь ne bilь dobarь. Računь estь, ere sinь veće op'ći s ocemь, nere s materiju. I govoru, ako bi mati negova bila zla, za to nimašь stati dati mu svoju hćerь, ere e onь veće op'ćilь s ocemь nere s materiju. — Peta ričь, ka se pristoi k matrimoniju, estь v providen'i. Govorimь tebi, človiče, ako se oćešь oženiti, čuvai se, da ne vaz'mešь ženu manenu, i tolikoi ti, ženo, ne vaz'mi muža manena Računь estь, da v' hiši ne će biti ino nere smuć'na, a sini ote od' zla na gore poiti. — Šesta ričь, ka se pristoi k matrimonii, estь vola slobod'na. Govorimь tebi, ot'če, ne dai muža h'ćeri tvoei proti ne voli, i ča se z'gaê s toga, razumii, da m'nogo krat' se m'noge nepriêz'ni z'gaêju s toga od' ed'noga do dr'ugoga, i s toga se zgaê preljubodeistvo, začь ni ta matrimonii učinenь zakonomь pravimь s volju obiju; i za to bude klelь edanь i drugi dušu ot'ca i matere, ki ihь sveća na to. — Sed'ma ričь, ka se pristoi matrimoniju, estь ver'nostь udi. Govoru, da telo žene ima biti muško, a telo muš'ko ima biti žens'ko davajućь edanь drugomu dlgь poč'tenь, kako zapovida sveti matrimonii. Razumii, da nimašь činiti od' žene ed'nu blud'nicu. Ošće znai, da ti ima biti zadovolь tvoê žena, a tebi ženi tvoi mužь. Govorimь tada, da morešь razmisliti, da pravomu matrimoniju estь potriba ver'nostь, kako e zgora rečeno. — Osma ričь estь potrib'na matrimoniju, da bude očito učinenь, a ne otai, kako čine mnozi i mnoge, ke se čine zaručiti v' hiši nikoga suseda proti voli ot'ca i matere i bližikь. Razumii, da to ni s pravimь zakonomь učinenь, da ima očitь biti. — Deveta ričь estь ugod'nostь junaka i divojke edanь drugomu. Govorimь tebi, ki oćešь dati za muža tvoju h'ćerь, učini, da vidi onoga, ki ima biti nee mužь. I tolikoi ti imašь viditi, g'do će biti tvoê žena, da vidi edanь drugoga; i budućь edanь drugomu ugodanь poi i učini slobod'no ta matrimonii na slavu božiju. Da ako bi ne

Digitized by Google

bilь edanь drugomu ugodanь, ne čini ga, začь meju nimi ne bi bilo nigdarь mira ni ljub've i ne bi dobarь matrimonii, začь ni s' zakonomь učinenь. — Deseta ričь estь ovo, ko potribue pravi matrimonii, kako govori sveti Avgustinь v' knigahь, ke se zovu dobroga skuplen'ê ili matrimoniê, a to estь dobroga života i tovariš'stva i mira, ka ima biti v pravomь matrimonii. Govori sveti Avgustinь, da mužь i žena imata imiti 4 riči v' sebi, i ako ihь ni meju nimi, nigdarь ne bude mira ni ljub've. Prva estь milosrdie, a to da budeta milosrd'na proti ubozimь, i ako budeta milostiva, oćeta vazda dobro imiti; ako li ne budeta milostiva, oćeta zlo imiti. Druga ričь estь ovo, ka e potribna mužu i ženi, to estь prava vera, da oni budu pravi i čisti prez vsake zle ćudi. Govorimь, da, kada vi činite matrimonii, vi govorite, da budu prez' vsake zle ćudi, a to estь da budu d'vi, i da va nomь svetomь sakramen'ti, v' kom' sta se savkupila, i za onoga svetoga blagoslova, ki ste vi prieli od' boga, budući vi pravi i čis'ti preza v'sake zle ćudi, govorimь, da gospodinь bogь ihь oće obarovati va vsakomь dobri i v miru, ako budete imeli tu svetu čis'toću. Treta ričь, ku potribue mužь i žena v svetomь matrimonii, ima biti umilen'stvo. Govoru, da imata biti ona d'va umilena, a ne super'ba, imaju živiti meju sobu krot'ko kako bratь sestru. Razumii, da v'sakь tratь, kada budu super'bivi meju sobu, ne te nigdare dobra učiniti ni imiti ga. Razumêi, da v'saki, ki e super'bivь, est' takmenь d'êvlu, a on'di, kadi prebiva d'êvalь, ne će nigdarь dobra biti, tada živi u svoemь matrimonii u *(Ovdje su tri lista istrgnuta na kojima je bio svršetak ove propovjedi i početak drugoga članka.)*

. . . su v' komь proklet'stvi ili v' protivan'stvi ili ako su ponesli ko nepoč'ten'e protivu svetomu redu, i ako su ne poč'tovali svetihь d'ni. I ošće ima spomenuti vsakoga, da ima postь vsaki postiti, ki se v crik'vi zapovida. Ošće ima spomenuti vsakoga, ako e ožurnikь ili razboinikь, ima ga ostaviti. I ošće ima popь pitati, ako prave desetine ne daju, ili pravoga dohot'ka crikvenoga ne daju, tim' se grihь ne prašća nikoli; i ki bi zakon'nu ženu pustilь. Ošće ima popь spomenuti, ako si ča bogu obećalь a ne vzdalь, ali imašь na poručen'e ko mrtvihь, imaš' e dati, ča mu e naporučeno, ako ne ćь duše pogubiti. Zlo, ako nisi plaće dalь naêm'niku svomu, ako si komu ča dlžanь, imaš' mu e dati. Ako si se z'nimalь s koga griha, v' kom' si bilь. Ako si hotelь biti starišina imući star'ega. Ako si mnelь, da si boli od' svoe družine, a nisi. Ako si na ne zalь glasь položilь. Ako si suprotivь istini govorilь. Ako si na ko zlo dalь svetь, a ni(si)

Digitized by Google

ga dalь pravo. Ako imašь ko dobro, a bogu hvale ne daešь. Ako si se kimь porugalь a sebe hvale. Ako si se raz'srdilь suprotivь ubogu človiku. Ako si koga op'sovalь, ali nepoč'tovalь, ako si koga ranilь crikvenoga človika ali redov'nika ali d'êka, i ako bi d'vignulь ku ričь, s ke bi se ljudi svadili. Ako ti e žalь, da se komu žive terь bi mu radь zlo. Ako si koga oklevetalь. Ako ti ni drago stati za svetu misu, i ako si lenь na dobro naučiti svoe mlae. Ako si lenь v' posli, ki ti e naporučenь. Ako zali poi dašь sebê (?). Ako praznuešь. Ako nisi svoihь mlaihь naučilь na dobarь putь i nisi ihь karalь v nihь zlobi sa umilen'emь. Ako si ča kralь ili silu vzelь. Ako si ča tue našalь, vrati e. Ako si boga zabilь želijući na blago sega svita. Ako si koga hinilь kupujući ili prodajući. Ako si želilь vrimene draga, da bi draže prodalь. Ako si komu želilь na smrtь ili na zlo. Ako si liho jilь ali pilь. Ako si ne postilь korizme. Ako si op'ćilь s mužku ženu. Ako si sa svoju ženu bludь činilь protivu naturi ili v' koriz'mi ili v kvatri ili na velike blagdane ili v' navičer'e velikihь blagdani ili v' nedilju. Ako si učinilь, da se dite ne rodi ili da bi se mrtvo porodilo. Ako si sagrišilь z bližiku ili s niku redov'nicu. Ako nisi stalь na pravomь zakoni. Ako si pohitilь ruku ili nogu nepoč'ten'e. Ako si vlhvici verovalь ili si samь vražilь. Ako si d'ni ili vrimena hranilь a nisi boga hvalilь. Ako si na svete d'ni težalь ili v nedilju. Ako si krivo prisegalь ili si se krivo zaklelь bogomь. Ako si v' čemь krivь, v'se pravo ispovii i pokoru primi i svetь dobarь.

To e vodь tihь knigь svetago Brnardina.

Kara se grihь ot' superbie na prvomь listu.
Kara se grihь od' nevere, na 3.
Kara se grihь, ki se zove zlo hoten'e, na 6.
Kara se grihь, ki se zove neufan'e, na 8.
Kara se grihь, ki se zove neznan'e; budi saznan na 11.
Kara se grihь, ki se zove gultoniê, na 14.
Kara se grihь, ki se zove nepravda, na 19.
Kara se grihь nepočten'e proti svetimь sakramen'tomь na 21.
Kara se grihь, ki se zove tvrdostь na 25.
Kara se grihь, ki se zove lakomostь na 28.
Kara se grihь, ki se zove pogr'evati boga i nega zapovedi, na 30.
Kara se grihь, ki se zove laža, na 34.
Kara se grihь, ki se zove tašća slava, na 37.
Kara se grihь, ki se zove hin'ba, na 40.

Digitized by Google

Kara se grihь, ki se zove tad'ba, na 42.
Kara se grihь, ki se zove ljubavь prez reda, na 46.
Kara se grihь, ki se zove hudoba, na 48.
Kara se grihь, ki se zove silu vziman'e, na 51.
Kara se grihь, ki se zove oholo živlen'e, na 55.
Kara se grihь, ki se zove ožura, oteite nasledovati gospodina boga, na 58.
Kara se grihь govoriti zlo dobro a dobro zlo, na 61.
Kara grihь, ki ne će pokarati grišnika, na 64.
Kara grihь, ki se zove neposluhь, na 67.
Kara grihь, ki se zove nestrplen'e, na 70.
Kara grihь, ki se zove never'stvo, na 73.
Kara grihь, ki se zove preljubodeistvo, na 77.
Kara grihь, ki se zove uboistvo, na 80.
Kara grihь, ki se zove nenavistь, na 83.
Kara grihь, kako e suditi iskrnega po sum'ni, na 86.
Kara grihь, ki se zove neumićastvo (rče .... ite se) na 89.
Kara grihь, ki se zove nevzdržan'e čistoće, na 92.
Kara grihь, ki se zove lenostь i prazdnovan'e, na 96.
Kara grihь, ki se zove krivo prisegan'e, na 100.
Kara grihь, ki se zove ubiistvo, na 104.
Kara grihь, ki se zove nepočten'e svetihь riči, na 110.
Kara grihь, ki se zove uboistvo, na 115.
Kara grihь, ki se zove naglostь, na 120.
Kara grihь, ki se zove nemilosrdie, na 123.
Kara grihь, ki se zove zalь svetь iskrnemu svoemu, na 127.
Kara grihь, ki se zove ta ....., na 130.
Kara grihь, ki se zove psos'tь, na 134.
Kara grihь, ki se zove nepriêzanь, na 137.
Kara grihь, ki se zove mašćenie, na 140.
Kara grihь, ki se zove nemilosrdie, na 143.
Kara grihь nepočten'e svete crikve sakramen'tomь, na 146.
Na veli petakь: obidu me p'si mnozi, ot Mat. razmišlati muku Isuhrstovu, na 150.
Ženo, se sinь tvoi. Prova se po pisьmu, po naturi, po prilici, na 154.

---

*

Digitized by Google

II.

Rasprava

o

sedam smrtnijeh grijeha.

Sveti Ivanъ evanjelis'tъ pravi ed'no videnie[1] v' ed'nihъ knigahъ ot' êvleniê, ke se zovu apokalipsiê[2], i di[3] sveti Ivanъ, da onъ vidi[4] zlizući z' mora ed'no z'vire čud'nimъ zakonomъ različ'no i mnogo straš'no. Têlo[5] sego z'vir'ê[6] biše prikladno k risu[7] a noge[8] bihu med'viji, i imiše[9] grlo lavovo i 7 glavъ i 10 rogovъ i 10 k'runъ. I se strašno z'vire imiše[10] moćь činiti rvanu[11] suprotivъ[12] svetimъ i sveticamъ božimъ i mogaše e premoći i dobiti[13]. Se z'vire toliko, protivu čineno i toliko straš'no skažue se knezъ ot tamъ, ki gre[14] z mora paklenoga, kadi[15] e vsaka gorkostь[16] ot plača i od bolez'ni[17], tugъ[18] i nevolь, mukъ[19] i straha. Telo sega[20] z'virete je prikladno k' risu[7], ere[21] tako kako e risь[22] ušarenъ različnimi lici[23] tako i dêval ima različnimi zakoni ot lasti i lotarstva prelastiti i blazniti ljudi. Nozi ot' sego z'vireta[24] esu[25] priklad'ne[26] k nogamъ med'vijimъ ere[27] tako kako[28] med'vidь ima svoju moćь v' nogahъ i v mišcahъ ako i d'êval' drži moć'no i veže v'sihъ onihъ, kihъ more pod'ložiti pod' svoe noge i priteg'nuti svoimi miš'cami[29]. Grlo ot' sego[30] zvirete est[31] prikladno k grlu lavovu[32], ki skozi veliku ljutostь[33] hotil'[34] bi požriti vse, ča koli vidi svoima očima, i tako[35] d'êvalь ne more nasititi se ot' požiraniê dušь. 7 glavъ ot' z'virete paklenoga esu[36] 7 semrt'nihъ grihovъ, kimi d'êvalь priteže[37] k' sebe kako vasь s'vitь,

[1] vidênie. [2] apokalipas. [3] dê. [4] vidê. [5] telo. [6] zvirete. [7] leopardu. [8] nozi. [9] prikladne k medvijim. [10] imêše. [11] rvanju. [12] protivu. [13] dobiti i premoći. [14] grede. [15] kadê. [16] gorostь. [17] bolêzni. [18] i ot tugь. [19] i mukь. [20] ot sego. [21] are. [22] leopardь e ušaranь. [23] iz *b*: lici, tako i d'êvalь ima različnimi. [24] zvirete. [25] su. [26] prikladnê. [27] are. [28] ‚kako' iz *b*. [29] mišci. [30] sega. [31] je. [32] samo: k l'vu. [33] skozi svoju ljutostь veliku. [34] otilь bi vse požrti. [35] tako i dêvalь ne more se nasititi. [36] su. [37] veže vas svitь, are edva e da.

Digitized by Google

ere edva da bi niedanъ človikъ utekalъ, ki bi ne vpalъ v niki[1] ot' sihъ 7[2] grlъ paklenihъ. Za to di[3] mnogo dobro sveti Ivanъ, da se z'vire imiše moćь premoći svetihъ, ere[4] na zemli ni tako človikъ svetъ[5], ki bi se svršenimъ zakonomъ mogalъ čuvati ot v'sihъ zakoni i[5] ot' grihovъ, ki ishodê[6] ot sihъ sed'mihъ grêhovъ bez'[7] navlašćnoga dara ot' milos'ti tako, kako bi[8] blažena sveta dêva Mariê i sveti Ivanъ i ini[9] sveti po milostihъ vlašćihъ[10], kimi nihъ bogъ darova. 10 rogovъ ot' zvirete s pakla skažuju[11] se 10 prestupi ot 10tihъ zapovedi ot'[12] zakona božiê, ke d'êvalъ prokura ili znahodi toliko, koliko more sed'mimi grisi semrtnimi[13], ki su glava ot' vsihъ zledi[14]. 10 krunъ skažuju se 10 premoženi, ke d'êvalъ ima vrhu v'sihъ grišnikovъ skozi prestupan'e[15] otъ 10tihъ zapovedi ot' zakona božiê.

Prva glava ot' zvirete paklenoga je grihъ ot' superbie ili oholie[16]; druga e zavidošćь, treta es'tь g'nêv' ili[17] sr'dь[18], četvrta estь prazdanъ, to estь[19] lênostь ot dobra činenиê[20], peta estь lakomiê ili hlpostь[21], 6[22] bljutstvo ili ljubodeniê[23], sed'mo[24] estь grlo. Ot' sihъ sed'mihъ glavъ nishode[25] vsi zakoni ot grêhovъ i ot ćudi ili su[26] smrt'ni ili ot'pustni, i vsaki ot sihъ 7[27] grihovъ semrtnihъ[28] se dili na mnogo rasohъ[29].

Prva rasoha super'bie ili oholie es'tь.

Prvi grihъ[30] estь super'biê i počalo ot vsihъ zledi[31]. Superbiê razluči i razbi[32] zakonomъ prvimъ[33] družbu i redъ, kada se[34] anjelъ Luceferъ[35] skozi svoju lipotu[36] i skozi s'voi[37] velikъ razumъ hoti ukazati nad[38] v'simi inimi anjeli i hoti se k' bogu priložiti, ki ga biše stvorilъ veliko[39] dobra i veliko[40] lipa i toliko mudra, za to spade s nebesъ[41] i estь učinenъ[42] d'êvalъ onъ i vsi anjeli, ki bihu nega družba[43]. K semu se Luciferu prikladaju vsi[44] superbivi, ki razbiêju i raz'činaju[45] druž'bu i redъ meju človici, kada se ukažuju nad' druzimi veće biti hvaleni i računani propovidajuće i otkrivajuće[46] svoe

---

[1] iz *b*: niko (opako: niki). [2] 7 nihъ. [3] *b* ima: di iza: dobro. [4] are. [5] nema: i. [6] shode. [7] prez. [8] bi dêva Mariê. [9] niki ini. [10] milostêhъ navlašćnihъ. [11] skazue. [12] nema: ot'. [13] grêsi smrtnimi. [14] zlêdi. [15] prestupan'ê. [16] ot oholie. [17] ali. [18] srda. [19] ali mj. to estь. [20] dela. [21] iza: hlpostь ima *a* opako: estь. [22] šesta e bljudstvo. [23] ljubodêênie. [24] sedma. [25] ishode. [26] iz *b*: su. [27] 7mihъ. [28] smrtnihъ grihovъ dêli se. [29] *b* ima napis iza ove riječi: Otь superbie ili oholie, a nema: Prva rasoha superbie ili oholie estь. [30] grêhъ je. [31] zlêdi. [32] nema: i razbi. [33] prvimъ zakonomъ. [34] ‚se' ima *b* pred: hoti. [35] Luciferъ. [36] veliku lêpotu. [37] nema: svoi. [38] nada. [39] toliko. [40] toli. [41] s neba. [42] učini se. [43] otь nega družbe. [44] nema: vse. [45] razčinaju i razbiêju. [46] pripovidajući i otkrivajući.

Digitized by Google

veličastvo toga cićь, da bi[1] e človikъ držalь za bol'še. Grihъ ot super'bie estь[2] toliko[3] nasrićanъ, ere[4] oslipljue človika, da ne poz'na samь sebê[5]. Človikъ superbivi se ne vidi ni se z'na. Superbiê je vino d'êvle nai moć'neiše[6] i nai veće navlašć'no, kimь[7] d'êvalь napaê[8] vsihъ mudrihъ človikovь i v'sihъ lipihъ i vsihъ bogatihъ i v'sihъ moćnihъ i hrabrovь i op'ćenimь zakonomь vsaki zakonь ljudi, ko navlašćnimь zakonomь velu[9] gospodu simь zakonomь, da ne znaju svoju man'šinu[10] ni svoê pregrešeniê, ni im' e s'mi človikъ reći[11]; toga cića su[12] va velici têškoći i pagubi veće ot vsihъ inihъ[13]. Pagubnimь zakonomь estь nemoćanь, komu v'saki tur'êk' se obraća v' êdь[14] i v' čemerь. Superbiê e k'ći d'êvla, a ki ju poime za ženu, velikъ delь[15] ima[16] imiti dostoêniê paklenoga. Superbiê čini ratь protivu bogu i vzima bogu nega čьstь[17] i nega slavu v čemь koli more, a bogъ protivu superbii e i popira vsihъ super'bivihъ. Superbiê estь kral' ot'[18] vsihъ zledi[19] i ot'[18] vsihъ grihovь i ot[20] vsee hoće sa sobuvь. Superbiê e lavь ljuti i požiravacь, ki požira vse dobro, ko nahodi v sobstvi oholi[21]. Super'biê čini ot almužnoga grihъ i ot' sile čini ćudь, a ot' inihъ[22] dêl', ot' kuda bi mogalь človikъ dobiti rai, čini dobiti pákalь. Super'biê estь navlašć'ni vitezь d'êvalь, ki s'mi udriti nai priê[23] meju vitezi božie[24] i ki e nai posliê pusti. Ošće po tomь, kada sveto sob'st'vo[25] i redov'no[26] bude premog'lo[27] vsi oni[28] grisi, super'biê čini tada veće sagrešiti[29]. Superbiê čini toliko rasohь, da ed'va e more človikъ sačtati, ko za to čini sedamь dêlovь[30] navlašćnihь, ki su tako kako sedamь rasohь, ke zlaze v'se ot onoga korenê zlago[31], i[32] vsaka čini o sebi mnogo rasohь[33]. Prvo[34] estь krivostь i neverstvo[35]; drugo[36] estь poniženie, treto[37] estь ponošenie[38], kada se človikъ m'ni veće[39] vridanъ ner' e[40]; četvrto estь potipan'e[41], to estь vziti želiti na visoku cênu ili dostoên'e; peto estь tašća slava, to estь želenie biti tašćimь zakonomь hvalenь[42]; šesto estь upokriziê[43] ili licemerie; sed'mo estь ludь[44] sramь i smamanъ strahъ biti ponižen skozi dobro učinen'e[45]. Ka[46] ovimь sedmimь rasoham' se vraćaju v'se kite ot griha superbie.

[1] nema: bi. [2] je. [3] veliko. [4] are. [5] sebe. [6] moćniiše. [7] kovь. [8] opaê. [9] veliku. [10] svoe manšine. [11] reći človikъ. [12] ‚su' iz *b*. [13] su va vekšei pagubi otь vsihъ inihъ. [14] jidь. [15] dêlь. [16] bude. [17] častь. [18] oda. [19] ćudi. [20] nema: ot. [21] iz *b* je od: superbiê do drugoga: superbiê. [22] i otь inihъ u *a* opako: nihь. [23] nai priê udriti. [24] božie. [25] sopstvo [26] nema: i redovno. [27] premoglo bude. [28] ini grêsi. [29] sagrêšati. [30] za to 7 dilovь čini. [31] vse čisto otь ednoga zla korene. [32] a. [33] kitь. [34] prva e. [35] nevêrstvo. [36] druga e. [37] treta e. [38] ponesenie. [39] veliko. [40] nema: ner e. [41] potipanie. [42] *a* ima pred: hvalen suvišno: biti. [43] ipokriziê. [44] ljudь. [45] činen'e. [46] k.

Digitized by Google

Ot krivosti, ot'[1] nevere.

Prva rasoha superbie estь krivostь i nevera[2]: činiti protivu bogu neveru[3]. Ot' see rasohe zlaze tri kite: ed'na[4] zla, a druga gor'ša, a treta prezla. Prva estь grdo neznan'stvo, druga estь ludostь[5] i bezumstvo[6], treta estь ringanie[7] ili ot'metь. Grdo neznan'e[8] est' va učinen'i[9] griha, ere[10] se ne čini ni edanь grihь bez' grdosti, ere[10] vsaki grihь se[11] počene v grdosti. Kosa grdostь, ot koe govori ov'dika, ishodi[12] ot' superbie, estь edanь zalь korenь ot mnozihь zledi, ki se zove neznan'stvo, to estь zabvenie boga i nega[13] blagodêti, ot' kihь mu človikь ne zahvaljue ni ga z'na za gospodina tako, kako bi človikь imilь ot' nega velikihь blagihь čini[14], ke bogь dae toliko prostranimь zakonomь človiku. Dobro grdь estь[15] i neznanь, ki[16] svomu gospodinu, ki mu e dalь toliko dobra, a ne će[17] mu ni zahvaliti ni ga z'nati[18] ni za gospodina tako, kako bi imilь, a[19] priemle nega blagodêti vsagda i vraća[20] často[21] kratь zlo za dobro, sramotu za počtenie. Su grdostь čini vsaki človikь toliko často protivu bogu, ki ne vzdae hvale ot' svoihь blagodêti velikihь[22], ke[23] bogь daetь[24], koga rado[25] čas'to kratь[26], kada e uža ali[27] trati hudimь zakonomь proti[28] voli boži[29]. Sramot'no neznan'stvo mi e[30] viditi, ki vsaki danь priemle veliki posli ot svoego[31] priêtela, a ne riči reći ni[32] hvale; i veće veliko neznanstvo estь onь[33], ki zanikue i zabiva, ko veliko[34] neznan'stvo e, ki vsaki danь priemle veliko[35] dobra ot boga a vsaki danь vraća velika zla za velika dob'ra. Ki bi dobro razmišlalь se[36] često, človikь bi zahvalevalь vsagda po svoei moći za dob'ra i za milosti, ke mu[37] bogь dae. Bogь dae človiku dobra od nature ili narva[38] lipotu i moćь telesnu, smisalь i hitrostь i razumь dušev'ni duše[39]. Bogь dae dobra ot' fur'tune[40] namir'na, to estь, ka prihode i othode: bogatstvo[41], priêteli, dos'toên'st'vo[42] i častь. Bogь dae

---

[1] i never (= nevêrstva). [2] nevêrstvo. [3] činiti nevêrstvo protivu bogu. [4] iza: edna druga treta' ima: e. [5] ljudostь. [6] prezumstvo. [7] riniganie. [8] neznanstvo. [9] v činen'i. [10] are. [11] nema: se. [12] shodi. [13] negovihь. [14] riči. [15] e grdь. [16] kь. [17] ću. [18] držati (bez: ni). [19] i. [20] ‚i vraća' iz *b*. [21] često. [22] velikihь blagodêti. [23] ‚ko' je u *a*, ‚ke' je iz *b*. [24] dae. [25] radi (ovdje je ńešto iskvareno). [26] ‚kratь' iz *b*. [27] ili. [28] protivu. [29] božii. [30] je. [31] svoiga. [32] i. [33] nema: onь. [34] preveliko. [35] velika. [36] Ovdje je ńešto iskvareno, *a* ima: seihь libo človikь zahvaleval, a *b* ima: se često človikь bi zahvalilь. [37] ‚mu' iz *b*. [38] n'rva. [39] *b* nema: i razumь duševni duše, ali ima po drugi put: bogь dae človiku dobra od nature ili narava lipotu i moćь telesnu, smisalь i hitrostь i razumь n'rav'ni duši. [40] u *a* griješkom: fur'niture. [41] bogatstvie. [42] dostoistvo.

Digitized by Google

dobra ot milosti i ot' silь[1]: veru[2] i ljubavь i pravdu i mudrostь, temperan'cu, moćь i ine sile, ke se vraćaju ka ovimь, da čine človika ugod'na pred'[3] bogomь i blaga v dobrihь dêlihь[4]. Dobro bismo imili bogu služiti i ljubiti ga[5], ki dae takovi[6] dari, ere[7] bogь ne će ine[8] plaće. Človikь drži človika za smam'na, kada e pogubilь umь, ko li ni[9] dobro[10] vani[11] s'[12] svoga uma, ki dobra svoga gospodina, ka[13] mu e priporučilь, trati hudimь zakonomь v vsakomь[14] nepodobstvi pred[3] očima svoga gospodina, a vi stanovitimь zakonomь, da ot vsega mu e[14] vzdati računь, i ako dobro čislo ne vrati, bude osuenь[15] i nakazanь, a ne vi d'ne ni vrimene, v ko ga[16] oće z'vati nega gospodinь skozi vzdanie računa[17]. Takove ludosti[18] su plni vsi super'bivi, ki op'će v tašćadь ot' vsihь blagihь, ke bogь nimь[19] dae: ot lipote[20] i ot' smisla i ot' moći i ot imen'ê, za to ot vsega budu osueni i nakazani.

Ot riniganiê[21] ili ot'mêta[22].

Onь[23] se zove otmet'nikь, ki blaga, ka drži svoga gospodina, poklada v ruci svoga gospodina[24] nepriêtela i čini mu službu. Takovo neverstvo[25] čini vsaki človikь, kada čini grihь semrt'ni, ere[26] tada koliko ot' sebe čini služ'bu d'êvlju i učini se nega hlapь i preda[27] mu svoe telo i svoju dušu i vse, ča kol'[28] drži bož'ê[29] i ina dobra, ka položi vsa[30] v službu dêvlju, i ako se[31] sa vsima imenue hrst' êninь v ričehь, on' se[32] ukazue v svoihь činêhь[33], da ni hrst'êninь[34]; onь[35] ispovida Isukrsta êzikomь, a ot'meće se ga[36] dêli. Trimi zakoni zove pismo človika apostatu, to e krivi krst'êninь, otmet'nikь boga. Prvi estь, kada čini[37] dêla, ka ne pristoe k veri[38], a čini protivu onomu, ča verue[39] tako, kako su oni, ki se sprisežu a po tomь oblažuju[40] svoju veru[41]. Drugo[42] e, kada ne verue[39] ono, ča sveta crikavь verue[39] i propovida; a se su[43] eretici. Treti[44] e, ki verue[39] veće, nere ima verovati[45] tako, kako su vražitelnice[46] i bahor'nice i

[1] sili. [2] vêru, upvan'e, ljubavь, pravdu, mudrostь. [3] prêdь. [4] dêlêhь. [5] nema: ga. [6] takove. [7] are. [8] inoe. [9] ko ni li. [10] iz *b*: dobro *a* ima: dobri. [11] vanь. [12] nema: s'. [13] iz *b*: ka, *a* opako: ki. [14] ‚mu e' iz *b* za: more u *a*. [15] osujenь. [16] nega gospodinь ima zvati skozi. [17] računь. [18] ljutosь. [19] ke imь bogь. [20] lipotê. [21] ringanê. [22] otmeta. [23] ‚onь' iz *b*; *a* ima: na. [24] nema: gospodina. [25] nevêrstvo. [26] are. [27] prêda. [28] koli. [29] božie. [30] iz *b*: vsa. [31] ‚se' ima *b* iza: vsima. [32] nema: se. [33] činehь. [34] krstьêninь. [35] i onь. [36] ga se svoimi dêli. [37] ne čini, *a* nema: ne iza: ka. [39] vêrue. [40] nema: a po tomь oblažuju. [41] vêru. [42] drugi. [43] sutь. [44] treto. [45] vêrovati. [46] vražiteli i vražitelnice.

Digitized by Google

oni, ki živu[1] i čine po dêlu[2] d'êvlju, i vsi oni, ki imь veruju[3] i pokladaju v nihь[4] svoê upvaniê pitajuće v' nihь svita[5]; a ti[6] sagrišaju semrtnimь zakonomь. Vse ove riči su protivь[7] veri[8], za to e brani sveta crikavь.

Otь poniženiê boga[9].

Druga rasoha estь[10] ot' superbie ponižen'e boga, ki[11] estь mnogo težakь grihь, i[12] ni edin' se grihь[13] ne čini prez' ponižen'ê boga, ko za to po tri zakoni prihodi človikь va[14] ovь grihь. Edanь zakonь estь, kada človikь ponižue drugago[15] v svoemь srci, a ne čtue ga tako, kako bi[16] imilь. Drugi zakonь estь, kada človikь ne nese časti poklonitel'no[17] onomu, komu ju ima nêsti[18]. Treti zakonь je[19], ki e neposlušanь[20] onomu, koga ima poslušati. V' tvoemь srci vspomeni se[21], koliko krat si sagrišilь[22] ovimь grihomь i ponizilь často[23] bol'šihь a goršihь č'tovalь; koliko krat' si grihь hvalilь[24] ot' super'bie i oholie[25] človikovь tašćihь ot svita[26] skozi nihь hrabrostь i gizdu i skozi častь ot' svita, ča se vse čini[27] cićь tašćadь[28] i skozi superbiju. Koliko krat'[29] si hvalilь hlpostь i lakomiju v človicihь[30] bogatihь ot[31] svita, hvalilь i činilь nihь bogat'stva; koliko krat' si hvalilь super'biju i krivu moćь i gnivь v človicihь, ki su zvani hrabri v sviti, ere[32] umiju i hote[33] mastiti v'se sramote[34] ot' svoihь nepriêteli[35]; koliko krat'[29] si ponizilь i posramilь v' tvoemь srci i v tvoihь ričehь človikovь utrplivihь i umilenihь i otegoćenihь[36] i ubozihь, kihь bogь ima[37] veliku častь. Misli za timь, koliko malah'to si ponesalь časti bogu i nega materi i svetimь anjelomь i svetimь i sveticamь raiskimь, i koliko nepoč'ten'ê si učinilь bogu i nega[38] svetimь, i malo čtoval' blagdani i[39] nisi slišalь službê bože[40] v svetoi crikvi, i riči nega nisi govorilь i ine molitve. Misli, koliko malahto si nosilь časti têlu Isuhrstovu, kada e viêše[41] ili kada e priemaše; koliko hudo si se bilь pripravilь čistimь spovidomь i pokaêniemь ot tvoihь grihovь

[1] nema: živu i. [2] dêlju. [3] vêruju. [4] nema: v nihь. [5] svoe upvan'e ili pitaju nih svita. [6] nema: a ti. [7] protivu. [8] vêri. [9] ovaj je natpis iz *b*, *a* ga nema. [10] *b* ima: e iza: superbie. [11] ko. [12] nema: i. [13] edanь grihь se. [14] vь. [15] drugoga. [16] nema: bi. [17] pokloneno. [18] nesti. [19] e. [20] ki ni poslušanь. [21] vspomeni se v tvoem srci. [22] pregrišilь. [23] često kratь. [24] hvalilь grêhь. [25] i otь oholie. [26] veka. [27] čini vse. [28] čini skozi tašćadь i skrozi superbiju. [29] často. [30] človicêhь. [31] nema od ovdje do: kolikratь. [32] are. [33] hotê. [34] vse svoe sramotê. [35] nepriêtelь. [36] opako u *a*: ot'gonećihь, *b* ima: utegoćenihь. [37] hoće. [38] nema: nega. [39] nema: i. [40] službe božie v sveti crkvi. [41] viždaše.

Digitized by Google

ili po srići da e[1] veće[2] vek'še nasrićst'vo ili paguba, ako si e[3] prielь[4] z[5] grihomь, i ako si e učinilь tvoimь namišlen'emь, to e ponižen'e semrt'no. Vspomeni se ot tvoe dobrote[6] straže anjela, ki e edanь ot velikihь knezi raiskihь, ki estь danь vsimь za stražu va[7] vsaki danь i v vsako vrime, koliko nečasti[8] si mu učinilь v tomь, ča si činilь mnogo grihovь pred'[9] nega zrakomь. Misli, koliko krat' si bilь neposlušanь svomu[10] ot'cu i svoei[11] materi i vsimь onimь, kih' bi imilь[12] poslušati i čtovati i služiti nimь[13]. Ako hoćeši ov'di vziskati[14] i vspomenuti vasь životь t'voi, ti hoćešь[15] poznati, da si toliko kratь i po toliko zakoni sagrišilь[16] su rasohu[17] ot' superbie, ka estь ponižen'e boga[18], da človikь ne bi e[19] mogalь zbroiti[20].

Otь poneseniê rasoha[21].

Treta rasoha ot' superbie estь ponesen'e, kada se človikь[22] m'ni veće[23] moge ili umie ot druzihь. Sa grih' se zove va[24] obrazь tur'na babilon'skoga[25], ere[26] e moćь d'êvla, ka strêže i hrani veliki[27] grisi duhov'ni. Sa grihь[28] se ukazue[29] po mnogo zakoni d'êvli i riči, i čini sedamь kitь sa rasoha. Prva estь zvršćina, kada se človikь tako m'ni, da se mni veće[30] vridanь, umićь[31] i moćanь[32], nego ini, i da ne umiju[33] činiti oni ono, ča onь, *i* hoće se tako vzvrstnii v v'sihь svoihь dêlihь. Druga se zove v pis'mi prodegalitatь[34], to estь luda[35] prostranošćь, da čini luda traćen'ê skozi[36] diku ot' svita sega[37] toga ćićь[38], da bi ga človikь držalь za prostrana i za hrabra, i da bi hvalenь i cinenь ili[39] čtovanь, i[40] kada mu ne dotiče[41] svoga[42], a onь vazme tuê[43]. Treta estь karba, kada onь, ki se kara riči, hotil' bi vsakimь zakonomь imiti dobit'e skozi[36] ufan'ê[44] svoga vap'ê ili svoihь riči, ali e isto ali ni[45] isto ono, obač' se kara. Četvrta kita estь hvasta[46], kada se človikь hvasta i hvali samь sebê, i estь mnogo gr'dь grihь k' bogu i svitu[48] i je[49] pripodoblenь[50] k' kukavici, ka

---

[1] bilo. [2] nema: veće. [3] nema: e. [4] priêlь. [5] s grêhomь. [6] dobre. [7] nema: va. [8] opako u *a*: časti. [9] prêdь. [10] tvomu. [11] tvoei. [12] opako u *a*: imila. [13] nema: nimь. [14] iziskati. [15] hoćь v svoemь životi poznati. [16] sagrêšilь. [17] sevь rasohovь. [18] dodano iz *b*. [19] nema: e. [20] sačtati. [21] *a* nema toga napisa. [22] človikь se. [23] opako u *a*: veći; *b* ima: vele vridanь ili veće moge ili umie otь inihь. [24] vь. [25] babilonskago. [26] are. [27] velici grêsi. [28] grêhь. [29] ukažue. [30] tako veće. [31] i umićь. [32] i moći. [33] da nimaju činiti ono ča čine ini i hotê se tako ‚z'vizs'tni'. [34] protegalitatь. [35] ljuda. [36] skrozi. [37] nema: sega. [38] cića. [39] i. [40] a. [41] doteče. [42] nema: svoga. [43] tuega. [44] upvanie. [45] nê ono, ovačь. [46] nema: hvasta. [47] sebe. [48] k svitu. [49] e. [50] priloženь.

Digitized by Google

ne poe ne veće sama ot[1] sebe. Sa grihъ je[2] veliko[3] gr'dъ onimъ, ki se[4] sami svoimi usti hvale, i estъ mnogo grdъ onimъ, ki išću podlastav'cevъ[5] tere ihъ naem'lju dajuće nimъ[6] niku častь toga cića, da bi rekli ot' nihъ ono, ča se sami sramuju reći ali ne smiju, i čine nihъ lagati skozi[7] vznahoen'e[8] sebi hvale človičaskie[9] ot' svita. Peta kita. Peta kita estъ ot smiên'ê[10], to estъ š'potь i rugo i ponošen'e druzihъ, ere[11] e[12] takovь zakonь oholihъ, da mu se m'ni, da mu ni zadovole poniziti v svoemь srci druzihъ, ki nimaju onoga dobra, koe[13] onь m'ni li sam' imiti, i špota se i ruga se, i estъ ošće gore, da takova se sob'stva š'potaju i ponose vsihъ onihъ, kihъ vide dobro čineći[14], tere ali nihъ[15] proglašuju, ali obraćaju[16] v zlo dobro[17], ko nihъ vide čineći[14]. A sa[18] estъ mnogo pogubanь grihъ[19] i protivu svetomu duhu, i estъ velika čšćeta svetoi crikvi, ere[20] takovi êzici ospućuju mnozihъ ljudi od dobra činen'ê, ko bi hotili[21] činiti. Šesta kita estъ biti ot'metanь[22] onimъ, ki bi hotili[21] negovu dobru, ili ga svituju; ere[11] vsaki človikъ super'bivi, da kada ga ki[23] kara, a on' se znima terь[24] se iz'govara[25], a ki ga kaštiga, a on' se s'rdi i smućuje i kuê, a ki ga svitue, a[26] onь ne verue[27] ni ed'nomu človiku ne veće samь svomu umu. Sa nemoćь estъ mnogo pagubna, ka ne more trpiti, da bi ei[28] se likarь dotikalь[29], i vsaki lik' ei se obraća v' êdь[30] i v čemerь.

Otь potipan'ê rasoha[31].

Četvrta rasoha ot' superbie es'tь potiplan'e[32]. Sa grihъ estъ prsura paklena[33], v koi d'êvalь[34] čini svoe f'rite[35]. Sa rasoha se prostira i čini kite na mnoge strane i po mnogo[36] zakoni o des'nu i o livu. Onь, ki želi priti na visoku cênu[37] ili vziti na veliko dostoên'e, a nikim' bi hotili nauditi. A ot see strane zlaze različ'ne kite ot teškihъ grihovь, to estъ podlaćavaniê[38], šimunie, prominstva, luda darovaniê[39] i traćen'ê toga cićь[40] da bi e človikъ držalь za prostrane i

[1] o sebi. [2] e. [3] mnogo. [4] ‚se' iza: usti. [5] podlastacevь. [6] dajuće svoe toga cića, da bi rekli otь nihъ ono, ča sami otь sebe ne smiju reći i čine nihъ lagati. [7] skrozi. [8] nahojenie. [9] človičaske. [10] e osmiên'e. [11] are. [12] ‚e' iza: zakonь. [13] ko se m'ni sam imiti. [14] čineće. [15] ihъ. [16] pisano je: obraju. *b* ima: obraća. [17] zlo v dobro. [18] se. [19] grêhъ i e mnogo velika š'ćeta sveti crikvi. [20] are. [21] otili. [22] otmetnikь. [23] nema: ki. [24] tere. [25] zgovara. [26] nema: a. [27] vêrue. [28] e. [29] dotaknulь. [30] v jidь, *a* nema: i v čemerь. [31] toga napisa nema *a*. [32] potipanie. [33] d'êvla. [34] nema: d'êvalь. [35] friti. [36] mnogo. [37] cinu. [38] podlaćevaniê. [39] iz *b*: šimunie do: i traćen'ê. [40] ci a.

Digitized by Google

za hrabre i za dostoini vsakoi časti, a inim' bi hotili[1] nauditi[2]. A otь see strane zlaze ine kite zle otь teškihь grihovь, to e zlo govoren'e otь onihь, kimь bi otili nauditi[2] i dvignuti zaľь glasь ot' nihь i želiju i vziskuju[3] onimь sem'rti, ki drže dostoêns'tva[4], v ka bi hotili[1] sami vlisti, i klevete i zli sviti i vdahnut'ê k[5] zlu pristati; *i* karbe i r'vane i ubiistva i mnozi ini grisi, ki zniču ot' see zle rasohe.

Otь tašće slave[6].

Peta rasoha[7] ot' super'bie estь tašća slava, to estь imiti ugod'stvo ot' tašće slave[8], kada človikь čue v svoemь[9] srci niku radostь toga cića, da ga človikь hvali, ali ere[10] se samь m'ni niko dobro imiti i hotilь[11] bi se hvalenь ot onogo[12], ot' česa bi imilь boga[13] hvaliti i blagodêti vzdati tere e tat' i nevernikь[14] bogu, da onь pokrada bogu[15] ono, ča e negovo, ere[16] ot' vsihь našihь blagihь ima imiti bogь častь i slavu[17], i hoće da mi imamo v[18] nihь prudь. Tašća slava e velikь[19] viharь, koga d'êvalь rene s velikovь tuču[20], ki meće na zemlju veliko stablie po dubravahь[21] i podira cer'e i dub'e[22] i veliki dubi[23] i hl'mi i čini veliki trusi zemle va[24] visokihь gorahь. Se sutь visoci človiči i mud'ri i nai hrabrii[25] ot svita. Se estь pinezь d'êvalь ot munite paklene, kimь d'êvalь kupue vasь lipi trgь, ki e v negovi trgu ot' sega[26] svita. Tri zakoni sutь ot' blagihь, ke bogь dae človiku, blaga ot' nature ili narava[27] i blaga ot' namire i blaga ot' milosti. Blaga ot' nature su koliko k têlu lipota[28], zdrav'e, moćь i hrabros'tь i veličastvo ot roda, dobarь êzikь i dobarь glasь i ini dari[29], ki su v človici. Blaga narava[30] ot' duše sutь dobarь smisalь, čistь razumь, tan'ka hitrostь dobro z'naiti[31], dobra pametь[32] za dobro udržan'e, i ine sile o-d-uše[33] naravne[34]. Blaga namir'na sutь bogatstva, časti, dostoênstva[35] i priêteli. Blaga otь milosti sutь[36] sile, čistoća, vzdržanie i[37] umilenie[38] i[37] utrplenie i ine sile, ke bogь dae človiku čistu[39] milostiju ot svoe velike milostine[40]. Ot' vsihь ovihь

[1] otili. [2] iza ovoga: nauditi do drugoga: nauditi je iz *b*. [3] iziskuju smrtь onimь. [4] dostoistva. [5] ka. [6] taj je napis iz *b* jer ga *a* nema. [7] kita e superbia. [8] tašća hvalenьê. [9] svomь. [10] ako. [11] otilь. [12] onoga. [13] bogu hvalu vzdati. [14] nevêrnikь. [15] nema: bogu. [16] are. [17] slavu i hvalu. [18] ot. [19] veliki. [20] tučuvь. [21] dubrovahь. [22] nema: i dub'e. [23] dubi veliki. [24] v. [25] hrabriviši. [26] sego. [27] n'rava. [28] *b* ima: i iza: lipota i zdravje. [29] ina dobra, ka. [30] n'ravna putь duše. [31] znati. [32] dobro pametiti. [33] otь duše. [34] n'ravne. [35] dostoistva, časti i priêteli. [36] su. [37] nema: i (a gdje je *i* položito štampano, uzeto je iz *b*, a nema u *a*) [38] *a* opako: umolenie. [39] čistovь, a u *a* ima opako: milostь. [40] dobrostine.

Digitized by Google

blagihь ima čovikь bogu zahvaliti i[1] čtovati, ere[2] vse prihodi[3] ot' boga, ko e[4] čovikь oholi pridae d'êvlu za krivi pinezь[5] ot' tašće slave, i rati boga negovimi blagimi čini[6], ot' kuda bi ga imilь čovikь moliti[8], ki bi e dobro razmišlalь v vsihь ovihь blagihь, ke[8] samь imenovalь, kratko: more čovikь sagrišiti[9] tašću slavu[10] po mnogo[11] zakoni tako, da vsaki samь sobu[12] more poznati, ako hoće[13] nastoêti, ono, ča bi mu drugi ne umilь[14] reći. Namira se zove tokь i kolo ot' svita. Tokь ot svita[15] se obraća i vraća[16] po zakonu kola ot' malina vitarnoga, kada[17] se poljučue za vsihь stranь 10 vetrovь[18] ot' tašće slave. Kada kolo ot' nature[19] bude (se) čovika vzneslo na nai više dostoên'stvo[20] ili v niko prospêšstvo ot' velikihь bogatstvi, onь razmišla v svoemь srci svoê dostoêniê i svoê bogatstva[21], za timь misli[22] velika naslaeniê[23], ka ima svoe telo[24]; za timь misli[25] veliku družbu, ka ga slidi; za timь lipi junaci i poslenice[26], ke[27] mu služe; za timь svoi lipi domi i svoê lipa stan'ê; za timь vêčan'stvo[28] ot' svitь[29]; za timь svoê lipa proiž'eniê[30]; za timь vela urešeniê ot svoga domu, i k'rz'na postilna[31] i ina orud'ê, ka su mu lipa i velič'na; za timь veliko prikazan'i[32] i časti, ke mu ljudi[33] čine za vse strane, kamo grede i prihodi; za timь svoi veliki glasь, ere[2] e dobro glašenь po vse strane svita, i svoe velike hval'be[34], ke mu se govore, ot[35] vsihь i ot vsega se radue tužnakь v svoemь srci, i slavi se tako, da se ne z'na ni vi[36], ki okonь hoće[37] učiniti. Se sutь 10 vêtrovь[38] ot' tašće slave, to est 10 blaz'ni ot' tašće slave, kimi su blažneni vsi visoci ljudi[33] ot' svita ili su v vêku[39] ili v redu ili[40] priprošći ili kavčenaci. Po tri zakoni estь čovikь blažnenь tašću slavu[41] skozi[42] blaga ot' milosti i ot' silь. Edinь[43] zakonь estь z'nutarь v sr'ci, kada se čovikь radue samь k' sebi[44] v srci ot' blagihь, ke čovikь čini tere e računь[45], da mu[46] su mnogo velika tako, kako su velika[47] dêla duhovna i taine molitvi[48] i mni se biti bliže bogu nere e. Drugi zakonь e, kada se čovikь čue hvalenь i imenovanь terь[49] se radue v svoemь srci za to, zač'[50] e druzimь govore, i mьni

[1] nema: i. [2] are. [3] vse se prihodi. [4] ko, a: e iza: oholi. [5] pinezi. [6] riči. [7] hvalilь. [8] kihь. [9] sagrêšiti. [10] tašćevь slavovь. [11] po mnogi zakoni. [12] nema: sam sobu. [13] oće. [14] umili. [15] vêka. [16] vrti. [17] kadi. [18] vitrovь. [19] otь namire vzneslo bude čovika. [20] v niko dostoistvo ili v prospêšastvo. [21] vznesen'ê. [22] misli svoê prospêšastva i svoê bogatstva, za tim misli velika. [23] naslaždeniê. [24] svoemu têlu. [25] razmišla. [26] poslênice. [27] ki. [28] veličastvo. [29] otь svoihь svitь. [30] prihodišća. [31] postelna. [32] prikazni. [33] človici. [34] ‚hlbe'. [35] i otь sega. [36] vi, ot kuda e, ni vi. [37] oće. [38] vitri. [39] v svitu. [40] ili su. [41] tašćov slavov. [42] skrozi. [43] edanь. [44] nema: samь k sebi. [45] računa. [46] nema: mu. [47] nema: velika. [48] molitve. [49] tere. [50] za čь druzi e govore.

Digitized by Google

se veće vridanъ, i mni se imiti dobro, ko ne čuêše priê nego biše hvalenъ. Treti zakonъ estъ, kada človikъ prokura[1] ili oće, da bi hvalenъ i glašenъ, i s takovu misliju čini svoê dêla, *i* sa pogubla v'se, ča koli čini, ere[2] e[3] ne čini čistimъ zakonomъ za boga, da veće[4] za tašću slavu ot' svita.

Ot ipokritstva i(li) licemêr(stva)[5].

Sesta rasoha ot' superbie estъ ipokrit'stvo. Se estъ edanъ grihъ, ki ukazue v'se svoe dobro zvan'ka i čini pokrivati zledi i grisi[6], kih' e človikъ plnъ, êli se imiti i ukazati[7] zvan'ka dobro[8] i sile i milosti, kihъ človikъ nima znutarъ. Človikъ, ki estъ licemerivъ[9], poteži se veće imiti ime[10] ot' dobrote i ot istinê[11], nego biti dobarъ človikъ ni[12] svetъ silami. Sa rasoha čini tri kite. Prva kita estъ plna[13] nečistoće, druga e plna velike smamie, treta e plna krive[14] tan'kosti. Oni su nečisti ipokriti[15], ki otai čine velike grihe i grde, a predъ ljudi se osvećuju i kažu se sveti človici. Takovihъ ipokritъ zove sveto pismo grobi upisani i pozlaćeni zvanka, a znutarъ su plni nečistoće i smrada. A nici se poteže živiti čisto, koliko k tečeniju otъ svita, i čine nike pokore i mnoga dobra dêla, ko čine e navlašćnimъ zakonomъ skrozi hvalju otъ svita toga cića, da bi hvaleni i držani za dobrih. Takovi ipokrite su pravimъ zakonomъ smamni, ki otъ dobroga mitala čine krivu monitu, i otъ onoga, otъ česa bi imili dobiti rai, z volju kupiti pakalъ i va utlu vriću skladaju nihъ strane. Oni su ipokrite tan'ci i hitri krivu[16] hitrostiju, ki bi se hotili[17] vzveličiti i priti na visoke časti, *i* va velika dostoên'stva[18] i da budu gospoda vrhu druzihъ, i živu svetimъ zakonomъ i čine v'se, ča koli ima[19] dobarъ človikъ činiti, takovimъ zakonomъ, da ni edanъ človikъ nihъ ne more poznati dotole dokolê[20] k nihъ namišleniju pridu, to estъ, da budu izišli[21] na veliko[22] dostoên'stvo i tada, kada jure imaju ono, ča gredihu išćuće, ot'kriju v'se nihъ ćudi, to estъ viditi oholiju i hlpostъ i lakomiju i vse zledi; a tada poz'na človikъ otvorenimъ zakonomъ, da onъ stabalъ ni bilъ nigdarъ[23] dobarъ, ki prinosi takavъ plodъ, i da ona dobrota biše êl'na, ku biše priê ukazalъ.

---

[1] u *a* opako: prokuê. [2] are. [3] nema: e. [4] ko pače. [4] taj je napis iz *b*. [6] grêhi. [7] ukazovati. [8] dobra. [9] licemêriv. [10] iz *b*. [11] istine. [12] i. [13] plna e. [14] velike. [15] nečiste ipokrite, a što ide iza toga do tanci i hitro, toga nema *a*, nego je primito iz *b*. [16] krivom hitrostju. [17] hotêli. [18] dostoistva. [19] nema: ima činiti, nego samo: čini. [20] dotolê dokolê. [21] izašli. [22] visoko dostoistvo, a tada. [23] nigdarъ bilъ.

Digitized by Google

Otь smamna straha 7. rasoha[1].

Sed'ma rasoha ot' super'bie estь smamanь strahь i ludь sramь, kada se človikь ostavi ot' dobra činen'ê skozi[2] strahь biti poniženь[3] za dobro činen'e ili toga cića, da bi ne držanь za ipokrita i boe[4] se veće[5] govoren'ê ljudi nere gniva božiê. Sramь prihodi ot' ednoga zla[6] želeniê i[7] ot imeniê[8] ugod'stvo k svitu, i[9] toga cićь estь k'ći ot super'bie, ka čini mnozihь ljudi[10] pustiti dobro, ko bi mogli činiti i bogь imь estь pripravilь, i vrhu vsega da se oprostraniju[11] k' mnozimь tašćademь i činen'ju[12] mnoge zledi i k slieniju[13] ugodstva[14] i pomoći krive ljubve ot priêteli sega svita, ki su nepriêteli vsega dobra.

Druga glava[15]..

Druga glava ot' zvirete paklenoga[16] estь grihь ot' zavidošći. Se estь zmii pakleni, ki vasь svitь otravljue svoimь êdomь[17]. Zavidošćь es'tь mati ot' smrti, ere[18] skozi zavidošćь d'êvlju vlize smrtь po vsemь svitu[19]. Se estь grihь, ki čini človika sina d'êvla. Skozi[20] zavidošćь estь človikь veće prikladanь k d'êvlu, nere skozi[20] ni edanь ini grihь, ere[18] d'êvalь ne navidi ino nere[21] drugoga[22] dobro, i ne ljubi ino nere[21] drugoga[22] zlo. Takovь[23] človikь estь zavidlivi; človikь zavidlivi drugoga dobra[24] ne more viditi tako, kako nedopirь[25] slnač'ne zare. Sa grihь ima tri rasohe navlašć'ne, are sa grihь otravljue srce a za timь usta[26], a za timь dêla. Srce človika zavidlivoga[27] estь tako[28] êdovito, da ne more viditi drugago[29] dobro bezь svoe žalosti i sudi vse v zlo[30], ča koli sliši ili ča vidi, i[31] ot'[32] vsega, ča vidi i[33] sliši, čini svoju č'šćetu[34]. Toliko estь v srci zavidlivoga zalihь smisalь[35] i misalь[36] jidovitihь i krivihь sudovь, da e[37] človikь ne bi mogalь' zbroiti[38]. Zavidlivi se radue v svoemь srci, kada vidi ili sliši sem'rtь ili nemoći[39] druzihь, ili umalenie priêteli[40], ili

---

[1] Taj je napis iz *b*. [2] skrozi. [3] poniženu. [4] boi. [5] veće ot ljudi govoreniê nego gnêva božiê. [6] zla korene. [7] nema: i. [8] imêniê. [9] a to ga cića e hći. [10] ljudih. [11] iz *b*, u *a* ima: oproslanuju. [12] k činenju mnogihь. [13] slijeniju (= slêždeniju). [14] ugotstva. [15] mjesto: druga glava ima *b*: Ovdi dokončiva oholostь a počene druga glava. [16] s pakla. [17] jidomь. [18] are skrozi. [19] viku. [20] skrozi. [21] nego. [22] drugago. [23] takovi e človikь. [24] *b* ima drugoga dobra ispred: tako. [25] pr'par'čače. [26] nema: usta, a za tim. [27] zavidliva. [28] kako jidovito. [29] drugoga dobro prez žalosti, *a* nema: svoe. [30] iz *b*: v zlo. [31] nema: i. [32] oda. [33] ili. [34] šćetu. [35] misli. [36] nema: i misli. [37] ‚e' iza bi. [38] sačtati. [39] nemoćь. [40] iz *b*, u *a* opako: nepriêteli.

Digitized by Google

zledi duhov'ne tako, da ed'no dobro sobst'vo[1] bilo bi proglašeno hudimь glasomь i zled'ju namirnu[2] tako, kako ot ubožastva i ot' protivš'ćinь[3]. Za timь, kada vidi ili sliši dobro drugoga ili bi[4] blaga narav'na[5] ili blaga namir'na ili blaga milosti, tako, kako su zgora imenovana[6], tada mu pride bolizanь v srce, da ne more biti veselь ni ukazati lipo lice ni lipь pozorь. Tako estь, da[7] vsaki zavidlivi sagriša[8] po tri zakoni v svoemь srci êdovitomь[9] i radostiju boliznivovь[10], ku ima ot druzihь dobra, *i* va ugod'stvi, ko ima ot druzihь zla. Takoe sagriša[11] usti, ere[12] takovo vino ishodi is kanele, kakovo e va vašeli[13], i za to začь srce êdovitoga[14] plno estь êda, triba e, da êdь mu izide usti; i usti zavidlivoga ishode[15] d'va zakona riči êdovitihь[16], ot' kihь govori Davidь, riči klatavь[17] i riči klevetь[18] i gorko ukoren'ê i zla proglašen'ê i proklinan'ê[19] druzihь boga, i otegoćue druzihь zledi osudi[20] i stlmačue v zlo ono, ča bi mogalь v dobro. Dêli sagriša človikь zavidlivi po tri zakoni. Vsa naša blaga su[21] v trihь stan'êhь po obrazu blagihь zemalskihь, ka prvo su[21] v travu ili v sime, a za timь va os'e ili v klasь, a za timь v plodь svršenь. Tako e vse[22], ča mi činimo dobra, ali e v dobri počat'i, ili v dobri spostoên'i pruditi i postoêti, ili e[24] v dobri svršen'i; kako[25] človikь zavidlivi estь tako kako[26] basilisk, komu ne more trpiti zelenь okolo[27] nega ni v stablihь ni v travi: tako človikь zavidlivi čini sahnuti okolo[27] sebe vsa dobra dêla svoju moć'ju[28] v vsihь ovihь trihь[29] stan'êhь, are svoju volju[30] ne bi pustilь ni edno dobro počati, i ako e počato, ne pušća ga[31] splniti, i ako je splneno, a on' e obraća v zlo i gadi[32]. Grihь zavidlivi[33] estь tako pagubanь, da ed'va more[34] otь nega priti ni edanь človikь ka[35] istinnoi pokori, are estь protivanь svetomu duhu, ki estь istoč'nikь[36] ot vsihь blagihь. A Isuhrstь govori v' evanjeli, da ki sagriši[37] protivu svetomu duhu, jure mu se ne prosti va ovomь[38] svitu[39] ni v drugomь, are onь sagriša[37] svoju vlašću[40] zled'ju, are ima človikь celo razumiti[41], da ni toliko velikь grihь, koga bi bogь ne prostil' svomu[42] grišniku, ako bi ga[43] se pokaêlь dobrimь srcemь, ko edva se more ni edanь

[1] sopstvo. [2] namirnovь. [3] protivšćine. [4] nema: bi. [5] n'ravna. [6] opako u *a*: imenovani. [7] ‚da' iz *b*. [8] sagrêša teško. [9] jidovito. [10] boliznivomь. [11] sagrêša. [12] are. [13] v všeli. [14] zavidlivoga e vse plno jida, tribi mu e, da jidь mu izide usti, usta. [15] iz *b*: ishode. [16] jidovitihь. [17] klatstva. [18] klevetstva. [19] proklina. [20] i sudi. [21] sutь. [22] nema: vse. [23] ča koli. [24] nema: e. [25] ko. [26] iz *b*: kako. [27] okolu. [28] svojovь moćjovь (pred čim je opetovano: okolu sebe. [29] nema: trihь. [30] svojevь volevь. [31] ‚ga' iz *b*. [32] gadi e. [33] zavidošći. [34] ‚more' iza: nego. [35] ki. [36] studenaćь. [37] sagrêša. [38] vomь. [39] vêku. [40] svoevь vlašćevь. [41] razumêti. [42] svoemu. [43] nema: ga.

Digitized by Google

človikъ pokaêti[1] sega griha, are sa grih' rati svoju moć'ju[2] milostъ svetago duha tako, kako Židove zavidlivi bihu gniv'ni, kada progonahu našega gospodina za milosti[3] i sile[4], ke Isuhrstъ činaše. Ima vsaki človikъ viditi, da es'tь[5] zakonovъ šestь ot' grihovъ protivu svetomu duhu.

Ludo smićastvo.

Prvi grihъ estь protivu svetomu duhu ludo smićastvo[6], to estь veliko se opirati i veli[7] se upvati v milostь božiju, a poniževati[8] nega pravdu i sudbu, ku bogъ hoće činiti ot grišnikovъ za pregrešen'e[9] i za osleenie[10], ko e v grisi[11] i pustit'[12] se veće sagrišiti i kripiti se veće v grisihъ[11] skozi nadiju[13] milostine božie. Sa grih se ima zvati na otvorenie ludo[14] upvan'e. Drugi grihъ estь protivu[15] duhu svetu neupvanie na suprotivu drugoga, ki otnima[16] ot' boga nega milostь. Tako človikъ ima[17] imiti strahъ pravde božie, da ne stupi z upvaniê milosti božie, i tako človikъ ima[18] upvati v milostь božiju, da v vsako vrime i v vsakomь mêsti ima strahъ[19] pravde božie, i da se[20] za vasь svitь ne ukrêpi edanъ časь v grisi[21] semrt'nomь. Treti grihъ protivu svetomu duhu estь otvrdnut'e srca, kada e človikъ[22] tako otvrdnuli v svoei zledi, da človikъ ga ne more otlučiti, ni[23] se hoće pokoriti. Si tri grisi zlaze edinъ[24] z drugago[25]. D'êvalь, ki lasti hitro[26] vsihъ onihъ, ki mu hote[27] pogoditi, are onь ne more ni ed'noga siliti, onь[28] ukažue človiku ugod'stvo griha nai priê[29] i klade ga v sablazanь i čini ga ufati[30] ludo[31] v milostь božiju, da mnogo velika i dobro ti hoće v'se prostiti[32], i osliplue ga, da ne vidi žestoku pravdu božiju, ni razmišla, koliko nenavidi moć'no[33] bogъ griha. Nika rabota estь biti va[34] oblasti d'êvli i zavezati se v muku paklenu i vič'nu[35] i biti hlapь grihu[36]; nika č'šćeta[37] estь pogubiti boga i samoga[38] sebe v duši i v' teli[39] nečistoćevь[40] ot' griha i pogubiti rai i družbu anjel'sku i slav'nie deve matere božie i vsihъ svetihъ i svetiсь raiskihъ[41], i pogubiti dobro[42], ko bude uči-

[1] ‚pokaêti' iza: more. [2] svoevь moćevь. [3] milostь. [4] za sili. [5] 6 zakoni e'. [6] ludosmić'stvo. [7] veliko. [8] ponižati. [9] prêgrêšenie. [10] ozlêjenie. [11] grêsihъ. [12] pusti. [13] nadêju. [14] ljudo. [15] protivu svetomu duhu e. [16] odnima. [17] ima človikъ. [18] ima človikъ. [19] strahъ boži (bez: pravde). [20] ‚se' iza: svitь. [21] grêsi sьmrtnomь. [22] človikъ e. [23] ni e se. [24] edanъ. [25] druga. [26] nema: hitro. [27] hotê. [28] nema: onь. [29] ‚nai priê' odmah iza: ukažue. [30] upvati. [31] ljudo. [32] prostiti vse. [33] moćno nenavidi. [34] v. [35] v muke paklene vêčne. [36] griha. [37] v šćeta. [38] samogo. [39] v teli i v duši. [40] nečistoću. [41] božihъ. [42] vse dobro.

Digitized by Google

nilь dari do onoga vrime(ne)[1], dokole[2] vpade v grihь smrt'ni, i pogubiti vsa blaga, ka se čine v svetoi[3] crikvi, i ona, ka onь samь čini dokole[4] stoi v grisi i sa[5] ovimь oslipleniemь potiče ga v grihь i čini ga sloboditi se v milostь božiju dotole, dokole[6] mu poleži grihь va[7] običai, a po tomь, kada e prišalь va[7] običai, ne umi se ga[8] ostaviti ni more, are običai es'tь mostь, po komь[9] d'êvalь vlazi v dušu, kada e ošalь[10] pokoru[11] za to, začь običai[12] ostae pušćenь, vraća se d'êvalь i opravla moćnie kaš'telь i klade sa sobovь neupvanie, i ukažue d'êvalь grišniku v srce[13] i di mu: toliko krat' si ga se spovidilь i sraman' si[14] ga bilь, i toliko krat' si se povratil' kь bogu, viditi e, da te ne će pomoći ni te hoće[15] pomilovati, i di mu[16]: gdo[17] bi bilь osuenь[18] za edanь grihь kako za vse? i čini ga ožestočiti, da ih' se[19] nigdarь ne pokori, i tako ga vede d'êvalь na semrtь i na osuenie[20] za edanь grihь kako za vse[21], nevol'noga griš'nika, i[22] da[23] se ne more pokaêti, ni hoće ni more zvati milosti[24] u boga. Četvrti grihь estь[25] protivu svetomu duhu ponižen'e pokore, kada e človikь[26] têš'ko ožestočilь v grisi svoemь[27] i namislilь v svoemь srci, da jure ne će činiti pokore. Sa grihь zlazi s tretoga. Peti grihь protivu svetomu duhu estь nenaviditi v svoemь iskr'nemь milostь božiju, ko[28] mu čini tako, kako činahu lukavi Židove v' Isuhrsti, i[29] se estь navlašćni grihь zavidošći. Šesti grihь protivu svetomu duhu estь protiviti svoimь videniemь[30] istini znani, a navlašć'no[31] istini našei veri, istini dobra[32] života, istini dêlь dobrihь, istini sveta nauka. Vsi si grisi[33] su protivu milosti svetoga duha, i su[34] toliko teš'ki[35] i toliko semrt'ni[36], da ed'va človikь ot' nihь[37] prihodi ka istin'noi pokori, da bi ih' se mogalь istin'no pokaêti, a bogь ne shranue ni v ed'no vrime[38] človika ne pokaêv'ša se. Za to di Isuhrstь v evanjeli, da, ki sagriši protivu svetomu duhu, jure mu se ne prosti va[39] ovomь svitu[40] ni v drugomь, ne za to, da bi mu[41] bogь ne mogalь prostiti[42], ko di[43] za to, zač' se človikь ne more pokaêti griha[44].

---

[1] časa. [2] v ki. [3] sveti. [4] dokolê. [5] s. [6] dotolê dokolê. [7] v. [8] ga se. [9] iz *b* po komь, *a* ima: mostь d'êvalь, ere vlazi v dušu. [10] izšalь. [11] pokorovь. [12] mostь običaê. [13] v srci grišnika. [14] nema: si. [15] oće. [16] nema: mu. [17] ta koi. [18] osujenь. [19] ‚da ih' se' iz *b* gdje ovako piše: da nikoli ihь se ne pokori. [20] osujenie. [21] iz *b*: za edanь grihь kako za vse. [22] nema: i. [23] da ihь. [24] milostine božie. [25] ‚e' iza: duhu. [26] človikь e. [27] svoemь grêsi. [28] ku. [29] a. [30] vidêniemь. [31] navlašćь istinnoi našei vêri i istini, a svuda pred: istini ima: i. [32] pisano je: dobro. [33] grêsi. [34] esu. [35] pisano je: teško. [36] smrdeći, (u *a* opako: semrtni, možda za: smradni). [37] otь nihь človikь. [38] nema: ni v edno vrime. [39] v. [40] vêku. [41] nema: mu. [42] prostiti dobrê. [43] nema: di. [44] sega grêha.

Digitized by Google

Treta glava[1]

estь grihь srda. Viditi ima vsaki človikь, da posrditi se[2] protivu zlu ni[3] grihь, ko pače estь sila ili dobrota, *i* sega srda ima imiti vsako dobro sobstvo. Drugi srdь estь, ki e[4] mnogo težakь grihь[5], ki se zove žlkostь srca, a se estь edanь zalь koren' ot'[6] teš'kihь grihovь, ot' kuda ishode četire rasohe navlašćne po četirihь zakonihь ot rati, ke čini človikь êdovitь[7]. Prva ratь, ku čini človikь êdoviti[7], estь samь sebi[8], kada srdь, ki[9] ga prevshodi, muči v sr'ci i v duši tako, da ne more spati ni počivati, a drugda ne more piti ni jisti, i čini ga[10] vpasti v nemoćь žestoku[11] i[12] v tugu ili v' nedugь nike teš'ke nemoći, ot' kuda prime semr'tь. Grihь srda estь edanь oganь, ki zatira i skončava[13] vse dobro o[14] domu. Druga ratь, ku čini človikь êdoviti[7], estь protivu bogu, are srdь i žlkostь nad'seže drugda sr'ce človiče nikimi protivšćinami vrimen'nimi ili nemoći ili semr'tiju[15] priêteli, ili inimi trudi, da se roti bogomь i klne našego[16] gospodina i zlo gniva[17] i govori neverstva[28] o bozi i o nega materi i o svetihь sveticahь raiskihь. Treta ratь, ku čini človikь êdoviti[7], estь k' onimь[19], ki su poda nь, to e svoei ženi i svoei obiteli, *i* bie i siče ženu i dit'cu[20] i krši i gubi ono, ča e v nega domu tako, kako da bi[21] zvanь svoga uma tako, kako bo je[22]. Četvrta ratь, ku čini človikь êdoviti[7] i srditi[23], estь protivu svoimь susedomь i svoimь iskrnimь, ki su okolo[24] nega. I ot' se[25] rasohe ishodi 7 kitь. Kada srdь ishodi meju dvima človikama, nai priê ishodi pričanie, za timь nasrd'stvo[26], ko imь ostae v nihь srci[27], za[28] timь otvrdnu va veliki[29] nenavisti, za timь pripravla velike smeć'ne[30] i karbe, a za timь zala mašćeniê, za tim' se slide mnoga ubiistva[31], za timь ratь semrt'na meju priêteli, iz'gonen'ê[32] i tegoćeniê[33] i šćete i zavodi[34] nišćihь i bogatihь, ot česa ne mogu zadovole učiniti ili skuziti[35], are kada estь ratь meju dvima velikima človikoma, mnozi ljudi[36] um'ru i mnoge duše dobude d'êvalь, ke gredu va osuenie[37], i budu zatvoreni molstiri i sela požgana i molstiri požgani i opatie, i mnoge žene[38] i divoike[39] sramot'no vašćinene i mnoga ditь osiroćena, a nici[40] izig'nani[41] oni,

[1] u *b* ima napis: Treta glava zvirete pakl(enoga), a za tim počińe: Treta glava zvirete paklenoga e . . [2] ‚da posrditi se' iz *b*. [3] nistь. [4] iz *b*. [5] grêhь. [6] nema: ot. [7] jidovitь. [8] k sebi. [9] ka. [10] ga često kratь. [11] šegomu. [12] ili. [13] skončiva. [14] ot. [15] smrtju. [16] našega. [17] gnêva. [18] nevêrstva. [19] k onimь. [20] ditь. [21] bi samь i vanь. [22] i e. [23] srdni. [24] okolu. [25] see. [26] u *a* opako: nasrdstvomь. [27] srcihь. [28] a za. [29] v velici. [30] smetene. [31] uboistva. [32] i mnoga izgoneniê. [33] tegoće. [34] zatori. [35] skupiti ni spraviti. [36] človici. [37] v osujenie. [38] gospoe. [39] deve. [40] nema: a nici. [41] izagnani.

*

Digitized by Google

ki[1] nimь ne budu zlomь zaslužili, i toliko ine zledi z'[2] nee prihode, da človikь[3] ihь[4] sačtati ne more[5], ot' česa su sa v'sima držani ispraviti[6] dari do ednoga drobnoga[7] i do vsee[8] nihь moći. A za to su velici človici ot' svita va velici[9] pogubi i sum'ni nihь spasen'ê za to, zač' ih[10] se ne mogu spraviti ili skupiti ne[11] ote do tole[12], do kole se[13] ne čuju na smrti, da zavežuju[14] nihь ostalihь, ki nihь[15] jure za to ne iskupe. Dobro ih'[16] e d'êvalь oslipilь[17], po kole[18] m'ne, da oni hote[19] biti veće pečalni o nihь dušahь, nego bi[20] sami bili[21].

Četvrta glava[22]

zaloga paklenoga zvireta[23] estь grihь prazd'ni, to est' lenostь[24] i obamrstvo[25] ot[26] dobra činen'ê. Sa grihь estь edanь zalь korenь, ot' koga[27] ishode tri[28] zle rasohe ot'[26] têškihь grihovь. Prva rasoha estь zlo počat'e, druga estь zlo spostoên'e, treta estь zlo dokonan'e. Prva rasoha čini 6 kitь, ke zastoe človiku vsako dobro počat'e. Prva kita estь obumars'tvo, ka čini človika razmar'na[29] i stud'na[31] i zlohot'na ka vsakomu dobru počat'ju[32] i k ljubvi boga. Druga[33] estь mekkostь i lênostь[24] i zledь srca i tela. Se estь lože i postila, v' koi se d'êvalь pokoi i klade v srce sobstvu g(lagoli)[33]: ti si va veliki[34] raskoši resalь i esi mnogo delikanь i[35] prokšenь i tanka narava[36], ti ne ćь moći činiti ili vspostoêti velike pokore ni žežini ni ine okoršćine, tadai[37] hoćešь priti na smr'tь, a[38] simь naukom' se d'êvalь veseli. Nevolnikь ili nevolnica čini ti ugod'stvo svomu dêlu i ugod'stvimь[39] sego svita[40] i ostavi v'se dobro, ko bi imel' činiti za boga a[41] ko bi mogal', are bogь estь vzmožanь i hotanь dati sile[42] i milosti vsakomu sobstvu činiti velika dobra, ako bi se popravilo[43]. Treta kita estь prazdanь. Se estь edanь grihь, ki čini mnogo zledi, tako di sveto pismo: mnoge[44] zledi estь iz'učila prazdanь. Kada d'êvalь naide človika prazdna, on' ga v'loži va[45] vse dêlo i položi mu v srce zla mišlen'ê, a za timь zla želen'ê libarstva[46] ili lotar'stva i žrtvovaniê, i tako ga[47] čini vse vrime stratiti i pogu-

[1] ki e zlomь budu zaslužili. [2] izže. [3] iz *b*. [4] e. [5] ne bi mogalь. [6] spraviti. [7] u *a*: drobronogo. [8] vse. [9] v veliki. [10] nihь. [11] ni. [12] do tolu dokolu. [13] iz *b*. [14] zavežu. [15] ihь. [16] e. [17] oslipilь dêvalь. [18] pokoli. [19] hotê. [20] nema: bi. [21] nema: bili. [22] nema *a*. [23] u *b* glasi napis: Četvrta glava zvirete paklenoga, a u *a* iza: zvireta ima: čti pravo. U *b* ima početak ovako: Četvrta glava zvirete paklenoga estь grihь. [24] linostь. [25] obumarstvo. [26] nema: ot'. [27] kuda. [28] nema: tri. [29] razmarena. [30] nema: i studna. [31] počatьju. [32] druga kita e. [33] u *a* je samo slovo g ozgo i ozdo pocrveńeno, u *b* toga nema. [34] v velici. [35] ili. [36] n'rava. [37] tadae. [38] i. [39] ugodstvom. [40] vêka. [41] i. [42] po sili. [43] iz *b*: popravilo za: popraviti. [44] mnogo. [45] v svoe. [46] ribalstva. [47] nema: ga.

Digitized by Google

biti mnogo[1] dobra, ka bi imiłь činiti[2] i mogałь. Četvrta kita estь, kada se človikь čue težakь i sananь, da edva mu e ugod'no nič'śće činiti ne veće počivati i ležati i spati. Za to takova sobstva su[3] dobro probuena[4] k činenju sega svita[5], da, koliko k dêlomь božimь, viditi estь, da su vsi posnuli, a d'êvałь poklada[6] v nihь srce i čini ihь često reći[7] usti: veće e vridno upustiti 4 mise nego edno jutro dobra span'ê. Peta kita estь ot' lika[8], kada se človikь čue v grisi i v sablazni v duši[9] ili v pl'ti svoei ili oholosti[10] sega svita a vlašću[11] zled'ju ne će se poiti spovidati[12] ni svešćati protivu svoei sablazni, ne[13] hoće k bogu d'vignuti svoeju očiju pokaiênіemь i prošeniemь u boga milosti i ot'pušćen'ê, ni oće svoee ruke[14] prostriti dobrimi dêli, ko otlači[15] ot d'ne do d'ne, dobro ti e, hoćešь učiniti, i dobro ti e[16], hoćešь na to priti. A[17] takovi pogubla svoe vrime i osujue[18] samь sebê, are ki vrime ima i[19] vrime ga[20] čeka, vrime mu ugodi. Takovi e prikladanь k zlomu nevolniku[21], ki voli smrditi va[22] uzi, nego stupiti na skalu[23] i ziti[24] z uze. Šesta kita estь mlednostь srca i nišćeta duha, da ne smi počati ni ed'no dobro činiti, are se boi, da mu bogь poman'ka. Takovi se boi ničesare, kako[25] onь, ki se boi svoe[26] sini, i kako dite, ko ne s'mi poiti putemь skrozi[27] gus'ke, ke na nь sopu. Se estь 6 kitь prazdnihь[28], ke vzimaju človiku vsako dobro počat'e. Druga šestь kitь estь prazdni, ke zastoe sobstvu prazdlivu[29] pruditi i spodstoêti[30] v dobro, pokle e počalo. Se estь šestь prirokovь, ko ima vsaki zali rabь. Za to ni ednoga[31] dobarь človikь nima[32] držati na svomь têgu[33], to estь kada e lukavь i nepomniv' i zabitlivь i linь i slabь i poman'kavь[34]. Prva kita estь[35] see[36] rasohe kriva otvlaka, kada bogь položi v srce človiku, da bi učinilь niko dob'ro, a d'êvałь grede za timь, ki mu di[37]: dobro, ti[38] hoćešь postig'nuti, mlad' si i živiti hoćešь[39] dlgo, i tako ihь[40] smuće i otvraća ot učinenê onoga dobra. Ot' see prvoe kite shodi druga, ko estь nepom'na, are onь, ki ne čini ver'no za-

[1] mnoga. [2] u *b* nema od ovdje sve do drugoga: činiti. [3] esu. [4] prudna. [5] vêka. [6] imь poklada v srce. [7] od ovdje uzeto iz *b* do: Peta, *a* ima iskvareno ovako: često veće spati 4 nimь bole ti e upustiti 4 mise nere ednu jutrnu span'ê. [8] nema *b* ove riječi, niti ne znam, je li sam dobro čitao. [9] d'êvli. [10] otь hlposti oholosti. [11] vlašćevь. [12] ispoviditi. [13] ni oće dvignuti k bogu svoi oči. [14] svoe ruki. [15] otvlači. [16] nema: e. [17] nema: a. [18] osuê. [19] a. [20] iz *b*: ga. [21] k nevolniku zalomu. [22] v. [23] skalinu. [24] i iziti. [25] kako i konь. [26] svoi. [27] skrozi. [28] k prazdni. [29] prazlivu. [30] ispostoêti v dobrihь pokla da e počalo. [31] niedanь. [32] nima ga. [33] tegu. [34] pomankivь. [35] ,e pred: kriva. [36] se. [37] di v srci. [38] ti e. [39] oćešь. [40] e.

Digitized by Google

povidь[1] svoga gospodina[2], rabь estь tako nepomnivь, ere estь edanь grihь, kimь estь vasь svitь okalenь, ki bi se položilь dobro[3] po pametь, are malo ljudi est', ki bi bili tako pečal'ni, kako bi imili biti va[4] onomь, ča imaju činiti[5] za boga i k nihь iskrnimь[6]. Ot' nepom'nê ishodi zabitь, are onь, ki estь nepomnivь va onomь[4], ča ima činiti, ni[7] čudo, ako často zabiva. Skozi[8] sa d'va griha nepom'ne i zabiti nahode se[9], da se často človikь ne umi[10] spovidati dob'ro, are onь, ki es'tь nepomnivь ispovidati se[11], svoe grihe zabiva[12], are mnogo kratь ot'teže, a to mu estь mnogo velika paguba, are ni edanь človikь ne more imiti istin'no otpušćenie ot' svoihь grihovь bez'[13] istinnoga spovida. Istinni spovidь estь pokaên'e srca[14], saznanie usti, posluhь delomь, i to e pokorenie[15] i zadovole učinen'e. Ni[7] niedanь človikь toliko dobarь, ki, ako bi dobro vidilь svoe manšine, da bi ne[16] našalь dovole ča[17] reći na spovidu[18], ko nepomne i zabitь[19] nasь oslipljuju takimь zakonomь, da nič'šće ne vidimo v našei svisti. Četvrta kita seo rasohe prazdni zove se[20] zalo srce i stud'no[21], ko nima ni iskre og'na êkosti, i more se zvati pomankan'e sr'ca, i prihodi ot' zla običaê, koga priemle vsaki človikь, ki se ne priklada k dobru činen'ju. A drugda prihodi ot' nerazbora ili ludoželstviemь[22], kada človikь vzima vek'še brime[23], nere[24] človikь more ponesti ili velikimь b'deniemь[25] ili veliku studen'ju, ka čini človika priti v nedugь ili v nevzmožstvo[26], da se ostavi vsega i pride v mled'nost[27] srca činiti ono, ča e[28] mečanь v službi boži, i tako[29] kako sa vsima da ga ne bude žela činiti ni edno dobro. Peta kita see[30] rasohe prazdni estь mlednostь[27] tela i srca, ka se[31] vsaki danь pogor'šiva, ako poč'ne niko dobro dêlo[32] s nikovь vrućost'ju, jutri danь mane, a treti danь ošće mane, a četvrti danь[33] li koko[34] ni mr've, dokle[35] pride na poman'kanie. Se sutь tri vlastelšćine[36] zaloga raba, ki ne privodi k dobru svršen'ju ni ed'no ot' svoihь dêlь. Prva estь neposluhь, ka(da) človikь ne će učiniti ono, ča mu se naloži v pokori, ili ako mu človikь zapovida niku ričь,

[1] nema: zapovidь. [2] svomu gospodinu, a nastavļa ovako: ni čudo, ako e nepomnivь. Se e edanь grihь, kimь vasь svitь e okalanь. [3] dobri. [4] v ono. [5] biti i činiti. [6] iskrnemu. [7] nistь. [8] skrozi. [9] se često, da se človikь. [10] ne pomni i ne umi dobro spoviditi. [11] iz *b*: se. [12] zabiva svoi grêsi, are e mnogo kratь. [13] brezь. [14] pokaêniemь srcemь. [15] i to e pokorenie iz *b*. [16] nema: ne. [17] nema: ča. [18] ispovidu. [19] zabit'ê. [20] se zove. [21] studeno. [22] ljudožilstvim. [23] brême. [24] nego. [25] b'diniumь. [26] iz *b*: jer ima *a*: vzmožstvo. [27] mlêdnostь. [28] ča e bilь. [29] nema: tako. [30] se. [31] ‚se' iza: danь. [32] nema: dêlo. [33] nema: danь. [34] kako. [35] dokolê. [36] vlastišćine.

Digitized by Google

ka bi mu bila viditi[1] ud'na, a on' se znima, da e učiniti ne more; ako li ju prime, a[2] on' e učini malo ali ni mr've. Druga rič̀ь estь neutrplenie[3], are tako kako ne more ničšće ponesti ni svršiti onoga, ča mu se zapovidi, za svoi neposluhь, ne more takoe nič'šće strpiti za svoe neutrplenie tako, da ni edanь mu človikь ne smi govoriti o nega prudi. Treta rič̀ь zaloga raba e rmnanie, kada mu človikь govori o nega prudi, a on' se smućue i r'mne i viditi mu e, da ga človikь[4] ponižue i da mu[5] govori v'se v posramlenie, i vpada v takovu tugu, da v'se, ča koli vidi ili sliši, i vse, ča koli mu človikь čini ili govori, vse ga stužue i prihodi va[6] veliku mrzostь samь sebi, da život'[7] mu se stužue i vasь[8] mu e nega životь neugodanь i želi umriti. Za ovovь boliz'nivov' rič'ju[9] da mu d'êvalь udorь semrt'ni i učini ga vpasti v' neufan'e[10], ot' kuda se naide často kratь, da samь sebi znaide smrtь i ubie se duhov'nimь zakonomь, da se pusti tako, kako z' ufan'ê[11] stupivь, činiti vsako zlo, i ne boi se zla ni griha ni ni ed'noe nečistoće protivu bogu i protivu človiku i protivu samomu sebi[12]. K takomu[13] kon'cu privodi človika grihь ot prazd'ni. Se estь 18 okь zara, ke meće d'êvalь o dušu prazdlivoga[14] i ni[15] čudo, ako prazdlivikь boleznivo[16] pogubi svoju igru[17].

Peta glava zvirete paklenoga (čti pravo).

Peta glava zvirete paklenoga estь grihь lakomie i hlpos'tь[18]. Lakomiê estь zali korenь vsihь zledi; tako di sveti Pavalь. A pis'mo di, da vsi v lakomii uče otь[19] nai man'šega dari do nai vek'šega. Govori edanь prorokь: lakomiê estь velika moistra, ka drži mnoge skule, gdi se[20] vsi zvoljuju učiti: veli i mali, stari i mladi, kavčenaci i priprosti[21], nišći[22] i bogati, knezi i peřlati[23]. Lakomiê estь ljubavь nepodob'na imeti[24] *i* obladati blagimi sega svita[25]. Ta[26] ljubavь nepodob'na se ukažue op'ćenimь zakonomь[27] po tri zakone[28] v kuplen'i imin'ê[29] s velikovь vrućost'ju hlposti, v držani[30] i v čuvan'i têš'no[31] i traćen'i i v prisluževan'i s'kupi[32]. Se sutь tri zli koreni[33] v stab'li

---

[1] nema: viditi. [2] nema: a. [3] neutrpin'e. [4] človikь ga. [5] človikь mu. [6] vь. [7] živiti. [8] vasь nega životь mu e. [9] vlastišćinovь mu dae. [10] neupvanie. [11] upvaniê. [12] sebe. [13] takovu. [14] prazdnivoga. [15] nistь. [16] boleznivi prazdnivikь. [17] *b* ima iza toga: otь zvirete paklenoga lakomie i hlp(osti). [18] hlposti. [19] ‚otь' iz *b* za: do. [20] ‚se' iza: učiti. [21] priprošći. [22] ubozi. [23] prelati. [24] imiti. [25] vêka. [26] sa. [27] op'ćenimь zakonomь se ukažue (*a* opetuje iza zakonomь: ukažue). [28] zakoni. [29] imen'i. [30] vzdržan'i. [31] nema: têš'no. [32] v skupi. [33] koreni zli.

Digitized by Google

lakomie, ot' kudь s'hodi[1] 10 rasohь, ke[2] su vse mnogo teš'ki grisi semrt'ni. Prva rasoha estь ožura, druga estь šimuniê, treta estь razboi, četvrta estь potvora, peta estь sakrilei[3], šesta estь šimuniê, sed'ma estь zlodêistvo, to estь reći, da tada čovikь estь[4] zlodêino lakomь i hlpećь, kada se ne boi učiniti iznaiti[5] veliku č'šćetu drugomu li za edanь malь prudь, komu bi se nadiêlь. Osma estь trštvo[6], deveta estь zlihь čini nečisti[7] dobišć tako, kako esu[8] glumstvo usti ili brčinstvo[9] i prodaêti žene v burdelihь[10] i m'noga taka činen'ê, i zaemati človiku na igru ili k' svoei č'šćeti. 10[11] rasoha estь zla igra. Ot[12] vsakoe sihь rasohь izlaze mnoge kite, i[13] splnuju sa zali stabalь.

Prva rasoha stabla *lakomosti*.

Prva rasoha stabla[14] lakomie estь ožura, ot' koe zlazi 7 kitь zlihь[15]. Nici[16] su ožur'nici, ki zaem'lju pinezi za pinezi i vrhu glave priem'lju velika dobit'ê[17] ili v pinezihь ili v dobit'ci ili v žiti ili va[18] vini ili v zemli, ke priem'lju v zaklad', ko za to ne računaju ploda v plaću, i čine oš'ćь gore: d'va kratь ili tri kratь č'tu leto[19] za umnožen'e i za restenie ožure, i paki hote na vsaki rokь umnožen'e plaće i čine često resti ožuru vrhь[20] glave. Si se zovu ožur'nici očiti i imil' bi e čovikь bižati kako d'êvlovь. Nici ini su ožur'nici otaini i pokriveni[21], ki zaemlju a ne čine cine ni niedanь urokь[22], ko za to vazda tako namišlaju, da imь čovikь čini zdar'ê ili milosti ili v pinezihь ili v dobit'ci ili v svitahь ili v žiti ili va vini ili va[23] inihь dobrotahь ili v poslihь vazdannihь ili[24] ot' volovь ili v lipihь častehь ili dati ili[25] v'znaiti prihodišća nihь diti i estь v'se va[26] ožuru, ča[26] koli priemlju po računu zaêt'ê ili skozi zaêt'e. Se estь prva kita ožure. Druga kita ožure estь[27] v nicihь, ki ne zaemlju[28], ko oni vide dobro stanovito, da nihь oci i nihь stariši, ki[29] blago drže, da su bili zaimennici i ožurnici, a oni e drže, da e ne te[30] vratiti i su va[23] onome osueni, v komь[31] i oni, ki su e skupili. Treta kita ožure estь v nicihь, ki ne zaimlju svoimi rukami, ko čine zaemati svoi pinezi[32] po svoihь[33] poslihь ili po inihь ljudehь. Si sutь moistri ožur'nikovь; sega griha za to[34] nisu prosti[35] veli[36] človici sega svita[37],

---

[1] otь kudu zlaze. [2] *b* od ovdje nema do: Prva. [3] sakriliji. [4] e čovikь. [5] i vznaiti. [6] tržstvo. [7] e zalihь čini nečistihь. [8] e. [9] bričn'stvo. [10] burdelь. [11] deseta rasoha se e zla. [12] oda vsakoe sihь rasohe. [13] ke. [14] sego stabla. [15] zalihь kitь. [16] iz *b*: nici za: nino. [17] dostoêniê. [18] nema: va. [19] lito. [20] vrhu. [21] pokrveni i otaini. [22] ugovorь. [23] vь. [24] nema: ili. [25] nema: (da) ti ili. [26] vola ča priemlju. [27] e ožure. [28] iz *b*: ki ne zaemlju. [29] kihь. [30] ote. [31] v komь su. [32] nema: svoi pinezi. [33] nema: svoihь. [34] nema: za to. [35] čisti. [36] velici. [37] vika.

Digitized by Google

ki vzdrže ožurnici, ki zaemlju i zatiraju uboge ljudi i zatiraju[1] mêsta skozi pinezi i vele službe, ke ot nihь priemlju. Četvrta kita ožure estь v nicihь, ki zaem'lju tue[2] pinezi i vzimaju e[3] za malo i[4] zaemlju e za vele. Takovi su dupli ožur'nici i učenici ožur'nikovь, ki čuju[5] moistarstvo d'êvle na svoe osuen'e[6]. Peta kita ožure estь krivi trgь, kada človikь prodae niku[7] ričь veće nere[8] e vrid'na, i ošće, ča e gore, da, kada takovi[9] krivi zaimenikь vidi uboge ljudi veće otegoćene nevzmož'ni platiti, tada imь proda draže d'voe ili troe nego su riči vrid'ne. Takovi človici bis'ni čine m'nogo zla, are nihь cinovь ili zaimomь zatiraju i unišćetuju[10] i vlastel'stva i domi konič'ni[11] i velikihь človikovь, ki imь zavežuju zem'le i svoê prihodišća v zakladь mrtavь, to estь, da se nič'šće ne skupi[12]. Drugim'[13] se zakonomь čini se takoi sa grih tržnici: oni, ki kupuju žito ili vino *i* ine riči, i dobitakь i platiti[14] dobri polovicevь mane, nego e vrid'no, za to začь plaćaju priê[15] pinezi, a za timь toga prodaju na vaspetь onim' e[16] d'voe veće i troe, nego su e bili kupili. A ini kupuju va no vrime, kada su veće obil'ne: žito o žetvi a vino o ematvi, a[17] prodaju, kada bude drago[18], i želiju zla vrimena i dragosti skozi prodaju veće drago ńihь žita i vina. Se[19] estь mnogo težakь grihь, are skozi[20] obogatiti sebe hotili bi onišćetiti vasь svitь. A ini kupuju žito v travu a vino v cvetь, kada se kažu dobro rod'na, takimь zakonomь, da[21] kako koli pride, da oni li imaju svoju celu shranenu. Šesta kita ožure estь ot[22] onihь, ki daju svoi pinezi tržnikomь i su[23] dil'nici v' dobit'i a ne te se v č'šćeti[24], i daju dobitakь na polь[25] v pripašu, ki ne more um'riti, kako da bi želizanь[26], ako li um're, ednako hote[27] da nastave drugovь takaševь. Sed'ma kita ožure e ot onihь, ki kladu svoi ubogi susedi na svoi tegь za ono, ča[28] imь zaem'lju, ed'no malo s'rebra ili žita ili ine riči s misal'ju, da im' se povrati. Nici ini[29] su, ki, g'da[30] vide svoe uboge[31] susedi nišćet'ni, cenu čine[32] š'nimi, da imь teže tegь ihь[33] za cenu učinenu i[34] za svoi pinezi[35], ali za žito, ko imь daju sprida, i hote za edanь pinezь 2 pineza tega. Se sutь zle[36] kite, ke izlaze[37] ot rasohe ožure.

---

[1] nema: uboge ljudi i zatiraju. [2] tui. [3] nema: e. [4] a. [5] začuju moistarstva d'êvlju. [6] osujenie. [7] nema: niku. [8] nego. [9] takovь (bez: krivi). [10] oničuju. [11] konički. [12] iskupi [13] drugimь zakonomь se čini takoe. [14] platiti na ruku dobri polovicu mane (ńešto iskvareno u *a* i *b*). [15] prie. [16] ‚e' iza: toga mj. iza: onim'. [17] na. [18] veće drago. [19] a se. [20] skrozi. [21] iz *b*: da. [22] odь. [23] esu. [24] šćeti. [25] nema: na polь. [26] železanь. [27] ed'no ote. [28] začь. [29] nema: ini. [30] kada. [31] svoi ubogi. [32] čini cênu. [33] nema: ihь. [34] a. [35] pinezь. [36] zale. [37] zlaze.

Digitized by Google

Druga rasoha lakomosti[1].

Druga rasoha lakomie estь tad'ba: vzeti tue po krivu brez[2] viden'ê onoga, č'e e, i brez vole nega. Po četiri zakoni sutь tati[3], i za to po četiri zakoni sutь i tad'be. Nici su tati op'ćeni i otvoreni, ki živu onimь delomь, i človikь e ima za takovi i človikь čini ot' nihь[4] sudь po nihь krivinahь. A nici su tati pokriveni, ki umiču tue slasti ili nikimi tan'činami ili nikimь pod'êmstvomь skrvenimь ot' ljudi ne zloćud'nihь[5], ki se ne (u)miju čuvati ot' nihь. Nici su tati otaini, ki bi ne ukrali ne veće ot' svoga roda ili priêteli ili susedovь[6], a takovihь estь po d'va zakona malihь i velikihь. Veli[7] su krivi pot'knežini i krivi sud'ci i krivi dvor'nici, ki kradu prihodišća svoe gospode i čine z'bačivan'ê v priiman'i[9] i v vraćen'i. Takovi su nared'benici[10], ki služe veloi gospodi, ki daju svoimь priêtelemь i svoimь z'nan'cemь blaga[11] svoe gos'pode brez' viden'ê i brez vole nihь. Va[12] ovom grisi su žene mužate, ke se čine natruhliti v preljubodeên'i i čine, da imь hrane onu ditь nihь muži, i čine e[13] dostoiniki on'de[14], kadê ona dit'ca nimaju ni ed'no dostoên'e ni prav'de[15]. Va[12] ovomь grisi[16] su žene mužate, ke trate blago svoihь muži hudimь zakonomь i v nepodob'na rišen'ê[17], ili e daju svomu rodu, a protivu voli svoihь muži. Va ovomь grisi[18] su vsi redov'nici, ki gredu[19] posvojujuće niku ričь, pokole su se obećali ne imiti nič'šće[20] osoboino. Zali su tati[21] sega griha zakona, ki kradu v domihь svoe gospode kruhь i vino i takovihь drob'nihь[22] riči ili voće ili zel'e vrtleno ili is[23] trsa i dajuće susedomь i mnoge ine riči su[24], ke nisu ot' velike cene. Va[12] ovomь grisi su ovi[25], ki drže ono, ča naidu vola ka[26] godi rič' bi bila, a navlašć'no, kada vide[27], č'ê e a ne te e vratiti, a sa v'sima tima, ako si e i ne vide, li nimaju e[28] držati, i imaju imiti svitь ot' svete crik've i ot nihь ispoved'nika[29]; imaju viditi dobro, da človikь nima ni ed'ne pravde va[12] onomь, ča e tue. Nici su tati i dil'nici va[12] vsihь tad'bahь, kada kupuju a vide dobro, da ni onihь, ki e prodaju, ili ako e priem'lju daromь[30] i tae tadbu, are e[28] priem'lju delь, i za to, zač' su pridružni i pričešćeni kriv'damь[31].

[1] za opako: lakomostь; *b* ima: Druga glava zvirete: tadba. [2] prez'. [3] od: tati nema *b* do: tadbe. [4] sihь. [5] zloćudnihь iz *b* za-dnimь. [6] susedi. [7] velici. [8] nema: i čine. [9] prieman'i. [10] ‚takovi' iz *b*; *a* ima: takove su nared'benici, ki. [11] blazihь. [12] v. [13] nihь. [14] ondi gdi. [15] pravdu. [16] grêhu. [17] rêšen'ê (Dalje ne ću bilježiti razliku između ê i i [e]). [18] v ovomь grihu. [19] grêdu. [20] nišće. [21] tati su sega zakona. [22] takove drobne riči ili voća. [23] s. [24] nema: su. [25] oni. [26] ča. [27] vidê. [28] nema: e. [29] spovednika. [30] dar'bu, a nema: i tae tad'bu (Mislim, da ne valja dar'bu, da je tako nastalo pomutńom od *dar* u *dar*omь, i od *bu* u tad'*bu*, premda riječ darba nije nemoguća). [31] krivinamь.

Digitized by Google

Inimъ zakonom' su pričest'nici v vsihъ krivinahъ onihъ, ki nihъ[2] priemlju tere e tae a mogli[3] bi e kaš'tigati i karati i učiti[4] vratiti onomu, č'e e; i oni, ki nihъ[2] svituju ili ki[5] mu ju preporačaju, i oni, ki otim'lju tati i vzdrže e v' nihъ zledehъ. Va[6] ovomъ grisi su krivi sud'ci i kriva gospoda, ki vzdrže tati i pušćaju v'[7] nihъ zledehъ i pušćaju e skozi[8] dari ili posli i prošenie[9] druzihъ, a ne čine onu pravdu[10], ku e pravda naredila.

Treta rasoha[11].

Treta rasoha lakomie estъ raz'boi. Sa rasoha se dili na petь kitь. Prva je[12] krivihъ nasled'nikovъ ot' taštamen'ti[13]: oni ki[14] razbiêju mrt'vihъ, kada imь zapačivaju ili ne dade plodь ot' almužnoga, ko su bili naredili. Se estь mnogo težakь grihъ, are oni su va[6] uzi boži[15] i ne mogu se pravditi[16]. Druga kita estь zale gospode, ki čine biri i suli[17] i zla dêêniê, *i* imili bi e čuvati i braniti, a oni nihъ[2] raz'biêju i žule, a ne da bi[19] li žulili, ko[20] pače i deru i stave nimь[21] zaroci i kriče, za uzrokь imiti skupovan'ê ili ban'de[22] ili pritbami[23] ili e[24] kladu v' taličstvo i pod poručastvo skozi nihъ velici dlzi, ke čine skozi[25] nihъ brezumnu diku i za tašćadь sega veka, i pušćaju e[24] vpadati, kad' bi imili biti pastiri, a oni su vlc'e, i zatiraju i pomaraju mnogimi tegoćami, ke zabavlaju svoimь ljudemь. Skozi[8] steg'nuti i zdriti ono, ča imaju kakore[26] mogu, i imaju svoe pod'lažice i hvastav'ci, ki ihь svituju. Va[6] ovomь grisi su veliki[27] k'nezi i vladav'ci zemalski[28], ki vzimaju gradove i kaš'teli i zem'lju i držan'ê ili nive ili trs'ê ili hrami ili imin'ê ili paše svoimь ubogimь susedomь ili svoim ljudemь[29], i vzimaju svoevь velikovь[30] silovь ono, ča e tue o dêsnu[31] i livu tako, da nič'šće nimь[32] ne more uiti. Treta kita estь ot raz'boinikovь, ki razbiêju ceste ili crikve[33], oš'tari, ki razbiêju put'nikovь rimlanь i tržnikovь. Četvrta kita estь va[6] onihъ, ki ne te platiti ono, ča su d'lžni, a to ne za nemoćь, ko[20] pače za vlašću svoju zledь. Va[6] ovomь grisi su oni, ki drže po krivu mito svoihъ poslovь ili težakovь, ki čine nihъ dela. Peta kita est va[6] ve-

---

[1] oni. [2] ih'. [3] mogalь. [4] učiniti. [5] ‚ki' iz *b* za: ko; *b* ima: ili oni, ki mu ju priporučuju. [6] v. [7] od ovdje nema *b* do: skozi. [8] skrozi. [9] prošne. [10] pravde one. [11] od' razboê rasoha. [12] e. [13] taštamenta. [14] nema: ki. [15] božii. [16] pravdati. [17] sule. [18] činen'ê. [19] bi e [20] na. [21] im'. [22] nema: ban'de i. [23] pridbami. [24] nema: e. [25] za. [26] li kakore. [27] velici. [28] zamalsci. [29] ubogimь ljudemь ili susedomь. [30] velikomь. [31] o desnu i o levu. [32] nema: nimь, već: imь, ali iza: more. [33] krivi.

Digitized by Google

licihь per'latihь[1] i v biskupihь i êrhibiskupihь[2] i va opatihь, ki vzimaju velika prokuran'ê i odiraju svoihь pod'loženihь[3]. Šesta kita est pot'knežinovь[4] i sudacь i zalihь dvor'nikovь, ki čine velike tegote ubozimь ljudemь protivu pravdi za ugoen'e[5] gospod'sko i za ostanut'e d'lgo v činehь[6]. Toliko inihь zakonovь estь ot raz'boê, da e[7] človikь i ne more sačtati.

Četvrta rasoha[8].

Četvrta rasoha lakomie e pot'vora, to estь reći priti na drugoga sa zlimь srcemь i učiniti krivo[9] i s volevь otegotiti mu va[10] vsemь, v čemь more[11]. Na ovomu[12] grihu pristoe vsa lotarstva i vse lasti i krivosti[13], ke se v'znahodê[14] v pravdanêhь[15]. Se estь(?) strane uči lakomiê v svoei skuli mnogo učenikovь i kavčenakovь i priprošćihь, a navlašć'no nahodimo, da sed'meri zakoni[16] ljudi uči va[10] ovoi skuli. A to[17] su krivi pravdav'ci i krivi pozivav'ci, ki ne išću ne[18] veće, kako bi pozivali i prav'dili svoi susedi, i čine kriva uprašenê[19] i išću krivi sudci i krivi svidoci i krivi ot'vit'nici[20] i čine krivi lis'ti[21] za otegoćen'e i stužen'e[22] po krivu druzihь z dvoromь svit'nimь ili z d'voromь svete crik've. Nici ini su va ovoi[23] skuli, da kada človikь pita[24] svoe, oni se umiju umicati, i zapirati ono, ča e pravda, i nahode zam'čice i hin'be i lukav'stva, li kako bi vzeli tue. Treti skulani see skule su[25] krivi svidoci, ki čine k'rive ženitve[26] i vzimaju dostoênê i ina blaga, i čine toliko zla, da ga ne mogu nigdarь zračunati[27], i čine e vse za svoju zalu hlpostь i za ed'no malo, ča imь človikь da, oni čine druzimь mnogo[28] veliku č'šćetu[29]. Četvrti skulani[30] see skule su krivi ot'vit'nici, ki drže i priem'lju svoevь volevь riči na pravdahь protivu prav'di skozi[31] dare[32] i službe, ke priemlju, ili skozi[31] proš'ne velikihь človikovь, ot' kuda se nadiju[33] dobiti, čine ot prava krivo a ot' kriva pravo i čine mnoga[34] pravdan'ê po krivu za svoe neumićast'vo za to, začь ne umiju pravdu držati tere se pokladaju v tue gorazdastvo ili delo, ili skozi[35] nepom'nju, are su nepečal'ni mišati riči, ili za oholiju imiti pob'enie, kim' se daju ve-

[1] prelatihь. [2] êrhibiškupihь. [3] podložnihь. [4] podknežinovь. [5] ugojenie. [6] včinenihь. [7] ih'. [8] opako pisano: glaso za: rasoha; *b* ima: od' potvore kapitulь. [9] mu krivo. [10] v. [11] morešь. [12] takovomu. [13] i vse krivosti. [14] znahode. [15] pisano: pravdnêhь; *b*: pravdaniehь. [16] zakoni sut' ljudi, ki se uče. [17] Prvi su. [18] nego kako bi se ljudi pravdali. [19] uprašan'ê. [20] odvitnici. [21] liste. [22] i za stuženie. [23] v ovoi. [24] imь pita. [25] sut'. [26] ženitbe. [27] da ga ne more nigdarь sačtati. [28] nema: mnogo. [29] šćetu. [30] učenici. [31] skrozi. [32] dari. [33] nadêju. [34] mnogo. [35] nema: skozi.

Digitized by Google

liki tašći slavi, are umiju skriviti pravdȅ, i za to, začь umiju biti meš'tri vsakihь[1] lasti i vsakihь lotar'stvi i vsakihь sramotь, i onimi zledimi se slave[2] i esu pravo[3] sinove d'êvli. Peti učenici d'êvli sutь[4] krivi pis'ci, ki čine krivi listi[5] i krivi pečati, i čine krive knige i krive kar'te i mnogo inihь zledi. — Šesti skulani[6] su krivi sud'ci, ki pretežu[7] veće na ed'nu stran'[8] nego na drugu ili za mol'be ili za dari ili za obiti ili za ljubavь ili za zlo volstvo[9] ili za strahь pogubiti priȇzanь, ili za milostь nikihь sob'stvi, i za to daju kriva prisuenȇ[10] i čine velike span'že[11] činiti i vzimaju dari od' ed'ne i ot druge strane, i prodaju svoju prav'du i pušćaju ju[12], ne te ju[13] činiti, i otvlače riči i čine veliku č'šćetu[14], koe ne mogu spraviti ili[15] skupiti. Sed'mi skulani[16] su zali svit'nici, ki daju zalь svetь[17] sud'cemь i gospodi i čine često kratь pogubiti mnozimь svoju pravdu, a zaslužbe, ke priemlju, su[18] vse oskvrnene.

Peta rasoha[19].

Peta rasoha lakomie estь sakreleji[20]. Sakreleji estь vzeti i ukrasti i tikati nedostoino ili e[21] zlo položiti svetie[22] riči tako, kako esu[23] urešen'ȇ svete crikve, ka su nareena[24] službi boži, ili sob'stva, a v'se se se čini često kratь za hlpostь mnogimi zakoni. Prvo, kada človikь tiče nepoč'tenimь zakonomь predrago telo Isuhrstovo[25] tako, kako čine eretici i vražiteli i prdi (?) i redov'nici za hl'postь pinezь. I takoe ot vsihь inihь svetbi svete crik've, kada e prdi tiču hudo ili narejuju za svoju lakomiju. Drugi zakonь estь, kada človikь grdo[27] tiče v svetil'nici ili moći svetihь ili sveti križь i kaleži i teles'niki[28] i kriz'mu ili svite blagoslovlene, i takoe ina urešeniȇ ot ol'tara. Ini estь zakonь[29], kada človikь važže crikavь ili molstirь ili prebivanie reda, ili kada[30] človikь z'vaȇ s crikve ili s ciminteriȇ[31] onihь, ki su priš'li skriti se ili ostati[32], ili čini r'vanju v crikvi ili v ciminteri[33] tako, da estь krvь[34] prolita, ili g'da človikь učini grihь ljubodȇêniȇ ili ina dȇla ot' grihovь ili tašćadi. Ini zakonь estь, kada človikь položi ruku svoju sa srdovь[35] na kavčenaka i na vsako sobstvo re-

---

[1] moistri vsihь. [2] i onimi se zledi slave. [3] pravi. [4] su. [5] krive liste. [6] učenici. [7] pritežu. [8] stranu. [9] volstvo (bez: zlo). [10] prisujeniȇ. [11] veliko spanžan'e. [12] nema: ju. [13] e. [14] šćetu. [15] i. [16] skulari. [17] zali sviti. [18] esu vsi oskvrneni. [19] Peta rasoha lak(omie). [20] sakrilii, sakreliji e. [21] nema: e. [22] svete. [23] su urišeniȇ. [24] narejena. [25] Hrstovo. [26] ili e. [27] hudo. [28] telesnici. [29] ini zakonь e. [30] gda. [31] cimiteriȇ. [32] ustati ili skriti se. [33] v cimiterii. [34] *b* nema od ovdje do: kada človikь položi. [35] sr'dovь.

Digitized by Google

dovno. Ini zakonь estь, kada človikь ukrade ili vaz'me[1] hudimь zakonomь niku ričь blagoslovlenu svete crikve brez vole[2] onoga, komu e va[3] obari. Va[3] ovomь grisi su v'si oni, ki trate v' huda ili[4] nepodob'na pan'žan'ê blaga svete crik've, ka su otočastva Isuhrstova. Va[3] ovomь grisi su vsi oni, ki drže po krivu, ili vzimaju silomь blaga, ka su prireena[5] sveti crikvi[6] za boguželstvo. Va[3] ovom' su grisi v'si oni, ki razbiêju blagdani deli svit'nimi ili deli ot' grisi ili tašćadi, ere[8] sveta vrimena imaju takoe sveta zdar'ê i svoe svobodi[9], kako imaju[10] i mêsta. Se su[11] kite, ke zrestaju ot rasohe sakrilejiê.

Šesta rasoha[12].

Šesta rasoha[13] ot lakomie estь šimoniê, a zove se siko skozi[14] ed'noga vlh'va, komu biše ime Šimunь, ki hoti kupiti na pinezihь u svetoga Petra milostь tvoriti čudesa, i hotiše[15] dati veliko imen'e, a[16] imenemь sega su z'vani šimuniê vsi oni[17], ki hote prodati ili kupiti riči duhovne, i[18] se estь meju vsemi 7mimi grisi semrt'nimi edanь ot' nai vekšihь, a[19] ot see rasohe zlaze mnoge kite. Prva kita se[20] estь va[3] onihь, ki prodaju ili kupuju sveti redь i sveto telo Isuhrstovo ili ine svet'be svete crik've[21], ili prodaju[22] mise za pinezi. Druga kita estь ot onihь, ki prodaju ričь božiju i pripovidaju navlašćno za z'biran'e pinezь ili za inu hlpostь riči vrimen'nihь. Treta kita estь ot onihь, ki za se ili za inihь[23] prokuraju z dari ili s' nikimi obiti, da bi obrani v' nika dostoên'stva[24] svete crikve tako, kako su opati i zali[25] biskupi ili ini per'lati[26], ki se čine po oboru. Četvrta kita estь ot onih per'latovь[27], ki skozi[14] dari ili[28] obiti ili za uprošen'e[29] priêteli ili za počtene službe[30] daju obroki ili prihodišća svete crikve, a navlašć'no pečati[31] ili obarovan'ê ot' dušь. Peta kita[32] ot onihь, ki cinu činećі prodaju ili prominuju ili pušćaju svoimь naputimь[33] ili sinovcem' prihodišća i blagodeêniê[34] svete crik've. Šesta kita estь ot onihь, ki cinu činećі[35] vlaze v redь i od' onihь, ki e priemlju takovimь zakonomь. Mnogi ini zakoni i različ'ni grisi[36]

[1] v'zme. [2] vole i viden'ê. [3] v. [4] i. [5] prirejena. [6] crikvi, ka su otčastva Isuhrstova, i oni, ki zlo daju desetinu (daju) i prihodišća podobna sveti crkvi ili oferte ili ine pravde, ke su narejene sveti crikvi. [7] grêsi su. [8] are. [9] slobodi. [10] imêna sveta. [11] sut'. [12] kita lakomie e šimuniê. [13] kita lakomie e šimuniê. [14] skrozi. [15] otiše. [16] nema: a. [17] oni vsi. [18] a. [19] i. [20] nema: se. [21] ine svete svetbe crkvene. [22] poju misu. [23] druzihь. [24] dostoistva. [25] nema: zali. [26] prelati. [27] prelati. [28] ili skrozi. [29] proš'ne. [30] za nepočtene službê. [31] pečali. [32] kita e. [33] naputomь. [34] blago (bez: dêêniê). [35] čineće. [36] grêsi različni.

Digitized by Google

su v šimonii[1], ko veće pristoe kav'čenakomь nego priprošćimь. Se k'nige esu[2] učinene veće skozi[3] priprošći[4] nego skozi[3] kavčenaci, ki imaju knige, gdi se mogu učiti[5]. Ko za to potrib'no est' vsimь priprošćimь, da se čuvaju zaloga griha ot šimunie v trihь z'godahь. Edanь z'godь estь, kada hote pomagati svomu rodu ili svoim' priêtelemь iziti v' ko ljubo dostoên'st'vo[6] svete crik've, imaju se čuvati, da e ne čine šimunievь. Drugi z'godь estь nike gospode, ki imaju niki obroci[7]. ili prihodišća dati, da ihь ne dade sob'stviemь[8] nedostoinimь za pltenu ljubavь, ili za to, zač'[9] su nihь kr'vi. Treti z'godь[10] estь, kada kladu nihь ditь v redь. Va[11] ovihь trihь zgodehь[12], ki dae darь ili priem'le ili proz'be ili služ'be nepoč'tene, vpadaju[13] v zali grihь šimunie, tako kako[14] di pis'mo. Tri zakoni su[15] darovь. Dari ruku: zlato i[16] srebro ili pinezi ili ine riči, ke se priem'lju ili daju v ruke[17]. Dari ot' ustь. Se su prošeniê priêteli ili inihь sob'stvi, kim'[18] se človikь ne će od'neti ošće i va ozleen'i[19] ili v pregrešen'i bogu. Dari poslovь nepočtenihь zove človikь, kada su ot riči nepriklad'ne, a navlašć'no za ričь[20] duhovnu.

7[21].

Sed'ma rasoha lakomie estь zlodeistvo. D'êvstvo se zove va ovomь mêsti, kada e človikь[22] toliko zlobanь i toliko lakomь, da se ne boi učiniti tolici[23] g'risi smrt'ni i strašni, i ne boi se dati velike č'šćete[24] druzimь li tak'mo, ako more za[25] ed'no malo pruda svoga[26] učiniti, ili za ed'no malo dobit'e, ko čeka, ne boi se dati druzimь[27] čšćetu veliku. Sa rasoha nosi m'noge kite. K semu grihu pristoi, kada se človikь učini Židovinь ili Sracinь ili eretikь ili se ot'vrže vêre katoličaske i svoga[29] krst'ênstva za strahь nišćete ili za nadiju živiti veće v raskoši ili za hlpostь imin'ê. I[30] semu grihu pristoe, ki za pinezi čine vražan'ê po vragolii, i tako, kako estь gledati v' nohatь ili v' mečь skozi[31] naiti i[16] obličiti riči pogib'še ili ukradene, ili inimi zalimi pečal'mi. I oni, ki prokuraju čini ili visti[32], da sob'stva, ka su v matrimonii, da se ne ljube ili[33] da se ne mogu skupiti

[1] šimunii. [2] su. [3] skrozi. [4] priprošće. [5] ‚učiti' iz *b*, *a* opako: učiniti. [6] dostoêni. [7] obroki. [8] sobstvimь. [9] da. [10] zakonь. [11] v. [12] zgodahь. [13] vpada. [14] nema: kako. [15] sutь. [16] ili. [17] ruku. [18] kimi. [19] ozlećenii. [20] otь riči. [21] Sedma rasoha: zlodêistvo. [22] človikь e. [23] veli grêsi smrtni i strašne. [24] šćete. [25] li. [26] svoga pruda. [27] nema: dati druzimь. [28] veliku šćetu. [29] svega krstьênstva. [30] k. [31] skrozi. [32] visti ili čini. [33] od ovdje iz *b* sve do: zlovь ljubvovь.

Digitized by Google

v dêlo matrimoniê, to e ženitve, ili oni, ki za takove grdosti vzišćuju, da sobstva, ka nisu v matrimonii, da zlo se ljube zlovь ljubvovь. Va[1] ovomь su grisi[2] vsi oni, ki za pinezi ili za ini posli čine predav'ce[3], ili čine otrove, ili daju otrove ili[4] jidь i silu zgode[5], kako bi niko sob'stvo prišlo na smrtь nikimь zakonomь za[6] inu škodu. Va ovomь grisi su zalomь[7] v'si oni, ki za hlpostь zaloga dobit'ê vžižu hrami ili žito ili seno ili dobitakь v rvanahь ili v selihь ili v kaštelihь, ili čine ine č'šćete[8] v blagihь vrimen'nihь. Va[1] ovomь grisi su vsi[9] oni, ki siju svade i vzišću[10] pravdan'ê i rvane i rati meju sob'stvi navlastnimi ili v z'borihь molstirskihь[11] ili meju[12] op'ćinami[13] selь ili kaš'telovь ili meju velovь gospodovь[14], are se nadiju veće dobiti v ratь nego v' mirь. Se estь grihь ljudi dvorskihь, ki služe v dvorihь velikihь človikovь, tako kako su sud'ci[15] podknežini[16], ki obriču i osvajuju i otegoćuju i zlo kole i čine, da se skupuju ubozi ljudi i za ed'no malo dobit'e, ko čekaju imiti. Va[1] ovom' su grisi[17] krivi svidoci, ki se naemlju reći protivu prav'di, i krivi otvit'nici[18] tako, kako estь ukazano zgora v rasohi pot'vore. Po mnogo inih' se zakoni[19] čini sa grihь zlodêist'va, ko ne more e[20] človikь vse veće[21] reći ni sa vsima[22] pustiti, i vsaki, ako hoće pogledati[23] svrhu sebe, more dovole č'tati v' knigahь svoe kon'šencie[24] ili svisti dovole bole nego na ovčei koži.

Osma rasoha[25].

Os'ma rasoha lakomie estь krivi trgь, v' komь sagriša človikь po mnogo zakoni za dobit'ê vrimen'na, navlašćnimь[26] zakonomь po 7 puti[27]. Navlašć'ni i nai općeniiši grihь tržnikovь estь, da prodaju, g'di nai draže mogu, a kupuju, ča nai obilnie mogu. Drugi zakonь nihь griha estь lagati preza[29] vsakoe svisti i rotiti se i prerotiti za[30] veće prodati svoga blaga[31] trga. Treti estь hin'ba[32], ku človikь čini v miru[33], a va tom človikь sagriša[34] po tri zakoni. Prvo, kada človikь ima razluč'ne mire[35] i va veliku[36] miru priemle a v malu[37]

---

[1] v. [2] grêsi su oni (bez: vsi). [3] pridavica. [4] nema: daju otrove ili. [5] ili su shode. [6] ili na. [7] va ovomь zalomь grisi su. [8] šćete. [9] nema: vsi. [10] vzišćuju. [11] zbori molstirskimi. [12] nema: meju. [13] ob'šćinami. [14] gospodomь. [15] sutci. [16] *b* dodaje: i dvornici. [17] grêsi su. [18] *b* dodaje: i krivi svitnici. [19] ini zakonihь se čini. [20] nema: e. [21] nema: veće. [22] vsimь. [23] glêdati vrhu. [24] kunšencie. [25] ot krivoga trga. [26] a navlašćnimь. [27] putovь. [28] op'ćnêiši. [29] brezь. [30] se za. [31] nema: blaga. [32] ‚hinba' iz *b* [33] miri. [34] sagrêša človikь. [35] razlučnu mêru. [36] velu. [37] malu miru.

Digitized by Google

prodaę i dae. Ini zakonь estь, kada človikь ima pravu meru, ku miri po krivu. Ini zakonь estь, kada človikь načina riči, ke ima miriti takimь zakonomь, da bi težale veće, tako kako čine niki tržnici, ki drže riči v'h'ke[1] za to, da veće teže, i primišaju sal'bunь i[2] ine riči. Četvrti grihь estь navlašćni, prodati[4] veće, nego e vrid'no, skozi[5] počeku ili rokь, ko ga dae; a ot' see[6] esmo govorili zgora v rasohi ot' ožure. Peti zakonь e prodati inu ričь, nego onu, ku sprida pokaže[7], tako kako čine pis'ci, ki pokažu dobro pis'mo s prvine, a paki čine zlo. Šesti zakonь estь taêti istinu ot riči, ku prodae človikь[8], tako kako estь dobitakь kolovaranь, ili simena shab'na, ili kada e hvale veće, nego su vridne[9]. Sedmi zakonь sega griha estь, kada človikь faita riči i čini, da su bol'še viditi nego su. Va[10] ovomь grisi su tržnici ot' sukanь, ki čine stačuni tam'ni i čine opone zelene i črvlene[11] za to, da su viditi lica sukanь bol'ša i zučiiša i da človikь ne poz'na zlobь ili men'du[12] ot' sukanь. Po mnogo inihь putovь more človikь sagrišiti v tržen'i, ko e[13] dlga rič' bi e[13] bila računati.

Deveta rasoha[14].

Deveta rasoha lakomie e zalь i grubь činь v delihь nepočtenihь, v' čemь sagriša človikь po mnogo zakoni, tako kako su hude žene, ke se dopušćaju[15] sramot'nomu dobit'ju, i oni i one, ke e prodaju; i boinici i zahvalnici, ki čine boi za niku cenu, gdi imaju umriti ili smrtь dati v pagubu tela i duše, i estь v vsako vrime s grihomь smrt'nimь. Va[10] ovom' su grisi[15] v'si oni, ki za imen'e čine vsaka dela nepoč'tena, ka se[17] mogu činiti brez' griha, i oni, ki se dopušćaju, i oni, ki nihь[18] naemlju.

10. rasoha[19].

Deseta rasoha lakomie estь zla igra zara i š'kaha i š'kriman'ê[20] vsihь igarь, ot'kuda človikь ne igra ne veće za hlpostь pinezь ili za ina vrimen'na dobit'ê. Vse zale igre, a navlašć'no ot'[21] zara i ot' tavula[22] esu branene pravdovь za m'nozi grêsi, ki nihь slide[23]. Prvi grihь, ki se slidi, est' hlpostь dobit'ê i obrubiti iskr'nega, drugi estь

[1] vlhke. [2] ili. [3] zakonь. [4] prodavati. [5] skrozi. [6] se. [7] ku pokažešь sprida. [8] človikь prodae. [9] vrid'na. [10] v. [11] črvleni i zeleni. [12] mendu ili zlobu. [13] nema: e. [14] ot zla čina rasoha. [15] pušćaju sramotnu dobitiju. [16] grêsi su. [17] ne. [18] ih'. [19] ot zle igre 10. rasoha. [20] skriman'ê. [21] nema: ot'. [22] tavulь. [23] ke se ž nihь slêde.

Digitized by Google

ožura mnogo velika zaêti 11 za 12 brez počeke tada e platiti, ako[1] počeka nai dale do ednoga d'ne. Treti grihъ estъ um'noževati laže i tašće riči i klet've i roćen'ê bogomъ i našomъ gospojomъ[2] i vsimi svetimi, i to, ča e mnogo gore, da sramote boga i našu gospoju i vsihъ svetihъ, ot kuda estъ bogu často ozleeno i pregrešeno[3], i často krat' se masti[4] bogъ tudie na tomъ[5] mesti. Eksempalъ[6]: edanъ vitezъ igraše[7] na ed'noi ig'ri i pogubi[8], kle se očima božima, i tada[9] emu negovi oči z glave spadosta na tavuliгъ. Eksem'palъ[6]: drugi vitez' igraše i pogubi[10] i vze[11] lukъ svoi i strili k nebu protivu bogu, a zajutra, kada sede na igru, strela pade pred' nimъ vsa krvava. — Četvrti grihъ estъ v ig'ri zalъ obrazъ, koga[12] dae onimъ, ki ga gledaju okolo stoeće. Peti grihъ estъ gubiti vrime, ko bi imilъ človikъ stratiti v dobra dela. I m'nozi ini su grisi, ke bi bila dlga ričъ govoriti, ko za to ed'nu ričъ nima človikъ[13] zabiti, da onъ, ki dobude, ne more z dobromъ[14] svist'ju dr'žati svoe dobit'e, ko ima e dati za boga ne veьće toliko, ako e dobilъ hin'bovъ[15] tako, kako[16] da edanъ drugoga čini silomъ igrati; va ova d'va zgoda ima e človikъ vratiti onomu, gdo e e zgubilъ, tim'e[17] zakonomъ ima človikъ učiniti ot onoga, ča dobude, kimъ koli načinomъ[18]. Se e desetъ rasohъ lakomie. Mnoge ine su, ke[19] pristoe veće kav'čenakomъ, nego priprošćimъ. — Se knige esu[20] učinene veće[21] za priprošćihъ nego za kavčenakovъ[22], ki z'naju pis'ma.

Ot' zapovedi d'êvle[23]. čti pravo, ne bučšći(?)

Vsaki človikъ lakomi ima viditi, da onъ ima ed'noga d'êvla, komu služi v' mesto boga. Sa d'êval' se zove v' pis'mi duhъ lakomie. Isukrst' ga imenue v' evanjelii mamona, i čini šestъ zapovedi[24] onomu, ki mu služi. Prvo[25] estъ, da čuva svoe dobro. Druga estъ, da mu ne poman'ka v' nega rukahъ Treta estъ, da e bol'ša i priklada vsaki danъ. Četvrta estъ, da ne da bogu ni čini almužna ni poč'ten'ê. Peta estъ da ne z'na ime nišćimъ, ako bi ne vidilъ dobro, kako to estъ prez[26] dobit'ê, da ne pusti na sriću ono, ča ima v rukahъ. Šesta

---

[1] ako li e. [2] naševъ gospoevъ. [3] e často kratъ bogu ozlejen'e i pregrêšeno. [4] masti se bogъ. [5] tomuždе. [6] nema: eksem'palъ. [7] igraše. [8] ‚i pogubi' iz *b* (gdje ima: i gr'hi). [9] tadae negovi oči (bez: emu). [10] nema: i pogubi. [11] v'zamъ lukъ svoi strêla. [12] ki. [13] človikъ nima. [14] dobru. [15] hin'bomъ ili silovъ. [16] kako e da edanъ čini drugoga igrati silovъ v ova d'va zgoda. [17] simъ e. [18] zakonomъ. [19] ke ne. [20] su. [21] nema: veće. [22] kavčenake. [23] *b* dodaje: rasoha, a nema: čti itd. [24] kitъ. [25] prva e. [26] brezъ.

Digitized by Google

estь, da se vzdrži samь i svoju obitelь ot' dobra jiden'ê i pit'ê za to, da ne raztrati[1].

Šesta glava zvirete paklenoga.

Šesta glava zvirete paklenoga estь ljubodêistvo, ko čini človika nepodob'no[2] živiti v pogod'stvo[3] plti svoee[4]. D'êvalь blazni človika simь grihomь po petь zakoni, siko di sveti Grgurь. Prvo ludimь pozoromь, za timь v ludihь ričehь, za timь ludimь tikaniemь, za timь ludimь[5] celovomь, za timь vede človika k delu, are ot' luda pozora prihodi človikь k ludu govoren'ju, a od luda govoren'ê k ludu[6] tikan'ju, a ot luda tikan'ê k ludu[6] celovu[7], a ot' celovan'ê[8] k delu. Sa grih' se dili na d'va zakona, edan' e ljubodêênie v srci, a drugi v teli[9]. Ljubodeênie, ko e v srci, ima 4 skaline, ar e duhь bluď'stva, ki služi razžiganiemь[10] og'na ot' ljubodêêniê z'nutarь v srci, prvo prikažue znameniê i mišleniê i čini izišćue toliko, koliko more, da človikь misli li[11] ob onomь i[12] za timь trpi tere se naslajue v takihь mislehь, i more biti toliko dlgo trpin'e i toliko zvrućen'e[13] naslaen'ê[14], da more biti grihь smrt'ni. Ako[15] si e to, da si ini pristanut'e ili more biti nasrć'stvo ot griha smrt'noga. Za timь[16] sobstvo dobri napravleno[17] ima, tada e pržati i stisnuti takova luda mišlen'ê. Treta skalina estь pristanut'e, kada srce i računь i vola prikloni[18] se i pristanu učiniti grihь, ako bi mogalь. A se pristanut'e estь vsako vrime[19] grihь smrt'ni. Za simь pristanut'emь grede žela razažgana[20] učiniti grihь, a tada onь zali duhь čini človika sagrišiti smrtnimь zakonomь veće[21] tri kratь na danь va[22] viden'i ženь i nihь lica i nihь urešen'ê[23], ke se reše často kratь i pripravlaju se veće tašćimь zakonomь i veće nepoč'teno skozi[24] činiti gledati[25] va se tere i ne m'ne teš'ko sagrišiti[26], ko pače se z'nimaju, da one nimaju volju učiniti sagrišiti š nimi, ko v istinu one sagrišaju teškimь zakonomь, are potaknutiemь nihь[27] pogibaju m'noge duše i padaju mnozi ljudi v grihь, are siko di prit'ča: gospoê lipa urešena estь veće pagub'na, nere[28] strela boleš'tra voin'noga, are nima uda ni urišen'ê na sebi,

---

[1] rastrati. [2] mnogo nepodobno. [3] pogotstvo. [4] svoe. [5] ljudimь. [6] ljudu. [7] cêlovu. [8] cêlova. [9] voli. [10] razžigaviemь. [11] nema: li. [12] nema: i. [13] iz *b*; *a* ima: zoračenь. [14] nastajeniê. [15] od ovdje do: Treta (a nema: druga) slabo je razumljivo, biće iskvareno u *a* i *b*. [16] za to. [17] napravno. [18] priklone. [19] vrimê. [20] ‚razžzagana'. [21] *b* malo drukčije, ali ne znam kako. [22] vidên'i. [23] rêšen'ê, ke se riše. [24] skrozi. [25] gledati ihь. [26] od ovoga: sagrêšiti *b* nema do drugoga: sagrišiti. [27] ihь. [28] nego strêla bolištrena.

*

Digitized by Google

v kom'[1] bi ne bile[2] mriže ili zamačnice d'êvle za lovlenie i za umican'e[3] i za ub'enie sa vsima duše, ke e bogъ svojomъ[4] predragomъ krvjomъ ot'kupilъ, i oće imъ biti tribi računъ vzdati v danъ sud'ni ot dušъ, ke potaknut'emъ ili prilikomъ nih' budu osuene[5]; a ovo se dae takoe razumiti, kada imъ one daju prilike svoimъ viden'emъ.

Ljubodêênie[6].

Ljubodêênie ot tela, ko e zvan'ka v delihъ, po vsemъ telu, se dili po petъ[7] čuvst'vi teles'nih' na petъ zakoni, to estъ v ljubodêên'i[8] očiju, ot' ustъ i nosa i ušiju i huda taknut'ê i nečista dela, ko estъ toliko gr'do, da se ne smi imenovati. K semu grihu pristoe vse riči, kimi se pltъ človičaska[9] gible k želeniju onoga gr'da dela, tako kako estъ veliko piti i veliko jisti i vsi zakoni raskošъ i ugod'stvi, ke človikъ dae svomu telu mimo svoe potribe. Ljubodêênie, ko estъ v deli, dili se na m'nogo rasohъ[10] po stan'êhъ ot' sob'stvi, ka sagrišaju va[11] ovomъ grisi i gredu[12] shodeće s'[13] niska na visoko i restu[14] ot' zla na gore. Prva rasoha estъ muža prosta i žene proste, ke[15] nisu v matrimonii ni su učinili obitъ čuvati čistoću ni v divstvo ni v redъ. Sa rasoha estъ v vsako vrime grihъ semrt'ni v deli ljubodêêniê. Druga rasoha estъ ot' žene op'ćene, ka se e pustila vsimъ; a sa grihъ je veće pagubanъ i veće grdъ za to, začъ takove žene su[16] mnogo kratъ mužate ili ot reda ili su bližike za skuplenie nicihъ bližnihъ roditelъ, i su mnogo pagub'ne skozi prokazni i skozi[17] ini nedužni, are se ne ot'nimaju človika zdrava ni nemoć'na ni ot'ca ni sina ni bratučeda[18] ni strica ni sinov'ca. Treta rasoha estъ muža prosta i žene vdove, ili na protivu muža vdova[19] i žene pros'te. Četvrta estъ junaka[20] i divice. Peta estъ muža i žene, ka sta oba d'va v matrimonii, ili edanъ i drugi. Sa rasoha grih' estъ[21] ot ljubodêêniê i estъ mnogo težakъ grihъ skozi[22] mnozi računi. Prvo za to, zač' se prirećuju[23] i oblažuju svoju vêru, ku su[24] obećali edanъ k drugomu v svoemъ matrimonii. Za timъ čine sakrilii[25], are oskvrnjuju svetu svetbu ot' matrimoniê. Za timъ sagrišaju raz'boemъ, are čine hraniti *i* vdostoêti tuju ditъ v tuê blaga. Za timъ, da se čine mnozi

---

[1] kimъ. [2] bilo mrêže ili zamčice. [3] micanie. [4] svojovъ dragovъ krvju iskupilъ. [5] osujene; se se dae tako razumêti da, kada. [6] ot ljubodêêni(ê) têla. [7] petihъ. [8] ljubodêênie očiju, od ustъ. [9] človiča. [10] mnoge rasohe. [11] v'. [12] grede. [13] z. [14] reste. [15] ki. [16] ‚su' iza: kratъ. [17] skrozi ine nedužne. [18] brata ni bratučeda. [19] vdovca. [20] deve i vdovice. [21] e grihъ preljubodêêniê. [22] skrozi. [23] probuju. [24] su se. [25] sakrileji.

Digitized by Google

krivi matrimonii[1] ili ženit've, are poime často kratь bratь svoju sestru ili svoju bližiku. Sa grih' se vdupljue, kada mužь i[2] žena su oba d'va v matrimonii. Šesta rasoha ljubodêêniê estь, kada mužь i[2] žena čine v nihь savkuplen'i[3] riči nepodob'ne nepriklad'ne protivu naravu[4] i protivu počten'ju svete svet'be ot' matrimoniê. Sveti učiteli svetoga reda krst'ênskoga[5] diju, da ne li[6] toliko samo mužь i žena su držani čuvati vêru[7], ko pače dobri imaju[8] imiti va toliko poč'ten'e i poklonen'e i častь, i nihь dela imaju biti sveta i redov'na i počtena, ere[9] svetimь zakonomь i s velikovь častjuvь[10] ima človikь mišati svet'bami svete crikve, i imaju imiti v nihь delihь ot' matrimoniê pravu misalь i imaju želiti i čekati ot' boga žel'no[11], da imь da bogь plodь, i ako imь ga bogь da, imaju ga[12] hraniti i učiti redov'no, are svoimь vlašćimь mečemь more se[13] človikь ubiti, i takoe sa[14] svoevь vlašćevь ženovь more človikь dobri[15] sagrišiti semrt'nimь zakonomь. V prvihь knigahь ot zakona, ke se zovu bit'e[16], namь estь skazano, koliko bogь nenavidi sa grihь muža i žene, kada ne op'ći edanь z drugimь nared'benimь zakonomь. Č'te se on'di, da Erь i Onanь, d'va vnuka patriêrhe Êkova, sina Judova patriêr'ha, ot' kogo[17] kolene biše vsi krali izdravilski[18] i mati božiê i Isuhrstь, ona d'va sina op'ćahota zlo i nenared'benimь zakonomь v nihь skuplevan'i Sabievь[19] Ta-

[1] mnoga kriva matrimoniê ili ženitbe. [2] ili. [3] skuplen'i. [4] nrava. [5] h(rst)'-ênskoga. [6] nema: li. [7] redь i vêru. [8] imaju dobro imiti edanь drugoga v toliko poklonenie. [9] are. [10] častju. [11] čekati bogužel'no, da imь bogь da plodь. [12] ‚ga' iz *b*. [13] se more. [14] s. [15] dobro sgrêšiti. [16] ‚bit'e' je ovdje prijevod riječi genesis; što je sprijeda u proročtvima na talijansku kazano: eženisь za ženesisь. [17] koga kolêne. [18] izrailski. [19] Sabievь Tarovь svoimi ženami. — Što će reći Sabievь, ne znam, nu hoću da pogađam. Po dodatku u *b* ‚svoimi ženami' imalo bi biti ime ženi Onanovoj, kad je ženi brata mu Era ime poznato: Tamara gen. 38, 6 ἔλαβεν Ἰούδας γυναῖκα Ἦρ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ ᾗ ὄνομα Θάμαρ dedit Judas uxorem primogenito suo Her nomine Thamar. Majka Erova i Onanova zvala se je grčki Σανά gen. 38, 2 εἶδεν ἐκεῖ Ἰούδας θυγατέρα ἀνθρώπου Χαναναίου ᾗ ὄνομα Σανά, καὶ ἔλαβεν αὐτήν. Σανά je usprkos Sue moglo glasiti latinski Sava, možda će Saba. Od toga je sing. instr. Savovь, možda će Sabovь, a odatle prepisivaćem ta ѣ prijepis je i *a* i *b* — iskvareno Sabievь, kao da je nom. Sabia. Pisac, koji je dodijelio i Onanu ženu, mogao joj je nadenuti i ime muževe majke. Ovo bi imalo biti primjer, kako bog kazni čovjeka, koji je s vlastitom ženom sagriješio činom proti naravi. Ali po sv. pismu je tako sagriješio samo Onan, a ne i brat mu Er, to hoće reći riječi: ona dva sina op'ćahota zlo i nenaredbenimь zakonomь v nihь skuplevan'i (s) Sabievь (i) Tamarov, ženami svoimi. Za Era s. pismo drugo ne veli nego (38, 7) ἐγένετο δὲ Ἦρ πονηρὸς ἔναντι κυρίου, καὶ ἐπέκτεινεν αὐτὸν ὁ θεός fuit Her nequam in conspectu domini et ab eo occisus est. Ne kaže pismo, što je Er učinio te je bio πονηρὸς nequam, dočim kaže, za što je bio Onan πονηρός.

Digitized by Google

marovь, i bogъ da moćь d'êvlu nad' nimi i porazi e semrtiju naglu[1] činećі grihь. Ć'te se takoe v knigahь Tobie, da edanь dêmunь[2], komu biše ime Asmodêi[3], da udavi semrtiju naglovь 7 muži, ki bihu vsi obručenici edanь za drugimь svete deve Sar're, hćere[4] Raguelove, tadae[5] kada poč'nihu zlo općiti z divoikovь[6], udavlaše e[7] dêmunь. A deva biše[8] paki obručenica[9] Tobiice mladoga[10]. Sed'ma[11] rasoha estь ot' kuma s kumovь ili s viljunomь ili sa s'ntulovь ili sa san'tulu ili sa sinomь ili s hćer'ju san'tula ili san'tule; takova sob'stva se ne mogu skupiti ošće i v' matrimonii prez' griha semrtnoga. Os'ma rasoha estь muža ili žene sa[12] svoimь bližikomь[13] ili sa[14] svoevь bližikovь, a sa grihь vshodi i nishodi po različstvu, po kom' bi bilo[15] bliže ili dale. Deveta rasoha estь muža z bližikovь svoe žene ili žene s rodinomь muža svoga. Sa grih' e m'nogo pagubanь, are onь, ki bude z bližikomь[16] svoe žene, pogubla v'su prav'du, ku imiše v svoemь matrimonii i ne more se nigdare skupiti sa svoevь ženovь brez' griha smrtnoga, ne veće tada, kada ga ona tribue prvo, i[16] tada ima ei iskupiti dlgь s' neugod'stvomь v svoemь srci otaino, da ona ne uvi, i ima se spominati i kaêti svoga griha. To takoe ima činiti žena, ako bi sagrišila s rodinomь muža svoga, i ako sa grihь bude prvo učinenь, nego sta se dala v matrimonii, matrimonii ni vridanь, ko imata se razdiliti, ako se hoćeta shraniti. Deseta rasoha estь žene s kavčenakomь reenimь[17]. Sa grihь vhodi[18] i nishodi[19] po tomь[20], kako su redi i dostoistva ot sobstvi[21]. 11. rasoha estь muža svit'noga s ženovь redovnovь[22] i naprotivu žene svit'ne s mužemь ot reda. 12. rasoha estь muža ot reda s ženovь redovnov'[22], a sa grihь vshodi[18] i nisshodi po stan'êhь ot' sobstvi, ka čine sa grihь, are veće sagriša[23] edno sobstvo nego drugo i veće ed'noga stan'ê nego drugoga. 13. rasoha[24] est perlatovь, ki imaju dati obrazь[25] vsake čistoće i vsakogo neporočst'va i vsake svetine. 14. rasoha estь nai zad'na i nai grd'ša i nai smrad'niiša[26], to estь protivu naravu[27], koga človikь ne smi imenovati[28], koga d'êvalь učini človiku i ženi po mnogo zakoni, ko ni ga potribno imenovati, skozi zakonь, ki e veliko grdь i veliko strašanь, ko v spovidu ga

---

[1] naglovь. [2] dimunь. [3] Asmodes. [4] kćere Raguilove. [5] tada. [6] divoikomь. [7] i dimunь. [8] bi. [9] obručena. [10] maloga. [11] *b* nema sedme rasohe. [12] s. [13] bližikovь. [14] nema: sa. [15] bili bi. [16] a. [17] rejenimь. [18] ishodi. [19] *a* piše: ‚nivshodi' tuj, malo više i malo niže. [20] ‚po tomь' iz *b*, a opako: po tosu. [21] sobstva. [22] redov'nomь. [23] sagrêša veće. [24] treta na deste rasoha e prelatovь. [25] obrazь dati. [26] smradnêiša. [27] nravu. [28] govoriti, a od: koga nema dalje do: skozi zakonь.

Digitized by Google

ima človikъ reći i ot'kriti i onъ i ona, komu bi se zgodilo[1], are toliko, koliko grihъ estь[2] veće težakъ i veće mrzećь, toliko estь veće ugod'na[3] bogu spovidь i veće prudanъ grišniku; are sramь, koga človikъ ima[4] reći, estь istin'no spravlenie i velikъ delь pokore. Sa grihъ mrzi toliko bogu, da onъ učini priti s' neba[5] za nь[6] daždь og'na i sum'pora smradna na 5 gradovь Sodome i Gomore i pod'vrati e v'se v bezdanь, da se ne shrani ot' nihъ ne veće 3 ljudi. I samь d'êvalь, ki čini činiti[7] grihъ i prokura ga toliko koliko more svoevь sablazan'ju, ima v mraz' i v mrzostь onihъ, ki čine onъ grihъ.

Sed'ma glava zvirete[8].

Sed'ma glava ot z'virete s pakla estь grihъ ot grla. Usta človiča imaju 2 čina: govoriti i jisti, za to hoćemo činiti d'voe tikanie ili čtenie o grisi grla. Prvo estь grihъ žrtovan'ê v pit'i i v' jiden'i, drugo estь grihъ êzika v ludi[9] govoren'i. Grihъ grla estь ed'na ćudь, ka e mnogo ugod'na d'êvlu[10], a mrska bogu. Skozi[11] sa grihъ ima d'êvalь m'nogo[12] veliku moćь v človici, ot' kuda nahodimo v evanjelii, da d'va dêmuna prosista dopušćenie[13] u Isuhrsta, da bista mogla vniti[14] v svine, a Isukr'stь imь dopusti, i tadae, kada vnidoše, vse bes'ne udriše v more v[15] skazan'e, da v'si človici, ki živu po zakonь[16] svinь, esu dani d'êvlu[10], da vzmore prebivati v' nihъ i da e vzmore potopiti v' ezeri i v mori paklenomь. Mnogo ima veliku moćь nad' svoimь nepriêtelemь, ki ga drži za grlo. Tako[17] d'êvalь ima veliku moćь v človici, kada[18] more učiniti sagrišiti grihomь grla; tada d'êvalь hoće človika sa vsima[19] poda se podložiti, onъ mu teče nai prie[20] grlu, are mu ed'va paki more[17] uteći. Siko lati Adama i Eugu[22] v rai zemalskomь. Sa grihъ grla estь udica i s' êlovišćemь, kovь ribarь pakleni emle ribe v' ezeri i v mori sega svita, a emle e za grlo. Mnogo estь mrzakъ bogu sa grihъ, are vsaki človikъ žrtvenikъ čini svoga boga[23] v svoemь č'rêvi, a estь veliko neugod'stvo i velika mrzostь bogu, da človikъ čini svoga boga v' ed'noi vričici[24] plni g'noê i da se človikъ boi svoga čriva veće[25] i ljubi nego boga. Gospodь[26] zapovida žežinь i vzdržan'e, a črivo zapovida, da človikъ

[1] zgodilь. [2] grih' e. [3] ugodanь. [4] ima človikъ. [5] s neba priti. [6] nema: za nь. [7] ‚činiti' iz *b*. [8] kapitulь ot griha grla. [9] ljudi. [10] d'êvlju. [11] skrozi. [12] nema: mnogo. [13] dopušćenie. [14] vlisti. [15] ‚v' iz *b*, *a* opъko: a. [16] zakonu. [17] takoe. [18] kada ga. [19] človika sa vsima pod' se. [20] radii. [21] more paki. [22] Eugu i Adama. [23] iz *b*: boga. [24] vrići. [25] ‚veće' iza: boi. [26] bogъ.

Digitized by Google

ji dovole i kohato. Bogъ zapovida na jutrnju vstaêti[1], a črivo di: vele[2] samь plno, spati me e vola[3] i potrib'no mi e skozi[4] bole krmu moju[5] probaviti, a paki, kada se vstane nikada kas'no prie nere[6] reče svoe molitve ili svoju jutrnju, poč'ne[7] misliti o svomь črivi i pita: ča bismo imili danaska[8] jisti? bismo li mogli ča slat'ko naiti? dobro biše vino sinoć'ne, bismo li mogli takiiše[9] naiti ili bol'še? glava me e bolila sinoćь i nisamь prudanь, dočimь[10] ne p'ju. Sa grihь privodi človika ka v'sakoi nišćeti[11], ka vsakoi sramoti. Prvoga čini žrca[12] i slastaca i opiêv'ca, za timь jigra[13] i ljubodêinika i zator'nika i zla panžatura[14] svomu, i za timь prodati didinu i zadlžiti se, i za timь bude lotarь i tatь[15] i zločinacь i ubiica, a za tim' e nakazanь ili samь z ufan'ê[16] stupi i ubie se duhovnimь zakonomь. Takovu cehu ili slugu často kratь učini platiti d'êvalь ot' službe čreva. Sa grih' se dili na petь rasohь po svetomь Grguru, are po petь zakoni more človikь sagrišiti v pit'i i v jiden'i, i ki ji priê[17] vremene, ki vzim(l)e brez' mere, ki ji lakomo i s vrućost'ju, ki čini pripravlati veliko jistvinь i[18] zališicu, ki čine svoe jistvine pripravlati veliko raskoš'ne i veliko dič'no.

Pr'va rasoha sega griha estь jisti priê[19] vrimene. Veliko stoi grubo človiku, pokle e prišalь k vremenevi vsega smisla a bude zdravь tere ne more čekati vrimenê[21] ot' jiden'ê, a zgaê[22] se za velika slat'kovan'ê[23] žrtavь ili zlimь naukomь ili zlovь[24] družbovь. Dokli[25] e zdravь ne veće tada, ako bi v niku skozi[26] ričь račun'nu, are mnozi grisi se prigaêju[27] skozi sa naukь i zakonь. Grubo stoi človiku, da teče k svoei jistvini kako *i* dobitakь nimь. Nici diju, da ne mogu postiti[28] ni činiti pokoru, are mled'nu glavu imaju, a pravo bo diju, začь imaju mled'no srce i mled'nu volju. Srce i volja estь glava duše, i brez dobra srca človikь ne more postiti[28] ni činiti ono dobro; a mled'no srce človiku čini razbiti[29] svoi postь[30], i čini ga neposluš'na sveti crikvi, i sagriša[31] teš'kimь zakonomь. I bilo bi strplivie ili mane zla, ako bi takova sob'stva osuena sama sobovь, ko oni bi hotili[32] imiti druž'bu v svoemь žrtovan'i[33] i ot'vraćaju druzihь ot dobra činen'ê i vedu e sa sobovь v pakalь, činećі[34] svoê slastovan'ê.

---

[1] vstati. [2] veliko. [3] mi e potrêbno. [4] skrozi. [5] moju krmu. [6] nego. [7] začne. [8] danaska imili. [9] takoiše. [10] dokolê. [11] ničšćeti. [12] žrtca. [13] igr'ca. [14] spanžatura. [15] tatь i lotarь. [16] s upvaniê. [17] prie. [18] od ovdje nema *b* do: veliko. [19] prie. [20] pokoli. [21] vrimene. [22] zahaê. [23] slastovaniê. [24] zlomь. [25] pokoli e človikь zdravь. [26] skrozi. [27] zgaêju se skrozi. [28] žezinati. [29] razbiêti. [30] žežini. [31] sgriša. [32] otili. [33] *b* dodaje: i otili bi. [34] čineće svoe slastovanie.

Digitized by Google

Mnozi ljudi su zli skozi[1] zlu druž'bu, ar e vsaki človíkь slastacь. Nada vsimi inimi grišnici ima činь d'êvalь, to ča estь otvraćati človika ot' dobra činen'ê, i[2] ošćere se h'vastaju i slave, kada mogu ot'vratiti nikoga ot' posta i ot dobra činen'ê, a onimi[3] se š'potaju i rugaju, ki nihь[4] ne te poslušati, kada nihь[4] vide posteći[5] ili čineći niko ino dobro, terь[6] imь diju ipokrite ili licemerie[7], a imili bi e[8] sami sebe zvati nepriêteli boži, are mogu často kratь činiti i vekši posti[9] i veće se truditi v činen'êhь sega svita, v' čemь ukažuju, da vele malah'to imaju ljub've božie i su[10] v'si pogrebeni v tašći slavi sega svíta, are veće se pečale ob ugodstvi[11] svoe plti i o slavi sega svita, nego o božii[12]. Sici človici dobro mogu postiti[13] i do pol'd'ne i dari do noći na lovu ili za pravdan'ê ili za nike t'vari vrimen'nê[14] ili za nike tašćadi, ko za dobit'e ljubavь božiju teš'ka ričь im' e činiti, onь danь koga bi imili postiti[15] za ljubavь božiju, učinili su[15] kako i dit'ca, ka hote vsaki časь držati kruha[16] v ruku. I takoe, kako človikь sagriša skozi[1] rano jiden'e, more sagrišiti kas'nimь vičeran'emь. Človici[17], kim' e ugodno veliko b'diti s večera, habe vrime svoe v prazdnehь, oni legu kasno i vstanu se kas'no, i sagrišaju po m'nogo zakoni. Prvo v tomь, ča prevraćaju vrime, da čine od' noći danь a ot d'ne noćь, a bogь e kulne[18] po proroku. Ob danь ima človikь dobro činiti, a ob' noćь ima[19] počivati ot delь telesnihь i ima človikь boga hvaliti i moliti, ko oni[20] to ne čine ni ob' danь ni ob noćь ono, česa cić'[21] e bogь naredilь vrime[22], i pogublaju takoe[23] svoe vrime, a ne li to samo, da pogublaju dobro, ko bi mogli činiti va[24] v'se svoe vrime, ko pače čine i m'noga zla igran'ê na tavule i na zari i govore tašćadi i pleteži[25] i zli nauci, ot' kuda pregrešaju bogu i čine m'noge[26] tegote svoimь telesomь[27], ot' kuda se skraćue nihь životь i osujuju svoe duše[28].

Druga rasoha ot' griha grla estь jisti i piti prikь mire. Takovi su vlašćimь zakonomь žrl'ci[29], ki vse požiraju tako, kako pučina setailiiska[30]. Velikь umь estь i veliko zdrav'e teles'no i duhov'no jisti i piti[31] po meri, are m'nozi ljudi umiraju priê[32] svoêga vrimene jidenemь i pit'emь priko mere[33]. Ako[34] hote e miru naučiti, imaju

[1] skrozi. [2] od ovdje nema *b* do: a onimi. [3] oni mu. [4] ihь. [5] žežinajući. [6] tere. [7] licemeri. [8] nema: e. [9] žežini. [10] esu. [11] ‚obu ugodstvi' iz *b* za opako: o bogatastvi (opet dokaz, da i *a* nije izvor). [12] ‚božie' iz *b* za: božstvi. [13] žezinati. [14] vrimenne. [15] su se. [16] kruhь. [17] človikomь. [18] klne (a [po] sam ja dodao). [19] ima človikь. [20] ko ni to. [21] cića. [22] vrime naredilь. [23] tako. [24] v. [25] pleteže. [26] mnogo. [27] telesemь. [28] za tim ima *b*: Kapitulь drugi. [29] žrtvenici. [30] seteiliiska. [31] nema: i piti. [32] prie svoga. [33] prikomirnimь. [34] a ki hoće .. ima ..

Digitized by Google

viditi, da m'nozi su zakoni životovan'ê va tomь[1] sviti. Nici živu po plti, nici po mladosti, ini po liecmerii il-i-pokritst'vi, a druzi po lakomii, a nici po fiziki ili likarii, a ini po svomь[2] stan'i *i* v dobri svidin'i[3], a druzi živu v pokori posluš'no po nareen'ju[4] ili dan'ju nihь spoved'nikovь, a ini veće duhov'no[5] po tomь, ča su vzneseni veće v ljub'vi božii[6]. Oni, ki živu po plti svoei, esu[7] osueni; sveti e[8] Pavalь sudi na semrtь: ako po plti živete, umrete, a oće reći[9] semrtiju vêčnovь. Da tako ti hote biti osueni, začь ne drže računa ni mire, ko čine v' nihь črivo[10] boga, za to hote imiti v drugomь veku muke več'ne bez[11] mire, oni[12], ki živu po mladosti i v lah'činahь, i ne mogu držati miru i slide ludu druž'bu; a oni, ki živu po ipokrit'stvi[14] su[7] mêrnici d'êvli. Takovi imaju 2 meri protiv'ni meju sobovь, are d'va[15] dimuna, ka e blaznita, esta mnogo protivna meju sobovь, edanь dêvalь[16] imь govori: jij dovole, da budeši[17] moćanь, i da ne omledneši[18], a drugi di: ne čini, žežinai, da budeši viditi dobarь i svetь človikь i pokoranь. I tako e[19] potribno ipokritu imiti 2[20] meri, ed'nu malu i skar'situ, v koi[21] vzima ali[22] opći pred'[23] ljudmi; a drugu veliku i prostranu[24] vzima otai, kada ga človikь ne vidi. Takovi ne drže pravu meru. Onь, ki e lakomь ili[22] skrčenь, onь[25] žive po zapovedi moš'ne: moš'na e stariišinica[26] va[27] vsêi kući, za to meju moš'novь i človikomь žrtvenikomь estь velika pra. Črivo di: hoću se sito i tlsto, a moš'na di: ê[28] se oću puna i ne ću se prazdna. Črivo svitue ti[29]: hoću da p'eši[30] i jiši i tratišь[31], a moš'na di: ne čini, hoću da čuvaši svoe i držiši. A čь hoće učiniti[32] sa nevolnikь, ki estь hlapь siju d'viju gospodinu? skozi[33] učiniti mirь triba e učiniti mu[34] d'vi meri: miru ot' črива v tui[35] kući dobru i prostranu, a miru v svoei kući ot moš'ne[36] moć'no boliz'nivu i tesnu. Oni, ki živu po fiziki ili likarstvi[37], drže meru fizike i umiraju takoe po nei i počišćuju toliko četire vlage, da peta vlaga se shabla, to estь životь. Oni, ki živu poč'teno ili svid'no[38], drže računь i meru[39] i vzdaju hvale našemu gospodinu bogu ot[40] vsega, ča imь dae i priemlju svoju potribu s hvalovь breza v'sake zališćine. Oni,

[1] na semь. [2] svoemь. [3] pisano: vsidin'i. [4] narejen'ju. [5] duhovni. [6] božii. [7] esu. [8] ‚e' iza: sudi. [9] ‚reći' iz *b* (ili čitaj: ošće). [10] črêvi. [11] brez. [12] ini. [13] ‚i slêde ljudu družbu' ima *b* iza: v lahčinahь. [14] iz *b*: po ipokritstvi, *a* opako: pot'krit'stvu. [15] iz *b* od: are d'va do: edanь d'êvalь. [16] dimunь. [17] budešь. [18] vmlednišь. [19] ‚e' iza: potrêbno. [20] d'vi. [21] ku. [22] i. [23] prêd'. [24] *b* dodaje: v ku. [25] nema: onь. [26] starišinica. [27] v vsei. [28] a ê hoću se plna. [29] nema: ti. [30] p'ešь. [31] tratiši. [32] ačь učini. [33] skrozi. [34] ‚mu' pred: e. [35] ‚tui' iz *b* za tvoei. [36] ot mošne v svoei kući. [37] likarstvu. [38] svitna. [39] miru i računь. [40] oda.

Digitized by Google

ki živu po nomь, kako nihь grisi tribuju, drže miru, ka im' e položena v pokori nihь spoved'nikovь. A oni, ki živu po svetu duhu, esu[1] v ljub'vi boži, i sveti duhь ihь uči držati miru i računь i dae nimь[2] vlastь nad' nihь têlomь, da ne pitaju nič'šće, da bi se ne imilo, i čine ono, ča duhь zapovida brez suprotivšćine. Va[3] v'semь ovomь, ča s'mo rekli zgora, more človikь poz'nati, da d'êvalь ima mnoge tan'čine i hitrosti êti človika za grlo. Nai priê mu ukažue v misli vina i slasti i vone jist'vinь[4], kako su lipi[5] i drage i naslad'ne, kako učini našei materi Eugi[6], kada ei pokaza êbul'ku[7] v rai zemalskomь, i čini ga misliti o vsemь, ča bi mu bilo ugod'no. Ako li mu vse ovo ni zadovol'no[8], a on' mu čini drugo lotar'stvo terь[9] mu di: jii dobro, kako čini onь i druzi, ki su tako dobri kako ti, tribi ti se e držati z druž'bovь? hoćeši li, da te se človikь leče ili da te drži[10] za ipokrita? Ili mu di: zdrav'e[11] tvoga tela tribi ti e čuvati, nič'šće ne more dobra činiti, ki ni zdravь. Ne budi ubiica samь sebi, človikь ima svoi životь[12] vzdržati, a ne ugasiti. Ili mu di: gledai dobra, ka činišь[13] ili ka morešь učiniti; ti ne jiši za naslaenie[14] tvoga tela; ko zaslužen'e bogu, ti imašь[15] čuvati bogu tvoju kripostь. Siko bo di prorokь Davidь: kripostь moju tebi shranju. Ti računi i m'nozi ini čini d'êvalь toliko tankimь zakonomь, da nai mudriiši i nai svetiši mnogo krat' su prehineni[17].

Treta rasoha estь ot jideniê lakomo[18].

Treta rasoha estь jisti lakomo ili žrt'veno kako i pasь mrcinu. A po tomь, kako človikь ji veće nesvid'no, tako estь veći[19] grihь. Imiti bogatastva[20] i blaga sega svita ni[21] grihь, ko ljubavь nihь estь grihь, ki e veliko ljubi i veliko poklada va ne srce svoe, da človikь zabude pri nihь boga i milostinju i dušu svoju, i zapusti dela duhov'na. Va[3] ovomь estь grihь, kada e[22] človikь hoće imiti po zalь zakonь. I takoe jisti dobre jistvine sob'stvomь dobrimь nareenimь[23] ni[21] grihь: vse jistvine dobrim' su dobre, ki nihь[24] vzimaju po računi i po miri i vzdaju bogu hvale ot' negovihь dari i za vonju i za slasti[25] ot' jistvinь, ke ne mogu têla nasititi. Za to bi imilь človikь misliti ob onihь pićahь raiskihь, g'di hote biti vse slasti, ke hote moći têlo nasititi i isplniti dušu sa v'sima, a za to

[1] ‚esu' iz *b*. [2] imь. [3] v. [4] ot jistvine. [5] lipe. [6] Ejuuzi. [7] êblku. [8] zadovoleno. [9] tere di. [10] drže. [11] zdrav'e tela tvoga ti e tribi čuvati, nišće. [12] iz *b*: životь. [13] dobro ka činišь. [14] naslajenie. [15] imašь. [16] Davidь prorokь. [17] su prehineni mnogokratь. [18] kapitulь treti zvir(ete). [19] tako vekši e. [20] imiti poprdi (?) bogatastviê. [21] nistь. [22] i kada človikь. [23] narejenimь. [24] ihь vzima po računu. [25] slastь.

Digitized by Google

se č'te za stolomь sveto pis'mo v stanêhь[1] otь redovь, da dokole telo priemle svoju piću z' ed'nu stranu v jistvinahь teles'nihь a duša ju[2] priemle z drugu stranu v svetomь[3] pismi, ko estь pića duševna.

Četvrta[4] rasoha grla estь grihь onihь, ki velikodič'no hote živiti i zališnovь[5] trate i č'šćete za naplnen'e nihь grla ono, ot' česa bi mnozi nišći[6] mogli biti nasićeni i pokripleni. Takovi človici sagrišaju po m'nogo zakoni. Prvo v tomь, ča mnogo velika traćen'ê čine va[7] otegoćeniêhь[8] mnozihь ljudi[9] i va umalevan'i[10] al'mužnihь. Za timь, začь opće[11] ili užaju s mnogomь[12] velikovь vrućost'ju v'[13] nihь telo naslastvovati. Za timь v tašći s'lavi, koi se daju, are e li[14] ne čine li za samo slad'kovanie nihь grla, ko pače za diku sega svita, da e človikь drži za dobre pić'nike, i za to čine pripravlati i iskati drage jistvine, i po m'nogo zakoni različ'no pripravlene, ot' kuda e hoće bogь različ'nimi mukami nakazati.

Peta rasoha[15].

Peta rasoha estь grla[16] pečalstvo ot' jistvinь pripravlati, are e viditi nicihь, da ne misle ob' inomь li kako bi naslastovali svoju pltь i svoe črivo i sladili svoe grlo, a si su vlašćimь zakonomь slastaci i žrlci i sagrišaju trimi zakoni. Prvo va[7] veliki pečali, ku imaju pripravlati i prokurati; za timь va[17] velici ugod'stvi, ko imaju v svoemь[18] jiden'i; a za timь va[7] veliki slavi[19], koi se daju v pravlen'i. Gdo bi mogalь v'se[20] reći nispovidati[21] pečalstva nicihь[22] človikovь v' pripravlen'i nihь jistvinь[23]? are vsaki misecь ima svoju vlastitu slastь i šafranь[24] i lica i zeleni za slaenie[25] svoiju očiju, da ni dobro[26] zadovole nasladiti grlo. A egda[27] prihode jistvine ed'ne za drugimi, tada poč'nu govoriti glum'čice i š'poti i ruga, li kako bi veće pregrešili bogu, i tada zabudu sami sebê[28], i računь i mira[29] po s'nu, a črivo vap'e: plno samь, a slastica grla ot'govara; ako bi se raspalo, ne postiti, sego[30] da ga ne jiši ko e toliko lipo pripravleno. Za tim' se poč'nu hvaliti slavomь sega[31] svita i onimi dobrimi jistvina(mi) i radi bi imiti grlo ždrala a črivo krav'e, li da bi imь moći pojisti vse one dobre jist'vine.

---

[1] stanihь. [2] da ju prime. [3] sveti. [4] prije toga ima *b*: kapitulь grla (a *a*: g r'so). [5] zališćinostь. [6] ubozi. [7] v. [8] iz *b*, *a* ima: otegoćeniê. [9] ‚ljudi' iz *b* za: li. [10] umalevanihь. [11] e op'će. [12] mnogo. [13] nema: v. [14] nema: li. [15] kapitulь grla. [16] grla e. [17] v veliki. [18] ugodstvi (opako). [19] tašći slavi. [20] vsa. [21] ispoviditi. [22] nikihь. [23] jistvinahь. [24] šafranь. [25] naslajenie. [26] dobro. [27] gda. [28] sebe. [29] iz *b*: i mira za: ini. [30] sega ne jiši. [31] ‚sega' iz *b*.

Digitized by Google

Ot tover'ne rasoha[1].

Tover'na estь studenacь glubokь[2] grihovь. Toverna[3] estь skula d'êvla i estь vlastito[4] crikavь[5], g'di služe d'êvlu nega učenici. V tover'ni čini d'êvalь svoê čudesa takova, kakova nemu pristoe[6] činiti. V sveti crikvi estь običai boži skazati svoe sile i svoê čudesa: slipihь prosvetiti, lazarihь prostriti, s'mam'nihь[7] umь povratiti a nimimь ričь i gluhimь sluhь, ko d'êvalь čini v toverni[8] v'se nasuprotivu. Kada človikь ždrlacь[9] grede v tover'nu, onь grede lipo pravo, a kada se vraća, ne more se držati na svoihь nogahь, i estь eki pogubilь vidь i sluhь i ričь i umь i računь i pametь. Čteniê, ka se č'tu v[10] ovoi skuli, su[11] žrtovaniê, slastovaniê, rote, prirote, laže, klat'ê[12] i g'nivan'ê boga, govoren'ê o bozi i o našei gospoi i o vsihь svetihь i sveticahь ono, ča bi ne rekli o ed'noi hudi ženi, i mnogo inihь zakonovь[13] ot' grihovь, ke se čine v' tover'nahь[14]. V tover'nah' se pripravlaju svade, i rvane i v'tači i kar'be i uboistva[15]. On'di se nauči človikь krasti i vzeti tue. Tover'na estь pešćera tad'benikomь, i estь kaš'telь i moćь d'êvla skozi[16] ratiti boga i nega svetihь, a tover'nari, ki nihь[17] vzdrže, su[11] dil'nici vsihь grihovь i zledi, ke se čine. V istinu gdo bimь[18] rekalь toliko vašćinь[19] o nihь ot'ci ili o nihь materi ili o nihь ženi ili ošće[20] o poslenici nihь[17], koliko nihь[17] trpe reći li za ed'no prodan'e ed'no malo vina, o bozi i o slavnoi kralici raiskoi i o svetihь i o[21] sveticahь ne bi e strpili tako s miromь.

Ot' êzika rasoha[22].

Ki hoće viditi i misliti[23] grihь ot' êzika, ima raz'mišlati i misliti[24] ričь ot' ezika v sebi, ako e dobra ili zla ili ot' kuda zlazi: ako grede ot' dobra srca ili zla, i ke zledi bi se mogle z' nee[25] slediti. Ričь estь v sebi zla, ka[26] estь ričь ot' griha. Ričь estь grihь, kada zlazi ot zla srca. Ričь vola koliko se vidi[27] dobra i lipa i dobro računana i dobro rečena, ona e zla, kada zlo z nee[25] grede[28]. Po istlkovaniju svetihь zali êzikь estь stabalь, koga bogь prikla v evanjelii, are nê[29] naide na nemь[30] ni mrve ploda, ne veće[31] samo list'e.

[1] kapitulь tovernara. [2] nema: glubokь. [3] tovernarь. [4] vlastita. [5] crikavь d'êvla. [6] pristoetь. [7] smamnimь. [8] v toverni čini. [9] žrtacь. [10] v. [11] esu. [12] klatve. [13] zakoni. [14] toverni. [15] ubiistva. [16] skrozi. [17] ihь. [18] bi imь. [19] vašćinь i sramoti. [20] ošće li. [21] nema: o. [22] kapitulь ot êzika. [23] misliti i viditi grêsi. [24] miriti riči v sebi. [25] ž ne. [26] kada. [27] nema: se vidi, nego: e. [28] gre. [29] ne. [30] nema: na nemь. [31] veće li samo listvie.

Digitized by Google

Sveto pismo vzima ričь za list'e[1] ed'noga velika stabla, i tako kako človikь ne more sač'tati s lahka listv'ê[2] ed'noga velika stabla, i tako ne more človikь sač'tati s lahka vsi grisi, ki zlaze ot' zla êzika. Ko mi hoćemo položiti 10 rasohь navlašć'nihь, ot' kuda vsihь estь korenь zali êzikь. Prva estь prazdanь, hvas'ta, podlasta, pod'êma, lažь[3], prirota, kar'ba[4], v'tačь, r'manь[5], ot'metь, klatavь.

Prvo ot' prazdnosti[6].

Oni, ki se pušćaju k mnozimь ričemь prazd'nimь, čine veće svoe č'šćete nego mane, are gube vrime, ko bi imili i mogli v' dobro stratiti, ot' česa se hote kaêti veliko[7]; i pogublaju takoe dobra, ko[8] bi mog'li i imili činiti, i pogublaju skrovišće nihь srca, to[9] dobra mišlen'ê i dobra želen'ê, i ot'krivaju okrutь ot' piva tako, da muhe vpadaju. Človikь e zove riči prazdne, ko nisu sa vsima prazd'ne, na[10] pače su mnogo[11] osud'ne i pagub'ne, are spraž'njuju srce vsega dobra i naplnjuju e vetri[12], i hoće nimь[13] biti triba[14] računь vzdati pred' bogomь o‿ta[15] vsake riči prazdne v danь sud'ni. Tako di samь bogь v evanjelii. Ni[16] sa vsima mala ričь ni sa vsima prazd'na, ot' kuda hoće biti tribi staviti i[17] vzdati računь v toliko veliki d'vori, kako estь d'vorь boži pred' veličastvomь božimь i pred' dvoromь nebeskimь. V ričehь[18] prazdnihь sagriša človikь po petь zakoni. Nici êzici su, ki su tako plni vitra, da govore vetru i aeru, ki ne mogu edanь časь mučati[19] kako i klepacь malin'ni, a ono, ča govore, nima glave ni računa. Nici ričiv'ci su, ki imaju tašće riči i ulipkovane[20] i radie govore iznahode, ali su iste ali ne[21], i čine da su držani za laž'ci[22] i vsi oni, ki e paki za nimi govore. Esu ini[23], ki prave lipe besede[24] i činen'ê starihь za ugoenie[25] človikomь, i imaju ž' nihь mnogo tašće slave, kada nihь[26] vide dobro razum'nihь va[27] onomь, ča vide i[28] prave, ili za to, začь nihь[26] čine s'miêti. A nici su ričiv'ci, ki naslaêju se[29] v brčin'stvahь i v š'potihь v čistoćь[30] i v tašćadehь[31] ot' lažь. Vse[32] se zovu riči tašće, a stanovito nisu tašće, ko su plne smrada i teš'kosti. Nici ini su, ki ukoruju i poruguju i posmihuju onihь, kihь vide dobro čineći[33], are bi

---

[1] listvie. [2] iz *b*. [3] laža. [4] kar'be. [5] rmanie. [6] kapitulь ot riči prazdnihь. [7] veliko kaêti. [8] ke. [9] to e. [10] da. [11] sa vsima. [12] vitra. [13] namь. [14] tribi vzdati računь prêd'. [15] oda. [16] nist'. [17] nema: staviti i. [18] iz *b*: ki su tako plni vitra. [19] mlčati. [20] pisano: uli plovane. [21] nê. [22] laž'ce. [23] paki ini. [24] besedi. [25] ugojenie. [26] ihь. [27] v. [28] e. [29] ‚se' iza: ki. [30] nečistoćь. [31] v tašćadêhь. [32] a. [33] čineće.

Digitized by Google

hotili, da bi se vratili k' nihъ žici ili šegi. Vse[1] sa vsima nisu riči prazd'ne, ko pače su riči z'miine i êdovite[2], i oni, ki e govore, su[3] prave ubiice. Ki svoimъ êzikomъ otvrati človika ili ženu ili junaka ili divoiku ot dobra činen'ê, toliko čini žalъ[4] bogu, koliko ki bi učiniлъ kralju onъ, ki bi[5] mu sina ubiлъ pred' nimъ ili ki bi mu pokralъ negova skrovišća.

Kapitulъ hvasti[6].

Mnogo estъ težakъ grihъ i grubъ[7] onoga, ki se hvali. Takovi ričiv'ci[8] esu tati boži, ki mu kradu negovu[9] slavu. Takovi ričivacь estъ smamanъ, začь dae za ed'no malo vitra ono, čim' bi mogalь kupiti nebo, i vsi oni, ki ga sliše, drže ga za s'mam'na i sramot'na, a smam'nikъ, kada se hvali, m'ni se čtovati, a on' e sramoćenъ. Ot' see rasohe zlazi petь kitь, se estъ petь zakoni hvasti, ke čine brezum'nici v hvalen'i sebe. Edinъ[10] ot' mimošast'noga, se estъ grihъ onihъ, ki radi spominaju svoe hrabrosti ot onoga, ča se m'ne dobro učiniv'še[11] ili vek'ši. Drugi[12] estъ grihъ onihъ, ki služe svoima očima, ki ne čine nič'šće radi, ne veće kada se m'ne biti vidini toga cića, da bi timъ hvaleni ili ot' č'teniê ili ot pet'ê ili ot' činen'ê ili ot'[13] govoren'ê. Takovi prodaju za nič'šće vse dobro, ko čine, vse meću na vetarь. Sa grihъ pristoi ka onimъ, ki se hvastaju blagimi, ka imaju, ili m'ne[14] imiti, i svoimъ veličastvomъ i svoimi[15] hrabrosti, i su[16] podobni ka kukavici, ka ne umi peti ne veće li o sebi. Treti zakonъ estъ onihъ, ki se hvastaju, da hote učiniti to[17] i ono i h'lmi i drage i da hote služiti[18] i mastiti se i ubiti onoga i onoga, i ni ed'no dobro ne čine, i nisu veće zloćud'ni, ki se sramuju hvaliti samogo[19] sebe, ko oni gade i ponižuju v'se, ča[20] ini čine za to, da ni nič'šće za dobro držano, ne veće ono, ča sami čine ili govore. Ini su ošće[21] veće hitri, ki su veliko radi, da e človikъ hvali, ko ne s'miju[22] reći otvoreno i čine[23] otai, čine umilen'ê êlnimъ zakonomъ i krivo, i diju, da su zli i griš'nici i neumići[24] veće nego su, toga cića, da e človikъ skuža ili z'nima i hvali i drži za dobri[25], i umileni i za dobrihъ. Ot takihъ govori sveti Brnardъ: O nevolnaci, kako e umilen'e ovo boliz'nivo[26], oni se prave dêmuni za to, da e človikъ

[1] a nisu sa vsima riči. [2] jidovite. [3] esu. [4] ‚žalь' iz *b* za: lažь. [5] bi ubiлъ sina nega prêd'. [6] iz *b* je taj napis. [7] grobь i sramotanъ. [8] ričivacь e tat'.. krade.. [9] nega. [10] edanъ e ud'. [11] učinivši. [12] drugi e nastoeći, se e grihъ. [13] nema: ot'. [14] m'nê. [15] svoimi bogatstvi i svoimi hrabrosti. [16] esu. [17] ovo. [18] služiti se. [19] sami. [20] v sebe, ča koli. [21] i ošće i. [22] s'miju e. [23] čine e otaino. [24] ne umiju. [25] dobro umileno. [26] kako e bolêznivo se umilenie.

Digitized by Google

dr'ži za anjeli, i čine se zli za to, da e[1] človikь dr'ži za dobri[2]. Kada se takovi ljudi gade, ne bi imь mogalь človikь veće[3] zlo reći, nego da bi imь rekalь: dobro e, isto e[1]. Sa grihь pristoi vlašćimь zakonomь ka[4] onimь, ki išću glum'ce[5] i pod'lastice toga cićь[6], da bi e hvalili, začь slobodnie govori človikь za drugoga nego za se.

Od' pod'lačevan'ê[7].

Podlast'nici[8] su doike d'êvle, ke[9] nihь ditь doe[10] i čine nihь[11] usnuti v svoihь grisihь i sa svoimi pês'ni i sa svoevь lipovь glumovь, i hrane e v vsehь zledehь. Lov'ci kada hote[12] zaleći med'vidu, polivaju medomь po puti skozi to, da med'vidь pride radii; tako čine podlastaci: pod'mažu[13] pod'lizicami putь pakleni skozi[14] to, da vela[15] gospoda idu veće vruće. Sa grihь čini 5 dilovь, ki su kako petь kitь v' ed'noi rasohi. Prvo[16] est ot' onihь pod'mazi[17], ki kada vide sob'stvo, komu bi hotili ugoditi, da e dobro učinilь ili rekalь[18] niku ričь, oni mu e[1] teku reći za to, da se da tašći slavi, ko nega zledi ni nega man'šine ne bi mu rekli ni v' ed'no vrime. Druga kita estь, ki hvale toliko mala[19] dobra onihь, komu bi hotili ugoditi, i toliko prilože svoga, da dari veće bude laže, nego prava. Takovi su zvani v pis'mi krivi svidoci. Treta kita estь[20], kada čine mniti sobstvu[21] ili verovati, da ima nika dobra ili nike milosti, ot' kihь nima ni ed'no, i takova sob'stva zove pis'mo zabaêv'ci[22] ili vlhviv'ci[23], are zabajuju[24] ljudi. Dobro estь zabaênь onь, ki ot' sebe veće verue[25] druzimь, nego samь sebi. Dobro estь zabaênь, ki[26] vi stanovito, da nima onoga dobra ni onoe sile, a da li edanь podmazica mu reče, da ju ima, a[27] on' ju m'ni imiti, veće verue onomu, ča mu[28] druzi diju, nego onomu, ča samь vi stanovito i čue v svoemь srci. Četvrta kita estь sega griha ot onihь[29], ki vsaki danь poju: ugoju[30] gospodevê, to estь reći: gospodinь di dobro, gospodinь činivši ono, ča ima[31] činiti, čini si dobro ili zlo, oni ga li v dobro hvale. Toga cića e zove pismo ekomь[32], to estь glasь, ki oglašue v dragahь, kada človikь na vrsihь vap'e, i sklada se sa vsima onimь, ča člo-

---

[1] nema: e. [2] dobre. [3] vekše. [4] k. [5] glumce. [6] cića. [7] kapitulь ot podlast(acь). [8] podlastaci. [9] ki. [10] doie. [11] ihь. [12] hotê. [13] pomažu. [14] skrozi. [15] nema: vela. [16] prvi e od. [17] pod'mazicь. [18] rekalь i učinilь [19] malo. [20] e odo onihь. [21] sobstvo. [22] ‚zabaêv'ci' iz *b*, *a* opako: zabiêv'ci. [23] vlhvaci. [24] ‚zabajuju' iz *b* za opako: zabiêju. [25] virue veće. [26] onь, ki. [27] nema: a. [28] nema: mu. [29] nema: ot onihь. [30] ugojuju. [31] imašь. [32] ‚ukomь'.

Digitized by Google

vikъ pravi[1], ako si e isto, ako krivo[2]. Peta kita estь nicihъ[3] pod'mazicь, ki znimaju i pozlaćuju sob'stvomъ v'se nihъ zledi i nihъ man'šina namišlenimъ zakonomъ s'kozi[4] prokuran'e ili z'našast'e nimъ niko dobro vrimen'no, a takovihъ zove pis'mo êma lisiča, are pokrivaju i tae bogatimъ človikomъ[5] nihъ nečistoću i lotarstvo grihovъ nihъ; za to su dobro upodobleni k lisici skozi[4] lotarstvo i lukavstvo.

Kapitulъ[6] ot' pod'êm'stva.

Pod'mazice i zlo govoriti su[7] ed'noe skule i su[7] priklad'ni k' sereni[8] mor'skoi. Čte se v knigahъ[9] ot naravi[10] zvir'skihъ, da serena estь ed'na riba v' mori, ka ima telo žen'sko a ućasь rib'i a noh'ti or'li, i poe toliko slat'ko[11], da mor'nari čini posnuti i paki e umori. Tako su pod'mazice, ki svoimъ lipimъ govoren'emъ čine posnuti velikihъ človikovъ v svoihъ grisihъ. Salomunъ govori ot' zlogovor'nikovъ, da oni ujidaju kako[12] zmie pod'êmstvimъ[13] i otravlaju troê sob'stva samimъ ed'nimъ ujiden'emъ onoga, ki[14] zlo govori, i onoga, ki e sliši, i onoga, komu[15] se govori zlo. Zlo govoriti estь gor'ši pakla, are pakalь ne požira[16] ne veće zalihъ[17], ko zlo govoriti ne prašća dobrimъ[18] ni zlimъ, za to ihъ pis'mo zove vêna. Vena estь ed'no mnogo[19] ljuto z'vire, ko ne prašća človiku ni živu ni mrtvu[20]. Pis'mo ihъ zove takoe[21] gud'cemъ, ki ne tiče ni v' ed'no vrime c'vêta, ko obaljue[22] se vasь v laênь; tako čine zlo govoriti: ni v' ed'no vrime ne besede dobro o človici, ko ako vide niko zlo, ono besede o nemi i vzdvig'nu. Sa rasoha čini petь kitь. Prvo[23] estь, kada človikъ vzdvig'ne[24] laže za položen'e človika v sramь. Druga estь, kada sliši[25] zlo rekuće o sobstvi, a oni ju vêruju i prilože k tomu svoga i oklevećuju e radi. Treta e, kada umaluju i ugašuju i obraćaju v ničšće svoevь moć'ju, i vse dobro, ko vide v sobstvi i čine držati za hudo. Takovi izida človika vsega cêla živa. Četvrta kita e, ka se zove vlašćimъ zakonomъ podêmstvo, ko ne izida človika cela, ko uji ga i od'nese ga ed'nu pićU tere paki drugu. Kada sliši dobro rekući o nikomъ sob'stvi, on' e umaljue vsaki danь i priklada k tomu zla, a

[1] vap'e. [2] ni. [3] e ot onihъ. [4] skrozi. [5] bogatihъ človikovъ. [6] ‚kapitulь' iz *b*. [7] esu. [8] sirini. [9] nema: v knigahъ. [10] nar'va (sa *i* nad v). [11] sьlat'ko. [12] kako i. [13] podêmstvi. [14] ki di zlo. [15] o kom'. [16] iz *b*: požira. [17] zlihъ. [18] ni dobrimъ. [19] nema: mnogo. [20] ni mrtvu ni živu: mrtve požira a žive umara: takoe zlo govoriti ne prašća ni mrtvu ni živu. [21] ihъ takoe zove. [22] ‚obaljue' iz *b* za obalae. [23] prva. [24] vzdvig'ne človikъ l'že. [25] ‚sliši' iz *b* za opako: slidi, a za tim u *a* nema sve do: duhь str. 262 u 15. retku; dalje je uzeto iz *b*.

Digitized by Google

hvali e nai prie za to, da mu človikъ bole vêrue zlo, ko hoće o nemь reći. Pravi istoe, kada sliši dobro rekuće: ê ga ljublju moć'no i oću nega dobru, ko se mi e neugod'no, da onь ima takovu man'šinu. Takovihь zove pismo skorpie za to, začь ližu i poblažuju nai prie êzikomь a paki bodu jidovito ućasomь. Peta kita e ot onihь, ki istlmačue i obraća v zlo ono, ča bi moga v dobro i v dobru misalь i činiti i govoriti, i prevraća vse, ča koli vidi ili sliši. Za to e zove sveto pismo lukavi sut'ci i nevêr'ni.

Kapitulь ot laž(e).

Laža skrivljue človika tako, kako človikъ more skriviti munitu ili pečatь kralevь ili bulu papinu. Človikъ lažacь nosi krivu munitu i krivi listi, a za to oće biti suenь tako, kako krivi munitnikъ i kako krivnikъ dvora v danь sudni. Človikъ lažacь e meju človici dobrimi tako, kako krivi pinezь meju dobrimi, ili kako slama va pšenici. Bogь di v evanjelii, da d'êvalь e otacь laži, i esu sini nega oni, ki mu se pripodobljuju, i tako vsi lažci esu sinove d'êvli, ki e učinilь prvu lažu. D'êvalь se preobražue po mnogo zakoni za prêhinenie ljudi, a takoe čini človikъ lažacь. Človikъ lažacь e prikladanь hamalionu, ki žive li ot aera i nima nič'šće v črêvi, ne veće vitarь, i ka vsakomu licu i obrazu, ki vidi, on e priminjue svoe lice ili preobražue. Sa rasoha nosi tri kite, ke su tri zakoni lasti: edna e, ka ugaja; druga e, ka pomaga; treta e, ka udi, a v vsihь e grihь. Siko di sveti Avgustinь: vsaki človikъ, ki laže, ubiê dušu svoju, i ako si e to, da onь čini dobro druzimь, onь udi samь sebi. Vsaka laža e grihь vola koliko se vidi prudna. Laža, ka ugaê, e teškiši grihь, nego človikъ m'ni. Tako kako su podmazice krive glum'čice i pljuš'neniê i bričinaniê glumacь i laže iznašast'ê i vzdvignuti za učinenie druzimь smiêti i za glumu i za ugojenie človikomь tašćimь, vse e grihь, tere ne li samo govorenie e grihь, ko pače vsi oni, kim' e ugodno slišati e i poslušaju e. L'ža, ka udi, e grihь smrtni, kada ju človikъ govori svoimь viden'emь i namišleniemь za naujenie drugomu. — K sei rasohi pristoe vsa lukavstva i sva lotarstva i vse hinbe i vse lasti, ke človikъ pripravla za dan'e škodu drugomu ili v tili ili v duši ili v priêzni ili v glasu ili v časti.

Digitized by Google

Kapitulь ot prirote.

Zla ričь e laža, ko i gorša e prirota. Nasrićna ričь e rotiti se, za to Isuhrstь brani rotiti toliko moćno v evanjelii, ko ne za to, da nima človikь rotiti se ni v ednomь zgodi ili ni ednimь zakonomь tako, kako diju eretici, ko za to e braneno, začь često roćen'e čini često prirođen'e i često sagrêšen'e, i bogь nenavidi toliko grihь prirote, are po 7 zakonihь sagrêša človikь v roti. Prvimь zakonomь, kada se človikь roti veliko, radь viditi e, da človikь se naslaždue i da ju drži v poniženie. Za to brani sveti Êkovь nerotu, kada bi potriba bila, ko pače vruću volju i običai rote za tim' kada se človikь roti za lahku volju, to e za nič'šće ili za hudь račun; a se e braneno v drugoi zapovedi zakona, ke bogъ napisa svoimь prstomь blagoslovlenim (blnimь) na dviju dasku kamenniju i da e Moisêju. Za timь kada se človikь roti običainimь zakonomь kako za vsaku ričь, nici su tako zlo naučeni, da ne bi imili ničšće reći brez rote; takovi imaju boga v veliko poniženie, are vsaki časь ga zovu v svedočstvo za nič'šće i za vse ono, ča govore, ili e pravo ili krivo, are rotiti se nistь ina ričь ne veće pomaknuti boga za svedočstvo i potvrditi ono, ča govori, svidočastvomь božimь. Mnogo bi imala biti velika ričь i računna i istinna, gdi bi človikь smilь zvati toliko velika gospodina v svidočastvo, ko e bogь i naša gospoja, nega slavna mati, i nega anjeli i vsi sveti. Za timь kada se človikь roti ljudimь zakonomь, a se se čini po mnogo zakoni, ali gda se človikь roti za srdь, ili gda se roti z nagla za ono, ot česa se človikь posli pokae; ili gda se človikь roti za ričь ili v' riči, ku ne more čuvati bez' grêha. Takovu rotu nima človikь držati, ko ima se e človikь spoviditi i učiniti pokoru ot lude rote ili zaveza, ili kada se človikь roti namišleno za ričь, otь koe ni stanovitь, ili kada človikь obeća s rotovь ono, ot česa ne vi, ako bi e mogalь isplniti; ili kada se človikь roti stvoreniemь, slncemь, ko sviti i siêe, ili ognemь, ki žže, ili svoevь glavomь ili očinovь duševь, ili kimi ljubo takimi podobšćinami, are k potvrjeniju istinu nima pomaknuti človikь v svidočastvo, ne veće viš'nu istinu, ka e učinila i stvorila vse, ča koli e, to e bogь, are stvoren'ê, ka su vsa v tašćadi, a kada se človikь roti vidoma i namišlenimь zakonomь, človikь imь nese častь, ko ima ponesti li samomu bogu, ko kada se človikь roti evanjeliemь, ima razumomь razumiti, da se roti onimь slavnimь gospodinomь, koga su svete riči, ko su ondi pisane; a kada se človikь roti moćmi ili svetimi raiskimi, ima razumiti, da se roti gospodinomь, ki e stvoriль i ki

*

Digitized by Google

prêbiva v nihь za to, začь su ga ljubili i čtovali. Za timь kada se človikь roti grubimь zakonomь bogomь i nega svetimi. V ovomь grêsi su gor'ši kr'st'êne ot Sracinovь, ki bi se ne rotilь ni ed'nimь zakonomь, ne vstrpilь prêd' sobovь, da bi se človikь rotilь nihь Mahometomь, kako čine krst'êne Isuhrstomь. I nici krstêne su veće ljuti protivu Isuhrstu nego Židove, ki ga propeše, začь oni ne prekršiše ni ednu nega kostь, ko nici krstêne veće skrpćuju nego človikь meso na bikarii; Židove ne taknuše našu gospoju, ko nici krstьêne zali ju raztrzaju sramotnie, i inihь svetihь tako, da veliko čudo e, kako krstênstvo e zdrži za timь kada človikь roti se krivo svoimь vidêniemь, ili kada človikь nese krivo sьvidočastvo, kimь koli se zakonomь roti pokrveno ili dilomь ili êlomь, are siko di pravda pisana. Bogь ki ljubi istinu i krotostь, takoe priemle roti i razumi ričь kako i onь, ki priemle ričь, da ne razumi v nei ne veće dobro, to e bre-z-le ćudi i brez' šege, i ki se hitrostju roti, hitrostju se i priroćue, ot kuda veliko čudo e ot utrpleniê božiê, da človikь, ki se roti za no, ča vi, da ni isto, ili obita ričь, ku ne će ni misli učiniti, kako ga dimuni ne udave tudie, začь kada človikь di s lažami: tako mi bogъ pomagai! tako me bogь hrani! človikь se zmeće straže i s pomoći božie, i po pravdi bi imilь, da dae pogubiti umь i pametь i telo i dušu i imênie, sluhь i vidin'e i moćь i vse, ča koli ima božiê. Zadna rasoha sega grêha e, kada človikь oblžue i pristupa svoju viru, are vêra obl'gana e vsa edna skalina prirote.

Kapitulь ot karbe.

Sveti Avgustinь pravi, da nič'šće ni toliko prikladno činomь d'êvlimь, koliko e karati se, ot kuda sa grihь e ugodanь d'êvlu a mrzakь bogu, ki ljubi mirь i skladь. Od see rasohe se porajaju 7 kitь. Prva e svada i briga, druga e karba, treta e govoriti vašćine, četvrta e klatva, peta je utači, kada človikь vtiče človiku dobru, ka mu e činiti; šesta e pridbe, sedma e vzdvizati neskladь. D'êvalь ne more trpiti mirь ni ljubavь, a kada vidi sobstva, ka se ljube i esu s miromь i skladna, misli vložiti neskladь i neljubavь svoevь moću i čini ihь sьvojevati i pričati se. Siko počne oganь gnêva razžizati se, briga i svada počne, kada edanь drugomu di: je, pače ni bilo, e pače ni biti hoće, pače ne će. Karba e, kada oblžue edanь drugoga i govori tlste riči edanь drugomu. Za timь gredu sramote, kada govore edanь drugomu velike vašćine; za timь kada su ganuti dobri na srdь tako, da imaju êzici oštri nego britve ni šila, i ne dade sebi

Digitized by Google

nišće reći, a vse nihь riči budu dani do srca i rane o dêsnu i o livu i êzikomь êdovitimь, i ne more ihь človikь umekšiti, i prikladni su k psomь mastrinemь, ki laju na vsihь i objidaju vsihь onihь, kihь mogu. Za timь prihode klatve. Se e velikь grêhь, o komь govori sveto pismo: ki proklne svoga iskrnega, e klatь bogom; a di sveti Pavalь, da takovi ljudi ne mogu kralevstvo božie imiti. Salamunь di, da usta takovihь esu tako, kako lonacь na ogni razvručenь, ki skrapljue vse, ča koli e znutarь, i oparue vsihь onihь, ki su okolu, i ugašue plamь i čini dimiti oganь. Za timь gredu utači, kada edanь drugomu utiče svoe vašćine i svoihь roditelь, ili nika proglašeniê okoršćinь, ke bi imilь v sebi, i vtače mu svoê dobra činen'ê, ako mu e učinilь nika. Za timь gredu pričen'ê, palice, kameniê i meči, smet'ne i rati, ko nada vsimi grisi ot êzici, ki su ovdi imenovani, prevzhodi grêhь onihь, ki siju neskladь meju priêteli, a bogь ga nenavidi nada vsimi zledi; tako di sveto pismo.

Kapitulь ot rmnaniê.

Často kratь se zgaê, da onь, ki ne smi otgovoriti, rmne (s) strane. V sveti pismi namь e skazana velika paguba sega grêha v proseden'i Datana i Abirona, ka bihota velika dva vladavca v plku izraelskomь, i snidosta oba živa v pakalь v tili i v duši sa vsevь svoevь družbuvь sa ženami i z ditju i sa obitiliju s svoimi skrovišći i svoimь dobitkomь: nišće nihь ne osta svrhu zemle. Skozi sa grêhь posla bogь edanь oganь s neba, ki sažga Kora i vsu nega družbu 200 i 50 ot nai vekšihь človikovь, ki bihu ono vrime meju plkomь božimь v pustini, kada daêhu sramote prêd' oltaremь božimь v krove, koga učini Moisêi v pustini. Skrozi sa grihь ot rmnaniê pogubiše Židove zemlju ot obita, ku imь biše bogь obećalь. Tako ot šest' sat' tisući, kihь bogъ biše izvelь z Ejupta i izbavilь ot raboti i ot moći krala Faraona, i biše e provelь po suhu črez more črmnoe i biše pitalь v pustini 40 letь mannovь nebeskomь, ne vnidoše v zemlju obita ne veće 2: Jozue i Kalevь, ko pače pomriše vsi s velikovь bolizanju po pustini. Sa grêhь ima 2 rasohi. Nici rmnju protivu bogu, a nici protivu človiku. Protivu človiku se čini sa grêhь po mnogo zakoni: v slugahь protivu svoei gospodi, v poslenicahь protivu svoimь gospoêmь, v diti protivu otcu i materi, v ubozi ljudi protivu bogatimь človikomь, a kmeti protivu vlasti, a priprošći protivu kavčenakomь; a redovnici protivu svoimь opatomь i protivu svoimь priuromь i svoimь naredbenikomь. A prihodi človikь va ovь grêhь mnogimi

Digitized by Google

računi: ili skrozi neposluhь, kada imь čini človikь mnogo tvrdu ili udnu zapovidь; ili skrozi linostь, kada su vele nepomnivi učiniti ono, ča imь človikь zapovida; ili skrozi neutrplenie ili skrozi zavidošću ili skrozi srdь ot onoga, ča človikь čini veće napridanь ednomu od drugoga. Mnozi ini zli koreni mogalь bi človikь naiti v ovomь zalomь grêsi, ot kuda prihode mnoge zledi. Sa grêhь ot rmnaniê se čini protivu bogu po mnogo puti. Človikь, ki e pogubilь milostь božiju i silu ot utrpleniê, ta se hoće položiti v vse ono, ča bogь čini svrhu zemle: ako bogь ne čini v vsemь nega volju, tadae rmne protivu bogu i protivu nega svetimь i poe: otče našь ma i molinь, i govori pêsanь d'êvlju. Sveti duhь uči vsihь onihь, ki su ot strane božie, pêsanь nebesku, to e bogu hvali ot vsega, ča koli e ugodno bogu činiti na nebi i na zemli. Su pêsanь nauči sveta crikva ot matere božie, ku ona govoraše vsaki časь, ki slišaše boga imenujući. Tako nahodimo pisano v nee životi, ko zali duhь[1] dêvalь uči svoe zale učenike[2] na suprotivu pêsanь paklenu, to estь rmnaniê, ka hote[3] trpiti[4] v pakli meju osuenimi[5]. Veliko e smamanь i brezumanь[6] človikь, ki hoće, da nega gospodinь[7] mu vzdae računь ot vsega, ča koli hoće činiti. Ako bogь šale protivšćine ili nišćetu ili nemoćь ili dragostь ili ako da ed'nomu a drugomu vazme; ako vse ni na volju nicihь, tadae r'mnju i gnivaju boga, i ko čudo estь, ako se bogь masti nad' takovimi ljudi, ki mu vzimaju negovo gospod'stvo i nega moćь?

Ot srca i êzika[8].

Zla ričь estь r'mnanie, ko i gor'ša estь otmetь. Človikь ot'met'nikь ne će sliditi drugago[9] volju, a ko će vsaki danь, da bi činena nega vola i hoće da mu se v'si pod'miljuju, a sam' bi se ne tilь pod'militi nikomure. Od' toga[10] srca govori Salomunь, da ne će uiti, da ne pride ka zlu kon'cu. Sa grih' se čini protivu bogu i protivu človiku tako, kako i grihь ot rmnaniê, i čini 4 rasohe, are takovi človici su ot'met'ni vêrovati svetu i činiti vsaku zapovidь i trpiti v'sako pokoren'e i priêti naukь i vsako vrazumlenie, i ako bi ga hotelь niki nega priêtelь svitovati i ukazati mu nega[11] trudь, ne rači ga slišati, ko pače čini radie[12] na suprotivu, are človikь mu (li)[13] ne s'mi li govoriti istinu božiju vsaki danь; estь ot'met'nikь, ki ga svitue

[1] ovdje počiće opet *a*, i to na zadńem oštećenom listu. [2] učeniki. [3] hotê. [4] iz *b*: trpiti. [5] iz *b*: osuenimi. [6] prezumanь. [7] iz *b*: od gospodinь do: ili nišćetu. [8] kapitulь ot prirote. [9] drugoga. [10] takoga. [11] niki. [12] radii. [13] nema: li.

Digitized by Google

spaseniju[1] nega duše; on' se ruga i ne će nič'šće učiniti zapovedemь božimь, ke vsaki človikь e držanь isplniti, ako se hoće v' ko ljubo vrime shraniti, estь takoe ot'met'nikь, i kada ga[2] človikь uči, a[3] d'êval' ga uči govoriti zla skuževan'ê ili vz'vešćan'ê, ili se z'nima svoimi čini vrimen'nimi, ili mled'nostiju ili nikimi nuêmi[4], tako da na konacь nič'šće[5] ni splniь[6] delomь; i kada ga človikь kaš'tiga i kara, on' se brani kako i svit'ni, i za to svoe ludosti ne saz'na; ako li se veće skuživa, veće otegoćue svoi grihь, i ako ga bogь v' niku[7] bie i kaš'tiga nikimi protivšćinami, a onь gniva našega gospodina i di: zlu hvalu imii onь i oni, a ča mani[8] hoće bogь? a ča[9] sa-m-u ê krivь? i tako[10] mu grede smam'niku, da ono, ča bi mu hotilo[11] biti v tur'êkь i likariê, obraća mu se va[12] otrove i v semrtь. Za tim' su nici tako prevrat'ni i zled'ni, da ni ed'noga dobra nauka ne priemlju, ni ed'noga ihь dobra[13] ne more človikь naučiti, nihь umь i nihь otreenie[14] ili nihь sen'ten'ciju hote vsaki danь držati i braniti[15], budi si zlo ili dobro, ot' kuda se primira često, da vpadaju v neveru i v kriva m'neniê protivu vêri.

Ot' klatavь[16].

Klat'va estь, siko di sveti Avgustinь, kada človikь verue o bozi[17], ča nima verovati, ili kada človikь ne verue ono, ča ima verovati, ko mi navlastito[18] zovemo ov'dê klat'vu, kada človikь di zlo o bozi ili o nega svetihь ili o sveticahь svete crikve. Sa grih' se čini po mnogo zakoni: ili kada človikь di umišlenimь zakonomь zlo o bozi tako, kako čine eretici ili[19] nevernici, ili kada človikь di za hlpostь dobit'ê[20] tako, kako su vlhvi ili vražiteli, ili kada človikь di ljudostiju srda ili za sramotu, kako čine jigrci, ki toliko grdo sramotê našega gospodina i istinno têlo Isuhrstovo, i toliko strašno govore o našemь gospodini bozê Isuhrste i o slavnoi dêvi materi nega, da velikь strahь ili mrzostь imil' bi človikь li samoga slišan'ê. Takovi zali človici su kako i psi vstekli, ki objidaju i ne znaju svoe gospode. Sa grêhь e toliko mrzakь našemu gospodinu, da često kratь čini za nь pokazanь tudie prêd' vsimi ljudi tako, kako ukazano e po obrazu ondi, gdi govoreno e ot zloe igre. Ot sega grêha di bogь

[1] na spasenie. [2] ‚ga' iz *b*. [3] nema: a. [4] nujami. [5] nema: nič'šće. [6] isplniь. [7] nema: v niku. [8] a č' mi. [9] ač. [10] takovomu (bez: grede). [11] imilo. [12] v. [13] dobra ihь. [14] narejenie. [15] braniti se. [16] kapituь ot klatve. [17] o bozê. [18] vlastito. [19] i. [20] ovdje je svršetak rukopisa *a*; što dolazi dalje, uzeto je iz *b*.

Digitized by Google

v evanjeli, da mu pre ne prosti v ovomь viku ni v drugomь, to e reći, da edva naide ot nega človikь otpušćenie. — Zdi esmo govorili o desetihь grêsihь êzika, otkuda prvi e prazdanь a poslidni e klatavь, a se e ono, ča di Solomunь, da počalo zloga êzika e ljudostь a konacь e zlobljenie, ko vede človika ka osujeniju vêčnomu.

Ovdi dokoniva 7 grêhovь smrtnihь i vse nihь rasohe, a ki se dobro bude poučiti v ovihь knigahь, mnogo hoće moći pripruditi i saznati vsi zakoni grêhovь i dobro ispovidati, are ni edno se sobstvo ne umi dobro ispovidati ni se more čisto ot grêhov čuvati, ako ne zna grêsi. Sobstvo, ko bude čtati va ovihь knigahь, ima čuvati pečalno, ako e krivo v nikomь otь sihь grêhovь, ki su ovdi imenovani, i ako se čue krivo v nikomь, ima se moćno pokaêti i brzo čisto ispoviditi, i ima se čuvati svoevь moć'ju ot onihь, ot kihь se ne čue krivь, i ima za to boga hvaliti i hvaliti mu, i umilenimь zakonomь boga moliti, da ga ot nihь obarue. Zdi dokoniva tikanie ili gibanie ot sedmihь grêhovь smrtnihь. Bogu hvali. Amenь.

Se čtenie uči nasь dobro umr(i)ti. Nauči dobro umriti, ako hoćešь dobro živiti. Ki ne nauči dobro umriti, ne more viditi, ča e dobro živiti. Onь se dobro po pravdi more zvati hudь, ki umi živiti ni smi umriti. Ako hoćeši živiti slobodno, nauči kako imaši umriti veselo. Ako me pitaši, kako človikь se nauči, sadai ti povimь. Vsaki človikь ima viditi, da vasь sa životь e edna smrtь, are smrtь nistь ko edno prešast'e mnogo kratko. Se zna i vi vsaki človikь, ki po koliku hodi, zna, začь di človikь općenimь zakonomь, kada mre, sa mimohodi. Sa životь nistь ne veće edanь mimohodь, i estь stanovito mnogo kratakь, are vasь životь človika, ako bi živilь 1000 letь, a edva edno magnut'e pri drugomь životê, ki hoće trpiti brez' konca ili v muci vêčnoi ili v slavi beskonačnoi. O semь namь svêdokuju krali i cari i bani i knezi, ki su imili v niko vrême slavu sega svita i častь sega vika, a nima plaču v pakli i vp'ju gorkujući: „ča su namь vridne nine naše časti i naša veličastva i bogatstva sega svita i naša velika moćь, ka nasь činaše oholiti nad ubogimi ljudi, i vse namь e minulo kako sênь i kako tica lêteća ili kako strêla balištrena. Tako e minulь vasь našь životь, malo živismo, pokole se rodismo, are tadae pride smrtь, edva trpi vasь našь životь za edno malo magnutie, a nine esmo položeni v beskonačnu muku. Naša radost' se e obratila v plačь, naša tancaniê v bolêzanь, naše krune i vinci i naše ruho, naši blagi dani i prinošeniê, vsa naša blaga su namь poman-

Digitized by Google

kala". Takove t' su pêsni paklene. Siko govori sveto pismo za ukazanie namь istinu, da vasь sa životь nist' ino ne veće edno mimošast'e; i ako smrtь nistь ino ne veće edno mimošast'e, tada vasь sa životь (nistь) ino li umriti. Vse vrême, ko si živilь, i vse vrême, ko živiti imaši, vse e popala smrtь. Ti diši, da imaši 40 lêtь. Ni isto, are smrtь te ima i nikoli ti e ne vrati. Za to e vsa mudrostь sega svita ludostь, i oni, ki m'ne viditi, ne vide ni mrve. Oni diju, da imaju oči i da vide, a čь veće vidê, mane se znaju. Vsaki danь umru, a ne umiju umriti ni smiju, are se nisu naučili dobro živiti. Inimь zakonomь te hoću bole naučiti semu razumu, da uviši dobro živiti i dobro umriti. Gospodina razumi, ako hoćeši dobro naučiti. Smrtь nistь ina ričь ne veće razlučenie têla ot duše. Se vi dobro vsaki človikь, ki ima razumь i računь, se uči mudri Katь: naučimo se pravo umriti, otlučimo duhь ot tila. Siko učiniše mei velici filozofi, ki toliko nenavijahu sa životь i toliko poniževahu sa svitь i toliko želihu umriti semu svitu, da se sami ubiêhu svoju volju, ko sa žela ne prujaše imь k uminju život' vêčni, are ne imihu vêru Isuhrstovu, ko sveti človici, ki se boga boe i ljube, ki ot trihь smrti su dvi minuli, are mrtvi su grihu i mrtvi su svitu. Nina razumêi tretu smrtь, to e otlučenie ot têla i ot duha. Meju imi i raemь nistь veće nere li edanь ošitь veliko malahatь i tanahatь, koga su jure oni prešli upvan'emь i želevь, i ako si têlo e ot suda, srce i duhь e otnuda. Siko di sveti Pavalь: prebivanie duše e na sebi, to e reći nihь utiha i nihь radostь i nihь krêpostь i vsa nihь žela e priko sega ošita; a za to nistь čudo, ako nenavide sa životь, ko ni ino ne veće smrtь, da želiju smrtь telesnu. Sa smrtь e kako edna lipa dêvica (dvca), ka nosi likarie i iscelue vse nemoći i grede vsa krvava i kruni svete i svetice i klade vsihь nihь v slavu. Smrtь telesna e rika, ka dili kralevstvo smrti i kralevstvo života. Kralevstvo i vlastь smrti e ot suda, a kralevstvo života e ot onuda, ko mudri človici sega vêka su stranu rike vide svitilo, da za nu stranu ne vide ne mrve, za to ihь zove sveto pismo brezumnici i slipi.

Digitized by Google

Imena ļucka i geografska.

(*Prip.* znači, da je riječ u pripisu, štampanu u predgovoru.)

Abelь *m.* Ἄβελ Abel 82, 118.
Abironь *m.* Ἀβειρών Abiron 198, 261 Abironovь *adj.* 198 Avironь 198*b* Avironovь *adj.* 198*b*.
Abramь *m.* 183 vidi Avraamь.
Abraamь *m.* 17, 119 vidi Avraamь.
Adamь *m.* Ἀδάμ. Ada 8, 26, 53, 82, 86, 93, 158, 175, 180, 192, 206, 247 Adamovь *adj.* 165.
Agarь 78 Agara *f.* 78*b* Ἄγαρ Agar.
Ahabь 8 Ahavь *m.* 8, 14 Ἀχάαβ Achab.
Ahorь *m.* Ἄχαρ Achan 6 (jos. 7, 1).
Akaranski *adj.* što pripada filistejskomu gradu Akaronu Ἀκάρων Acaron 167, 168 (·onski ·unski -inski).
Aimonь *m.* Haymo, biskup u Halberstadtu od 841. godine dalje, crkveni pisac 109.
Akviensь prema *lat.* Aquiensis: Toma Akviensь 137.
Akvilonski *adj.* od *lat.* aquilon sjever; aquilonalis 192.
Akvinь *m.* Toma z Akvina 111, 112, 137*b*.
Aleksandarь *m.* Ἀλέξανδρος Alexander, kraļ mac. 68 Aleksandro *m.* de Ales, znamenit skolastik sredńega vijeka 1245 u Parizu 109.
Alesь, vidi predńu riječ.
Amanь *m.* Ἀμάν Aman 132.
Ambakukь *m.* Ἀμβακούμ. Habacuc, prorok 135, 136.
Ambrozь, Ambrozii *m.* Ἀμβρόσιος Ambrosius 186, 207.
Amnonь *m.* Ἀμνών Amnon 44*b*.
Anninь *adj.* od Anna Ἄννα Annas 170, 188.
Andrêi, Andrii *m.* Ἀνδρέας Andreas 76, 155.
Anselamo *m.* Anselmus, sveti 205.
Antiohь *m.* Ἀντίοχος Antiochus, kraļ, 116, 172.
Antiohiê *f.* Ἀντιοχία Antiochia 116*b*.
Anžu *m.* pravo Anž od *ńem.* Hans *slov.* Anžè; Anž Frankopan knez briński od tržačke loze (od 1460 dalje) knez, koga izagna iz gospoctva ugr. kraļ Matijaš *prip.*
Apsalomь *m.* Ἀβεσσαλούμ. Absalom 13, 44, 117, 151.
Apsolomь 13*b*, 44*b*, 117*b*.

Digitized by Google

Aristotilь *m.* 30, 157 Arištotil' 30*b* Ἀριστοτέλης Aristoteles, mudrac grčki.

Asmodêi Asmodes *m. evr.* Ašmodaj = rušitelj, ime vragu, koji je Raguilovoj kćeri 7 muževa pogubio 246.

Asuerь *m.* Assuerus, kralj pers. 132 (u grč. za to Ἀρταξέρξης).

Avgustinь, Avguštinь, Aguštinь *m.* Augustinus, sveti; dolazi prečesto.

Avironь *m.* vidi Abironь.

Avraamь *m.* 14, 61, 115, 116 Ἀβραάμ Abraham, Avramь 14*b* 116*b* Ἄβραμ Abram; avraamalь *adj.* 14.

Babiloniê *f.* Βαβυλωνία Babylonia, babilonski babylonius 76, 92, 124, 218.

Balamь *m* Βαλαάμ Balaam 154.

Balomovь, *adj.* opako za Balovь τοῦ Βαάλ 8.

Baldasarь *m* Βαλτάσσαρ Baltasar 124, 128.

Banь Ivanь, *prip.*

Belzebulь *m* Βεελζεβούλ Beelzebub 33.

Bitaniê *f.* 102, 103, 160 vidi Vitaniê.

Brnardь 125 Brnardo Bernhardus 89, 137, 188, 192, 255.

Brnardinь *m.* Bernhardin(us) sveti 210, *prip.*

Brozь *m.* od Ambrosius, vidi Kolunićь.

Bužani *m. pl.* „kao župa ili knežina, koja je bila XIV—XVI vijeka u sadašńoj gorńoj krajini hrvackoj do Krbave i Like", ak. rječ. Dolazi u spomenicima i: Buži, buško kneštvo, buški stol u Tržiću, vidi Dubovikь.

Črnčićь *m.* prezime *prip.*

Damasinski, *adj.* od Damascenus, iz Damaska, Ivanь — 126.

Danielь *m.* Δανιήλ Daniel, prorok, 3, 73, 92, 124, 133, 135, 147, 187, 190 Danilь 125.

Datanь *m.* Δαθάν Dathan 198, 261 Datanovь *adj.* 198.

Davidь *m.* Δαβίδ Δαυίδ David 3, 13, 27, 41, 44, 107, 117, 131, 174, 183, 190, 204, 224, 251.

Dena *f.* Δείνα Dina (kći Jakovļa) 8, 9.

Devićь *m.* prezime, *prip.*

Dolaninь *m.* čovjek rodom iz Dola, sela vaļada u današńoj riječkoj županiji *prip.*

Dubovikь *m.* selo ńeko u XV. vijeku u buškoj župi, koja se je prostirala gatanskoj župi na jug oko Kosińa i Perušića u dolńoj Liki pod Velebitom (Rački, Lopašić), vidi ak. rječ. kod Dubovik e) *prip.*

Edonь *m.* ime čovjeku u knizi pravde 176.

Efesii 36*b* Efisii *m. pl.* 63 Ἔφεσιοι Ephesii.

Ejuga *f.* 86*b* 206, 251 vidi Euga.

Ejupatь *m.* Αἴγυπτος Aegyptus 24, 83, 188, 204, 261 ejupataiski, *adj.* 57.

Ejupćaninь *m.* Αἰγύπιος Aegyptius 89, 204.

Eli *m.* Ἡλί Heli 28, veliki svećenik.

*

Digitized by Google

eli eli lema savahtani ἠλί ἠλί λαμὰ σαβαχθανί eli eli lamma sabacthani (mat. 27, 46), 190.
Elisêi *m.* Ἐλισαιός Elisaeus (prorok) 41, 49, 99.
Emausь *m.* Ἐμμαούς Emmaus (selo) 195.
Eprem'e 150 Èprim' 150*b* Ἐφραίμ Ephrem (grad).
Erь *m.* Ἦρ Her (gen 38, 3) 245.
Eremiê *m.* Ἱερεμίας Jeremias (prorok) 4, 17, 47, 60, 68, 97, 155, 158, 172, 179.
Erihь *m.* Ἱεριχώ Jericho (grad) 5, 110.
Erolimь *m.* 202, vidi riječ, koja ide iza Erolim.
Eronimь *m.* Ἱερόνυμος Hieronymus, sveti 94, 100, 109, 163, 202.
Erusalimь Erusolimь *m.* Ἱερουσαλήμ Jerusalem (grad) 65, 138, 150, 160 erusolimski 160.
Estora *f.* Ἐσθήρ Esther 132.
Euga *f.* Εὔα Eva 86, 158, 247, 251 vidi Ejuga.
Eusebii *m.* Εὐσέβιος Eusebius, sveti 113.
Ezavelь *f.* 8, 14 Ezavela 8*b* Ἰεζάβελ Jezabel.
Ezekielь *m.* Ἰεζεκιήλ Ezechiel (prorok) 196.
Ezekiê *m.* Ἐζεκίας Ezechias (prorok) 76, 117.
Faraonь *m.* Φαραώ Pharao 25, 83*b* 261 vidi Paraonь.
Filipь *m.* vidi Pilipь.
Filistei *m. pl.* Philistaei 29*b*.
Franca *f.* od *tal.* Franza Francuska 137.
Frančisko *m.* od tal. Francesco — Muranь 203. (?)
Gabrielь *m.* Γαβριήλ Gabriel, anđeo 194.
Galilêê *f.* Γαλιλαία Galilaea 131, 189*b* 194, 205 galilêiski galileiski *adj.* 75 79, 194. 205.
Garazimь *m.* Γαριζίν Γαριζείν Garizim, brdo u sihemskoj dolini 62*b*.
Gatanski *adj.* od Gacka Gatska. Župa gatanska ili gatska bijaše među podgorskom ličkom buškom i senjskom župom i do mora. Črnčić: najstarija povijest krčkoj itd. biskupiji str. 35 *prip.*
Goliadь 155 Goliêdь *m.* 191 Γολιάθ Goliath.
Gomora *f.* Γομόῤῥα Gomorrha (grad) 71, 247.
Grgacь *m.* ime *prip.*
Grgurь *m.* Gregorius (sveti) 18, 55, 102, 163, 243, 248.
Gusićь *m.* prezime *prip.*
Hrstь Hristь *m.* Χριστός Christus 4*b* 79.
Hrvatski, *adj.* croaticus *prip.*
Ijuda *m.* Ἰούδας Judas 25, 113, 166, 169, 170, 188*b*, 194 Ijudinь *adj.* 180.
Ijuditь *f.* Ἰουδίθ Judith 159, 161, 180.
Ijudêê *f.* Ἰουδαία Judaea 39, 41, 103, 131 ijudeiski ijudiiski *adj.* 41.
Ijudêi *m.* Ἰουδαῖος Judaeus 62*b*.
Ijudovь *adj.* od Ijuda Ἰούδας Judas (sin Jakovljі) 6, 245.
Ijunь Ijuna *m.* Ἰωνᾶς Jonas (prorok) 128.
Iliê *m.* Ἠλίας Elias (prorok) 8, 39, 106, 167 Iliinь *adj.* 5*b*.

Digitized by Google

Inocencii *m.* Innocentius VIII papa od 1484—1492.
Ioabъ *m.* Ἰωάβ Joab 151.
Iozue *m.* 5, 261 Jozuje 110 Ἰησούς Josue.
Irudь *m.* Ἡρώδης Herodes 101, 189*b*.
Isaiê *m.* Ἡσαίας Esaias (prorok) 76, 114, 117, 161, 169, 176.
Isavь *m.* Ἡσαῦ Esau 52.
Isushrstь Isukrstь *m.* Ἰησοῦς Χριστός Jesus Christus 56 itd.
Isusь *m.* Ἰησοῦς Jesus 11 itd. — sinь Serahovь 85.
Ivanь *m.* Ἰοάννης Joannes (evang) 81, 87, 91, 149 itd. (krstitelь) 4, 95, 112, 126 — iz Parme 36, ime čeljadetu 122, 137 — knez krčki 1479 *prip.* vidi Krčki.
Izdravilь *m.* Ἰσραήλ Israel Izrailь 57, 84 izdravilevь *adj.* 70, 204 izdravilski *adj.* 110, 245.
Izmailь *m.* Ἰσμαήλ Ismael 76 vidi Zmail.
Izmailitь *m.* Ἰσμαηλίτης Ismaelita (gen. 37, 25) 188.
Êkovь *m.* Ἰακώβ Jacobus 11 24, 31, 62, 99 139, 157, 245, 259, ime čeljadetu 134 Êkovalь *adj.* 31, 58, 98, 194*b*.
Êrdanь *m.* Ἰορδάνης Jordanes (potok) 41*b* êrdanski *adj.* 41.
Êrunь *m.* Ἀαρών Aaron (brat Mojsijin) 53, 63, 198.
Justiniênь *m.* Justinianus (car) 65, justiniênovь *adj.* 65.
Kacitićь *m.* prezime *prip.*
Kaifa *m.* 150, 154 vidi Kaêfa.
Kainь *m.* Κάϊν Cain (brat Abelov) 82, 118.
Kaêfa 188*b* Kaêpa *m* Καϊάφας Caiphas 120, 179, Kaêpovь *adj.* 189*b*.
Kalevь *m.* Χάλεβ Caleb (filius Jephone num. 14, 6 etc.) 261.
Kalvariê *f.* Golgotha est Calvariae locus (mat. 27, 33 marc. 15, 22 luc. 23, 33 joan. 19, 17) mjesto gdje se osuđenicima glave otsicahu (calvaria = caput carne nudum) 189*b*.
Kana *f.* Κανᾶ Cana (selo galilejsko) 205.
Kapernaumь *m.* Καπερναούμ Capernaum Capharnaum (grad galilejski) 39.
Karatь *m.* Χορράθ Carith (potok) 8*b*.
Karlo Majno od *tal.* Carlo Magno Karol veliki, car ńemački 1.
Kaspi *m. pl.* Ova će riječ biti iz koje aleksandride 68.
Katь *m.* Cato 265.
Kneža vasь *f.* selo s crkvom s. Marije ńegdje u Primorju *prip.*
Kolunićь *m.* prezime piscu ove knige, žakan v jevanđelskom redu: ‚Brozь z Bužanь od Kacitićь z Dubovika, plemenem Kolunićь'. Je li on kako u rodu poznatoj obiteli „Kolunić de Kologrаd" u Koluniću u Bosni u bihačkom kotaru, ne znam.
Kore *m.* Κορε Core (num. 16, 1 itd.) 261.
Korentiê *f.* Κόρινθος Corinthus (grad) 181.
Korentii, *m.* Κορίνθιος Corinthius 181, 201*b*.
Krčki *adj.* što pripada otoku Krku: Frankopan Ivan, knez krčki, sin bana Mikule Frankopana (1479) *prip.*
Kupnani *m. pl.* ńeko selo *prip.*

Digitized by Google

Lazarь *m.* Λάζαρος Lazarus 14, 19, 61, 102, 150, 154, 160, 166.
Leonardo *m.* Leonhard, ime vikaru gatanskomu, plemenem Dolaninu god. 1468 *prip.*
Luciferь *m.* ime vragu, prije anđelu, koji se digao proti bogu a bog ga hitio u pakao sa ńegovim pristašima; grčki Ἑωφόρος, to je svjetlonoša 191, 192, 193, 213, 214.
Luka *m.* Λουκᾶς Lucas (jevanđelista) 14, 28, 33, 143.

Magdalena Magdalina *f.* Μαγδαληνή Magdalena 103, 143, 194*b* vidi Mandalena
Mahabeiski *adj.* od Makabei, što vidi 116.
Mahometь *m.* 259.
Makabei *m. pl.* Μακκαβαῖοι Maccabaei 51.
Mandalena *f.* 150, 166, 214, vidi Magdalena.
Mardočei *m.* Μαρδοχαῖος Mardochaeus 132.
Mariê *f.* Μαρία Μαριάμ Maria (bogorodica), 51, 99, 102, 194 (Magdalena), 103 (sestra Mojsejeva) 88 (sestra Martina) 102 (zdrava — nazov gosponovoj molitvi) 99 (crkva u Knežji vsi).
Marka *f* nazov više pokrajinama, koja će ova biti, ne znam.
Marko *m.* Μάρκος Marcus (jevanđ.) 194.
Marta *f.* Μάρθα Martha 102, 160, 166.
Martanь *m.* ime *prip.*
Maslinska gora τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν mons Oliveti 160.
Matêi Matii Matei *m.* Ματθαῖος Matthaeus (jevanđ.) 5, 11, 20, 49, 51, 109 itd.
Mat'êšь *m.* Ματθίας, kraļ ugarski Matija Korvin od 1458—90 *prip.*
Matko *m.* ime *prip.*
Mehei Mihei *m.* Μιχαίας Michaeas (prorok) 15*b* 34.
Meleha Melha *f.* Μελχόλ Michol (kći Saula kraļa) 156.
Melhisedekь *m.* Μελχισεδέκ Melchisedec 183.
Mikša *m.* ime *prip.*
Mikula *m.* Νικόλαος Nicolaus, ime. 122.
Milanь *m. tal.* Milano (grad ital.) 186.
Moisêi Moisii *m.* Μωυσῆς Moyses 45, 51, 56, 80, 124 itd.
Muranь *m.* Frančisko Muranь, ne znam ko je bio 203.

Nabohodonosorь *m.* 135*b* vidi Navhodonosorь.
Naboть *m.* Ναβουθαί Naboth 14.
Nabuhodonosorь *m.* 124 vidi Navhodonosor.
Nainь *m.* Ναΐν Nain (grad, luc. 7, 11) 97.
Narcizimo *m.* ime ńekomu 113.
Natanь *m.* Ναθάν Nathan (prorok) 117.
Navheovь *adj.* opako za Navotь vidi Naboть 14*b*.
Navhodonosorь *m.* Ναβουχοδονόσορ Nabuchodonosor 92, 135.
Nazaraninь *m.* Ναζαρηνός Nazarenus 194, 195.
Nevjitacь *m.* Νινευίτης Ninivita, *mj.* Ninevjitacь 128 nevjitski *adj.* 128.
Nikodimь *m.* Νικόδημος Nicodemus 190.

Digitized by Google

Noemanъ *m.* Νεεμάν Ναιμάν Naaman 41.
Novakovićь *m.* prezime *prip.*

Ohoziê *m.* Ὀχοζίας Ochozias (kraļ) 167*b* (za Oziê u *a*).
Oloferanъ *m.* Ὀλοφέρνης Holofernes 160, 161. Olofernovъ *adj.* 161.
Onanъ *m.* Αὐνᾶν Onan (gen. 38, 4) 245.
Osiê *m.* Ὡσηέ Osee (prorok) 144.
Osipъ *m* Ἰωσήφ Josephus 23, 24, 188, 190 Osipovъ *adj.* 25.
Otočac *m* grad u Hrvatskoj, *prip.*
Oziê *m.* Ὀζίας Ozias 167.
Ozue *m.* 6 vidi Jozue.

Papraćani *m. pl.* selo *prip.*
Paraonъ *m.* 83 vidi Faraon.
Pariž̌ь *m.* Paris, gl. grad Francuske 18, 36*b* Pariž̌ina skula 165.
Parma *f.* grad u Italiji 36.
Paskalii *m.* Pascalius ime ńekomu popu, 102.
Pavalь *m.* Παῦλος Paulus (apost) 65, 120, 124, 149, 163, 181, 187*b*, 201, 231, 261 biskup seński od 1471 do 1489.
Petarь *m.* Πέτρος Petrus (apost.) 4, 44, 56, 149, 194 ime čeļadetu 134, 137, 138 Petrovь *adj.* 170, 179, 188*b*.
Pilatь *m.* Πίλατος Pilatus 120, 189*b* Pilatovь *adj.* 194
Pilipъ *m.* Φίλιππος Philippus 155.
Pitagorь *m.* Πυθαγόρας (grč. mudr.) 109
Pocentinь vaļada od Placentinus = iz Piačence 18: edanь porь dok'torь Pocentinь s Pariža. U biļešci Crnčić pita: Joanne de Torre cremata e dioecesi Placentina, umro 1498?
Podgradacь *m.* mjesto, *prip.*
Presurićь *m.* prezime *prip.*

Raguelovъ *adj.* od Raguelь *m.* Ραγουήλ Raguel 246.
Ravena *f.* grad u Italii 186.
Reveka *f.* Ῥεβέκκα Rebecca 31.
Ričaninь *m.* čovjek iz grada Rijeke (Fiume) *prip.*
Rikardo *m. tal.* Ricardo Richard 109, 130.
Rimlaninь *m.* Romanus, putnikь — 101.

Salomi *f.* Σαλώμη Salome 194.
Salomunь 261, 262 Salomunь *m.* 84*b* vidi Solomunь.
Samaraninь *m.* Σαμαρείτης Samaritanus 62, 115.
Samariê *f.* Σαμαρεία Samaria 21, 24.
Samaritana *f.* Σαμαρείτις Samaritana 62.
Samariiski *adj.* 62*b* 167*b* samarski 62, 167 *adj* od Samariê.
Samsonъ *m.* Σαμψών Samson 191.
Sar'ra *f.* Σάρα Sara Avraamova 78, Tobijina žena 207, 246.
Saulь *m.* Σαούλ Saulus (kraļ) 155.
Sedekiê *m.* Σεδεκίας Sedecias Zedecias (kraļ) 172.
Selverii *m.* 186*b* vidi Severii.
Senь *m.* grad u Primorju odatle senski *adj. prip.*

Digitized by Google

Senahirimь *m.* Σενναχηρίμ Sennacherib, kraļ (a)sirski 76, 77 Sinahirib' Sinarihib' 76*b*, kralь Sinahirimski 76 opako shvaćeno, i što se navodi: v knigahь čisla = numeri 38 i 44 je opet opako, već to dolazi u proroka Isaije 36 do 37, *37* (i 4 reg. 18 i 19).
Serahovь *adj.* od Serahь Σειράχ Sirach: Isusь sinь Serahovь 88.
Serapta *f.* Σάρεπτα Sareptha (grad sidonski) 8, 39, 106.
Setailiiska pučina, vaļada opako za Siciliiska 249.
Severii *m.* vaļada Selverii Silverius 186.
Sidonski *adj.* od Sidon Σιδών grad fenički danas Saida, Seideh, 8*b*.
Silomski *adj.* opako za siloamski τοῦ Σιλωάμ 91.
Simunь *m.* Σίμων Simon 56, 143 vidi Šimunь.
Sodoma *f.* Σόδομα Sodoma (grad) 71, 119, 247 sodomski *adj.* 119. Odatle sidomitь.
Solomunь *m.* Σολομών Salomo (kraļ) 85, 121, 138, 189 itd.
Sracinь *m.* Saraceni zovu se kod kršćanskijeh pisaca sredńega vijeka Arapi, kasnije svi Mohametovci, a za tim Turci 260.
Stupićь *m.* hrvacko pleme, napomińe je i Kukuljević act. croat. 120, 144, 148 *prip.*
Suharь *m.* Συχάρ Sichar (grad samarski) 62.
Surię *f.* Συρία Syria 41 surski, *adj.* 21, 41.
Susana *f.* Σωσάννα Susanna 74, 101, 113.

Šimunь *m.* 143, 238 vidi Simunь.
Štrcanь *m.* ime *prip.*

Tibaldь *m.* ime ńekomu popu 102.
Tobię *f.* Τωβίτ Tobias, naslov knizi staroga zavjeta 206, 246.
Tobiica *m.* Τωβίτ Tobias sin Tobijin 207, 246.
Toma *m.* Θωμᾶς Thomas (ime) učenik Isusov 35, 109, 195 Toma Akviens ili z Akvina 111, 112, 137.
Trezvićaninь *m.* opako za Tezvićaninь Θεσβίτης Thesbites — prorok Ilija (3 reg. 17, 1) 167.

Ugrski *adj.* hungaricus *prip*
Urь *m.* Ὤρ Hur (ime, exod 24, 14) 56.
Urię *m.* Οὐρίας Urias (ime Davidovu vojvodi) 117.

Virsava *f.* Βηρσαβεέ Bethsabee (žena Urijina), 117, 160.
Vitanię *f.* Βηθανία Bethania 166, vidi Bitanię.
Vitpagię *f.* Βηθφαγή Bethphage (mat. 21, 1) 160.
Vladisavalь *adj.* od Vladisavь *prip.*
Vrbanь *m.* ime Urbanus *prip.*

Zahariê *m.* Ζαχαρίας Zacharias 68, 139.
Zavadeovь *adj.* od Zavedei Ζεβεδαῖος Zebedaeus 193.
Zmailь *m.* za Izmailь, što vidi, 78*b*.
Židovinь *m.* Ἰουδαῖος Judaeus 62, 92 itd. *n. pl.* Židove 5, 103 itd. *pl. gen.* Židovovь 94 *dat. pl.* Židovomь 25, 169 itd. — Židovski *adj.* 51 itd.

Digitized by Google

Gdje ima što u knizi.

				Strana
Predgovor				V
Tuđe riječi				XVIII
I. propovjedi korizmene				XXIX
v nedilu 3. posta (konac bez početka)				1
v ponedilakъ 3. posta (bez početka)				2
vtorakъ	3.	„	tadba	5
v sredu	3.	„	ljubav prezredna	11
v četvrtakъ	3.	„	hudoba	14
v petakъ	3.	„	silû vzimanie	20
v subotu	3.	„	oholo živlenie	28
v nedilu	3.	„	ožura	33
v ponedilakъ	4.	„	govoriti dobro zlo a zlo dobro	39
v utorakъ	4.	„	ne otijući pokarati grêšnika	44
v sredu	4.	„	neposluhъ	49
v četvrtakъ	4.	„	nestrplenie	56
v petakъ	4.	„	neverstvo	62
v subotu	4.	„	preljubodeistvo	69
v nedilu	4.	„	uboistvo	75
v ponedilakъ	5.	„	nenavistъ	81
v utorakъ	5.	„	suditi iskrnega po sum'ni	87
v sredu	5.	„	neumićastvo	91
v četvrtakъ	5.	„	nevzdržanie ot čistoće	97
v petakъ	5.	„	lenostь i prazdnovanie	102
v subotu	5.	„	krivo priseganie	110
v nedilu	5.	„	uboistvo	115
v pondilakъ	6.	„	sakrilegii	124
v utorakъ	6.	„	ubiistvo otъ êzika	131
v sredu	6.	„	naglostь	138
v četvrtakъ	6.	„	nemilosrdie	143
v petakъ	6.	„	dati zalъ svetъ iskrnemu	150
v subotu	6.	„	tašća hvala	154
v nedilu cvitnu: psostь				160
v ponedilakъ veliki: nepriêzanъ				166
v utorakъ veliki: mašćenie				172
v sredu velu: nemilosrdie				176
v četvrtakъ veliki: nepočtenie s. crikve				181
na veli petakъ				187
ženo, se sinъ tvoi!				193
na vazamъ				194
mir vam!				197
vrime estъ namъ ot sna vstati				201

Digitized by Google

Strana

brakъ bistь učinenъ v Kani galileiskoi (nesvršeno) 205
Svršetakъ članka bez početka o pripravi za ispovijed 210
Vodь knigь svetago Brnardina 212
II. rasprava o sedam smrtnijeh grijeha 212
Prva glava: superbiê 213
ot krivosti, ot nevere 215
ot riniganiê ili ot'meta 216
ot poniženiê boga 217
ot poneseniê rasoha 218
ot potipaniê rasoha 219
ot tašće slave 220
ot ipokritstva ili licemêrstva 222
ot smamna straha 223
Druga glava: zavidošćь 223
ludo smićastvo 225
Treta glava: srdь 227
Četvrta glava: prazdanь 228
Peta glava: lakomiê i hlpostь 231
prva rasoha lakomie: užura 232
druga „ „ tadba 234
treta „ „ razboi 235
četvrta „ „ potvora 236
peta „ „ sakrileji 237
šesta „ „ šimuniê 238
sedma „ „ zlodeistvo 239
osma „ „ krivi trgь 240
deveta „ „ zalь činь 241
deseta „ „ zla igra 241
ot zapovedi d'êvle 242
Šesta glava: ljubodeistvo 243
ljubodêênie 244
Sedma glava: grlo 247
ot toverne rasoha 253
ot êzika 253
ot prazdnosti 254
Kapituli hvasti 255
od' podlašćevan'ê 256
Kapituli ot pod'êmstva 257
„ „ laže 258
„ „ prirote 259
„ „ karbe 260
„ „ rmaniê 261
ot srca i ot êzika 262
ot klatavь 263

Digitized by Google

Ispravci.

Strana	1	redak	1	ponedilakъ	ispravi:	nedilu
„	12	„	28	otьca	„	ot'ca
„	34	„	27	drugo	„	drago
„	39	„	17	Noêmanъ	„	Noemanъ
„	44	„	13	pokarane	„	pokaran'e
„	45	„	12	trihъ	„	tihъ
„	50	„	4	da dobro, ono	„	da dobra, a ono
„	56	„	27	čudъ	„	ćudъ
„	60	„	34	lužac'	„	lažac'.
„	61	„	24	Prrva	„	Prva
„	66	„	14	negova. A	„	negova, a
„	67	„	4	rečc	„	reče
„	68	„	23	da	„	do
„	73	„	15	12	„	12(?)
„	74	„	28	Susan'e	„	Susan'ne
„	76	u dnu:		knestrige	„	knestrice
„	82	„	10	ućini	„	učini
„	82	„	28	š'hodi	„	š'kodi
„	85	„	9	ras'sićenъ	„	ras'sičenъ
„	86	„	16	goltoniê	„	gultoniê
„	94	„	20	skon'čne	„	skon'čue
„	99	„	13	tvoemu	„	troemu
„	101	„	29	učinenъ	„	učinena
„	102	„	29	sestra	„	sestre
„	105	„	9	miru	„	misu
„	110	„	2	7	„	1
„	110	„	13	10	„	4
„	110	„	18	1	„	5
„	110	„	22	2	„	6
„	110	„	26	vrhъ	„	vrhъ[7]
„	110	„	31	4	„	8
„	110	„	32	5	„	9
„	110	„	32	6	„	10
„	110	„	36	8	„	11
„	110	„	38	[8] plka. [9] vsakoga. [10] izdravilskoga. [11] vsih' ih'.		
„	115	„	13	velike	ispravi:	veliko.
„	126	„	16	budu	„	bude
„	127	„	9	nečistoči	„	nečistoći
„	127	„	36	ošećь	„	oćešь
„	135	„	25	kada	„	vaļda; kadi

*

Digitized by Google

Strana	137	redak 32	reče	ispravi	reći (?)
„	150	„ 12	starišimi	„	staršini
„	154	„ 30 i 32	11	„	12
„	163	„ 10	devetoromie	„	devetoronomie
„	165	„ 11	komu	„	ko mu
„	172	„ 30	Aontiohu	„	Antiohu
„	175	„ 34	dlžan'e	„	dlžan' e.
„	185	„ 33	stat	„	stati
„	187	„ 27	vana	„	va no (?)
„	198	„ 27	Abiranovihь	„	Abironovihь
„	206	„ 37	razmislitl	„	razmisliti
„	210	„ 30	11	„	12
„	212	„ 17	ako	„	tako
„	219	„ 28	podlaćavan'ê	„	podlašćavan'ê (?)
„	221	„ 9 i 13	10	„	12
„	222	„ 7	sesta	„	šesta
„	223	„ 17	zadovidošćь	„	zavidošćь
„	226	„ 3	sa[25]	„	sa[5]
„	232	„ 2	šimuniê u tekstu opako za tadbu		
„	232	„ 11	lakomostь	ispravi:	lakomosti
„	236	„ 10	Na	„	Va
„	241	„ 11	S'edmi	„	Sed'mi
„	245	„ 34	ta —	„	— ta
„	245	„ 39	to	„	što
„	254	„ 16	o ta	„	ota
„	256	„ 6	pod'laćevan'ê	„	pod'lašćevan'ê.

Ovim riječima: etikorom 30 7, Av'gustin 35 2, Petar 50 17, hlib 79 8, drugom 84 26, Govorim 112 22, človik 142 31, zavidošć 146 10, molim 147 4, počten 153 26, vn 155 9, dan 163 2, sam 174 25, ljuckim 175 30, židovskom 192 14, pokazal 195 14, apokalipas 112 23, medvijim 112 24, zahvaleval 215 35, basilisk 224 20, mlednost 230 23, svoim 235 25, dodaj na kraju poluglasno ь; a nad 213 24 ispravi nad', način se ispr. način' se a za subotu[2] 110 5 piši sobotu, a u dnu briši: 2 subotu, i 154 26 za subotu piši sobotu.

Strana	5	redak 14	kapituli. Govori	ispravi:	kapituli govori
„	11	„ 11	draže. Govoru	„	draže, govoru
„	65	„ 25	druzihь. Govoru	„	druzihь, govoru
„	73	„ 5	z'miti se. A	„	z'miti se, a
„	144	„ 21	čisto. Govorimь	„	čisto, govorimь
„	144	„ 30	grihovь. Govorimь	„	grihovь, govorimь
„	144	„ 32	čisto. Da	„	čisto, da
„	202	„ 8	svitь. Slišeći	„	svitь, slišeći
„	209	„ 6	matrimonii. Govori	„	matrimonii, govori. —

A gdje je drugdje opaka interpunkcija, premetni ju sâm po svojem znańu.

Ima amo tamo na stranama drugom rukom pisańe ali bez nijedne znamenitosti, pa je za to nijesam prepisao. *Apostrof* izostavio sam u riječima iz Ivančićeva zbornika.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

BX
1756
.K75.K

BX 1756 .K75 .K6 C.1
Kolunicev zbornik.
Stanford University Libraries
3 6105 036 043 656

Stanford University Libraries
Stanford, California

Return this book on or before date due.

FEB 13 1984

Digitized by Google

Digitized by Google

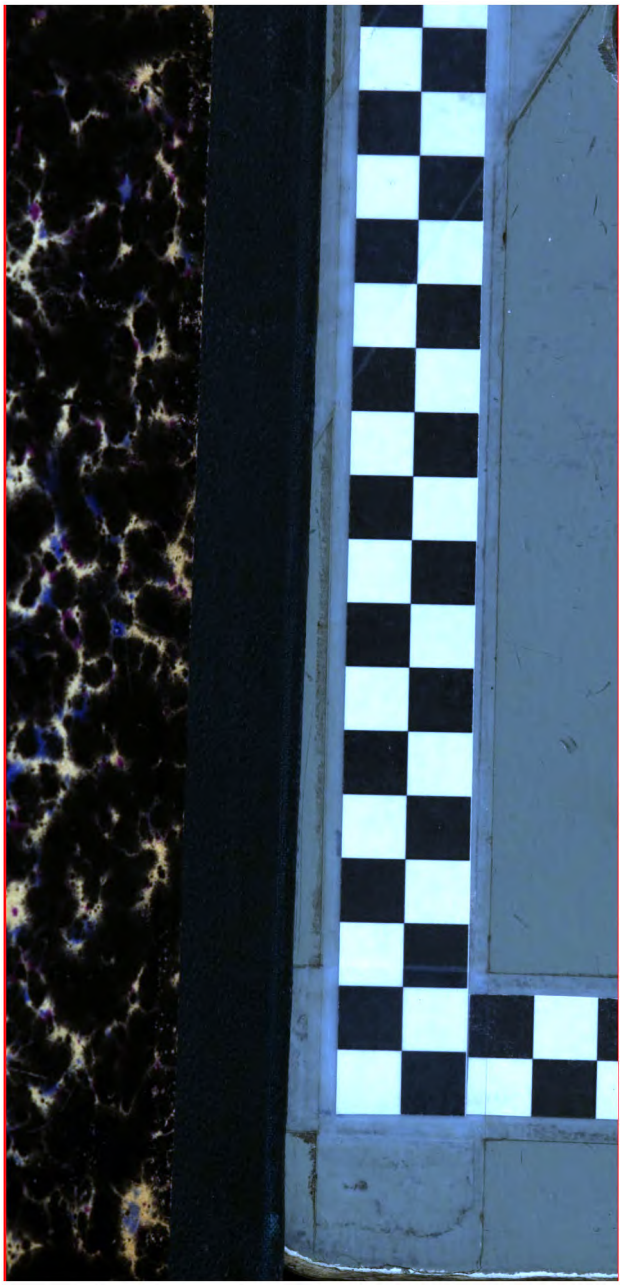
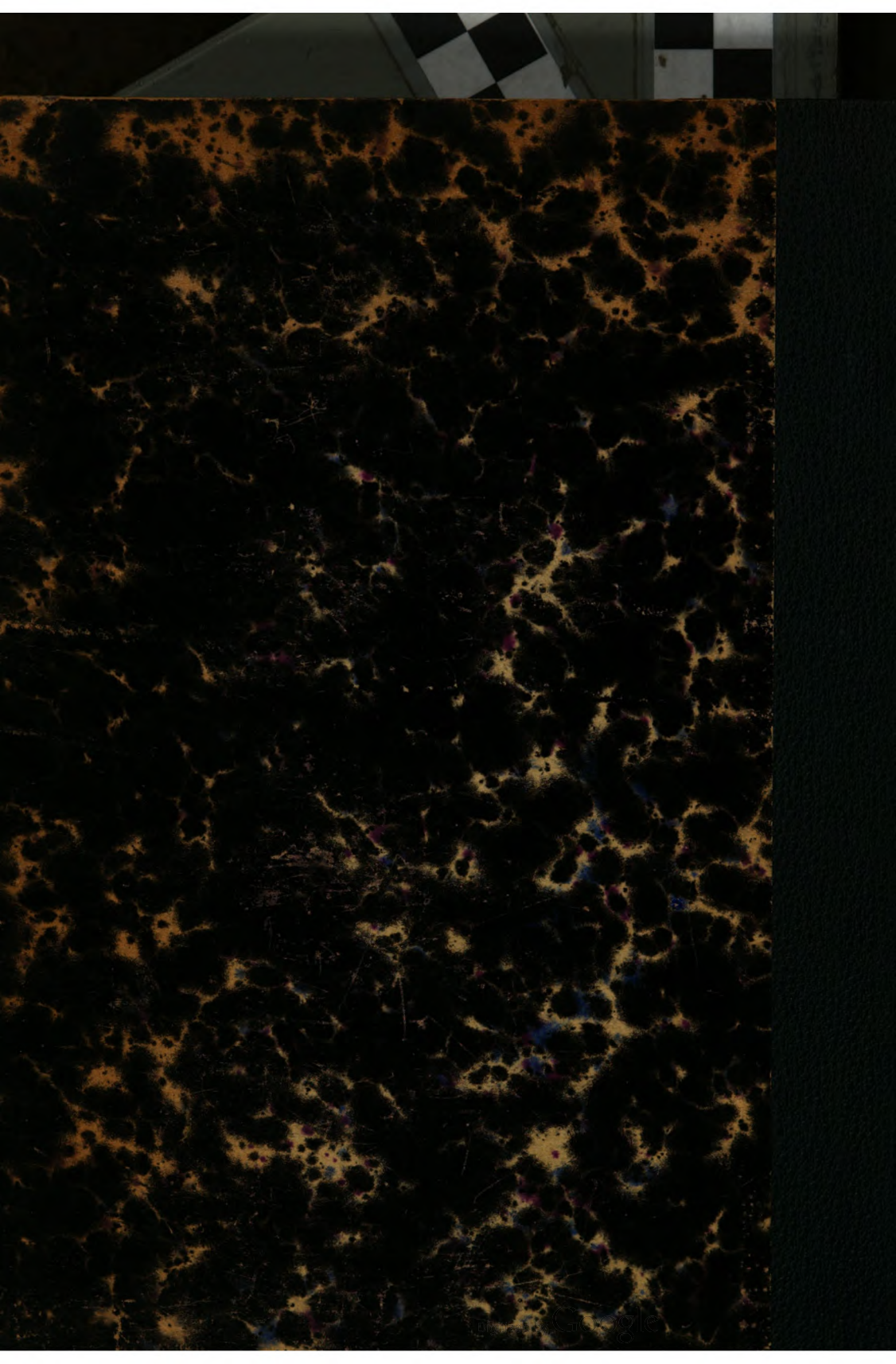
Digitized by Google